

Erik Fonsbøl

Kampen om Jesus

Det nye Testaments udvikling
fra jødisk teologi
til romersk ortodoksi

Forord

Det hele begyndte med samtalen.

Ligesom Gud skabte universet med sit ord, på samme måde og ved det samme skaberord satte Gud samtalen i gang igen i tidens fylde. Vi oplevede samtalestrålende lys, da Guds enbårne søn gik rundt iblandt os og talte med os – menneske til menneske.

Sådan kunne man lidt frit måske oversætte begyndelsen på Johannesevangeliet. For det giver et godt indtryk af, hvad det, vi kalder Det nye Testamente, handler om. Ja, det handler selvfølgelig om den Jesus, de kaldte både Messias og Guds søn, men i sit væsen er Det nye Testamente selv en samtale. En samtale mellem forskellige opfattelser af betydningen af denne Jesus.

For selv om det ofte nok er blevet gjort, kan man ikke med rette hævde, at de forskellige skrifter i Det nye Testamente harmonerer med hinanden indholdsmæssigt. Der er selvfølgelig fællestræk, og grundtemaet: Jesus er Kristus - Guds søn er det samme, men forskellene i opfattelsen af dette grundtema er alligevel så markante, at der mere synes at være tale om forskellige indlæg i en debat om den rette tolkning end om en harmonisk helhed.

Det ser jeg som noget positivt, fordi det giver mig anledning til selv at overveje, hvilke af de forskellige indlæg i debatten, der står mit eget hjerte nærmest, og hvad jeg selv kunne tænke mig at fremføre i den uendelige samtale, som jeg ved skæbnens gunst – eller af Guds nåde, om man vil - er blevet inviteret med i.

Dette er en utænkkelig tanke for mange religioner og kirkesamfund, der mere bygger på et fundament af dogmatiske og for så vidt indiskutable læresætninger end på den frie og åbne samtale - men det er efter min mening en nødvendighed for en lutherske kirke, der giver den enkelte ansvar for selv at tage stilling til, hvad der er sand kristendom – ud fra Skriften og ens egen samvittighed, som Luther formulerede sin protest mod formynderiet. Her er hverken brug for præst, biskop eller pave til at docere den rette lære.

Ikke at det altid er lykkedes lige godt – heller ikke for den lutherske kirke - at fastholde den åbne og frie samtale som sit grundlag, men det må dog være dens ledestjerne ud fra et menneskesyn, der ikke vælger at betragte menighedens medlemmer som får eller sognebørn, der har brug for hyrder og fædre til at lede dem på den rette vej. Friheden for den enkelte til selv at deltage i den guddommelige samtale uden dermed at risikere bål og brand, udstødelse og fortabelse, bør være en luthersk – og for så vidt ethvert kristent samfunds kendetegn frem for noget. For det er efter min mening præcis den frihed, det kristne evangelium introducerer.

Men det kan vi jo se nærmere på, når vi nu prøver at læse Det nye Testamente for at komme med ind i den samtale om livet, som disse 27 forskellige skrifter udgør.

Der er en hel del mennesker, der vil anse sådan en kritisk læsning af Bibelen for at være et usømmeligt overgreb på noget helligt og for så vidt urørligt. Guds ord skal man ikke sætte sig til dom over, men blot bøje sig for. Det kan der selvfølgelig være en pointe i – at tage imod fortællingen, sådan som vi som børn lyttede til eventyr med alle sanser åbne – bortset fra den kritiske. Og jeg skal være den sidste til at ville 'forarge' nogen på grund af deres tro. Det minder præstekjølens møllesten om halsen mig om dagligt. Men for mig at se kan en række nok så gamle og ærværdige tekster ikke i sig selv være hellige – og slet ikke så hellige, så man ikke kan diskutere dem frit. Det udtrykker for mig at se en forskydning i forhold til det, som vel er tanken bag de fleste religioner: at fastholde mennesker i en ærbødig ærefrygt – ikke for religionen som sådan og dens mange udtryk, men for livet selv. En ærefrygt for den gudskabte natur - herunder det gudskabte medmenneske som sådant - ud fra den bitre erfaring af, hvor galt det

kan gå, når menneskets ubændige vilje til magt og dets tilsyneladende umættelige grådighed får lov til at udfolde sig uimodsagt. Det er livet og medmennesket, der er helligt. Det er Gud og din næste, du skal elske, som det hedder, men mange gange har de mere etablerede religioner rettet denne ærefrygt og kærlighed mod sig selv, så det, der oprindeligt var tænkt som et værn mod menneskets djævelske ødelæggelsestrang, blev fordrejet til et velfungerende middel for samme.

Netop denne drejning fra noget oprindeligt til noget helt andet fremgår efter min mening med al tydelighed af den debatbog, vi kalder Det nye Testamente. En bog, hvis hovedtema er en dramatisk beskrivelse på flere planer af, hvad der sker, når livet selv kommer i menneskehænder.

Jeg har forsøgt at oversætte skrifterne til et så vidt muligt jævnt og ligefremt dansk. Jeg mener, den græske grundtekst for de fleste skrifers vedkommende er skrevet i et jævnt sprog, der var beregnet til oplæsning i menighederne – de menigheder, der ifølge Paulus for en stor del bestod af uuddannede mennesker – og jeg har forsøgt at bevare denne jævne forståelighed i et sprog, der minder mest muligt om det dagligsprog, jeg selv taler i dag. Mit mål har været, at man helst ikke skal lægge mærke til sproget, så indholdet kan komme frem i videst muligt omfang uden for mange teatraliske og kunstigt højtidelige forstyrrelser – og også uden at teksten bliver tygget til ukendelighed af lutter iver for at gøre den så letforståelig som muligt.

Jeg har ændret lidt på rækkefølgen af skrifterne i forhold til det autoriserede Ny Testamente, og det er sket for at fremhæve netop samtaleaspektet. Dermed er kronologien også ændret, idet jeg begynder med de ældste skrifter (Paulus' breve, som man kunne kalde de første indlæg i debatten, måske) og slutter med de noget senere (Johannesskrifterne), som så også skulle komme til at danne det væsentlige grundlag for den ortodokse kirke, der dukkede frem i det 4. århundrede med trosbekendelser, autoriserede kanoniske skrifter og en hierarkisk kirkestruktur, og som dermed satte en foreløbig stopper for samtalen.

Indhold

Forord	2
Paulus' teologi	5
Første brev til thessalonikerne	5
Brevet til filipperne	9
Brevet til Filemon	13
Brevet til galaterne	14
Første brev til korintherne	19
Andet brev til korintherne	32
Brevet til romerne	41
Markus' teologi	55
Evangeliet ifølge Markus	55
Matthæus' svar	80
Evangeliet ifølge Matthæus	80
De pseudopaulinske breve	115
Brevet til kolossenserne	117
Brevet til efeserne	121
Brevet til Titus	126
Første brev til Timotheus	128
Andet brev til Timotheus	132
Jakobs og Judas' svar	135
Brevet fra Jakob	135
Brevet fra Judas	139
Petrus' svar	140
Andet brev fra Petrus	143
Brevene fra Den Gamle	147
Til den udvalgte frue	147
Til Gaios	148
Hebræerbrevets teologi	149
Lukas' teologi	160
Evangeliet ifølge Lukas	160
Apostlenes gerninger	198
Apokalypsen	236
Johannes' teologi	253
Første brev fra Johannes	253
Evangeliet ifølge Johannes	257

Paulus' teologi

Første brev til thessalonikerne¹

Til forsamlingen² i Thessalonika fra Paulus, Silvanus og Timotheus. Til jer, der virkelig lever i Gud vores far og vor herre Jesus Kristus.³

Nåde og fred være med jer!

Uophørligt takker vi Gud for jer alle, når vi tænker på jer i vores bønner, og vi mindes altid frugterne af jeres hengivenhed,⁴ jeres kærlighedsgerninger og jeres udholdenhed i håbet til vor Herre Jesus Kristus. Alt hvad I dog gør for vor Guds og fars ansigt.

Om thessalonikernes hengivenhed

Kære Guds elskede brødre! Vi forstår så inderligt godt jeres særlige fortrin, eftersom frihedsbudskabet ikke kom til jer med ord alene, men også med overvældende kraft båret af hellig ånd.

I mindes jo nok, hvordan vi optrådte overfor jer, da vi var sammen – hvordan I efterlignede os - ja, vor Herre selv - da I tog imod fortællingen med hellig ånds glæde på trods af megen modstand. I blev et forbillede for alle de hengivne i Makedonien og Akaja.⁵ Fra jer har fortællingen om vor Herre givet genlyd – ja, ikke blot i Makedonien og Akaja, men rygten om jeres hengivenhed til Gud er nået ud til alle verdenshjørner, så vi egentlig slet ikke behøver at tale om det. De andre fortæller nemlig selv om, hvilken fin modtagelse vi fik hos jer, og hvordan I vendte om fra afgudsdyrkelsen for nu at tjene den levende og sande Gud og fra Himlene forvente hans Søn, som han oprejste af døde: Jesus, som udfrier os fra den kommende vrede.⁶

Forsvar for tjenesten

Ja, kære brødre! I ved selv, at vores indgang hos jer ikke var det bare ingenting, men efter den lidelse og mishandling, som vi netop havde udstået i Filippi,⁷ og som I jo også kender til, fik vi med Guds hjælp nyt mod til at forkynde frihedsbudskabet for jer – og det på trods af megen modstand.

Vores prædiken udspringer nemlig hverken af bedrag, urenhed eller list, men eftersom det er Gud selv, der har fundet os værdige til at få frihedsbudskabet betroet, så taler vi altså ikke for at behage *mennesker*, men alene til ære for den Gud, der ransager vore hjerter.

Det var ikke med smigrende ord, vi optrådte, sådan som I jo også godt ved, og ved Gud heller ikke som resultat af et eller andet skjult begær. Ej heller anglede vi efter anerkendelse fra *mennesker* – hverken fra jer eller fra andre - hvad vi ellers nok kunne have forventet som Messias' apostle. Nej, tværtimod færdedes vi mildt og stille iblandt jer – som en mor, der drager omsorg for sine børn.

¹ Jeg har prøvet så vidt muligt at sætte Paulus' breve i kronologisk rækkefølge i henhold til den nyere Paulusforskning bl.a. Niels Hyldahl: Paulus – brudstykker af en biografi fra 2009.

² *ekklesia* - egentlig: de udkaldte eller udvalgte. Ordet blev brugt om de aristokratiske byråd. Jeg oversætter generelt *ekklesia* med 'forsamling' i stedet for det sædvanligt brugte 'menighed', der efter min mening signalerer noget mere alment end *ekklesia*'s kaldstanke.

³ Paulus bruger udtrykket 'i Gud', 'i Herren', 'i Kristus' mange gange i sine breve og udtrykker måske dermed den mystiske enhed mellem Gud og hans forsamling på jorden.

⁴ *pistis* – ordet betyder 'tro' i betydningen inderlig og helhjertet hengivenhed eller måske frimodighed. Det har meget lidt med 'antagelse' eller 'mening' at gøre. Jeg oversætter det generelt med 'hengivenhed' eller 'frimodighed'.

⁵ Landskabet syd for Makedonien.

⁶ En 'vredens og dommens dag' på linje med forestillingen i det senjødiske skrift Daniels bog fra o. 165 f. Kr. kap. 7-11.

⁷ Naboby lidt nordøst for Thessalonika.

Således fandt vi det rigtigt, af inderlig omsorg for jer, at delagtiggøre jer ikke blot i frihedsbudskabet, men såmænd også i vores eget privatliv,⁸ eftersom I var blevet os inderligt elskede.

Kære brødre! I husker uden tvivl vores møje og besvær med at forkynde frihedsbudskabet for jer, samtidig med at vi puklede dag og nat for ikke at ligge nogen af jer til byrde. I kan ved Gud selv bevidne, hvor fromt og retfærdigt og ulasteligt vi færdedes blandt alle jer hengivne mennesker. I ved også, hvordan vi – ganske som en far, der opdrager sine børn - formanede og opmuntrede hver eneste af jer og tilskyndede jer til at leve⁹ værdigt for den Gud, der kaldte jer til *sit* rige og *sin* stråleglans.

Derfor takker vi også uophørligt Gud, fordi I tog imod Guds fortælling, som I fik den fra os - ikke som en menneskefortælling, men i sandhed *Guds fortælling*, som skaber liv og handlekraft i jer, hengivne mennesker.

Ved I hvad, kære brødre, I minder faktisk om de Guds forsamlinger, der lever i Jesus Kristus i Judæa,¹⁰ eftersom I led den samme skæbne fra jeres egne landsmænd, som *de* oplevede fra judæerne, der jo ikke blot har dræbt vor Herre Jesus og profeterne, men som også har smidt *os* ud. Gud bryder sig ikke om dem, og de vender sig mod alle mennesker, når de på den måde forhindrer os i at tale til andre folk¹¹, så de kunne blive frelst. Hele tiden lægger de svigt på svigt,¹² men Guds vrede¹³ skal nok ramme dem til sidst.

Gensynshåb

Kære brødre! En kort tid var jeg blevet skilt fra jer – rent fysisk, dog ikke med hjertet – men vi var overordentligt opsatte på at gense jer. Hvor vi dog længtes! Derfor forsøgte vi også at komme til jer, men så sandt jeg er Paulus, blev vi forhindret i det både én og to gange af Satan selv. For hvem andre er vort håb, vores glæde og vores hæderskrans for vor Herre Jesus, når han kommer igen,¹⁴ om ikke I? Ja, I er vor stolthed og glæde!

Men da vi så ikke kunne holde det ud længere, besluttede vi, at vi selv skulle blive alene tilbage i Athen, mens vi sendte Timotheus, vor bror og Guds medarbejder på frihedsbudskabet om Kristus, til at styrke og opmuntre jer omkring jeres hengivenhed, så ingen kommer til at vakle i disse modgangstider. I ved jo selv, at det er det, vi er her for. Allerede dengang vi var hos jer, forudsagde vi, at vi nok skulle komme ud for trængsler, således som det jo også er sket, som I ved.

Da jeg så ikke kunne klare det mere, sendte jeg bud for at høre nærmere om jeres hengivenhed – om fristeren på en eller anden måde skulle have fristet jer, så alle vores anstrengelser ville have været forgæves.

Men nu er Timotheus endelig kommet tilbage fra jer med de gode nyheder til os om jeres hengivenhed og jeres kærlighed og om, hvordan I altid mindes os med glæde og længes efter, at vi skal ses, sådan som også *vi* længes.

Denne jeres hengivenhed opmuntrede os i den grad, kære brødre, midt i al vor nød og trængsel. For vi lever, så længe I står fast på at leve i vor Herre. Hvilken tak formår vi dog at bringe Gud for jer til gengæld for al den glæde, der fylder os på grund af jeres forhold til Gud? Nat og dag beder vi på vores grædende knæ om at mødes med jer ansigt til ansigt og råde bod på det, I endnu måtte mangle i inderlig hengivenhed.

Måtte vores Gud og far selv og vor Herre Jesus bane vejen til jer,

⁸ Egentlig 'sjæleliv'.

⁹ Egentlig: 'vandre'.

¹⁰ Jerusalem og omliggende egne.

¹¹ *ethnesin* betyder egentlig bare 'folk', men bruges af Paulus om de ikke-jødiske folkeslag, dem, vi plejer at kalde 'hedninger'.

¹² *hamartia* – egentlig et fejltrin eller fejlskud med tragiske konsekvenser. Ofte oversat med 'synd'.

¹³ *hæ orgæ* – egentlig bare 'vreden'.

¹⁴ Egentlig: ved hans nærvær (*parousias*).

og må vor Herre fylde jer – ja, lade jer flyde over med kærlighed til hinanden og til alle, sådan som vi har kærlighed til jer.

Så vil jeres hjerter styrkes i rendyrket hellighed for vor Gud og far indtil vor Herre Jesus' genkomst med alle sine hellige. Amen!

Om hor og kærlighed

Men når det så er sagt, kære brødre, beder vi jer - ja, vi formaner jer rent ud i vor Herre Jesus' navn - angående det, I lærte af os om, hvordan I bør leve til Guds velbehag - hvad I jo for så vidt også allerede gør – men at I gør det endnu mere!

I ved jo, hvilke bud vi gav jer gennem vor Herre Jesus. Dette er nemlig Guds vilje og aldeles afgørende for jeres helliggørelse, at I afholder jer fra hor, så enhver af jer forstår at holde sig til sin egen krybbe i hellighed og agtelse og ikke lever i liderligt begær som de folk, der ikke kender Gud. *Ingen* skal bedrage og udnytte sin bror i disse ting. For Gud skal nok hævne al den slags, sådan som vi også før har sagt det til jer og vidnet om. Gud kaldte os jo ikke til urenhed, men til at være hellige. Den, der altså lader hånt om dette, lader ikke blot hånt om et menneske, men om Gud selv - han som gav sin hellige ånd til jer.

Om broderkærligheden¹⁵ derimod har I ikke behov for, at jeg skriver til jer. I er jo selv oplært af Gud til at elske hinanden, og det gør I jo overfor alle brødrene i hele Makedonien. Men vi bønfaller jer, kære brødre, om hellere at gøre det til overflod.

Værdsæt det stille liv, pas jeres egne sager og arbejde med jeres hænder, sådan som vi påbød jer det, så I kan vise jer anstændige for dem udenfor og ikke skylde nogen noget.

Om Herrens genkomst

Kære brødre! Vi ønsker ikke at holde jer hen i uvidenhed om dem, der er sovet hen¹⁶ så I ikke skal gå og sørge som de andre, der ikke ejer noget håb. For hvis vi har tillid til, at Jesus døde og opstod, så har vi også tillid til, at Gud vil føre dem, der er sovet ind i tillid til Jesus, sammen med ham.

Det følgende siger vi til jer med vor Herres egne ord: vi, de efterlevende, som bliver tilbage til vor Herres genkomst, skal på ingen måde komme forud for de afdøde, for vor Herre selv vil på befaling stige ned fra Himlen med en ærkeengels røst og med Guds trompet, og de, som er døde i tillid til Kristus, vil opstå først; derefter skal vi - de levende efterladte - blive samlet med dem i skyer for at mødes med vor Herre i luften, og således skal vi altid være sammen med vor Herre. Derfor skal I opmuntre hinanden med disse ord.

Dog angående tider og timer, kære brødre, har I ikke behov for, at man skriver til jer, eftersom I selv godt ved, at vor Herres Dag kommer som en tyv om natten. Når de andre siger fred og ingen fare, så pludselig indtræder katastrofen som veeerne for den fødende, og de skal ingenlunde slippe fri. Men I, kære brødre, I sidder ikke i mørket, så den dag kommer bag på jer som en tyv. I er jo alle lysets sønner - sønner af dagen. Vi tilhører ikke natten eller mørket, så lad os ikke sove som de andre, men lad os være årvågne og ædru.

De, som sover, sover jo om natten, ligesom de, der drikker sig fulde, drikker sig fulde om natten. Men vi, der tilhører dagen, lad os være ædru, iført hengivenhedens og kærlighedens rustning og med håbet om frifindelse som hjelm. For Gud har ikke stillet os vrede og straf¹⁷ i udsigt, men et frihedens hjem i

¹⁵ *filadelfia*

¹⁶ *Koimaménân* - de, som sover. Antagelig martyrerne – altså de Messiashegvinge, der er blevet dræbt under forfølgelserne. Måske er ordet ligefrem en fast term for martyrerne – jf. Matt. 27,52, der beskriver martyrerne opstandelse ved Jesus' død langfredag.

¹⁷ *orgæ* – egentlig: vreden

kraft af vor Herre, Jesus Kristus, han som døde for os, for at vi skulle leve sammen med ham - hvad enten vi nu er vågne eller sover. Trøst derfor hinanden og vær opbyggelige overfor hinanden, sådan som I jo også allerede er det.

Afslutning

Kære brødre! Vi beder jer om at påskønne dem, der slider i det for jeres skyld – de, som er jeres foresatte¹⁸ i Herren, og som viser jer til rette.

Se på dem med kærlighedens milde øjne på grund af deres arbejde.

Hold fred med hinanden.

Ja, vi opmuntrer jer, kære brødre, vis de uregerlige til rette.

Sæt mod i de modløse. Styrk de svage.

Hav tålmodighed med alle.

Se til at ingen gengælder ondt med ondt, men stræb altid efter det gode i forhold til hinanden – ja, i forhold til alle.

Vær altid glade! Bed uden ophør!

Vær fremfor alt taknemmelige! Dette er nemlig Guds vilje med jer ifølge Kristus Jesus.

Udsluk ikke ånden og ringeagt ikke prædikenen.¹⁹

Brug jeres forstand. Hold jer til det gode.

Afhold jer fra alt, hvad der forekommer ondt.

Må fredens Gud selv helliggøre jer, så I bliver fuldendte og fuldkomne, og må jeres ånd og sjæl og legeme bevares ulastelige til vor Herre Jesus Kristus' genkomst.

Trofast er han, som udvælger jer, han vil også gøre det.

Kære brødre, bed også for os!

Hils nu alle brødrene med et helligt kys.

Sørg for Guds skyld for, at dette brev bliver læst op for *alle* brødrene!

Vor Herre Jesus Kristus' nåde være med jer!

¹⁸ *proistamenous* – heraf betegnelsen provst. En vigtig formaning!

¹⁹ *profeteias* – ofte oversat med profetier, men jeg synes 'prædikener' giver en bedre forståelse af, hvad det handler om. Der blev prædikeret ved forsamlingernes sammenkomster – til opbyggelse og trøst. Profeti og prædiken er i øvrigt etymologisk nært beslægtede.

Brevet til filipperne

Til alle de hellige i Filippi, der lever i Kristus Jesus, inklusive tilsynsmænd og tjenere²⁰ fra Paulus – i lænker på grund af Kristus Jesus – og vores bror Timotheus.

Nåde være med jer og fred fra Gud vores far og fra vor Herre Jesus Kristus!

Jeg takker min Gud, hver gang jeg tænker på jer. I alle mine bønner beder jeg altid for jer alle med glæde over jeres fællesskab omkring frihedsbudskabet lige fra den første dag og indtil nu. Jeg har fuld tillid til, at han, som påbegyndte det gode arbejde iblandt jer, også vil fuldføre det indtil Jesus Kristus' Dag. Det er kun ret og rimeligt, at jeg tænker således om jer alle, eftersom jeg har jer i mit hjerte, såvel her i mine lænker som når jeg forsvaret frihedsbudskabet og står fast ved det. I er jo alle fælles med mig om nåden. Gud skal vide, hvor jeg længes efter jer alle med Kristus Jesus' inderlighed!

Dette beder jeg om: Må jeres kærlighed blive stadig mere overvældende, fyldt med indsigt og skønsomhed, så I selv kan vurdere, hvad der gør en forskel - så I kan stå ufordærvede og uden at vække anstød indtil Kristus' Dag – fyldt med retfærdighedens frugt gennem Jesus Kristus til Guds ære og pris.

Fangenskabets frugt

Kære brødre! Jeg vil, at I skal vide, at det, der er sket med mig, reelt har betydet fremgang for frihedsbudskabet, eftersom det nu er blevet tydeliggjort for hele prætoriet²¹ og for alle de andre, at mine lænker udelukkende bæres for Kristus' skyld. Så de fleste af brødrene i Herren vover nu at fortælle Guds fortælling fuldkommen frygtløst - opmuntret af mine lænker.

Der er godt nok dem, der forkynder Kristus båret af misundelse og stridsløst, men andre gør det også i den bedste mening. De sidste gør det af kærlighed, vel vidende at jeg er sat til at forsvare frihedsbudskabet, mens de andre forkynder Kristus for egen vindings skyld, uredeligt og i håb om at føje yderligere trængsel til mine lænker.

Men hvad så? Jeg glæder mig bare over, at Kristus forkyndes alle vegne - det være sig med bagtanker eller i god tro - og det bliver jeg ved med, for jeg ved, at det vil føre til frifindelse for mig gennem jeres forbøn og med hjælp fra Jesus Kristus' ånd. Min inderlige længsel og mit håb vil på ingen måde blive til skamme. Nu som altid skal Kristus forherliges ved mit legeme, hvad enten det så er gennem mit liv eller gennem min død. At leve er for mig nemlig Kristus, og at dø en gevinst. Men hvis det at leve her i verden bærer frugt i handling, så ved jeg faktisk ikke, hvad jeg skal. Jeg vakler mellem på den ene side længslen efter at bryde op og være sammen med Kristus - og det er den bedre del - men på den anden side er det at forblive her i verden måske mere nødvendigt af hensyn til jer.

Sådan er det nok. Ja, nu ved jeg, at jeg gerne vil blive i live og forblive hos jer alle til støtte for jeres fremgang og glæde i jeres hengivenhed, så jeres grund til at være stolte over mig må blive des rigere i Kristus Jesus takket være min fornyede tilstedeværelse hos jer.

Men det kræver altså, at I er gode samfundsborgere, der formår at leve op til frihedsbudskabet om Kristus, så jeg - hvad enten jeg nu kommer og ser til jer eller ej - kan høre om jer, at I står fast i én ånd, så I kæmper sammen i tillid til frihedsbudskabet uden at lade jer skræmme af noget hos modstanderne. Det vil for dem være et tegn på nederlag, men for jer på frelse – og dét af Gud selv. Det er jo en gave, der er skænket jer for Kristus' skyld: ikke blot at have tillid til ham, men også at lide ondt for hans skyld og føle den samme smerte, som I oplevede hos mig og nu også hører om hos mig.

²⁰ *episkopoi kai diakonoi* - de senere 'biskopper' og 'diakoner'. Også her i Filippi synes der at have været forskellige embeder i forsamlingen – jf. 'de foresatte' (provster) i slutningen af første Thessalonikerbrev.

²¹ Administrationsbygningen for provinsgovernøren. Kunne måske oversættes: 'Hele provinsadministrationen' dvs. guvernøren, som også var dommer, og alle hans embedsmænd.

Om selvhengivelse

Jeg ved snart ikke - er der endnu nogen trøst at hente i Kristus - opmuntring i kærlighed, fællesskab i ånden? Er der endnu inderlighed og barmhjertighed til? Jamen, så gør min glæde fuldkommen ved at være enige med hinanden i den samme kærlighed, med det samme sind og samme tankegang.

I skal ikke handle med skjulte bagtanker eller af personlig forfængelighed, men i ydmyghed agte hinanden højere end jer selv og ikke være optaget af jeres eget, men af andres forhold. Læg jer dette på sinde, som også var i Kristus Jesus:

Han var i gudeskikkelse - ja, han kunne uden besvær²² være blevet Guds ligemand - men han udtømte sig selv, antog en slaves skikkelse og blev som et menneske.

Således iført menneskeskikkelse ydmygede han sig, lydig til døden – ja, døden på et kors.

Og netop derfor har Gud højt ophøjet ham og skænket ham navnet over alle navne, for at hvert knæ må bøje sig i Jesus' navn, i Himlene og på jorden – ja, under jorden, og hver tunge må bekende:

Jesus Kristus er Herre²³ til ære for Gud vores far.

Således, mine elskede, skal I arbejde på jeres egen befrielse med frygt og bæven. I, som altid var så lydøre, ikke blot mens jeg var hos jer, men nu så meget mere i mit fravær. Det er jo Gud selv, der skaber både ønsket om at udføre hans gode vilje og også selve udførelsen af det hos jer.

Gør alt uden mukken og skænderier, så I kan stå ulastelige og uskyldige som Guds rene børn i en forvirret og fordrejet tid, hvor I stråler som verdens lys. Hold fast i Livets fortælling, så jeg kan være stolt over jer på Kristus' Dag, fordi jeg ikke løb omsonst og ikke puklede for ingenting.

Ja, om jeg så selv skulle blive slagtet som offer midt under den hellige handling på grund af jeres hengivenhed, så glæder jeg mig - ja, jeg glæder mig med jer alle sammen. Det skulle I også gøre. Glæd jer sammen med mig!

Timotheus og Epafroditos

Jeg håber ved vor herre Jesus på, at jeg snart kan sende Timotheus til jer, så også jeg må blive opmuntret ved at høre, hvordan I har det. Jeg kender nemlig ingen ligesindet, der så oprigtigt vil have omsorg for jer. De andre søger alle blot deres eget og ikke det med Jesus Kristus. I ved allerede, at han er egnet - at han arbejdede som slave for frihedsbudskabet sammen med mig – ja, som et barn for sin far. Dels håber jeg altså at sende ham, når jeg kan overskue min øjeblikkelige situation, og dels stoler jeg ved vor Herre på, at jeg også selv snart vil komme. Imidlertid fandt jeg det nødvendigt at sende Epafroditos, min bror og medarbejder og kampfælle tilbage til jer som jeres udsendte tjener for mine ønsker - eftersom han længtes efter jer alle og var blevet dybt bekymret, fordi I havde hørt, at han var syg. Og faktisk var han dødssyg, men Gud forbarmede sig over ham og ikke over ham alene, men også over mig, for at jeg ikke skulle have sorg på sorg. Des ivrigere var jeg efter at sende ham af sted, så I atter kunne glæde jer, når I så ham, og jeg selv slippe for bekymring. Så tag godt imod ham i Herren med al mulig glæde og hold ham og hans lige højt i ære. På grund af arbejdet for Kristus var han døden nær – ja, han satte livet på spil for at udfylde savnet af jeres hjælpsomhed imod mig.

Om den sande omskærelse

I øvrigt, kære brødre, glæd jer i vor Herre. At skrive netop dette til jer, er ikke til besvær for mig, men betryggende for jer. Vogt jer for hundene, vogt jer for de skadelige arbejdere – ja, vogt jer for lemlæstelsen. For *vi* er den sande omskærelse, *vi*, som tjener Gud i kraft af Guds ånd og som alene roser os

²² Egentlig: Han anså det ikke for roveri at være lig med Gud

²³ *KYRIOS IESOUS KRISTOS*. Måske den allerældste kristne bekendelse. Afsnittet er måske en ældre kristen hymne, som Paulus her citerer i lighed med hymnen i Kolossenserbrevet kap. 1.

af Kristus Jesus og ikke fæster lid til de ydre forhold.²⁴ Og det, skønt jeg selv kan siges også at fæste lid til det ydre. Ja, hvis nogen anden mener at kunne fæste lid til det ydre, kan jeg det endnu mere. Jeg er jo omskåren på ottendedagen - af Israels slægt, Benjamins stamme, hebræer af hebræere. I forhold til Loven: farisæer - i forhold til Guds forsamling: en lidenskabelig forfølger - i forhold til retfærdighed for Loven: ulastelig.

Ikke loven, men Kristus

Men alt det, som dengang for mig var en gevinst, det betragter jeg nu på grund af Kristus som et tab. Ja, i virkeligheden anser jeg alt for at være et tab i forhold til det langt højere, som er i bevidstheden om Kristus Jesus som min herre. For hans skyld har jeg mistet alt og betragter det som det rene affald, for at jeg kunne vinde Kristus og anses for at tilhøre ham alene.

Jeg har jo ikke min retfærdighed fra Loven, men fra Kristus' hengivenhed - retfærdigheden direkte fra Gud ved *hans* hengivenhed, for at jeg kan være bevidst om ham – forstå kraften i hans opstandelse og fællesskabet om hans lidelser. Ja, jeg gøres ligeværdig med ham gennem hans død, så jeg kan nå frem til den virkelige opstandelse fra de døde.

Nu er det jo ikke fordi, jeg allerede har forstået det hele eller allerede er blevet fuldkommen. Jeg søger stadig at begribe, hvorfor også jeg er blevet grebet af Kristus Jesus. Nej, kære brødre, jeg anser ikke mig selv for at have forstået alt. Men ét ved jeg dog: samtidig med at jeg ser stort på fortiden, stræber jeg efter det, som ligger foran mig. Jeg stormer efter målstregen og sejrprisen, som er Guds kald fra det høje til Kristus Jesus.

Lad os da - alle vi, som tror, vi er så perfekte - overveje dette. Og hvis I mener noget andet, så skal Gud nok selv åbenbare dette her for jer. Gid vi dog, efter at vi er kommet så vidt, stadig må vandre den samme vej.

Om det verdslige begær

Kære brødre! Efterlign mig og agt på dem, der lever således, så I har et forbillede i os. For, som jeg så ofte har sagt til jer og nu gentager med tårer: der er mange, der lever som fjender af Kristus' kors. De ender i ødelæggelse. Vommen er deres Gud, og de sætter en ære i deres skam. De tænker kun på det jordiske. Men vores borgerskab er jo i Himlene, hvorfra vi også ivrigt venter vor befrier: vor herre Jesus Kristus. Han vil forvandle vores ydmygede legeme, så det bliver ligesom hans strålende legeme ved den kraft, hvormed han er i stand til at underlægge sig alt.

Derfor, mine elskede og savnede brødre, min glæde og min krone: Hold nu fast i vor Herre, I elskede. Personlige anliggender

Jeg opfordrer Euodia og Syntyke til at enes i Herren. Ja, jeg beder også dig, min sande medforbundne Synzygos²⁵, om at tage dig af de kvinder, der kæmpede med mig for frihedsbudskabet sammen med både Klemens og mine øvrige medarbejdere, hvis navne nu står i Livets Bog.

Glød jer altid i Herren! Jeg gentager: Glød jer!

Må jeres barmhjertighed blive kendt for alle mennesker.

Vor Herre er nær!

Vær ikke bekymrede for noget, men lad til hver en tid jeres andragender komme frem for Gud gennem anrøbelser og takkebøn. Så vil Guds fred, som overgår al forstand, bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus.

²⁴ Egentlig: til kødet.

²⁵ *Synzygos* betyder medforbunden.

I øvrigt, kære brødre! Alt, hvad der er sandt – hvad der er af betydning, retfærdigt, ret og elskeligt – alt hvad der tales godt om – enhver dyd og enhver ros – det skal I tage til jer. Og alt, hvad I lærte og modtog af mig og så og hørte, det skal I til stadighed gøre. Så vil fredens Gud være med jer.

Tak for gaven!

Jeg glædede mig overordentligt i Herren, fordi I allerede igen er blomstret op, så I kunne tænke på mig. Det har I også gjort før, men I savnede anledning. Jeg nævner ikke dette på grund af nogen mangel, for jeg har lært at nøjes med det, jeg har. Jeg kender både til at være i ringe kår og til at have overflod. Ja, jeg er indviet i lidt af hvert – både i at være mæt og i at sulte, i at have overflod og i at savne. Alt har jeg kræfter til ved ham, som giver mig styrke.

Nå, men det var nu pænt af jer at gøre fælles sag med mig i min trængsel, kære filipper! I ved jo nok, at i begyndelsen af missionen - dengang jeg ankom fra Makedonien – da var der ingen forsamling, der gjorde fælles sag med mig, når det gjaldt udgifter og indtægter - undtagen jer. Ja, selv i Thessalonika sendte I mig både én og to gange, hvad jeg havde brug for. Det er ikke fordi, jeg higer efter nogen gave, men jeg higer efter den frugt, som vil falde ud til jeres egen fordel.

Nu har jeg nok i alle ting, ja, jeg har overflod. Jeg har fuldt op, efter at jeg gennem Epafroditos modtog alt det fra jer: en duft af vellugt, et velkomment offer, velbehageligt for Gud.

Og min Gud skal nok opfylde alle jeres behov i kraft af hans guddommelige rigdom i Kristus Jesus. Æret være vores Gud og far i evighedernes evigheder. Amen.

Hils alle de hellige, der lever i Kristus Jesus! Brødrene, der er her sammen med mig, hilser jer. Alle de hellige – især de fra Cæsars Hus²⁶ – hilser jer. Vor herre Jesus Kristus' nåde være med jeres ånd.

²⁶ *Kaisars oikías* - Måske prætoriet. Måske dem af kejserens familie.

Brevet til Filemon²⁷

Til Filemon, vores elskede medarbejder – til søster Appia - til Arkhippos, vores medsoldat - og til hele forsamlingen i dit hus. Nåde være med jer og fred fra Gud vor far og vor herre Jesus Kristus!

Jeg takker altid min Gud, når jeg tænker på dig i mine bønner - når jeg hører om din kærlighed og den hengivenhed, du nærer til vor herre Jesus og til alle de hellige. Gid dit fællesskab i hengivenhed må blive virksomt i erkendelse af alt godt, som findes hos jer, der lever i Kristus Jesus.

Jeg har haft megen glæde og opmuntring ved din kærlighed, kære bror, fordi de helliges inderlige bekymring i kraft af dig er faldet til ro.

Tag din slave tilbage!

Selv om jeg ved Kristus er i min gode ret til at befale dig, hvad du bør gøre, så vil jeg dog hellere på grund af kærligheden opmuntre dig. Ja, jeg, Paulus - en gammel mand og nu også i lænker på grund af Kristus Jesus - beder dig angående mit barn, som jeg i mine lænker har bragt til verden, nemlig Onesimos, han som engang var dig til ingen nytte, men som nu er både dig og mig til god nytte.

Jeg sender ham tilbage til dig – ham, det vil sige mit eget inderste jeg. Egentlig ville jeg beholde ham for mig selv, for at han i stedet for dig kunne tjene mig, der sidder i lænker på grund af frihedsbudskabet, men jeg ville ikke foretage mig noget uden dit samtykke, for at din gode beslutning ikke skulle tages som følge af tvang, men ganske frivilligt.

Måske var det derfor, han blev skilt fra dig for en tid, så du kunne få ham for altid – ikke mere som slave, men som mere end en slave: som en elsket bror - ikke mindst elsket af mig, men så meget mere af dig i det ydre såvel som i vor Herre.

Hvis fællesskabet med mig ellers betyder noget for dig, så tag imod ham, som var det mig. Har han gjort dig uret, eller skylder han dig noget, så skriv det på min regning. Jeg, Paulus, skriver med min egen hånd: Jeg betaler!

For slet ikke at tale om, at du faktisk skylder mig dit liv. Ja, kære bror, det ønsker jeg af dig i Herren: bring min indre uro i Herren til ophør.

Jeg har skrevet til dig i tillid til din lydhørhed, vel vidende at du vil gøre mere, end jeg beder om.

Bestil med det samme også overnatning til mig. Jeg håber jo på at blive frigivet og komme til jer i kraft af jeres bønner.

Epafros,²⁸ min medfange i Kristus Jesus, hilser dig ligesom mine medarbejdere Markus, Aristarkos, Demas og Lukas. Vor Herre Jesus Kristus' nåde være med din ånd. Amen.

²⁷ Filemon var åbenbart medlem af forsamlingen i Kolossai og ejer af slaven Onesimos. Jf. brevet til kolossenserne.

²⁸ Måske den før omtalte Epafroditos?

Brevet til galaterne²⁹

Til forsamlingerne i Galatien fra Paulus – apostlen, der ikke er udsendt af mennesker eller i kraft af noget menneske, men i kraft af Jesus Kristus selv og Gud Fader, der oprejste ham af døde – og fra alle de brødre, der er her sammen med mig.

Nåde være med jer og fred fra Gud vores far og vor Herre Jesus Kristus, som hengav sig selv for vores svigt for at udfri os af den nuværende onde tid, sådan som det er vores Guds og fars vilje.

Ham tilhører æren i evighedernes evigheder. Amen!

Jeg undrer mig såre over, at I så hurtigt vender jer bort fra ham, der kaldte jer ind i Kristus' nåde, og vender jer mod en ganske anden 'glædelig nyhed' - og det skønt der ikke findes nogen anden. Der er åbenbart nogen, der forvirrer jer, og som vender op og ned på frihedsbudskabet om Kristus. Men om så vi selv eller en engel fra Himlen fortalte frihedsbudskabet i strid med den vidunderlige nyhed, vi allerede har fortalt jer – så skal han da være forbandet! Ja, jeg gentager: hvis nogen forkynder frihedsbudskabet for jer i strid med det, I allerede har modtaget – forbandet være han!

Er det nu mennesker, jeg prøver at overbevise, eller er det måske Gud? Eller forsøger jeg blot at behage mennesker? Ja, hvis jeg stadigvæk gerne ville behage mennesker, så var jeg jo ikke *Kristus'* slave.

I skal nemlig vide, kære brødre, at det frihedsbudskab, som er blevet forkyndt af mig, ikke er menneskeværk, for jeg har som sagt ikke modtaget det fra noget menneske, men direkte gennem Jesus Kristus' egen åbenbaring.

Om Paulus' apostolat

I har nok hørt om min fortid, dengang jeg var i judaismens³⁰ klør, hvordan jeg ud over al rimelighed forfulgte Guds forsamling og gjorde, hvad jeg kunne, for at udrydde den - hvordan jeg gik langt videre i judaismen end mange jævnaldrende i min generation og var langt mere fanatisk med hensyn til mine forfædres overleveringer.

Men dengang det behagede Gud - som havde udvalgt mig allerede fra moders liv, og som nådigt kaldte mig ved at åbenbare sin søn for mig - at jeg skulle forkynde budskabet om ham blandt folkene, da spurgte jeg ikke fluks kød og blod til råds. Ej heller drog jeg op til Jerusalem til dem, der var apostle, før jeg selv blev det. Nej, jeg drog bort til Arabien, og vendte så igen tilbage til Damaskus. Senere, efter tre år, drog jeg endelig op til Jerusalem for at lære Kefas at kende, og jeg blev hos ham i et par uger. Men de andre apostle traf jeg ikke – undtagen selvfølgelig Jakob, vor Herres bror. Og jeg lyver ikke. Gud selv er mit vidne på det, jeg her skriver til jer.

Senere rejste jeg så til Syrien og Kilikien, men forsamlingerne i Judæa var jeg ganske ukendt for. De hørte kun noget om, at han, som førhen forfulgte os, nu pludselig forkyndte det samme tillidsfulde, glade budskab, som han før ville udrydde. Og de priste Gud på grund af mig.

Det var først omkring fjorten år senere, jeg atter drog op til Jerusalem sammen med Barnabas og jeg tog også Titus med. Det var ifølge en åbenbaring, jeg drog derop, og jeg fremlagde for dem - særligt for de ansete – det frihedsbudskab, jeg forkynder blandt folkene, så jeg ikke skulle løbe - eller have løbet forgæves.

Der var i øvrigt nogle falske brødre, der havde sneget sig ind for at udspionere den frihed, vi har i Kristus Jesus, så de kunne slavebinde os igen. Men dem lå vi ikke under for så meget som et øjeblik, for at sandheden om frihedsbudskabet må forblive urokkelig hos jer. Og end ikke min ledsager Titus, der er hellener, blev tvunget til at lade sig omskære. Og fra dem, der blev anset for at være noget - hvad

²⁹ Galatien var dels en romersk provins og dels et område i det nuværende centrale Anatolia i Tyrkiet. Galaterne var indvandrede keltere fra 4. årh. f. Kr.

³⁰ *ioudaismos* - normalt oversat med jødedom, men judaismen synes at være en rabiat farisæisk retning indenfor jødedommen.

de var engang, er mig ligeegyldigt - hos Gud er der jo ingen personsanseelse – fra dem modtog jeg heller intet nyt. Tværtimod. Da de indså, at jeg har fået betroet at fortælle frihedsbudskabet til dem med forhud ligesom Petrus gør det blandt de omskårne (den samme, som gav Petrus magt til at være udsendt til de omskårne, gav jo også mig magt til at være det blandt folkene), og da de erfarede den nådegave, jeg har modtaget - gav Jakob og Kefas og Johannes (det var dem, der blev anset for at være søjler) mig og Barnabas håndslag på den fællesaftale, at *vi* skulle gå til folkene, mens *de* skulle gå til de omskårne. Blot skulle vi huske på de fattige, og dette har jeg jo selv netop bestræbt mig på at gøre.

Frikendt gennem Jesus' hengivenhed

Men dengang Kefas så kom til Antiokia, modsagde jeg ham lige op i hans åbne ansigt – fordømt som han var. Før før der kom nogen fra Jakob, spiste han nemlig gerne sammen med folkene, men da *de* så kom, undslog han sig og skilte sig ud fra dem af frygt for de omskårne. Også de andre judæere hyklede med ham, så selv Barnabas blev inddraget i deres hykleri.

Men da jeg indså, at de ikke levede i overensstemmelse med det virkelige indhold bag frihedsbudskabet, sagde jeg til Kefas i alles påhør:

Når du, som selv er judæer, lever ganske som fremmede folk og slet ikke som judæerne, hvordan kan du da tvinge disse folk til at blive som judæere?

Vel er vi ifølge sagens natur judæere, og ikke lovløse af fremmed herkomst - og dog ved vi meget vel, at et menneske ikke frikendes³¹ i kraft af lovoverholdelse, men i kraft af Jesus Kristus' hengivenhed³², og så har vi også den tillid til Kristus Jesus, at vi *bliver* frifundet i kraft af Kristus' hengivenhed og ikke ved nogen nok så lovlydige handlinger. Gennem lovlydige handlinger bliver ingen i hele verden³³ frifundet.

Hvis nu vi selv blev anset for at være skyldige, fordi vi således søger at blive frifundet i kraft af Kristus - jamen, så var Kristus vel medhjælper for synden? Nej, langt fra. For hvis jeg nu genetablerer den lovoverholdelse, som jeg lige har brudt ned, fremstår jeg jo selv som overtræder. Jeg er nemlig død for loven netop i kraft af loven selv, så jeg kan leve frit for Gud. Ja, jeg er for så vidt blevet korsfæstet sammen med Kristus. Det er altså ikke mere mig selv, der lever, men Kristus lever i mig. Som jeg nu lever her i denne verden, lever jeg i tillid til Guds søn - han, som elskede mig og udleverede sig selv for min skyld. Jeg ophæver på ingen måde forsoningen fra Gud, for hvis der er frelse gennem Loven, ja, så var Kristus død omsonst.

Åh, I tåbelige galater! Hvem har dog forhekset jer – I, som fik Jesus Kristus udpenslet for jeres øjne som korsfæstet? Lad mig blot forstå dette ene: Modtog I ånden i kraft af lovlydige gerninger, eller var det ved at lytte hengivent? Er I da så tåbelige? Vil I nu fuldende i materien, hvad I begyndte i ånd? Har I virkelig gennemgået så meget til ingen nytte? Hvis det da *er* til ingen nytte! Gad vide, om han, der sender ånden over jer og udvirker mirakler iblandt jer, gør det på grund af jeres lovlydige gerninger - eller mon dog ikke det er fordi, I lytter med opmærksomhed?

Om frimodighed i forhold til lovoverholdelse

Tænk på Abraham, der hengav sig til Gud og derfor blev anset for retfærdig.

³¹ Jeg tillader mig generelt at bruge ordene 'frikendes' og 'frifindes' i stedet for det gængse 'retfærdiggøres', som ellers er den direkte oversættelse af det græske *dikaiontai*. Der er i alle tilfælde tale om retssprog, men 'frifindelsen' er måske umiddelbart mere begribelig end 'retfærdiggørelsen', der vel i dag mest bruges om mig selv, når jeg skal retfærdiggøre – dvs. 'forklare' en handling, der er kommet under anklage. Retfærdiggørelsen eller frifindelsen gennem Kristus' trofasthed er et afgørende kernebegreb i Paulus' teologi, eftersom det eliminerer det monopol på adgangen til Gud, jøderne ellers havde i kraft af Moseloven og ikke mindst dens overholdelse.

³² *Pistis Jesou Kristou*. Genitiven kan også oversættes hengivenhed *til* Jesus Messias, eller 'tro på' Jesus Messias, om man vil.

³³ Egentlig: *pasa sarx* - alt kød

I må altså forstå, at de hengivne, netop *de* er Abrahams sønner. Skriften forudså jo, at det er i kraft af deres hengivenhed, Gud frikender folkene, idet han på forhånd fortalte frihedsbudskabet for Abraham: *I dig skal alle folkene velsignes!* Således velsignes de hengivne sammen med den hengivne Abraham.

De, som lever i kraft af lovlydige gerninger, er alle under forbandelse; der står jo skrevet:

Forbandet er enhver, som ikke holder sig til alt, hvad der er nedskrevet i lovbogen, så han handler derefter.

At ingen frikendes i kraft af Guds lov, er klart, for *den retfærdige skal leve i kraft af sin hengivenhed*. Loven bygger ikke på hengivenhed, men *den som overholder den, skal leve ved den*. Kristus har købt os fri fra Lovens forbandelse ved selv at blive en forbandelse for vores skyld. Der står jo skrevet: *Forbandet er enhver, som hænger på et træ*. Således kunne Abrahams velsignelse komme folkene til gode i Jesus Kristus, og vi kunne tage imod det, som ånden lover os med inderlig hengivenhed.

Loven som opdrager

Kære brødre. Jeg taler om menneskelige forhold. Ingen ophæver jo et menneskes forkyndte testamente eller føjer noget til, men aftalen blev indgået med Abraham og med hans efterkommer.³⁴ Der tales ikke om efterkommerne, som om de var mange, men om én: ... *og din efterkommer*. Og det er Kristus. Jeg hævder altså, at et testamente, som på forhånd er forkyndt af Gud, det kan den lov, som blev til 430 år senere, ikke ophæve med henblik på at annullere det, der dengang blev stadfæstet. For hvis arven fås ved hjælp af Loven, er aftalen jo ligegyldig. Og Gud gav altså Abraham arven i kraft af en aftale.

Men hvorfor kom Loven så i det hele taget? Ja, den kom til på grund af overtrædelserne, indtil den omtalte efterkommer dukkede op - formidlet ved engle, ved en mægler's hånd. Mægleren er jo ikke kun til for den ene part – kun Gud er én!

Er Loven så imod Guds aftaler? På ingen måde! Jo, *hvis* der fandtes en lov, der magtede at give liv, så kom der virkelig frifindelse ved Loven, men nu har Skriften selv stemplet alt som synd, så løftet i kraft af Jesus Kristus' hengivenhed kunne skænkes de hengivne. Før hans hengivenhed blev åbenbar, blev vi altså holdt fast under Lovens opsyn, indtil hans hengivenhed blev åbenbaret, og på den måde er Loven for os blevet en opdrager til Kristus, så vi kunne blive frikendt i kraft af hans hengivenhed. Men efter at hans hengivenhed er åbenbaret, er vi ikke længere under opdrager, for nu er I alle blevet Guds sønner gennem Kristus Jesus' hengivenhed. For alle I, som blev døbt til Kristus, har også iført jer Kristus. Og så er der ikke judæer eller hellener - ikke slave eller fri - ikke mand og kvinde³⁵, for alle tilhører I Kristus Jesus, og hvis I tilhører Kristus, så er I jo dermed Abrahams efterkommere - arvinger i henhold til aftalen.

Slaver eller frie sønner af huset?

Det, jeg mener, er, at så længe arvingen er umyndig, er han ikke væsensforskellig fra en slave, selv om han i virkeligheden er alles Herre. Nej, han er under opsynsmænd og husholdere indtil den dag, hans far har fastsat. Således var det også med os, dengang vi som umyndige var blevet gjort til slaver under alverdens religioner.³⁶ Men da tiden var moden, udsendte Gud sin søn - født af en kvinde, født under Loven – for at han skulle løskøbe dem, som var under Loven, så vi kunne få status som sønner af huset. Og fordi I er sønner af huset, sendte Gud sin søns ånd ind i vores hjerter med råbet: *Abba* (far!).³⁷ Derfor er du ikke mere slave, men søn af huset, og er du søn af huset, er du ved Gud også arving!

Dengang I ikke kendte den sande Gud, var I slaver under alle dem, som ifølge sagens natur *ikke* var guder. Men nu, hvor I har lært den sande Gud at kende – eller rettere: er blevet kendt af den sande

³⁴ *spermati* – egentlig: med hans sæd

³⁵ Karen Armstrong antyder, at denne grænsenedbrydende frihedserklæring blev udtalt – eller måske ligefrem råbt – ved dåben som en del af ritualet.

³⁶ *ta stoikeia tou kosmou* – egentlig: verdens væsentlige ting. Religion og filosofi velsagtens. Loven bredt forstået.

³⁷ *Abba* er et aramæisk ord for 'far'. Muligvis en del af dåbsritualet?

Gud – hvordan kan I da på ny vende tilbage til de slatne og elendige religioner³⁸, I ønsker at være slaver for ved nøje at overholde helligdage og særlige fastemåneder³⁹ - særlige tider og årlige begivenheder? Nej, jeg er bange for, at jeg nok har slidt med jer til ingen nytte.

Bliv som mig, for også jeg er som I, kære brødre. Jeg beder jer! I har jo ikke på nogen måde gjort mig uret, men I ved udmærket godt, at jeg var syg og elendig, da jeg første gang forkyndte det gode budskab for jer, og I lod jer ikke friste af min svaghed til at ringeagte mig endsige da vrænge ad mig – nej, I modtog mig som en Guds engel, ja, som Kristus Jesus selv.

Ak, hvor er nu jeres lovprisning? Jeg kan forsikre jer om, at hvis det var muligt, havde I såmænd revet jeres øjne ud og foræret mig dem. Og nu er jeg så åbenbart blevet jeres fjende blot ved at sige sandheden til jer. De andre søger ivrigt efter at overtale jer, og det ser ikke særlig kønt ud, for de vil udelukke jer, blot for at I skal længes efter dem. Det er vel nok smukt at hige efter det gode til hver en tid, og ikke kun, når jeg er til stede iblandt jer. Ak, mine kære børn, som atter engang giver mig fødselsveer, indtil Kristus endelig omsider måtte tage skikkelse i jer. Hvor ville jeg gerne være sammen med jer lige nu, så jeg kunne forklare mig på ny, for jeg er virkelig i vildrede med jer.

Sig mig engang, I som så gerne vil være under Loven, hører I slet ikke Loven? Der står jo skrevet, at Abraham fik *to* sønner - én med tjenestepigen og én med den frie kvinde. Tjenestepigens blev født på vanlig vis, men den frie kvindes i kraft af Guds løfte. Det er et godt billede, for det svarer til de to aftaler – den ene fra Sinajbjerget, som er Hagar⁴⁰, der fødte afkom til slaveri. Ja, Hagar er godt nok Sinajbjerget i Arabien, men det svarer til det nuværende Jerusalem, der er slavebundet sammen med sine børn. Men det himmelske Jerusalem er frit, og hun er *vores* mor. Der står jo skrevet:

Glæd dig du golde, som ikke kan føde; bryd ud i jubel, for dine børn skal blive mange, til fortrydelse for hende, der nu ligger hos din mand. Og I, kære brødre, I er børn i kraft af løftet om Isak⁴¹.

Men ganske som dengang, hvor han, der var blevet født på vanlig vis, jagede ham, der var blevet født af ånd, sådan er det også nu. Og hvad siger Skriften?

Kast tjenestepigen og hendes søn udenfor, for tjenestepigens søn skal under ingen omstændigheder arve sammen med den frie kvindes søn. Derfor, kære brødre: vi er ikke tjenestepigens, men den frie kvindes børn. Til den frihed har Kristus befriet os, så stå nu fast og lad jer ikke på ny spænde for slaveriets vogn.

Om omskærelsen

Hør nu her! Jeg, Paulus, siger ligeud til jer: hvis I lader jer omskære, vil Kristus intet gavne jer! Jeg siger det igen til ethvert menneske, der omskæres, at han er skyldig at overholde *hele* Loven. I har intet med Kristus at gøre, alle I som kendes retfærdige gennem Loven; I er simpelt hen gået glip af forsoningen. Vi andre venter derimod spændt ved åndens hjælp og hengivne i håbet om frifindelse. For i Kristus Jesus betyder hverken omskærelse eller forhud noget, men hengivenhed udmøntet i virksom kærlighed. I løb ellers så smukt. Hvem er det, der spænder ben for jer, så I ikke længere kan overbevises af sandheden? Den slags overtalelse kommer ikke fra ham, der udvælger jer. En lille smule surdej gennemsyrrer hele dejen. Jeg stoler på jer, der lever i Herren, at I ikke skifter mening, men den, der forvirrer jer, må bære sin dom, hvem han så end er. Men hvad angår mig selv, kære brødre - hvis jeg stadigvæk forkyndte omskærelse, hvorfor forfølges jeg så endnu? Så ville forargelsen over korset⁴² jo være forsvundet. Åh, gid de, som skaber oprør iblandt jer, dog selv måtte få den hugget af!⁴³

³⁸ *stoikeia* - Jeg mener, Paulus her gør op med den religiøse praksis, der retter sig mod denne verdens religioner og ideologier – herunder jødedommen, kejserdyrkelsen og galaternes tidlige religioner.

³⁹ Egentlig bare 'måneder'.

⁴⁰ Tjenestepigens navn

⁴¹ Abrahams søn med Sara, som Gud lovede dem trods deres høje alderdom

⁴² *Stauros* – egentlig: pæl

⁴³ *apokopsantai* – egentlig: måtte blive hugget af. Kan også betyde at blive udstødt af fællesskabet.

Kærlighedens lov – og begærets

I blev udvalgt til frihed, kære brødre, men nu må I ikke misbruge den frihed som anledning til almindeligt begær.⁴⁴ Nej, vær gennem kærligheden⁴⁵ hinandens tjenere. Hele Loven er nemlig blevet opfyldt i dette ene ord: *Du skal elske dit medmenneske som dig selv*. Men hvis I bider ad hinanden og æder hinanden, så pas på, at I ikke bliver slugt med hud og hår af hinanden. Ja, jeg siger jer: I skal leve i ånden, så ligger I slet ikke under for denne verdens begær. For materien higer mod ånden som ånden mod materien. De ligger nemlig i strid med hinanden, for at I ikke bare skal gøre, hvad I måtte have lyst til. Hvis I ledes af ånd, er I ikke under nogen lov.

Det, der kommer ud af det almindelige begær, er jo indlysende. Det er hor, urenhed, skamløshed, afgudsdyrkelse, magi, fjendskaber, kiv, jalousi, hidsighed, intriger, splittelser, partier, misundelse, druk, sviregilder og al den slags. Jeg siger på forhånd til jer, som jeg før har sagt det: de, som udøver den slags, skal ikke få lod og del i Guds rige. Åndens frugt derimod er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, hengivenhed, mildhed, selvbeherskelse. Imod den slags er der ikke nogen lov, men de, som tilhører Kristus, har korsfæstet denne verdensorden med al dens lidelse og begær. Når vi nu lever i kraft af ånd, så lad os også leve i ånden, så vi ikke bliver tomhjernede idioter, der bare provokerer og misunder hinanden.

Kære brødre - mennesker af ånd! Skulle et fejltrin ramme et menneske, så retled vedkommende med mildhedens ånd, og se til, at ikke også du selv bliver fristet. Bær hinandens byrder, derved opfylder I Kristus' lov. For hvis nogen mener, at han er noget, skønt han intet er, bedrager han sig selv. Enhver bør vurdere sin egen handling, og så kan han få sin anerkendelse alene i forhold til sig selv og ikke i forhold til andre. Enhver må trække sit eget læs. Den, der undervises i fortællingen, bør være fælles om alle gode ting med den, der underviser.

Tag ikke fejl. Gud lader sig ikke spotte. Hvad et menneske sår, skal han også høste. Den, der sår i sit eget verdslige begær, skal af begæret høste ødelæggelse, men den, der sår i ånden, skal af ånden høste evigt liv. Og lad os ikke blive forsømmelige, når vi nu handler så smukt, for en skønne dag vil vi høste frugten, hvis vi ikke giver op. Så nu mens tid er, lad os da arbejde til gode for alle – ikke mindst for de hengivne. (Læg mærke til de store bogstaver. Jeg har selv skrevet det her).

De, som ønsker at tage sig godt ud her i verden, de nøder jer til omskærelse, blot for ikke at blive forfulgt på grund af Kristi kors. De omskårne overholder nemlig ikke selv Loven, men de ønsker, at I skal omskæres, så de kan skryde over jeres verdslige begær. Men overfor mig skal ingen rose sig af andet end af vor Herre Jesus Kristi kors, ved hvilket verden for mig er korsfæstet og jeg for verden. For hverken omskærelse eller forhud er noget særligt – dét er kun en helt ny skabning.

Over dem, som ønsker at efterleve disse mine retningslinjer, ønsker jeg fred og barmhjertighed - over Guds sande Israel. Derudover skal ingen plage mig mere, for jeg bærer Jesus' sårmerker på mit legeme. Vor Herre Jesus, Messias' nåde være med jeres ånd, kære brødre. Amen.

⁴⁴ Egentlig: 'kødet'. Jeg opfatter betegnelsen 'kød' som det verdslige dvs. denne verden og denne civilisation med den normale egoisme og overlevelsestrang på andres bekostninger – begær.

⁴⁵ *Agape* – uselvvisk kærlighed i modsætning til *eros* – den begærlige kærlighed

Første brev til korintherne ⁴⁶

Til Guds forsamling i Korinth, som er blevet indviet til Kristus Jesus – ja, kaldet til at være hellige sammen med alle, der anråber vor Herre Jesu Kristi navn alle vegne – hos dem såvel som her hos os – fra Paulus – ved Guds vilje kaldet til at være Kristus Jesus’ apostel – og vores bror Sosthenes.

Nåde være med jer og fred fra Gud, vores far og vor Herre Jesus Kristus!

Jeg takker altid Gud for jer for den Guds nåde, som blev skænket jer i Kristus Jesus.

I ham blev I rige på alt – al slags tale og al slags indsigt – ligesom også vidnesbyrdet om Kristus blev stadfæstet hos jer. Så I står ikke tilbage i nogen nådegave og forventer stadig vor Herre Jesu Kristi genkomst. Han vil også befæste jer til det sidste, så I ikke kommer under anklage på vor Herre Jesu Dag. Trofast er Gud, som udvalgte jer til fællesskab med hans søn, Jesus Kristus, vor Herre.

Om verdens visdom – og Guds

Men, kære brødre, jeg formaner jer - ved vor Herre Jesus Kristus’ navn - at I alle må være enige, så der ikke findes splittelse iblandt jer - at I må være forenede med det samme sind og den samme holdning. Jeg har jo fået at vide af dem fra Kloes hus, at der er stridigheder iblandt jer.

Jeg mener, nogle af jer påstår, at I tilhører Paulus, andre Apollos, andre igen Kefas og nogle Kristus. Jamen, er Kristus nu blevet delt? Var det Paulus, der blev korsfæstet for jeres skyld? Eller blev I døbt til Paulus’ navn? Gud ske lov, at jeg ikke døbt nogen af jer bortset fra Krispos og Gaios, så ingen kan hævde, at I blev døbt til *mit* navn. Nåh jo, jeg døbt også Stefanus’ hus. Ellers ved jeg ikke af, at jeg døbt nogen anden. Kristus udsendte mig jo ikke for at døbe, men for at prædike over frihedsbudskabet uden al visdom, så Kristus’ kors ikke skulle miste sit indhold.

For talen om korset er for de fortabte en tåbelighed, men for dem, der bliver frikendt - ja, for os er det selve Guds kraft. Som skrevet står: *Jeg vil ødelægge de vises visdom, de forstandiges forstand vil jeg tilintetgøre.*

Hvad er der blevet af de vise? Hvad er der blevet af teologerne? Hvad er der blevet af tidens debattører? Har Gud da ikke gjort verdens visdom rent ud tåbelig?

Eftersom verden ifølge Guds visdom *ikke* fik kendskab til Gud gennem visdom, behagede det Gud at frikende de hengivne ved hjælp af prædikenens dårskab. For judæere kræver tegn, og hellenere søger visdom, men vi forkynder Kristus som korsfæstet! Det er en skandale for judæere og en tåbelighed for andre folk, men for de udvalgte – judæere såvel som hellenere – er Kristus Guds kraft og Guds visdom. For Guds tåbelighed er visere end mennesker, og Guds svaghed er stærkere end mennesker.

Se på jeres egen udvælgelse, kære brødre. I er ikke mange vise ifølge denne verdensorden - ikke mange mægtige - ikke mange fornemme. Men dem, verden kalder tåbelige, udvalgte Gud, for at gøre de vise til skamme - dem, verden kalder svage, udvalgte Gud for at gøre magten til skamme, og dem, verden kalder ubetydelige - dem, der regnes for intet - ja, det, som intet er – dét udvalgte Gud for at gøre det, som er noget, til intet, for at ingen i hele verden kan rose sig selv overfor Gud. På grund af ham har I lod og del i Kristus Jesus - han, som for os blev Guds visdom, retfærdighed, helliggørelse og forløsning – som skrevet står: *Den, som roser sig, bør rose sig i Gud.*

Kære brødre! Det var jo heller ikke overlegen talekunst eller visdom, jeg brillerede i, dengang jeg kom til jer og forkyndte Guds mysterium for jer. Jeg havde nemlig besluttet, ikke at formidle jer noget andet end Jesus Kristus - og det som korsfæstet! Jeg færdedes iblandt jer i svaghed og med megen frygt og bæven, og min tale og min forkyndelse var ikke ladet med overbevisende visdomsord. Til gengæld blev det en demonstration af ånd og kraft, så I ikke skulle hengive jer til menneskelig visdom, men alene til

⁴⁶ Korinth var en storby i landskabet Akaja på halvøen Peloponnes i det nuværende Grækenland.

Guds kraft. Den visdom, vi taler om til de fuldkomne, er ikke en visdom af denne verden, ej heller kommer den fra herskerne i denne verden, som alligevel snart går til grunde. Nej, vi taler Guds visdom i mysteriet - det skjulte, som Gud før tidernes begyndelse forudbestemte til ære for os. Den har ingen af denne verdens herskere kendt, for havde de kendt den, ville de næppe have korsfæstet vores guddommelige Herre.⁴⁷ Som skrevet står: *Hvad intet øje så, og intet øre hørte - hvad der ikke dukkede op i noget menneskehjerte, dét har Gud beredt dem, der elsker ham.* For os åbenbarede Gud sin visdom gennem ånden - den ånd, der ransager alt, selv Guds dybder. Hvilket menneske kender nemlig bedre et menneskes sind, end menneskets egen ånd, som bor i det? Således også med Guds sind, som ingen kendte undtagen Guds egen ånd. Vi har altså ikke fået verdensånden, men ånden fra Gud selv, for at vi kunne erkende, hvad det er, der er blevet skænket os fra Gud. Det er også det, vi taler om - ikke med tillærte menneskelige visdomsord, men belært af ånd, så vi tolker det åndelige for mennesker af ånd.

Desværre tager et sjælemenneske⁴⁸ ikke imod det åndelige, der kommer fra Gud. Det er jo for ham en tåbelighed, og han kan umuligt kende til dét, der bedømmes åndeligt. Åndsmenneske bedømmer alting, men selv bedømmes han af ingen. For hvem har kendt Guds sind, så han skulle kunne belære ham? Men vi har netop Kristus' sind.

Om partier

Kære brødre! Jeg kunne jo heller ikke tale til jer som til åndsmennesker, men kun som til mennesker af denne verden – som til spædbørn i Kristus. Jeg gav jer modermælk - ikke fast føde, for det kunne I endnu ikke klare – ja, det kan I heller ikke nu, for I er åbenbart endnu af denne verden. Ja, så længe der er nid og kiv iblandt jer, så er I jo af denne verden og lever som dødelige⁴⁹ mennesker. Hvis nogen af jer hævder, at I tilhører Paulus, mens andre hævder, at de tilhører Apollos, er I så ikke bare dødelige mennesker?

Hvem er vel Apollos? Hvem er Paulus? Vi er blot tjenere, ved hvem I blev hengivne, sådan som vor Herre nu tildelte enhver. Jeg plantede, Apollos vandede, men det var Gud, der gav vækst. Så hverken den, der planter, eller den, der vander, er noget særligt – det er alene den livgivende Gud. Den, der planter og den, der vander er ét, men hver af dem vil få sin egen løn efter sin egen indsats. Vi er nemlig Guds medarbejdere. I er Guds mark, Guds bygning. Efter den nåde, som blev skænket mig, lagde jeg grunden som en klog bygmester, mens en anden bygger videre.

Enhver bør passe på, hvordan han bygger, for ingen kan lægge en anden grund end den, som allerede er lagt – nemlig Jesus Kristus. Hvis nogen bygger ovenpå den grund - det være sig med guld, sølv, ædelsten, træ, hø eller strå - så vil deres arbejde blive tydeligt for enhver. Dagen vil gøre det klart, for det skal åbenbares gennem ild, og ilden vil prøve enhver arbejder, af hvad art det er. Hvis så ens arbejde på den grundvold bliver stående, får man sin løn. Hvis en andens arbejde brænder op, vil han selvfølgelig lide tab, men selv vil han blive frikendt – dog som gennem ild.

Ved I ikke, at I er Guds tempel, og at Guds ånd bor i jer? Hvis nogen ødelægger Guds tempel, skal Gud selv ødelægge ham, for Guds tempel er helligt – og det er det, I er! Far ikke vild! Hvis nogen iblandt jer mener at være klog på denne verden, så lad ham hellere blive tåbelig, så han kan blive virkelig vis. For denne verdens visdom er en tåbelighed for Gud. Som skrevet står: *Han er den, der griber de vise i al deres slagsfærdighed.* Og videre: *Gud ved om de vises tanker, at de er orkesløse.* Lad derfor ingen rose sig af noget menneske. I ejer jo alt! Hvad enten det er Paulus eller Apollos eller Kefas eller verden eller liv eller død eller det nuværende eller det tilkommende, så ejer I alt. Men I tilhører Kristus, og Kristus tilhører Gud.

⁴⁷ *kyrios tes doxas* – egentlig Ærens Herre

⁴⁸ *psukhikos* – sjæleligt – i modsætning til åndeligt (*pneumatikos*)

⁴⁹ *sarkhikoi* – egentlig: kødelige

Om tjenesten

Således skal mennesker betragte os, som Kristus' tjenere og forvaltere af Guds mysterium.⁵⁰ Nu spørges det i øvrigt blandt forvalterne, om nogen findes tro, men for mig har det kun ringe betydning, om jeg bedømmes af jer eller af nogen menneskelig myndighed – ja, jeg bedømmer ikke engang mig selv. Jeg er ikke bevidst om noget angående mig selv, men dermed er jeg ikke blevet frifundet,⁵¹ for den, der dømmer mig, er vor Herre. Døm derfor ikke noget før tiden - før Herren kommer - han som både skal oplyse, hvad mørket skjuler og lægge hjerternes inderste råd for dagen. Da skal enhver få sin ros af Gud.

Kære brødre! Dette gælder mig selv og Apollos, og det er skrevet for jeres skyld, så I via os måtte lære, at *intet står over Skriften*, så I ikke skal puste jer op overfor hinanden. For hvem er du, der dømmer? Hvad har du, som du ikke fik forærende? Men hvis du fik det forærende, hvorfor praler du så, som om du ikke havde fået det givet? Nu er I åbenbart allerede mætte. Nu er I åbenbart rige. Uden os blev I konger – ja, gid I dog var blevet konger, så også vi kunne være konger sammen med jer. For jeg synes, Gud har udstillet os apostle som de ringeste, ja, som dødsdømte. Vi er blevet til nar for verden, både for engle og for mennesker – tåber på grund af Kristus. Men hvad, I har jo sikkert mere forstand på Kristus end os. Vi er de svage, men I de stærke. I er de ansete, vi de ringeagtede. Indtil denne time både sulter og tørster vi. Vi er nøgne, vi bliver mishandlet og er hjemløse. Vi slider i det og arbejder med vore bare næver. Når vi skældes ud, velsigner vi. Når vi forfølges, holder vi ud. Når vi spottes, opmuntrer vi. Indtil nu er vi blevet regnet som skarn for verden – alles udskud.

Jeg skriver ikke dette for at skælde jer ud, men jeg opmuntrer jer som mine elskede børn. For om I så havde ti tusind opdragere til Kristus, havde I ikke mange fædre. For i Jesus, Kristus har *jeg* så at sige avlet jer med frihedsbudskabet. Altså formaner jeg jer: Bliv *mine* efterlignere! Derfor har jeg sendt Timotheus til jer, som er mit elskede barn og hengiven i Herren. Han skal minde jer om mine veje i Kristus Jesus, sådan som jeg underviser alle vegne i enhver forsamling.

Der er nogen, der har fået den fejløpfattelse, at jeg ikke selv kommer, men jeg kommer snart til jer, om Gud vil, og så vil jeg gøre mig bekendt – ikke så meget med de indbildskes *ord*, som med deres *handlinger*. For Guds rige beror ikke på ord, men på handling.

Om hor i forsamlingen

Hvad vil I helst? at jeg kommer til jer med kæp eller med kærlighed og med mildhedens ånd?

For nu at sige det lige ud så høres der om hor iblandt jer og det af en art, som end ikke optræder blandt fremmede. Der er åbenbart nogen, der ligger i med sin fars kone! Og I synes åbenbart, det er i orden, fremfor at blive kede af det, så den, der har begået denne handling, kunne blive udstødt af jeres midte. Jeg for mit vedkommende – godt nok legemligt fraværende, men til stede i ånden – har allerede dømt ham, der har gjort dette, som om jeg var til stede. Derfor bør I, når I og min ånd forsamles i vor Herre Jesus Kristus' navn, overgive den pågældende til Satan med al vor Herre Jesus' styrke, så begæret må blive knust og ånden frikendes på vor Herres Dag.

Det er altså ikke særlig kønt, det, I roser jer af. Ved I da ikke, at en lille smule surdej gennemsyrer hele dejen? Rens den gamle surdej ud, så I kan være en ny dej, I som er usyrede, for også vort påskelam⁵² blev ofret, nemlig Kristus. Så lad os fejre højtid – ikke med gammel surdej, ej heller med en surdej bestående af ondskab og hor, men med usyrede brød af renhed og sandhed.

Ovenfor har jeg skrevet til jer om ikke at have fællesskab med horebukke. Jeg talte selvfølgelig ikke om denne verdens horebukke som sådan eller om begærlige, røvere eller afgudsdyrkere i almindelighed, for

⁵⁰ Kan også oversættes 'hemmeligheder'.

⁵¹ *dedikaiōmai* – egentlig: blevet anset for ret

⁵² Egentlig står der blot *paska* - påske

så måtte I jo melde jer ud af verden. Nej, jeg skrev til jer om ikke at have fællesskab, dersom en såkaldt bror var en horebuk - eller for den sags skyld grådig eller afgudsdyrker eller spotter eller dranker eller røver - og da slet ikke at have måltidsfællesskab med den slags. Hvorfor i alverden skulle jeg dømme dem udenfor? Dømmer I ikke selv dem, der er indenfor? Dem udenfor vil Gud dømme. Nej, udstød den onde fra jeres midte.

Om ret og uret

Har nogen af jer, der fører sag mod en anden, virkelig mod til at blive dømt af de uretfærdige og ikke af de hellige selv? Eller ved I slet ikke, at de hellige engang skal dømme verden? Så hvis verden skal dømmes af jer, er I så virkelig uværdige til at føre de mindste retssager selv? Ved I ikke, at I skal dømme engle – hvorfor så ikke dømme i det nære livs forhold?

Når I fører retssager om dette livs forhold, indsætter I altså dem som dommere, der regnes for intet i forsamlingen. Jeg siger bare: Skam jer! Der findes altså ikke en eneste vis iblandt jer, der er i stand til at dømme mellem sine brødre? Så bror fører sag mod bror, og det for uindviede!⁵³

Nu er det i det hele taget forkert af jer, at I fører retssager mod hinanden. Hvorfor lider I ikke bare uret? Hvorfor lader I jer ikke bare bedrage? Nej, I gør selv uret og I bedrager og det gør I imod brødrene. Men ved I da ikke, at uretfærdige ikke skal arve Guds rige? Tag ikke fejl! Hverken utugtige eller afgudsdyrkere, horebukke eller trækkerdreng, bøsser, tyve eller grådige så lidt som drankere, spottere eller røvere skal arve Guds rige! Og sådan var I jo selv for en dels vedkommende. Men I rensede jer, ja, I blev gjort hellige – I blev frifundet i vor Herre Jesus Kristus' navn og i vores Guds ånd.

Alt står mig frit for, men det er ikke alt, der gavner. *Alt står mig frit for*, men jeg vil ikke lade mig styre af noget. Maden er beregnet for vommen, og vommen er beregnet til maden, men Gud vil gøre begge dele ligegyldige. Legemet derimod er ikke beregnet til hor, men for vor Herre og vor Herre for legemet. For Gud oprejste vor Herre og vil også oprejse os ved sin kraft.

Ved I da ikke, at jeres legemer er Kristus' lemmer? Skulle jeg så tage Kristus' lemmer og gøre dem til en hores? Aldrig i livet! Er I slet ikke klar over, at den, der har samleje med en hore, er ét legeme med hende? Som det hedder: *De to skal blive til ét kød*. Men den, der binder sig til vor Herre, er én ånd med ham.

Hold jer langt borte fra hor! Enhver forbrydelse, et menneske måtte begå, foregår udenfor legemet, men den, der begår hor, forbryder sig mod sit eget legeme. Eller ved I ikke, at jeres legeme er et tempel for den hellige ånd i jer – den, I har fået fra Gud? I er ikke jeres egne herrer, for I blev både købt og betalt. Så giv da Gud æren med jeres legeme.

Om ægteskab og samliv

Hvad angår det, I skrev, så er det udmærket for et menneske ikke at røre nogen kvinde, men på grund af faren for hor, så bør enhver have sin egen kvinde og enhver sin egen mand. Manden bør vise kvinden sin skyldighed og ligeså kvinden manden. Kvinden bestemmer ikke over sit eget legeme - det gør manden, og ligeledes bestemmer manden ikke over sit eget legeme - det gør kvinden. Unddrag jer derfor ikke hinanden, medmindre I er enige om det for en tid, så I kan få fri til bønner og så komme tilbage i samme spor, for at Satan ikke skal friste jer, på grund af jeres svaghed. Jeg siger dette som en indrømmelse og ikke som en befaling. I virkeligheden så jeg gerne, at alle mennesker var som jeg selv, men enhver har sine egne nådegaver fra Gud, den ene sådan, den anden sådan. Jeg vil dog gerne sige om de ugifte og enkerne, at det var godt for dem, om de kunne forblive som jeg, men hvis de ikke magter det, så lad dem bare gifte sig, for det er bedre at gifte sig end at være optændt af begær.

⁵³ Egentlig: ikke-troende (*apistån*).

Men de gifte formaner jeg – nej, ikke jeg, men vor Herre – at en kvinde ikke må forlade sin mand! Hvis hun alligevel forlader ham, så bør hun enten forblive ugift eller forlige sig med manden. Manden må heller ikke sende kvinden bort.

Til de øvrige siger *jeg* – altså ikke vor Herre – at hvis en bror har en uindviet kvinde, og hun kan lide at bo sammen med ham, så bør han ikke sende hende bort. Ligesådan med en kvinde Hvis hun har en uindviet mand, og han kan lide at bo sammen med hende, så bør hun ikke sende manden bort, for den uindviede mand er blevet gjort hellig ved kvinden, ligesom den uindviede kvinde er blevet gjort hellig ved broren. Ellers ville jeres børn jo være urene, men nu er de faktisk hellige. Hvis den uindviede så alligevel lader sig skille, så lad ham bare blive skilt. Broren eller søsteren er ikke bundne i de tilfælde. Gud har jo kaldet os til fred. Og ved du egentlig, kære kvinde, om du kan frelse manden? Ved du egentlig, kære mand, om du kan frelse kvinden?

Enhver bør leve efter det, han har fået givet af vor Herre ifølge Guds kald. Det er i hvert fald det, jeg lærer i alle forsamlingerne. Blev nogen kaldet til at være omskåren, skal han ikke trække forhuden på igen, så at sige. Blev nogen kaldet til at have forhud, skal han ikke lade sig omskære. Omskærelsen har ingen betydning så lidt som forhuden har det, men lydhørhed overfor Guds bud.

Ja, enhver bør blive i det kald, hvortil han blev kaldet. Blev du kaldet til slave, så lad det ikke bekymre dig, men hvis du *kan* blive fri, er det selvfølgelig at foretrække. For selv den, der er kaldet til slave i Herren, er vor Herres frigjorte. Ligeledes er den, der blev kaldet til frihed, Kristus' slave. I er både købt og betalt. Bliv ikke slaver af mennesker. Kære brødre! Enhver bør blive i sit kald for Gud.

Om jomfruerne har jeg ikke nogen befaling fra vor Herre, men jeg giver min mening til kende, som en, der ved Guds barmhjertighed anses for hengiven. Jeg mener altså, at det tvunget af nødvendighed er godt for et menneske, at det er, som det er. Er du bundet til en kvinde, så skal du ikke arbejde på at blive løst fra hende. Er du blevet løst fra en kvinde, skal du ikke absolut søge dig en kvinde. Hvis du gifter dig, har du ikke gjort noget forkert, og hvis jomfruen bliver gift, har hun heller ikke gjort noget forkert, om end disse vil opleve alle begærets trængsler. Dem skal jeg nok skåne jer for.

Tiden er knap!

Men, kære Brødre! Jeg siger jer, tiden er kort. I den tid, der er tilbage, bør de, som har kvinder, leve, som om de ikke har nogen - de, der græder, som om de ikke græder, og de, som er glade, som om, de ikke er glade - de, som køber ting og sager bør leve, som om de intet ejer, og de, som gør brug af denne verdens goder, som om de ikke udnyttede dem. For denne verdensorden går mod enden.

Det, jeg ønsker er, at I *ikke* bekymrer jer. Den ugifte bekymrer sig jo om det, der angår vor Herre, hvordan han kan tilfredsstille ham. Den gifte derimod bekymrer sig om de verdslige ting, hvordan han kan tilfredsstille kvinden, så han er splittet. Både den ugifte kvinde og jomfruen bekymrer sig om det, der angår vor Herre, for at hun må være hellig både på legeme og ånd, mens den gifte kvinde bekymrer sig om det verdslige, hvorledes hun kan tilfredsstille manden.

Jeg siger dette for jeres egen skyld – ikke for at lægge jer i spændetrøje, men af hensyn til anstand og flid i et uforstyrret liv for vor Herre.

Hvis nogen mener, det bringer skam over hendes datter, at hun er jomfru og måske endda ude over sin bedste alder, og han derfor skylder hende at blive gift, så lad ham gøre, som han vil. Han begår ikke nogen fejl. Lad dem endelig blive gift. Men den, som er fast besluttet i sit hjerte og ikke føler sig tvunget, men selv bestemmer over sin egen vilje og som har besluttet sig i sit hjerte til at forblive jomfru, handler jo smukt. Så den jomfru, der bliver gift, handler smukt, men den, som ikke bliver gift handler endnu bedre. En kvinde er bundet, så længe hendes mand lever. Men skulle manden sove ind, er hun fri til at blive gift med hvem, hun vil, blot det foregår i vor Herres navn. Lykkeligere er hun dog efter min mening, hvis hun forbliver, som hun er. Også jeg har vel bare lidt af Guds ånd.

Om hensyn til medmennesket

Angående det, som ofres til afguderne: Vi ved, at vi alle har erkendt afguderiet som afguderier. Dog - erkendelsen alene oplæser, kun kærligheden opbygger! Så hvis én mener at have erkendelse om noget, har han endnu ikke forstået, hvad man virkelig bør kende til. Hvis én derimod elsker Gud, så er det fordi, han er blevet erkendt - af ham!

Nå, men altså vedrørende mad fra offergaverne ved vi, at der ingen afguder findes i verden, og at der ikke er nogen anden Gud end én. Om der også findes såkaldte guder, enten i himmel eller på jord, ligesom der findes mange guder og mange herrer, er der dog kun én Gud for os: vores far, fra hvem alt er blevet til. Ham tilhører vi. Og én Herre: Jesus Kristus, ved hvem alt er. I kraft af ham lever vi.

Denne erkendelse deles dog ikke af alle. Nogle har af gammel offervane indtil for nylig spist af offerkødet, så deres skrøbelige samvittighed anfægtes. Men mad fører os ikke til Gud. Dersom vi ikke spiser, sækker vi ikke bagud, og dersom vi spiser, giver det os intet fortrin. Men pas på, at denne jeres frihed ikke bringer de skrøbelige til fald. Hvis nogen nemlig ser dig – du, som er så klog – sidde til bords i et afgudshus, vil hans skrøbelige samvittighed så ikke blive fristet⁵⁴ til at spise offerkødet? På den måde ødelægges den skrøbelige gennem din klogskab – du, bror, for hvem Kristus døde! Når I således svigter brødrene og sårer deres skrøbelige samvittighed, svigter I Kristus. Derfor, hvis det sårer min bror at spise kød, så vil jeg aldrig i evighed spise kød for ikke at såre min bror.

Forsvar for tjenesten

Er jeg ikke fri? Er jeg ikke apostel? Har jeg ikke selv set Jesus, vor Herre? Er I ikke mit værk i Herren? Er jeg ikke apostel for andre, så er jeg det i hvert fald for jer, for I er mit sendebrev i Herren.

Mit forsvar mod dem, der kritiserer mig, er dette: Har vi ikke ret til at spise og drikke? Har vi ikke ret til at rejse omkring med en søster som kone, ligesom de øvrige apostle og vor Herres brødre og Kefas? Eller er det kun mig og Barnabas, der ikke har ret til dette? Hvem er nogensinde soldat for egen løn? Hvem planter en vingård uden at nyde frugten af den? Eller hvem vogter en hjord uden at nyde mælken fra hjorden? Jeg siger ikke dette alene ud fra menneskelig visdom. Også Loven siger det samme, for i Moseloven står der skrevet: *Bind ikke munden på en okse, der tærsker*. Er det okserne, der ligger Gud på sinde? Nej, siger han det ikke helt og holdent med henblik på os? Med henblik på os blev det jo skrevet, at *den, der pløjer, skal pløje med håb - den, der tærsker, i håb om udbytte*. Når vi har sået det åndelige hos jer, er det så for meget forlangt, hvis vi vil høste det materielle fra jer. Hvis nogen har ret til noget fra jer, hvor meget mere så ikke vi? Dog har vi ikke gjort brug af denne ret. Tværtimod sparer vi på alt, for ikke at lægge nogen hindring i vejen for frihedsbudskabet om Kristus.

Er I ikke klar over, at de, der udfører de hellige ritualer, får deres mad fra helligdommen? De, som gør tjeneste ved alteret, har så at sige del i alteret. På samme måde forordnede vor Herre det for dem, der forkynder frihedsbudskabet, at de også skulle leve af dette budskab. Men jeg har ikke benyttet mig af noget af dette, og jeg skriver ikke dette, for at det skulle blive sådan med mig, for jeg ville hellere dø, end at nogen skulle latterliggøre det, jeg roser mig af.

At forkynde frihedsbudskabet giver mig ingen ros i sig selv, for det er jo noget, jeg er tvunget til. Arme mig, hvis jeg ikke fortæller godt nyt! Hvis jeg gør det som fri, får jeg løn, men når jeg gør det som ufri, har jeg ligesom fået en husholdning betroet. Og dét er altså min løn. Så når jeg fortæller godt nyt, gør jeg det uden omkostning, for ikke at misbruge, hvad jeg ellers nok havde ret til som missionær. For skønt jeg er fri af alle, har jeg gjort mig selv til alles slave for at kunne vinde des flere. Jeg blev som en judæer for judæerne for at vinde judæerne. For dem under loven blev jeg som én under Loven – skønt jeg ikke selv var under loven, men det var for at vinde dem under Loven. For dem uden lov blev jeg

⁵⁴ *Oikodomethesetai* – egentlig: blive opbygget

som én uden lov - selv om jeg ikke er uden Guds lov, men har Kristus' lov, men det var for at jeg kunne vinde dem uden lov. Jeg blev en svækling for de svage, så jeg kunne vinde de svage. Ja, for alle blev jeg alt for i hvert fald at frelse nogen. Men jeg gør det alt sammen for frihedsbudskabets skyld, for at også jeg kunne tage del i dets udbredelse.

Ved I ikke, at de, som løber på stadion, nok løber alle sammen, men kun én får sejrprisen? Løb således, at I kan få den. Enhver deltager i legene udviser styrke i alle forhold, og det gør de bare for at få en sejrskrans, der snart efter visner. Vores er derimod uvisnelig. Derfor løber jeg ikke på må og få – derfor slår jeg ikke i luften, når jeg bokser, nej, jeg slår løs på min krop og behandler den som en slave, for at jeg, der har prædikeret for andre, ikke selv skal blive diskvalificeret.

Om afgudsdyrkelse

Kære brødre! Jeg ønsker ikke, at I skal være uvidende om, at alle vores fædre var under skyen, og de gik alle gennem havet.⁵⁵ Alle blev så at sige døbt til Moses i skyen og i havet, og de spiste alle den samme åndelige mad, og alle drak den samme åndelige drik, ja, de drak af en åndelig klippe, som fulgte med. Den klippe var Kristus. Alligevel brød Gud sig ikke om de fleste af dem - de blev nemlig slået ned i ørkenen. Dette er blevet til en advarsel for os, så vi ikke skal begære, hvad der er ondt, sådan som de gjorde. Bliv ikke afgudsdyrkere som nogle af dem blev det, som der står skrevet: *Folket satte sig ned for at spise og drikke, og de rejste sig op for at lege.* Lad os ikke bedrive hor, sådan som nogle af dem bedrev hor. På én dag faldt der 23.000. Lad os heller ikke udfordre Kristus, som nogle af dem forsøgte det, så de blev udryddet af slanger. I skal ikke brokke jer, sådan som nogle af dem brokkede sig og blev udryddet af Den store Ødelægger.⁵⁶ Disse ting skete som et memento, og de blev nedskrevet til skræk og advarsel for os, som står overfor tidernes ende. Derfor skal den, som synes at stå fast, passe på, at han ikke falder. I er jo kun blevet udsat for menneskelige udfordringer. Trofast er Gud, som ikke vil udfordre jer ud over, hvad I magter, men sammen med udfordringen vil han også skabe udveje, så I kan klare den. Derfor, mine elskede, hold op med den afgudsdyrkelse.

Nu taler jeg, som talte jeg til forstandige mennesker. Bedøm selv, hvad jeg siger. Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med *Kristi* blod? Det brød, vi deler ud af, er det ikke fællesskab med *Kristi* legeme?⁵⁷ Fordi der er ét brød, er vi – skønt mange - ét legeme, for vi er alle dele af det samme brød.

Se på Israel, som vi kender det. Har de, som spiser ofrene, ikke fællesskab med alteret? Hvad siger jeg nu? At afgudsofre er noget særligt? Eller at afguder er noget særligt? Nej, men jeg påstår, at det, som andre folk ofrer, ofrer de til dæmoner og ikke til Gud, og jeg vil ikke, at I skal have fællesskab med dæmoner. I kan altså ikke drikke vor Herres bæger og dæmoners bæger samtidig. I kan ikke tage del både i vor Herres bord og dæmoners bord. Eller skal vi virkelig gøre vor Herre misundelig? Er vi stærkere end ham?

Alt står mig frit for, men det er ikke alt, der gavner. *Alt står mig frit for*, men det er ikke alt, der opbygger. Ingen skal søge sit eget, men sine medmenneskers ve og vel. Spis bare alt, hvad der sælges på kødmarkedet uden at undersøge det af hensyn til samvittigheden. For *Guds er jorden og al dens fylde.*

Hvis nogen af de uindviede indbyder jer og I gerne vil tage derhen, så spis bare alt, hvad der sættes frem for jer, uden at undersøge det af samvittighedshensyn. Men hvis nogen ligefrem siger til jer, at dette er afgudsofferkød, så spis det ikke - af hensyn til ham, der sagde det og af hensyn til samvittigheden. Ja, jeg siger samvittighed, men ikke din egen – dit medmenneskes. For hvorfor skal min frihed dømmes af en andens samvittighed? Hvis jeg tager del i måltidet med taknemmelighed, hvorfor skal

⁵⁵ Paulus henviser til overgangen over Det røde Hav under den store befrielse fra Egyptens slaveri.

⁵⁶ Antagelig synonym for Gud

⁵⁷ Antagelig henvisning til nadvermåltidet i forsamlingen

jeg så skældes ud for det, jeg takker for? Hvad enten I altså spiser eller drikker, eller hvad I nu gør, så gør det til Guds ære. Væk ikke anstød hverken for judæere eller for hellenere eller for Guds forsamling, på samme måde som også jeg stiller alle tilfreds i alting uden at søge min egen fordel, men de mange andres, så de dog må blive frelst. Efterlign mig, ligesom jeg efterligner Kristus.

Om kvinders slør

Jeg vil gerne rose jer, fordi I har husket mig i alle forhold, og det, som jeg overleverede til jer, det holder I fast ved. Men dette vil jeg, at I skal vide: Enhver mands hoved er Kristus. En kvindes hoved er manden, men Gud er Kristus' hoved. En mand, som beder eller prædiker med noget på hovedet, bringer skam over sit hoved, men en kvinde, som beder eller prædiker med utildækket hoved, bringer også skam over sit hoved. Så kunne hun lige så godt fjerne alt håret. Så hvis en kvinde ikke tildækkes, så lad hende da bare blive klippet eller kronraget! Nej, hvis det er en skam for en kvinde at blive klippet eller kronraget, så lad hende hellere blive tildækket. En mand skylder ikke at tildække sit hoved, eftersom han er Guds billede og afglans, mens kvinden er en afglans af manden. Manden blev jo ikke til af kvinden, men kvinden af manden, da manden jo ikke blev skabt for kvindens skyld, men kvinden for mandens. Derfor skylder kvinden at have et myndighedstegn på hovedet – for englenes skyld.

Dog er der i vor Herre lighed mellem kvinde og mand. For som kvinden er blevet til ved manden, er manden jo blevet til gennem kvinden. Men alt er blevet til i kraft af Gud. Døm selv. Er det passende, at en kvinde beder utildækket til Gud? Lærer ikke selv naturen jer, at når en mand lader håret vokse, er det til vanære for ham, men når en kvinde lader håret vokse, er det til ære for hende, for det lange hår er blevet givet som et slør. Nå, men hvis nogen virkelig gider skændes om det her, så er det altså ikke god tone hos os og heller ikke i Guds forsamlinger.

Men med hensyn til den følgende formaning har jeg ingen ros, eftersom I kommer sammen – ikke for det bedre, men for det værre.

Om nadvermåltidet i forsamlingen

For det første hører jeg om splittelser iblandt jer, når I mødes i forsamlingen, og for en del tror jeg på det. Der må nødvendigvis opstå sekter hos jer, så de godkendte⁵⁸ kan fremstå desto tydeligere blandt jer. Nå, men når I kommer sammen på det samme sted, er det åbenbart ikke muligt at nyde vor Herres nadver sammen, for enhver indtager først sin egen private nadver inden spisningen, så den ene sulter, mens den anden er overmæt. Jamen, har I da ikke huse, hvor I kan spise og drikke? Eller ringeagter I Guds forsamling, så I beskæmmer dem, som ingenting har med? Hvad skal jeg sige til jer? Skal jeg rose jer? Nej, i dette roser jeg jer ikke! For jeg modtog fra vor Herre, hvad jeg også gav videre til jer:

Vor Herre Jesus tog i den nat, hvor han blev udleveret, et brød, og efter at have takket brækkede han det over og sagde: Tag det og spis! Dette er mit legeme. Det hengives for jeres skyld. Spis det nu til erindring om mig.

På samme måde tog han også bægeret efter aftensmåltidet og sagde: Dette bæger er den nye pagt med Gud ved mit blod. Hver gang I drikker det, så gør det til erindring om mig. Hver gang I spiser dette brød og drikker bægeret, forkynder I vor Herres død, indtil han kommer. Altså: Den, der spiser brødet eller drikker vor Herres bæger uværdigt, vil være skyldig mod vor Herres legeme og blod. Men lad det menneske bedømme sig selv og lad ham bare spise på den måde af brødet og drikke af bægeret, for den, der spiser og drikker, spiser og drikker sig selv en dom til, når han ikke passer på sit legeme. Det er årsag til, at der er mange skrøbelige og svage iblandt jer, og rigtig mange sidder og snorkover.⁵⁹ Men

⁵⁸ De 'sande kristne'?

⁵⁹ *koimantai* - kan også oversættes: 'er hensøvede' – dvs. døde.

hvis vi bedømte os selv korrekt, ville vi jo ikke blive dømt. Dømmes vi alligevel, opdrages vi af vor Herre, for at vi ikke skal blive fordømt sammen med verden.

Mine kære brødre! Når I derfor kommer sammen for at spise, så vent på hinanden. Hvis nogen er sulten, så lad ham da spise hjemmefra, så I ikke kommer sammen til doms. Resten vil jeg bringe i orden, når jeg kommer.

Om åndens gaver

Kære Brødre! Hvad angår de åndelige gaver, ønsker jeg ikke, at I skal holdes hen i uvidenhed. I ved, at dengang I var, som folk er flest, blev I draget imod de stumme afgudsbilleder - bort fra Vejen. Nu kan jeg så meddele jer, at ingen, som taler i kraft af Guds ånd siger: *Forbandet være Jesus*. Og ingen kan sige: *Jesus er Herre* uden ved hellig ånd. Men der er forskel på nådegaverne, om end det er den samme ånd. Der er forskel på tjenester, om end vor Herre er den samme, og der er forskel på handlinger, om end Gud er den samme, som virker alt i alle. Til enhver gives åndsmeddelelsen til gavns. Til én gives gennem ånden visdom, til en anden indsigt ifølge den samme ånd - til en anden igen inderlig hengivenhed i den samme ånd, mens en anden modtager helbredelsens nådegave i den ene samme ånd. Til én gives at udføre undergerninger, til en anden at prædike - til én at bedømme ånderne, til en anden forskellig slags tungetale og til en tredje at udlægge tungetale. Alt dette udvirker den ene samme ånd, som fordeler til hver især, som den vil.

Forsamlingen som Kristus' legeme

Ligesom legemet er ét, og dog har mange lemmer, og alle legemets lemmer – skønt de er mange – er ét legeme, således er det også med Kristus. Vi er nemlig alle døbt med én ånd til ét legeme, hvad enten vi er judæere eller hellenere, slaver eller frie. Alle fik vi den samme ene ånd at drikke. Legemet er ikke ét lem, men mange. Hvis foden sagde: 'Eftersom jeg ikke er hånd, hører jeg ikke til legemet', så er den vel ikke af den grund udenfor legemet? Og hvis øret sagde: 'Eftersom jeg ikke er øje, hører jeg ikke til legemet', så er det vel ikke af den grund udenfor legemet? Hvis hele legemet var øje, hvor var da hørelsen? Hvis det hele var hørelse, hvor var da lugtesansen? Men nu har Gud sat lemmerne - hvert enkelt af dem - på legemet, sådan som han ønskede det. For hvis de alle var ét lem, hvor var da legemet? Nu er der dels mange lemmer, men også ét legeme. Øjet kan ikke sige til hånden: 'Dig har jeg ikke brug for!' Så lidt som hovedet kan sige til fødderne: 'Jer har jeg ikke brug for!' Nej, tværtimod synes de lemmer på legemet, som forekommer svage, at være des mere nødvendige, og de som forekommer at være ringeagtede på legemet, dem omgiver vi med des mere agtelse, ligesom vi omgiver de mere uanstændige dele med des større anstændighed. Det behov har de mere anstændige dele jo ikke. Men Gud har sammenføjet legemet således, at det ringere fik des højere agtelse, så der ikke skulle være splittelse i legemet, men så lemmerne havde omsorg for hinanden. Og hvis ét lem lider, lider alle lemmerne sammen med det, og hvis ét lem hædres, glæder alle lemmerne sig sammen med det.

I er Kristus' legeme og hver især lemmer. Og Gud har nu engang indsat nogle i forsamlingen - for det første apostle, for det andet prædikanter, for det tredje lærere, dernæst dem, der gør undergerninger, dernæst dem med nådegaver til at helbrede, hjælpe, lede og forskellig slags tungetale. Alle er vel ikke apostle? Alle er vel ikke prædikanter? Alle er vel ikke lærere? Alle gør vel ikke undergerninger? Alle har vel ikke helbredelsens nådegaver? Alle taler vel ikke i tunger? Alle fortolker vel ikke? Men stræb alligevel efter de største nådegaver.

Kærlighedens vej

Og nu vil jeg så vise jer en endnu mere storslået vej: Om jeg så kunne alle sprog, ja, talte som en engel,

men ikke kendte til Guds kærlighed,⁶⁰ så var jeg blot et larmende tågehorn - et skrattende bækken. Om jeg så var den mest begavede prædikant -havde indsigt i alle mysterier og al kundskab - og var opfyldt af tro, så jeg kunne flytte bjerge, men ikke havde kærlighed, så var jeg intet. Og om jeg så uddelte alt, hvad jeg ejer og har - ja, overgav mit eget legeme til bålet, men ikke havde kærlighed, så gavtede det mig intet.

Kærligheden er tålmodig. Kærligheden er mild. Kærligheden raser ikke, storskryder ikke, fører sig ikke frem, er ikke uanstændig, søger ikke sit eget, hidser sig ikke op. Den holder ikke regnskab med det onde, glæder sig ikke over uretten, men glæder sig over sandheden. Den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt. Kærligheden ophører aldrig.

Hvad enten det gælder begavede prædikener - de forgår, tungetale - den forstummer, erkendelsen - den visner. Ja, kun stykkevis erkender vi - famlende prædiker vi, men når det fuldkomne kommer, er det slut med det famlende. Da jeg var lille, talte jeg som et barn – jeg tænkte som et barn – forstod som et barn. Da jeg blev voksen, aflagde jeg det barnlige.

Nu ser vi nok uklart som gennem sløret glas,⁶¹ men engang skal vi se ansigt til ansigt. Nu erkender jeg famlende, men engang skal jeg skue klart, ligesom jeg selv er klart gennemskuet. Indtil da forbliver altså disse tre: hengivenhed, håb, Guds kærlighed. Størst af dem er kærligheden.

Om tungetale og prædiken

Jag efter kærligheden og stræb efter de åndelige gaver – dog mest efter at prædike. For den, der taler i tunger,⁶² taler ikke for mennesker, men for Gud. Ingen forstår det, men han udsiger mysterier ved ånden. Den, der prædiker, taler til mennesker, til opbyggelse, formaning og trøst. Den, der taler i tunger, opbygger sig selv, men den, der prædiker, opbygger forsamlingen. Jeg kunne godt ønske, at I alle talte i tunger, men hellere, at I prædikede. Den, der prædiker, er større end den, der taler i tunger, medmindre han fortolker det, så forsamlingen kan blive opbygget.

Hør nu her, kære brødre. Hvis jeg kom til jer og talte i tunger, hvad ville jeg da gavne jer, hvis ikke jeg også talte til jer enten ved åbenbaring eller ved kundskab eller ved prædiken eller lære? På samme måde med døde ting, der giver lyd - for eksempel en fløjte eller en citar - hvis ikke de varierer tonerne, hvordan skal man så kunne vide, hvad der fløjtes eller spilles? Og hvis en trompet afgiver en uklar lyd, hvem vil så stille op til kamp? Således også med jer omkring tungetalen, hvis I ikke også taler tydeligt, hvordan skal det, der siges, så blive kendt? I ville jo bare tale hen i vejret.

Så mange forskellige sprog er der i verden, og ingen af dem er uden mening. Men hvis jeg ikke forstår sprogets tone, vil jeg være som en barbar for den, der taler det, og den, der taler det, vil være som en barbar for mig. Således også med jer, I, som er så ivrige efter det åndelige. Gå efter forsamlingens opbyggelse, så I får en overflod af rigdom.

Derfor skal den, der taler i tunger, bede om, at han kan få mulighed for at fortolke det. Hvis jeg blot beder i tungetale, så er det min ånd, der beder, men min fornuft har intet ud af det. Hvad betyder det? Jo, jeg vil altså nok bede ved hjælp af ånden, men jeg vil også bede med fornuften. Jeg vil lovsynge ved hjælp af ånden, men også med fornuften. For hvis du kun lovpriser ved hjælp af ånden, hvordan skal den, der sidder på den uindviedes plads, så kunne sige *amen*⁶³ til din lovprisning, hvis han ikke aner, hvad du siger? Din takkebøn er selvfølgelig smuk nok, men den opbygger ikke den anden. Selv takker jeg Gud for, at jeg taler mere i tunger end jer alle sammen, men i forsamlingen vil jeg hellere sige fem ord med min fornuft, så andre kan tage ved lære, end ti tusind ord med tungetale.

⁶⁰ *agape* – uselvisk kærlighed til forskel fra *eros* – den mere selviske og naturlige kærlighed. Denne *agape* er en væsentlig nøgle til forståelse af hele Paulus' anliggende.

⁶¹ Nogle oversætter ordet med spejl – et poleret metalspejl.

⁶² Tungetalen var vistnok en ekstatiske udgydelse af lyde, der 'kom til' den pågældende i kraft af ånden.

⁶³ Aramaisk låneord, der betyder 'sandelig!' eller 'sådan!'

Kære brødre! Vær ikke barnlige med hensyn til fornuften. Vær som spædbørn i forhold til det onde, men vær fuldvoksne i forhold til fornuften. I Loven står der skrevet: *Gennem fremmede tungemål - ved andres læber vil jeg tale til dette folk, men heller ikke således vil de bære på mig, siger Gud.*

Således er tungetalerne ment som tegn – ikke for de døbtte,⁶⁴ men for dem, der endnu ikke er døbt. Prædiken derimod er ikke for de udøbte, men for de døbtte. Hvis hele forsamlingen altså er samlet på samme sted og alle taler i tunger og uindviede eller udøbte dukkede op, ville de så ikke sige, at I er blevet vanvittige? Men hvis alle prædikede, og der dukkede en udøbt eller en uindviet op, bedømmes han af alle - forhøres af alle, så sindets skjulte tanker kommer for en dag. Så vil han falde med ansigtet mod jorden og tilbede Gud og forkynde, at Gud virkelig er i jer.

Hvad betyder det så, kære brødre? Jo, når I kommer sammen, har I hver især en lovsang, en lære, en åbenbaring, en tungetale, en tolkning. Lad alt sammen ske til opbyggelse. Skulle nogen tale i tunger, så bare to eller højst tre og efter tur - og så én, der tolker. Hvis der ikke er nogen fortolker, så lad den pågældende tie stille i forsamlingen, men lad ham tale for sig selv og for Gud.

Lad to eller tre prædikanter tale og lad de andre bedømme det. Hvis en anden, der sidder der, får en åbenbaring, så lad den første tie stille. I kan jo alle prædike, en ad gangen, så alle kunne tage ved lære og alle kunne opmuntres. Prædikanters ånder indordner sig under prædikanterne, for Gud er ikke forvirringens, men fredens Gud. Sådan bør det være i alle de helliges forsamlinger. Eller er det måske fra jer, Guds fortælling er udgået? Eller er det kun til jer, den er kommet?

Hvad enten nogen nu synes, han er prædikant eller mere spirituel, så bør han anerkende, at det, jeg skriver til jer, er vor Herres bud. Men hvis nogen absolut vil være afsindig, så lad ham da være afsindig. Altså, mine kære brødre! Stræb efter at prædike og stå ikke i vejen for tungetale - blot det alt sammen sker sømmeligt og i god ro og orden.⁶⁵

Om dødes opstandelse

Kære brødre! Lad mig minde jer om frihedsbudskabet, jeg fortalte jer – den, som I også tog imod - som I også står i, og som I også frelses ved, hvis I ellers husker, hvad det var for en fortælling, jeg fortalte jer. Ellers var det jo omsonst, I blev døbt.⁶⁶ Jeg overleverede jer nemlig som noget af det første, det, som jeg også selv modtog, at Kristus døde på grund af vore svigt ifølge Skrifterne - at han blev begravet, og at han blev oprejst på den tredje dag ifølge Skrifterne; at han blev set af Kefas, dernæst af De Tolv.⁶⁷ Derefter blev han set af fem hundrede brødre på én gang, af hvem de fleste endnu lever, mens nogle er sovet hen. Dernæst blev han set af Jakob⁶⁸ og dernæst af alle apostlene. Sidst af alle blev han set af et misfoster som mig, for jeg er den ringeste af apostlene – jeg, som ikke er værd at kaldes apostel, fordi jeg forfulgte Guds forsamling. Men ved Guds nåde er jeg, hvad jeg er, og hans nåde mod mig har ikke været omsonst. Tværtimod har jeg slidt meget mere end dem alle – nej, ikke jeg, men Guds nåde, som er i mig. Nå, men hvad enten det nu er mig eller dem - således forkynder vi, og I hengav jer til det. Men når det nu forkyndes om Kristus, at han er oprejst af døde, hvordan kan nogle af jer så hævde, at der ikke findes nogen opstandelse af døde? Jamen, hvis der ikke findes nogen opstandelse af døde, så er heller ikke Kristus blevet oprejst, og hvis Kristus ikke blev oprejst, så er vores forkyndelse altså tom og meningsløs og dermed også jeres hengivenhed. Og så må vi anses for at være falske vidner

⁶⁴ Egentlig: tror

⁶⁵ 'Jeres koner bør i øvrigt tie stille i forsamlingerne. Det er ikke tilladt dem at holde tale, men de bør underordne sig mændene, sådan som loven også siger. Hvis der er noget, de gerne vil vide, så lad dem spørge deres mænd derhjemme. For det er og bliver usømmeligt for en kone at holde tale i forsamlingen.' Dette afsnit synes at være en senere ret så upaulinsk tilføjelse. Det har også en påfaldende placering i de forskellige håndskrifter.

⁶⁶ Egentlig: 'kom til tro'.

⁶⁷ 'De tolv' er altså iflg. Paulus ikke identiske med apostlene. Snarere er der vel tale om inderkredsen i forsamlingen i Jerusalem omkring triumviratet, de såkaldte 'søjler' bestående af Jesus' bror Jakob, Kefas (Petrus?) og Johannes.

⁶⁸ Jesus' bror, der var leder af forsamlingen i Jerusalem – og måske af hele Jesusbevægelsen på det tidspunkt.

om Gud, fordi vi vidnede stik imod Gud, at han oprejste Kristus, som han altså ikke oprejste, for så vidt som døde jo ikke oprejses. For hvis døde ikke oprejses, er heller ikke Kristus blevet oprejst, men hvis Kristus ikke blev oprejst, er jeres hengivenhed omsonst, og I er tilbage i jeres gamle elendighed. Så er også de, som er sovnet hen i tillid til Kristus, gået til grunde. Hvis vores håb til Kristus alene vedrører dette liv, da er vi de ynkverdige af alle mennesker. Men nu er Kristus blevet oprejst af døde som en første frugt af de hensovede.

Eftersom døden kom til på grund af ét menneske, kom også dødes opstandelse til på grund af ét menneske. For ligesom alle dør i Adam, således vil alle også blive gjort levende i Kristus, enhver ifølge sin egen orden: Den første frugt er Kristus, dernæst kommer de, som tilhører Kristus, ved hans genkomst. Så kommer fuldendelsen, når han overdrages herredømmet af sin Gud og far. Det sker, når han har tilintetgjort alt verdsligt herredømme – al magt og myndighed. For han bør være konge, indtil *han får lagt alle fjenderne under sine fødder*. Den sidste fjende, der tilintetgøres, er døden selv, for *alt* har han underlagt under hans fødder. (Dog, når det hedder, at *alt* er blevet underlagt, er det klart, at det ikke gælder ham, der underlagde ham alt). Når så alt er blevet ham underlagt, vil også Guds Søn selv underlægge sig ham, der underlagde ham alt, for at Gud må blive alt i alle.

Nå ja, og hvad skulle de, som døbes for de dødes skyld⁶⁹ gøre, hvis døde overhovedet ikke oprejses? Hvorfor skulle de så lade sig døbe for deres skyld? Og hvad med os? Hvorfor udsætter vi os ustandseligt for fare? Dag efter dag står jeg ansigt til ansigt med døden af lutter stolthed over jer, kære brødre i Kristus Jesus vor Herre. Hvis jeg som menneske skulle kæmpe med vilde dyr her i Efesos, hvad gavnede det mig så, hvis døde ikke oprejses? *Lad os æde og drikke, for i morgen er vi døde?* Far ikke vild. God skik fordærves nemt af slet omgang. Kom ud af jeres delirium som retsindige og svigt ikke medmennesket. Der er åbenbart nogen, som intet kender til Gud. Jeg siger bare: Skam jer!

Om opstandelsens legeme

Men så vil nogen sige: Hvordan oprejses de døde? Hvilket slags legeme kommer de med? Tåbeligt spørgsmål! Det, du sår, bliver jo ikke levende igen, hvis ikke det først døde. Og når du sår, sår du ikke det legeme, som det bliver til, men et nøgent korn, det være sig hvede eller nogen af de andre sorter. Men Gud giver det et legeme, sådan som han ønskede - hvert korn sit eget særlige legeme.

Ikke alt kød er det samme kød - nej, noget er af mennesker, noget er kød af kvæg, andet igen kød af fugle og andet af fisk. Og der er himmelske legemer og jordiske legemer, men de himmelskes glans er ét, de jordiskes noget andet. Solens glans er én, månens glans er en anden og en anden igen stjernernes. Stjerne er nemlig forskellig fra stjerne i glans. Sådan er det også med opstandelsen fra de døde. Hvad der sås i fordærvelighed, oprejses til udødelighed - hvad der sås i vanære, oprejses til guddommelighed – hvad der sås i svaghed, oprejses til kraft og styrke. Hvad der sås som et sjæleligt legeme, oprejses til et åndeligt legeme.⁷⁰ Findes der et sjæleligt legeme, er der altså også et åndeligt. Som der står skrevet: *Det første menneske (altså Adam) blev til en levende sjæl*. Den sidste 'Adam' blev til en ånd, der gør levende. Det åndelige er altså ikke det første - nej, dét er det sjælelige – først derefter kommer det åndelige. Det første menneske var jordisk – skabt af jord, det andet menneske var fra Himlen. Som det jordiske menneske var, således er de jordiske mennesker, og som det himmelske menneske er, således er de himmelske mennesker. Og på samme måde som vi har båret det jordiske menneskes billede, skal vi

⁶⁹ Her antydes en stedfortrædende dåb, som man ellers ikke hører noget om, og som vist hurtigt er gledet ud af forsamlings praksis. En slags 'afladsdåb'?

⁷⁰ Dette 'åndelige legeme' må ikke forveksles med 'ånder' eller 'spøgelse', men er det nye legeme, hvor Gud har forsonet det gamle eller faldne menneskes indre splittelse. For Paulus er et menneske uden legeme en umulighed, for mennesket *har* ikke et legeme, så lidt som det *har* en sjæl. Nej, mennesket *er* et legeme, og det *er* en sjæl, og det ene kan ikke løsrives fra det andet hverken her i livet eller efter døden. Det åndelige legeme eller opstandelsens legeme er det fuldkomne menneske efter Guds mening.

også bære det himmelske menneskes. Men det siger jeg jer, kære brødre, kød og blod kan ikke arve Guds rige, så lidt som fordærvelighed kan arve udødeligheden.

Se, nu vil jeg indvie jer i et mysterium: Vi skal ikke alle sove ind, men vi skal alle forvandles - i et nu, på et øjeblik, når den sidste trompet lyder. Trompeten skal lyde, og de døde skal blive oprejst til udødelighed, og *vi* skal forvandles. For dette letfordærvelige legeme skal iføre sig uforgængelighed - dette dødelige legeme skal iføre sig udødelighed. Når det sker - når dette fordærvelige legeme ifører sig uforgængelighed, og dette dødelige legeme ifører sig udødelighed, da opfyldes det ord, som står skrevet: *Døden er blevet opslugt - til sejr! Død, hvor er nu din sejr? Død, hvor er nu din brod?* Dødens brod er synden, men syndens styrke udspringer af loven. Tak til Gud, som giver os den endelige sejr i vor Herre Jesus Kristus! Mine elskede brødre! Vær faste og urokkelige - overmåde rige i vor Herres gerning og altid bevidste om, at jeres møje i Herren ikke er omsonst.

Om indsamlingen til de hellige

Med hensyn til indsamlingen til de hellige, så skal også I gøre, sådan som jeg forordnede det for forsamlingerne i Galatien. Enhver bør den første dag i ugen lægge noget til side hos sig selv, alt efter hvor velstillet han er, så der ikke først bliver samlet ind, når jeg kommer. Når jeg så kommer, vil jeg sende dem, som I har godkendt via jeres breve, af sted for at bringe jeres gave til Jerusalem. Hvis det er vigtigt, at også jeg tager af sted, kan de rejse sammen med mig. Jeg vil komme til jer på vej gennem Makedonien - jeg rejser nemlig gennem Makedonien - og måske bliver jeg hos jer eller overvintret, så I kan følges med mig, hvor jeg rejser hen. Jeg vil nemlig ikke bare besøge jer i forbifarten, men jeg håber at blive hos jer, om Gud vil. Til gengæld bliver jeg i Efesos indtil Pinse. En dør er nemlig blevet åbnet for mig, stor og virksom med mange forhindringer.

Afslutning og hilsen

Men når Timotheus kommer, så sørg for, at han kan være hos jer uden frygt, for han udfører vor Herres gerning ligesom jeg selv. Lad ingen ringeagte ham, men send ham videre med fred, så han kan komme til mig, for jeg venter ham sammen med brødrene. Hvad angår vores bror Apollos, har jeg opfordret ham stærkt til at komme til jer sammen med brødrene, men det var bestemt ikke hans agt at komme nu. Han kommer nok, når han får tid. Vær årvågne! Stå fast i jeres hengivenhed! Vær mandige og stærke! Lad alt, hvad I gør, ske i kærlighed! Kære brødre! Jeg vil råde jer til - ja, I kender jo Stefanus' hus som en første frugt i hele Akaja, hvordan de har stillet sig selv til rådighed for de hellige - at også I vil bøje jer for dem og deres lige og alle, der arbejder med og som slider i det. Jeg glæder mig over, at Stefanus og Fortunatos og Akaikos er her. De har udfyldt savnet af jer. De har vederkvæget både min ånd og jeres. Påskøn den slags mennesker! Forsamlingerne her i Asien sender hilsen til jer. Akvila og Priska hilser jer mange gange sammen med forsamlingen i deres hus. Alle brødrene hilser jer. Hils hinanden med et helligt kys. Denne hilsen er ved min egen, Paulus' hånd. Hvis nogen ikke elsker vor Herre, så lad ham være forbandet! *Marana tha!*⁷¹

Vor Herre Jesus' nåde være med jer! Min kærlighed være med jer alle i Kristus Jesus. Amen!

⁷¹ Aramæisk for: Herre, kom!

Andet brev til korintherne

Til Guds forsamling i Korinth sammen med alle de hellige i hele Akaja fra Paulus - ved Guds vilje Kristi Jesu apostel – og vores bror Timotheus.

Nåde være med jer og fred fra Gud vores far og vor Herre Jesus Kristus!

Velsignet være Gud vor Herre Jesus Kristus' far – barmhjertighedens far og al medlidenheds Gud, som trøster os under al vores egen trængsel. Så kan vi trøste dem, som selv lider under al mulig trængsel ved den barmhjertighed, hvormed vi selv trøstes af Gud. For ligesom Kristi lidelser godt nok rammer os over al måde, så fyldes vi også til overmål af Kristus' barmhjertighed og trøst.

Lider vi trængsel, sker det, for at I må finde trøst og befrielse. Trøstes vi, sker det også til jeres trøst, som virker ved, at I holder ud i de samme lidelser, som også vi gennemgår. Og vi har et fast håb til jer, fordi vi ved, at ligesom I er fælles med os i lidelserne, er I det også i trøsten.

Om Paulus' trængsler

Kære brødre! Vi ønsker ikke, at I skal være uvidende om vores trængsel, som opstod i Asien⁷², hvordan vi i den grad blev pint og plaget langt ud over, hvad vi kunne bære, så vi end ikke anede, om vi ville overleve. Ja, i vores stille sind tænkte vi, at det nok ville ende med en dødsdom - måske for at vi ikke skulle være alt for selvsikre, men stole på den Gud, der oprejser de døde.

Men han rev os ud af dødens greb, og vi har nu sat vores håb til, at han også fremover vil udfri os. Også I hjælper til med jeres bøn for os, så der fra et væld af mange stemmer bliver sagt tak for os - tak for vores befrielse.

Om udeblivelsen fra Korinth

Dette skal nemlig siges til vores ros - og vi siger det med god samvittighed - at det ved Gud var ærligt og redeligt - ikke med politiske rævekager, men ene og alene båret af Guds nåde, vi færdedes rundt om i verden – og ikke mindst hos jer. Vi skriver jo ikke andet til jer end det, I selv kan læse, og som I forstår, og som jeg håber, I også vil forstå til det sidste. I forstod - i hvert fald til dels - at det er os, der er grunden til, at I kan rose jer, ligesom I er grunden til, at vi kan rose os på vor Herre Jesus' dag.

2. Det var i tillid hertil, jeg besluttede at komme tidligere til jer, så I kunne få glæde af mig hele to gange. Via jer kunne jeg så komme videre til Makedonien⁷³ og så igen vende tilbage til jer fra Makedonien, så vi kunne følges ad til Judæa. Denne min beslutning var vel næppe båret af letsindighed? Eller træffer jeg måske mine beslutninger af forfængelighed, så min tale bliver både ja ja og nej nej?

Så sandt Gud er trofast, er vores fortælling til jer *ikke* både ja og nej. For Guds søn, Jesus Kristus, som gennem os blev forkyndt for jer – gennem mig og Silvanus og Timotheus – er ikke blevet både ja og nej, men er blevet et klart ja ved ham. For så mange som Guds tilsagn måtte være, blev de ved *ham* til et ja, og derfor også til et *amen* til Guds ære gennem os.

Den, der holder os fast på Kristus sammen med jer, og som salvede jer, er Gud selv. Han har også besejlet os og givet os ånden som et pant i vores hjerter.

Jeg kalder Gud til vidne for min sjæl på, at det var for at skåne jer, at jeg alligevel ikke kom til Korinth igen. Det er ikke fordi vi er herrer over jeres hengivenhed – nej, vi er medarbejdere på jeres glæde, for hengivne er I jo allerede.

Jeg besluttede altså med mig selv, at jeg ikke én gang til ville komme og gøre jer kede af det, for hvis *jeg* bedrøver jer, hvem skulle så kunne gøre *mig* glad, når den, jeg gør ked af det, ikke kan? Og det var

⁷² I Efesos på det nuværende Tyrkiets vestkyst.

⁷³ Område i det nuværende nordlige Grækenland. Her ligger bl.a. Thessalonika og Filippi.

derfor jeg skrev, som jeg skrev, for at jeg ikke ved min ankomst skulle sørge over dem, jeg burde glæde mig over. Jeg har jo den tillid til jer alle, at *min* glæde også er *jeres* glæde.

Det var under stor trængsel og med tungt hjerte, jeg skrev til jer under mange tårer – ikke for at I skulle blive bedrøvede, men for at I måtte kende den overvældende kærlighed, jeg nærer til jer.⁷⁴

Nej, hvis der virkelig er nogen, der har voldt sorg, gælder det vel ham, der ikke så meget har bedrøvet mig personligt, men – og jeg overdriver ikke - mere eller mindre jer alle sammen. Det må være tilstrækkeligt med den straf, han har modtaget af flertallet, så I tværtimod nu hellere bør tilgive og trøste ham. Ellers risikerer han jo at drukne i ren og skær elendighed. Ja, jeg opfordrer jer til at vise ham kærlighed. Det var også derfor, jeg skrev, så jeg kunne erfare, om I virkelig mener det med jeres lydighed i alle forhold. Hvis *I* tilgiver nogen noget, gør *jeg* det også. For det, som jeg for mit vedkommende har tilgivet - om jeg ellers har tilgivet noget – har jeg gjort for jeres skyld for Kristus' ansigt, for at vi ikke skulle overlistes af Satan, eftersom vi ikke er uvidende om *hans* planer.

Nå, men da jeg kom til Troas⁷⁵ for at fortælle frihedsbudskabet om Kristus – en dør var blevet åbnet for mig i Herren – fandt min ånd ingen lindring, da jeg ikke fandt min bror Titus. Så jeg tog afsked med dem og kom til Makedonien.

Tak til Gud, som altid fører os i triumftog i Kristus, og som ved hjælp af os skaber en yndig duft af indsigt i ham alle vegne. Ja, en velduft af Kristus er vi ved Gud for dem, der frelses, og såmænd også for dem, der går til grunde. For de sidste en duft af død til død, for de første en duft af liv til liv - og hvem slår til i dette spil? Vi er jo ikke som visse andre, der sjakrer med Guds fortælling, men ud af hjertets renhed – ja, ud af Gud selv – for Guds ansigt – taler vi i Kristus.

Om dødens lov – og åndens

Begynder vi nu igen at anbefale os selv, som om vi skulle have brug for anbefalingsbreve til jer eller måske fra jer? Nej, *I* er vores brev, *I* som blev indskrevet i vores hjerter, og som kendes og oplæses af alle mennesker. Det er blevet klart for enhver, at *I* er et brev fra Kristus selv, der er besørget af os. *I* blev ikke skrevet med blæk, men med den levende Guds ånd – ikke på stentavler, men på hjertets kødtavler. Sådant en hengivenhed har vi til Gud gennem Kristus. Det er jo ikke, fordi vi af os selv dur til at udtænke noget, som om det kom fra os selv – nej, vores duelighed kommer fra Gud, som gjorde os duelige som tjenere for en ny pagt – ikke bogstavens, men åndens. For bogstaven slår ihjel, men ånden gør levende.

Hvis dødens lov⁷⁶ med bogstaver hugget i sten fremtrådte i et strålende lys, så Israels sønner ikke kunne se Moses' ansigt klart på grund af hans ansigts stråleglans - der dog svandt hen - hvor meget mere strålende vil åndens lov så ikke være i sin lysende glans?

Hvis loven, der fører til fordømmelse, var strålende, så vil den lov, der fører til frifindelse, i langt højere grad flyde over med stråleglans. Ja, det såkaldt strålende har vel i dette tilfælde ingen virkelig glans i sammenligning med denne langt større stråleglans. For hvis det, der alligevel blev til intet, blev til med såkaldt stråleglans, så skal, det, der bliver stående, fremstå med så meget mere strålende glans.

Da vi nu har dette håb, taler vi åbent og frimodigt. Vi taler ikke som Moses, der tildækkede sit ansigt, så Israels sønner ikke klart og tydeligt kunne se noget, som i sidste ende alligevel bliver det rene ingenting. De forstenede i deres tanker, og den dag i dag forbliver det samme slør over oplæsningen af den gamle pagt. Det tages ikke væk, for kun ved Kristus kan det fjernes. Så den dag i dag ligger der fortsat et slør over deres hjerter, når Moses læses op. Først når de omvender sig til vor Herre, tages sløret bort.

⁷⁴ Den skrivelse, Paulus refererer til, er antagelig 1. Korintherbrev.

⁷⁵ Havneby i det nordvestlige hjørne af det nuværende Tyrkiet.

⁷⁶ *diakonia tou thanaton* – egentlig: dødens tjeneste. Paulus henviser til Moseloven!

Gud er ånd, og hvor Guds ånd bor, er der frihed. Så når vi med utildækket ansigt skuer vor Herres stråleglans som i et spejl, forvandles vi til det samme billede fra stråleglans til stråleglans, eftersom det jo udgår fra vor Herres ånd.

Frihedsbudskabets lys i mørket

Så, når vi nu har denne åndens lov i kraft af den barmhjertighed, vi modtog, taber vi aldrig modet. Vi har lagt skammens dunkle stier bag os, så vi ikke går omkring på underfundig vis eller ligefrem forfalder Guds fortælling. Nej, vi anbefaler os selv gennem den rene skære sandhed til ethvert menneskes egen samvittighed for Guds ansigt.

Skulle vores frihedsbudskab endelig være tilsløret, så er den det kun for dem, der alligevel går til grunde. Hos dem har tidens Guder forblindet de troløses tanker, så lyset fra frihedsbudskabet om Kristus' guddommelighed ikke skinner for dem – ja, Kristus, som *er* Guds billede. Vi forkynder jo ikke os selv, men Jesus Kristus som Herre – os selv derimod som jeres slaver for Jesus' skyld. Det var Gud, der sagde: *Et lys skal skinne i mørket* – og det var det lys, som lyste i vore hjerter til oplysning, så vi erkendte *hans* stråleglans i Jesus Kristus' ansigt.

Om forkyndelsens vilkår

Men denne skat har vi i skrøbelige lerkar, så den overvældende kraft må komme fra Gud og ikke fra os. På alle måder er vi hårdt pressede, men aldrig knust. Vi er tvivlrådige, men aldrig fortvivlede - forfulgte, men aldrig forladte - slået ned, men endnu ikke slået ihjel. Altid bærer vi Jesus' død i vort legeme, for at også Jesus' liv må åbenbares i vort legeme. Altid udleveres vi, som lever, til døden på grund af Jesus, for at også Jesus' liv må åbenbares i vores dødelige legeme. Således gør døden indtryk på *os*, men livet på *jer*. Da vi imidlertid har den samme hengivenhedens ånd, som der er skrevet om: *Jeg hengav mig, derfor talte jeg*, så har også vi givet os hen, og derfor taler vi. For vi ved, at han, som oprejste vor Herre Jesus, også vil oprejse os sammen med Jesus og fremstille os sammen med jer. Det sker jo alt sammen for jeres skyld, for at nåden må fylde des mere i kraft af, at vi bliver flere og flere, så takkebønnen må flyde over til Guds ære.

Derfor taber vi ikke modet. Tværtimod - om også vores ydre menneske går til grunde, fornyes vores indre dag for dag. For vores forbigående trængsels lethed fremkalder en mere og mere overvældende – ja, evig tyngde af herlighed for os. Vi skuer ikke blot det synlige, men også det usynlige, for det, som kan ses, er kun forbigående, men det, som ikke kan ses - det er det evige.

Om det himmelske håb

Vi ved nemlig, at når vores jordiske telt går i opløsning, har vi en bygning fra Gud – en bolig, der ikke er gjort med hænder – en evig bolig i Himlene.

Som det er nu, sukker vi af længsel efter at blive iført vores himmelske bolig, så sandt som vi ikke skal findes hjemløse, når vi engang står nøgne. Ja, vi, som er i dette telt, sukker, fordi vi er tyngede af det, vi ikke vil, nemlig at afklædes, men tværtimod iklædes, så det dødelige kan blive opslugt af livet selv. Den, der har gjort os i stand til dette, er den Gud, som gav os åndens pant.

Derfor er vi altid frimodige. Vi véd udmærket, at så længe vi har hjemme i legemet, er vi langt borte fra vor Herre, for vi lever i inderlig hengivenhed – ikke ansigt til ansigt. Men vi er frimodige, selv om vi hellere ville være langt borte fra legemet og have hjemme hos vor Herre.

Derfor sætter vi også en ære i at behage ham, hvad enten vi nu er hjemme eller langt borte, for alle må vi træde frem for Kristus' domstol, så enhver kan få betaling for, hvad han har bedrevet, mens han var i legemet – hvad enten det nu var godt eller ondt.

Vi kender altså til at frygte Gud. Det fortæller vi gerne mennesker. For Gud er vi som en åben bog, og det håber jeg også, jeg er i jeres samvittighed.

Om forsoningens nye menneske

Nu er det ikke fordi, vi igen vil fremhæve os selv overfor jer. Vi vil bare gerne give jer anledning til at være lidt stolte over jer selv, så I har noget at komme med til dem, der kun tilsyneladende har noget at rose sig af – men ikke for alvor.

Var vi ude af os selv, var det for Gud, og var vi mere besindige, var det for jer. For Kristus' kærlighed holder os fast på det, som vi er nået frem til: at én er død for alle (altså er alle døde) og han døde for alle, for at de, som lever, ikke mere skal leve for sig selv, men for ham, der døde for dem, og som blev oprejst. Derfor opfatter vi fra nu af ikke længere mennesket blot som en fysisk skabning. Selv om vi for eksempel har kendt Kristus i legemlig gestalt, gør vi det ikke mere nu. Nej, hvis nogen lever i Kristus, er han en helt ny skabning. Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til!

Men det kommer alt sammen fra Gud, som har forsonet os med sig selv gennem Kristus, og som skænkede os forsoningens tjeneste. Det var Gud, der i Kristus forsonede verden med sig selv, idet han så stort på menneskers overtrædelser og plantede forsonings-budskabet i os.

Vi er gesandter på Kristus' vegne - Gud selv appellerer gennem os – og vi beder jer for Kristus' skyld: forson jer med Gud! Den mand, der ikke kendte til at synde, modtog Gud som et skyldoffer⁷⁷ for vores skyld, for at vi kunne stå som retfærdige for Gud i kraft af ham.

Forsvar for tjenesten

Som jeres kolleger appellerer vi til, at det ikke var for ingenting, I modtog Guds nåde. Det hedder jo: *I rette tid bønhorste jeg dig, på frelsens dag kaldte jeg på dig.* Se, nu er den rette tid oprundet – ja, nu er det frelsens dag!

Vi volder ingen anstød i noget, for at vores tjeneste ikke skal blive klandret. Nej, i alle forhold anbefaler vi os selv som Guds tjenere gennem stor udholdenhed i trængsler, nød og angst, under slag og i fængsel, under oprør - med slid og slæb, gennem søvnløse nætter, alt imens vi sulter! Alt sammen med renhed, indsigt, tålmodighed og imødekommenhed – med hellig ånd og uforstilt kærlighed, med sande ord og Guds kraft, med retfærdighedens våben til angreb og forsvar. Med ære og med vanære – som foragtede og som velanskrevne, som forførere og dog sanddru, som oversete og dog anerkendte – som døende, men se, vi lever! Som straffede, men ikke dømt til døden. Som bedrøvede, dog altid glade - som fattige, der dog gør mange rige, som dem, der intet har og dog ejer alt.

Vores mund og vores hjerte er vidt åbent overfor jer, korinthere! I har ingen snæver plads hos os, men jeres eget indre har trange kår. Dog noget for noget, som jeg siger til børn, så åbn også I jeres hjerter.⁷⁸ Giv os råderum! Ingen har vi forurettet – ingen har vi fordærvet – ingen har vi udbyttet. Jeg siger det ikke for at fordømme, for som jeg før har sagt: I er i vores hjerter, så vi hører sammen i liv og død. Derfor er jeg så frimodig overfor til jer. Jeg er stolt over jer. Jeg er fuld af trøst og jeg flyder over med glæde midt i al vores trængsel. Nå, men heller ikke da vi så kom til Makedonien, fik vores legeme altså

⁷⁷ Egentlig: 'gjorde han til synd'

⁷⁸ Lad jer ikke spænde i ulige åg med dem, der ikke er hengivne mod Gud, for hvad har retfærdighed og lovløshed med hinanden at gøre? Hvad har lys og mørke til fælles? Er der samklang mellem Kristus og Beliar? Eller hvad deler en hengiven med en, der er ligeglad? Hvordan stemmer Guds tempel overens med afgudsbilleder? Vi er jo den levende Guds tempel, således som Gud selv har sagt: *Jeg vil bo og gå omkring iblandt dem - jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk. Derfor: Forlad deres fællesskab – udskil jer fra dem, siger Gud - rør ikke noget urent, så vil jeg tage imod jer - jeg vil være jeres far, og I skal være mine sønner og døtre, siger Gud, der styrer alt.* Da vi nu har de løfter, mine elskede, så lad os rense os for al slags forurening af legeme og ånd, så vi helliger os fuldkomment i Guds frygt. Dette afsnit (6,14-7,1) kunne at være en senere ikke-paulinsk tilføjelse, eftersom det ikke blot bryder ind i sammenhængen, men tydeligvis også bryder med Paulus' egen teologi, som vi finder den bl.a. i 1. Korintherbrev. Sprogbrugen forekommer også anderledes med en hel del ord, som Paulus ellers aldrig bruger.

nogen lindring. Nej, vi blev trængt på alle måder – udadtil i kampe, indadtil i frygt. Men den Gud, der trøster de nedbøjede, trøstede os omsider ved Titus' ankomst – ja, ikke alene ved hans ankomst, men også ved den opmuntring, han havde fået fra jer, da han fortalte os om jeres længsel, jeres gråd og jeres lidenskab i forhold til mig, så jeg blev mere og mere glad.⁷⁹

Om det tidligere brev

Selv om jeg også gjorde jer kede af det med mit brev, fortryder jeg det ikke. Og selv om jeg fortrød det – jeg kan jo forstå, at dette brev for en stund har bedrøvet jer – så glæder jeg mig nu – ikke fordi I blev kede af det, men fordi sorgen fik jer til at ændre sind. For I blev kede af på grund af jeres forhold til Gud, så I på ingen måde skulle lide noget tab ved os. For sorg på grund af Gudsforholdet medfører en omvendelse til en frihed, som ikke fortrydes, mens den verdslige sorg blot fører til død. For ser I, selve dette at I blev kede af det i forhold til Gud - sikken en lidenskab det har fremkaldt hos jer – ja, ligefrem forsvar, harme, frygt, længsel, gåpåmod, disciplin. På alle måder beviste I, at I var rene i den sag.

Så når jeg skrev til jer, var det ikke så meget på grund af ham, der havde gjort uret⁸⁰ – ej heller på grund af ham, der havde *lidt* uret, men det var netop for at jeres lidenskab i forhold til os måtte komme frem hos jer for Guds ansigt. Derfor er vi blevet trøstet. Men udover at blive trøstet glædede vi os endnu mere over Titus' glæde, fordi hans ånd er blevet vederkvæget af jer alle. Hvis jeg i nogen ting har rost mig af jer overfor ham, er jeg ikke blevet til skamme. Ligesom vi i alle forhold har talt sandt til jer, på samme måde har også vores ros af jer overfor Titus vist sig at holde stik. Hans hjerte drages endnu mere mod jer, når han mindes, hvordan I alle sammen var lydøre og hvordan I modtog ham med frygt og bæven. Hvor jeg glæder mig over, at jeg i ét og alt kan have tillid til jer!

Om indsamlingen til de hellige

Kære brødre! Vi kan fortælle jer om den Guds nåde, som blev forsamlingerne i Makedonien til del. Mens de selv blev hårdt prøvet af trængsel – lod de alligevel deres overvældende glæde og deres dybe fattigdom strømme over i gavmildheds rigdom. Jeg kan bevidne, at de gav efter evne, ja, ud over evne, ganske uopfordret, og de bad os indtrængende om den gunst at være med i fællesgaven til de hellige. Ikke blot som *vi* havde håbet, men først og fremmest hengav de sig til vor Herre, først derefter til os, helt efter Guds vilje. Dette fik os til at bede Titus om at udføre den samme velgerning hos jer, sådan som han tidligere har påbegyndt den. Ja, ligesom I nu flyder over i alt, i livsmod og talegaver og kundskab og al slags lidenskab i kraft af vores kærlighed til jer, så gid I også måtte flyde over i denne gode gerning. Jeg siger det ikke som en befaling, men ved at gøre opmærksom på de andres ildhu, vil jeg gerne prøve, om jeres kærlighed er den ægte vare. I kender jo vor Herre Jesus, Kristus' gode gerning, hvordan han blev fattig for vores skyld, skønt han var rig, for at I, gennem hans fattigdom, måtte blive rige.

Forstå mig ret. Dette her vil jo gavne jer - I, som sidste år ikke blot begyndte at handle, men også havde viljen til det. Fuldend nu jeres handling som et velvillighedens ønske, så I fuldender den efter evne. For hvis velviljen er til stede, er den velkommen alt efter, hvad den evner – ikke efter, hvad den ikke evner. Det handler jo ikke om, at andre skal have lindring, mens I sidder i trængsel – det handler om *lighed*. Lige nu må *jeres* overskud rette op på *deres* underskud, for at også deres overskud engang kan rette op på jeres underskud, så der bliver lighed. Som skrevet står: *Den med meget havde ikke overflod, og den med lidt havde ikke for lidt.*

Tak til Gud, som indgav den samme lidenskab for jer i Titus' hjerte, så han godt nok blev opfordret, men det var fuld af lidenskab, han af egen drift kom til jer. Sammen med ham sendte vi den bror, hvis

⁷⁹ Se slutningen af kapitel 2

⁸⁰ Se kapitel 2 – andet afsnit

gode rygter i frihedsbudskabets tjeneste løber gennem alle forsamlingerne. Og ikke alene det. Han er også blevet valgt af forsamlingerne som vores rejseledsager sammen med denne velgørehedsgave, som besørgeres af os - til vor Herres ære og for at vise vores gode vilje. Dermed undgår vi, at nogen skal kritisere os i forbindelse med den rigdom, vi forvalter. Vi stræber nemlig efter, hvad der er godt - ikke blot i Guds, men også i menneskers øjne. Sammen med dem sendte vi også vores bror,⁸¹ hvis lidenskab vi har oplevet mange gange og på mange måder. Nu er han endnu ivrigere på grund af sin store hengivenhed til jer. Hvad angår Titus, er han min ven og medarbejder hos jer, og hvad vores brødre angår, er de forsamlingernes apostle til Kristus' ære. Så giv dem nu i forsamlingernes påhør bekræftelse på jeres kærlighed og på vores stolthed over jer.

Nå, men det er jo ganske overflødigt for mig at skrive til jer om hjælpen til de hellige. Jeg kender jo jeres gode vilje, som jeg praler af overfor makedonierne: at Akaja har været klar lige siden sidste år, og at jeres lidenskab opdannede de fleste. Men jeg sendte brødrene for at vores praleri over jer ikke skulle være omsonst i denne sag. For at I, om jeg så må sige, må være klar, så vi undgår, at makedonerne ankommer sammen med mig og finder jer uforberedte, så vi - for slet ikke at sige I - må føle skam over sådan en situation. Jeg anså det altså for nødvendigt at opfordre brødrene til at tage i forvejen til jer og i god tid sørge for denne jeres tidligere bemeldte velsignede gave, så den må være klar netop som velsignelse og ikke som udtryk for nærighed.

Sandt er det, at den, der sår sparsomt, også skal høste sparsomt, og den, der sår velsignet, også skal høste velsignet. Enhver skal give sådan som hans hjerte tilsiger ham - ikke med bedrøvelse eller under tvang, for Gud elsker en glad giver. Gud magter at overøse jer med al slags velvilje, så I altid har nok af alting - så I flyder over med al god gerning. Som skrevet står: *Han spredte ud, han gav til de trængende. Hans retfærdighed bliver til evig tid.* Han, som forsyner bonden med såsæd og brød til at spise, vil også forsyne jer med - ja, mangfoldiggøre jeres såsæd, og han vil forøge jeres retfærdigheds frugter, så I beriges i alting til al mulig gavmildhed, om noget da i det hele taget udvirkes gennem vores takkebøn til Gud. For denne offergave afhjælper ikke blot de helliges underskud, men giver yderligere overskud gennem manges takkebønner til Gud. De lovpriser nemlig Gud for det, som denne tjeneste vidner om: jeres lydighed overfor vores bekendelse til frihedsbudskabet om Kristus og oprigtigheden i jeres fællesskab med dem og med alle. De beder for jer og længes efter jer på grund af Guds overvældende nåde imod jer. Tak til Gud for hans ubeskrivelige gave!

Om modstanden i Korinth

Jeg selv, Paulus, opmuntrer jer i Kristus' sagtomdighed og mildhed - ja, jeg ved godt, jeg kaldes ydmyg, når jeg står overfor jer, men ganske kry, når jeg er på afstand - men jeg beder inderligt om, at jeg, når jeg kommer til jer, ikke er så gennemført kry, som jeg regner med at være det, når jeg skal optræde ret så frimodigt overfor dem, der anser os for at leve rent ud verdsligt.

Om vi så også lever verdsligt, er det ikke en verdslig krig, vi fører, for vores krigsvåben er ikke af denne verden, men ved Gud stærke nok til at nedbryde selv fæstninger. For vi nedbryder argumenter og ethvert hovmod, der rejser sig imod erkendelsen af Gud, og vi tager enhver tanke til fange til lydighed mod Kristus, ligesom vi er parate til at straffe al ulydighed, når lydigheden først har sejret hos jer.

I ser kun det, der er lige for næsen af jer. Hvis nogen stoler på, at han tilhører Kristus, så lad ham fundere over dette: Ligesom han selv tilhører Kristus, gør vi det også. Ja, om jeg også trak endnu mere på den autoritet som vor Herre gav os til opbyggelse for jer og ikke til nedbrydelse, ville jeg ikke skamme mig. Det skulle jo nødt hedde sig, at jeg blot skabte frygt hos jer gennem brevene. For brevene, påstår de, er nok vægtige og stærke, men hans fysiske tilstedeværelse svag og hans tale for intet at regne. Disse

⁸¹ Underligt nok er de to 'brødre', som også kaldes apostle, unavngivne.

mennesker kan roligt regne med, at sådan som vi virker i vores fravær gennem det ord, vi udtrykker i brevene, sådan er vi også i handling, når vi er til stede.

Vi drister os ikke til at henregne os til – ja, end ikke sammenligne os med nogle af dem, der fremhæver sig selv, men som ikke begriber, at de blot måler sig med sig selv og sammenligner sig med sig selv. Vi derimod vil ikke rose os ud over alle grænser, men kun indenfor den grænse, Gud har sat som mål for os, nemlig at nå også til jer.

Vi strækker os ikke ud over vores formåen. Som om vi ikke burde komme til jer! Vi ankom jo som de første med frihedsbudskabet om Kristus, så vi roser os ikke utilbørligt af andres slid. Dog har vi det håb, at vi - mens jeres hengivenhed vokser – ved hjælp af jer kan udvide vores område yderligere og forkynde frihedsbudskabet i landene hinsides jer. Ikke for at rose os af det, der allerede er gjort i en andens område, for *den, der roser sig, bør rose sig i Gud*. Det er ikke den, der fremhæver sig selv, der bliver godkendt, men den, som vor Herre fremhæver.

Om superapostlene

Jeg ville ønske, I kunne bære over med mig i en smule dårskab, men det gør I jo nok. Jeg våger altså skinsygt over jer med guddommelig lidenskab, for jeg har bragt jer sammen med én mand for at fremstille en ren jomfru for Kristus. Men ligesom slangen forførte Eva ved sin snedighed, er jeg bange for, at også jeres sind skal blive fordærvet og miste oprigtigheden og renheden i Kristus. For når der kommer nogen og forkynder en helt anden Jesus, som *vi* aldrig har forkyndt, eller I tager imod en anden ånd, som I aldrig før modtog eller et helt andet frihedsbudskab, som I aldrig før tog imod, så finder I jer bare pænt i det.

Nu mener jeg ikke, at jeg står tilbage i noget i forhold til disse superapostle.⁸² Om end jeg kan være amatøragtig⁸³ i talekunst, er jeg det ikke i kundskab. Tværtimod har vi i ét og alt givet den til kende for jer på alle måder. Eller var det måske forkert af mig at ydmyge mig selv, for at I kunne ophøjes, da jeg forkyndte frihedsbudskabet for jer kvit og frit? Andre forsamlinger har jeg nærmest udplyndret ved at tage imod løn fra dem for at tjene jer, men da jeg var hos jer, lå jeg ingen til byrde, skønt jeg led afsavn. Disse afsavn opfyldte de brødre, som kom fra Makedonien. I alle forhold vogtede jeg mig for at ligge jer til byrde, og det vil jeg også gøre fremover.

Så sandt sandheden om Kristus er i mig, skal denne min selvros ikke ophøre i hele Akaja. Hvorfor? Fordi jeg ikke elsker jer? Gud ved bedre! Nej, hvad jeg gør, det vil jeg fortsat gøre for at kunne rive tæppet væk under dem, der søger en anledning, så de kan rose sig af at blive betragtet som vores ligemænd. Den slags mennesker er falske apostle, svigefulde arbejdere, som påtager sig skikkelse af Kristus' apostle. Og det er intet under, for selv Satan påtager sig jo skikkelse af lysets engel, så det er ikke så underligt, hvis også hans tjenere påtager sig skikkelse af retfærdigheds tjenere. De skal nok få, hvad de har fortjent!

Forsvar for tjenesten

Jeg gentager: Ingen skal anse mig for en tåbe, men hvis ikke det kan være anderledes, så accepter mig da som en tåbe, så også jeg kan rose mig bare lidt. Hvad jeg siger, siger jeg ikke i henhold til vor Herre, men som i dårskab – ja, i selvforherligende praleri. Eftersom så mange praler af det ydre⁸⁴, gør jeg det også.

⁸² *hyperlian apostolån* – egentlig overmåde apostle

⁸³ Idiåtes – egentlig privatmand (idiot).

⁸⁴ Egentlig: 'ifølge kødet'

Det er jo nydeligt som I finder jer i tåberne, når I nu er så kloge. Når nogen slavebinder jer, når nogen opsluger jer, udnytter jer, undertrykker jer – ja, når nogen slår jer i ansigtet, så finder I jer bare i det. Jeg skammer mig ved at sige det.

Vi har været svage. Men hvad end man måtte prale med – jeg taler i vildelse – det samme praler jeg af. Er de hebræere? Også jeg. Er de israelitter? Også jeg. Er de Abrahams børn? Også jeg. Er de Kristui tjenere? Nu rabler det for mig, men det er jeg endnu mere, vil jeg påstå. Med langt mere slid, langt flere fængslinger, langt flere slag – ofte i livsfare. Af judæere fik jeg fem gange fyrre minus ét slag. Tre gange blev jeg slået med stok. Én gang blev jeg stenet. Tre gange har jeg lidt skibbrud, og jeg har tilbragt et døgn på åbent hav. Ofte i fare på flodrejser, blandt røvere, blandt mine egne landsmænd, blandt andre folk, i by og i ørken og til havs – blandt falske brødre, under slid og slæb, i søvnløse nætter – ofte under sult og tørst – ofte under faste, frysende og nøgen.

Dertil kommer det daglige pres på mig i form af bekymringen for alle forsamlingerne. Hvem er skrøbelig uden at jeg også er det? Hvem bringes til fald, uden at jeg raser over det? Er der endelig noget at rose sig af, må det være afmagten. Vor Herre Jesus' Gud og far, som er velsignet i evigheder, ved, at jeg ikke lyver. Nå ja, og i Damaskus bevogtede kong Aretas' guvernør damaskenernes by for at gribe mig, så jeg blev firet ned gennem en luge i muren og undslap hans hænder.

Om magtesløshedens magt

Nuvel, man bør altså rose sig. Ikke fordi det gavner noget, men nu kommer jeg til syner og åbenbaringer fra vor Herre. Jeg ved besked om et menneske i Kristus.⁸⁵ For fjorten år siden blev dette menneske grebet og ført til den tredje himmel. Om det var i kroppen, ved jeg ikke, - om det var udenfor kroppen, ved jeg heller ikke, kun Gud ved det. Og jeg ved om dette menneske, at han blev ført til Paradiset, og han hørte udsigelige ord, som det ikke er tilladt noget menneske at udtale. Om han var i kroppen, ved jeg ikke - om han var udenfor kroppen, ved jeg heller ikke, kun Gud ved det.

Af sådan et menneske vil jeg rose mig, men af mig selv vil jeg ikke rose mig, medmindre det er af min magtesløshed. Skulle jeg endelig ønske at rose mig selv, ville det vel ikke være helt forkert, for jeg ville jo blot sige sandheden. Men jeg skal nok skåne jer, så ingen skal få højere tanker om mig, end hvad han selv ser i mig eller hører af mig. Og for at jeg ikke skal hovmode mig af en overflod af åbenbaringer, blev der givet mig en torn i kødet – en Satans engel til at slå mig i ansigtet – så jeg ikke skulle hovmode mig. Tre gange har jeg anråbt Herren for at slippe af med den, men han svarede mig: *Min nåde er dig nok, for min styrke fuldbyrdes i din svaghed.* Så nu vil jeg med største fornøjelse rose mig af mine svagheder, så Kristus' styrke må tage bolig i mig. Derfor har jeg det godt i magtesløsheden, under fornærmelser, i nød og under forfølgelser og i angst for Kristus' skyld, for netop i min magtesløshed er jeg stærk.

Svar på tiltale

Jeg er altså blevet en tåbe. I tvang mig til det. Det var jo egentlig mig, der skulle anbefales af jer, for om end jeg intet er, står jeg ikke tilbage i noget for disse superapostle. Beviset på mit apostolat blev jo fremført iblandt jer igen og igen både ved tegn og undere og mægtige gerninger. Hvad er det egentlig, der gør, at I er stillet ringere end de øvrige forsamlinger – bortset fra at jeg ikke har ligget jer til byrde? Tilgiv mig denne uret!

Se, nu er det tredje gang, jeg er klar til at komme til jer, og jeg vil ikke være til besvær. Jeg går jo ikke efter jeres penge, men efter jer selv. Børnene skylder jo ikke at lægge noget til side til forældrene – det skylder forældrene til gengæld børnene. Og jeg vil med største fornøjelse yde ofre – ja, ofre mig selv for jeres sjæles skyld. Når jeg elsker jer i den grad, skal jeg da elskes mindre for det?

⁸⁵ Sandsynligvis under opholdet i Jerusalem – jf. Galaterbrevet 1,18-19. Taler Paulus om sig selv eller muligvis om Jakob, Jesu bror?

Men lad det nu ligge. Nuvel, så har jeg ikke ligget jer til byrde, men som den snedige rad, jeg er, har jeg måske alligevel fanget jer med list? Jeg har måske udbyttet jer gennem nogle af dem, jeg sendte til jer? Jeg opfordrede jo Titus og sendte ham af sted sammen med vores bror. Men Titus udnyttede jer vel heller ikke? Færdedes vi ikke i den samme ånd – fulgtes vi ikke i samme spor? Lige siden har I ment, at vi forsvarede os overfor jer – men nej, vi taler for Guds ansigt – alt sammen, I elskede, var til jeres opbyggelse.

Om det næste møde

Når jeg kommer, er jeg bange for, at jeg nok ikke finder jer sådan, som jeg ønsker det, og at I nok heller ikke finder mig, sådan som I ønsker det. Jeg frygter, at der skal herske kiv, jalousi, raseri, intriger, bagtalelser, sladder, opblæsthed og forvirring. Jeg er bange for, at min Gud, når jeg kommer igen, ydmyger mig for jer, så jeg skal sørge over mange af dem, som har forbrudt sig uden at angre den urenhed og hor og skamløshed, de har begået.

For tredje gang kommer jeg til jer. Tja, *ved to og tre vidners mund skal etbvert udsagn afgøres*. Jeg har sagt det før, da jeg var hos jer anden gang, og nu siger jeg det igen som fraværende til dem, der førhen har forbrudt sig og til alle andre: Når jeg kommer igen, vil jeg ikke vise skånsel. For I kræver bevis på den Kristus, som taler i mig, og som ikke er magtesløs overfor jer, men stærk. For selv om han også blev korsfæstet i magtesløshed, så lever han i Guds kraft. Også vi er svage i ham, men vi skal leve ved ham af Guds kraft. Ransag jer selv, om I lever frimodigt – prøv jer selv! Eller anerkender I ikke for jeres eget vedkommende, at Jesus Kristus lever i jer? Hvis ikke er I fortabte! Jeg håber dog, I vil erkende, at *vi* ikke er fortabte.

Indtil da beder vi Gud om, at I intet ondt må gøre – ikke for at *vi* skal fremstå som dydige, men for at I må gøre det gode, om så også det viser sig, at *vi* er fortabte. Imod sandheden formår vi jo intet at gøre - kun *for* den. Vi glæder os jo, når vi er magtesløse, og I er de stærke, og vi beder om, at I må blive fuldkomne. Derfor skriver jeg dette, mens jeg er borte fra jer, for at jeg ikke, når jeg er hos jer, skal handle for strengt imod jer ved den magt, som vor Herre gav mig – magten til at bygge op og ikke til at rive ned.

Til slut, kære brødre, glæd jer! Vær fuldkomne. Lad jer retlede. Lad jer formane. Vær enige.

Hold fred og kærlighedens og fredens Gud vil være med jer.

Hils hinanden med et helligt kys!

Alle de hellige hilser jer!

Vor Herre Jesus, Kristus' nåde, Guds kærlighed og åndens fællesskab være med jer alle!

Brevet til romerne

Til alle Guds elskede, kaldede og hellige i Rom fra Paulus – Jesu Kristi slave. Kaldet til apostel. Håndplukket til at forkynde det frihedsbudskab, som han tidligere bekendtgjorde gennem sine profeter i hellige skrifter vedrørende sin søn, vor Herre Jesus Kristus.

Han blev født som et menneske⁸⁶ af Davids slægt. Han blev i sandhed erklæret Guds søn ifølge helligheds ånd ved sin opstandelse af døde. Gennem ham har vi modtaget tilladelse og apostolat til at skabe tillidsfuld lydørhed i alle folk. Blandt dem tilhører også I Jesus Kristus' kaldede.

Nåde være med jer og fred fra Gud vores far og vor Herre Jesus Kristus!

Først og fremmest takker jeg min Gud i Jesus Kristus for jer alle, fordi jeres inderlige hengivenhed proklameres i hele verden. For Gud skal vide – ham, jeg tjener i ånden ved at fortælle frihedsbudskabet om hans søn – hvor uafsladeligt jeg tænker på jer til alle tider i mine bønner. Jeg beder om, at det snart engang må lykkes mig ved Guds vilje at komme til jer. For jeg længes efter at se jer, så jeg kan meddele jer en og anden åndelig nådegave til jeres opbyggelse – eller rettere: så vi gensidigt opbygges hos jer ved gensidig tillid – både jeres og min.

Kære brødre! Jeg vil ikke, at I skal være uvidende om, at jeg ofte har planlagt at komme til jer – skønt jeg hidtil er blevet forhindret – for at jeg også hos jer kunne høste min frugt ligesom hos de øvrige folk. Både til hellenere og til barbarer, både til vise og til tåbelige står jeg i gæld. Således er jeg for mit vedkommende klar til at fortælle frihedsbudskabet for jer i Rom.

Om tillid til frihedsbudskabet – og mistillid

Jeg skammer mig nemlig ikke over frihedsbudskabet. Den er jo en Guds kraft til frifindelse for enhver, der hengiver sig til den – i første omgang for judæere og nu også for hellenere. For Guds retfærdighed åbenbares deri fra først til sidst gennem inderlig hengivenhed,⁸⁷ som skrevet står: *Den retfærdige skal leve i kraft af sin hengivenhed*. Guds vrede derimod åbenbares fra Himlen over enhver ugudelighed og uret blandt de mennesker, som uretmæssigt undertrykker sandheden. Gudserkendelsen er jo ellers klar nok hos dem, eftersom Gud selv har gjort den indlysende. For hans usynlige væsen, som siden verdens skabelse har kunnet iagttages i skaberværket, ses klart og tydeligt – både hans evige kraft og hans guddommelighed - så de er uden undskyldning.

Selv om de altså kendte Gud, lovpriste og takkede de ham ikke som Gud, men deres tanker blev tomme, og deres uforstandige hjerte blev formørket. De påstod at være vise, men blev dog tåber, og de udskiftede den uforgængelige Guds stråleglans med noget, der forestillede et billede af et forgængeligt menneske - af bevingede væsner, pattedyr og krybdyr.

Derfor overgav Gud dem til deres hjerters begær – til urenhed, så deres legemer vanæredes iblandt dem. Fordi de ombyttede Guds sandhed med løgnen og dyrkede og tjente skabningen frem for skaberen – han, som er velsignet i al evighed. Amen.

Begæret som Guds straf

Således overlod Gud dem til vanærende lidenskaber, så både deres kvinder ombyttede den naturlige seksualitet med den unaturlige, og også mændene sagde farvel til den naturlige seksualitet med kvinden og blev optændt af deres begær efter hinanden, så mænd gennemførte skamløse handlinger med mænd og på egen krop fik løn som forskyldt for deres vildfarelse.

⁸⁶ Egentlig: efter kødet

⁸⁷ Egentlig: fra tro til tro

Og eftersom de ikke værdsatte den sande gudserkendelse, overlod Gud dem et forkasteligt sind, så de udførte det usømmelige - opfyldt med al slags uret, ondskab, begær, gemenhed. De var fulde af misundelse, mord, strid, bedrag, ondsindethed disse bagvaskere, nedrakkere, gudsforagtere, volds mænd, hovmodige, pralhalse, sleske, ulydige mod forældre, uforstandige, upålidelige, ligeglade med alt, ubarmhertige. Og det skønt de udmærket kender Guds dom: at de, som øver den slags ting, fortjener døden - udøver de dem ikke blot selv, men giver også deres bifald til dem, der gør det.

Om at dømme og selv blive dømt

Derfor er du uden undskyldning som menneske! Ja, det er enhver som dømmer, for den dom, du dømmer den anden med, fordømmer dig selv. Du, som dømmer, gør jo selv de samme ting. Men vi ved, at *Guds* dom er sandhed, og den kommer over dem, der gør den slags ting. Eller regner du med – som et menneske, der dømmer dem, der udøver den slags ting og selv udøver dem – regner du med, at du skal undslippe Guds dom? Eller ringeagter du bare hans venligheds - hans overbærenheds og tålmodigheds rigdom uden at ane, at Guds godhed burde lede dig til omvendelse?

Nej, med din stivnakkethed og dit ubøjelige sind samler du dig vrede på Vredens Dag, hvor Guds retfærdige dom skal åbenbares – den dom, som vil give enhver igen i henhold til hans gerninger: Evigt liv til dem, der med udholdenhed i god gerning stræber efter ære og agtelse og uforgængelighed – vrede og forbitrelse over dem, som af selviskhed og ulydighed mod sandheden lader sig besnære af uretten.

Alle er under loven

På den dag, hvor Gud ifølge mit frihedsbudskab om Kristus Jesus dømmer, hvad mennesker gemmer på, skal trængsel og angst komme over enhver menneskesjæl, som udøver det onde – i første omgang over judæere, men jo også over hellenere. Men ære og agtelse og fred over enhver, som udøver det gode – i første omgang over judæere, men også over hellenere. Der er nemlig ingen personsanseelse hos Gud.

Nej, de, som syndede uden lov, skal også gå til grunde uden lov, og de som syndede under loven, vil også blive dømt ved loven. Det er jo ikke dem, der *bærer* Loven, der er retfærdige for Gud, men det er dem, der *holder* Loven, der vil blive anset for retfærdige. Når folk, som ikke har loven, af naturen overholder loven, så er de i sig selv en lov, skønt de ikke har loven; derved beviser de jo, at lovoverholdelsen er skrevet i deres hjerter, og deres samvittighed bevidner det også, når deres tanker skiftevis er anklagende eller forsvarende.

Om den sande omskærelse

Men når du kalder dig judæer og stoler trygt på loven og roser dig af Gud og kender hans vilje og værdsætter det væsentlige som én, der er oplært af Loven og stoler på, at du er vejleder for blinde - et lys for dem, der sidder i mørke, uforstandiges opdrager, umyndiges lærer med forståelse for indsigt og sandheden i Loven – du, som således belærer andre, du belærer ikke dig selv. Så han, der prædiker, at man ikke må stjæle, stjæler selv – han, der siger, at man ikke må bryde ægteskabet, han bryder selv ægteskabet – han, der afskyr afgudsdyrkelsen, han plyndrer selv templer. Så du, som roser dig af Loven, vanærer Gud gennem din lovovertrædelse. *På grund af dig bespottes Guds navn blandt folkene*, som skrevet står. Vel gavner omskærelse, for så vidt du holder Loven, men overtræder du Loven, er din omskærelse forvandlet til forhud. Og hvis forhuden så at sige overholder Lovens forskrifter, vil denne forhud så ikke blive anset for omskåret? Og den naturlige forhud, der opfylder Loven, skal dømme dig, der på trods af både bogstav og omskærelse overtræder Loven. Ikke i det udvortes er man judæer, ej heller i kraft af den fysiske omskærelse, men den, som er det i det skjulte, han er sand judæer. Hjertets omskærelse er åndelig og ikke bogstavelig. Hans ros kommer ikke fra mennesker, men fra Gud.

Alle er under Guds dom

Så hvad er judæernes fortrin – eller hvad gavner omskærelsen? Rigtig meget i alle måder. Først og fremmest er de jo blev betroet Guds fortælling. Men hvad så når nogle nu var troløse? Deres troløshed ophæver vel ikke Guds trofasthed? Langtfra! Gud er sand, om så ethvert menneske er en løgner, som skrevet står: *For at du må kendes retfærdig ved din tale og dine sejre, når man går i rette med dig.*

Men hvad så hvis vores uretfærdighed fremkalder Guds retfærdighed, kunne man spørge. Gud er vel ikke uretfærdig, når han lader straffen ramme (jeg taler i henhold til menneskelig logik)? Langtfra! Hvordan skulle Gud ellers dømme verden? Hvis Guds sandhed ved min løgn blev endnu mere guddommelig, hvorfor dømmes jeg da stadig for mine svigt? Og hvorfor så ikke gøre det onde, så det gode kan komme frem, sådan som det spottende hedder sig om os, og som nogle påstår, at vi siger? Dommen over den slags er velfortjent.

Hvad nu? Fremhæver vi os selv som judæere? Slet ikke. Lige før anklagede vi jo både judæere og hellenere for alle at være underlagt synden, som skrevet står:

Der er ingen retfærdig – ikke én! Den forstandige findes ikke – ej beller den, der søger Gud.

Alle har vendt sig bort – på én gang blev de gjort uduelige. En, der gør gavn, findes ikke – der er ikke én!

Deres svælg er en åbnet grav, med deres tunger udtænker de list, der er slangegift bag deres læber, deres mund er fuld af hævn og bitterhed, deres fødder er hurtige til at udgyde blod – ruin og elendighed følger i deres spor -de kendte ikke fredens vej. Der findes ingen gudsfrøgt for deres øjne.

Alle frifindes i kraft af hengivenhed

Dog ved vi, at hvad Loven siger, siger den til dem, der er under Loven, for at hver mund må lukkes, og hele verden må stå som skyldig overfor Gud. Derfor: Gennem lovoverholdelse skal ingen i hele verden⁸⁸ blive frifundet⁸⁹ for hans ansigt; gennem Loven får man nemlig kun erkendelse af sine svigt. Men nu er Guds retfærdighed blevet åbenbaret uden lov, bevidnet af både Loven og Profeterne: Guds retfærdighed i kraft af Jesus Kristus' trofasthed mod *alle*, der hengiver sig til ham. Der er *ingen* forskel. *Alle* har jo syndet og savner stråleglansen fra Gud, men frikendes ganske ufortjent i kraft af hans nåde ved at blive løskøbt gennem Jesus Kristus. Ham fremstillede Gud som en nådestol⁹⁰ - båret af inderlig tillid til sin egen lidelse og død.⁹¹ Dermed beviste han nemlig sin retfærdighed ved at tilgive de tidligere svigt. Ved Guds barmhjertighed viste Jesus *sin* retfærdighed her i vores tid, så han både selv kan stå som retfærdig og samtidig frikende den, der lever i kraft af hans trofasthed.

Hvad bliver der så af din ros? Den er udelukket! På hvilken måde? Gennem lovoverholdelse? Nej, ved hengivenhedens lov. Vi mener altså, at et menneske som sådan frifindes alene ved hjælp af sin inderlige hengivenhed - uden nogen lovoverholdelse. Eller er Gud kun judæernes Gud? Er han ikke også andre folks? Jo, også andre folks så sandt som Gud er den Gud, der vil frifinde omskærne såvel som uomskærne⁹² alene i kraft af deres hengivenhed. Gør vi så Loven ugyldig til fordel for hengivenheden. Langtfra! Nej, vi stadfæster Loven!

Om Abrahams hengivenhed

Tag nu vores kødelige forfar, Abraham. Hvad mener vi, han har opnået? Ja, hvis Abraham blev erklæret retfærdig i kraft af sine gerninger, har han grund til at være stolt – dog *ikke* overfor Gud. Hvad siger nemlig skriften? *Abraham bengav sig til Gud, og derfor blev han anset for retfærdig.* Den, der arbejder, får ikke sin løn af storsind, men efter fortjeneste. Den, der ikke arbejder, men som hengiver sig til ham, der

⁸⁸ Egentlig: ikke af alt kød

⁸⁹ *dikaiōtes* – egentlig kendes retfærdig. Jeg bruger som regel begrebet 'frifindelse' i stedet for 'retfærdiggørelse'. Jf note 69.

⁹⁰ *hilasterion*: det store guldlåg på Pagtens Ark, der på forsoningsdagen (Jom Kippur) bestænkes med forsoningsofrets blod.

⁹¹ Egentlig 'hans blod'.

⁹² Egentlig: omskærelse og forhud.

erklærer den gudløse retfærdig, hans hengivenhed er bevis på hans retfærdighed. Også David anser jo det menneske for velsignet, som Gud kender retfærdigt uden gerninger: *Velsignede er de, hvis overtrædelser blev tilgivet – de, hvis svigt skjules. Velsignet er den mand, hvis svigt Gud ikke tilregner ham.*

Gælder denne velsignelse nu kun de omskårne eller også dem med forhud? Det hedder jo: *Hengivenheden blev regnet Abraham til retfærdighed.* Hvordan tilregnet? Som omskåren eller med forhud? *Ikke* som omskåren, men netop med forhud! Og han modtog omskærelsens tegn som et segl på retfærdighed i kraft af sin hengivenhed, endnu mens han havde forhud, så han kunne blive stamfar til alle, som hengiver sig til Gud, så de kunne erklæres retfærdige på trods af forhud.

Og han blev også stamfar til de omskårne – det vil sige dem, som ikke blot er omskårne, men som også følger i sporet af vor far Abrahams hengivenhed, dengang han havde forhud. Det var altså ikke gennem Loven, løftet til Abraham eller hans afkom blev givet: at han skulle arve jorden. Nej, det var gennem den retfærdighed, hans hengivenhed forlenede ham med. Så hvis det kun er dem, der lever på Loven, der er arvinger, er hengivenheden gjort til skamme og løftet dermed gjort ugyldigt.

Loven medfører straf⁹³, men hvor der ikke er nogen lov, er der heller ingen lovovertrædelse. Derfor udsprang det alt sammen af hengivenhed mod Gud, for at nåden kunne blive virksom, og løftet kunne stå fast for hele afkommet – ikke kun for ham, der lever på Loven, men også for ham, der lever på Abrahams hengivenhed til Gud. Han er jo far til os *alle*, som skrevet står: *Jeg har gjort dig til far for mange folk* – med ansvar overfor den Gud, han hengav sig til – den Gud, som gør de døde levende, og som kalder det, som ikke er, til live.

Fra håbløshed til håb hengav han sig, så han blev far til mange folk, i henhold til det, som blev sagt: *Således skal dit afkom blive.* Og hans hengivenhed vaklede ikke, skønt han så, hvordan hans eget legeme var nærmest dødt – han var omkring hundrede år – ligesom Saras henvisnende livmor. Men Guds løfte end ikke overvejede han af mangel på hengivenhed. Tværtimod hentede han styrke i hengivenheden, gav Gud æren, fuldkommen overbevist om, at det, *Gud* havde lovet, det var han også i stand til at holde. Derfor blev det regnet ham til retfærdighed.

Imidlertid blev det ikke skrevet alene for hans skyld, at det blev 'tilregnet' ham, men også for *vores* skyld - vi, som tilregnes retfærdighed, for så vidt som vi hengiver os til ham, der oprejste vor Herre Jesus af døde. Han blev udleveret på grund af vores overtrædelser, og blev oprejst, så vi kunne blive frifundet.

Fred gennem forsoning

Således frikendt på grund af vores hengivenhed har vi fred med Gud i kraft af vor Herre Jesus Kristus. Gennem ham har vi også fået adgang til den nåde, vi lever i og vi kan rose os af håbet om Guds stråleglans. Ja, ikke alene det. Vi kan også rose os af trængslerne, for vi ved, at trængslen bevirker udholdenhed, udholdenheden karakterfasthed, karakterfastheden håb. Og håbet bliver ikke til skamme, for Guds kærlighed er allerede blevet udgydt i vores hjerter gennem hellig ånd, som allerede *er* skænket os. For mens vi endnu var svage, døde Kristus dengang for gudløses skyld.

Det er ikke mange, der vil dø for en retfærdig. Og selv om nogen også tør dø for den gode, så viser Gud *sin* kærlighed mod os derved, at Kristus døde for os, mens vi endnu var forbrydere. Da vi allerede nu er blevet frikendt i kraft af hans lidelse⁹⁴, hvor meget mere skal vi da ikke blive frikendt fra den kommende vrede i kraft af ham. Hvis vi altså blev forsonet med Gud gennem hans søns død, mens vi endnu var Guds fjender, hvor meget mere skal vi da ikke som forsonede blive frikendt ved hans liv. Ja, ikke alene det. Vi kan tilmed være ganske fortrøstningsfulde ved Gud i kraft af vor Herre Jesus. Det var gennem ham, vi blev forsonede.

⁹³ Egentlig: fremkalder vrede

⁹⁴ Egentlig: blod

Om Adam og Kristus – død og liv

Ligesom det store svigt kom ind i verden gennem ét menneske, kom også døden i kraft af dette svigt. På den måde trængte døden igennem til alle mennesker, fordi alle svigtede. Indtil Loven kom, var der godt nok svigt i verden, men disse svigt blev ikke tilregnet, eftersom der ikke var nogen lov. Døden derimod herskede fra Adam indtil Moses også over dem, der ikke havde svigtet i lighed med Adams store svigt. Adam er som en skitse af ham, som skulle komme - bortset fra at hans svigt var så vidt forskelligt fra nådens frie gave.

Om end de mange døde ved den enes fald, er Guds nåde og den frie gave ved det andet menneske, Jesus Kristus, blevet så meget mere overvældende. Og med den frie gave forholder det sig ikke som med resultatet af den ene, der svigtede. For nok førte dommen over den ene til fordømmelse, men den overvældende gave som reaktion på de manges overtrædelser, førte til frifindelse. Hvis døden altså herskede gennem den ene på grund af hans svigt, hvor meget mere skal livet så ikke herske over dem, der får retfærdighedens overvældende gave til overflod, gennem den anden, Jesus Kristus.

Nå, men altså: ligesom den enes svigt førte til fordømmelse for alle mennesker, således førte den andens retfærdighedshandling til frifindelse, ja, til liv for alle mennesker. Ligesom de mange ved det ene menneskes ulydighed blev fremstillet i deres svigt, således skal også de mange fremstilles som retfærdige i kraft af den andens lydighed. Loven kom til, for at deres svigt kunne blive uomtvisteligt, men hvor deres svigtet blev uomtvisteligt, kom nåden til i overflod. Ligesom det store svigt havde hersket ved hjælp af døden, kunne nåden herske ved hjælp af frifindelsen til evigt liv i Jesus Kristus vor Herre.

Opstandelseslivet

7. Hvad betyder det så? At vi skal forblive forbrydere for at nåden kan blive des større? Langtfra! Vi, der er døde fra vore svigt, hvordan skulle vi stadig kunne leve i dem? Eller ved I ikke, at vi, der er blevet døbt til Kristus Jesus, er blevet døbt til hans død? Vi er altså blevet begravet sammen med ham gennem dåben til døden, for at vi – ligesom Kristus blev oprejst af døde ved vor fars stråleglans – skal leve et helt nyt liv. Er vi blevet forenet ved en død, der ligner hans, er vi det også ved opstandelsen.

Dette ved vi, at vort gamle jeg er blevet korsfæstet sammen med ham, for at det forbryderiske legeme kunne blive tilintetgjort, så vi ikke længere var slaver af vore svigt. Er man først død, er man jo befriet for alle sine svigt. Så hvis vi er døde med Kristus, har vi tillid til, at vi også skal leve med ham - vel vidende, at den Kristus, der er oprejst af døde, ikke mere dør. Døden hersker ikke længere over ham. Den død, han døde, døde han for vore svigt, én gang for alle, men det liv, han lever, lever han for Gud. Således også med jer. I skal anse jer selv for døde for jeres svigt, men levende for Gud i Kristus Jesus vor Herre.

Lad ikke jeres svigt få råderum i jeres dødelige legeme, så I ligger under for dets begær, og stil ikke jeres lemmer til rådighed for jeres svigt som våben for uretten – nej, stil jer selv til rådighed for Gud som levende, der er opstået af døde og brug jeres lemmer som retfærdigheds våben for Gud. Jeres svigt skal ikke bestemme over jer, for I er ikke under lov, men under nåde.

Fred til helligelse

Hvad så? Skal vi bare svigte medmennesket, eftersom vi ikke er under lov, men under nåde? Nej, nej! Ved I da ikke, at når I stiller jer til rådighed for nogen som lydige slaver, så er I faktisk slaver for ham, I adlyder – hvad enten det er jeres svigt, som fører til død, eller det er lydighed, som fører til retfærdighed?

Men tak til Gud, fordi I, som var slaver af jeres svigt, blev inderligt hengivne mod den form for lære, I fik betroet. Frikendt for jeres svigt er I blevet slaver for retfærdigheden. Ja, jeg siger det ligeud på grund af jeres svaghed for det legemlige begær: ligesom I før har stillet jeres lemmer til rådighed som slaver

for urenheden og for den ene lovløshed efter den anden, så stiller I nu jeres lemmer til rådighed som slaver for den retfærdighed, der fører til helligelse.

Dengang I var slaver af jeres svigt, var I selvfølgelig frie i forhold til retfærdigheden, men hvad var frugten af det? Forhold, som I nu skammer jer over. Konsekvensen af dem var jo døden. Men nu, hvor I er blevet frikendt for jeres svigt og er blevet slaver af Gud, har I jeres frugt, der fører til helligelse med det evige liv for øje. For jeres svigt koster livet, mens Guds frie nådegave er evigt liv i Kristus Jesus vores Herre.

Frihed fra loven gennem Jesus' død

Eller ved I ikke, kære brødre (her taler jeg til juristerne), at loven hersker over mennesket, så længe det lever? Den underordnede gifte kvinde er for eksempel bundet ved lov til sin mand, så længe han lever, men hvis manden dør, er hun løst fra ægteskabsloven.⁹⁵ Så altså, hvis manden lever, vil hun gå for at være ægteskabsbryder, hvis hun bliver en anden mands. Kun hvis manden dør er hun fri af loven, og så er hun ikke blevet ægteskabsbryder ved at blive en anden mands. Således er det også med jer, mine kære brødre. I er døde for loven gennem Kristus' legemlige død, så I kunne tilhøre en anden, nemlig ham, der blev oprejst af døde, for at vi skulle bære frugt for Gud. Dengang vi endnu fulgte vores verdslige begær, virkede de svigefulde lidenskaber ved hjælp af loven i vores lemmer, så vi bar frugt til døden. Men nu er vi løst fra loven, afdøde fra det, der før holdt os fast, så vi kan være tjenere for åndens friske pust og ikke for støvede, lovparagraffer.

Loven opvækker synd, der fører til død

Hvad skal vi så sige? Er loven simpelt hen forkert? Langtfra! Tværtimod ville jeg ikke kende til noget svigt, hvis det ikke var for loven, og jeg kendte ikke til begær, hvis ikke loven sagde: *Du må ikke begære!* Da mine svigt imidlertid havde fået en anledning gennem lovuddet, frembragte det al slags begær i mig. Uden lov er mine svigt nemlig døde.

Engang levede jeg faktisk uden lov. Men da buddet kom, opdagede jeg mine svigt – og så døde jeg! Det viste sig nemlig, at buddet, som egentlig var skabt til liv, i virkeligheden førte til død. Da mine svigt først fik en anledning, bedrog de mig gennem buddet – ja, derved slog de mig ihjel! Så vel er loven hellig, og buddet er helligt og retfærdigt og godt. Var det så det gode, der blev min død? Langtfra! Nej, det var mine svigt! Det var for at mine svigt kunne blive udstillet, eftersom de ved hjælp af den gode lov blev til min død, så mine svigt kunne vise sig for alvor forbryderiske i kraft af buddet.

Kampen mellem ånd og legeme

Vi ved, at loven er åndelig, mens jeg selv er legemlig – prisgivet mine svigt. Jeg forstår jo ikke, hvad jeg laver, for det, jeg vil, det gør jeg ikke, men det, jeg afskyr, det gør jeg. Hvis jeg gør det, jeg ikke vil, er jeg enig med Loven om, at den er god. Men nu er det ikke mere mig, der handler, men forbryderen, der bor i mig. For jeg ved, at i mig – det vil sige i mit legemlige jeg – bor der intet godt. At ville det gode ligger mig for så vidt nær, men ikke at gennemføre det, for det gode, jeg gerne vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg! Men hvis det, jeg ikke vil, er det, jeg gør, så er det ikke længere mig, der gør det, men den forbryder, som bor i mig. Der gælder altså den lov for mig, når jeg gerne vil gøre det gode, at jeg foretrækker det onde. For i mit indre menneske glæder jeg mig over Guds lov, men jeg ser en anden lov i mine lemmer – en lov som fører krig mod loven i mit sind, og som tager mig til fange ved den forbrydelsens lov, som er i mine lemmer. Mit egentlige jeg tjener altså Guds lov

⁹⁵ Egentlig: mandens lov

med mit sind, men med mit legemlige jeg tjener jeg forbrydelsens lov.⁹⁶ Jeg arme menneske! Hvem skal udfri mig af dette dødens legeme? Tak til Gud i Jesus, Messias vor Herre!

Friheden ved Guds søn

Men nu er der altså ingen fordømmelse for dem, der lever i Kristus Jesus – dem, der ikke følger det verdslige begær, men lever efter ånden. For livets ånds lov har i Kristus Jesus frikendt mig fra forbrydelsens og dødens lov. Det, som loven ikke formåede, fordi den var magtesløs på grund af det verdslige begær - det gjorde Gud, da han sendte sin egen søn i en forbryders legemlige skikkelse på grund af vore svigt. Dermed fordømte han de svigt, der ligger i det verdslige begær, så lovens krav kunne opfyldes ved os, der ikke følger det verdslige begær, men lever efter ånden. De, der følger det verdslige begær, tænker kun på begær, men de, der lever efter ånden, higer efter det åndelige, for begærets inderste væsen er død, men åndens væsen er liv og fred. Således er begærets væsen fjendskab mod Gud – eller rettere mod Guds lov, eftersom det ikke vil bøje sig, hvad det heller ikke kan. De, der bare følger deres begær, kan aldrig glæde Gud.

I følger ikke jeres begær – nej, I følger ånden – for så vidt Guds ånd altså bor i jer. Hvis nogen ikke har Kristus' ånd, så tilhører han ham ikke. Men hvis Kristus regerer i jer, er legemet måske nok dødt på grund af jeres svigt, men ånden lever på grund af retfærdighed. Og hvis ånden fra ham, der oprejste Jesus af døde, bor i jer, så vil han, som oprejste Kristus af døde, også gøre *jeres* dødelige legemer levende gennem sin ånd – den ånd, som bor i jer.

Åndens frugt er barnekår med arveret

Altså, kære brødre, skylder vi vores legeme ikke at leve i følge det verdslige begær. For hvis I lever for at opfylde jeres begær, kommer I til at dø. Men hvis I ved hjælp af ånden slår legemets gerninger ihjel, skal I leve. De, som styres af Guds ånd, de er nemlig Guds sønner. I fik jo ikke en slaveånd, så I skulle frygte på ny, nej, I fik en ånd, der giver status som sønner af huset, og i den ånd råber vi *Abba*, far! Ånden selv vidner sammen med vores egen ånd om, at vi er Guds børn, men er vi børn, så er vi også arvinger - Guds arvinger og Kristus' medarvinger, så sandt vi lider sammen, for at vi også sammen kan blive gjort guddommelige. Jeg mener nemlig, at lidelserne i denne tid ikke er noget i forhold til den kommende strålende herlighed, der skal åbenbares over os.

Verden længes efter godt nyt

Skabningen er på udkig efter åbenbaringen af Guds sønner, for skabningen blev jo underlagt forgængelighed – ikke frivilligt, men i kraft af den Gud, der underlagde sig den med håbet om, at også skabningen selv vil blive befriet fra forgængelighedens slaveri til frihed ved Guds børns strålende lys.

Vi ved jo nok, at hele skabningen sukker og vander sig indtil nu – ja, ikke blot den, men også vi selv, der bærer åndens første frugt - selv *vi* sukker ved os selv, mens vi stadig venter på at blive sønner – venter på vore legemers udfrielse. Til det håb blev vi befriet, men et synligt håb er ikke et håb. Hvem håber på det, han allerede ser? Kun når vi håber på det, vi *ikke* ser, venter vi på det med udholdenhed. På samme måde griber ånden fat om vores magtesløshed, for hvad vi retteligt bør bede om, aner vi ikke, men ånden selv kommer os til hjælp med udsigelige sucke, og han, der ransager hjerterne ved, hvad ånden har på hjerte, da det er ifølge Guds vilje, den kommer de hellige til undsætning.

Om Guds forudbestemte kald

⁹⁶ Jeg har fulgt de teologer, der har flyttet v. 25b tilbage til v. 23, hvilket giver en sammenhæng i afsnittet, som ikke var der før – antageligt på grund af en simpel fejlskrivning.

Til gengæld *ved* vi, at Gud samvirker alt til bedste for dem, der elsker Gud – dem, der ifølge bestemmelsen er kaldede. Dem, han på forhånd har kendt, har han også på forhånd bestemt til at få samme skikkelse som hans søns billede, så han kunne være den førstefødte blandt mange brødre. Men dem, han på forhånd har bestemt, dem har han også kaldet, og dem, han har kaldet, har han også frikendt, og dem, han har frikendt, dem har han også gjort guddommelige.

Hvad skal vi sige til alt dette? Hvis Gud er for os, hvem kan så være imod os? Han, som jo ikke skånede sin egen søn, men overgav ham for os alle, hvorfor skulle han så ikke skænke os alt med ham?

Hvem vil anklage Guds udvalgte? Det er jo Gud, der frikender, og hvem kan så fordømme?

Til gengæld var det Kristus Jesus, der døde – eller rettere blev oprejst af døde – han, som også sidder ved Guds højre hånd – som også går i forbøn for os.

Hvem kan skille os fra Kristus' kærlighed? Trængsel, angst, forfølgelse, sult, nøgenhed, fare eller sværd? Som skrevet står: *På grund af dig dræbes vi dagen lang. Vi blev regnet for slagtekvæg.*

Men i alt dette har vi mere end sejret gennem ham, der elskede os.

For selv er jeg overbevist om, at hverken død eller liv, engle eller magter, noget nuværende eller fremtidigt eller kræfter eller det høje eller det dybe eller nogen anden skabning formår at skille os fra Guds kærlighed, som er i Kristus Jesus vores Herre.

Sorg over Israel

Sandhed taler jeg i Kristus – jeg lyver ikke! Min samvittighed vidner sammen med mig ved den hellige ånd, om at jeg bærer på en stor sorg og en uophørlig smerte i mit hjerte. Ja, jeg kunne ønske selv at være en forbandelse, udstødt fra Kristus for mine brødres skyld – mine kødelige slægtninge. De, som ellers er israelitter - sønner af huset, som har stråleglansen fra Gud og pagterne, lovgivningen, gudsdyrkelsen og løfterne – som har fædrenes overlevering og fra hvem Messias rent fysisk fremstod – takket være Gud, som er over alle, i evighederne. Amen.

Guds suveræne kald

Men nu skal det ikke forstås sådan, at Guds fortælling er faldet til jorden. For ikke alle dem, der kommer fra Israel, er det sande Israel, så lidt som hele Abrahams afkom er børn af huset, men: *ved Isak skal dit afkom kaldes.* Det vil sige, at ikke alle de børn, der kom til verden, er Guds børn, men kun børn af løftet regnes for hans sande afkom. Således lød løftet nemlig: *Ved denne tid vil jeg komme igen, og så vil Sara have en søn.* Det gjaldt ikke alene Sara, men også Rebekka. Lige efter et samleje med vores far Isak, længe før hendes børn var blevet født endsiges havde gjort noget godt eller ondt, fik hun at vide, at den ældste skal være den yngstes slave, som skrevet står: *Jakob elskede jeg, men jeg afskyede Esau.* På den måde kunne Guds plan opretholdes som *udvælgelse* - altså ikke efter fortjeneste, men ifølge et kald.

Så hvad skal vi sige? Der er da vel ikke uretfærdighed hos Gud? Nej, langt fra! Han siger jo til Moses:

Jeg forbarmer mig over hvem, jeg vil - jeg får medlidenhed med hvem, jeg vil.

Så det afhænger hverken af menneskers viljestyrke eller stræben, men alene af den Gud, der forbarmer sig. Skriften siger for eksempel til Faraos: *Hertil har jeg ført dig frem, for at jeg gennem dig kunne vise min magt - så mit navn kunne blive kendt over hele jorden.* Så han forbarmer sig altså over hvem, han vil og han forhærdet hvem, han vil.

Gud er Gud!

Nu vil du nok sige til mig: Hvad kan han så bebrejde nogen mere? For hvem kan stå op imod hans vilje? Menneske dog! Hvem er du i grunden, siden du svarer Gud igen? Leret siger vel ikke til den, der formede det: Hvorfor har du formet mig sådan? Eller har pottemageren ikke magt over leret, så han af den samme lerklump kan forme både et fornemt kar og et mere simpelt? Og sæt nu, at den Gud - som

ellers er ret god til at vise sin vrede og tilkendegive sin magt - under megen tålmodighed har affundet sig med 'vredens kar', der ellers var gjort klar til at blive kasseret, for dermed at bekendtgøre sin guddommelige rigdom på 'barmhjertighedens kar', som han for længst har bestemt til guddommelighed. Det var jo os, som han kaldte – ikke blot blandt judæere, men nu også blandt andre folk. Som han også siger hos Hoseas: *Jeg vil kalde det folk, som ikke er mit, mit folk - hende, som ikke blev elsket, elsket.*

Og det skal ske på det sted, hvor det blev sagt til dem: 'I er ikke mit folk' – dér skal de kaldes sønner af den levende Gud. Og Jesajas jamrer over Israel: *Om så tallet på Israels sønner var som havets sand, vil kun en sjat blive frelst. Gud vil afslutte regnskabet og gøre kort proces på jorden.* Sådan som Jesajas også har profeteret: *Hvis ikke Herre Sebaos⁹⁷ efterlod os afkom, ville vi være blevet som Sodoma – vi ville ligne Gomorra.*

Hengivenhed som forargelse for Israel

Så hvad skal vi sige? Jo, at folk, som ikke ønskede at blive frikendt, blev frikendt, men det var en frifindelse båret af deres hengivenhed. Israel derimod, der stræbte efter at blive frifundet i kraft af Loven, fandt end ikke frem til Loven. Hvorfor ikke? Fordi det ikke var båret af hengivenhed, men af gode gerninger. De stødte mod den anstødssten, der er skrevet om: *Se, jeg anbringer en anstødssten i Zion – en forargelsens klippe - og den, som hengiver sig til den, skal ikke blive til skamme.*

Retfærdighed i kraft af hengivenhed

Kære brødre. Jeg ønsker af hjertet og beder til Gud om, at de må blive frikendt. Jeg kan nemlig bevidne, at de brænder for Gud, men de savner indsigt, fordi de er uvidende om Guds retfærdighed og går efter at opstille deres egen. De vil aldrig bøje sig for Guds retfærdighed. Kristus betyder nemlig lovens ophør til frifindelse for enhver, der hengiver sig. Moses skriver godt nok om den retfærdighed, der kommer ved loven: *Det menneske, som overholder den, skal leve ved den.* Men den retfærdighed, der kommer af hengivenhed, siger således: Sig ikke i dit hjerte: Hvem skal stige op til Himlen? – det vil sige for at hente Kristus ned – eller hvem vil stige ned i afgrunden? – det vil sige for at hente Kristus op af døde.

Nej, hvad siger den? Fortællingen er dig nær i din mund og i dit hjerte – det vil sige den fortælling om hengivenheden, som vi fortæller. For hvis du med munden bekender, at Jesus er Herre og af hjertet hengiver dig til, at Gud oprejste ham af døde, så bliver du frikendt. For med hjertet hengiver man sig til retfærdighed, med munden bekender man til frifindelse. Skriften sagde jo: *Ingen, som hengiver sig til ham, skal blive til skamme.*

Et genstridigt folk

Der er ikke forskel på judæere og hellenere. Alles Herre er jo én og den samme, og han er rig nok for enhver, der påkalder sig ham. Enhver, der påkalder sig Guds navn, bliver frikendt. Men hvordan skulle de kunne påkalde sig én, som de ikke turde hengive sig til? Hvordan skulle de kunne hengive sig til én, som de ikke havde hørt om? Hvordan skulle de kunne høre, hvis ingen forkyndte? Og hvordan skulle de kunne forkynde, hvis ikke de blev udsendt? Som skrevet står: *Hvor yndefulde er de fodtrin hos dem, der forkynder glædesbudskab!* Men det var ikke alle, der lyttede til frihedsbudskabet. Jesajas siger jo: *Herre, hvem troede det, de hørte fra os?* Så hengivenheden kommer af det, der høres, og det, der høres, kommer af Kristus' fortælling. Men *har* de da ikke hørt den, kunne man spørge? Jo da! Ud over hele jorden nåede deres stemme – til de fjerneste folkeslag deres tale. Og jeg spørger igen: har Israel da ikke fattet det? For det første siger Moses: *Jeg vil vække jeres skinsyge mod et ikke-folk – vække jeres vrede mod et folk af tåber.* Og Jesajas udtaler dristigt: *Jeg blev fundet af dem, der ikke ledte efter mig – viste mig for dem, der ikke spurgte efter mig.* Og med henblik på Israel siger han: *Hele dagen rakte jeg mine hænder frem mod et ulydigt og genstridigt folk.*

⁹⁷ Et hebraisk låneord, der betyder 'hærskarer', og som ofte bruges som et tilnavn til Gud

En udvalgt rest

Så spørger jeg: Gud har vel ikke forstødt sit folk? Nej, langtfra! Selv er jeg jo også israelit - Abrahams afkom af Benjamins stamme. Nej, Gud har ikke forstødt sit folk, som han førhen var så forbundet med. Eller ved I ikke, hvad skriften siger ved Elias, hvordan han taler på Guds vegne imod Israel?

Herre, dine profeter slog de ihjel, de nedbrød dine altre. Jeg blev ladt alene tilbage, og de stræber mig efter livet.

Men hvad svarer det guddommelige ord ham? *Jeg har sikret mig syv tusind mænd, som ikke har bøjet knæ for Ba'al.* På samme måde er der også i dag blevet en rest tilbage, udvalgt på grund af nåde. Men hvis det er af nåde, er det ikke længere efter fortjeneste, for så var nåden ikke længere nåde.

Hvad så? Ja, hvad Israel stræber efter, har det ikke fået, men det har de udvalgte. De øvrige blev forhærdede, som skrevet står: *Gud gav dem en formørket ånd, øjne, der intet så, ører, der intet hørte, lige til den dag i dag.* Og David siger: *Måtte deres bord blive en fælde for dem – en snare til fald og gengældelse. Måtte deres øjne blive formørket, så de ikke kan se – deres ryg forblive krumbøjet.*

Det, jeg mener, er altså, at de vel ikke snublede, bare for at falde? Langt fra! Nej, men ved deres fald kom befrielsen til folkene, så de selv kunne blive misundelige. Men hvis deres fald blev til rigdom for verden - deres nedtur til rigdom for andre folk, hvor meget mere vil de da ikke være det som fuldtallige?

Om at leve i kraft af Israel

Til jer folk siger jeg, at eftersom jeg er udsendt til andre folk, respekterer jeg min tjeneste, hvis jeg på en eller anden måde kunne gøre mine kødelige slægtninge misundelige og dermed befri nogle af dem. Hvis deres forkastelse har bragt verden forsoning, hvad kan deres antagelse så medføre, andet end liv af døde? Hvis det første brød er helligt, er dejen det også – er roden hellig er grenene det også. Hvis nu nogle af grenene blev hugget af, mens du, som kommer af vild oliven, blev indpodet blandt dem og fik del i fedmen fra oliventræets rod, så bør du ikke hovre over de grene, og hvis du alligevel gør det, så husk, at *du* ikke bærer roden – det er roden, der bærer *dig!*

Så siger du nok: de grene blev hugget af, så *jeg* kunne blive indpodet. Hvor smukt! De blev hugget af på grund af manglende hengivenhed, men *du* – du er altså grundfæstet i inderlig hengivenhed? Hav nu ikke for høje tanker om dig selv – frygt heller! For hvis Gud ikke skånede de naturlige grene, vil han måske heller ikke skåne dig. Så betragt nøje både Guds venlighed og hans stregthed. Stregthed mod dem, der faldt, men Guds venlighed mod dig - hvis han ellers forbliver venlig – for ellers vil også du blive hugget af! Til gengæld vil de - hvis de da ikke forbliver troløse – blive indpodet igen, for Gud har nemlig magt til at indpode dem på ny. Hvis du, som efter din natur blev hugget af det vilde oliventræ, og imod din natur blev indpodet på en ædel oliven, hvor meget snarere vil disse så ikke blive indpodet på deres eget naturlige oliventræ?

Hele Israel skal befries

Jeg ønsker ikke, kære brødre, at I skal være uvidende om dette mysterium – så I ikke skal gøre jer kloge i egne tanker – at en del af Israel er blevet forhærdet, men kun indtil alle folkene er gået ind, og på den måde vil hele Israel blive befriet, sådan som det er skrevet: *Beskytteren skal udgå fra Zion, han skal vende gudløshed bort fra Jakob. Dette er min aftale med dem, når jeg fjerner deres fejl.*

Ifølge frihedsbudskabet er de fjender på grund af jer, men ifølge udvælgelsen er de elskede på grund af fædrene. For Guds kald og hans storsindede gaver fortryder han ikke. Det var jo ligesom dengang, I selv var ulydige mod Gud, men nu er blevet vist barmhjertighed ved de andres ulydighed – på samme måde er de nu blevet ulydige på grund af barmhjertigheden mod jer, så også de kan blive vist barmhjertighed. Gud har nemlig indesluttet dem alle sammen under ulydighed, så han kunne forbarne sig over dem alle sammen.

Hvilket dyb af rigdom og visdom og indsigt hos Gud. Hvor uransagelige er hans domme – usporlige hans veje. Ja, hvem kender Guds sind – hvem blev hans rådgiver? Eller hvem gav ham noget først, så han kunne få noget til gengæld? Fra ham og gennem ham og til ham kommer alt. Ham tilhører æren i evighed. Amen.

Formaninger til forsamlingen

Jeg opmuntrer jer altså til, kære brødre, ved Guds barmhjertighed, at stille jeres legemer til rådighed som et levende, helligt, gudvelbehageligt offer – som jeres virkelige⁹⁸ gudskyndelse. Indret jer ikke efter tidens krav, men lad jer forvandle gennem en sindets fornyelse, så I værdsætter Guds vilje: det gode, det velbehagelige – ja, det fuldkomne.

I kraft af den nåde, som blev mig til del, siger jeg til hver enkelt af jer: Tænk ikke højere tanker, end det sømmer sig at tænke, men tænk med måde, alt efter som Gud har tildelt enhver sit mål af hengivenhed. For ligesom vi på ét legeme har mange lemmer, uden at alle lemmer derfor har den samme funktion, således er vi mange ét legeme i Kristus, og dog hver for sig hinandens lemmer. Vi har jo forskellige nådegaver alt efter den nåde, som blev skænket os. Er det prædikenens gave, så brug den i overensstemmelse med din hengivenhed; er det tjenesten, så tjen; undervis, hvis du er lærer; forman, hvis du har til opgave at formane. Hvis du giver til de fattige, så gør det enkelt og redeligt (som forstander bør det være en hjertesag), og den, der viser barmhjertighed skal gøre det med glæde. Kærligheden skal være oprigtig. Lad os afstå fra det onde ved at holde fast ved det gode.

Vær hengivne mod hinanden i broderkærligheden - vær først til at vise hinanden respekt.

Hold jer ikke tilbage med jeres lidenskab, nej, vi brænder i ånden som slaver for vor Herre – glade i håbet, udholdende under trængslen, vedholdende i bønner, medfølelse med de hellige – ivrige efter at tage os af de fremmede.

Velsign dem, der forfølger – velsign og forband ikke! Glæd jer med de glade, græd med de grædende.

Vær enige med hinanden. Vær ikke hovmodige i jeres tanker, men gå sammen om det ydmyge.

Vær aldrig jer selv nok. Gengæld aldrig ondt med ondt, men hav på forhånd de bedste tanker om alle mennesker. Hold fred med alle mennesker, for så vidt det er op til jer.

Mine elskede, I skal ikke selv hævne jer, men giv plads for vreden, som skrevet står: *Mig tilhører hævn, jeg vil selv gøre gengæld, siger Gud.* Så hvis din fjende sulter, så giv ham noget at spise, hvis han tørster, så giv ham noget at drikke. Gør du det, vil du dynge gloende kul på hans hoved.⁹⁹

Lad jer ikke overvinde af det onde, nej, overvind det onde med det gode!

Om at bøje sig og om at elske

I skal alle bøje jer for overordnede myndigheder, for der er *ingen* myndighed, som ikke kommer fra Gud. Findes de, er de forordnet af Gud. Så den, der stiller sig op imod myndigheden, stiller sig op imod selve Guds ordning, og han vil pådrage sig selv dom. De, som leder og styrer udgør jo ikke nogen trussel mod den gode handling, men mod den onde. Hvis du vil være uden frygt for myndigheden, skal du bare gøre det gode, så vil du få ros af den. Den er jo en Guds tjener til gavn for dig. Men gør du det onde, så frygt! Myndigheden bærer jo ikke sværdet omsonst. Som Guds tjener har den ret til at lade straffen¹⁰⁰ ramme den, der gør det onde. Derfor er det nødvendigt at bøje sig, ikke alene på grund af straffen, men også på grund af samvittigheden. Derfor betaler I også skat til myndighederne; de er jo Guds tjenere, som hele tiden tager vare på netop det. Betal enhver, hvad I skylder vedkommende: skat til ham, I skylder skat – told til ham, I skylder told. Frygt ham, I skylder frygt – respekter ham, I skylder

⁹⁸ Egentlig: logiske eller fornuftige

⁹⁹ Snedigt!

¹⁰⁰ Egentlig: *vreden*

respekt. Stå ikke i gæld til nogen undtagen i dette ene: at elske hinanden. For den, der elsker en anden, *har* opfyldt Loven. Budene: du skal ikke bryde ægteskabet – du skal ikke slå ihjel – du skal ikke stjele – du skal ikke sige falsk vidnesbyrd – du skal ikke begære – ja, et hvilket som helst andet bud sammenfattes nemlig i dette ene ord: *Du skal elske dit medmenneske, som dig selv*. Kærligheden gør ikke medmennesket ondt – derfor er kærligheden lovens opfyldelse.

Dagen er nær!

Dette så meget mere, som I ved, at det er på tide for os at stå op af søvne, for nu er vores frihed nærmere, end da vi blev døbt.¹⁰¹ Natten er fremskreden, dagen er nær. Lad os da aflægge mørkets gerninger og iføre os lystes våben. Lad os leve sømmeligt som ved dag – ikke i svir og druk, ikke med løssluppen seksualitet og sanselighed – ikke i kiv og strid. Nej, ifør jer Jesus, Kristus vor Herre i stedet for at pleje det verdslige begær.

Om de religiøse forskrifter

Tag jer af den vankelmødige, uden at sætte jer til doms over hans meninger. Den ene mener at kunne spise alt, mens den, der vakler, måske bare spiser grøntsager. Den, som spiser alt, skal ikke ringeagte den, som ikke spiser alt, men den, som ikke spiser alt, skal heller ikke dømme den, som spiser alt, for ham har Gud taget sig af. Hvem er du selv, som dømmer en andens tjener? Han står og falder med sin egen herre, men han skal nok blive stående, for Gud har magt til at holde ham oppe.

Én holder visse dage hellige, mens en anden finder hver dag lige betydningsfuld. Herom bør enhver være afklaret i sit eget sind. Den, som tænker på helligdagen, tænker på vor Herre, og den, som spiser alt, spiser for vor Herre – han siger jo tak til Gud. Og den, som ikke spiser hvad som helst, gør det for vor Herre – også han siger jo tak til Gud.

Ingen af os lever for sig selv, og ingen dør for sig selv. Lever vi, lever vi for vor Herre, og dør vi, dør vi for vor Herre. Så hvad enten vi lever eller dør, tilhører vi vor Herre. Det var jo derfor, Kristus døde, blev begravet og fik livet tilbage, så han kunne være herre over både døde og levende.

Men du, hvorfor dømmer du din bror? Eller du dér, hvorfor foragter du din bror? Vi skal jo alle stilles for Guds domstol, som skrevet står: *Så sandt jeg lever, siger Gud, for mig skal hvert knæ bøje sig, hver tunge bekende sig til Gud*. Således skal enhver af os aflægge regnskab om sig selv for Gud. Så lad os ikke mere dømme hinanden, men døm hellere således, at I ikke vækker anstød eller forarger en bror.

Jeg ved og er fuldstændig overbevist om ved vor Herre Jesus, at intet er urent i sig selv - undtagen for den, som *anser* noget for urent – for ham *er* det urent. Så hvis din bror er ked af det på grund af det, du spiser, lever du ikke længere i kærlighed. Du må ikke ødelægge det menneske, som Kristus døde for, bare på grund af din mad. Det gode, vi har fået, bør ikke komme i vanry.

Guds rige handler nu engang ikke om mad og drikke, men om retfærdighed og fred og glæde i hellig ånd. Den, der tjener Kristus i dette, er til behag for Gud og samtidig værdsat af mennesker. Så lad os arbejde for fred og for det, der opbygger hinanden.

Ødelæg nu ikke Guds værk bare på grund af maden! Alle ting er som sagt rene, men alligevel ødelæggende for det menneske, der bare spiser løs og dermed skaber forargelse. Det rigtige er, at du hverken spiser kød eller drikker vin eller i det hele taget gør noget, som din bror forarges over. Hold din mening for dig selv og for Guds ansigt alene.

Lykkelig den, der ikke fordømmer sig selv for det, han beslutter sig for. Men den, der ikke kan beslutte sig for, hvad han må spise, er fordømt, fordi han ikke tør hengive sig. Alt, hvad der ikke bygger på hengivenhed, er forkert! Vi, som er de stærke, vi skylder at bære de skrøbeliges svagheder og ikke bare

¹⁰¹ Egentlig: *kom til tro*

tænke på os selv. Hver enkelt af jer bør tænke på sine medmennesker med henblik på det gode til opbyggelse. Heller ikke Kristus tænkte jo på sig selv, men som skrevet står: *Hånden fra dem, der håner dig, er faldet på mig*. Alt, hvad der førhen blev skrevet, blev jo skrevet til lærdom for os, for at vi kunne bevare håbet gennem udholdenhed og gennem den opmuntring, skrifterne giver.

Måtte udholdenhedens og trøstens Gud give jer et enigt sind overfor hinanden i samstemmighed med Kristus Jesus, så I i enighed og som med én mund kan lovprise Gud, vor Herre Jesus Kristus' far.

Tag jer derfor af hinanden, ligesom også Kristus tog sig af *jer*, til Guds ære. Jeg påstår nemlig, at Messias ganske vist er blevet tjener for de omskårne af hensyn til Guds sandfærdighed - altså for at bekræfte løftet til fædrene. men de andre folk bør lovprise Gud for hans barmhjertighed, som skrevet står:

Derfor vil jeg prise dig blandt folkene, lovsynge dit navn. Og igen siger den: Glæd jer, I folkeslag sammen med hans folk. Og igen: Lovpris Gud, alle I folkeslag, lad alle folk lovsynge ham. Og igen siger Jesajas: Isajs rodskeud skal komme, han som rejser sig for at lede folkene. På ham skal folkene håbe.

Måtte håbets Gud fylde jer med al mulig glæde og fred i hengivenhed, så I flyder over med håb i kraft af hellig ånd.

Forsvar for tjenesten

Jeg for min del er med hensyn til jer, kære brødre, overbevist om, at I er opfyldt af kærlighed, begavet med al slags indsigt og i stand til at vise hinanden til rette. Ikke desto mindre har jeg skrevet – for en del ganske dristigt – til jer for at minde jer om det på ny ved den nåde, som blev vist mig af Gud: at jeg skulle være Kristus Jesus' tjener for folkene – formidler af frihedsbudskabet, så folkene kunne blive frembåret som en velkommen offergave, helliggjort i hellig ånd. Jeg har således grund til stolthed i Kristus Jesus overfor Gud, for slet ikke at tale om det, som Kristus ikke fik gjort gennem *mig* med henblik på folkenes lydighed i ord og i gerning – men i kraft af tegn og undere – ja, i kraft af Guds ånd. På den måde har jeg fuldført forkyndelsen af frihedsbudskabet om Kristus fra Jerusalem og i en bue lige til Illyrien.¹⁰² Det har været lidt af en æressag for mig ikke at forkynde frihedsbudskabet, hvor Kristus allerede var blevet nævnt, for ikke at bygge videre på en andens grundvold, men som skrevet står: *De, som ikke havde fået fortalt om ham, de skal se – de, som ikke har hørt, de skal forstå.*

Til Spanien via Jerusalem og Rom

Derfor er jeg også mange gange blevet forhindret i at komme til jer, men nu, hvor jeg ikke længere føler mig hjemme på disse kanter og efter alle disse år stadig længes efter at komme til jer, så håber jeg at se jer på gennemrejsen, når jeg alligevel rejser til Spanien, og måske blive hjulpet på vej af jer – dog først efter at være blevet for en god del opfyldt af samværet med jer. Men nu rejser jeg til Jerusalem for at tjene de hellige. Makedonien og Akaja har nemlig vedtaget at indsamle en fællesgave til de fattige blandt de hellige i Jerusalem. De vedtog det, og sådan set er de jo også deres skyldnere, for så vidt som folkene har fået del i de helliges åndelige gaver. Så skylder de vel også at tjene dem med de mere materielle ting. Når jeg så har gennemført dette og dermed beseglet denne frugt, rejser jeg af sted via jer til Spanien. Jeg ved, at kommer jeg til jer, bliver det med Kristus' velsignelse i fuldt omfang! Dog bønfalder jeg jer ved vor Herre Jesus Kristus og ved åndens kærlighed om at kæmpe sammen med mig ved at bede til Gud for mig, om at jeg må blive beskyttet mod de genstridige i Judæa, og om at den gave, jeg bringer til Jerusalem, må blive godt modtaget af de hellige. Så kan jeg komme til jer med glæde, om Gud vil, og finde hvile sammen med jer. Fredens Gud være med jer alle. Amen.

¹⁰² Området øst for Adriaterhavet, der stort set svarer til det hedengangne Jugoslavien.

Appendix¹⁰³

Lad mig præsentere Foibe for jer, vores søster, som også er tjener for forsamlingen i Kenkrea¹⁰⁴ så I kan modtage hende i Herren, som det sømmer sig for de hellige, og så I kan bistå hende med alt, hvad hun måtte have brug for fra jer. Hun har hjulpet mange – også mig selv. Hils Priska og Akvila, mine medarbejdere i Kristus Jesus. De har vovet deres egen hals for at redde mit liv, og ikke alene jeg er dem taknemmelig, men også alle folkenes forsamlinger. Hils også forsamlingen i deres hus. Hils Epainetos, min elskede. Han er Asiens første høst til Kristus. Hils Maria, som har slidt så meget i det for jer.

Hils Andronikos og Junias, mine slægtninge og medfanger, som er navnkundige blandt de udsendte, og som også var i Kristus for mig. Hils Ampliatos, min elskede i Herren. Hils Urbanos, vores medarbejder i Kristus - og Stakhys, min elskede. Hils Apelles, den prøvede i Kristus. Hils dem fra Aristoboulos' hus. Hils Herodion, min slægtning. Hils dem fra Narcissos' hus, som er i Herren. Hils Tryfaina og Tryfosa. De har slidt i Herren. Hils Persis, den elskede, som har slidt meget i det i Herren. Hils Rufos, den udvalgte i Herren og hans mor, som også blev min mor. Hils Asynkritos, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas, og de brødre, der er sammen med dem. Hils Filologos og Julias, Nereus og hans søster og Olympas og alle de hellige sammen med dem.

Hils hinanden med et helligt kys. Alle Kristus' forsamlinger hilser jer.

Kære brødre! Jeg bønfalder jer om at holde godt øje med dem, der skaber splittelser og vækker anstød imod den undervisning, I har modtaget. Hold jer fra dem! Deres slags er jo ikke slaver af vor Herre Kristus, men af deres egen vom, og med besnærende snak og veltalenhed forfører de godtroendes hjerter. For jeres lydørhed er nået ud til alle; derfor glæder jeg mig også over jer, men jeg ønsker, at I vil være vise til det gode, men ufordærvede af det onde. Fredens Gud vil snart knuse Satan under jeres fødder. Vor Herre Jesus Kristus' nåde være med jer.

Timotheus, min medarbejder hilser jer og Lukios og Jason og Sosipatros, mine slægtninge. Jeg, Tertios, som har nedskrevet dette brev, hilser jer i Herren. Gaios, min og hele forsamlingens vært, hilser jer. Erastos, byens kasserer, og vor bror Kouartos, hilser jer.

Han, som formår at styrke jer ved mit frihedsbudskab - fortællingen om Jesus Kristus ifølge afsløringen af et mysterium, der var blevet fortiet i evige tider, men som nu er blevet bekendtgjort gennem profetiske skrifter efter den evige Guds befaling til hengiven lydørhed for alle folkene – ham, den ene vise Gud, tilkommer æren ved Jesus, Kristus i evighedernes evighed. Amen.¹⁰⁵

¹⁰³ Mange anser det sidste kapitel i romerbrevet for at være fejlplaceret. Både fordi brevet synes at slutte med det foregående kapitel, og fordi det næppe er sandsynligt, at Paulus kender så mange mennesker i Rom, hvor han sandsynligvis aldrig har været.

¹⁰⁴ Korinths havneby på Peloponnes. Foibe - eller Føbe - er antagelig overbringer af brevet.

¹⁰⁵ Denne afsluttende doksologi er meget omstridt både blandt håndskrifterne, der placerer den mange forskellige steder, og blandt teologerne, hvoraf mange anser den for at være en senere upaulinsk tilføjelse. Men smuk er den jo, og en fin kontrast til hilsnerne fra sekretæren, værten og kassereren!

Markus' teologi

Evangeliet ifølge Markus¹⁰⁶

I Galilæa og omegn

Johannes Døberen

Begyndelsen på frihedsbudskabet¹⁰⁷ om Jesus Kristus,¹⁰⁸ findes beskrevet hos profeten Jesajas,¹⁰⁹ der skriver: *Se, jeg sender min engel for dit ansigt - han vil berede din vej.*

En røst råber i ørkenen: Ban vejen for Gud, gør hans stier jævne.

Det var på den baggrund, Johannes Døberen¹¹⁰ trådte frem i ørkenen og prædikede livsforvandlerende dåb, så folket kunne opnå Guds tilgivelse. Og alle fra hele Judæa og Jerusalem kom ud til ham og blev døbt i Jordanfloden, samtidig med at de bekendte deres svigt. Johannes var klædt i kameluld med et læderbælte om livet. Han levede mestendels af græshopper og vildhonning. I sin prædiken sagde han bl.a.: Efter mig kommer der én, der er stærkere end mig – én, hvis sandalrem jeg ikke er værdig til at bøje mig ned og løse. *Jeg døber jer med vand, men han skal døbe jer med en hellig ånd.*

En af dagene hændte det så hverken værre eller bedre, end at Jesus selv kom gående fra Nazareth i Galilæa, og han blev så døbt i Jordan af Johannes. Og straks da han steg op af vandet, så han Himlen flænges og Guds ånd dale ned over sig i skikkelse af en due, mens en stemme lød fra Himlen:

Du er min søn, min elskede – dig fryder jeg mig over.¹¹¹

Udfordringen

Straks efter fører ånden så Jesus ud i ørkenen, hvor han opholdt sig i fyrre dage og blev udfordret af Satan.¹¹² Han levede sammen med de vilde dyr, men englene kom og hjalp ham.

Kaldet til nyt liv

Senere - efter at Johannes var blevet arresteret - kom Jesus til Galilæa, hvor han begejstret forkyndte frihedsbudskabet fra Gud selv: Tiden er kommet, hvor *Guds* rige er ved at bryde frem. Så læg jeres liv om og hengiv jer¹¹³ helt og holdent til det glædelige budskab!

Engang da han således gik langs med Galilæasøen, fik han øje på brødrene Simon og Andreas, der var ved at kaste deres garn ud i søen – fiskere, som de var. Kom med mig! sagde Jesus til dem, så vil jeg gøre jer til menneskefiskere! Og straks lod de garn være garn og gik med ham.

¹⁰⁶ Dette 'evangelium' anses for at være det ældste – muligvis forfattet omkring 70 – i Rom eller Galilæa.

¹⁰⁷ *euaggelion* – som regel ikke oversat men gengivet evangelium. Jeg oversætter generelt med 'frihedsbudskab'. 'Sejrsbudskab' kunne også være en mulighed.

¹⁰⁸ *Kristos* – som regel ikke oversat, men gengivet med Kristus eller Messias. Det betyder 'den salvede (konge)' med henvisning til det gamle kroningsritual i Judæa og henviser i jødedommen til den forventede frelser.

¹⁰⁹ Jesajas var en af de fire store profeter i Det gamle Testamente. Første del af citatet er nu fra profeten Malakias.

¹¹⁰ Johannes Døberen var en af tidens mange apokalyptiske profeter, der forudså Guds snarlige indgriben i verden. Derfor kaldte han til omvendelse og anger, så man rensede og velforberedte kunne møde Gud selv, når han kom for at befri sit folk.

¹¹¹ Fra den gamle kroningssalme, Salme 2.

¹¹² Satan - Guds modstander - kæmper fortællingen igennem mod Guds søn i forskellige skikkelser. Frihedsbudskabet (evangeliet) er budskabet om Jesus' endelige sejr over Satan.

¹¹³ *pisteneute* – egentlig: 'tro på', men der ligger noget dybere og langt mere livsforvandlerende i ordet end blot en antagelse eller accept. Derfor oversætter jeg generelt ordet med hengivenhed eller overgivelse.

Efter at have gået et lille stykke fik han øje på brødrene Jakob og Johannes – det var Zebedæus' sønner. De sad i båden og ordnede deres garn. I samme øjeblik han kaldte på dem, forlod de uden videre deres far, Zebedæus, der sad i båden sammen med daglejerne, og gik deres vej sammen med Jesus.

En uren ånd

En dag kommer de ind i Kapernaum. Det var sabbat,¹¹⁴ så han gik straks ind i synagogen for at undervise. Folk blev forundrede over hans lære, for han underviste dem med en egen autoritet og slet ikke som teologerne.¹¹⁵

Mens de nu var i synagogen, dukkede der pludselig en mand op med en uren ånd, og han råbte og skreg: Hvad vil du os, Jesus, nazarener? Er du kommet for at ødelægge os? Vi ved, hvem du er: du er Guds hellige! Men Jesus truede ad ham og sagde: Ti stille og kom ud af manden, urene ånd! Den urene ånd sled i ham, så han ligefrem fik kramper, og med et højt skrig fór den ud af ham. Alle blev forfærdede og spurgte hinanden: Hvad er dog dette? En ny mester med stor autoritet, så han ligefrem befaler over de urene ånder – og de adlyder ham! Og rygtet om ham gik straks ud overalt i hele det omliggende Galilæa.

Helbredelser

Straks de var kommet ud af synagogen, tog de ind i Simons og Andreas' hjem sammen med Jakob og Johannes. Simons svigermor lå imidlertid syg med feber, og de fortalte ham straks om hende. Han gik hen til hende, tog hende ved hånden og rejste hende op. Da forlod feberen hende, og hun kunne varte dem op. Da det blev aften, og solen var gået ned, førte folk alle de syge og dæmonbesatte hen til ham. Hele byen var samlet udenfor døren. Han helbredte mange med forskellige sygdomme, og han uddrev mange dæmoner, men han tillod ikke dæmonerne at tale, fordi de jo genkendte ham.

Meget tidligt, mens det endnu var nat, stod han op og gik ud til et ensomt sted, og dér bad han. Simon og de andre fulgte imidlertid efter ham, og da de fandt ham, sagde de til ham: De leder alle sammen efter dig. Lad os gå en anden vej hen til nabobyerne, så jeg også kan prædike dér, sagde han. Det er jo derfor, jeg er stået frem. Og han kom og prædikede i deres synagoger i hele Galilæa, og han uddrev dæmonerne.

En spedalsk

På et tidspunkt kommer der en spedalsk hen til Jesus. Han faldt ned på sine knæ og tryglede ham: Hvis du vil, kan du rense mig. Fuldt af medlidenhed strakte han hånden ud, rørte ved ham og sagde: Det vil jeg da. Bliv ren! Straks forlod spedalskheden ham, og han blev ren. Men Jesus advarede ham, idet han straks sendte ham afsted: Sørg nu for, at du ikke siger noget til nogen, men gå hen og vis dig frem for præsten og giv som offergave for din renselse, hvad Moses har foreskrevet, så de bliver overbevist. Dog, så snart manden var gået, begyndte han at prædike helt vildt og udbrede rygtet om Jesus, så han til sidst ikke kunne gå åbenlyst ind i en by, men måtte holde sig ude på ensomme steder. Her kom de så alligevel til ham alle vegne fra.

En lam

Efter nogen tid kommer Jesus igen ind i Kapernaum og rygtet gik, at han var kommet hjem. Straks samledes der så mange, så der ikke var mere plads – end ikke foran døren - mens han prædikede for

¹¹⁴ Den jødiske hviledag (lørdag). Jf. det fjerde bud: Glem ikke at holde hviledagen hellig. Overholdelsen af sabbatshvilen er sammen med omskærelsen de konstituerende tegn på at være jøde.

¹¹⁵ *grammateis* – egentlig skrivere - datidens teologer. Ofte oversat med 'skriftkloge'.

dem. Imidlertid var der nogen, der ville hen til ham med en lam, der måtte bæres af fire mand, men de kunne ikke komme helt hen til ham på grund af folkemængden. Så gik de op og fjernede taget over det sted, hvor Jesus stod, og da de havde fået det af, sænkede de madrassen ned, som den lamme lå på. Da Jesus så deres store hengivenhed, siger han til den lamme: Barnlille, du *er* tilgivet!

Nu sad der nogle teologer, og de tænkte i deres stille sind: Hvorfor siger han det? Det er jo blasfemi! Hvem kan tilgive andre end én – nemlig Gud?

Jesus forstod med det samme med sin ånd, at de tænkte således ved sig selv, så han siger til dem: Hvorfor tænker I således i jeres hjerter? Er det nemmere at sige til den lamme her: - Du er tilgivet! end at sige: - Rejs dig op, tag din madras og gå hjem? Men nu kan I lære, at menneskesønnen¹¹⁶ har magt til at tilgive synder her på jorden. Derpå siger han til den lamme: Jeg siger dig, rejs dig op, tag din madras og gå hjem! Og den lamme rejste sig op, tog straks madrassen og gik sin vej lige for næsen af dem alle sammen, så de blev ude af sig selv, lovpriste Gud og sagde: Aldrig - aldrig har vi set magen!

Omgangskredsen

Atter gik han ud langs søen, hvor hele folkemængden kom ud til ham, og her underviste han dem.

Da han bagefter gik videre, fik han øje på Jakob,¹¹⁷ Alfæus' søn, der sad ved sin toldbod, og han siger til ham: Kom med mig! Og han rejste sig op og gik med ham.

Når Jesus sad til bords hjemme hos sig selv, hændte det, at en del toldere¹¹⁸ og syndere delte bord med ham og hans disciple. Dem var der nemlig mange af. Også nogle af teologerne blandt farisæerne¹¹⁹ fulgte efter ham, og da de opdagede, at han spiste sammen med synderne og tolderne, sagde de til hans disciple: Hvorfor spiser han dog sammen med den slags mennesker?

Da Jesus hørte det, sagde han til dem: De raske har ikke brug for læge, men det har de syge. Jeg er ikke kommet for at kalde på retfærdige, men på syndere.

Om faste

Både Johannes' disciple og farisæernes disciple fastede. Derfor gik nogle af dem hen og spurgte Jesus: Hvordan kan det være, at Johannes' disciple og farisæernes disciple faster, men dine disciple faster ikke? Kan brudesvendene¹²⁰ faste, mens brudgommen er sammen med dem? siger Jesus til dem. Nej, så længe der er bryllupsfest, kan de selvfølgelig ikke faste. Men der kommer en tid, hvor brudgommen skal tages fra dem, og til den tid skal de faste.

Ingen syr en ny lap på noget gammelt tøj, for at den nye lap ikke skal rive tøjet i stykker, når den krymper, så hullet bare bliver værre. Og ingen hælder ny vin på gamle vinsække, for at vinen ikke skal sprænge vinsækkene, så både vin og sække bliver ødelagt. Nej, ny vin på nye sække!

Om sabbatsregler

Engang på en sabbat gik Jesus igennem nogle kornmarker, og mens de gik, begyndte hans disciple at plukke kornaksene. Så sagde farisæerne til ham: Se nu der! Hvorfor gør de noget på sabbatten, som de ikke må? Har I aldrig læst, hvad David¹²¹ gjorde, dengang han kom i nød og sultede - både han og de,

¹¹⁶ *hýios tou anthrōpou*: egentlig 'menneskets søn'. Guds søn i menneskeskikkelse. Jesus som han tager sig ud set med Guds øjne – lidt i stil med f.eks. 'løveunge', der jo også beskriver dyret set med menneskers øjne. Jf. Daniels Bog kap. 7,13, der omtaler en vision med Menneskesønnens genkomst på Himlens skyer, som gentages flere steder i Det nye Testamente.

¹¹⁷ Nogle håndskrifter skriver 'Levi', men i den senere fortegnelse over disciplene omtales han som Jakob. Se afsnit 16.

¹¹⁸ Toldere blev almindeligvis anset for gemene og korrupte, fordi de tjente penge på at forarme folk bl.a. som skatteopkrævere for romerne.

¹¹⁹ De afsondrede. Medlemmer af et nationalistisk religiøst parti, der anså en rigoristisk lovoverholdelse for afgørende for Israels frelse. Minder om nutidens Taliban i Islam. Paulus var farisæer.

¹²⁰ Egentlig: 'brudekammerets sønner'

¹²¹ Sagnkonge med mytologisk karakter fra Israels fortid – angiveligt o. 1000 f.Kr. Beskrevet i Bibelen fra 1. Samuelsbog kap. 16 over hele 2. Samuelsbog til 1. Kongebog kap. 2. David blev anset for den udvalgte retmæssige (salvede) konge over

der var sammen med ham? svarede Jesus. Hvordan han gik ind i Guds hus (det var mens Abjatar var ærkepræst) og spiste alterbrødene, som det ellers kun var tilladt præsterne at spise – og han gav også dem, der var sammen med ham? Sabbatten blev til for menneskets skyld – det er ikke mennesket, der er til for sabbattens skyld! Derfor er Menneskesønnen også herre over sabbatten.

Engang kom Jesus atter ind i synagogen. Der sad der en mand med en forkrøblet hånd, og folk holdt øje med ham, om han ville helbrede ham på sabbatten, så de kunne anklage ham. Så sagde han til manden med den forkrøblede hånd: Stil dig frem her i midten! Sig mig engang, er det tilladt at gøre godt eller ondt på sabbatten, sagde han til de andre - at redde liv eller slå ihjel? Men de tav, og han så vredt rundt på dem, fyldt med sorg over deres hårde hjerter. Ræk hånden frem! siger han så til manden. Og idet han rakte den frem, blev hans hånd helbredt.

Da farisæerne kom ud, gik de straks i samråd med herodianerne¹²² om, hvordan de kunne få ham slået ihjel.

De tolv disciple

Jesus trak sig nu tilbage til søen sammen med sine disciple, og en stor menneskemængde fra Galilæa og Judæa fulgte med - også fra Jerusalem og fra landet øst for Jordan. Selv fra egnene omkring Tyrus og Sidon¹²³ kom en stor mængde til ham, da de hørte om, hvad han havde gjort. Så bad han sine disciple om, at en båd skulle ligge klar til ham på grund af folkemængden, så de ikke skulle trænges helt sammen omkring ham. (Han helbredte jo mange, så de pressede på for at komme til at røre ved ham - alle dem med sygdomme). Og når de ubehøvede ånder fik øje på ham, faldt de ned for ham og råbte: Du er Guds søn! Men han truede voldsomt ad dem, for at de ikke skulle afsløre ham. Senere gik han op på bjerget og sammenkaldte dem, han selv ville, og de kom hen til ham.

Her udpegede han tolv, som han også kaldte apostle.¹²⁴ De skulle være sammen med ham, og dem kunne han sende ud for at prædike - med magt til at helbrede de syge og uddrive dæmonerne. Ja, han udpegede De Tolv, og han tillagde Simon navnet *Petrus*. Ellers var det Jakob og Johannes, Zebedæus' sønner, som han gav tilnavnet *Boanerges* (det betyder Tordensønner). Og det var Andreas og Filip og Bartholomæus og Matthæus og Thomas og Jakob, Alfæus' søn og Thadaeus og Simon Kanaanæeren og endelig Judas Iskariot¹²⁵ - det var ham, der senere skulle forråde ham.

Han er ude af sig selv!

Da han kom hjem igen, samlede folkeskaren på ny omkring dem, så de dårligt nok var i stand til at få sig en bid brød. Da hans familie fik nys om det, tog de ud for at få fat på ham, for de mente, at han var ude af sig selv. Også de teologer, der var kommet ned fra Jerusalem, påstod at han var besat af Beelzebul,¹²⁶ og at det var ved dæmonernes fyrste, han uddrev dæmonerne. Så kaldte han dem til sig og sagde til dem med et billede: Sig mig, hvordan kan Satan uddrive Satan? Hvis et rige er i splid med sig selv, så er sådan et rige ikke i stand til at bestå, og hvis et hus er i splid med sig selv, er det hus heller ikke i stand til at bestå. Så hvis Satan nu har rejst sig imod sig selv og er kommet i splid, er han ikke i stand til at bestå, og så er det ude med ham. Men nu er der ingen, der kan komme ind i den stærke mands

Israel, og hans storrige fik mytologisk karakter af det strålende rige, Israel før eller senere ville vende tilbage til efter alle ydmygelserne og nederlagene. Når Jesus kaldes Davids søn, er det fordi, man tillægger Jesus rollen som genopretter af dette strålende rige for Israel.

¹²²Tilhængere eller måske ligefrem medlemmer af dynastiet Herodes, der i mange år beklædte kongetronerne og ærkepræsteembedet i Palæstina. De var indsat af romerne og dermed venligt stemt overfor – og nød godt af - samarbejdspolitikken i modsætning til farisæerne og de fleste andre religiøse og nationale bevægelser.

¹²³Havnebyer nord for Israel i det daværende Fønicien – det nuværende Libanon

¹²⁴*apostoloi* – dvs. udsendte. Talsystemet i oldtiden var et tolvtalssystem i modsætning til vores titalsystem, så tolv var et 'rundt' tal. Tallet kan også referere til Israels tolv stammer ud fra tanken om, at Jesus skaber et nyt folk.

¹²⁵Navnet betyder sandsynligvis 'Manden fra Kerijjot' – en by i Judæa.

¹²⁶Dæmonernes fyrste, Satan selv – oprindeligt forbundet med frugtbarhedsguden Baal, der var kanaanæernes Gud.

hus og plyndre hans ejendele, medmindre han først binder den stærke mand. Først da kan han plyndre hans hus. Jeg kan godt fortælle jer: alt vil blive tilgivet menneskenes sønner - selv bespottelser, så mange de end måtte bespotte - men den, der bespottet den hellige ånd, vil aldrig blive tilgivet, men er skyldig i en evig forbrydelse! Amen!¹²⁷ (Det var jo en reaktion på det, de sagde, om at han havde en uren ånd.)

Hvem er min mor?

Så dukker hans mor og hans brødre op. De står udenfor og sender bud for at kalde ham ud. Der sad en masse mennesker omkring ham, og de siger til ham: Hør, din mor og dine brødre står udenfor. De leder efter dig. Hvem er min mor og mine brødre? svarede han dem. Så så han rundt på dem, der sad i kredsen omkring sig. Se, sagde han, her er min mor og mine brødre. Den, der gør Guds vilje, *det* er min bror og søster og mor.

Fortællinger om Guds rige

Nu begyndte Jesus igen at undervise ved søen, hvor en stor folkemængde flokkedes om ham, så han måtte gå ombord i en båd og sætte ud på søen, mens hele skaren stod inde på stranden. Han underviste dem med fortællinger om mangt og meget og fortalte dem bl.a. følgende: Hør her! Der var engang en bonde,¹²⁸ der gik ud for at så. Mens han såede, hændte det, at noget faldt på vejen, så fuglene kom og spiste det. Andet faldt på klippegrund, hvor der ikke var meget jord, så det spirede straks, fordi det ikke havde særlig dyb jord, men da solen stod op, blev det svedet, og fordi det ikke havde rod, visnede det bort. Andet igen faldt i tjørnekrat, og krattet voksede op og kvalte det, så det ikke bar frugt. Men noget faldt i den gode jord, og *det* bar frugt. Det groede og voksede. Noget bar tredive fold – noget tres – ja, noget hundrede fold! (Den, der har ører at høre med, han skal høre efter!)

Bagefter, da folkeskaren var gået, spurgte hans nærmeste og De Tolv ham ud om fortællingen, og han sagde til dem: Til jer er Guds riges mysterium blevet givet, men til dem udenfor bliver alt fortalt i billeder. De har det jo med at: *se og se og dog intet indse – høre og høre og dog intet fatte, så de aldrig lægger deres liv om og får tilgivelse*. Men sig mig engang, forstår I ikke denne fortælling? Hvordan vil I så forstå fortællinger i det hele taget? Altså, bonden, der sår, sår Guds fortælling. De, der lignes med vejen, det er dem, hvor fortællingen sås, og straks, de hører den, kommer Satan og snupper den fortælling, der blev sået i dem. På samme måde med dem, der lignes med klippen. Når de hører fortællingen, tager de straks imod den med glæde, men da de ikke har rod i sig og blot er overfladiske, så falder de fra ved den mindste trængsel eller forfølgelse på grund af fortællingen. Andre er dem, der lignes med tjørnekrat. Det er dem, der nok har hørt fortællingen, men tidens bekymringer, rigdommens bedrag og begær efter flere ting kommer ind og kvæler fortællingen, så den ikke bærer frugt. Men så er der dem, der lignes med den gode jord – dem, der hører fortællingen og tager imod den og bærer frugt – nogle tredive fold, nogle tres – ja, nogle hundrede fold! Man tager vel ikke et lys frem for at stille det under kurven eller under sengen? Er det ikke for at sætte det på lysestagen? Der er intet, som er skjult, der ikke skal komme frem i lyset – intet hemmeligt, der ikke skal komme for en dag. (Den, der har ører at høre med, han skal høre efter!)

Hør nu efter! sagde han også til dem, med det mål, I måler, skal I selv tilmåles – ja, I skal få mere. For den som har, til ham skal der gives, og den, som ikke har – ja, selv det, som han har, det skal tages fra ham. Således er det med Guds rige – som et menneske, der strør sæden på jorden. Og han sover og står op – nat og dag – og sæden spirer og vokser. Han aner ikke hvordan. Af sig selv frembringer jorden

¹²⁷ *Amen* er et aramæisk ord, der ofte bruges af Jesus som en bekræftelse. Ordet bruges i gudstjenestens liturgi som korsvar efter bønner og læsninger.

¹²⁸ Egentlig: 'en sårer'.

frugt – først plante, så aks og så fuld kerne i akset. Men når kornet tilbyder sig selv, sender han straks folk ud med seglen, for høsttiden er kommet.

Hvad skal vi sammenligne Guds rige med - med hvilket billede skal vi afbilde det? Med et sennepskorn, som sås på jorden. Det er det mindste af alle sædekorn, men når det først er sået, vokser det op og bliver større end alle de fine urter og grøntsager og skyder store grene, så Himlens fugle kan bygge rede i dets skygge.

Med mange af den slags historier fortalte han Guds fortælling til dem – som de nu kunne høre den. Det var kun i billeder, han talte til dem, men i enerum forklarede han det hele for sine disciple.

Stormvejr på søen

En dag henimod aften siger han til dem: Lad os tage over på den anden side af søen. Så forlod de menneskemængden og tog med ham i båden. Der var også andre både sammen med dem. Nu rejste der sig en stærk storm. Bølgerne slog ind i båden, så den snart blev fyldt med vand. Selv lå Jesus i agterstavnen på en pude og sov. Så vækkede de ham og sagde: Mester!¹²⁹ er du da fuldkommen ligeglad med at vi går under? Han rejste sig op, truede ad vinden og sagde til søen: Stille nu! Fald til ro! Og vinden løjede af, og der blev helt stille. Hvorfor er I så bange? sagde han til dem, har I da slet ingen tillid til mig? Og de blev ramt af stor frygt og sagde til hinanden: Hvem er dog han, at selv vinden og søen adlyder ham? Så kom de over til den anden side af søen – til gerasenernes¹³⁰ land.

Legion

Da Jesus steg ud af båden, kom der pludselig en mand med en ubehøvlet ånd hen imod ham fra klippehulerne.¹³¹ Disse huler var hans hjem, og ingen var længere i stand til at binde ham – end ikke med lænker. Mange gange var han ellers blevet bundet både med sjækler og lænker, men lænkerne blev revet over og sjæklerne splittet ad, så ingen kunne tæmme ham. Nat og dag opholdt han sig i hulerne og på bjergene, og han skreg og skar sig selv med sten. Da han så Jesus langt borte fra, kom han løbende og bøjede sig ned for ham, mens han råbte med høj røst: Hvad vil du mig, Jesus, søn af den højeste Gud? Pin mig ikke, for Guds skyld! Jeg beder dig!

Kom ud, du urene ånd! Kom ud af mennesket! sagde Jesus til ham, og spurgte så: Hvad er egentlig dit navn? Legion¹³² er mit navn, svarede han, for vi er mange. Og han tryglede ham igen og igen om ikke at sende dem ud af landet. Nu var der tæt på bjerget en stor flok svin, der gik og græssede, så de bad ham: Send os over i svinene dér, så vi kan komme ind i dem! Det gav han dem lov til, og da de urene ånder var kommet ud, fór de over i svinene, så flokken tumlede ned ad skrænten og ud i søen. Der var omkring et par tusind svin, der således druknede i søen.

De, der passede dem, flygtede, og de fortalte om det både i by og på land. Senere kom folk ud for at se, hvad der var sket. De kom hen til Jesus og så den dæmonbesatte – ham, der havde haft legionen – sidde fuldt påklædt og ved sans og samling. Det gjorde dem meget bange. De, der havde set det, fortalte dem så, hvordan det var gået for sig med den dæmonbesatte og om svinene. Så bad de ham om at forlade deres områder. Da han var ved at gå ombord i båden, tryglede han, der havde været besat, Jesus om at måtte være sammen med ham. Det fik han nu ikke lov til, men Jesus sagde til ham:

¹²⁹ *didaskala* - egentlig: Lærer!

¹³⁰ Gerasa lå ca. 50 km sydøst for Galilæasøen i det nuværende Jordan. Byen, der blev genopdaget i 1806, bærer i dag navnet Jerash.

¹³¹ Egentlig: gravene

¹³² Betegnelsen for en romersk hærafdeling på 3-6.000 mand plus kavaleri.

Gå hjem til dine egne og fortæl dem, hvor meget din Gud har gjort for dig – hvordan han forbarmede sig over dig. Så tog manden bort og begyndte at forkynde i Dekapolis,¹³³ hvor meget Jesus havde gjort for ham – og alle undrede sig.

Tillid

Da Jesus igen var kommet over på den anden side, samlede en stor folkeskare omkring ham, så han blev dér ved søen. Nu kom en af synagogeforstanderne hen til ham – han hed Jairus. Da han fik øje på ham, faldt han ned for hans fødder, bønfaldt ham og sagde: Min lille datter er ved at dø... om du dog ville komme og lægge hænderne på hende, så hun kunne blive frelst og leve!

Så gik Jesus af sted med ham, fulgt af en stor menneskemængde, der stimlede sammen omkring ham. En af dem var en kvinde, der havde haft blodninger gennem tolv år, og som havde udstået meget af mange læger, så hun havde brugt alt, hvad hun ejede, uden at det på nogen måde havde hjulpet hende. Snarere var det blevet værre. Hun havde hørt om Jesus, og nu kom hun gående bagfra gennem mængden og rørte ved hans tøj. Hvis bare jeg rører ved hans tøj, bliver jeg rask, tænkte hun.

Og straks tørrede hendes blodstrømme ind, og hun mærkede på sin krop, at hun var blevet helbredt for lidelsen. Da Jesus mærkede, hvordan kraften pludselig forlod ham, vendte han sig om imod mængden og sagde: Hvem var det, der rørte ved mit tøj?

Du kan jo se, hvordan mængden trænger sig ind på dig, sagde hans disciple, og så spørger du, hvem der rørte ved dig? Men han så sig stadig omkring for at finde den, der havde gjort det.

Kvinden, der rystede og bævede, fordi hun vidste, hvad der var sket med hende, kom nu frem, faldt ned foran ham og fortalte ham hele sandheden. Så sagde han til hende:

Kære datter, det er din egen tiltro, der har helbredt dig. Gå med fred og forbliv helbredt for din lidelse! Mens han endnu talte, kommer de fra synagogeforstanderens hus og fortæller: Din datter er død! Hvorfor plage mesteren mere? Da Jesus hørte det, sagde han til synagogeforstanderen: Du skal ikke være bange! Hold kun fast i din tillid! Og han tillod ingen at følge ham undtagen Petrus og brødrene Jakob og Johannes. Så kom han til synagogeforstanderens hus. Her så han den store tumult og folk, der græd og jamrede højlydt. Idet han gik ind, sagde han til dem: Hvorfor al den larm og klage? Pigen er jo ikke død, hun sover kun. Men de lo bare ad ham. Så smed han dem alle sammen ud, og tog barnets far og mor med sig sammen med dem, der var sammen med ham og gik så ind til barnet. Her tog han barnet ved hånden og sagde til hende: *Talitha kumi!* (Det betyder: Lille pige, jeg siger dig: stå op!) Og straks stod pigen op og begyndte at gå omkring (hun var jo tolv år gammel). Øjeblikkeligt blev de forsamlede fuldstændig ude af sig selv – ja, rent ekstatiske. Men han indprentede dem nøje, at ingen måtte få noget at vide om dette. Så sagde han, at de skulle give hende noget at spise.

Mistillid

Derefter tog han bort derfra og kom til sin fædrene by, og hans disciple fulgtes med ham. Da det blev sabbat, tog han til at undervise i synagogen. Mange af dem, der hørte på ham, blev forbløffede og sagde: Hvorfra har den mand dog dette? Hvad er det for en visdom, der er blevet givet ham, og hvad er det mon for undergerninger, der sker ved hans hænder. Er han ikke tømreren? Marias søn - bror til Jakob og Joses og Judas og Simon? Bor hans søstre ikke her hos os? Ja, de blev rent ud forargede på ham.

En profet er aldrig æreløs, *undtagen* i sin fædrene by, blandt sine slægtninge og i sit eget hjem, sagde han så til dem. Dér kunne han altså ikke udføre nogen undergerninger, bortset fra at han lagde hænderne på nogle få syge og helbredte dem. Men han undrede sig over deres mistillid.

¹³³ Dekapolis var et forbund bestående af ti ikke-jødiske byer – de fleste i Østjordanlandet.

Udsendelse af De Tolv

Så gik han omkring i landsbyerne og underviste. På et tidspunkt sammenkaldte han De Tolv og begyndte at sende dem ud to og to, idet han gav dem magt over de urene ånder. Han formanede dem om, at de intet skulle tage med på vejen bortset fra en stav – hverken brød eller sæk eller penge i bæltet. Dog skulle de bære sandaler, men: I må ikke bære to kjortler! Og han fortsatte: Hvor end I træder ind i et hus, så skal I blive der, indtil I forlader stedet, og de steder, der ikke vil tage imod jer eller høre på jer, dem skal I forlade. Ja, I skal ryste støvet af jeres fødder som et vidnesbyrd imod dem. Og de gik ud og prædikede, at folk skulle lægge deres liv om. De uddrev mange dæmoner, salvede mange med olie og helbredte dem.

Johannes Døberens død

Også kong Herodes hørte om Jesus, eftersom hans navn var blevet kendt, og det hed sig, at Johannes Døberen var opstået af døde, og at det var derfor, de undergørende kræfter virkede i ham. Andre mente, at han var Elias, mens andre igen sagde, at han var profet eller ligesom en af profeterne. Da Herodes hørte det, sagde han: Ham, jeg halshuggede, Johannes – er han opstået?

Herodes havde nemlig selv sendt nogen ud for at gribe Johannes og havde lænket ham i et fængsel på grund af sin bror Filips kone, Herodias, som han havde giftet sig med. Johannes havde således sagt til Herodes: Det er ikke tilladt, at du gifter dig med din brors kone!

Derfor bar Herodias nag til ham og ønskede rent ud sagt at slå ham ihjel, men det kunne hun dog ikke komme af sted med. Faktisk frygtede Herodes Johannes lidt, fordi han vidste, at han var en retfærdig og hellig mand, så han passede godt på ham. Han lyttede gerne til ham, for når han hørte ham, kom han i tvivl om mangt og meget.

Så oprandt en ganske særlig dag, hvor Herodes holdt en middag på sin fødselsdag for sine stormænd, hærførerne og alle spidserne i Galilæa. På et tidspunkt kom Herodias egen datter ind og dansede, hvilket behagede Herodes og dem, der sad til bords med ham, i den grad så kongen sagde til pigen: Bed mig om hvad, du vil, og jeg skal give dig det! Ja, han tilsvor hende ligefrem: Hvad end du beder mig om, så vil jeg give dig det – lige indtil det halve af mit kongerige! Så gik hun ud til sin mor og spurgte hende: Hvad skal jeg dog bede om? Om Johannes Døberens hoved! svarede hun kort.

Straks skyndte hun sig ind til kongen og bad ham: Jeg ønsker, at du med det samme giver mig Johannes Døberens hoved - på et fad.

Skønt kongen blev meget ked af det, ville han alligevel ikke afvise hende på grund af sine dyre forsikringer for øjnene af dem, der sad til bords med ham, så han sendte med det samme bud efter en bøddel og befalede, at han skulle bringe Johannes Døberens hoved. Og bøddelen gik ned og halshuggede ham i fængslet, hvorefter han kom op med hans hoved på et fad og gav det til pigen. Pigen gav det så videre til sin mor. Da Johannes' disciple hørte det, kom de og hentede hans lig og begravede det.

Mad til alle 1

Nu samledes de udsendte om Jesus, og fortalte ham om alt, hvad de havde gjort og hvordan de havde undervist. Så sagde han til dem: Kom nu med hen til et øde sted, hvor I kan være jer selv, og hvil jer lidt. (For der kom og gik jo hele tiden en masse mennesker, så de end ikke fik tid til at spise). Så tog de bort i båden til et øde sted helt for sig selv. Men mange så dem tage af sted og genkendte dem, og fra alle byerne strømmede de sammen til fods, så de nåede frem før dem. Så da Jesus gik i land, mødte der ham en stor menneskemængde, og han fik medlidenhed med dem, fordi de var som får uden hyrde. Så begyndte han at undervise dem i mange ting.

Da det allerede var blevet sent, kom hans disciple hen til ham og sagde: Dette er et øde sted, og det er allerede sent. Send dem hellere bort, så de kan nå hen til de omliggende gårde og byer og købe sig noget at spise.

I kan jo give dem noget at spise! sagde han til dem.

Skal vi gå ud og købe for to hundrede denarer¹³⁴ brød og give dem det at spise?

Gå hen og se efter, hvor mange brød I har, sagde han bare.

Da de havde undersøgt det, sagde de: Fem – og to fisk.

Så bad han dem om at få alle til at sætte sig gruppevis på det grønne græs, og de satte sig i grupper på hundrede og på halvtreds. Derefter tog han de fem brød og de to fisk, så op mod Himlen, takkede, brød brødene og gav dem til disciplene, så de kunne servere for dem.¹³⁵ Også de to fisk delte han ud til alle. Og alle spiste og blev mætte, så de kunne fylde tolv kurve med levninger – også fra fiskene.

Der var fem tusind mand, der spiste af brødene.

Vandring på søen

Umiddelbart efter nødte Jesus sine disciple til at gå ombord i båden og sejle i forvejen over til den anden side – til Betsajda – mens han selv sendte mængden bort. Da han havde taget afsked med dem, gik han ud i bjergene for at bede.

Da det blev aften, var båden midt ude på søen, og selv var han alene på land. Så opdagede han, at de kæmpede bravt med årene, da vinden var stik imod, og omkring den fjerde nattevagt kommer han så gående ud til dem på søen. Han ville til at gå forbi dem, men da de så ham komme gående på søen, troede de, han var et spøgelse, og de råbte og skreg. (De så ham jo alle sammen og blev forfærdede.) Men han beroligede dem straks og sagde: Vær frimodige! Det er mig!¹³⁶ Vær ikke bange!

Så steg han ombord til dem i båden, og vinden lagde sig. Og hver og én var fuldkommen lamslået. (De havde jo ikke engang fattet det med brødene, fordi deres hjerter var blevet kolde og afvisende.)

Flere helbredelser

Da de var kommet over til land, kom de til Genesaret, og der lagde de til. Da de steg i land fra båden, genkendte folk ham straks, så fra hele egnen skyndte de sig at bære deres syge på madrasser dérhen, hvor rygten gik, at han var. Hvor end han kom ind i landsbyer eller byer, i gårdene eller på torvene, lagde de de syge og tryglede ham om blot at måtte røre ved fligen af hans tøj – og alle de, der rørte ham, de blev helbredt.

Om rent og urent

Farisæerne og nogle af teologerne samlede sig nu omkring ham. De var kommet fra Jerusalem, og de opdagede, at nogle af hans disciple spiste brød med urene - det vil sige uvaskede - hænder. (Farisæerne - ja, alle judæere – spiste jo ikke, før de omhyggeligt havde vasket hænder, fordi de holdt fast i de ældstes overlevering. Når de kom hjem fra markedet, spiste de heller ikke uden at vaske sig. Der er også mange andre traditioner, de holder fast ved som at vaske bægre og krus og kobberkander). Nå, men farisæerne og teologerne spørger ham så: Hvorfor efterlever dine disciple ikke de ældstes overlevering? De spiser jo brød med urene hænder!

¹³⁴ Romersk sølv mønt. En denar svarede ifølge Matthæusevangeliet kap. 20 åbenbart til en arbejders dagløn.

¹³⁵ Der er en stærk parallel til Paulus' nadverberetning i 1. Korintherbrev 11, hvor Jesus også takker, 'bryder brødet' og giver det til disciplene.

¹³⁶ *Egá eimi* – egentlig 'jeg, jeg er'. Udtrykket spiller måske på Guds betegnelse for sig selv overfor Moses ved den brændende tornebush: Jeg er den, jeg er! Johannesevangeliet bruger denne vending i en række udsagn, hvor Jesus taler om sig selv.

Det var ganske rigtigt, hvad Jesajas prædikede om jer hyklere, svarede han dem. Der står jo skrevet: *Dette folk ærer mig nok med læberne, men deres hjerter er langt borte fra mig. Forgæves dyrker de mig, når de lærer doktriner, der er doceret af mennesker.* I har forladt Guds bud til fordel for den menneskelige tradition.

Og han fortsatte: Det er vel nok smukt af jer sådan at tilsidesætte Guds bud, så I kan overholde traditionen. Moses sagde for eksempel: *Ær din far og din mor!* og *Den, der forbander far eller mor, skal lide døden!* Men I hævder, at hvis et menneske bare siger 'Korban' (det vil sige tempelgave) til sin far eller mor om en hvilken som helst gave fra ham, som de ellers selv kunne have haft glæde af – jamen, så tillader I ham jo ikke længere at gøre noget for sin far eller mor. På den måde gør I Guds fortælling intetsigende til fordel for jeres overleverede traditioner. Og sådan gør I hele tiden.

Han sammenkaldte igen folkeskaren og sagde til dem: Hør mig, alle sammen! Og prøv nu at forstå! Der findes ikke noget udenfor mennesket, der kan komme ind i det og forurene det. Nej, det er det, der kommer *ud af* mennesket – det er dét, der forurener! (Den der har ører at høre med, han skal høre efter!)

Da de kom ind i huset og var borte fra mængden, spurgte hans disciple ham ud om fortællingen. Han sagde da til dem: Er I da lige så tungnemme? Begriber I ikke, at alt, hvad der kommer ind i mennesket udefra, umuligt kan forurene det? Det går jo ikke ind i hjertet på nogen, men i vommen og derfra ud i lokummet. (Således anså han al mad for at være ren). Det er det, der kommer *ud af* mennesket, sagde han så, det er dét, der forurener. For fra menneskers hjerte udgår de onde tanker om hor, tyveri, mord, utugt, begær, ondskab, bedrag, sanselighed, misundelse, blasfemi, hovmod, dumhed. Al denne ondskab kommer ud indefra og dét forurener mennesket.

En pågående fremmed

Så brød han op derfra og tog til egnen omkring Tyrus. Når han gik ind i et hus, ville han ikke have, at nogen vidste det, men han kunne ikke skjule sig. Således var der en kvinde, hvis lille datter havde en ubehøvlet ånd, og straks hun hørte om ham, kom hun og faldt ned for hans fødder. Denne kvinde var hellener af syrisk fönikisk afstamning, og hun bad ham om at uddrive dæmonen af hendes datter. Han svarede hende: Lad først *børnene* blive mætte. Det dur jo ikke at tage børnenes brød og kaste det for hundene. Men Herre! svarede hun, hundene under bordet spiser jo dog af børnenes krummer.

Så sagde han til hende: Fordi du svarede sådan, så gå blot. Dæmonen har forladt din datter.

Da hun kom hjem, fandt hun sin datter kastet omkuld på sengen, og dæmonen var væk.

Effatha

Så forlod han igen egnene ved Tyrus. Han kom igennem Sidon til Galilæasøen midt igennem Dekapolisområdet. Her førte de en døv, som også dårligt kunne tale, hen til ham, og de bønfuldt ham om at lægge hånden på ham. Han tog ham så afsides, væk fra mængden, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge. Så så han op mod Himlen, sukkede dybt og sagde: *Effatha!* (Det betyder: Luk dig op!) Straks åbnedes hans ører, og hans tungebånd blev løsnet, så han kunne tale rent. Og han pålagde dem, ikke at sige det til nogen, men jo mere han pålagde dem, desto mere udbredte de rygten. De var selvfølgelig ovenud forundrede og sagde: Han har gjort fantastiske ting. Han får de døve til at høre og stumme til at tale.

Mad til alle 2

32. På den tid skete det igen, at en stor menneskemængde var samlet, uden at de havde noget at spise, så han kaldte sine disciple til sig og sagde til dem: Jeg har medlidenhed med folk, for nu har de været

sammen med mig i tre dage, og de har ikke noget at spise. Hvis jeg sender dem sultne hjem, falder de vel om på vejen. Nogle af dem kommer jo langvejs fra.

Hvorfra skulle nogen kunne skaffe brød nok til dem på dette øde sted? svarede hans disciple ham.

Hvor mange brød har I? spurgte han dem

Syv, svarede de. Så bad han folk om at sætte sig på jorden, og han tog de syv brød, takkede, brød dem og gav dem til sine disciple, så de kunne servere dem, og de gav dem til mængden. De havde også nogle få småfisk. Dem velsignede han og sagde, at de også skulle serveres. Og de spiste og blev mætte, og de kunne fylde godt og vel syv store kurve med levninger. Der var omkring fire tusinde.

Bagefter sendte han dem bort.

Kort efter gik han ombord i båden sammen med sine disciple og kom ind i Dalmanutaområdet.¹³⁷ Her kom farisæerne ud og begyndte at diskutere med ham, og de udfordrede ham ved at bede ham om et tegn fra Himlen. Han sukkede dybt i sin ånd og sagde: Hvorfor søger samtiden tegn? Ja, jeg kan godt sige jer: ¹³⁸ der skal ikke gives denne slægt noget tegn overhovedet!

Så forlod han dem og gik på ny ombord og tog over på den anden side. (De havde i øvrigt glemt at tage brød med, så de havde kun et enkelt brød med i båden). Nu formanede han dem: Vogt jer for farisæernes surdej og også for herodianernes' surdej.

Men de sad bare og diskuterede indbyrdes om, at de ikke havde brød med. Da han opdagede det, sagde han til dem: Hvorfor i alverden bekymrer I jer om, at I ikke har brød med? Fatter I endnu ikke noget? Begriber I ingenting? Er jeres hjerter da hårde som sten? Har I øjne i hovedet og ser intet? Har I ører og hører intet? Husker I slet ingenting? Dengang jeg brød de fem brød til de fem tusind, hvor mange kurve fulde af levninger samlede I da sammen?

Tolv, svarede de.

Og dengang med de syv til de fire tusinde, hvor mange store kurve med levninger samlede I da sammen?

Syv.

Har I endnu ikke fattet noget som helst?

Den blinde 1

Så kommer han til Betsajda. Her leder de en blind hen til ham og bønfaller ham om at røre ved ham. Han tog så den blinde ved hånden og førte ham ud af landsbyen. Så spyttede han på hans øjne, lagde hænderne på ham og spurgte: Kan du se noget?

Jeg ser menneskene, sagde han og så op, de ligner omvandrende træer.

Han lagde igen hænderne på hans øjne. Så åbnede han øjnene og nu var han helbredt og så alt klart.

Men han sendte ham hjem og sagde: Du må ikke gå ind i landsbyen!

Hvem er jeg?

Nu kom Jesus og hans disciple ud i landsbyerne omkring Cæsarea Filippi.¹³⁹ Mens de var på vej, spurgte han sine disciple: Hvem siger folk egentlig, jeg er?

¹³⁷ Ukendt by, der kun nævnes her i hele den antikke litteratur. I den samme fortælling i Matthæusevangeliet (Mt. 15,39ff) kaldes byen Magadan eller Magdala, der er kendt bl.a. som Maria Magdalenes hjemby. I 2013 fandt arkæologer en hidtil ukendt større by på nordvestkysten af Genesarethsøen ikke langt fra Magdala, som måske kunne være identisk med Dalmanutha. Andre mener, at byen aldrig har eksisteret, men at navnet på en eller anden måde refererer til en romersk invasion af Galilæa under Den jødiske Krig (66-70), der fandt sted lige før evangeliets affattelse. Jf. fortællingen om Legion i kap. 5.

¹³⁸ Egentlig står der *amen*, og måske burde det aramaiske ord slet ikke oversættes, hvad evangelisten jo heller ikke gør, men af hensyn til det sproglige flow har jeg alligevel valgt generelt at oversætte det med 'ja', hvor det står i begyndelsen af en sætning.

¹³⁹ Byen ligger i de nuværende Golanhøjder. Oprindeligt hed byen Paneas til ære for naturguden Pan, der blev dyrket her omkring en af Jordanflodens kilder. Herodes den Stores søn Filip (reg. 4 f.Kr. – 34 e.Kr.) opkaldte byen efter Cæsar og sig selv som led i den almindelige romanisering. I dag hedder byen Baneas.

Johannes Døberen, svarede de. Andre siger Elias. Andre igen mener, at du er én af profeterne. Men *I* spørger han så, hvem mener *I*, at jeg er Du er den Salvede!¹⁴⁰ svarede Petrus ham. Men han advarede dem om, at ingen måtte sige noget om ham.

Mod Jerusalem

Om død og opstandelse 1

Så begyndte han at belære dem om, hvordan Menneskesønnen nødvendigvis skulle lide meget - hvordan han ville blive forkastet af de ældste og ærkepræsterne og teologerne, blive dræbt, men opstå efter tre dage. Ja, han sagde det, som det var. Da tog Petrus ham til side og begyndte at irettesætte ham. Men han vendte sig om, og mens han så på sine disciple, skældte han Petrus ud og sagde: Gå din vej, din Satan! For du tænker ikke på, hvad der er Guds, men kun på det, der er menneskeværk!

Nu sammenkaldte han folkeskaren sammen med sine disciple og sagde til dem: Hvis nogen virkelig vil følge mig, så må han fornægte sig selv, tage sit kors på sig og så komme med mig. For den, der ønsker at redde sit liv,¹⁴¹ mister det, mens den, der vil miste sit liv på grund af frihedsbudskabet, skal redde det. Hvad gavner det vel et menneske at vinde hele verden, hvis han mister livet ved det? Ja, hvad kan et menneske give i bytte for sit liv? Hvis nogen i denne skændige og forbryderiske tid skammer sig over mig og mine ord, så vil Menneskesønnen også skamme sig over ham, når han kommer i sin fars guddommelighed sammen med de hellige engle. Det kan jeg sige jer, sagde han også til dem, der er nogle af dem, der står her, som ikke skal smage døden, før de ser Guds rige oprinde med stor kraft!

Et himmelsk syn

Seks dage senere tog Jesus Petrus, Jakob og Johannes med sig og førte dem op på et højt bjerg, hvor de var helt alene. Så blev han forvandlet for øjnene af dem. Hans klæder blev så skinnende hvide, som ingen blegemand på jorden kan gøre klæder hvide. Nu viste Elias sig for dem sammen med Moses, og de talte sammen med Jesus. Så brød Petrus ind og sagde til Jesus:

Rabbi,¹⁴² her er godt at være. Lad os bygge tre telte – til dig, til Moses og til Elias. (Ja, han anede ikke, hvordan han ellers skulle reagere – de var jo skrækslagne.) Nu kom der en sky og overskyggede dem, og en stemme lød fra skyen: Dette er min søn, min elskede. Hør på ham!

I det samme, da de så sig omkring, så de ingen andre end Jesus alene, sammen med dem selv.

Da de gik ned af bjerget, befalede han dem ikke at fortælle til nogen, hvad de havde set, før menneskesønnen var opstået fra de døde. Det bed de mærke i, og de spurgte hinanden om, hvad det mon vil sige at han skulle opstå fra de døde. Derfor spurgte de ham: Teologerne siger ellers, at Elias først skal komme? Ja, Elias kommer først og genopretter alle ting, sagde han, men hvordan er der skrevet om Menneskesønnen? At han skal lide meget og regnes for intet! Men jeg siger jer: Elias *er* allerede kommet,¹⁴³ og de gjorde med ham, efter forgodtbefindende, ganske som der er skrevet om ham.

En epileptisk dreng

¹⁴⁰ *bó kristós*

¹⁴¹ *psykē* – kan også oversættes: 'sjæl'.

¹⁴² Transskribering af det hebraiske 'רַבִּי, der betyder 'min (højtærede) lærer'. Denne tiltaleform findes kun i Markusevangeliet og i Johannesevangeliet.

¹⁴³ I skikkelse af Johannes Døberen?

Da de nærmede sig disciplene, så de en stor flok mennesker omkring dem sammen med nogle teologer, der diskuterede med dem. Hele flokken blev ude af sig selv, da den fik øje på ham, og de løb hen og hilste ham. Så spurgte han dem: Hvad er det, I diskuterer med dem?

En fra flokken svarede ham: Mester, jeg har bragt min søn til dig. Han har en ånd, der gør ham stum. Når den griber ham, kaster den ham om, så han fråder og skærer tænder og besvimer. Jeg har bedt dine disciple, om de ville drive den ud, men det magtede de ikke.

Åh, du utro og forkvaklede samtid! svarede han dem, hvor længe skal jeg være hos jer? Hvor længe skal jeg holde jer ud? Kom med ham!

Så førte de ham hen til ham. Da ånden fik øje på ham, kastede den straks drengen omkuld i kramper, så han lå på jorden og rullede omkring og frådede. Han spurgte så hans far: Hvor længe har han haft det sådan?

Fra barndommen af, svarede han. Mange gange kaster den ham både i ild og vand for at gøre det af med ham. Men hvis du kan gøre noget, så hjælp os, Herre! Hav medlidenhed med os!

Hvad skal det sige? sagde Jesus til ham, *hvis* du kan! Alt er muligt for den, der blot har tillid til Gud!

Straks skreg barnets far: Jeg *har* tillid! Hjælp mig på trods af min mistillid!

Da Jesus nu så, at flokken stimlede sammen, truede han af ånden og sagde til den: Stumme og døve ånd! Jeg befaler dig: kom ud af ham og bryd ikke mere ind i ham!

Skrigende og med mange kramper fór den ud, så drengen blev som et lig. Mange mente ligefrem, at han var død. Men Jesus tog ham ved hånden og rejste ham op.

Da de var kommet ind i et hus spurgte hans disciple ham i enerum: Hvorfor magtede *vi* ikke at uddrive den? Den slags kan ikke komme ud ved andet end ved bøn! svarede han dem.

Om død og opstandelse 2

Derfra gik de så videre gennem Galilæa, og han ønskede ikke, at nogen skulle vide det. Som sagt belærte han sine disciple om, at Menneskesønnen skulle udleveres og komme i menneskehænder. De ville slå ham ihjel, men efter at være blevet dræbt, ville han opstå efter tre dage. Men de forstod ikke, hvad han sagde, og de var bange for at spørge ham.

Om at være størst

Så nåede de til Kapernaum. Da han var kommet hjem, spurgte han dem: Hvad var det, I gik og diskuterede på vejen? Men de tav, for på vejen havde de diskuteret, hvem der var den største. Så satte han sig ned, kaldte De Tolv sammen og sagde til dem: Hvis nogen ønsker at være den første, må han blive sidst af alle – ja, alles tjener. Og han tog et barn og stillede det midt iblandt dem. Så tog han det i sine arme og sagde til dem: Den, der tager imod ét af disse småbørn i mit navn, tager imod mig, og den, der tager imod mig, tager ikke blot imod mig, men imod ham, der udsendte mig.

Mester, sagde Johannes, vi så én, som ikke hører til os, der uddrev dæmoner i dit navn, og vi forbød ham det, fordi han ikke er en af vore.

I skal ikke forbyde ham det, sagde Jesus, for der findes ingen, der gør undere i mit navn, som er i stand til umiddelbart efter at tale ondt om mig. Og enhver, som ikke er imod os, er for os. Enhver, der giver jer et bæger vand at drikke i mit navn, fordi I er kristne – ja, jeg siger jer: han skal ikke gå glip af sin løn. Men enhver, der lokker én af disse tillidsfulde små på afveje, for ham var det bedre, om der blev lagt en tung møllesten om halsen på ham, og han blev kastet i havet. Hvis din hånd lokker dig på afveje,¹⁴⁴ så hug den af. Det er bedre for dig at gå forkroblet ind til livet end at gå bort til *Gebenna*¹⁴⁵ (til den

¹⁴⁴ *skandalizør*: skandaliserer – bringer til fald – forarger. Egentlig: fanger i fælden.

¹⁴⁵ Transskribering af det hebraiske גהנום, der egentlig henviser til Hinnoms Dal i nærheden af Jerusalem. Her ofrede både kong Akaz og hans sønnesøn kong Manasse ifølge 2. Krønikebog deres uægte børn, hvilket forlenede dalen med en slem

uudslukkelige ild) med begge hænder i behold. Og hvis din fod lokker dig på afveje, så hug den af. Det er bedre for dig at gå lam ind til livet end at blive kastet ned i *Gebenna* med begge fødder i behold. Og hvis dit øje lokker dig på afveje, så riv det ud. Det er bedre for dig at gå enøjet ind i Guds rige end at blive kastet ned i *Gebenna* med begge øjne i behold – der, *hvor deres orm aldrig dør, og hvor ilden aldrig slukkes!* Ja, dér skal enhver saltes med ild! Salt er en god ting, men hvis selv saltet bliver usalt, hvad vil I så styrke det med? Vær salt i jer selv – og hold så i øvrigt fred med hinanden!

Om skilsmisse

Så brød han op derfra og kom ind i Judæa på den anden side af Jordan. Igen stimler folkemængden sammen omkring ham, og som sædvanlig underviste han dem. Så kom farisæerne hen til ham og spurgte for at prøve ham, om det er tilladt for en mand at skille sig fra sin kone. Han svarede dem: Hvad har Moses befalet jer? Moses har tilladt at sende hende bort med et skilsmissebrev, svarede de.

Det var på grund af jeres hårde hjerter, han skrev dette bud til jer, sagde Jesus, men fra skabelsens begyndelse skabte Gud dem som mand og kvinde. Derfor forlader en mand sin far og mor, så de to kan blive ét kød. De er altså ikke længere to, men ét kød. Så hvad Gud har sammenføjet, skal et menneske ikke adskille. Da de igen var hjemme, spurgte hans disciple ham om det samme, og han sagde til dem: Enhver, der skiller sig fra sin kone og gifter sig med en anden, bedriver hor imod hende, og hvis hun selv har skilt sig fra manden og giftet sig med en anden, bedriver *hun* hor.

De små børn

De bragte også nogle spædbørn til ham, for at han skulle røre ved dem, men hans disciple truede ad dem. Da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem: Lad de spædbørn komme hen til mig! Det må I ikke forhindre dem i. Guds rige tilhører netop sådan nogle som dem. Ja, jeg siger jer: Hvis I ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn, kommer I slet ikke ind i det! Bagefter tog han dem i sine arme, lagde hænderne på dem og velsignede dem.

Om rigdom og efterfølgelse

Da han gik videre på sin vej, kom der én løbende, knælede ned for ham og spurgte: Gode Mester! Hvad godt skal jeg gøre, for at jeg kan arve evigt liv?¹⁴⁶

Hvorfor kalder du mig god? spurgte Jesus ham, det er der kun én, der er – nemlig Gud! Nuvel, du kender budene: *Du må ikke slå ihjel - du må ikke bedrive hor - du må ikke stjæle - du må ikke afgive falsk forklaring - du må ikke bedrage - ar din far og mor.*

Mester, alle dem har jeg holdt fra min ungdom af, sagde han.

Jesus så på ham, fattede kærlighed til ham og sagde:

Én ting mangler du: gå hjem og sælg alt, hvad du har og giv pengene til de fattige. Så har du en skat i Himlen. Og kom så med mig! Men det blev manden ked af at høre, og han gik bedrøvet bort, for han var meget rig. Så så Jesus rundt på sine disciple og sagde til dem:

Hvor er det svært for de rige at komme ind i Guds rige!

Disciplene blev højlydt forundrede over hans ord, men Jesus svarede igen ved at sige til dem: Lille børn! Hvor er det svært for dem, der satses på rigdom, at komme ind i Guds rige. Ja, det er lettere for en kamel at komme igennem et nåleøje end for en rig at komme ind i Guds rige. Nu blev de fuldstændig forbavsede og sagde til hinanden: Hvem kan så blive frelst? Jesus så på dem og sagde: For mennesker er det umuligt, men ikke for Gud. For Gud er alting jo muligt.

forbandelse. Der kan have været tale om direkte børneofringer i form af afbrændinger. Et pinested for de skyldige efter døden i stil med det nordiske Helved.

¹⁴⁶ *zān aiānion* – egentlig: æonernes liv.

Petrus kom nu frem og sagde til ham: Hør her, vi har forladt alt for at følge dig. Ja, svarede Jesus, jeg kan godt sige jer: der er ingen, der har forladt hjem, brødre og søstre, mor og far eller børn eller marker for min skyld eller på grund af frihedsbudskabet, som ikke skal få det hundrede gange tilbage – her og nu i denne tid både hjem og brødre og søstre, mødre og børn og marker – dog sammen med forfølgelser – og i den kommende æon evigt liv. Men mange af de første skal blive de sidste, og de sidste de første.

Om død og opstandelse 3

De var på vejen, der fører op til Jerusalem, og Jesus gik i forvejen. Disciplene var forfærdede, og de, der fulgte med, var bange. Så tog han igen De Tolv til side, og begyndte at fortælle dem om, hvad der snart skulle ske med ham: Se, vi går op til Jerusalem, hvor Menneskesønnen skal overgives til ærkepræsterne og teologerne. De skal dømme ham til døden og overgive ham til de fremmede. De vil håne ham og spytte på ham, de vil piske ham og slå ham ihjel, og så efter tre dage skal han opstå.

Opvækkelse af en ung mand

Så kom de ind i Bethania. Der var der en kvinde, hvis bror var død. Hun kom hen og faldt på knæ for Jesus og sagde til ham: Davids søn, forbarm dig over mig! Men hans disciple truede ad hende. Så blev Jesus vred og gik med hende ind i haven, hvor graven var, og straks hørtes fra graven et højt skrig. Jesus gik nærmere og fjernede stenen fra gravens åbning. Han gik straks ind, hvor den unge mand var, strakte hånden ud og rejste ham op ved at gribe hans hånd. Men da den unge mand så ham, fattede han kærlighed til ham og bad ham om at måtte være sammen med ham. Så gik de ud af graven og kom til den unge mands hjem. Han var rig. Efter seks dage befalede Jesus, den unge mand at komme,¹⁴⁷ og da det var blevet aften, kommer den unge mand til ham kun iført et linnedklæde.¹⁴⁸ Den nat blev han hos ham, mens Jesus underviste ham i Guds riges mysterium. Senere brød han op derfra og vendte tilbage til den anden side af Jordan.¹⁴⁹

Om magtbegær

Nu kom Jakob og Johannes – de to Zebedæussønner – hen og sagde til ham: Mester, vi vil gerne have, at du gør for os, hvad vi beder om.

Hvad ønsker I, at jeg skal gøre for jer? spurgte han dem.

Giv os lov til, at vi må sidde, den ene ved din højre hånd og den anden ved din venstre i din guddommelige stråleglans,¹⁵⁰ sagde de.

I ved ikke, hvad I beder om, sagde Jesus. Kan I drikke det bæger, jeg drikker? Kan I døbes med den dåb, jeg døbes med?

Ja, vi kan! svarede de ham.

I skal drikke det bæger, jeg drikker, og I skal døbes med den dåb, jeg er døbt med, sagde Jesus, men pladsen ved min højre eller venstre hånd, er det ikke op til mig at give. Den gives til dem, den er bestemt til.

¹⁴⁷ *epetaxen antâ* – egentlig blot: befalede han ham.

¹⁴⁸ Fint klæde af hør. Det optræder flere steder i evangeliet.

¹⁴⁹ Dette afsnit blev angiveligt fundet i 1958 i klostret Mar Saba sydvest for Jerusalem som en afskrift af et brev fra Clemens af Alexandria (150-ca.215), der citerer stedet her og endnu et indskud midt i vers 46. Om disse afsnit hører til et oprindeligt Markusevangelium, eller om der er tale om et simpelt falskneri fra en i øvrigt velrenommeret teologs (Morton Smith's) side, er blevet diskuteret lige siden, men de udfylder i hvert fald nogle tomrum i teksten, og de giver for så vidt god mening – og ikke mindst en vis spænding! - til evangeliet som helhed. Fortællingen minder ikke så lidt om Lazarus' opvækkelse i Johannesevangeliet kap. 11.

¹⁵⁰ Den guddommelige stråleglans (*Sheqinab*) er et jødisk begreb til beskrivelse af Guds nærvær som et strålende lys eller en lysende sky. Det benyttes ofte i Det nye Testamente (60 gange), ofte oversat med 'herlighed' i de autoriserede oversættelser.

Da de ti andre hørte det, blev de vrede på Jakob og Johannes. Så kaldte Jesus dem sammen og sagde til dem: I ved, at de, der synes at herske over folkene, udøver deres herredømme over dem, og de store iblandt dem udøver myndighed over dem. Sådan skal det ikke være iblandt jer. Nej, den, der ønsker at blive stor iblandt jer, skal være jeres tjener, og den, der ønsker at være den første, skal være alles slave. Menneskesønnen kom jo heller ikke for at blive opvartet, men for selv at tjene og for at give sit liv som løsepenge for mange.

Den blinde 2

Så kom de ind i Jeriko. Der var søsteren til den unge mand, som Jesus elskede. Også hans mor og Salome var der. Men Jesus tog sig ikke af dem.¹⁵¹ Da han gik ud af Jeriko sammen med sine disciple og en stor menneskemængde, sad Timæus' søn (Bartimæus) – en blind tigger, ved vejsiden. Da han hørte, at det var Jesus, nazareneren, begyndte han at råbe højt: Davids søn! Jesus! Forbarm dig over mig! Mange truede ham til at være stille, men han råbte blot endnu højere: Davids søn! Forbarm dig over mig!

Nu standsede Jesus op og sagde, at de skulle kalde på ham. Og de kaldte på den blinde og sagde til ham: Frisk mod! Rejs dig op! Han kalder på dig! Så kastede han sin kjortel fra sig, sprang op og kom hen til Jesus.

Hvad ønsker du, at jeg skal gøre for dig? spurgte Jesus ham.

Herre! *Rabbi!* At jeg må kunne se.

Gå kun! sagde Jesus, din tiltro har helbredt dig.

Og straks kunne han se, og han fulgtes med ham på vejen.

Opgør i Jerusalem

Indtog i Jerusalem

Da de nærmede sig Jerusalem ved Bethfage og Bethania, ikke langt fra Olivenbjerget, sendte han to af sine disciple af sted: Gå ind i landsbyen derhenne. Så snart I kommer ind i den, finder I et føl, der står bundet, og som intet menneske endnu har siddet på. Løs det og kom med det. Spørger nogen jer, hvorfor I gør det, skal I sige: Vores herre har brug for det, men han sender det straks tilbage hertil.

De gik så af sted og fandt føllet, der stod bundet ved en dør udenfor på gaden, og de løste det. Nogle af dem, der stod der, sagde så til dem:

Hvad laver I? Løser I føllet? Men de sagde det, som Jesus havde sagt, og så fik de lov. Så førte de føllet hen til Jesus. De lagde deres kapper på det, og så satte han sig op på det. Mange lagde nu deres kapper på vejen, mens andre skar grene af fra markerne. Både de, der gik foran, og de, der fulgte efter, råbte: *Hosianna!*¹⁵² Velsignet være han, som kommer i Guds navn! Velsignet være vores far, Davids kommende rige! *Hosianna* i det højeste!

Så kom han ind i Jerusalem – ind i templet. Da han havde set sig omkring over det hele, og da det allerede var sent, gik han ud til Bethania sammen med De Tolv.

Udrensning i templet

Næste dag, da de kom ud af Bethania, blev han sulten. Da han så et figentræ med blade i det fjerne, gik han derhen i håbet om at finde noget på det. Men da han kom derhen, fandt han ikke andet end blade, for det var ikke figentid. Så sagde han til det: Aldrig i evighed skal nogen mere spise frugt af dig!

¹⁵¹ Egentlig: tog ikke imod dem. Disse to sætninger er omtalt i den foregående note.

¹⁵² Transskribering af det hebraiske *hoshiah nab*, der betyder: Frels, Herre!

Det hørte hans disciple. Så kom de ind i Jerusalem. Da de kom ind i templet, begyndte han at smide dem ud, der købte og solgte i templet. Han væltede vekselerernes borde og duehandlernes stole, og han tillod ikke, at nogen bar ting og sager gennem templet. Han skældte dem ud og sagde: Står der ikke skrevet: *Mit hus skal være et bedehus for alle folkene?* Men I har gjort det til et fristed for røvere!

Det hørte ærkepræsterne og teologerne, og de begyndte at overveje, hvordan de kunne slå ham ihjel. De frygtede ham nemlig, fordi hele mængden var betaget af hans lære.

Da det blev aften, gik han ud af byen.

Da de næste morgen gik forbi det, så de, at figentræet var visnet fra roden af. Så kom Petrus i tanke om det, der var sket dagen før og sagde til ham: Rabbi, se! Det figentræ, du forbandede, er visnet!

I skal tro på Gud! svarede Jesus ham. Ja, jeg siger jer: enhver, der siger til dette bjerg: ryk dig op og kast dig i havet, og som ikke tvivler i sit hjerte, men har tillid til, at det, han siger, sker – det sker for ham! Derfor siger jeg dette til jer: tro på at I opnår alt, hvad I beder om og ønsker jer – så får I det. Men når I står og beder, så tilgiv dem, I har noget på, så også jeres far i Himlene kan tilgive jer jeres overtrædelser.

Jesus' autoritet

Så kom de igen til Jerusalem. Og mens han gik omkring i templet, kom ærkepræsterne, teologerne og de ældste hen til ham og spurgte: Med hvilken autoritet gør du dette? Hvem har givet dig ret til det?

Lad mig spørge jer om en ting, svarede Jesus, og hvis I svarer mig, vil jeg også fortælle jer, med hvilken autoritet jeg gør, hvad jeg gør: Johannes' dåb, var den fra Himlen eller fra mennesker? Svar mig på det! De drøftede det indbyrdes og sagde: Hvad skal vi sige? Siger vi fra Himlen, siger han bare: Hvorfor havde I så ingen tillid til ham? Men hvis vi siger fra mennesker... (De frygtede jo for menneskemængden, for alle anså Johannes for at være en stor profet.)

Vi ved det ikke! svarede de Jesus.

Jamen så fortæller jeg heller ikke jer, med hvilken autoritet, jeg gør, hvad jeg gør. sagde Jesus.

Onde forvaltere

Nu begyndte han at tale i billeder: Der var en mand, der plantede en vingård. Han satte hegn op omkring den, gravede en perse og byggede et tårn. Så lejede han den ud til forvaltere og rejste bort. Da tiden kom, sendte han en slave til forvalterne, så han kunne få sit udbytte af høsten fra vingården. Men de greb ham, slog ham og sendte ham tomhændet bort. På ny sendte han en anden slave til dem, men ham slog de i ansigtet, og de ydmygede ham. Han sendte så en anden, og ham dræbte de. Sådan gik det mange andre – nogle slog de, andre slog de ihjel. Han havde nu én tilbage – en elsket søn. Han sendte han til sidst til dem, idet han tænkte: De må da respektere min søn.

Men disse forvaltere sagde til hinanden: Det her er arvingen. Kom, lad os slå ham ihjel, så arven kan blive vores. Og de greb ham, slog ham ihjel og smed ham ud udenfor vingården.

Hvad mon vingårdens ejer nu vil gøre? Ja, han vil komme og gøre det af med forvalterne og han vil give vingården til andre. Har I slet ikke læst dette i Skriften: *Stenen, som busbyggerne vragede, den er blevet til hovedbjørnesteinen. Fra Gud er dette kommet. Det er forunderligt for vores øjne?*

De forsøgte så at anholde ham, men de var bange for mængden. (De vidste jo meget vel, at han havde fortalt denne fortælling imod dem.) Så vendte de ham ryggen og gik deres vej.

Cæsars mønt

Senere sendte de nogle af farisæerne og herodianerne til ham, så de kunne få ham til at fortælle sig. De kom så hen og sagde: Mester! Vi ved, at du er sanddru, og at du ikke kender til personsanseelse eller dømmer mennesker på det ydre, men i sandhed underviser i Guds vej. Er det tilladt at give Cæsar skat

eller ej – at betale eller ikke at betale? Men han gennemskuede deres hykleri og sagde til dem: Hvorfor udfordrer I mig hele tiden? Bring mig en denarius, så jeg kan se den. De gav ham en. Så sagde han til dem: Hvis billede og indskrift er dette?

De svarede ham: Cæsars.

Så giv Cæsar, hvad der tilhører Cæsar - men giv Gud, hvad der er Guds! sagde han til dem.

Og de undrede sig over ham og gik hver især hjem til sit. Men Jesus gik ud til Olivenbjerget.

En hore

Tidligt om morgenen kom han igen ind i templet. Så kom farisæerne og teologerne til ham med en kvinde, der var blevet grebet i hor. De stillede hende i midten og sagde til ham: Mester! Denne kvinde blev grebet på fersk gerning i at begå hor. I loven har Moses befalet os, at sådan en som hende, skal stenes. Så hvad siger du? Men Jesus bøjede sig ned og skrev noget med sin finger på jorden. Da de imidlertid blev ved med at spørge ham, rettede han sig op og sagde til dem: I kan jo lade den af jer, der aldrig har syndet, kaste den første sten mod hende. Så bøjede han sig igen ned og skrev på jorden.

Da de hørte det, gik de - den ene efter den anden – de ældste først – og han sad alene tilbage, mens kvinden stadig stod i midten. Så rettede Jesus sig op og sagde til hende: Nå, min gode kone! Hvor er de henne? Er der ingen, der har fordømt dig?

Ingen, Herre, svarede hun.

Heller ikke jeg fordømmer, sagde Jesus, gå bare, men opfør dig ordentligt!¹⁵³

Om opstandelsen

Nu kom saddukæerne¹⁵⁴ hen til Jesus (det er dem, der påstår, at der ikke er nogen opstandelse), og de spurgte ham om følgende: Mester! Moses har foreskrevet os, at hvis ens bror dør og efterlader sin kone, uden at der er nogen børn, så skal hans bror tage konen til sig og skaffe sin afdøde bror afkom. Nu var der syv brødre. Den første tog sig en kone, og da han døde, havde han ikke fået afkom. Så tog den næste hende, og også han døde uden at efterlade afkom. Ligeledes den tredje – ja, ingen af de syv efterlod afkom. Sidst af alle døde også kvinden. Når de nu opstår i opstandelsen, hvem af dem vil hun så være gift med, når nu alle syv har haft hende som kone?

Er det da ikke derfor, I fårer vild, sagde Jesus til dem, fordi I hverken kender Skrifterne eller Guds kraft? Når mennesker står op af døde, bliver de hverken gift eller tager til ægte, men de er som engle i Himlen. Angående de dødes opstandelse, har I da ikke læst i Mosebogen om busken, hvordan Gud sagde til Moses: Jeg er Abrahams og Isaks og Jakobs Gud? Han er altså ikke Gud for de døde, men for de levende. I tager fuldstændig fejl!

De største bud

Så kom en af teologerne hen til Jesus. Han havde hørt dem diskutere og set, at han svarede godt for sig, så han spurgte: Hvilket er det første bud af alle?

Det første er dette, svarede Jesus, *Jahve vores Gud – Jahve er én. Du skal elske Jahve din Gud af hele dit hjerte, med hele din sjæl, med hele dit sind og med hele din styrke.* Det andet er dette: *Du skal elske dit medmenneske som dig selv.* Større bud end disse findes ikke.

¹⁵³ Dette berømte afsnit står i Johannesevangeliet kap. 7,53-8,11, hvilket uden tvivl er en fejlplacering. Afsnittet passer bedre her eller muligvis efter Lukas kap.21. Det er tænkeligt, fortællingen er 'røget ud' på grund af den overbærenhed med hor, den fremstiller. Hor hørte i oldkirken til de tre 'dødssynder' sammen med mord og frafald.

¹⁵⁴ Jødisk aristokratisk konservativt – eller måske ligefrem adeligt - parti. Navnet henfører til det hebraiske קִיָּץ (retfærdig). Navnet kan også henvise til kong Salomons ærkepræst, der hed Zadoq. Saddukæerne deltog angiveligt i forfølgelserne af de Messiastroende før templets ødelæggelse.

Godt, Mester! svarede teologen. Det er sandt, når du siger, at Han er én, og at der ikke er nogen anden foruden Ham - og at elske Ham af hele dit hjerte og med hele dit sind og med hele din styrke – og så at elske dit medmenneske som dig selv. Dette er vigtigere end alle brændofre og slagtofre.

Da Jesus så, at han svarede fornuftigt, sagde han til ham: Du er ikke langt fra Guds rige.

Herefter vovede ingen længere at spørge ham om noget.

Om Messias

Til gengæld sagde Jesus i sin undervisning i templet: Hvordan kan teologerne påstå, at Messias er Davids søn? Selv siger David i den hellige ånd: Jahve sagde til min Herre: *Sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg får lagt dine fjender som en fodskammel under dine fødder*. Selv kalder David ham Herre, men hvordan kan han så være hans søn?

Den store folkemængde lyttede til ham med glæde.

En fattig enke

I sin undervisning sagde han også:

Vogt jer for teologerne, der gerne vil gå omkring i lange kjoler og lade sig hilse på torvene, og som gerne vil sidde øverst i synagogen og ved festerne. De opæder enkernes boliger, mens de beder længe for at blive beundret. De vil få en hårdere dom.

Så satte han sig lige overfor tempelkisten. Der så han, hvordan folk lagde penge i kisten, og mange rige lagde meget i. Så kom der en fattig enke. Hun lagde to *lepta*¹⁵⁵ i (det er det samme som en *kvadrans*).¹⁵⁶ Så kaldte han på sine disciple og sagde til dem: Jeg kan godt sige jer: denne fattige enke har lagt mere i end alle de andre, som lagde noget i blokken. For alle lagde i af deres overflod, men ud af sin fattigdom bidrog hun med alt, hvad hun havde – alt, hvad hun skulle leve af.

Om de sidste tider

Idet Jesus træder ud af templet, siger en af hans disciple til ham: Mester! Se, hvilke sten – hvilke bygningsværker! Ser du disse store bygningsværker? spørger Jesus ham så. Her skal ikke efterlades sten på sten – alt skal brydes ned!

Da han senere sad på Olivenbjerget lige overfor templet, spurgte Petrus, Jakob, Johannes og Andreas ham, da de var alene: Fortæl os, hvornår vil dette ske? Hvad er tegnet på, at alt dette skal fuldbyrdes? Jesus gik så i gang og sagde til dem: Pas på, at ingen fører jer vild! Mange vil komme i mit navn og hævde, at de er mig, og de vil føre mange på vildspor. Når I hører om krig og krigsrygter, så lad jer ikke bringe ud af fatning. Hvad der sker, *skal* ske, men det er ikke enden. For folk skal rejse sig mod folk – kongerige mod kongerige – der skal komme jordskælv overalt og hungersnød. Det er begyndelsen på veerne. Men pas på jer selv! De skal overgive jer til synedrier¹⁵⁷ og til synagoger. I vil blive slået og stillet for guvernører og konger på grund af mig – for at aflægge vidnesbyrd for dem. Frihedsbudskabet må for alt i verden forkyndes for alle folkeslag. Når de fører jer frem og udleverer jer, så skal I ikke på forhånd bekymre jer om, hvad I skal sige – nej, det, I skal sige, bliver givet til jer på stedet. Det er jo ikke jer, der taler, men den hellige ånd.

Bror skal overgive bror til døden – en far sit eget barn. Børn skal rejse sig mod forældre og slå dem ihjel. I vil blive afskyet af alle på grund af mit navn. Men den, der holder ud til enden – han skal blive

¹⁵⁵ En *lepton* er en lille græsk mønt.

¹⁵⁶ *kvadrans* - den mindste romerske mønt – en kvart as. Ti as svarer til én denar.

¹⁵⁷ Lokale jødiske retsinstanser og også 'det store råd' – en slags højesteret i Jerusalem også kaldet *Sanhedrin*. Betegnelsen bruges også om græske politiske og retslige instanser.

frelst. Når I så ser 'ødelæggelsens pestilens'¹⁵⁸ stå, hvor den ikke bør stå (kære læser, forstå mig ret!) så skal alle de, som er i Judæa flygte til bjergene. Den, der er på taget, skal ikke komme ned eller gå ind for at tage noget med fra sit hjem. Den, der er på marken, skal ikke gå tilbage for at hente sit tøj. Ve dem, der venter barn, og som giver bryst i de dage! Bed om at det ikke sker om vinteren! Ja, i de dage skal der komme en trængsel, som aldrig er set fra skabelsens begyndelse og indtil nu – og som aldrig skal ske mere. Og hvis ikke Gud afkortede dagene ville ingen i hele verden blive reddet. Men for de udvalgte skyld – dem, han har udvalgt, har han afkortet dagene. Og hvis nogen så siger til jer: Se, her er Messias eller se, dér er han, så tro det ikke. For der skal fremstå falske Messiasser og falske profeter, der skal gøre tegn og undere for om muligt at forføre de udvalgte. Så tag jer i agt! Jeg har forudsagt jer alt.

Men i de dage – efter denne trængsel – så skal solen formørkes, og månen vil ikke afgive sit lys. Stjernerne vil falde ned fra Himlen, og de kræfter, der er i Himlene skal rystes. Men *så* skal de se Menneskesønnen komme på skyer med stor magt og stråleglans. *Så* vil han sende englene og samle sine udvalgte fra de fire vinde - fra jordens ende lige til Himlens ende.

Lær af figentræets fortælling: når dets grene er ved at være bløde, så træet springer ud, så ved I, at sommeren er nær. Det samme gælder jer. Når I ser disse ting ske, kan I vide, at *han* er nær – at *han* står for døren. Ja, jeg siger jer: denne generation skal ikke uddø, før alt dette sker. Himmel og jord skal forgå, men min fortælling skal aldrig forgå!

Men om dagen eller timen ved ingen besked. End ikke englene i Himlen – ej heller Guds Søn. Kun Gud Fader selv. Tag jer i agt! Vær årvågne! For I kender ikke tidspunktet.

Det er ligesom en mand, der tager på rejse. Når han forlader sit hus, giver han sine slaver besked – hver om sit arbejde – og han befaler dørvogteren at holde vagt. Våg altså! For I ved ikke, hvornår husets herre kommer – om det er aften eller midnat, når hanen galer eller om morgenen – våg! så han ikke finder jeg sovende, når han pludselig dukker op. Hvad jeg siger til jer, siger jeg til alle: Våg!

Jesus salves

Det var påske - de usyrede brøds fest¹⁵⁹ – bare to dage senere, så ærkepræsterne og teologerne søgte efter en eller anden måde, de kunne fange Jesus med list på og få ham slået ham ihjel. For, som de sagde: Det går ikke under selve festen – så gør folket bare oprør.

Mens han var i Bethania og sad til bords i Simon den Spedalskes hjem, kom der en kvinde, der havde en lille alabastkrukke med en dyr ren nardussalve.¹⁶⁰ Hun slog krukken i stykker og hældte indholdet ud over hans hoved. Nu var der nogle, som blev forargede og tænkte ved sig selv: Hvorfor blev denne salve dog spildt på den måde? Salven kunne jo være solgt for over tre hundrede denarer, som kunne være givet til de fattige. Og de overfusede hende.

Men Jesus sagde: Lad hende være! Hvorfor gør I hende nu ked af det? Det er da smukt, hvad hun har gjort imod mig. De fattige - dem har I jo altid hos jer, og når I vil, kan I gøre godt mod dem. *Mig* derimod har I ikke altid! Hun har gjort, hvad *hun* kunne. Hun har på forhånd salvet mit legeme til

¹⁵⁸ *bdehgyrna tas eremaseas* – udtrykkes findes i Daniels Bog kap. 12,11 og henviser måske til profanering af templet med kejserstatuer eller andet djævelskab. Kejser Caligula forsøgte engang i 40'ne at få rejst sin statue i templet, men det måtte opgives på grund af massiv folkelig modstand. Her henvises måske ret beset til templets ødelæggelse i 70 og mere specifikt til den romerske general (Titus), der stod for den?

¹⁵⁹ *paska* – egentlig navnet på det usyrede brød, man spiste under פסח - *pesah* dvs. den uge, hvor man fejrede jødernes befrielse fra slavekårene i Egypten. Det usyrede brød hørte til det hastemåltid, jøderne forberedte inden afrejsen, hvor man også spiste lam, hvis blod blev smurt på dørstolperne, så dødsenglen, der dræbte alt førstefødt, ville 'gå forbi' huset. *Pesah* betyder netop forbigang. Til tempelkulten i Jerusalem hørte under *pesah* ofringen af den første frugt af årets første afgrøde, nemlig byg. Ordet påske er uden tvivl en fordanskning af *paska*.

¹⁶⁰ *Nardus* er en plante af baldrianfamilien, hvoraf der udvindes vellugtende salver og olier. Åbenbart dyre sager. Tre hundrede denarer nærmer sig en årsløn for en arbejder!

begravelsen. Ja, jeg kan godt sige jer: hvor som helst frihedsbudskabet forkyndes i hele verden, skal også det, som hun har gjort, fortælles - til minde om hende.

Judas' forræderi

Judas Iskariot – en af De Tolv – gik nu hen til ærkepræsterne for at angive Jesus til dem. Det blev de glade for at høre, og de lovede ham sølvpenge. Så søgte han efter et passende tidspunkt, hvor han bedst kunne udlevere ham.

Påskemåltidet

Den første dag under De usyrede Brøds fest, hvor de ofrede påskelammet, spørger hans disciple ham: Hvor synes du, vi skal gå hen og gøre klar, så du kan spise påskelammet? Så sendte han to af sine disciple af sted og sagde til dem: Gå ind i byen. Der møder I en, der bærer på en krukke med vand. Følg efter ham, og der, hvor han går ind, skal I sige til husherren: Mesteren spørger efter sit gæstekammer, hvor han kan spise påskelammet sammen med sine disciple. Så vil han vise jer et stort loftsrum, der er møbleret og gjort klar. Der skal I forberede måltidet til os. Så gik disciplene. De kom ind i byen og fandt det sådan, som han havde fortalt, og så forberedte de påskemåltidet.

Da det blev aften, kom han så sammen med De Tolv. Mens de sad til bords og spiste, sagde Jesus: Jeg kan lige så godt sige det, som det er:¹⁶¹ En af jer, som spiser sammen med mig, vil angive mig.

Det blev de lamslåede over og sagde en efter en: Da vel ikke mig?

Men han sagde: Det er en af De Tolv, som dypper med mig i fadet. Ja, Menneskesønnen går bort, således som det er skrevet om ham. Men forbandet være det menneske, der forråder Menneskesønnen! Det var bedre for ham, om han aldrig var født!

Mens de spiste, tog han et brød, velsignede det, brød det, gav dem det og sagde: Spis nu! Det er mit legeme. Han tog også bægeret, takkede og gav dem det, og de drak alle af det.

Dette er mit blod, sagde han til dem, pagtens blod – der bløder for mange mennesker. Ja, jeg siger jer: aldrig mere skal jeg drikke af vintræets frugt – ikke før den dag, jeg drikker den på ny i Guds rige.

Så sang de en hymne og gik ud til Olivenbjergtet.

Det store svigt

Her sagde Jesus til dem: I vil alle vende mig ryggen, som skrevet står: *Jeg vil slå hyrden, så fårene spredes.* Men efter at jeg er blevet oprejst, vil jeg tage i forvejen for jer til Galilæa.

Om så alle vender dig ryggen, gør jeg det ikke! sagde Petrus til ham.

Det kan jeg sige dig, sagde Jesus, i denne nat, før hanen galer to gange, vil du fornægte mig tre gange.

Om jeg så skal dø sammen med dig, svarede han med eftertryk, vil jeg aldrig fornægte dig!

Det samme sagde alle de andre.

Gethsemane

Så kom de til et sted, hvis navn er *Gethsemane*,¹⁶² og han sagde til sine disciple: Sæt jer her, mens jeg beder til Gud! Så tog han Petrus og Jakob og Johannes med sig. Nu begyndte han at blive dybt bevæget og meget bange, og han sagde til dem: Min sjæl er dybt bedrøvet til døden. Bliv her og våg!

Så gik han et lille stykke længere frem. Her faldt han om på jorden og bad om at måtte undgå sin skæbnetime, hvis det var muligt: *Abba*, Fader! Alt er muligt for dig. Tag dette bæger fra mig! Dog ikke hvad *jeg* vil, men hvad *du* vil.

¹⁶¹ *amen legå hymin* – egentlig: *amen*, jeg siger jer

¹⁶² Transskribering af det hebraiske גת שמנים (Gat Shmanim), der betyder olivenperser.

Da han kommer tilbage, finder han dem i dyb søvn, og han siger til Petrus: Simon! Sover du? Orkede du ikke at våge blot én time? Våg og bed, så du ikke falder for fristelsen. Ånden er villig nok, men kødet er svagt.

Så gik han bort på ny og bad med de samme ord. Igen kommer han tilbage og finder dem sovende, for deres øjne var tunge. De anede ikke, hvad de skulle svare ham. Tredje gang kom han tilbage og han sagde til dem: Sover I stadig og hviler jer? Nu må det være nok! Timen er kommet! Se, Menneskesønnen bliver overgivet i hænderne på forbryderne. Rejs jer op! Lad os gå. Hør, han, der forråder mig, nærmer sig allerede!

Arrestationen af Jesus

Straks, mens han endnu talte, dukkede Judas - en af De Tolv - op og sammen med ham en hel flok fra ærkepræsterne, teologerne og de ældste - udstyret med sværd og køller. Nu havde han, der angav ham, givet dem et tegn: Ham, jeg kysser, ham er det. Grib ham og før ham sikkert bort! Så da han kom, gik han straks hen til Jesus og sagde: Rabbi! Og han kyssede ham. Så lagde de hænderne på ham og greb ham. Men en af dem, der stod der, trak sit sværd, ramte ærkepræstens slave og huggede øret af ham. Jesus sagde da til dem: Som om det var en røver, er I draget ud for at gribe mig med sværd og køller. Hver dag var jeg sammen med jer og underviste i templet, men dér greb I mig ikke. Men det her sker for at Skrifterne må opfyldes. Så forlod alle ham og flygtede.

Der var en ung mand, som fulgte ham. Han var kun iført et linnedklæde, og han griber de fat i, men han smøg sig ud af linnedklædet og flygtede nøgen.

Dommen over Jesus – og over Petrus

Så førte de Jesus til ærkepræsten. Og alle ærkepræsterne og de ældste og teologerne samledes.

Petrus fulgte efter ham på afstand helt ind i ærkepræstens gård. Her satte han sig sammen med officererne og varmede sig ved ilden.

Imidlertid søgte ærkepræsterne og hele synedriet efter beviser mod Jesus, så de kunne få ham slået ihjel, men de kunne ikke finde nogen. Der var mange, der fremførte falske vidneudsagn imod ham, men deres vidneudsagn stemte ikke overens. Nogle af dem, der vidnede falsk imod ham sagde: Vi har hørt ham sige: Jeg vil nedbryde dette tempel, gjort med hænder, og på tre dage vil jeg bygge et andet, der ikke er gjort med hænder. Men heller ikke her stemte deres vidneudsagn overens.

Nu stillede ærkepræsten sig frem i midten og spurgte Jesus: Svarer du ingenting på, hvad de vidner imod dig? Men han tav og svarede intet. Endnu engang udspurgte ærkepræsten ham og sagde så til ham: Sig mig, er du Messias – den velsignedes søn?

Ja, det er mig! svarede Jesus, og I skal se Menneskesønnen ved Kraftens højre hånd komme på Himlens skyer. Så flåede ærkepræsten sit tøj i stykker og sagde: Hvad skal vi med flere vidner? I har selv hørt bespottelsen. Hvad mener I? Alle fordømte ham og mente, at han var skyldig til døden. Så begyndte nogle at spytte på ham, og de dækkede hans ansigt og slog ham, idet de sagde til ham: Kom så med dine profetier! Officererne slog ham med håndfladerne.

Petrus var imidlertid nedenunder i gården. Så kom en af ærkepræstens tjenestepiger, og da hun fik øje på Petrus, der stod og varmede sig, kiggede hun på ham og sagde: Du var da også sammen med ham nazareneren – Jesus.

Men det benægtede han: Jeg kender ham ikke og aner ikke, hvad du snakker om.

Så gik han ud i forgården, mens hanen galede. Men tjenestepigen, der havde set ham, blev ved med at fortælle de omkringstående, at han var én af dem. Men igen nægtede han. Lidt efter sagde de omkringstående igen til Petrus: Helt ærligt! Du er også én af dem. Du er jo også galilæer.

Nu begyndte han at bande og svovle: Jeg kender ikke det menneske, I snakker om!
Straks galede hanen anden gang, og Petrus kom i tanke om det ord, Jesus havde sagt til ham, at før hanen galede to gange, har du fornægtet mig tre gange.
Så brød han hulkende sammen.

Pilatus

Straks samme morgen, da ærkepræsterne havde holdt samråd med de ældste, teologerne og hele synedriet, bandt de Jesus, førte ham bort og overgav ham til Pilatus.¹⁶³ Pilatus tog ham så i forhør:

Er du judæernes konge? Når du siger det, svarede Jesus.

Ærkepræsterne anklagede ham nu voldsomt, så Pilatus spurgte ham på ny: Svarer du ingenting? Hør dog alt det, de anklager dig for! Men Jesus svarede ikke mere på noget, hvilket forbavsede Pilatus.

Ved festen plejede han at løslade dem en fange efter deres ønske. Nu var der én, som hed *Barabbas*,¹⁶⁴ der var blevet fængslet sammen med oprørerne. Han havde begået mord under oprøret. Nu kom mængden op og begyndte at anmode ham om at gøre for dem, som han plejede. Så spurgte Pilatus dem: Ønsker I, at jeg løslader jer judæernes konge? (Han vidste jo nok, at det var på grund af misundelse, ærkepræsterne havde udleveret ham.) Men ærkepræsterne ophidsede mængden til at kræve, at han hellere skulle løslade dem *Barabbas*. Pilatus spurgte dem så: Hvad ønsker I så, at jeg skal gøre med ham, I kalder judæernes konge?

Så råbte de igen og igen: Korsfæst ham!

Hvad ondt har han dog gjort? spurgte Pilatus dem.

Men de råbte blot endnu højere: Korsfæst ham!

Og eftersom Pilatus gerne ville stille mængden tilfreds, løslod han dem *Barabbas*, og efter at have pisket Jesus udleverede han ham til at blive korsfæstet.

Korsfæstelsen

Soldaterne førte ham nu ind i gården (det vil sige prætoriet), og de sammenkaldte hele *kohorten*.¹⁶⁵ De iførte ham en purpurrød kappe og flettede en tornekrone, som de satte på ham. Så begyndte de at hylde ham: Hil dig! judæernes konge! Og de slog ham i hovedet med et rør, spyttede på ham, og de bøjede knæ og tilbad ham. Da de havde hånet ham, tog de kappen af ham, og gav ham hans eget tøj på. Nu førte de ham ud, så de kunne korsfæste ham. Og de tvang en vis Simon Kyrenæer,¹⁶⁶ der kom ude fra marken, til at bære hans kors. (Det var i øvrigt Alexanders og Rufus' far). Så førte de ham til *Golgotha*, der oversat betyder kraniested. Her tilbød de ham vin blandet med myrra, men han afslog.

Så korsfæstede de ham, og de delte hans tøj ved at kaste lod om, hvem der skulle have hvad. Det var ved nitiden,¹⁶⁷ de korsfæstede ham. Der var også skrevet en indskrift med anklagen imod ham: Judæernes konge. Sammen med ham korsfæstede de to røvere – den ene på hans højre hånd og den anden til venstre for ham. Og de, som gik forbi, gjorde nar ad ham, rystede på hovedet og sagde: Ha! Du, som nedbryder templet og bygger det op på tre dage, frels nu dig selv og stig ned fra korset! På samme måde

¹⁶³ Med Pontius Pilatus skildrer evangelisten en historisk person, hvis data, vi kender fra andre kilder. Han var romersk guvernør i Judæa og Samaria i ti år fra 26-36. Residensbyen var Cæsarea, hvor man i 1961 fandt en stol i teatret med hans navn og titel på. Flere kilder henviser til, at han blev afsat i unåde på grund af grusomhed og korruption. Evangelisten introducerer ikke Pilatus yderligere. Han formodes åbenbart at være kendt af læseren.

¹⁶⁴ Navnet *Bar Abbas* betyder *Abbas* søn – dvs. fars søn eller måske ligefrem *Guds* søn? Jf. Jesus' egen brug af ordet *Abba* i afsnit 54. Er der tale om en revolutionær og voldelig udgave af den ventede Messias? Jf. Matthæusevangeliet afsnit 158, hvor *Barabbas* ifølge nogle håndskrifter ligefrem kaldes *Jesus* *Barabbas*.

¹⁶⁵ *speira* er det græske ord for den romerske kohorte, der er en hærafdeling på 4-500 mand. Ti kohorter udgør en legion.

¹⁶⁶ *Kyrene* var en græsk bystat i det nuværende østlige Libyen.

¹⁶⁷ Egentlig: den tredje time. Dagen begyndte ved sekstiden – ved solopgangstide og sluttede ved solnedgangstide ved den 12. time omkring kl. 18.

hånede ærkepræsterne ham sammen med teologerne og sagde: Andre har han frelst – sig selv kan han ikke frelse! Messias! Israels konge! Stig nu ned fra korset, så vi kan blive overbevist og tro på dig! Også de, som blev korsfæstet sammen med ham, vrængede ad ham.

Jesu død

Ved tolvtiden blev det mørkt over hele landet indtil klokken tre. Ved den tid skreg Jesus højt: *Eloi! Eloi! Lema sabakhthani?*¹⁶⁸ (Det betyder: Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig?) Nogle af dem, der stod der, hørte det og sagde: Hør! Han kalder på Elias!

Der var én, der løb hen og fyldte en svamp med vineddike, satte den på en stang og gav ham noget at drikke, men de andre sagde: Vent lidt! Lad os se, om Elias kommer og tager ham ned.

Men Jesus udstødte blot et højt skrig og udåndede.

I det samme flængedes forhænget i templet¹⁶⁹ fra øverst til nederst.

Da centurionen,¹⁷⁰ der stod overfor ham, så, at han udåndede på den måde, sagde han: Det menneske var da virkelig Guds søn!

Der var også nogle kvinder, der så til på afstand. Blandt dem Maria Magdalene, Maria, Jakob den Lilles og Joses' mor og Salome. De havde fulgt ham, mens han var i Galilæa og havde opvartet ham. Også mange andre kvinder var fulgt med ham op til Jerusalem.

Jesu begravelse

Allerede samme aften (det var forberedelsesdag, det vil sige prosabbat) kom Josef fra Arimathæa,¹⁷¹ et fremtrædende rådsmedlem, som også selv forventede Guds riges komme. Han gik lige ind til Pilatus og anmodede om Jesus' legeme. Pilatus undrede sig over, at Jesus allerede skulle være død, så han tilkaldte centurionen og spurgte ham, om han allerede var død. Da det blev bekræftet af centurionen, overgav han liget til Josef. Så købte han et linnedklæde, og da han havde taget ham ned, svøbte han ham i linnedklædet og lagde ham i en grav, der var hugget ud af klippen. Og han rullede en sten for indgangen til graven. Maria Magdalene og Maria, Joses' mor så, hvor han blev lagt.

Den tomme grav

Da sabbatten var overstået, købte Maria Magdalene, Maria, Jakobs mor og Salome krydderier. De ville ud for at salve ham. Så meget tidligt på den første dag i ugen kom de til graven. Solen var lige stået op. Hvem skal rulle stenen væk fra indgangen til graven for os? spurgte de hinanden. Den var nemlig meget stor. Men da de så op, opdagede de, at stenen *var* rullet væk. Da de gik ind i graven, så de en ung mand, der sad til højre iført en hvid dragt, og de blev meget forskrækkede. Men han sagde til dem: Bliv ikke forskrækkede! I søger Jesus, nazareneren, der blev korsfæstet. Han er opstået! Han er ikke her. Se selv stedet, hvor de lagde ham. Men gå nu og fortæl hans disciple og Petrus, at han går i forvejen for jer til Galilæa. Der skal I møde ham, sådan som han allerede har fortalt jer det.

Da de kom ud, flygtede de fra graven. De var ude af sig selv af rædsel, og de sagde ikke noget til nogen. Så bange var de.

Appendiks¹⁷²

¹⁶⁸ Man har ofte diskuteret, om evangeliet på grund af de mange aramæiske og semitiske udtryk kunne være en oversættelse af et oprindeligt aramæisk evangelium. Citatet er fra begyndelsen af Salme 22.

¹⁶⁹ Forhænget mellem 'det helligste' og 'det allerhelligste', hvortil kun ærkepræsten havde adgang én gang om året på *jom kippur* – den store forsoningsdag.

¹⁷⁰ Befalingsmand over hundrede mand.

¹⁷¹ En by, der lå ca. 35 km nordvest for Jerusalem. Måske det nuværende Rentis.

¹⁷² Den noget bratte afslutning har fået senere tiders afskrivere til at tilføje en mere 'passende' i nogle af de senere håndskrifter. Der synes at være fællesstof med alle de tre øvrige evangelier.

Da Jesus var opstået tidligt den første dag i ugen, viste han sig først for Maria Magdalene – hende, han havde uddrevet syv dæmoner af. Hun var så gået hen og havde fortalt det til dem, der havde været sammen med ham, og som græd og sørgede. Da de hørte, at han var i live og var blevet set af hende, nægtede de at tro det.

Senere viste han sig for to af dem i en anden skikkelse, mens de var på vej ud på landet. De gik så hen og fortalte det til de andre, men heller ikke dem, troede de på.

Imidlertid viste han sig senere for De Elleve, mens de sad til bords. Han bebrejdede dem deres mistillid og hårde hjerter, fordi de ikke troede på dem, der havde set ham opstået fra de døde. Så sagde han til dem: Gå ud i alverden og fortæl frihedsbudskabet for hele skabningen. Den, som hengiver sig og bliver døbt, skal blive frelst, men den, der ikke hengiver sig, vil blive fordømt.

Disse tegn skal følge dem, der hengiver sig: i mit navn skal de uddrive dæmoner – de skal tale på fremmede sprog, røre ved slanger, og hvis de drikker gift, skal det ikke skade dem. De skal lægge hænderne på syge, så de bliver raske.

Efter at have talt til dem således, blev vor Herre Jesus taget op til Himlen, hvor han satte sig ved Guds højre hånd.

Men hans disciple gik ud og prædikede overalt. Vor Herre arbejdede med og bekræftede fortællingen med de tegn, der fulgte med.

Matthæus' svar

Evangeliet ifølge Matthæus¹⁷³

Oprindelsen

Anetavle for Jesus Kristus, søn af David, søn af Abraham: Abraham fik Isak, Isak fik Jakob, Jakob fik Juda og hans brødre, Juda fik Fares og Zara med Thamar, Fares fik Esrom, Esrom fik Aram, Aram fik Aminadab, Aminadab fik Naasson, Naasson fik Salmon, Salmon fik Boas med Rakab, Boas fik Obed med Ruth, Obed fik Isaj, Isaj fik David, kongen.

David fik Salomon med Urias' kone, Salomon fik Roboam, Roboam fik Abia, Abia fik Asaf, Asaf fik Josafat, Josafat fik Joram, Joram fik Ozias, Ozias fik Jotam, Jotam fik Akaz, Akaz fik Ezekias, Ezekias fik Manasse, Manasse fik Amos, Amos fik Josias, Josias fik Jekonias og hans brødre under deportationen til Babylon.

Efter deportationen til Babylon fik Jekonias Salathiel, Salathiel fik Zorobabel, Zorobabel fik Abiud, Abiud fik Eliakim, Eliakim fik Azor, Azor fik Zadok, Zadok fik Akim, Akim fik Eliud, Eliud fik Eleazar, Eleazar fik Matthan, Matthan fik Jakob, Jakob fik Josef, Marias' mand – det var hende, som fødte Jesus, som anses for at være Messias.

Generationerne fra Abraham til David udgør altså i alt fjorten – og fra David indtil deportationen til Babylon er der fjorten generationer, ligesom der er fjorten generationer fra deportationen til Babylon indtil Kristus.

Jesu fødsel

Således gik det til med Jesus Kristus' fødsel: Se, hans mor, Maria, der var forlovet med Josef, opdagede en dag, at hun var blevet gravid ved hellig ånd, endnu før hun og Josef havde været sammen. Nu var hendes Josef en retsindig mand og ønskede ikke at udstille hende offentligt, så han besluttede sig for at sende hende væk i al stilhed. Men mens han gik og spekulerede over det, så viste en Guds engel sig for ham i en drøm og sagde: Josef, Davids søn! Du skal ikke være bange for at tage Maria til dig som din kone, for det, som er vokset frem i hende ved ånd, det er helligt. Hun skal føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus,¹⁷⁴ for han skal frelse sit folk trods dets mange svigt. Det er alt sammen sket for at det må opfyldes, som tidligere er sagt af Gud selv gennem profeten: *Se, jomfruen skal blive med barn, og hun skal føde en søn. De skal give ham navnet Emmanuel.* (Det betyder: Gud med os!)

Da Josef vågnede af søvnen, gjorde han, som Guds engel havde befalet ham og tog sin kone til sig. Han var ikke i seng med¹⁷⁵ hende, før hun havde født en søn, og han gav han så navnet Jesus.

¹⁷³ Dette evangelium stammer antageligt fra 80'erne. Det har rigtig meget til fælles med Markusevangeliet, men også en del stof derudover. Fødselslegenden og Bjergprædiken f.eks.

¹⁷⁴ Det hebraiske navn *Jehoshua* (Josva) betyder 'Gud er redning'. Josva var Moses' efterfølger og ham, der førte israelitterne ind i Det forjættede Land, og det er altså denne krigshelt, Jesus er opkaldt efter. På græsk transskriberes navnet via det aramæiske *Jeshua* og via latin til *Iesus*, som er blevet til vores Jesus.

¹⁷⁵ Egentlig: 'kendte hende ikke'.

Seerne

Kort efter at Jesus var blevet født i Betlehem i Judæa i kong Herodes¹⁷⁶ dage, se, så ankom der en dag nogle seere fra Orienten¹⁷⁷ til Jerusalem, og de spurgte: Hvor er den nyfødte – judæernes konge? Vi har nemlig set hans stjerne i Orienten og er kommet for at tilbede ham. Men da kong Herodes hørte det, blev han bestyrtet – og hele Jerusalem med ham. Han sammenkaldte alle folkets ærkepræster og teologer¹⁷⁸ og spurgte dem, hvor denne salvede konge skulle være født.

I Betlehem i Judæa, svarede de, således som det jo er skrevet gennem profeten: *Du, Betlehem i Judas land - så langtfra den mindste blandt Judas herskere. Thi fra dig skal udgå en hersker, som skal være hyrde for mit folk, Israel.*

Herodes kaldte så i al hemmelighed seerne til sig og udspurgte dem nøje om tiden for stjernens tilsynskomst. Og da han sendte dem af sted til Betlehem, sagde han: Når I kommer frem, så søg omhyggeligt efter barnet, og når I har fundet ham, så send besked tilbage til mig, så også jeg kan komme og tilbede ham. Da de havde hørt på kongen, drog de afsted, og se, stjernen, de så i Orienten, gik foran dem, indtil den kom og stod over det sted, hvor barnet var. Deres glæde over at have set stjernen var ubeskrivelig, og da de kom ind i huset, fandt de barnet sammen med dets mor, Maria. Så faldt de på knæ og tilbad ham. Bagefter åbnede de for deres skatte og gav ham gaver, både guld og røgelse og myrra. I en drøm blev de senere advaret imod at vende tilbage til Herodes, så ad en anden vej vendte de tilbage til deres eget land.

Mordet på børnene

Da de var taget afsted, se, så viser en Guds engel sig for Josef i en drøm og siger: Stå op! tag barnet og hans mor og flygt! Flygt til Egypten og bliv dér, indtil jeg siger till! For Herodes vil opsøge barnet for at dræbe ham. Han stod så op, tog barnet og hans mor midt om natten og flygtede bort til Egypten. Dér blev de, indtil Herodes var død, for at det, som blev sagt af Gud gennem profeten måtte opfyldes. Det hedder jo: *Fra Egypten har jeg kaldet min søn.*

Da Herodes imidlertid opdagede, at han var blevet snydt af seerne, blev han voldsomt vred, så han sendte folk ud og dræbte alle de drengebørn, der var i Betlehem og hele omegnen fra to år og nedefter ud fra den tid, der var blevet opgivet ham af seerne. Dermed blev dét opfyldt, som var blevet sagt af profeten Jeremias: *En røst hørtes i Rama af gråd og afgrundsdyb sorg. Det var Rakel, der græd over sine børn, og hun ville ikke lade sig trøste, for de er ikke mere...*

Se, da Herodes så var død, så viser en Guds engel sig i en drøm for Josef i Egypten og siger: Stå op! Tag barnet og hans mor og rejs til Israel. For de, som stræbte barnet efter livet, de er døde. Så stod han op, tog barnet og hans mor og rejste ind i Israels land. Men da han hørte, at det var Arkelaos, der regerede over Judæa efter sin far, Herodes, blev han bange for at tage derhen. Ydermere blev han advaret mod det i en drøm, så han drog bort til Galilæaområdet. Da han var ankommet, slog han sig ned i en by, der hed Nazareth, så det blev opfyldt, som var blevet sagt gennem profeterne: *Han skal kaldes nazaræer.*

¹⁷⁶ Herodes den Store f. o. 73 f.Kr. – 4 f.Kr. Romersk vasalkonge over Judæa 37 f.Kr. – 4 f.Kr.

¹⁷⁷ Egentlig: 'opgangene' – dvs. solopgangens lande i øst.

¹⁷⁸ *grammateis* – egentlig skrivere - ofte oversat med skriftkloge, fordi de forstod sig på de hellige skrifter.

Indvielsen

Jesus' dåb

Dengang Johannes Døberen stod frem og prædikede i Judæas ørken, sagde han: Læg jeres liv om, for det himmelske rige er kommet nær. Det er det samme, som allerede er blevet sagt gennem profeten Jesajas, der siger: *Der lyder en røst fra én, der råber i ørkenen: Ban Herres vej – gør hans stier jævne.*

Selv gik Johannes klædt i en kameluldskappe med et læderbælte om livet. Hans føde bestod af græshopper og vildhonning.

Så drog Jerusalem, hele Judæa og hele egnen omkring Jordan ud og blev døbt af ham i Jordanfloden, idet de erkendte deres svigt. Men da han opdagede, at mange af farisæerne og saddukæerne kom til dåben, sagde han til dem: Møgunger! Hvem har bildt jer ind, at I kan flygte fra den kommende vrede? Bær hellere en frugt, som passer sig for det nye liv! Tro ikke at I bare kan sige ved jer selv: Vi har Abraham til far. For jeg kan godt fortælle jer, at Gud kan opvække Abraham børn af selv disse sten.

Øksen ligger allerede klar ved træets fod, så ethvert træ, der ikke bærer god frugt skal hugges om og kastes i ilden. *Jeg døber jer med vand til et nyt liv, men han, som kommer efter mig, er større end mig – ja, jeg er end ikke værdig til at bære hans sandaler. Han skal døbe jer med hellig ånd og med ild! Med forken i hånd vil han rense sin lo og samle sin hvede i lade. Men avnerne - dem vil han brænde op med en uudslukkelig ild!*

Jesus' dåb

En dag kommer Jesus så gående fra Galilæa til Jordan, og han går lige hen til Johannes for at blive døbt af ham. Men Johannes ville forbyde ham det. Det er da *mig*, der har brug for at blive døbt af *dig*, sagde han, og så kommer *du* til *mig*? Gør det nu bare, svarede Jesus, for på den måde bør vi opfylde alt, hvad der er rigtigt. Så døpte han ham. Da Jesus var blevet døbt, steg han straks op af vandet, og se, Himlen åbnede sig for ham, og han så Guds ånd stige ned som en due og komme over ham. Og hør, der lød en stemme fra Himlen: *Dette er min elskede søn. Ham fryder jeg mig over.*

Jesus og Satan

Derefter blev Jesus af ånden ført ud i ørkenen for at blive fristet af djævelen, og efter at have fastet i fyrre dage og nætter var han til sidst sulten. Så kom fristeren hen til ham og sagde: Hvis du virkelig er Guds søn, så sig at de her sten skal blive til brød.

Der står skrevet, svarede Jesus: *Et menneske lever ikke kun af brød, men af hver eneste fortælling, der udgår af Guds mund.*

Så tager djævelen ham med til den hellige by, stiller ham på helligdommens tinde og siger til ham: Hvis du virkelig er Guds søn, så kast dig bare ned. Der står jo skrevet: *Han vil give sine engle befaling om dig, så de vil bære dig på hænder, for at din fod aldrig må støde sig på nogen sten.*

Der står også skrevet: *Du må ikke friste Herre din Gud!* svarede Jesus.

Igen tager djævelen ham med – denne gang til et meget højt bjerg og viser ham alle verdens riger og al deres herlighed: Alt dette vil jeg give dig, siger han til ham, hvis blot du vil falde på knæ og tilbede mig. Gå din vej, Satan! udbød Jesus, for der står skrevet: *Jabve, din Gud, skal du tilbede og tjene - ham alene!*

Så forlader djævelen ham, og se, der kom engle og tog sig af ham.

I Galilæa og omegn

Forkyndelse og kald

Senere hørte Jesus, at Johannes var blevet arresteret, og så tog han bort til Galilæa. Han flyttede fra Nazareth og kom og slog sig ned i Kapernaum, der ligger ved søen i Zebulons og Naftalis områder. Det var for, at det skulle opfyldes, som blev sagt gennem profeten Jesajas, der siger: *Zebulons og Naftalis land, søvejen i Østjordanlandet, folkenes Galilæa – det folk, der sidder i mørke, har set et stort lys – over dem, der sad i døds skygges land, er et lys oprundet.*

Fra da af begyndte Jesus at prædike: Læg jeres liv om, for det himmelske rige er kommet nær.

Som han nu går omkring ved Galilæasøen, ser han to brødre, Simon, som kaldes Petrus og hans bror Andreas, i færd med at kaste et stort net ud i søen. De var nemlig fiskere.

Kom med mig! siger han til dem, så vil jeg gøre jer til menneskefiskere.

Straks forlod de deres net og gik med ham.

Da han gik videre derfra, får han øje på nogle flere. Det var to brødre, Jakob Zebedæus' søn og hans bror Johannes. De sad i båden sammen med deres far, Zebedæus og ordnede deres garn. Så kaldte han på dem, og straks forlod de båden og deres far og gik med ham.

Rundt omkring i hele Galilæa vandrede han. Han underviste i deres synagoger og forkyndte frihedsbudskabet om Riget, og han helbredte enhver lidelse og enhver sygdom i folket.

Rygtet om ham nåede også ud i hele Syrien, så de kom til ham med alle de syge, der havde forskellige lidelser og var plagede af smerter – dæmonbesatte og epileptikere – og han helbredte dem. Store skarer fulgte ham efterhånden fra Galilæa, Dekapolis, Jerusalem og Judæa og fra Østjordanlandet.

Første prædiken: Den nye lov

Da han så de mange mennesker, gik han op på bjerget, og da han havde sat sig, kom hans disciple hen til ham. Så tog han fat på at undervise dem:

Velsignede er de åndeligt fattige, sagde han, for de har allerede det himmelske rige!

Velsignede er de sørgende, for de skal trøstes!

Velsignede er de ydmyge, for de skal arve jorden!

Velsignede er de sultne og tørstige efter retfærdighed, for de skal mættes!

Velsignede er de barmhjertige, for de skal selv møde barmhjertighed!

Velsignede er de rene af hjertet, for de skal se Gud!

Velsignede er de, som skaber fred, for de skal kaldes Guds sønner!

Velsignede er de, der forfølges på grund af retfærdighed, for de har allerede det himmelske rige!

Ja, velsignede er I, når man håner og forfølger jer og løgnagtigt påstår alt muligt ondt om jer på grund af mig. Glæd jer og fryd jer! for stor er jeres himmelske belønning. Således forfulgte de jo også profeterne før jer.

I er jordens salt, men hvis saltet mister sin kraft, hvad skal jorden så saltes med? Det duer ikke længere til andet end at blive smidt ud og trampet ned af folk. I er verdens lys. En by, der ligger på et bjerg, kan ikke skjules, og man tænder heller ikke et lys og sætter det under en kurv, men på lysestagen, så det skinner for alle, som er i huset. Således skal I lade jeres lys skinne for folk, så de kan se jeres gode gerninger og lovprise jeres himmelske far.

Tro nu ikke, jeg er kommet for at ophæve loven eller profeterne. Jeg er ikke kommet for at ophæve, men for at opfylde. Ja, jeg siger jer: før Himlen og jorden forgår, skal ikke det mindste bogstav¹⁷⁹ eller blot en tøddel forsvinde fra loven - ikke før det er sket alt sammen. Så hvis nogen bryder ét eneste af

¹⁷⁹ jota, som der står i teksten, er det græske ἰ, der svarer til י (jod) i det hebraiske alfabet. Det mindste bogstav.

disse bud – blot det mindste – og lærer folk den slags, skal han kaldes den mindste i det himmelske rige, mens den, der overholder dem og lærer derefter, han skal kaldes stor i det himmelske rige. Ja, jeg siger jer: hvis ikke jeres retfærdighed langt overgår teologernes og farisæernes, kommer I overhovedet ikke ind i det himmelske rige.

Om den nye orden

I har hørt, der er sagt til de gamle: *Du må ikke slå ihjel! Den, der slår ihjel, er skyldig og skal dømmes.*

Men jeg siger jer: Enhver, som blot bliver vred på sin bror, er skyldig og skal dømmes. Enhver, som siger idiot!¹⁸⁰ til sin bror, er skyldig og skal dømmes af Synedriet – ja, enhver, som bare siger: Tåbel er skyldig og skal kastes i det brændende Gehenna.¹⁸¹ Nej, hvis du skal til at ofre din offergave på alteret og dér kommer i tanke om, at din bror har noget imod dig, så efterlad din gave foran alteret og gå igen. Bliv først forsonet med din bror, så kan du altid komme og ofre din gave. Se hellere at blive enig med din modpart i en fart, mens du er på vej sammen med ham, så din modpart ikke skal overgive dig til dommeren og dommeren til betjenten, så du kastes i fængsel. Jeg kan godt sige dig: du kommer ikke ud derfra, før du har betalt den sidste øre!¹⁸²

I har hørt, der er sagt: *Du må ikke bedrive hor!* Men jeg siger jer: Enhver, der blot ser på en kvinde med begærlige øjne, har allerede bedrevet hor med hende i sit hjerte. Så hvis dit højre øje får dig til at vakle, så riv det ud og kast det fra dig. Det er bedre for dig at miste ét af dine lemmer, end at hele dit legeme kastes i Gehenna. Og hvis din højre hånd får dig til at vakle, så hug den af og kast den fra dig. Det er bedre for dig at miste ét af dine lemmer, end at hele dit legeme kastes i Gehenna.

Det er blevet sagt: *Enhver, som skiller sig fra sin kone, skal give hende et skilsmissebrev.* Men jeg siger jer: Enhver, som skiller sig fra sin kone af anden grund end hor, gør hende til en hore, ligesom enhver, som gifter sig med en fraskilt kvinde, bedriver hor.

I har også hørt, der er sagt til de gamle: *Du må ikke sværge falsk! Dine løfter til Gud skal du holde.* Men jeg siger jer: I skal overhovedet ikke sværge! Hverken ved Himlen, for det er Guds trone – eller ved jorden, for den er hans fodskammel – eller ved Jerusalem, for det er den store konges by. Du skal heller ikke sværge ved dit hoved, for du magter ikke at gøre ét eneste hår hvidt eller sort. Nej, lad jeres tale være ja, ja – nej, nej. Hvad der går ud over dét er af det onde.

I har hørt, der er sagt: *Øje for øje – tand for tand!* Men jeg siger jer: Sæt jer ikke imod det onde! Nej, hvis nogen slår dig på din højre kind, så tilbyd ham også den anden. Og ham, der vil slæbe dig i retten for at kræve din klædning af dig – ham skal du også give kappen. Enhver, som tvinger dig til at gå en mil¹⁸³ med sig – ham skal du gå to med. Giv den, der beder dig, og vend dig ikke bort fra den, der gerne vil låne af dig.

I har hørt, der er sagt: *Du skal elske dit medmenneske, og du skal foragte din fjende!* Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender! Velsign dem, der forbander jer. Gør godt mod dem, der foragter jer og bed for dem, der udnytter og forfølger jer, så I kan blive jeres himmelske fars sønner. Han lader jo sin sol stå op over onde såvel som gode og sender regn over retfærdige såvel som uretfærdige. Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvad løn får I så? Gør ikke tolderne det selv samme? Og hvis I blot hilser på jeres brødre, hvad særligt gør I så? Gør ikke fremmede folk det selv samme?

Så vær da fuldkomne, på samme måde som jeres himmelske far er fuldkommen!

¹⁸⁰ Egentlig 'Raka', der på aramæisk betyder tom – dvs. tomhjernet idiot.

¹⁸¹ Transskribering af det hebraiske גיהנום, der egentlig henviser til Hinnoms Dal i nærheden af Jerusalem. Her ofrede både kong Akaz og hans sønnesøn kong Manasse ifølge 2. Krønikebog deres uægte børn, hvilket forlenede dalen med en slem forbandelse. Der kan have været tale om direkte børneofringer i form af afbrændinger. Et pinested for de skyldige efter døden i stil med det nordiske Helved.

¹⁸² *kodrans* - den mindste romerske mønt – en kvart as. Ti as svarer til én denar. Evangeliet er åbenbart henvendt til romerske forsamlinger?

¹⁸³ *milion* – romersk længdemål på 1000 skridt svarende til otte stadier svarende til 1475 meter.

Om velgørenhed

Pas på, at I ikke er velgørende blot for at blive beundret af mennesker – i så fald får I ingen løn af jeres himmelske far. Så når du vil være velgører, så lad ikke blæse i trompet foran dig, sådan som hyklerne gør det i synagogerne og på gaderne for at blive hædret af folk. Jeg kan godt sige jer: de har allerede fået deres løn! Men du, når du er velgørende, så lad ikke din venstre hånd vide, hvad din højre hånd gør, så din velgørenhed forbliver i det skjulte. Så skal din far, som ser i det skjulte belønne dig.

Om bøn

Når I beder til Gud, skal I ikke være som hyklerne, for de elsker at stå og bede i synagogerne og på gadehjørnerne for at blive beundret af folk. Jeg kan godt sige jer: de har allerede fået deres løn!

Men du, når du beder, så gå ind i dit kammer, luk din dør og bed til din far, som er i det skjulte. Så skal din far, som ser i det skjulte, belønne dig. Bed ikke med ørkesløse gentagelser, sådan som andre folk gør det, fordi de tror, de bliver hørt i kraft af deres mange ord. I må ikke være ligesom dem, for jeres far ved, hvad I har brug for, allerede før I beder ham om det. Derfor skal I bede således:

Vor far i Himlen! *Dit* navn skal holdes helligt! *Dit* rige skal komme! *Din* vilje skal ske! - i Himmel som på jord! Giv os i dag vort daglige brød! Eftergiv os vor skyld, ligesom også *vi* har eftergivet *vore* skyldnere! Led os ikke i fristelse! Nej, fri os fra det onde!

Hvis I altså tilgiver folk deres overtrædelser, så vil jeres himmelske far også tilgive jer. Hvis *ikke* I tilgiver folk, så vil jeres far heller ikke tilgive *jeres* overtrædelser.

Om faste

Når I faster, skal I ikke anlægge et bedrøveligt udtryk, som hyklerne. De gør deres fremtræden ukendelig, så de fremstår fastende for folk. Jeg kan godt sige jer: de har allerede fået deres løn!

Men du, når du faster, så salv dit hoved og vask dit ansigt, så du ikke fremstår fastende for folk, men alene for din far, som er i det skjulte. Så skal din far, som ser i det skjulte, belønne dig!

Om rigdom

Ophob ikke jeres rigdom på jorden, hvor møl og rust æder løs, og hvor tyve bryder ind og stjæler. Nej ophob jeres rigdom i det himmelske, hvor hverken møl eller rust æder løs, og hvor tyve ikke bryder ind og stjæler. For hvor din rigdom er, dér er også dit hjerte.

Dit øje er legemets lys. Så hvis dit øje er klart, er hele dit legeme lys. Men hvis dit øje er ondt, er hele dit legeme mørke. Så hvis det lys, som er i dig, er mørke – åh, hvilket dyb af mørke!

Om at bekymre sig

Ingen slave kan tjene to herrer. Han vil nemlig enten hade den ene og elske den anden - være hengiven mod den ene og foragte den anden. I kan ikke tjene både Gud og *Mammon*.¹⁸⁴ Derfor siger jeg jer:

Vær ikke bekymrede for jeres liv, hvad I skal spise eller drikke. Og heller ikke for, om I har tøj på kroppen. Er ikke livet *mere* end maden? - kroppen *mere* end tøjet? Se på himlens fugle, som hverken syr eller høster eller samler i lader – og dog føder jeres himmelske far dem. Er I ikke meget mere værd end dem? Hvem af jer kan føje blot en time til sit livsforløb ved at bekymre sig? Og hvorfor bekymrer I jer om tøj? Se på markens liljer, hvordan de vokser. De arbejder ikke – spinder ikke. Men jeg siger jer: end ikke kong Salomon i al sin pragt var klædt som én af dem. Så hvis Gud på den måde klæder græsset på marken, der står i dag, og i morgen kastes i ovnen, hvor meget mere så ikke jer? Hvor er jeres tillid – jeres hengivenhed?

¹⁸⁴ Aramæisk for jordisk rigdom – måske med henvisning til en syrisk guddom.

Altså skal I ikke være bekymrede og sige: Hvad skal vi spise? eller: Hvad skal vi drikke? eller: Hvad skal vi tage på? Det er alt sammen noget, fremmede folk stræber efter. Jeres himmelske far ved jo godt, at I har brug for det alt sammen. Nej, stræb først og fremmest efter Guds rige og hans retfærdighed, så får I alt det andet i tilgift. Så vær slet ikke bekymrede for i morgen. I morgen skal nok bekymre sig om sig selv. Der er ondskab nok til hver dag!

Om at dømme

Døm ikke, for at I ikke selv skal blive dømt. For den dom, I dømmer med, den skal I selv dømmes efter, og det mål, I måler med, det skal I selv tilmåles. Hvorfor ser du splinten i din brors øje, men bjælken i dit eget øje bemærker du ikke. Hvordan kan du sige til din bror: Tillad mig at tage splinten ud af dit øje? Nej, se godt efter, der sidder jo en bjælke i dit eget øje. Hykler! Tag først bjælken ud af dit eget øje, så du kan se klart og tage splinten ud af din brors øje.

Giv ikke det hellige til hundene, og kast ikke jeres perler for svin, for at de ikke skal trampe dem ned med fødderne, vende sig imod jer og flå jer i småstykker.

Den gyldne regel

Bed, så skal der gives jer! Søg, så skal I finde! Bank på, så skal døren åbnes for jer! For enhver, der beder, får. Den, der søger, finder. Og for den, der banker på, bliver døren åbnet. Eller findes der måske et menneske blandt jer, som vil give sin søn en sten, når han beder om et brød? - eller give ham en giftslange, når han beder om en fisk? Hvis altså I, som er onde, dog kender til at give gode gaver til jeres børn, hvor meget mere vil jeres himmelske far da ikke give gode ting til dem, der beder ham? Så alt, hvad du vil, at folk skal gøre mod dig, det skal du også gøre mod dem. Således er nemlig loven og profeterne.

Gå ind gennem den snævre port! Vid er porten og bred er vejen, der fører til ødelæggelse, og der er mange, der går ind igennem den, for snæver er porten og smal er vejen, der fører til livet, og det er få, som finder den.

Om falske profeter

Tag jer i agt for de falske profeter, som kommer til jer i fåreklæder, men indenunder er glubske ulve. På deres frugter skal I kende dem. Samler man måske druer fra tjørn eller figner fra tidsler? Nej vel? Ethvert godt træ bærer gode frugter, mens det dårlige træ bærer dårlig frugt. Et godt træ kan ikke bære dårlig frugt, så lidt som et dårligt træ kan bære dejlig frugt. Ethvert træ, som ikke bærer god frugt, hugges om og kastes på ilden. Så det er ganske vist: på deres frugter skal I kende dem.

Ikke alle, som siger til mig: Herre! Oh, Herre! skal komme ind i det himmelske rige. Nej kun den, der handler efter min himmelske fars vilje, *han* skal komme ind i det himmelske rige. Mange skal sige til mig på den sidste dag:¹⁸⁵ Herre! Jamen, Herre, har vi da ikke prædikeret i dit navn? Har vi da ikke uddrevet dæmoner i dit navn, og har vi da ikke udført mange undere i dit navn? Og da vil jeg sige dem ligeud: Aldrig har jeg kendt jer! Gå jeres vej, forbrydere!

Enhver, som hører efter hvad jeg siger og handler efter det, ligner den kloge mand, der byggede sit hus på klippen. Og regnen strømmede ned, flodbølger kom og stormen susede og slog imod huset, men det faldt ikke, for det var grundfæstet på klippen. Men enhver, som hører hvad jeg siger, og *ikke* handler

¹⁸⁵ Dommedag, hvor Gud dømmer folkeslagene.

efter det, ligner den tåbelige mand, som byggede sit hus på sandet. Og regnen strømmede ned, flodbølger kom, og stormen susede og slog mod huset, og det faldt med et mægtigt brag.

Det var sådan, at da Jesus havde afsluttet sin tale, var de alle forundrede over hans lære, for han underviste dem med en virkelig autoritet, og ikke som deres egne teologer.

De urørlige

Store folkemængder fulgte ham, da han var kommet ned fra bjerget. Og en spedalsk kom hen, faldt ned for ham og sagde: Herre! Hvis du vil, kan du rense mig. Og Jesus rakte hånden frem, rørte ved ham og sagde: Det vil jeg da. Bliv ren! Og straks blev han renset for sin spedalskhed.

Lad nu være med at fortælle det til nogen, sagde Jesus, men gå hen og vis dig frem for præsten og giv den offergave, Moses har foreskrevet – som et vidnesbyrd for dem.

Da han var kommet ind i Kapernaum, kom der en romersk centurion¹⁸⁶ hen til ham, og tryglede ham: Herre! Min dreng ligger lam derhjemme og plages forfærdeligt.

Kom med mig! siger Jesus til ham, jeg skal komme og helbrede ham.

Men Herre! svarede centurionen, jeg er ikke værdig til at du skal komme under mit tag. Sig blot et ord, så vil min dreng blive helbredt. Jeg er jo selv en mand med myndighed. Jeg har soldater under mig, og siger jeg til den ene: Gå! så går han og til den anden: Kom! så kommer han og til min tjener: Gør dette! så gør han det.

Da Jesus hørte det, undrede han sig og sagde til dem, der fulgtes med ham: Jeg kan godt sige jer: end ikke i Israel har jeg fundet nogen med sådan en tillidsfuld frimodighed. Men sådan er det: Mange skal komme fra øst og fra vest og sidde til bords med Abraham og Isak og Jakob i det himmelske rige, men rigets egne sønner skal kastes ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.

Så sagde Jesus til centurionen: Gå bare! Det går dig, som du ønskede.

Centurionen vendte så hjem indenfor den samme time og fandt drengen rask.

Da Jesus kom ind i Petrus' hus, hørte han, at Petrus' svigermor lå syg med feber. Så rørte han ved hendes hånd, og feberen forlod hende. Straks stod hun op og sørgede for dem.

Da det blev aften, kom de til ham med mange dæmonbesatte, og han uddrev ånderne blot med et ord. Han helbredte alle, der led ondt, for at det skulle opfyldes, som var blevet sagt gennem profeten Jesajas, der siger: *Han påtog sig vores svagheder – bar vores sygdomme.*

Om tillid

Da Jesus engang så skarerne omkring sig, foreslog han, at de skulle tage over på den anden side.

Imidlertid kom der en teolog hen til ham og sagde: Mester! jeg vil følge dig, hvor end du går.

Rævene har huler, sagde Jesus, og himlens fugle reder, men Menneskesønnen ejer ikke det sted, hvor han kan hvile sit hoved.

En anden - en af hans disciple – sagde til ham: Herre! Lad mig først gå hen og begrave min far.

Nej, kom med mig! sagde Jesus. Lad de døde begrave deres døde!

Så gik han ombord i båden, og hans disciple fulgte ham. Pludselig kom der et vældigt jordskælv i søen, så båden blev helt skjult af bølgerne. Men han lå bare og sov. Så gik de hen og vækkede ham og sagde: Herre! Frels os! Vi går under!

Hvad er I bange for? spurgte han dem, hvor er jeres tillid?

Så stod han op og truede ad vindene og søen, så det blev helt blik stille. Og folk undrede sig og sagde: Hvem er dog han, siden både storm og hav adlyder ham?

¹⁸⁶ Romersk befalingsmand over hundrede mand

De gale

Da han kommer over på den anden side til gerasenernes land,¹⁸⁷ støder han på to demonbesatte, der kom ud af gravene. De var ekstremt voldelige, så ingen var i stand til at passere ad den vej. Nu råbte de: Hvad vil du os, du Jesus, Guds søn? Er du kommet her for at plage os før tiden? Nu gik der langt fra dem en stor flok svin og græssede, så demonerne bad ham: Hvis du absolut vil uddrive os, så send os ind i svineflokken dér.

Forsvind med jer! sagde han til dem. Så fór de ud og røg over i svinene, men tænk, hele flokken styrtede ned ad skrænten ud i søen og blev opslugt af vandet, så hyrderne flygtede over hals og hoved. De løb ind til byen og fortalte det hele – også det med de demonbesatte. Og se, hele byen kom ud for at møde Jesus, og da de så ham, tryglede de ham om at forlade deres egn.

Om Jesus' magt

Han gik nu ombord i båden, satte over søen og kom til sin egen by. Her kom de til ham med en lam, der lå på en bære. Da Jesus så deres hengivenhed, sagde han til den lamme: Vær frimodig, min søn! Du er tilgivet. Men så var det, nogle af teologerne sagde ved sig selv: Den mand taler blasfemisk!

Men Jesus gennemskuede dem, så han sagde: Hvorfor tænker I ondt i jeres hjerter? Hvad er lettest at sige: 'Dine svigt er tilgivet, eller: 'Rejs dig op og gå'? Men nu kan I lære, at Menneskesønnen har magt på jorden til at tilgive svigt. Så sagde han til den lamme: Rejs dig op! Tag din madras og gå hjem!

Og han rejste sig op og gik hjem. Da skaren så det, blev de ramt af ærefrygt, og de lovpriste Gud, der havde givet sådan en magt til mennesker.

Omgangskredsen

Da Jesus gik videre derfra, fik han øje på en mand ved navn Matthæus, der sad ved sin toldbod, og han siger til ham: Kom med mig! Og han rejste sig op og gik med ham.

Nu hændte det, når Jesus sad til bords i hjemmene, at der kom mange toldere og forbrydere og sad til bords sammen med ham og hans disciple. Da farisæerne opdagede det, spurgte de hans disciple: Hvorfor spiser jeres mester dog sammen med tolderne og forbryderne?

Da Jesus hørte det, sagde han: De raske har ikke brug for læge, men det har de syge. Gå hellere hjem og find ud af, hvad det her betyder: *Barmhjertighed forlanger jeg – ikke offer!*

Jeg er ikke kommet for at kalde retfærdige, men uretfærdige.

Om faste

Engang kom Johannes' disciple hen til ham og sagde: Hvorfor faster både vi og farisæerne, men dine disciple gør det ikke?

Brudesvendene kan vel ikke gå og sørge, så længe brudgommen er sammen med dem, svarede Jesus, men den tid kommer, hvor brudgommen bliver taget fra dem, og da skal de faste. Ingen syr en uvasket lap på en gammel klædning, for så river lappen sig løs fra klædningen, og hullet bliver værre. Man hælder heller ikke ny vin på gamle sække, for at vinsækkene ikke skal sprænges, så vinen bliver spildt og vinsækkene ødelagt. Nej, man hælder ny vin på nye sække, så bevarer man begge dele.

En lille pige

Endnu mens han talte, kom der en forstander og knælede ned for ham og sagde: Min datter er lige død. Men kom alligevel og læg din hånd på hende, så vil hun leve.

Jesus rejste sig op og gik med ham sammen med sine disciple.

¹⁸⁷ Nogle håndskrifter skriver *gadarenernes* land – måske af hensyn til geografien.

Mens de var undervejs, kom en kvinde, der havde haft blødninger i tolv år, hen til ham bagfra og rørte ved fligen af hans klædning. Hun tænkte nemlig ved sig selv: Hvis bare jeg kan røre ved hans klædning, bliver jeg rask.

Men Jesus vendte sig omkring, fik øje på hende og sagde: Vær frimodig, min datter! Din tillid har helbredt dig! Og kvinden blev helbredt i selv samme stund.

Jesus nåede nu til forstanderens hus, og da han så fløjtespillernes og skarens sørgespil, sagde han: Gå jeres vej! Pigen er ikke død. Hun sover bare!

Men de lo ad ham. De vidste jo udmærket, at hun var død.

Da skaren så omsider var blevet smidt ud, gik han ind, greb pigens hånd og rejste hende op. Og rygget herom kom ud i hele omegnen.

To blinde 1

58. Da han gik bort derfra, fulgte to blinde efter Jesus. De råbte og skreg: Forbarm dig over os, Davids søn! Da han var kommet hjem, kom de blinde hen til ham, og Jesus siger så til dem: Tror I virkelig på, at jeg kan gøre dette?

De svarer ham: Ja, Herre! Så rørte han ved deres øjne og sagde: Lad det så gå jer som I troede!

Så åbnedes deres øjne, men Jesus befalede dem strengt: Sørg for, at ingen får det her at vide!

Men de gik ud og fortalte vidt og bredt om ham.

Netop som de var på vej ud, så kommer de til Jesus med en stum, der var besat af en dæmon. Da dæmonen var drevet ud, talte den stumme. Og folkeskaren undrede sig og sagde: Aldrig har man set magen i Israel!

Farisæerne sagde imidlertid: Det er ved dæmonernes fyrste, han uddriver dæmoner.

59. Jesus vandrede således igennem alle byerne og landsbyerne. Han underviste i deres synagoger og forkyndte frihedsbudskabet om Guds rige, samtidig med, at han helbredte alle lidelser og sygdomme.

Anden prædiken: Udsendelsen

Som han nu betragtede folkeskarerne, fik han medlidenhed med dem, fordi de var udslidte og udstødte som får uden hyrde. Høsten er godt nok stor, men arbejderne er få, siger han så til sine disciple, bed derfor høstens herre om, at han må udsende arbejdere til sin høst.

Derefter sammenkaldte han sine tolv disciple. Han gav dem magt over urene ånder, så de kunne uddrive dem og magt til at helbrede enhver lidelse og enhver sygdom.

Navnene på de tolv apostle var for det første Simon, som kaldes Petrus og hans bror Andreas, så brødrene Jakob, og Johannes, Zebedæus' sønner. Der var Philip og Bartholomæus, Thomas og toldereren Matthæus, Jakob, Alfæus' søn og Thadæus og Simon Kanaanæer og Judas Iskariot, han som senere udleverede ham. Disse tolv udsendte Jesus, og han belærte dem: Gå ikke ad fremmede folks veje og gå heller ikke ind i samaritanernes byer. Nej, gå hellere til de fortabte får af Israels hus. På jeres vandring skal I prædike over dette ord: Det himmelske rige er kommet nær! Helbred syge, oprejs døde, rens spedalske, uddriv dæmoner. I har fået det som gave, så giv det videre som gave. Tag ikke guld eller sølv eller kobber med i jeres bælte, ej heller rygsæk til turen eller en ekstra kjortel, sandaler eller stav. For en arbejder er sin føde værd. Når I kommer ind i en by eller landsby, så undersøg, hvem der dér måtte være et besøg værd og bliv der så, indtil I går videre. Når I kommer ind i et hus, så hils det med ordene: Fred være med dette hus! Hvis huset er besøget værd, skal jeres fred hvile over det, men hvis ikke det er det værd, så lad jeres fred vende tilbage til jer selv. De, som ikke vil tage imod jer eller lytte til jeres ord, deres hus eller den by skal I forlade og ryste støvet af jeres fødder. Jeg kan godt sige jer: dommedag bliver nemmere at bære for Sodomas og Gomorras land end for den by.

Forstår I, jeg sender jer ud som får blandt ulve, så vær snedige som slanger og bly som duer. Vogt jer for folk! De vil udlevere jer til synedrier og de vil piske jer i deres synagoger - ja, I vil blive fremstillet for guvernører og konger på grund af mig til et vidnesbyrd for dem og for folkene. Men når de udleverer jer, så vær ikke bekymrede for hvordan eller hvad, I skal sige, for hvad I skal sige vil blive givet jer i samme stund. Det er nemlig ikke jer, der taler, men jeres fars ånd taler gennem jer.

Bror skal udlevere bror til døden – en far sit eget barn. Børn skal rejse sig mod forældrene og slå dem ihjel. I vil blive lagt for had af alle på grund af mit navn, men den, der holder ud til det sidste, han skal blive frelst. Når de forfølger jer i den ene by, så flygt til den næste, og når de forfølger jer i den, så flygt til en anden. Ja, jeg siger jer: I når ikke at komme igennem Israels byer, før menneskesønnen kommer igen.

En discipel står ikke over sin mester så lidt som en slave står over sin herre. Det må være nok for disciplen, at det går ham som sin mester og for slaven, at det går ham som sin herre. Har de kaldt husets herre Beelzebul, hvor meget mere så ikke hans husstand? Så dem skal I ikke være bange for. Intet er jo skjult, som ikke skal åbenbares – eller hemmeligt som ikke skal blive kendt. Hvad jeg fortæller jer i mørket, skal I tale i lyset – hvad der hviskes jer i øret, skal I forkynde fra hustagene. Vær ikke bange for dem, der slår legemet ihjel, men som ikke kan dræbe sjælen. Nej, frygt snarere for ham, der kan ødelægge både sjæl og legeme i Gehenna.

Sælges ikke to spurve for en krone?¹⁸⁸ Og ikke en eneste af dem falder til jorden uden jeres fars vidende. På jer er endog alle jeres hovedhår talte. Så I skal ikke være bange! I er mere værd end mange spurve. Enhver, som vedkender sig mig overfor folk, ham vil jeg også vedkende mig overfor min himmelske far. Men enhver, der fornægter mig overfor folk, ham vil jeg også fornægte overfor min himmelske far. Tro ikke, min tilstedeværelse vil skabe fred på jorden. Nej, den vil ikke skabe fred, men krig! Den vil volde splid mellem en søn og hans far, mellem en datter og hendes mor og mellem en svigerdatter og hendes svigermor – ja, et menneske skal få sin egen husstand som fjender.¹⁸⁹

Den, der elsker far eller mor mere end mig, er uværdig i mine øjne! Og den, der elsker søn eller datter mere end mig, er uværdig for mig at se! Og den, der ikke tager sit kors på sig og kommer med mig, er ikke længere min bror! Den, der allerede har fundet sit liv, skal miste det, men den, der har mistet sit liv på grund af mig, skal finde det.

Den, som tager imod jer, tager imod mig, og den, som tager imod mig, tager imod ham, der har udsendt mig. Den, som tager imod en profet, fordi han er profet, skal få løn som en profet – den, som tager imod en retfærdig, fordi han er retfærdig, skal få løn som en retfærdig. Men den, som giver en af disse små et bæger koldt vand at drikke, blot fordi han er min discipel – ja, jeg siger jer, han skal ikke gå glip af sin løn.

Om Johannes Døberen

Da Jesus havde afsluttet belæringen af sine tolv disciple, tog han bort derfra for at undervise og prædike i deres byer. Da nu Johannes i fængslet hørte om Jesus' virksomhed, sendte han bud gennem sine disciple og spurgte ham: Er du ham, der kommer,¹⁹⁰ eller skal vi vente en anden?

Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser, svarede Jesus. Blinde ser, lamme går, spedalske renses, døve hører, døde oprejses. Et glædeligt budskab forkyndes for fattige, og velsignet være den, der ikke tager anstød af mig.

¹⁸⁸ *assarion* - en *as* eller *assarinus* var en romersk mønt. Ti *as* svarer til en denar.

¹⁸⁹ En lidt fri oversættelse af den problematiske tanke, at Jesus skulle være kommet *for at* volde splid mellem mennesker. Direkte oversat lyder sætningen: Tro ikke, jeg kom for at kaste fred over jorden – jeg kom ikke for at kaste fred, men sværd ...

¹⁹⁰ Dvs. Messias, der skal komme med dom og med frihed.

Da de var taget af sted, begyndte Jesus at tale til folkeskarerne om Johannes: Hvad var det, I gik ud i ørkenen for at se? Et siv, der svajer for vinden? Nej, hvad gik I ud for at se? Et menneske klædt i fint tøj? Men de, der går i fint tøj, findes jo på kongeslottet. Nej, hvad gik I ud for at se? En profet? Ja, jeg siger jer: Han var mere end en profet. Det er nemlig ham, om hvem der er skrevet: *Se, jeg sender min engel for dit ansigt, han skal bane din vej for dig.* Jeg kan godt sige jer: der ikke er opstået nogen større end Johannes Døberen blandt kvindefødte. Og dog er den mindste i det himmelske rige større end ham.

(Fra Johannes Døberens dage indtil nu tages det himmelske rige med magt, ja, de fremstormende overtager det. For alle profeterne og loven prædikede indtil Johannes, og hvis I er klar til at acceptere det, så er han faktisk Elias, der er ved at komme. Den, som har ører at høre med, han høre!)¹⁹¹

Men hvad skal jeg ellers sammenligne nutidens mennesker med? De ligner små børn, der sidder på torvet og råber ad de andre. For vi spillede på fløjte for jer, men I gad ikke danse! Vi sang klagesange, men I græd overhovedet ikke! Johannes kom - han som hverken spiste eller drak, og de sagde: Han er besat! Så kom Menneskesønnen, som både spiser og drikker, og de siger: Tænk for et menneske! En fråser og dranker, ven med toldere og forbrydere! Tja, visdommen retfærdiggøres ved sine frugter.¹⁹² Så begyndte han at skælde ud på de byer, hvor de fleste af hans undere var foregået, fordi de ikke havde omvendt sig: Forbandede Korazin! Og du, Betsajda! For hvis de mirakler, der foregik hos jer, var sket i Tyrus eller Sidon, ville de for længst have omvendt sig i sæk og aske. Men jeg siger jer: Tyrus og Sidon vil få det nemmere på dommedag end jer. Og du Kapernaum! Tror du, du skal ophøjes til Himlen? Nej! til Hades¹⁹³ skal du styrtes ned! For hvis de mirakler, der er foregået hos dig, var sket i Sodoma,¹⁹⁴ ville den have stået lige til denne dag. Jeg siger jer: Sodomias land får det nemmere på dommedag end du.

Jesus' bøn

Det var på den tid, Jesus tog ordet og sagde: Jeg lovpriser dig, far, Himlens og jordens herre, fordi du har skjult dette for de vise og forstandige og åbenbaret det for småbørn.

Ja, far, for sådan ville du have det.

Alt er blevet overgivet mig af min far, og ingen kender Guds Søn undtagen Gud Fader – ingen kender Gud Fader undtagen Guds Søn, og de, som Guds Søn vælger at åbenbare ham for.

Kom til mig alle I, som er trætte og bebyrdede, og jeg vil give jer hvile.

Tag *mit* åg på jer og lær af mig, så jeres sjæle kan finde hvile.

For jeg er mild og ydmyg af hjertet, ja, *mit* åg er gavnligt – *min* byrde let.

Om sabbatsregler

Engang på en sabbat gik Jesus gennem kornmarkerne. Hans disciple var sultne, så de begyndte at plukke aksene og spise dem. Men da farisæerne opdagede dem, sagde de til ham: Hallo! Dine disciple gør noget, som ikke er tilladt på sabbatten! Så sagde han til dem: Har I ikke læst, hvad kong David gjorde, dengang han og hans følge var sultne? Hvordan han gik ind i Guds hus og spiste alterbrødene. Dem måtte han ellers ikke spise, så lidt som de, der var med ham – det måtte kun præsterne. I har måske heller ikke læst i loven, at på sabbatten bryder præsterne i templet faktisk sabbatten¹⁹⁵ - og er dog uden skyld? Men jeg siger jer: Her er mere end templet! *Barmhjertighed forlanger jeg – ikke offer!* Hvis I anede, hvad det vil sige, så ville I aldrig have fordømt de skyldfrie. For menneskesønnen er herre over sabbatten.

¹⁹¹ Muligvis en redaktionel – temmelig kryptisk - note?

¹⁹² Egentlig 'børn'.

¹⁹³ Dødsriget i græsk-romersk mytologi

¹⁹⁴ Sodoma og Gomorra blev lagt i ruiner af Guds vrede. Jf. 1. Mos. 18-19.

¹⁹⁵ Ved at arbejde, måske.

Så gik han videre og kom ind i deres synagoge.

Se, der sad en mand med en forkrøblet hånd, så de spurgte ham: Er det tilladt at helbrede på en sabbat? Det gjorde de for at kunne anklage ham, men han svarede dem: Findes der mon iblandt jer et menneske, der har ét får, og som - hvis det falder i en grøft på en sabbat – ikke vil få fat i det og løfte det op? Hvor meget mere værd er et menneske ikke end et får? Derfor er det tilladt at gøre godt på sabbatten.

Så siger han til manden: Ræk din hånd frem! Han rakte den frem, og den var helbredt – lige så sund og rask som den anden.

Konflikt med farisæerne

Men da farisæerne kom ud, holdt de samråd om, hvordan de skulle få Jesus slået ihjel. Da han blev klar over det, tog han væk derfra. Mange fulgte efter ham, og han helbredte dem alle og advarede dem om ikke at gøre ham berømt. Det var for at profeten Jesajas' ord kunne blive opfyldt. Han siger:

Se mit barn, ham jeg har udvalgt – min elskede, som min sjæl fryder sig ved.

Over ham vil jeg lægge min ånd, og han skal forkynde dom for folkene.

Han skændes ikke – råber ikke op - ingen vil høre hans røst i gaderne.

Han knækker ikke skamferet rør – slukker ikke en osende væge, indtil han udfører dommen til sejr.

Ja, på hans navn skal folkene håbe.

Nu blev der ført en dæmonbesat hen til ham - én der var blind og stum, og han helbredte ham, så den stumme kunne både tale og se. Alle skarerne blev forundrede og de sagde: Mon ikke dette er Davids søn? Men da farisæerne hørte det, sagde de: Han hér kan ikke uddrive dæmoner, medmindre det er ved Beelzebul, dæmonernes fyrste. Men da Jesus kendte deres rænker, sagde han til dem: Ethvert rige, der er i splid med sig selv, går til grunde, og ingen by eller hus, der er i splid med sig selv, kan bestå. Hvis nu Satan uddriver Satan, er han kommet i splid med sig selv. Hvordan skal hans rige så bestå? Og hvis jeg uddriver dæmoner ved Beelzebul, ved hvem uddriver jeres sønner dem så? Derfor skal *de* være jeres dommere. Hvis det imidlertid er ved Guds ånd, jeg uddriver dæmonerne, så er Guds rige kommet over jer. Hvordan skulle nogen være i stand til at komme ind i den stærkes hus og røve hans gods, hvis ikke han først har bundet den stærke? Så først kan han røve hans hus.

Den, der ikke er med mig, er imod mig! Den, der ikke samler med mig, spreder! Derfor siger jeg dette til jer: Ethvert svigt og enhver bespottelse skal tilgives folk, men bespottelse imod ånden skal ikke tilgives. Hvis nogen modsiger Menneskesønnen, skal det tilgives ham, men hvis nogen modsiger den hellige ånd, skal det aldrig tilgives ham – hverken i denne tidsalder eller den kommende. Enten passer I træet godt, så vil dets frugt også være god – eller I passer det dårligt, og så er dets frugt også dårlig. For træet kendes på frugten. Møgunger! Hvordan skulle I kunne sige noget godt, når I er onde? Hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med. Det gode menneske tager gode ting frem fra sit gode forråd – og det onde menneske tager onde ting frem fra sit onde forråd. Men jeg siger jer, at ethvert uovervejede ord, folk udtaler, skal de stå til regnskab for på dommedag. For ved dine ord skal du frikendes, og ved dine ord skal du fordømmes.

Nogle af teologerne og farisæerne svarede ham nu: Mester! Vi vil gerne se et tegn fra dig. Men han svarede dem: En ond og forkvaklet tid søger tegn, men der skal ikke gives den noget tegn andet end profeten Jonas' tegn.¹⁹⁶ For ligesom Jonas var tre dage og tre nætter i bugen på den store fisk, således skal Menneskesønnen også være tre dage og tre nætter i jordens hjerte. Mænd fra Nineve skal rejse sig ved dommen sammen med denne generation, og de skal fordømme den, for *de* omvendte sig ved Jonas' prædiken – og hør, her er mere end Jonas! Dronningen fra syd skal rejse sig ved dommen sammen med

¹⁹⁶ Se Jonas' Bog i Det gamle Testamente

denne generation, og hun vil fordømme den. For *hun* kom fra jordens ender for at høre Salomons visdom – og hør, her er mere end Salomon.¹⁹⁷

Når den urene ånd er faret ud af mennesket, farer den omkring i ørkenen¹⁹⁸ og søger hvile, men den finder ingen ro. Så siger den: Jeg vil vende tilbage til mit hjem, som jeg forlod. Og når den kommer, finder den det ubeboet, fejet og prydet. Så tager den ud og tager syv andre ånder med sig værre end den selv, og de tager ind og slår sig ned dér, så det sidste bliver værre for det menneske end det første. Sådan skal det også gå denne onde generation.

Den sande familie

Mens Jesus endnu talte til skarerne, se, så stod hans mor og hans brødre udenfor og ville gerne tale med ham. Én sagde til ham: Hør, din mor og dine brødre står udenfor og vil gerne tale med dig.

Hvem er min mor? Hvem er mine brødre? svarede han. Så rakte han sin hånd ud mod sine disciple og sagde: Se her! min mor og mine brødre! Ja, enhver, som gør min himmelske fars vilje, *han* er min bror og søster og mor.

Tredje prædiken: om Guds rige

Samme dag forlod Jesus huset og satte sig nede ved søen. Store folkeskarer stimlede sammen om ham, så han måtte gå ombord i en båd og sætte sig, mens hele skaren stod på stranden. Han talte meget til dem i billeder og sagde bl.a.:

Hør her! En bonde gik ud for at så, og mens han såede, faldt noget langs med vejen, hvor fuglene kom og spiste det. Andet faldt på klippegrund, hvor der ikke var meget jord. Det spirede straks, fordi jorden ikke var dyb, men da solen stod op, blev det svedet og visnede, fordi det ikke havde rod. Andet faldt blandt tjørne, og tjørnene voksede op og kvalte det. Men noget faldt på den gode jord og bar frugt – noget hundrede fold, andet tres, andet igen tredive fold. Den som har ører at høre med, han høre!

Hans disciple kom nu hen og spurgte ham: Hvorfor taler du til dem i billeder?

Han svarede dem: Jer er det givet at kende mysteriet om det himmelske rige, men dem er det ikke givet. For den, som har, ham skal der gives, men den, som ikke har, han skal fratages selv det, han har. Det er derfor, jeg taler til dem i billeder, for de ser og ser dog ikke – de hører og hører dog ikke – endsiget da forstår noget som helst. På dem er Jesajas' profeti gået i opfyldelse, når han siger:

I skal høre og høre og intet fatte, se og se og slet ikke indse.

For dette folks hjerte er blevet sløvt, de hører dårligt med ørerne, deres øjne har de lukket til, for at de ikke skulle se med øjnene eller høre med ørerne eller begribe med hjertet og omvende sig, så jeg kan helbrede dem.

Jeres øjne derimod er velsignede, for de ser – ligeså jeres ører, for de hører. Ja, jeg siger jer, at mange profeter ønskede at se, hvad I ser, men så det ikke – at høre, hvad I hører, men hørte det ikke.

Tag nu historien om bonden. Til enhver, som hører fortællingen om Riget uden at forstå det, til ham kommer Den Onde og river dét bort, som er sået i hans hjerte. Det er det, der er sået ved vejen.

Det, som er blevet sået på klippegrund, det forestiller ham, der hører fortællingen, og straks tager imod den med glæde, men han har ikke rod i sig – følger blot med tiden – så når der kommer trængsler eller forfølgelser på grund af fortællingen, tager han straks anstød af den.

Det, som er blevet sået blandt tjørne, det forestiller ham, der hører fortællingen, men tidens bekymringer og rigdommens bedrag kvæler fortællingen, så den bliver ufrugtbar.

Men det, som er blevet sået på den gode jord, det forestiller ham, der hører fortællingen og forstår den, og *han* bærer frugt – nogle bærer hundrede fold, andre tres, andre igen tredive fold.

¹⁹⁷ Se 1. Kong. 10,1 ff.

¹⁹⁸ Egentlig: 'vandløse steder'

Han fortalte dem også en anden historie: Det himmelske rige er som en mand, der har sået god sæd i sin mark, sagde han, men mens folkene sov, kom hans fjende og såede ukrudt midt blandt hveden. Så gik han igen. Da planterne spirede og bar frugt, så dukkede også ukrudtet op. Så kom husbondens slaver hen til ham og sagde: Herre! Var det ellers ikke *god* sæd, du såede i din mark? Hvor kommer så ukrudtet fra? Dette er min fjendes værk, sagde han til dem.

Ønsker du, at vi skal gå ud og samle det sammen? spurgte slaverne ham.

Nej, for så rykker I bare hveden op, når I samler ukrudtet, svarede han. Lad dem bare vokse sammen indtil høsten. Når høsten kommer, så vil jeg sige til høstfolkene: Saml først ugræsset og bind det i neg, så det kan blive brændt. Hveden derimod skal I samle sammen i min lade.

Endnu en fortælling fremlagde han for dem: Det himmelske rige er som et sennepsfrø, som en mand tog og såede i sin mark, sagde han, det er det mindste af alle sædekorn, men når det er udvokset, er det større end havens prydplanter – ja, det bliver et træ, så Himlens fugle kommer og bygger rede i dets grene.

Også en anden historie fortalte han dem: Det himmelske rige er som en surdej, som en kvinde tog og æltede med tre mål mel, indtil det hele var gennemsyret.

Alt dette fortalte Jesus i billeder til skarerne. Han talte ikke til dem undtagen i billeder. Det var for at det skulle blive opfyldt, som blev sagt gennem profeten Jesajas, der sagde: *Jeg vil åbne munden med billeder – det, som er skjult fra verdens grundlæggelse, det vil jeg udlægge.*

Da han havde sendt skarerne væk, gik han tilbage i huset. Så kom hans disciple og sagde: Forklar os billedet med ukrudtet på marken.

Den, der sår den gode sæd, svarede han, er Menneskesønnen. Marken er verden. Den gode sæd, det er rigets sønner, men ukrudtet er Den Ondes sønner. Fjenden som sår dem, er djævelen. Høsten er tidens ende, og høstfolkene er engle. Sådan som ukrudtet samles og fortæres af ild, således skal det ske ved tidens ende. Menneskesønnen skal sende sine engle, og han vil fjerne alle dem fra sit rige, der vækker til frafald og dem, som lever lovløst. De skal kaste dem i fyret, og dér skal der være gråd og tænderskæren. *Så* skal de retfærdige skinne som solen i deres fars rige. Den, som har ører at høre med, han høre! 89. Det himmelske rige er som en skat, der er blevet gemt i marken. En mand finder den og begraver den igen, og af lutter glæde over den går han hen og sælger alt, hvad han ejer, og så køber han simpelt hen marken.

Og det himmelske rige er som en købmand, der handler med smukke perler. Da han så endelig fandt den ene meget kostbare perle, gik han hen og solgte alt, hvad han havde og købte den.

Det himmelske rige er som et net, der blev kastet i havet og samlede alle slags fisk. Da det var fuldt, blev det trukket op på land, og man satte sig og samlede de gode i kar, men de dårlige smed de ud. Således skal det gå ved tidens ende. Englene skal gå ud og adskille de onde fra de retfærdiges kreds og kaste dem i fyret. Dér skal der være gråd og tænderskæren. Har I forstået alt dette? Ja! svarede de ham. Så sagde han til dem: Så er da enhver teolog, som er blevet oplært i Det himmelske Rige, som en husbond, der smider nyt såvel som gammelt ud af sit skatkammer.

Mistillid

Da Jesus havde afsluttet disse fortællinger, tog han bort derfra. Han kom så ind i sin hjemby, og han underviste dem i deres synagoge, så de blev forundrede og sagde:

Jamen, hvorfra har han denne visdom og disse underfulde gerninger? Er han ikke tømmerens søn? Hedder hans mor ikke Mariam og hans brødre Jakob og Josef og Simon og Judas, og lever alle hans søstre ikke her hos os? Hvorfra kommer så alt dette? Ja, de blev ligefrem forargede på ham.

Men Jesus sagde til dem: En profet er aldrig æreløs undtagen i sin hjemby - i sit eget hjem!

Dér på stedet gjorde han ikke mange undere på grund af deres mistillid.

Mordet på Johannes Døberen

På den tid hørte tetrarken Herodes¹⁹⁹ rygter om Jesus, og han sagde til sine tjenere: Det må være Johannes Døberen. Han er opstået fra de døde, og derfor virker de undergørende kræfter i ham.

Herodes havde nemlig arresteret Johannes, lænket ham og sat ham i fængsel på grund af Herodias, der var Filips, hans brors kone. Johannes havde dengang sagt til ham, at det ikke var ham tilladt at have hende. Egentlig ville han helst slå ham ihjel, men han frygtede folkemængden, for de betragtede Johannes som en profet. Men dengang Herodes' fødselsdag så blev fejret, dansede Herodias' datter midt under festen, og hun behagede Herodes i den grad, så han med en ed svor at give hende, hvad end hun bad om. Tilskyndet af sin mor siger hun så: Giv mig her på et fad Johannes Døberens hoved.

Kongen blev ked af det, men på grund af eden og dem, der sad til bords med ham, befalede han, at det skulle tilstedes hende. Han sendte så bud og halshuggede Johannes i fængslet. Hans hoved blev nu bragt ind på et fad, som blev givet til pigen, der gav det til sin mor. Senere kom hans disciple til. De tog hans legeme og begravede det. Så gik de hen og fortalte det til Jesus.

Mad til alle 1

Da Jesus hørte det, drog han bort derfra i en båd til et øde sted for sig selv. Det kom folkemængden for øre, så de fulgte efter ham til fods fra byerne. Så da han kom derud, så han en stor folkeskare. Han fik medlidenhed med dem, og han helbredte deres syge. Da det nu blev aften, kom hans disciple hen til ham og sagde: Stedet er øde og dagen er allerede gået. Send mængden bort, så de kan gå ind i landsbyerne og købe sig noget mad. De behøver ikke drage bort, svarede Jesus, I kan jo bare give dem noget at spise! Det går ikke, sagde de, her er ikke andet end fem brød og to fisk.

Bring mig dem her! sagde han, og så bad han menneskemængden om at lægge sig på græsset. Han tog de fem brød og de to fisk, så op mod Himlen og velsignede dem. Og efter at have brækket brødene over, gav han dem til disciplene, og hans disciple gav dem til folkeskaren. Alle spiste og blev mætte, og de samlede tolv kurvefulde af det, som blev til overs af stykkerne. Der spiste omkring fem tusind mænd foruden kvinder og børn.

Vandring på søen

Straks efter bad han sine disciple om at gå ombord i båden og sejle i forvejen til den anden side, indtil han havde fået sendt folkeskaren af sted. Da han havde sendt mængden af sted, gik han op på bjerget for sig selv for at bede. Mens aftenen skred frem, var han alene deroppe. Imidlertid blev båden, der allerede var mange hundrede meter²⁰⁰ fra land, trængt af bølgerne, eftersom vinden var imod. Men i den fjerde nattevagt²⁰¹ kom han ud til dem, gående på søen. Disciplene, der fik øje på ham, mens han gik ude på søen, blev forfærdede og sagde: Det er et spøgelse! Og de råbte og skreg af frygt.

Men i det samme talte Jesus til dem og sagde: Vær frimodige! Det er mig! I skal ikke være bange!

Herre! hvis du er dig, svarede Petrus, så befal mig at komme ud til dig på vandet. Kom! sagde han. Så steg Petrus ud af båden, gik på vandet og kom hen til Jesus. Men da han mærkede vinden, blev han bange, så han begyndte at synke. Herre! red mig! skreg han. Straks rakte Jesus hånden ud, greb fat i ham og sagde: Hvor er din tillid! Hvorfor tvivlede du?

Da de var kommet ombord i båden, lagde vinden sig. De, der var i båden, faldt på knæ for ham og sagde: Du er den virkelige Guds søn!

¹⁹⁹ Herodes den Stores søn, Herodes Antipas, der som romersk vasalfyrste herskede over Israel i et såkaldt tetrarki (firemandsvælde) sammen med sine brødre Herodes Arkelaos og Herodes Filip. Galilæa hørte under Antipas.

²⁰⁰ Egentlig 'mange stadier' – et græsk længdemål ca. 190 m. Jf. stadion.

²⁰¹ Mellem kl. 3 og kl. 6

Om spiseregler

Da de var kommet over, kom de til området ved Genesaret. Mændene der på stedet genkendte ham, og de sendte bud til hele omegnen, der så kom til ham med alle, der havde ondt. De bad ham om blot at måtte røre ved fligen af hans tøj, og alle, der rørte, blev helbredt.

Så kommer der nogle farisæere og teologer fra Jerusalem til Jesus og siger: Hvorfor bryder dine disciple med de gamles overlevering? De vasker jo ikke hænder, når de spiser brød.

Ja, hvorfor bryder I selv med Guds bud til fordel for jeres egen overlevering? svarede han dem. Gud siger jo: Ær din far og din mor! og: Den, der taler ondt om far eller mor skal i sandhed dø! Men I hævder, at enhver skal sige til sin far eller mor: Det, I skulle have glæde af fra mig, skal være offergave. Så ærer han jo på ingen måde sin far eller mor, og I har ophævet Guds bud til fordel for jeres egen overlevering. Hyklere! Jesajas profeterede rigtigt om jer, da han sagde: *Dette folk ærer mig med læberne, men deres hjerte er langt borte fra mig. Forgæves dyrker de mig, når de docerer menneskebud som hellige doktriner.*

Så sammenkaldte han skaren og sagde til dem:

Hør her og forstå nu, hvad jeg siger! Det er ikke det, der kommer ind i munden, der forurener mennesket. Nej, det, der går ud af munden – det er dét, der forurener mennesket. Disciplene kommer så hen og siger til ham: Ved du godt, at farisæerne blev forargede, da de hørte talen?

Enhver plante, som ikke er plantet af min himmelske far, skal rykkes op, svarede han. Lad dem være. De er blinde vejledere for blinde, og når en blind vejleder en blind, falder de begge i grøften.

Petrus tog ordet og sagde til ham: Forklar os fortællingen.

Forstår I stadig ingenting? spurgte han. Forstår I da ikke, at alt, hvad der kommer ind i munden, ryger ned i maven og ud i lokummet? Men det, der kommer ud af munden, kommer fra hjertet, og det er dét, der forurener mennesket. For fra hjertet kommer onde rænker, mord, hor, utugt, tyveri, bagtalelse, blasfemi. Det er sådan noget, der forurener mennesket. Men at spise med uvaskede hænder forurener da ikke noget menneske.

En pågående fremmed

Så gik Jesus derfra og tog bort til området omkring Tyrus og Sidon. Se, så kommer der en kanaanæisk kvinde fra den samme egn. Hun kommer frem og råber: Hav medlidenhed med mig, Herre, Davids søn! Min datter er slemt plaget af en dæmon. Han svarede hende ikke et ord, så hans disciple kom hen og bad ham: Send hende dog væk! Hun råber jo efter os. Ja, jeg blev jo ikke sendt ud til andre end til de fortabte får af Israels hus, svarede han.

Da hun var kommet helt derhen, faldt hun ned for ham og sagde: Herre! hjælp mig!

Det er ikke særlig smukt at tage børnenes brød og kaste det for hundene, svarede han.

Jo, herre! Selv hundene spiser jo af de krummer, der falder fra deres herrers bord.

Min gode kone! svarede Jesus, sikken en tillid du har! Det ske dig, som du vill

Og hendes datter blev helbredt i samme stund.

Mad til alle 2

Jesus tog nu af sted derfra og kom til Galilæasøen. Så gik han op på bjerget og satte sig. Store folkeskarer kom nu til ham, og de medbragte lamme, forkrøblede, blinde, stumme og mange andre. De lagde dem for hans fødder, og han helbredte dem, så skaren blev forundret over at se stumme tale, forkrøblede blive helbredt, lamme gå og blinde, der kunne se. Og de lovpriste Israels Gud.

Jesus sammenkaldte nu sine disciple og sagde: Jeg har medlidenhed med skaren. De har jo allerede været sammen med mig i tre dage nu, og de har ikke noget at spise. Jeg vil ikke sende dem sultne bort, for så besvimer de jo bare på vejen.

Hvorfra skal vi dog få nok brød til at mætte sådan en menneskemængde på dette øde sted? sagde disciplene.

Hvor mange brød har I?

Syv og et par småfisk.

Han bad nu mængden om at lægge sig på jorden, og han tog de syv brød og fiskene, takkede, brækkede dem over og gav dem til disciplene, som gav dem videre til skarerne. Alle spiste og blev mætte, og der blev syv kurvefulde til overs med stykker. Der spiste syv tusind mænd foruden kvinder og børn. Da han havde sendt skarerne bort, gik han ombord i båden og kom til egnen ved Magdala.²⁰²

Her kom farisæerne og saddukæerne hen til ham. De udfordrede ham og bad ham om at vise dem et tegn fra Himlen. Han svarede dem: Når det bliver aften, siger I: Fint vejr, for Himlen er rød. Og om morgenen: Stormvejr i dag, for Himlen er rød og truende. Himlens udseende forstår I jer på at tyde, men tidens tegn kan I ikke forstå! Det er en ond og utro tid, der søger tegn, så der skal ikke gives den noget tegn andet end Jonas' tegn. Derpå forlod han dem og gik sin vej.

Da hans disciple kom over til den anden side, havde de glemt at tage surbrød med. Jesus sagde nu til dem: Se til at I vogter jer for farisæernes og saddukæernes surdej!

Men de blev bekymrede og tænkte, at det nok var fordi de ikke havde taget surbrød med. Det forstod Jesus, så han sagde: I har så lidt tillid. Hvorfor bekymrer I jer over, at I ikke tog brød med? Forstår I da endnu ikke? Kan I ikke huske de fem brød til de fem tusind og hvor mange kurve, I samlede? Eller de syv brød til de fire tusind og hvor mange kurve, I samlede? Hvordan kan det være, at I ikke fatter, at jeg ikke talte til jer om brød, men om at vogte jer for farisæernes og saddukæernes surdej?

Så forstod de, at han ikke talte om at vogte sig for surdej, men for farisæernes og saddukæernes lære.

Petrus' bekendelse

Jesus kom nu til egnen ved Cæsarea Filippi, og han spurgte sine disciple: Hvem siger folk, at Menneskesønnen er?

De svarede: De har sagt Johannes Døberen; andre siger Elias; andre igen Jeremias eller en af profeterne. Men I – hvem siger I, at jeg er?

Du er Messias, sagde Simon Petrus, den levende Guds søn!

Du er velsignet, Simon Barjona!²⁰³ svarede Jesus, for det har kød og blod ikke åbenbaret dig, men min himmelske far. Og jeg siger dig: Du er Petrus, og på den klippe²⁰⁴ vil jeg bygge min forsamling, og Hades' porte skal ikke lukke sig over den. Jeg vil skænke dig nøglerne til Det himmelske Rige, så hvad du lukker på jorden, skal være lukket i Himlene, og hvad du åbner på jorden, skal være åbent i Himlene. Derpå formanede han sine disciple om ikke at sige til nogen, at han var Messias.

Mod Jerusalem

Om død og opstandelse 1

Fra da af begyndte Jesus at fortælle sine disciple, at han måtte drage til Jerusalem og lide meget ondt fra de ældste, ærkepræsterne og teologerne – at han skulle slås ihjel og blive oprejst på den tredje dag. Da tog Petrus ham til side og begyndte at gå i rette med ham: Gud bevare dig, Herre! Sådan skal det på ingen måde gå dig! Men han vendte sig og sagde til Petrus:

²⁰² Flere håndskrifter skriver *Magadan*

²⁰³ Almindeligvis oversat: Jonas' søn. *Bar* er aramaisk for søn.

²⁰⁴ *petra* – betyder klippe. Ordspil med navnet *Petros*.

Gå din vej, Satan! Er du ude på at gøre det af med mig?²⁰⁵ Du fatter ikke, hvad der kommer fra Gud – kun det menneskelige begriber du. Henvendt til sine disciple sagde Jesus så: Hvis nogen ønsker at efterfølge mig, må han fornægte sig selv, tage sit kors på sig og følges med mig. Den, som ønsker at redde sit liv, skal miste det, men den, som mister sit liv på grund af mig, skal finde det. Ja, hvad gavner det et menneske, om han vinder hele verden, men mister sit liv ved det? Eller hvad kan et menneske give som betaling for sit liv? Menneskesønnen skal snart komme i sin fars stråleglans sammen med sine engle, og så vil han betale enhver efter hans gerninger. Ja, jeg siger jer: der er nogle af dem, der står her, som ikke skal smage døden, før de har set menneskesønnen komme i sit Rige.

Et himmelsk syn

Seks dage senere tog Jesus Petrus, Jakob og hans bror Johannes med sig og førte dem op på et højt bjerg, hvor de var alene. Her blev han forvandlet for øjnene af dem, så hans ansigt strålede som solen, og hans tøj blev lysende hvidt. Og se, Moses og Elias kom til syne for dem og de havde en samtale med ham. Nu brød Petrus ind og sagde til Jesus: Herre! Her er godt for os at være. Hvis du vil, skal jeg bygge tre hytter her – en til dig, en til Moses og en til Elias...

Mens han endnu talte, se, så trak en lysende sky hen over dem, og hør, der lød en stemme fra skyen: Dette er min elskede søn. Ham fryder jeg mig over. Lyt til ham!

Da hans disciple hørte det, faldt de på deres ansigt. De var simpelt hen skrækslagne. Jesus kom nu hen og rørte ved dem: Rejs jer op! Der er ikke noget at være bange for!

Og da de løftede blikket, så de ikke andre end Jesus selv – helt alene.

Elias

Da de gik ned fra bjerget, formanede Jesus dem og sagde: Fortæl ikke nogen om dette syn, før Menneskesønnen er oprejst af døde.

Så spurgte hans disciple ham: Hvorfor siger teologerne egentlig, at Elias først skal komme?

Elias kommer rent faktisk, svarede ham, og han vil genoprette alting. Ja, jeg siger jer: Elias *er* allerede kommet, men de kendte ham ikke. Tværtimod gjorde de med ham efter forgodtbefindende. På samme måde skal menneskesønnen snart lide på grund af dem. Så forstod disciplene, at han talte om Johannes Døberen.

En epileptisk dreng

Da de kom hen til folkeskaren, kom der en mand hen og knælede ned for Jesus: Herre! hav medlidenhed med min søn, for han har epilepsi og lider meget ondt. Mange gange falder han i både ild og vand. Jeg tog ham hen til dine disciple, men de kunne ikke helbrede ham.

Åh, din utro og forkvaklede slægt! udbrød Jesus, hvor længe skal jeg dog være sammen med jer? Hvor længe skal jeg holde jer ud? Før ham herover til mig!

Så talte Jesus strengt til ham, så demonen fór ud af ham. Og drengen blev helbredt i samme stund.

Bagefter kom hans disciple hen til Jesus, da han var alene og spurgte: Hvorfor kunne *vi* ikke uddrive den? Fordi I savner tillid, svarede han dem. Ja, jeg siger jer, hvis I bare havde tillid som et sennepsfrø, kunne I sige til dette bjerg: Flyt dig herfra og derhen! – og det ville flytte sig. Intet ville være umuligt for jer.

²⁰⁵ *skandalon ei* – egentlig: 'du er en anstødssten for mig'.

Om den forestående død og opstandelse 2

Mens de nu gjorde sig klar i Galilæa, sagde Jesus til dem: Menneskesønnen står overfor at blive udleveret i menneskehænder. De vil slå ham ihjel, og på den tredje dag vil han blive oprejst. Det gjorde dem dybt bedrøvede.

Om tempelskat

Da de var kommet ind i Kapernaum, kom de, der indsamlede tempelskatten²⁰⁶ hen til Petrus og sagde: Betaler jeres mester ikke tempelskat?

Jo! svarede han.

Da han så kom ind i huset, kom Jesus ham i forkøbet og sagde: Hvad mener du, Simon? Fra hvem modtager jordens konger told eller skat? Fra deres egne landsmænd²⁰⁷ eller fra fremmede?

Fra de fremmede, svarede han.

Men så går landsmændene jo fri, sagde Jesus. Nå, men for ikke at vække anstød, så gå ned til søen og kast en krog ud. Tag den første fisk, der kommer op og åbn munden på den. Så vil du finde en statér.²⁰⁸ Den kan du tage og give dem fra mig og dig.

De mindst er de største

På samme tid kom hans disciple hen til Jesus og spurgte: Hvem er den største i det himmelske rige?

Han kaldte så et barn hen, stillede det midt iblandt dem og sagde: Jeg kan godt sige jer, at hvis ikke I lægger jeres liv om og bliver som børn, kommer I slet ikke ind i Det himmelske Rige. Så enhver, der ydmyger sig selv ligesom dette barn, *han* er den største i Det himmelske Rige, og enhver der tager imod sådan et barn i mit navn, tager imod mig. Men enhver, som lokker en eneste af disse små, som stoler på mig, på afveje, for ham var det bedre, at der blev hængt en tung møllesten om halsen på ham, og han blev sænket i havets dyb.

Fri verden for fristelsen! Det er åbenbart nødvendigt, at der kommer fristelser, men forbandet være det menneske, der er årsag til det! Så hvis din hånd eller din fod lokker dig på afveje, så hug dem af og kast dem fra dig. Det er bedre for dig at gå ind til livet forkrøblet eller lam, end at blive kastet i den evige ild med begge hænder eller begge fødder i behold. Eller hvis dit øje lokker dig på afveje, så riv det ud og kast det fra dig. Det er bedre for dig at gå enøjet ind til livet end at skulle kastes i det brændende Gehenna med begge øjne i behold.

Se til, at I ikke foragter en eneste af disse små, for jeg siger jer: deres himmelske engle står uophørligt for min himmelske fars ansigt. Menneskesønnen er jo kommet for at frelse det fortabte.

Eller hvad mener I? Hvis et menneske har hundrede får, og ét af dem er løbet væk, vil han så ikke forlade de nioghalvfems i bjergene og gå omkring og lede efter det, som er blevet væk? Når han finder det, kan jeg godt sige jer, at han glæder sig mere over dét end over de nioghalvfems, som ikke er løbet væk. Det er altså ikke min himmelske fars vilje, at én eneste af disse små skal gå til grunde.

Om dem, der svigter

Hvis din bror svigter dig, så gå hen og tal ham til rette i enerum. Hvis han lytter til dig, har du vundet din bror for dig. Men hvis han ikke lytter til dig, så tag en eller to mere med dig, så hvert ord må blive styrket gennem to eller tre vidners udsagn. Hvis han stadig ikke vil lytte til dem, så sig det til forsamlingen, og hvis han overhører forsamlingen, så skal han være for dig som én af de fremmede eller tolderne.

²⁰⁶ Egentlig didrakme. En didrakme var en græsk sølvmønt, der svarede nogenlunde til to romersk denarer.

²⁰⁷ Egentlig 'sønner'

²⁰⁸ En mønt til en værdi af fire drakmer.

Ja, jeg siger jer: dem, I lukker ude²⁰⁹ på jorden, skal være lukket ude fra det himmelske, og dem, I åbner for²¹⁰ på jorden, for dem skal det himmelske være åbent. Jeg kan godt sige jer: hvis bare to af jer bliver enige på jorden om hvad som helst, og de så beder om det, så sker det for dem i kraft af min himmelske far. For hvor blot to eller tre er sammen i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem.

Om tilgivelse

Nu kom Petrus hen og sagde til ham: Herre! hvor mange gange skal jeg tilgive, at min bror svigter mig? Op til syv gange?

Jeg siger dig: ikke op til syv gange, men op til halvfjerds gange syv gange, sagde Jesus. Det er med Det himmelske Rige, som med en konge, der ville gøre regnskabet op med sine tjenere. Da han nu begyndte på regnskabet, førte man én ind til ham – én, der skyldte ham ti tusind talenter.²¹¹ Da han ikke havde noget at betale med, befalede hans herre, at han selv skulle sælges som betaling sammen med konen og børnene og alt, hvad han ejede. Nu faldt tjeneren så på knæ for ham og sagde: Hav dog tålmodighed med mig, så skal jeg nok betale dig det hele tilbage. Imidlertid fik slavens herre medlidenhed med ham. Han satte ham simpelt hen fri og eftergav ham al gælden.

Men da han kom ud, stødte tjeneren på en af sine medtjenere, som skyldte ham hundrede denarer. Han greb ham i struben og sagde: Betal alt, hvad du skylder!

Medslaven faldt ned for ham og bad: Hav dog tålmodighed med mig, så skal jeg nok betale dig tilbage. Men det ville han ikke. Tværtimod - da han var gået, lod han ham kaste i fængsel, indtil han havde betalt gælden.

Da hans medtjenere nu erfarede, hvad der var sket, blev de bestyrte, så de gik hen og fortalte deres herre alt, hvad der var foregået. Så indkaldte hans herre ham og siger til ham: Din elendige tjener! Hele din gæld eftergav jeg dig, fordi du bad mig om det. Burde du så ikke også have medlidenhed med din kollega, sådan som jeg fik medlidenhed med dig?

Og hans herre blev rasende og udleverede ham til bødlerne, indtil han havde betalt alt, hvad han skyldte. Og det vil min himmelske far også gøre mod jer, hvis ikke hver og én af jer af hjertet tilgiver sin bror. Da Jesus havde afsluttet denne tale, drog han bort fra Galilæa og kom til Judæaområdet på den anden side Jordan. Store skarer fulgte ham, og han helbredte dem dér.

Om skilsmisse

Nu kom farisæerne hen for at udfordre ham, og de spurgte, om det er tilladt at skille sig af med sin kone af en hvilken som helst grund. Han svarede dem: Har I ikke læst, at skaberen fra begyndelsen skabte mennesket som mand og kvinde og sagde: *Derfor skal en mand forlade sin far og mor og holde sammen med sin kone, og de to skal blive ét legeme* ²¹². De er altså ikke længere to, men ét legeme. Så hvad Gud har sammenføjet, bør mennesket ikke adskille.

Hvorfor har Moses så befalet at give skilsmissebrev og sende hende bort? spørger de ham.

Moses tillod jer at skille jer fra jeres koner på grund af jeres hårde hjerter, sagde han, men fra begyndelsen var det ikke sådan. Ja, jeg siger jer: enhver som skiller sig fra sin kone af anden grund end hor, begår utugt.

Disciplene siger så til ham:

Hvis dét er tilfældet for manden i forhold til kvinden, er det vel bedre slet ikke at gifte sig.

Ikke alle forstår fortællingen, sagde han til dem, det gør kun de, som det er blevet givet.

²⁰⁹ Egentlig 'binder'. Jf. afsnit 102 om nøglerne til det himmelske rige.

²¹⁰ Egentlig 'løser'.

²¹¹ En talent er en græsk værdibetegnelse, der svarede til omkring 6000 drakmer. En drakme svarer ca. til en romersk denarius, som er en dagløn for en arbejder, der altså skal arbejde 16 ½ år for at tjene én talent. 10.000 talenter er en uhyrlig sum.

²¹² Egentlig: 'kød'.

Der er eunukker, som blev født sådan fra mors liv, og der er eunukker, som blev gjort til eunukker af mennesker. Og så er der eunukker, der gør sig selv til eunukker på grund af Det himmelske Rige. Forstå det, hvem der kan!

Om børnene

Nu kom de til ham med nogle børn, for at han skulle lægge hænderne på dem og bede. Hans disciple skældte ud på dem, men Jesus sagde: Lad børnene være og forbyd dem ikke at komme til mig, for Himlenes Rige består af deres slags. Så lagde han hænderne på dem og tog af sted derfra.

Om rigdom og efterfølgelse

Se, så kommer der én hen til ham og siger: Mester, hvad godt skal jeg gøre for at arve evigt liv? Hvorfor spørger du mig om det gode? sagde Jesus, kun én er den gode. Nå, men hvis du gerne vil gå ind til livet, så hold budene.

Hvilke?

De her: *Du må ikke slå ihjel; du må ikke bedrive hor; du må ikke stjæle; du må ikke vidne falsk; ær din far og din mor og; du skal elske dit medmenneske, som dig selv!*

Alt dette har jeg overholdt, siger den unge mand, hvad mangler jeg mere?

Hvis du vil være fuldkommen, svarede Jesus, så gå hen og sælg din ejendom og giv pengene til de fattige. Så vil du have en skat i det himmelske. Og kom så med mig.

Men da den unge mand hørte de ord, gik han bedrøvet sin vej, for han havde meget gods. Så sagde Jesus til sine disciple: Jeg kan godt sige jer: en rig har svært ved at komme ind i det himmelske rige. Lad mig sige det på denne måde: Det er nemmere for en kamel at gå igennem et nåleøje, end det er for en rig at gå ind i Guds Rige!

Da hans disciple hørte det, blev de bestyrtede og sagde: Hvem kan så blive frelst?

Jesus så på dem og sagde: For mennesker er dette umuligt, men for Gud er alt muligt.

Om at være først og sidst

Så tog Petrus ordet og sagde:

Hør her, vi forlod alt og fulgte efter dig. Hvad vil der så være for os?

Jeg kan godt sige jer: i genfødslen, når Menneskesønnen sætter sig på sin strålende trone, skal også I, som har fulgt mig, sidde på tolv troner og dømme Israels tolv stammer. Ja, enhver som har forladt hjem eller brødre eller søstre eller far eller mor eller børn eller marker for mit navns skyld, skal få det hundrede gange igen og arve evigt liv.

Dog, mange af de første skal blive de sidste og mange af de sidste de første. For Det himmelske Rige er som en husbond, der gik ud tidligt om morgenen for at hyre arbejdere til sin vingård. Da han var blevet enig med arbejderne om én denarius om dagen, sendte han dem hen i sin vingård.

Da han gik ud ved nitiden fandt han nogle andre, der stod ledige på torvet, og han sagde til dem:

Gå også I hen i vingården, så skal jeg give jer, hvad der er ret og rimeligt. Så gik de.

Endnu engang gik han ud ved middagstid og ved tretiden og gjorde det samme. Ja, selv ved femtiden gik han ud og fandt andre, som stod der, og han siger til dem: Hvorfor står I ledige her hele dagen?

Fordi ingen har hyret os, svarede de ham.

Gå også I hen i min vingård, sagde han til dem, så skal I få, hvad der er ret og rimeligt.

Da det blev aften, siger vingårdens herre til sin formand: Kald på arbejderne og udbetal dem deres løn, sådan at du begynder med de sidste og kommer frem til de første. Så kom de fra den ellefte time, og de fik hver en denarius. Da de første kom, mente de, at de skulle have mere, men også de fik hver en denarius. Da de havde fået den, beklagede de sig overfor husbonden:

De dér, de sidste har arbejdet én time, og så stiller du dem lige med os, der har båret dagens byrde og brændende hede.

Min ven! jeg gør dig ikke uret, svarede han en af dem. Blev du ikke enig med mig om én denarius? Tag, hvad der er dit og gå! Men jeg vil nu gerne give ham, den sidste det samme, som jeg gav dig. Må jeg ikke gøre, hvad jeg vil med det, der er mit? Eller ser du skævt til mig, fordi jeg er god?

Således skal de sidste blive de første og de første de sidste. Mange er indbudt, men få er udvalgt!

Om død og opstandelse 3

Jesus drog nu op mod Jerusalem. På vejen tog han De Tolv til side og sagde til dem: Se, nu tager vi op til Jerusalem, og Menneskesønnen skal udleveres til ærkepræsterne og teologerne, og de vil dømme ham til døden. De vil udlevere ham til de fremmede - til at blive spottet og pisket og korsfæstet. Og på den tredje dag vil han blive oprejst.

Om magtbegær

Så kom Zebedæussønnernes mor hen til ham sammen med sine sønner. Hun faldt på knæ for ham for at bede ham om noget. Han sagde til hende: Hvad vil du?

Lov mig, sagde hun, at disse mine to sønner skal sidde - den ene på din højre hånd og den anden på din venstre hånd i dit rige.

I aner ikke, hvad I beder om, svarede Jesus. Er I i stand til at drikke det bæger, jeg skal drikke?

Dét er vi, svarer de ham.

Mit bæger skal I måske nok drikke, sagde han så til dem, men sædet ved min højre og venstre hånd, er det ikke op til mig at give. Det gives til dem, som min far har beredt det til.

Da de ti andre hørte det, blev de forargede på de to brødre. Men Jesus kaldte dem til sig og sagde:

I ved, at folkenes despoter hersker over dem, og de store udøver deres magt over folk. Sådan skal det ikke være blandt jer. Nej, hvis nogen blandt jer ønsker at blive stor, skal han være jeres tjener, og enhver, der vil være den første iblandt jer, skal være jeres slave. På samme måde som Menneskesønnen ikke kom for at blive opvartet, men for at tjene – ja, for at give sit liv som løsepenge²¹³ for mange.

To blinde 2

Da de kom ud af Jeriko, fulgte en stor folkeskare ham, og se, der sidder to blinde ved vejsiden. De hørte Jesus komme forbi, og så råber de: Forbarm dig over os, Herre, Davids søn!

Mængden skældte ud på dem for at få dem til at tie stille, men de råbte bare endnu højere: Forbarm dig over os, Herre, Davids søn!

Nu stoppede Jesus op, kaldte på dem og spurgte: Hvad ønsker I, at jeg skal gøre for jer?

At vores øjne må blive åbnet, Herre!

Jesus fik medlidenhed med dem og rørte ved deres øjne. Straks fik de deres syn igen, og de fulgte efter ham.

²¹³ Den sum, man betaler for at købe en slave fri.

Opgør i Jerusalem

Jesu indtog i Jerusalem

Da de nærmede sig Jerusalem og kom til Bethfage ved Olivenbjerget, sendte Jesus to disciple afsted med ordene: Gå ind i den landsby derhenne. I vil straks finde et æsel, der står bundet sammen med sit føl: Løs dem og bring dem til mig. Hvis nogen siger noget til jer, skal I sige, at jeres herre har brug for dem. Så vil han straks lade dem gå.

Dette skete for at det skulle opfyldes, som er sagt gennem profeten, der siger:

Sig til Zions datter: Se, din konge kommer til dig mild og venlig, siddende på et æsel – ja, et føl – et trækdyrs føl!

Så gik disciplene, og da de havde gjort, som Jesus havde befale dem, kom de med æslet og føllet. De lagde deres kapper på føllet, og han satte sig op på det. De fleste af skaren lagde deres kapper på vejen, mens andre skar grene af træerne og spredte dem på vejen. Både de, der gik foran ham, og de, der fulgte efter ham, råbte og sagde: *Hosianna*, Davids søn! Velsignet være han, som kommer i Guds navn! *Hosianna* i det højeste!

Ved Jesus' indtog i Jerusalem blev hele byen chokeret, og man spurgte: Hvem er dog han?

Han er profeten Jesus, ham fra Nazareth i Galilæa, svarede mange.

Udrensning i templet

Så gik Jesus ind i Guds tempel og uddrev alle dem, der købte og solgte i templet. Han væltede vekselernes borde og stolene hos dem, der solgte duer.

Der står skrevet: *Mit hus skal kaldes et bedehus, sagde han til dem*, men I har gjort det til et fristed for røvere. Der kom både blinde og lamme hen til ham i templet, og han helbredte dem. Men da ærkepræsterne og teologerne så de undere, han udførte og hørte børnene, der råbte: *Hosianna*, Davids søn! i templet, blev de vrede, og de sagde til ham: Hører du, hvad de siger?

Ja! siger han til dem. *Af spædes og diendes mund har du forordnet lovsang*. Har I aldrig læst det?

Så forlod han dem og gik ud af byen til Bethania, hvor han tilbragte natten.

Figentræet

Næste morgen, da han var vendt tilbage til byen, blev han sulten. Han fik så øje på et enkelt figentræ ved siden af vejen og gik hen til det, men han fandt ikke andet end blade på det. Så siger han til det:

Gid du aldrig mere må bære frugt i al evighed! Øjeblikkeligt visnede træet.

Da hans disciple så det spurgte de forbavset: Hvordan kan figentræet visne uden videre?

Jeg kan godt sige jer, sagde Jesus til dem, hvis I har tillid og ikke tvivler, kan I ikke blot gøre sådan med figentræet, men om I så siger til dette bjerg: Ryk dig op og kast dig i havet! så vil det ske. Og alt, hvad I beder om i tillidsfuld bøn, det får I.

Jesus' autoritet

Så kom han ind i templet. Mens han underviste, kom ærkepræsterne og folkets ældste hen til ham og sagde: Med hvilken myndighed gør du dette? Hvem har givet dig lov til det?

Også jeg vil spørge jer om en ting, svarede Jesus, så hvis I svarer mig, skal jeg nok fortælle, med hvilken myndighed jeg gør dette: Johannes' dåb, hvor kom den fra? Fra det himmelske eller fra mennesker?

De drøftede det indbyrdes: Siger vi fra det himmelske, sagde de, så vil han sige: Hvorfor havde I så ingen tillid til ham? Men siger vi fra mennesker, så gruier vi for folkeskaren, for de anser alle Johannes for at være en profet.

Så kom de med deres svar til Jesus: Vi ved det ikke.

Så fortæller jeg jer heller ikke, med hvilken myndighed jeg gør, hvad jeg gør. sagde Jesus til dem.

De to sønner

Men hvad mener I? Der var en mand, der havde to sønner. Han gik hen til den første og sagde: Min søn, gå hen og arbejd i vingården i dag. Han svarede: Det vil jeg gerne, Herre! Men han gik ikke derhen. Så gik han hen til den anden og sagde det samme. Han svarede: Nej, det vil jeg ikke. Men senere fortrød han og gik derhen. Hvem af de to gjorde nu deres fars vilje?

Den sidste, svarer de.

Jeg kan godt sige jer, sagde Jesus, toldere og alfonser skal gå forud for jer ind i det himmelske rige. Johannes kom til jer på retfærdighedens vej, og ham havde I ingen tillid til. Det havde til gengæld tolderne og alfonserne. Men selv om I indså det, fortrød I ikke bagefter og fattede tillid til ham.

De onde forvaltere

Hør nu en anden fortælling:

Der var en husbond, der plantede en vingård. Han satte et hegn omkring den, gravede en vinperse i den og byggede et tårn. Så lejede han den ud til forvaltere og rejste bort. Da frugttiden nærmede sig, sendte han sine slaver til forvalterne for at hente sin høst. Men forvalterne greb hans slaver. Én slog de, en anden dræbte de, og én stenede de. Endnu engang sendte han andre slaver – flere end de første, men de gjorde det samme med dem. Til sidst sendte han sin søn til dem, idet han tænkte: Min søn *vil* de da respektere. Men da forvalterne så sønnen, sagde de til hinanden: Han er arvingen. Kom, lad os slå ham ihjel, så vi kan få hans arv. Så greb de ham, trak ham ud af vingården og slog ham ihjel.

Når vingårdens herre nu kommer, hvad vil han så gøre med disse forvaltere?

De onde vil han give et ondt endeligt, siger de til ham, og så vil han leje vingården ud til andre forvaltere, som vil give ham høsten i rette tid.

Jesus siger til dem: Har I aldrig læst i skrifterne: *Den sten, busbyggerne forkastede, den er blevet hovedbjørneste*. *Fra Gud kom dette – det er forunderligt for vores øjne?* Derfor siger jeg jer: Guds rige skal tages fra jer og gives til et folk, som bærer dets frugter. Den, som falder over denne sten, brækker måske benet, men den, den falder ned over, ham vil den knuse.

Da ærkepræsterne og farisæerne hørte hans fortællinger, indså de, at det var dem, han talte om, og de søgte at pågribe ham, men de frygtede folkeskarerne, fordi de anså ham for at være en profet.

Kongesønnens bryllup

Jesus tog nu igen ordet og talte på ny til dem i billeder: Det himmelske Rige er som en konge, som fejrede bryllup for sin søn. Han udsendte sine slaver for at hente dem, der var blevet indbudt, men de ønskede ikke at komme. Endnu engang sendte han andre slaver ud og sagde: Sig til de indbudte: Hør her, jeg har tilberedt mit måltid – mine okser og mine fedekalve er blevet slagtet. Alt er rede. Kom nu til bryllup! Men de lod som ingenting og gik deres vej. En gik ud på sin mark, en anden til sin forretning. De øvrige greb hans slaver, mishandlede dem og dræbte dem. Så blev kongen rasende, og han sendte sine hære ud og tilintetgjorde disse mordere og nedbrændte deres byer.

Bagefter siger han til sine slaver: Brylluppet er rede, men de indbudte viste sig uværdige. Gå derfor ud til korsvejene og indbyd dem, I kan finde, til brylluppet. Slaverne gik så ud til vejene og sammenbragte alle, de fandt, onde såvel som gode. Og bryllupssalen blev fyldt med gæster, der sad til bords.

Kongen kom nu ind for at se til dem, der sad til bords, og dér fik han øje på en mand, som ikke var iført bryllups-tøj. Han siger til ham: Min ven! hvordan er du kommet herind uden at have bryllupstøj på? Men han tav. Så sagde kongen til tjenerne: Bind ham på hænder og fødder og smid ham ud i mørket udenfor. Dér skal der være gråd og tænderskæren. For vel er mange indbudt, men få er udvalgte.

Cæsars mønt

Nu gik farisæerne hen og lagde planer for, hvordan de kunne fælde ham med hans egne ord. De sendte så deres disciple hen til ham sammen med herodianerne og sagde: Mester, vi ved, at du er sanddru og virkelig lærer Guds vej. Du foretrækker ikke nogen fremfor andre, og du skeler ikke til menneskers ydre. Fortæl os nu, hvad du synes. Er det tilladt at betale skat til Cæsar eller ej?

Jesus gennemskuede imidlertid deres ondskab og sagde: Hvorfor udfordrer I mig hele tiden, hyklere? Vis mig den mønt, I betaler skat med.

De viste ham en denarius, og han sagde til dem:

Hvis ikon og hvis indskrift er det?

Cæsars.

Så giv Cæsar, hvad der er Cæsars, men Gud, hvad der er Guds.

Da de hørte det, undrede de sig. Så forlod de ham og gik deres vej.

Om opstandelsen

Samme dag kommer nogle saddukæere hen til ham (det er dem, der påstår, at der ingen opstandelse findes), og de spørger ham: Mester! Moses har sagt, at hvis én dør barnløs, så skal hans bror gifte sig med hans kone og opfostre børn for sin bror. Der var engang hos os syv brødre. Den første giftede sig og døde uden at have fået børn, så han efterlod sin kone til sin bror. På samme måde gik det med den anden og den tredje lige til den syvende. Sidst af alle døde også konen. I opstandelsen, for hvem af de syv vil hun være kone, når de nu alle har haft hende?

Jesus svarede dem:

I tager fejl, fordi I hverken kender skrifterne eller Guds kraft. I opstandelsen gifter man sig ikke eller gives bort til ægte. Nej, man er som himmelske engle. Og hvad angår de dødes opstandelse, har I så ikke læst Guds fortælling til jer, hvor han siger: *Jeg er Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud?* Gud er jo ikke Gud for de døde, men for de levende.

Da folkeskarerne hørte det, blev de ude af sig selv af forundring over hans undervisning.

De største bud

Da farisæerne hørte, at han havde lukket munden på saddukæerne, samlede de sig, og én af dem – en jurist – spurgte ham for at udfordre ham: Mester, hvilket bud er det store i loven?

Du skal elske Herren, din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind! Det er det store – ja, det første bud. Men det andet er lige så stort som det første: *Du skal elske dit medmenneske som dig selv!* På disse to bud hviler hele loven og profeterne.

Om Messias

Da farisæerne nu alligevel var samlet, udspurgte Jesus dem. Han sagde: Hvad mener I om Messias? Hvis søn er han?

Davids, svarer de.

Hvordan kan David så i ånden kalde ham Herre, når han siger: *Jabve sagde til min Herre: sæt dig ved min højre, indtil jeg lægger dine fjender som en fodskammel for dine fødder.* Hvis David altså kalder ham Herre, hvordan kan han så være hans søn?

Ingen kunne svare ham et ord, og efter den dag var der heller ingen, der turde spørge ham om noget mere.

Fjerde prædiken: Opgøret

130. Nu talte Jesus til folkeskarerne og til sine disciple:

Teologerne og farisæerne har sat sig på Moses' stol. Så alt, hvad de *siger* til jer, skal I gøre og efterleve. Men deres *gerninger* skal I ikke efterleve, for nok taler de smukt, men de efterlever ikke det, de siger. De binder tunge byrder op og lægger dem på menneskers skuldre, men selv vil de ikke røre dem med en finger. Alt, hvad de *gør*, gør de for at blive beundret af mennesker. Deres bederemme gør de brede og deres kvaster store. De elsker at sidde til højbords ved sammenkomsterne og på de fornemste pladser i synagogerne – at blive hilst på torvene og blive kaldt 'Rabbi' af mennesker.

(I øvrigt skal *I* ikke lade jer kalde 'Rabbi', for én er jeres sande mester, men *I* er alle brødre. Og ingen på jorden skal kalde jer 'far', for én er jeres himmelske far. Ej heller skal I kaldes kateketer,²¹⁴ for én er jeres sande kateket, nemlig Kristus. Nej, den største blandt jer skal være jeres tjener. Den, der ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.)

Forbandede teologer og farisæere! Hyklere! I lukker Det himmelske Rige for mennesker. Selv går I ikke derind, og de, som gerne ville derind, forhindrer I i det. Ja, I opæder enkens hjem og beder rigtig længe for et syns skyld. Derfor får I en langt strengere dom.

Forbandede teologer og farisæere! Hyklere! I krydser hav og ørken for at skaffe én proselyt, men når han så er blevet det, gør i ham til søn af Gehenna – dobbelt så meget som I selv.

Forbandede blinde vejledere, som siger: Det, at sværge ved templet, betyder ingenting, men den, der sværger ved templets guld, er bundet af sin ed. Er I da både dumme og blinde? For hvad er vel størst? Guldet eller templet, der helliger guldet? Og I påstår, at det at sværge ved alteret, ikke betyder noget, men den, der sværger ved offergaven, der ligger på det, er bundet af sin ed. Hvor er I blinde! For hvad er vel størst? Gaven eller det alter, der helliger gaven? Så den, der sværger ved alteret, sværger ved dét og ved alt, hvad der ligger på det. Og den, der sværger ved templet, sværger ved dét og ved ham, som bor i det. Og den, der sværger ved det himmelske, sværger ved Guds trone og ved ham, der sidder på den.

Forbandede teologer og farisæere! Hyklere! I betaler skat af mynte og dild og kommen, samtidig med at I er ligeglade med den tungere del af loven: retfærdigheden, barmhjertigheden og hengivenheden. Det første skal selvfølgelig ikke forsømmes, men det sidste er det afgørende. Blinde vejledere, der sier myggen fra og sluger kamelen!

Forbandede teologer og farisæere! Hyklere! I renser ydersiden af kop og tallerken, men indvendigt er de fulde af umættelig grådighed. Blinde farisæere! Rens først indersiden af koppen, så også ydersiden kan blive ren.

Forbandede teologer og farisæere! Hyklere! I er som hvidkalkede grave, der udvendigt forekommer smukke, men indeni er fulde af døde ben og al slags råddenskab. Således forekommer I også udadtil retfærdige for mennesker, men indvendig er I fulde af hykleri og lovløshed.

Forbandede teologer og farisæere! Hyklere! I opfører profeternes gravmæler - tilbeder monumenterne over de retfærdige og siger: Hvis vi levede i vores forfædres tid, ville vi aldrig have haft lod og del med dem i profeternes blod. Således bevidner I selv, at I er sønner af profetmorderne, og I lever fuldt ud op til jeres forfædre. I slanger og øgleunger! Hvordan vil I undgå at blive dømt til Gehenna?

Hør så her: jeg sender jer profeter og vismænd og teologer. Nogle af dem vil I dræbe og korsfæste. Andre vil I piske i jeres synagoger og forfølge fra by til by, for at det skal komme over jer, alt det retfærdige blod, som er blevet spildt på jorden lige fra den retfærdige Abels blod til blodet fra Zakarias Barakias' søn,²¹⁵ som I dræbte mellem templet og alteret. Ja, jeg siger jer: alt dette vil komme over denne slægt. Åh, Jerusalem! Jerusalem, som dræber profeterne og stener dem, der er udsendt til hende. Hvor ofte ville jeg ikke have samlet dine børn, som en høne samler kyllingerne under sine vinger – og I ville

²¹⁴ Underviser. Det græske ord går igen i 'katekismus', og i den grønlandske kirke findes titlen endnu på trods af advarslen her.

²¹⁵ I 1. Krønikebog kap. 24, 20-21 optræder en Zakarias, Jojadas søn som profet. Han blev dræbt i templets forgård.

ikke! Hør så her! Jeres hjem er blevet forladt, for jeg siger jer: I skal ikke mere se mig fra nu af og indtil I siger: *Velsignet være han, som kommer i Guds navn!*

Jesus forlod nu templet og gik sin vej. Så kom hans disciple hen til ham for at gøre ham opmærksom på tempelbygningerne. Han svarede dem: Ser I ikke alt dette? Jeg kan godt sige jer: Her skal ikke efterlades sten på sten, som ikke er nedbrudt.

Femte prædiken – om de sidste tider

Mens han sad på Olivenbjerg, kom hans disciple hen til ham alene og sagde: Fortæl os, hvornår dette vil ske. Og hvad er tegnet på, at du kommer²¹⁶ og på tidens fylde? Jesus sagde da til dem: Pas nu på, at ingen fører jer vild. Mange skal komme i mit navn og sige: Jeg er Messias. De vil føre mange på vildspor. I vil høre om krige og krigsrygter. Pas på, at I ikke går i panik, for det må ske, men det er endnu ikke enden. Folk vil ganske vist rejse sig mod folk – kongedømme mod kongedømme, og der skal blive hungersnød og jordskælv rundt omkring, men det er blot begyndelsen på veerne. Så vil de udlevere jer til trængsler. De vil slå jer ihjel, og I vil blive afskyet af alle folkeslagene på grund af mit navn. Mange vil da falde fra,²¹⁷ og de vil udlevere hinanden – afsky hinanden. Mange falske profeter vil fremstå og føre mange på vildspor. På grund af den megen lovløshed, vil de flestes kærlighed blive kold, men den, der holder ud til enden, han skal blive frelst. Så skal det glade budskab om Riget forkyndes i hele verden til et vidnesbyrd for folkene – og så – ja, så kommer enden!

Men når I ser 'ødelæggelsens pestilens', som er omtalt af profeten Daniel stå på det hellige sted (oplæser, forstå mig ret!), da skal de, der er i Judæa flygte ud i bjergene; den, der sidder på taget, skal ikke gå ned for at tage noget med fra huset; den, der er i marken, skal ikke vende tilbage for at hente sit tøj.

Stakkels de kvinder, der er gravide eller ammer børn i de dage. Bed om, at jeres flugt ikke foregår om vinteren eller på en sabbat, for der skal komme en så stor trængsel, som ikke er indtruffet fra verdens begyndelse og til nu, og som heller aldrig mere skal ske. Ja, hvis ikke de dage var blevet afkortet, ville ikke en eneste²¹⁸ være blevet frelst, men for de udvalgte skyld vil de dage blive afkortet.

Hvis nogen så siger til jer: Se, her er Messias - eller her, så tro det ikke. For falske Messiasser og falske profeter vil fremstå, som vil udføre store tegn og undere for at føre folk på vildspor – ja, selv de udvalgte, hvis de kan. Husk, jeg har forudsagt jer det. Hvis de altså siger til jer: Se, han er i ørkenen! så gå ikke derud. Eller se, han er i de hemmelige kamre! så tro det ikke. Som lynet kommer fra Østen og skinner helt til Vesten, således bliver Menneskesønnens komme. Hvor ådslet er, flokkes gribbene!

Straks efter trængslerne i de dage vil solen formørkes, og månen vil ikke afgive sit lys. Stjernerne vil falde fra Himlen og Himlens kræfter skal rystes. Da skal tegnet på Menneskesønnen komme til syne på Himlen, og da skal alle jordens stammer vandre sig, og de skal se Menneskesønnen komme på Himlens skyer med magt og strålende guddommelighed. Han skal udsende sine engle til mægtig basunklang, og de skal samle hans udvalgte sammen fra de fire vinde – fra den ene ende af Himlen til den anden.

Lær af figentræets fortælling. Når dets grene er blevet bløde, og bladene springer ud, ved I, at sommeren er nær. Således kan I også vide, når I ser alt dette ske, at Menneskesønnen står for døren.

Ja, jeg siger jer, at denne slægt ikke er gået bort, før alt dette er sket. Himmel og jord skal forgå, men min fortælling skal aldrig forgå!

Ingen kender dog dagen og timen, end ikke de himmelske engle eller Guds Søn – kun Gud Fader selv. For som det var i Noahs dage, således skal Menneskesønnens genkomst blive. Ganske som de opførte sig i dagene inden syndfloden, hvor de spiste og drak, giftede sig og giftede bort, lige indtil den dag,

²¹⁶ *parousias* – egentlig dit nærvær (efter din genkomst).

²¹⁷ *skandalizēin* – egentlig: gå i fælden

²¹⁸ *pasa sarx* – egentlig 'alt kød'

Noah gik ind i arken. De anede intet, indtil syndfloden kom og rev alle bort. Således vil også Menneskesønnens genkomst blive. To skal gå ude på marken - den ene tages med, den anden bliver tilbage. To står og maler ved møllen - den ene tages med, den anden bliver tilbage. Våg derfor! For I ved ikke, hvilken dag jeres Herre kommer.

Forstår I, hvis husbonden vidste, i hvilken nattevagt tyven kommer, så ville han holde vagt og ikke have tilladt noget indbrud i sit hus. Hold jer derfor rede, for Menneskesønnen kommer i den time, I *ikke* regner med det.

Hvem er nu den trofaste og kloge slave, som herren har sat over sin husstand, så han kan give dem mad i rette tid? Velsignet være den slave, som hans herre finder i gang med dét, når han kommer. Ja, jeg siger jer: han vil sætte ham over alt, hvad han ejer.

Men når den dårlige slave siger i sit hjerte: Herren lader vente på sig - og han så begynder at slå sine medslaver og at spise og drikke sammen med drukkenboltene, så kommer denne slaves herre på en dag, han ikke havde regnet med og i en time, han ikke vidste og hugger ham ned og anviser ham plads sammen med hyklerne. Dér skal der være gråd og tænderskæren.

De ti jomfruer

Da skal man sammenligne Det himmelske Rige med ti jomfruer, som tog deres lamper og gik ud for at møde brudgommen. Fem af dem var tåbelige – fem var kloge. For de tåbelige havde nok taget lamper med, men de havde ikke taget olie med til dem. De kloge derimod tog olie i kander sammen med deres lamper. Da brudgommen lod vente på sig, blev de alle døsig og faldt i søvn. Men midt om natten lød råbet: Hør, brudgommen kommer! Stå op og gå ham i møde!

Alle jomfruerne stod nu op og gjorde deres lamper klar. Da sagde de tåbelige til de kloge:

Giv os noget af jeres olie, for vores lamper er ved at gå ud.

Der er slet ikke nok til både os og jer, svarede de kloge. Gå hellere hen til købmændene og køb til jer selv.

Mens de var på vej hen for at købe, kom brudgommen, og de, der var rede, gik med ham ind til brylluppet, og døren blev lukket. Senere kommer også de andre jomfruer og siger: Herre, Herre, luk op for os!

Jamen, jeg kender jer jo ikke! svarede han.

Så vær omhyggelige, for I kender hverken dagen eller timen, hvor Menneskesønnen kommer.

De betroede talenter

Det er det samme med manden, der skulle rejse bort. Han kaldte så sine tjenere til sig og betroede dem sin ejendom. Til én gav han fem talenter, til en anden to og til en tredje én – hver efter deres evner. Så rejste han bort fra egnen. Straks gik han, der havde fået fem talenter hen og handlede med dem og tjente fem til. På samme måde tjente han med de to talenter endnu to. Men han, der havde fået én, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge.

Efter lang tid kommer disse tjeneres herre og gør regnskabet op med dem.

Først kommer han, der havde fået fem talenter med fem talenter mere til ham og siger: Herre, du gav mig fem talenter. Se her, jeg har tjent fem talenter til.

Godt! du gode og trofaste tjener. Du har været trofast i det små – jeg vil sætte dig over meget. Tag del i din Herres glæde!

Nu kom også han med de to talenter frem og sagde: Herre, du gav mig to talenter. Se her, jeg har tjent to talenter til.

Godt! du gode og trofaste tjener. Du har været trofast i det små – jeg vil sætte dig over meget. Tag del i din Herres glæde!

Så kom han, der havde fået den ene talent og sagde: Herre! Jeg ved, at du er en hård mand, som høster, hvor du ikke såede og samler, hvor du ikke spredte. Og eftersom jeg frygtede dig, gik jeg hen og gemte din talent i jorden. Se, her har du, hvad der er dit.

Din onde og dovne tjener! svarede hans herre ham. Du vidste altså, at jeg høster, hvor jeg ikke såede og samler, hvor jeg ikke spredte. Så burde du da i det mindste have sat pengene i banken, så jeg kunne have fået, hvad der er mit med renter, når jeg kom tilbage. Tag nu talenten fra ham og giv den til ham, der har ti talenter. For enhver der har, skal gives, og han skal have overflod, men han, der intet har, han skal fratages selv det, han har. Og smid den uværdige tjener ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.

Får og geder

Når menneskesønnen kommer i sin stråleglans og alle englene sammen med ham, da skal han sidde på sin strålende trone, og alle folkeslagene skal samles foran ham. Så vil han skille dem fra hinanden, som hyrden skiller fårene fra gederne, og han vil stille fårene på sin højre hånd og gederne på sin venstre. Så siger kongen til dem på sin højre hånd: Kom! I min fars velsignede, og tag det rige i besiddelse, som er beredt jer fra verdens grundlæggelse. For jeg var sulten, og I gav mig mad; jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke; jeg var fremmed, og I tog imod mig – nøgen, og I gav mig tøj på; jeg var syg og I så til mig; jeg var i fængsel, og I besøgte mig.

Da skal de retfærdige sige til ham: Herre, hvornår så vi dig sulten og gav dig mad? eller tørstig og gav dig noget at drikke? Hvornår så vi dig som fremmed og tog imod dig? eller nøgen og gav dig tøj på? Hvornår så vi dig syg eller i fængsel og kom til dig?

Da skal kongen sige til dem: Det skal jeg sige jer: alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, har I gjort imod mig!

Så skal han sige til dem på sin venstre hånd: Gå bort fra mig, I forbandede, til den evige ild, som er beredt for djævelen og hans engle. For jeg var sulten, og I gav mig ikke mad; jeg var tørstig, og I gav mig ikke noget at drikke; jeg var fremmed, og I tog ikke imod mig – nøgen, og I gav mig ikke tøj på; jeg var syg og i fængsel, og I så ikke til mig.

Da skal også de sige: Herre, hvornår så vi dig sulten eller tørstig eller fremmed eller nøgen eller syg eller i fængsel uden at tjene dig?

Da skal han sige til dem: Det skal jeg sige jer: alt, hvad I ikke har gjort mod en af disse mine mindste brødre, har I heller ikke gjort imod mig!

Og de skal gå bort til evig straf, men de retfærdige til evigt liv.

Skumle planer

Da Jesus havde afsluttet alle disse taler, sagde han til sine disciple: Forstår I, påsken begynder om to dage, og da skal Menneskesønnen udleveres til at blive korsfæstet.

Samtidig samlede ærkepræsterne og folkets ældsteråd i gården hos den ærkepræst, der hed Kaiafas, og de planlagde at arrestere Jesus med det samme i al hemmelighed og slå ham ihjel. For som de sagde: Det går ikke under selve festen, for så bliver der bare oprør i folket.

Jesus salves

Mens nu Jesus var i Bethania, i Simon den spedalskes hus, kom der en kvinde hen til ham med en alabastkrukke fuld af meget kostbar salveolie, som hun hældte ud over hans hoved, mens han sad til bords. Da hans disciple så det, blev de forargede og sagde: Hvad er det for et spild? Den salve kunne jo være solgt for mange penge, der kunne gives til de fattige.

Da Jesus hørte det, sagde han til dem: Hvorfor gør I hende nu ked af det? Det er da en smuk gerning, hun har gjort imod mig. De fattige har I jo altid hos jer - mig derimod har I ikke altid. Da hun hældte denne salveolie ud over mit legeme, salvede hun det til min begravelse. Ja, jeg kan godt sige jer: hvor end i hele verden frihedsbudskabet forkyndes, skal der også tales om det, hun har gjort – til minde om hende.

Judas' forræderi

Så gik én af De Tolv - han, der hedder Judas Iskariot - hen til ærkepræsterne og sagde: Hvad vil I give mig, hvis jeg udleverer ham til jer?

De gav ham så tredive sølvstykker,²¹⁹ og fra da af søgte han en passende lejlighed til at udlevere ham.

Påskemåltidet

På den første af de usyrede brøds dage kom hans disciple hen til Jesus og sagde: Hvor vil du have, at vi tilbereder påskelammet for dig?

Gå ind i byen, sagde han, til ham, I ved nok, og sig til ham: Mesteren siger: min time er nær. Jeg vil holde påske hos dig sammen med mine disciple.

Disciplene gjorde, som Jesus havde befalet dem, og tilberedte påskelammet.

Da det nu blev aften lå han til bords sammen med de tolv disciple. Mens de spiste, sagde han til dem: Jeg kan lige så godt fortælle jer, at én af jer vil udlevere mig.

De blev naturligvis dybt bedrøvede og begyndte en efter en at spørge ham: Det er da vel ikke mig, Herre?

Den, der dyppede hånden sammen med mig i fadet, svarede han, han vil udlevere mig. Ak ja, Menneskesønnen går bort, sådan som det er skrevet om ham, men forbandet være det arme menneske, der udleverer Menneskesønnen. Det var bedre for ham, om han slet ikke var blevet født!

Judas – ham der udleverede ham – sagde så: Det er da vel ikke mig, Rabbi?

Han siger til ham: Du har sagt det.

Mens de nu spiste, tog Jesus et brød, velsignede det, brækkede det i stykker, gav det til sine disciple og sagde: Værsgo og spis! Her har I mit legeme.

Så tog han et bæger, takkede, gav dem det og sagde: Drik alle af denne vin! Det er mit blod, pagtens blod, der bløder for mange mennesker som tilgivelse for deres svigt. Men jeg siger jer: fra nu af vil jeg ikke mere drikke af denne vinstokkens frugt, indtil den dag, jeg drikker den på ny sammen med jer i min fars rige. Da de så havde sunget en hymne, gik de ud til Olivenbjerget.

Det store svigt

Så siger Jesus til dem: I denne nat vil I alle vende mig ryggen. Som der står skrevet: *Jeg vil slå hyrden, så fåreflokken bliver spredt.* Men efter at jeg er blevet oprejst, vil jeg gå i forvejen for jer til Galilæa.

Nu afbrød Petrus ham og sagde: Om så alle andre vender dig ryggen - jeg gør det aldrig!

Jesus sagde til ham: Jeg kan godt sige dig, Petrus: i denne nat vil du fornægte mig tre gange, endnu inden hanen har galet.

Om jeg så skulle dø sammen med dig, svarede Petrus, vil jeg aldrig fornægte dig! Det samme sagde alle hans disciple.

Gethsemane

Bagefter kommer Jesus sammen med dem til et sted, der kaldes Gethsemane, og han siger til disciplene:

²¹⁹ *argyria* – værdien svarer til en *statér*, der igen svarer til fire drakmer. 30 sølvstykker svarer altså til 120 drakmer eller fire månedslønninger for en arbejder.

Sæt jer her, mens jeg går derover og beder til Gud.

Han tog så Petrus og de to Zebedæussønner med sig, og nu blev han dybt bedrøvet og bange. Han siger så til dem: Min sjæl er bedrøvet til døden. Bliv her og våg sammen med mig!

Så gik han et lille stykke længere frem, faldt på sit ansigt og bad: Min far! Hvis det er muligt, så lad dette bæger gå mig forbi. Dog ikke som *jeg* vil, men som *du* vil.

Så kommer han tilbage til sine disciple og opdager, at de ligger og sover. Han siger så til Petrus: Var I end ikke i stand til at våge sammen med mig blot en time? Våg og bed, så I ikke falder for fristelsen. Ånden er nok villig, men kødet er svagt.

Igen for anden gang gik han lidt væk og bad: Min far! Hvis ikke det er muligt for bægeret at gå forbi mig, uden at jeg drikker det, så ske din vilje!

Da han kom tilbage, finder han dem igen sovende, for deres øjne var tunge. Så forlod han dem igen og gik bort og bad for tredje gang den samme bøn. Til sidst kommer han hen til sine disciple og siger til dem: Sov I stadig og hviler jer? Hør, timen er nær, hvor Menneskesønnen skal overgives i forbryderes hænder. Stå op! Lad os gå! Hør, han som udleverer mig, er nær!

Arrestationen af Jesus

Mens han endnu taler, se, så kommer Judas – en af De Tolv – og sammen med ham er der en større flok med sværd og køller fra ærkepræsterne og folkets ældsteråd. Forræderen havde givet dem et tegn. Han sagde: Ham, jeg kysser, ham er det. Grib ham! Straks, da han kom hen til Jesus, sagde han: Godaften, Rabbi! Og han kyssede ham.

Men Jesus sagde til ham: Kære ven, hvad gør du dog?

Så gik de andre hen og lagde hænderne på Jesus og greb ham. Og se, én af dem, der var sammen med Jesus, rakte hånden ned, trak sit sværd og huggede øret af ærkepræstens slave. Men Jesus siger til ham: Stik dit sværd i skeden! Alle, der griber til sværd, skal omkomme ved sværd. Eller mener du ikke, jeg er i stand til at bede min far, så han øjeblikkeligt sender mig mere end tolv legioner engle? Men hvordan skulle skriften så gå i opfyldelse, om at det, som sker, bør ske?

Samtidig siger Jesus til flokken: Som mod en røver er I draget ud med sværd og køller for at fange mig. Hver dag sad jeg i templet og underviste, men dér greb I mig ikke. Men alt dette sker, for at profeternes skrifter skal gå i opfyldelse.

Da vendte alle hans disciple ham ryggen og flygtede.

Dommen over Jesus – og over Petrus

De, der havde arresteret Jesus, førte ham nu til ærkepræsten Kaiafas, hvor teologerne og ældsterådet var forsamlet. Petrus fulgte ham på afstand lige til ærkepræstens gård. Han gik ind og satte sig sammen med vagterne for at se, hvad der kom ud af det hele.

Imidlertid ledte ærkepræsterne og hele synedriet efter falske beviser mod Jesus, så de kunne få ham henrettet. De fandt dog ingen, selv om mange trådte frem som falske vidner. Men til sidst trådte to frem og sagde: Han dér har sagt: Jeg er i stand til at nedbryde Guds tempel og genopføre det på tre dage. Ærkepræsten rejste sig nu og sagde til ham: Svarer du intet på, hvad disse vidner imod dig?

Men Jesus tav. Så sagde ærkepræsten til ham: Jeg besværger dig ved den levende Gud, at du fortæller os, om du er Messias, Guds søn!

Du har sagt det! siger Jesus til ham. Ydermere siger jeg jer, at fra nu af skal I se menneskesønnen sidde ved Kraftens højre hånd, og I skal se ham komme igen på Himlens skyer.

Så flår ærkepræsten sit tøj i stykker og siger: Gudsbespottelse! Hvad skal vi med flere vidner? Nu har I selv hørt bespottelsen. Hvad siger I?

Han fortjener døden! svarede de. Og de spyttede ham i ansigtet, gav ham knytnæveslag – andre gav ham lussinger og sagde: Profeter for os, Messias. Hvem var det, der slog dig?

Petrus sad stadigvæk udenfor i gården. Så kom en af tjenestepigerne hen til ham og sagde: Du var da også sammen med Jesus, galilæeren.

Men han benægtede det overfor alle og sagde: Jeg aner ikke, hvad du taler om.

Da han var gået ud i porten, fik en anden øje på ham og siger til dem, der stod der: Han dér var sammen med Jesus nazaræeren.

Og igen benægtede han det med en ed: Jeg kender ved Gud ikke det menneske!

Lidt efter kom de, der stod der, hen og sagde til Petrus: Du er da i hvert fald én af dem – dit sprog afslører dig jo.

Så begyndte han at bande og sværge: Jeg kender fanden gale mig ikke det menneske, siger jeg jo!

I samme øjeblik galede en hane. Da huskede Petrus Jesus' ord, da han sagde: Endnu før hanen galede, vil du fornægte mig tre gange. Og han gik ud udenfor og græd som pisket.

Da det blev morgen, planlagde alle ærkepræsterne og folkets ældsteråd, hvordan de kunne få Jesus henrettet. Så bandt de ham og førte ham hen og overgav ham til guvernøren Pilatus.

Judas fortryder

Da Judas, der havde forrådt ham, nu så, at han blev dømt, fortrød han og leverede de tredive sølvstykker tilbage til ærkepræsterne og de ældste og sagde: Jeg har syndet og forrådt uskyldigt blod!

Men de sagde blot: Hvad kommer det os ved? Det må du selv klare.

Så kastede han sølvstykkerne ind i templet og gik sin vej. Derpå gik han hen og hængte sig.

Ærkepræsterne samlede sølvstykkerne op og sagde: Det er ulovligt at lægge dem i tempelblokken, eftersom det er blodpenge.

Så efter at have holdt råd købte de Pottemagerens Mark for dem til begravelsesplads for fremmede. Derfor kaldtes den mark for Blodmarken lige indtil i dag. Dermed gik det i opfyldelse, som blev sagt af profeten Jeremias: *Og de tog de tredive sølvstykker – prisen for ham, de satte en pris på, ham, Israels sønner satte en pris på – og de betalte dem for Pottemagerens Mark, sådan som Gud befalede mig.*

Pilatus

Jesus stod nu foran guvernøren, og denne udspurgte ham og sagde: Du er så judæernes konge?

Det siger *du*, sagde Jesus. Men til anklagerne fra ærkepræsterne og de ældste svarede han intet. Så siger Pilatus til ham: Hører du ikke alt det, de vidner imod dig?

Men til guvernørens store forbløffelse svarede han ham ikke så meget som et ord.

Ved festen havde guvernøren den skik, at han løslod den af de mange fængslede, som de ønskede. Dengang var der en berygtet fange, der hed Jesus Barabbas. Da de nu var forsamlede, sagde Pilatus til dem: Hvem ønsker I, at jeg løslader jer, Jesus Barabbas eller Jesus, som kaldes Messias? Han vidste jo godt, at det var på grund af misundelse, de havde udleveret ham.

Pludselig, mens han nu sad dér på dommersædet, sendte hans kone bud til ham: Lad der ikke komme noget imellem dig og denne retfærdige. For i dag har jeg haft frygteligt mareridt om ham.

Imidlertid overbeviste ærkepræsterne og de ældste folkeskaren om, at de skulle bede Barabbas fri, mens Jesus burde slås ihjel. Så da guvernøren tog ordet og spurgte dem: Hvem af de to ønsker I, at jeg skal løslade jer, svarede de: Barabbas!

Pilatus sagde da til dem: Hvad skal jeg så gøre med Jesus, han som kaldes Messias?

Korsfæst ham! svarede de alle som én.

Jamen, hvad ondt har han da gjort? spurgte han.

Men de råbte bare endnu højere: Korsfæst ham!

Da Pilatus nu forstod, at han ikke kunne gøre mere, men at det var ved at komme til oprør, tog han noget vand, vaskede sine hænder foran mængden og sagde: Jeg er uskyldig i denne mands blod. Det må I selv klare.

Lad bare hans blod komme over os og over vores børn! svarede hele folket.

Så løslod han dem Barabbas, men Jesus lod han piske og udleverede ham så til at blive korsfæstet.

Korsfæstelsen

Så tog guvernørens soldater Jesus med ind i prætoriet og samlede hele kohorten foran ham. De tog tøjet af ham og iførte ham en purpurrød kappe, og så flettede de en krone af tjørnegrene, som de satte på hans hoved. Så gav de ham et rør i hans højre hånd, bøjede knæ for ham og sagde spottende til ham: Hil dig, judæernes konge! Så spyttede de på ham, og de tog røret og slog ham i hovedet med det. Da de således havde hånet ham, tog de kappen af ham, gav ham hans eget tøj på og førte ham hen for at blive korsfæstet. Mens de gik med ham, stødte de på en mand fra Kyrene, der hed Simon, og ham tvang de til at bære hans kors.

Så kom de til et sted, som kaldes Golgotha (det betyder Kraniestedet). Her gav de ham vin blandet med malurt, men da han havde smagt det, ville han ikke drikke det. Da de så havde korsfæstet ham, delte de hans tøj ved at kaste lod. Så satte de sig ned og holdt vagt over ham. Over hans hoved satte de den skrevne anklage mod ham: Jesus Judæernes konge. Sammen med ham korsfæstede de to røvere – den ene på hans højre, den anden på hans venstre hånd.

Og de, der gik forbi spottede ham, rystede på hovedet ad ham og sagde: Der har vi ham, der nedbryder templet og bygger det op på tre dage – red nu dig selv, hvis du er Guds søn, og stig ned fra korset!

På samme måde hånedes ærkepræsterne ham sammen med de ældste og sagde: Andre har han reddet – sig selv kan han ikke redde. Israels konge! Lad ham nu stige ned fra korset, så vi kan tro på ham. Han satte sin lid til Gud, så lad Gud nu befri ham, hvis han ellers bryder sig om ham. Han har jo selv sagt: Jeg er Guds søn! Også røverne, der var blevet korsfæstet sammen med ham, hånedes ham.

Jesus' død

Fra den sjette time blev det mørkt over hele landet indtil den niende time. Omkring den niende time råbte Jesus med høj røst: *Eli! Eli, lama sabakhtani?* (Det betyder: Min Gud! Min Gud, hvorfor har du forladt mig?) Nogle af dem, der stod der, hørte det og sagde: Han kalder på Elias.

En af dem løb straks efter hen og tog en svamp, som han fyldte med vineddike, satte den på et rør og gav ham noget at drikke. Men de andre sagde: Vent lidt! Lad os se, om Elias kommer og redder ham. Men Jesus skreg igen med høj røst og udåndede.

Og tænk engang, forhænget i templet blev flænget i to stykker fra øverst til nederst. Jorden rystede og klipperne revnede, ja, gravene åbnedes, så mange af de hensovede martyrers helliges legemer opstod. De gik ud af gravene, og efter hans opstandelse kom de ind i den hellige by og blev set af mange.

Da centurionen, som holdt vagt over Jesus og de, der var sammen med ham, så jordskælvet og det, der skete, blev de meget bange og sagde: Det menneske var virkelig Guds søn!

Der var en del kvinder på stedet, som så til på afstand. De havde fulgt Jesus fra Galilæa og havde betjent ham. Blandt dem var Maria Magdalene, Maria, Jakobs og Josefs mor og Zebedæussønnernes mor.

Jesus' begravelse

Da det blev aften, kom der en rig mand fra Arimathæa, der hed Josef, og som også selv var blevet oplært til Jesus. Han gik hen til Pilatus og bad om Jesus' legeme, og Pilatus befalede, at det skulle udleveres. Så tog Josef legemet, svøbte det i et rent linnedklæde og lagde det i sin egen nye grav, som

han havde hugget ud af klippen. Så rullede han en stor sten for gravåbningen og gik. Men Maria Magdalene og den anden Maria blev siddende lige overfor graven.

Næste dag – det vil sige efter forberedelsesdagen – samledes ærkepræsterne og farisæerne hos Pilatus og sagde: Herre, vi er kommet i tanke om, at denne bedrager, mens han endnu levede, sagde: Efter tre dage vil jeg opstå. Befal derfor, at graven skal sikres indtil den tredje dag, så hans disciple ikke kommer og stjæler ham og påstår overfor folket, at han er opstået fra de døde. Så bliver det sidste bedrageri jo værre end det første.

Pilatus sagde til dem: I har en vagt. Gå nu og gør graven så sikker, som I kan.

Så gik de hen og sikrede graven, idet de forseglede stenen sammen med vagten.

Jesus' opstandelse fra de døde

Da sabbatten var forbi, og det var ved at gry den første dag i ugen, kom Maria Magdalene og den anden Maria for at se til graven. Og tænk, der kom et stort jordskælv, og en engel fra Gud steg ned fra Himlen. Han gik lige hen og rullede stenen væk og satte sig på den. Hans udseende var som lynild og hans lange kjole hvid som sne. De, som holdt vagt, rystede af angst for ham og faldt om, som om de var døde.

Englen tog nu ordet og sagde til kvinderne: *I skal ikke være bange!* Jeg ved godt, at I leder efter Jesus, den korsfæstede. Han er ikke her, han er opstået, som han sagde. Kom selv og se stedet, hvor han lå. Skynd jer nu og gå hen og fortæl hans disciple, at han er opstået fra de døde. Og hør her! han går i forvejen for jer til Galilæa, dér skal I møde ham. Husk det nu!

Så skyndte de sig væk fra graven med frygt og stor glæde, og de løb hen for at fortælle hans disciple om ham. Og tænk, på vejen mødte Jesus dem selv og sagde: Godmorgen!

De løb hen til ham, greb hans fødder og tilbad ham. Så siger Jesus til dem: I skal ikke være bange! Gå hen og fortæl mine brødre, at de skal tage til Galilæa. Dér skal de mødes med mig.

Vagterne købes

Se, da de var gået, så kommer nogle fra vagten ind i byen, og de fortalte ærkepræsterne alt, hvad der var sket. Så stak de hovederne sammen med ældsterådet og drøftede sagen. De forærede så en masse sølvstykker til soldaterne og sagde: I skal sige, at hans disciple kom om natten og stjal ham, mens I sov. Hvis det kommer guvernøren for øre, skal vi nok overtale ham, så I ikke får problemer.

Så tog de imod pengene og gjorde, som de fik besked på. Derfor verserer dette rygte blandt judæerne indtil den dag i dag.

Udsendelsen fra Galilæa

De elleve disciple tog nu til Galilæa til det bjerg, Jesus havde udpeget for dem, og da de mødte ham, tilbad de ham. Dog var der nogen, som tvivlede. Jesus kom nu hen og talte til dem: Al magt i himmel og på jord er blevet overdraget til mig, sagde han. Gå nu ud og oplær alle de fremmede folk og døb dem i Gud Faders og Guds Søns og Den hellige Ånds navn. Lær dem at overholde alt, hvad jeg har belært jer om. Og husk, jeg er med jer alle dage indtil tidernes ende.²²⁰

²²⁰ *synteleias tou aiōnos* – egentlig æonens afslutning.

De pseudopaulinske breve

Andet brev til thessalonikerne ²²¹

Til forsamlingen i Thessalonika, der lever i Gud vores far og vor Herre Jesus Kristus, fra Paulus, Silvanus og Timotheus.

Nåde være med jer og fred fra Gud vor far og vor Herre Jesus Kristus!

Kære brødre! Vi skylder altid at sige tak til Gud for jer. Det fortjener I, fordi jeres inderlige hengivenhed til stadighed vokser, ligesom den indbyrdes kærlighed hos hver enkelt af jer tager til. Derfor roser vi os af jer i Guds forsamlinger på grund af jeres udholdenhed og hengivenhed under alle jeres forfølgelser og de trængsler, I udstår.

Det er et bevis på Guds retfærdige afgørelse, at I anses for værdige til Guds rige, for hvilket I også lider. For Gud vil det jo kun være ret og rimeligt at give trængsel som gengæld til dem, der nu voldes jer trængsel - og at give lindring til jer, som nu voldes trængsel, når vi mødes i åbenbaringen af vor Herre Jesus Kristus, når han kommer fra Himlen med flammende ild sammen med sine mægtige engle for at straffe dem, der ikke kender Gud, og som ikke er lydøre overfor frihedsbudskabet om vor Herre Jesus. De kommer til at bøde med evig tilintetgørelse, bortvist fra Guds ansigt og fra hans vældes stråleglans på den dag, hvor han kommer for at blive æret blandt sine hellige og beundret blandt alle dem, der forblev hengivne.

I troede virkelig på vores vidnesbyrd. Derfor beder vi altid for jer om, at Gud må anse jer værdige til kaldet og med sin kraft fylde jer med den fulde glæde ved at gøre det gode – ja, med gerninger båret af hengivenhed – for at vor Herre Jesus' navn må lyse blandt jer – og I må lyse ved ham – ved vor Guds og vor Herre Jesus Kristus' nåde.

Om Herrens genkomst

Men, kære brødre! Nu beder vi jer om - angående vor Herre Jesus Kristus' genkomst²²² og vores forening med ham – at I ikke lige med det samme bringes ud af fatning eller bliver forskrækkede, hverken gennem åndsmeddelelser eller ord eller breve, som skulle være fra os - meddelelser om at vor Herres Dag skulle være lige om hjørnet.

Lad ingen føre jer vild på nogen måde, for der sker ikke noget, før der kommer frafald, og Lovløshedens Menneske²²³ er blevet afsløret. Det er Ødelæggelsens Søn,²²⁴ som stritter imod og ophøjer sig over alt, hvad man ellers kalder Gud, og som tilbedes, så han ligefrem indsætter sig selv i Guds tempel og påstår om sig selv, at han er Gud. Kan I ikke huske, at jeg omtalte disse ting for jer, mens jeg endnu var hos jer? Nu ved I i hvert fald, hvad der holder igen - nemlig at *han* først skal afsløres, når hans tid er inde.

²²¹ De fleste teologer anser brevet for at være et pseudopaulinsk brev fra en senere tid – bl.a. på grund af 'udskydelsen' af parusien eller Kristus' genkomst. I 1. Thessalonikerbrev var den lige om hjørnet og ville komme 'som en tyv om natten', men her synes den at være skubbet ud på den anden side af visse tegn og 'Lovløshedens menneskes' krav på Guds trone. Kan Paulus have skiftet standpunkt om noget så vigtigt på så kort tid? Men hvem ved?

²²² *parousías* – egentlig: tilstedeværelse, nærvær.

²²³ *ánthropos tes anomías* – Kristus' modsætning og modstander – en Modmessias eller Antikrist. Guds rige kommer ikke uden kamp.

²²⁴ *hýios tes apáleias* – egentlig: ødelæggelsens søn, der åbenbart gør krav på intet mindre end Guds trone. Der tænkes muligvis på kejseren i Rom, der jo netop gjorde krav på guddommelig tilbedelse. Måske henvises der til romernes ødelæggelse af Jerusaleem og Templets ødelæggelse i året 70, men det ville indebære en affattelse af brevet efter denne begivenhed – og dermed efter Paulus' død.

For lovløshedens afsløring²²⁵ er allerede i fuld gang – blot må den, der holder igen, først vige pladsen. Da skal Den Lovløse afsløres – ham skal vor Herre Jesus i øvrigt dræbe med et åndepust fra sin mund og tilintetgøre ved sin strålende genkomst – Den Lovløse, hvis tilstedeværelse er båret af Satans vældige kraft, løgnagtige tegn og undere og med hele uretfærdighedens forførelse af dem, der går til grunde, fordi de ikke tog imod kærlighed til sandheden, så de kunne blive frikendt. Derfor sender Gud en vildfarelsens besættelse over dem, så de tror på løggen, for at alle de, der ikke var hengivne overfor sandheden, men ligefrem nød uretfærdigheden, må blive dømt.

Ikke desto mindre skylder vi altid at sige tak til Gud for jer, vor Herres elskede brødre, fordi Gud udvalgte jer som befrielsens første frugt gennem åndens helliggørelse og til hengivenhed mod sandheden. Hertil kaldte han jer ved hjælp af frihedsbudskabet fra os, så I kunne få vor Herre Jesus Kristus' stråleglans. Så kære brødre! Stå nu fast og hent styrke i de overleveringer, I modtog, enten i tale eller gennem vores brev.

Måtte vor Herre, Jesus Kristus selv og Gud vor far, som elskede os og som gav evig trøst og det gode håb ved sin barmhjertighed, opmuntre jeres hjerter og styrke jer i al god gerning og tale.

Derudover, kære brødre, så bed for os, så vor Herres fortælling må udbredes og herliggøres ganske som hos jer, og så vi må udfries fra de vanartede og ondsindede mennesker. Hengivenheden er jo ikke for alle og enhver!

Til gengæld er vor Herre hengiven – han, som vil gøre jer faste og vogte jer mod Den Onde. Vi stoler, som dem, der lever i Herren, på, at I gør - og også fremover vil gøre - hvad vi formaner jer til. Måtte vor Herre lede jeres hjerter til Guds kærlighed og til Kristus' udholdenhed.

Forsvar for tjenesten

Kære brødre, vi formaner jer om, i vor Herre Jesus Kristus' navn, at I holder jer fra enhver bror, der lever usømmeligt, og som ikke efterlever den overlevering, I modtog fra os. I ved jo selv, hvordan man bør efterligne os. Vi har nemlig ikke levet usømmeligt hos jer, og vi har ikke spist nådsens brød hos nogen. Tværtimod arbejdede vi dag og nat med møje og besvær for ikke at ligge nogen af jer til byrde. Ikke fordi vi ikke har ret til det, men det var for at gøre os selv til forbilleder for jer, så I kunne efterligne os. Og dengang vi var hos jer, formanede vi jer faktisk til, at dersom nogen ikke vil arbejde, så skal han heller ikke have føden.

Vi har nemlig hørt, at der lever nogle usømmeligt iblandt jer - nogle som ikke gider arbejde, men som sniger sig udenom. Den slags mennesker formaner og påbyder vi i vor Herre Jesus Kristus' navn, at de skal arbejde stille og roligt, så de kan spise deres eget brød.

Men I, kære brødre, I må aldrig blive trætte af at gøre det gode. Er der nogen, der ikke retter sig efter det, vi har skrevet her i brevet, skal I mærke jer ham og ikke have noget med ham at gøre, så han må skamme sig. Betragt ham dog ikke som en fjende, men tilrettevis ham som en bror.

Måtte Fredens Herre selv skænke jer fred i alle ting og på alle måder. Vor Herre være med jer alle!

Hilsen med min egen, Paulus' hånd. Sådan er min underskrift på alle breve. Således skriver jeg.

Vor Herre Jesus Kristus' nåde være med jer alle!

²²⁵ Egentlig 'mysterium'.

Brevet til kolossenserne ²²⁶

Til de hellige i Kolossai,²²⁷ de hengivne brødre i Kristus Jesus, fra Paulus – ved Guds vilje Kristus Jesus' apostel – og vores bror Timotheus.

Nåde være med jer og fred fra Gud, vores far og vor Herre Jesus Kristus!

Vi takker altid Gud, vor Herre Jesus Kristus' far, når vi beder for jer, eftersom vi har hørt om jeres tillid til Kristus Jesus og om den kærlighed, I har til alle de hellige. I håber på det, der er lagt til side til jer i Himlene – det, som I allerede har hørt om gennem udbredelsen af det sande frihedsbudskab. Dette frihedsbudskab er levende til stede hos jer, og i hele verden udbredes det og bærer frugt.

Det har det også gjort hos jer, lige fra den dag, I hørte det og i sandhed erkendte Guds nåde, sådan som Epafras, vor elskede medslave belærte jer om det. Han er en hengiven Kristus' tjener i vores sted, og har redegjort for os om jeres kærlighed i ånden.

2. Derfor er vi heller ikke - lige fra den dag, vi hørte om det - ophørt med at bede for jer med ønsket om, at I må komme til fuld erkendelse af hans vilje med al visdom og åndelig indsigt – at I må leve værdigt til vor Herres rene velbehag, bære frugt i al god gerning og vokse i gudserkendelse, styrkes af al kraft ved hans magt og stråleglans, så I tålmodigt holder ud i alt med glæde.

Tak til Gud!

Sig tak til vor far, som har gjort jer delvise til at få del i de helliges lod – i lyset.

Han, som befriede os fra mørkets magt og satte os over i sin elskede søns rige.

Ved ham har vi befrielsen: tilgivelse for vores svigt.

Han er den usynlige Guds billede, hele skabningens førstefødte.

I ham blev alting skabt i Himlene og på jorden, det synlige og det usynlige, kongetroner såvel som riger – magter såvel som myndigheder. Alt er blevet skabt gennem ham og til ham.

Han er før alle ting, og alting består ved ham. Han er hovedet på forsamlingens legeme.

Han er begyndelsen, førstefødt af de døde, så han kunne blive den første blandt alle.

I ham behagede det al væren²²⁸ at tage bolig – at forsones alt gennem ham til Gud selv – ²²⁹at skabe fred ved blodet fra hans kors, på jorden såvel som i Himlene.²³⁰

Selv jer, som engang var fremmedgjorte og fjendtlighedsindede i onde gerninger, har han nu forsonet ved sit jordiske legeme - ved at dø - for at kunne fremstille jer for Gud selv som hellige, ulastelige og fri for anklage – hvis I ellers forbliver grundfæstede i jeres hengivenhed – ja, urokkelige - og ikke fjerner jer fra det håb, frihedsbudskabet har skabt – det frihedsbudskab, I har hørt, og som er blevet fortalt for al skabningen under Himlen – det, som jeg, Paulus, er blevet tjener for.

Forsvar for tjenesten

Nu glæder jeg mig over mine lidelser for jeres skyld. Dermed udfylder jeg, hvad der endnu mangler af Kristustrængsler på mig selv,²³¹ for hans legemes skyld – det vil sige forsamlingens. Dens tjener er jeg

²²⁶ En del teologer anser brevet for at være pseudopaulinsk. Det er muligt, men jeg synes nu, det er et meget smukt brev, som fint formulerer den paulinske revolution i forhold til tidens filosofiske og religiøse tendenser.

²²⁷ Kolossai lå et stykke øst for Efesos inde i landskabet Frygien – ikke langt fra byerne Laodikea og Hierapolis. Byen blev ramt af et ødelæggende jordskælv i året 60 e.Kr.

²²⁸ Egentlig: al fylde

²²⁹ Egentlig 'gennem ham til ham'.

²³⁰ Meget tyder på, at Paulus her citerer en ældre kristen hymne i lighed med Filipperbrevshymnen i Fil. Kap. 2.

²³¹ Egentlig: på mit kød

blevet ifølge Guds plan²³², og jeg fik tildelt den opgave at fortælle jer Guds historie – mysteriet, der har været holdt skjult i æoner og generationer, men som nu er blevet åbenbaret for hans hellige. Til dem ønskede Gud at bekendtgøre, hvad rigdommen i glansen fra dette mysterium har betydet for folkene – dette at Kristus for jer er håbet om guddommelighed. Det er ham, vi forkynder ved at opmuntre og undervise ethvert menneske med al visdom, så vi kan fremvise ethvert menneske som fuldendt i Kristus. Det slider og slæber jeg også for med kraften fra ham, som virker så stærkt i mig.

Jeg vil, at I skal vide, hvilken kamp, jeg kæmper på grund af jer og dem i Laodikea og alle dem, der ikke har mødt mig ansigt til ansigt - for at deres hjerter må opmuntres ved at være bragt sammen i kærlighed, og de derved når til den fulde og hele rigdom i form af forståelse og indsigt i Guds mysterium – det, som er og bliver Kristus. I ham er alle visdommens og indsigtens skatte gemt. Dette siger jeg, for at ingen skal bedrage jer med listig overtalelse. Er jeg end fraværende med legemet, er jeg dog sammen med jer i ånden, og det glæder mig at se den måde, I indretter jer på med jeres urokkelige tillid til Kristus.

Ligesom I altså har taget imod vor Herre Jesus Kristus, således skal I også leve i ham. I skal grundfæstes og opbygges i ham og befæstes i hengivenhed med overstrømmende taknemmelighed, ganske som I er blevet undervist. Pas på, at ingen fører jer vild ved hjælp af filosofien, menneskelige traditioner og alverdens religioners²³³ tomme bedrag. Nej, hold jer til Kristus, for i ham er hele guddomsfylden legemligt til stede, og ved ham fylder den også jer. Han er overhoved for al magt og myndighed.

I ham blev også I omskåret med en omskærelse. Den blev ikke udført med hånden, men ved at afføre jer det jordiske legeme – med Kristus' omskærelse - da I blev begravet med ham i dåben, ved hvilken I også blev oprejst med ham i tillid til den Guds kraft, der oprejste *ham* af døde.

Også jer, som var døde på grund af overtrædelserne og jeres fysiske forhold, har Gud gjort levende sammen med ham ved at tilgive os alle overtrædelserne. Ja, han udvaskede anklageskriftet mod os med alle de anklagepunkter, der var var rettet imod os. Han har ryddet det af vejen ved at sømme det fast til korset.

Efter at have klædt magterne og myndighederne af til skindet, udstillede han dem offentligt ved at føre dem som fanger i triumftog ved ham.

Herefter skal ingen dømme jer på grundlag af, hvad I spiser eller drikker eller med henvisning til religiøse fester, nymånefejrning eller sabbatoverholdelse, som kun er skygger af det kommende. Kernen er og bliver Kristus! Lad ingen fratage jer sejrskransen ved at fremture i falsk ydmyghed og engledyrkelse, baseret på syner – højstemt javel, men inderligt ligegyldigt, eftersom man alene bygger på sin egen menneskelige logik²³⁴ og ikke holder fast ved hovedet, Kristus, der sammenholder hele legemet ved hjælp af sener og ledbånd, og lader det udvikle sig og vokse ved Guds grøde.

Om det jordiske og det himmelske

Når I nu er døde med Kristus fra alverdens religiøse og filosofiske traditioner, hvorfor lader I jer så som spillevende mennesker styre af forskrifter som disse: *ikke tage, ikke smage, ikke røre*? Det er alt sammen dogmer, der går til grunde efter brug – menneskeskabte forskrifter og lærdomme, som har ord for at være visdom, men som blot er selvvalgt gudsyndyrkelse, falsk ydmyghed - selvplageri, hvad der ikke er megen ære ved, da det såmænd blot handler om at stille det menneskelige begær tilfreds.

Når I altså nu er blevet oprejst med Kristus, så stræb efter det høje, dér hvor Kristus er, siddende ved Guds højre hånd. Tænk på det høje – ikke på det, som er på jorden. I er jo døde, og jeres liv er blevet

²³² *oikonomian* – egentlig: 'økonomi' eller 'husholdning'

²³³ *stoikeia* – egentlig: vigtige elementer. Jf. note 114.

²³⁴ Egentlig: hans køds fornuft

skjult sammen med Kristus hos Gud. Så når Kristus – jeres egentlige liv – åbenbares, så skal også I åbenbares sammen med ham i guddommelighed.

Jamen så drøb da de lemmer, der trækker jer mod jorden: hor, urenhed, patetisk og ondt begær og gerrigheden, der er ren afgudsdyrkelse. På grund af disse ting kommer Guds straf over Syndens Sønner. Også I vandrede jo engang således, dengang I levede under disse forhold. Men nu skal I altså aflægge det alt sammen: vrede, hidsighed, ondskab, blasfemi, skændig snak, der vælter ud af jeres mund. Bedrag ikke hinanden, eftersom I har afført jer det gamle menneske med alle dets gerninger – men ifør jer det nye menneske, der fornyr sig i erkendelse af sin skabers billede. Her er ikke hellener og judæer, omskærelse og forhud, barbar, skyther, slave, fri – nej, Kristus er alt i alle!

Ifør jer da som Guds udvalgte, hellige og elskede, inderlig barmhjertighed, venlighed, ydmyghed, mildhed, tålmodighed. Bær over med hinanden og tilgiv hinanden, hvis nogen har noget at bebrejde en anden. Ligesom vor Herre *har* tilgivet jer, så skal I også gøre det samme.

Men oveni alt dette kommer kærligheden, som er vejen til fuldkommenhed. Lad Kristus' fred råde i jeres hjerter – dertil blev I også kaldet i ét legeme. Og vær så taknemmelige!

10. Lad fortællingen om Kristus bo i rigt mål hos jer.

Med al visdom skal I undervise og opbygge hinanden og yndefuldt synge salmer, hymner og åndelige sange af hjertet for Gud. Og hvad end I måtte gøre i ord eller handling, så gør det alt sammen i vor Herre Jesus' navn, alt imens I siger tak til Gud vor far gennem ham.

Om husholdningen

Kære koner. I skal indordne jer under jeres mænd, som det sømmer sig i Herren.

Kære mænd. I skal elske jeres koner, og I må ikke være hårde mod dem.

Kære børn. Vær lydige mod jeres forældre i alt, for det er glædeligt i Herren.

Kære fædre. Ophids ikke jeres børn, så de ikke skal miste modet.

Kære slaver. Vær i alle forhold lydige mod jeres jordiske herrer – ikke kun for et syns skyld som dem, der blot vil behage mennesker, men med oprigtighed i hjertet i ærbødighed for jeres herre. Hvad end I gør, så læg jeres sjæl i arbejdet, som var det for vor Herre selv og ikke for mennesker, I arbejdede. I ved jo, at I fra vor Herre til gengæld vil modtage arven. Vær vor Herre Kristus' slaver. Den, der gør uret, vil få gengæld for det, han gjorde – der gøres ikke forskel på mennesker.

Kære herrer. I skal behandle slaverne med retfærdighed og lighed. I ved jo, at også I har en Herre i Himlen.

Afslutning og hilsner

Vær vedholdende i bønner med årvågenhed og taknemmelighed.

Bed samtidig også for os, om at Gud må åbne fortællingens dør for os, så vi kan tale frit om Kristus' mysterium - på grund af hvilket jeg sidder i lænker - så jeg kan sige det, der skal siges på bedste måde.

I skal omgås dem udenfor med visdom, mens I udnytter tiden. Lad altid jeres tale være venlig og imødekommende, dog krydret med salt, så I ved, hvordan I bør svare hver enkelt.

Tykhikos, min elskede bror og hengivne tjener og medslave vil fortælle jer alt om mig. Derfor sender jeg ham til jer, så I kan blive bekendt med vores forhold, og så han kan appellere til jeres hjerter – sammen med Onesimos, min hengivne og elskede bror, som er én af jeres egne. De vil fortælle om alt, hvad der sker her.

Aristarkhos, min medfange, hilser jer. Det samme gør Markus, Barnabas' fætter – ham har I hørt om. Tag godt imod ham, når han kommer til jer – også Jesus, der kaldes Justus, som hører til de omskårne. De er de eneste medarbejdere på Guds rige, der har været til opmuntring for mig.

Epafras hilser jer – han er én af jeres egne, Kristus Jesus' slave, der altid kæmper for jer i bønnerne, for at I må stå som fuldkomne og fuldt forvissede i alt efter Guds vilje. Jeg kan bevidne, at han arbejder hårdt både for jer og for dem i Laodikea og i Hierapolis.

Lukas, lægen, den elskede, hilser jer - og Demas.

Hils brødrene i Laodikea og hils Nymfa og forsamlingen i hendes hus.

Når dette brev er blevet læst op hos jer, så sørg for at det også bliver læst op i forsamlingen i Laodikea - og at I også får læst det fra Laodikea op.²³⁵

Sig til Arkippos: Agt vel på den tjeneste, du modtog i Herren, så du også udfører den!

Hilsen med min egen, Paulus' hånd. Glem ikke mine lænker!

Nåde være med jer!

²³⁵ Dette brev findes ikke mere, medmindre det er det brev, som i Det nye Testamente går under navnet Brevet til efeserne.

Brevet til efeserne²³⁶

Til de hellige - de hengivne i Kristus Jesus - fra Paulus – ved Guds vilje Kristus Jesus' apostel.

Nåde være med jer og fred fra Gud vor far og vor Herre Jesus Kristus!

Velsignet være Gud, vor Herre Jesus Kristus' far, som har velsignet os i de himmelske sale med al åndelig velsignelse ved Kristus. Ved ham har han udvalgt os før verdens grundlæggelse til at være hellige og ulastelige for hans ansigt i kærlighed. Han har forudbestemt os til at være hans sønner gennem Jesus Kristus ifølge sin egen viljes beslutning – som en lovprisning af hans guddommelige nåde.

Dermed beviste han sin nåde mod os ved sin elskede søn.

I ham har vi frihed ved hans blod - tilgivelse for overtrædelserne i kraft af hans nådes rigdom, som han lod strømme ud over os med al visdom og indsigt.

Han forkyndte os sin viljes mysterium, som han havde planlagt til udførelse i tidernes fylde ved ham: at sammenknytte alt i Kristus – det himmelske såvel som det jordiske.

Ved ham er også vi blevet indsat som arvinger ifølge hans faste beslutning - som en lovprisning af hans guddommelighed.

Vi havde nemlig sat vort håb til Kristus, ved hvem også I har hørt sandhedens ord, frihedsbudskabet om jeres frelse.

I ham blev også I, dengang I blev døbt,²³⁷ beseglet med den hellige ånd, der var lovet os. Den er forskud på vores arv, indtil hans egne kan blive udfriet - til ære for hans guddommelige stråleglans.

Derfor – da også jeg har hørt om jeres inderlige hengivenhed til vor Herre Jesus og om jeres kærlighed til alle de hellige – kan jeg ikke takke nok for jer, når jeg tænker på jer i mine bønner: Vor Herre Jesus Kristus' Gud, guddommelighedens fader, give jer både visdoms og åbenbarings ånd så I kender ham - så hjertets øjne må blive oplyste - så I indser, hvad det er for et håb, han har kaldet jer til - hvilken herligheds rigdom, hans arv udgør hos de hellige, og hvad den overvældende storhed i hans magt betyder for os, der har fast tillid til hans vældige, virksomme styrke.

Det var den, han udøvede ved at oprejse Kristus af døde og sætte ham ved sin højre hånd i de himmelske sale – højt hævet over alle magter og myndigheder, kræfter og herskere – ja, ethvert navn, der nævnes kan – ikke alene i denne tidsalder, men også i den kommende.

Alt lagde han under hans fødder, og han gav ham som overhoved over alle ting til forsamlingen, som er hans legeme – ja, selve essensen af ham, der opfylder alt i alle.

Frikendt i kraft af Guds nåde

Dette gælder også jer, der var døde i jeres overtrædelser og synd, som I engang levede i ifølge denne verdens tidsånd – dengang I adlød herskeren over tomhedens rige – den samme ånd, der nu virker blandt Ulydighedens²³⁸ Sønner.

Ja, sådan levede vi alle engang i vores verdslige begær, dengang vi lå under for kroppens og forstandens vilje, og af natur - som alle andre - var vredens børn. Men Gud, der er rig på barmhjertighed, har med

²³⁶ Brevet er næppe til efeserne, som det ellers hedder sig, da det efter alt at dømme er skrevet fra fængslet i Efesos. Efter som de fleste håndskrifter da heller ikke har en direkte adressat på, er der muligvis tale om en rundskrivelse til flere forsamlinger i provinsen Asien.

Det er antageligt skrevet nogenlunde samtidig med Filipperbrevet, brevet til Filemon og ikke mindst Kolossenserbrevet, som det har rigtig meget til fælles med, fra Paulus' fangenskab i Efesos – antagelig i februar 54. Brevet er holdt i en noget mere højstemt stil end de øvrige breve, og en del teologer anser brevet for at være et senere pseudopaulinsk brev.

²³⁷ Egentlig: fik tro (*pistis*)

²³⁸ Hvem, der henvises til, vides ikke.

sin store kærlighed, hvormed han elskede os – selv om vi var døde på grund af overtrædelserne – gjort os levende igen sammen med Kristus.

Af nåde blev I frikendt! For han oprejste os sammen med ham, og satte os til bords i de himmelske sale med Kristus Jesus, så han i kommende æoner kunne bevise sin nådes overstrømmende rigdom gennem godhed mod os ved Kristus Jesus.

Ja, af nåde blev I frikendt gennem jeres hengivenhed, og det skyldes ikke jer – gaven er Guds. Det skyldes ikke gerninger i sig selv, så nogen kunne rose sig, nej, vi er *hans* værk, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, der på forhånd er lagt til rette af Gud, så vi kunne udføre dem.

Forsoning mellem Israel og folkene

Husk derfor på, at I engang tilhørte de fremmede folk rent bogstaveligt – de, som kaldes 'dem med forhud' af dem, der kaldes 'de omskårne' – altså legemligt og rent håndgribeligt. På den tid var I uden Kristus, udelukkede fra borgerskab i Israel, fremmede overfor forjættelsens pagter – uden håb og uden Gud i verden. Men nu er I en del af Kristus - I, som engang var langt borte, er kommet ganske nær i kraft af Kristus' lidelse og død.²³⁹

Ja, han er vores fred, for han forenede Israel og folkene ved at nedbryde den mur, som adskiller – fjendskabets mur. Med sit eget legeme afskaffede han Loven med alle dens påbud og forskrifter, så han ved egen kraft kunne omskabe de to til ét nyt menneske - og dermed stifte fred. På korset forsonede han dem begge med Gud, og dræbte dermed fjendskabet. Og han kom og forkyndte frihedsbudskabet om fred for jer, der var langt borte og fred for dem, der var ganske nær, så gennem ham har vi begge i én og samme ånd fået fri adgang til vores fader.

Så er I da ikke længere fremmede og udlændinge. Nej, I er medborgere sammen med de hellige og tilhører Guds husstand – opbygget på de udsendtes og profeternes grundvold med Jesus Kristus selv som hovedhjørnesten. I ham sammenføjes hele bygningen og vil vokse til et helligt tempel for vor Herre, og i fællesskab med ham opbygges også I til en Guds bolig i ånden.

Paulus' mission

Dette er grunden til, at jeg, Paulus, Kristus' fange for jeres skyld, kære folk ... ja, I har jo nok hørt om den forvalteropgave, Gud i sin nåde har givet mig vedrørende jer. Ifølge en åbenbaring blev det mysterium bekendtgjort for mig, som jeg ovenfor kort har beskrevet. Mon ikke I, når I læser det, kan begribe min indsigt i Kristus' mysterium. I generationer er det ikke blevet forkyndt for menneskenes sønner, sådan som det nu ved ånden er åbenbaret for hans hellige apostle og profeter. Det er dette, at de fremmede er medarvinger - af samme legeme og med samme andel af forjættelsen i Kristus Jesus i kraft af det frihedsbudskab, som jeg er blevet tjener for.

Det var den gave, som blev skænket mig i form af Guds nåde, som følge af hans mægtige indgriben. Ja, mig - den allerringeste af alle - blev denne nådens gave skænket: at forkynde frihedsbudskabet for de fremmede om Kristus' uransagelige rigdom og at oplyse alle om formålet med det mysterium, som var blevet holdt skjult siden tidernes morgen hos den Gud, som har skabt alt. På den måde kunne Guds mangfoldige visdom nu gennem forsamlingen blive forkyndt for magterne og myndighederne i himmelrummet.

Således var det forsæt fra tidernes morgen, som Gud fuldførte i Kristus Jesus vor Herre. I ham har vi frimodighed og tillidsfuld adgang til Gud gennem Jesus' trofasthed.²⁴⁰

²³⁹ Egentlig: blod.

²⁴⁰ Er det Jesus' trofasthed, der skaffer mennesket frimodig adgang' til Gud, eller er det menneskets egen? Sprogforskere mener det første – mange teologer og de autoriserede bibeloversættelser det andet. Jeg tror på sprogforskernes.

Derfor beder jeg om, at I aldrig mister modet på grund af mine trængsler for jeres skyld – de er sådan set en ære for jer ...

Nå, men dette er altså grunden til, at jeg bøjer mine knæ for vor fader, fra hvem enhver patriarkalsk familie i himmel og på jord har sit navn.

Må han efter sin guddommelige rigdom give jer, at I med kraft må styrkes ved hans ånd i det indre menneske – at I må lade Kristus bo med hengivenheden i jeres hjerter, rodfæstede – ja, grundfæstede i kærlighed – at I må få styrke til - sammen med alle de hellige - at begribe bredden og længden og højden og dybden og begribe Kristus' kærlighed, som overgår al forstand – at I må blive fyldt med hele Guds fylde.

Ham, som formår over al måde at gøre langt ud over, hvad vi beder om eller forstår, med den kraft, der virker i os – ham tilhører æren i forsamlingen og i Kristus Jesus gennem alle slægter i evighedernes evigheder. Amen.

Enhed i forskellighed

Så formaner jeg jer da – den fangne i Herren – til at leve værdigt i henhold til det kald, hvormed I blev kaldet. Bær over med hinanden i kærlighed med sand ydmyghed og mildhed - med tålmodighed. Stræb efter at bevare åndens enhed i fredens bånd. Der er ét legeme og én ånd, ligesom I også blev kaldet til ét håb ved jeres kald. Der er én Herre, én tro, én dåb, én Gud, som er alles fader - han, som er over alle, gennem alle og i alle. Til hver enkelt af os blev evnerne givet alt efter Kristus' tilmålte gave. Derfor hedder det: *Han steg op til det høje, tog fangenskab til fange og gav menneskene gaver.*

Men hvad betyder dette, at han *steg op* andet end, at han også *steg ned* til jordens lavere egne? Han, som steg ned, er også ham, der steg op – højt over alle himle – for at han kunne opfylde alt. Og nogle gjorde han til apostle, andre til prædikanter, nogle til missionærer²⁴¹ andre igen til hyrder²⁴² og lærere – alt sammen med henblik på at gøre de hellige egnede til formålet med deres tjeneste: at opbygge Kristus' legeme, indtil vi alle når frem til et tillidsfuldt fællesskab i erkendelsen af Guds søn – ja, når frem til at blive som en fuldvoksen mand, der er nået til modenheds alder gennem Kristus' fylde.

Om det nye menneske

Så er vi ikke længere som spædbørn, der kastes hid og did af bølger og blæst fra menneskers tilfældige lærdomme, når de fremturer med deres systematiske vildfarelse. Nej, lad os i sandhed og i kærlighed leve op til ham, som er hovedet: Kristus. Fra dette hoved sammenføjes hele legemet harmonisk og holdes sammen ved hjælp at alle slags ledbånd, alt efter hvert enkelt leds funktion, så legemet kan vokse – til opbyggelse af sig selv i kærlighed.

Dette siger jeg altså og vidner om som levende i vor Herre: I skal ikke mere leve, sådan som de fremmede ellers lever med deres tomme sind. De er formørkede i deres tanker, fremmedgjorte fra livet i Gud på grund af den uvidenhed, der er i dem som et resultat af deres hjerters hårdhed. De er afstumpe og har i deres begær overgivet sig selv til skamløshed og urenhed under alle former.

Men sådan har I ikke lært om Kristus, så sandt som I har hørt om ham og er blevet undervist i ham om, hvad der er sandhed i Jesus selv: at I skal aflægge jeres tidligere liv - det gamle menneske, der fordærves af bedragerisk begær, og fornyes i jeres sinds ånd – iklædes det nye menneske, der blev skabt af Gud til retfærdighed og sand ærefrygt.

Aflæg derfor løggen og tal alle sandhed med jeres medmennesker - vi er jo hinandens lemmer. Bliv bare vrede, men svigt aldrig dit medmenneske, og lad ikke solen gå ned over jeres vrede. Giv ikke djævelen det mindste råderum. Den, der stjæler, skal ikke mere stjæle – lad ham hellere slide i det og

²⁴¹ Egentlig: *euaggelistas* – altså dem, der forkynder evangeliet.

²⁴² *poimenas* – på latin: pastores, altså dem, der vogter hjorden (forsamlingen).

bruge sine hænder til noget fornuftigt, så han har noget at give af til den trængende. Lad ingen fordærvet snak udgå af jeres mund – nej, om noget så et godt ord til fornøden opbyggelse til glæde for dem, der hører det. Fornærm aldrig Guds hellige ånd. I den blev I beseglede til Udfrielsens Dag. Lad al bitterhed, raseri og vrede, skrig og skrål og spot ligge jer fjernt sammen med alt ondt. Vær venlige mod hinanden og barmhjertige, så I tilgiver hinanden, ligesom Gud også tilgav jer i Kristus.

Om det nye liv

Så bliv da Guds egne efterlignere som elskede børn. I skal leve i kærlighed, sådan som også Kristus elskede os og overgav sig selv for vores skyld som en gave – et offer til Gud til en duft af vellugt.

Men al slags hor og urenhed eller begær må end ikke nævnes iblandt jer. Det sømmer sig ikke for hellige. Det gælder også uanstændighed og tåbelig snak eller dumme vittigheder, som ikke er passende – så hellere takkebøn! Dette skal I vide og forstå, at ingen horebuk eller uren eller gerrig – det vil sige afgudsdyrker – har lod og del i Kristus' og Guds rige.

Lad ingen føre jer på vildspor med tomme ord. Det er på grund af den slags, Guds straf kommer over Ulydighedens Sønner. Dem skal I altså ikke have noget at gøre med. For engang var I mørke, men nu er I lys - levende i vor Herre. I skal leve som lysets børn, for lysets frugt findes i al godhed, retfærdighed og sandhed. Tænk på, hvad der er velbehageligt for Gud og tag ikke del i mørkets golde gerninger – nej, gå hellere imod dem, for hvad de foretager sig i det skjulte, er det skammeligt blot at nævne. Alt, hvad der afsløres af lyset, kommer for en dag, ja, alt, hvad der kommer for dagen, er lys. Derfor hedder det: *Vågn op, du som sover. Stå op fra de døde og lad Kristus lyse på dig.*

Se derfor nøje til, hvordan I lever – ikke som ukloge, men som vise. Udnyt den gunstige tid, for dagene er onde. Vær derfor ikke ubetænksomme, men forstå, hvad der er Guds vilje. Drik jer ikke fulde i vin – det fører til udsvævelse – nej, lad jer fylde af ånd og tal til hinanden med salmer,²⁴³ hymner og åndelige sange, så I synger og spiller af hjertet for vor Herre. Sig altid tak til Gud, vor far for alle ting i vor Herre, Jesus Kristus' navn.

Om husholdningen

I bør altid bøje jer for hinanden i ærefrygt for Kristus.

Konerne bør bøje sig for deres mænd som for vor Herre, for manden er konens hoved, ligesom Kristus er forsamlingens hoved og sit eget legemes befrier. Ja, ligesom forsamlingen bøjer sig for Kristus, således skal også konerne bøje sig for deres mænd i alt.

Kære mænd! Elsk jeres koner, ligesom også Kristus elskede forsamlingen og overgav sig selv for den for at helliggøre den ved at rense den i renselsesbadet²⁴⁴ i kraft af fortællingen. Dermed kunne han fremstille forsamlingen for sig selv med ære, uden plet eller rynke eller lignende ting, men hellig og fejlfri. Således skylder mændene at elske deres koner som deres egne legemer. Den, som elsker sin kone, elsker sig selv, for ingen har nogen sinde afskyet sit eget legeme. Tværtimod giver han det næring og værner om det, ligesom også Kristus gør det med forsamlingen, fordi vi er lemmer på hans legeme.

Derfor skal et menneske forlade sin far og mor og knytte sig til sin kone, og de to skal være ét legeme.

Dette mysterium er stort – jeg mener dét om Kristus og forsamlingen. Men altså enhver af jer bør elske sin kone som sin egen, så konen kan respektere sin mand.

Kære børn! Adlyd jeres forældre – dette er nemlig ret for Gud. *Ær din far og din mor!* Dette er det første bud, der er knyttet et løfte til: *for at det må gå dig godt, og du må leve længe på jorden.* Og kære fædre! Ophids ikke jeres børn, men opdrag dem under Guds opdragelse og vejledning.

²⁴³ *Psalmis* betyder egentlig sange, akkompagneret af et strengeinstrument

²⁴⁴ Dåben?

Kære slaver! Adlyd jeres verdslige herrer med frygt og bæven - med hjertelig oprigtighed, som om det var Kristus selv, I adlød. Ikke for et syns skyld som dem, der blot vil behage mennesker, men som slaver af Kristus, der gør Guds vilje af hele jeres sjæl - med velvilje, som om I sled i det for vor Herre selv og ikke for mennesker. I ved jo, at enhver, der gør noget godt, vil få det igen fra vor Herre, hvad enten han er slave eller fri.

Og kære herrer! Gør det samme mod *dem* uden at true dem. I ved jo, at deres og jeres Herre er i Himlene, og der findes ikke personsanseelse hos ham.

Om kampen

For øvrigt, så hent styrke i vor Herre og hans vældige kraft. Ifør jer Guds fulde udrustning, så I kan stå fast mod djævelens anslag.²⁴⁵ For os står kampen nemlig ikke imod kød og blod, men imod magterne og myndighederne – ja, mod verdensmagterne i dette mørke – mod ondskabens ånd i selve himmelrummet. Tag derfor Guds fulde udrustning på, så I kan stå imod på den onde dag og bestå efter at have gennemført alt.

Så stå med sandheden spændt som bælte om lænden, iført retfærdigheden som brynje og som sko på fødderne kampberedthed for frihedsbudskabet om fred. Løft frem for alt hengivenhedens skjold, hvormed I kan slukke alle den Ondes brændende pile. Tag imod frelsens hjelm og åndens sværd, som er Guds fortælling.

Afslutning

Til enhver tid - under al slags anråbelse og bøn i ånden, skal I våge med al udholdenhed og bøn for alle de hellige – også for mig - så fortællingen må blive lagt mig i munden, og jeg frimodigt tør afsløre hemmeligheden bag frihedsbudskabet. På grund af det sidder jeg nu som sendebud i lænker! – ja, gid jeg dog på trods af dem tør tale frimodigt, sådan som jeg bør tale!

Nå, men for at også I kan vide noget om, hvordan jeg har det, og hvad jeg går og laver, vil I blive gjort bekendt med det alt sammen af Tykhikos, den elskede bror og hengivne tjener i Herren. Jeg har sendt ham til jer, så I kan blive bekendt med vores forhold, og så han kan opmuntre jeres hjerter.

Fred være med brødrene og kærlighed og hengivenhed fra Gud vores far og vor Herre Jesus Kristus.

Nåde være med alle, der elsker vor Herre Jesus Kristus, i al evighed.²⁴⁶ Amen.

²⁴⁵ *methodeias* – 'metoder'.

²⁴⁶ *en aftharsia* – egentlig: i uforkrænkelighed

Brevet til Titus

Til Titus - mit ægte barn i henhold til vores fælles hengivenhed - fra Paulus, Guds slave, Kristus Jesus' apostel. Udsendt til at skabe inderlig hengivenhed hos Guds udvalgte sammen med den erkendelse af sandhed, som kommer af ærefrygt for Gud. I håb om evigt liv i henhold til det, som den sande Gud bekendtgjorde for evigheder siden, og som han nu efter sin egen beslutning har gjort indlysende gennem sin fortælling. Den fortælling, som jeg er blevet betroet at fortælle videre ifølge Guds, vor frelser, befaling.

Nåde og fred fra Gud Fader og fra Kristus Jesus, vor frelser!

Grunden til at jeg efterlod dig på Kreta var, at du skulle rette op på det, der manglede og indsætte ældste²⁴⁷ i byerne, sådan som jeg pålagde dig, hvis der findes nogen ustraffelig. Én kvindes mand med hengivne børn – én, der ikke kan anklages for udsvævelser eller er genstridig. En tilsynsmand bør jo være uangribelig som Guds husholder – ikke selvoptaget, vredladen eller henfalden til vin – ikke en slagsbror eller optaget af ussel vinding. Men gæstfri, glad for alt godt, besindig, retfærdig, from, karakterfast – ja, én, som holder sig til den troværdige fortælling ifølge læren, så han kan være god til både at opmuntre i den sunde lære og til at gendrive dem, der siger imod.

Om falske lærere

For der er mange, der er genstridige, og som fører tom tale og forfører sindet – især blandt de omskårne. Dem bør man lukke munden på, eftersom de vender op og ned på hele forsamlinger.²⁴⁸ De underviser i utilbørlige sager for ussel vindings skyld. En af dem – en af deres egne profeter – har sagt: Kretere lyver altid. De er grusomme vilddyr og dovne fråsere. Det vidnesbyrd er sandt, og derfor må du gendrive dem hårdt og brutalt, så de må være sunde i hengivenheden og ikke falde for jødiske fabler og påbud fra mennesker, der vender sig bort fra sandheden. For den rene er alting rent, men for de besmittede og troløse er intet rent, men både deres sind og samvittighed er forurenede. De erklærer samstemmende, at de kender Gud, men ved deres handlinger benægter de det, afskyelige som de er, upåvirkelige og uduelige til al god gerning.

Formaninger til forsamlingen

Du derimod! Tal som det sømmer sig for den sunde lære om, at de gamle skal være ædruelige, værdige, besindige, sunde i hengivenheden, i kærligheden og udholdenheden. Gamle koner bør ligeledes grundlæggende besinde sig på et helligt liv og ikke bagtale eller være slaver af megen vin, men undervise i det gode, så de får de unge kvinder til at besinde sig på kærlighed til mand og børn – så de bliver besindige, ærbare, huslige, gode, og så de bøjer sig for deres mænd. Guds fortælling skulle jo nødvendigvis bespottes.

Forman ligeledes de unge til at være besindige, idet du viser dig selv som forbillede i gode gerninger under alle forhold og i undervisningen fører ubestikkelig, alvorlig, sund og ulastelig tale, så den, der taler imod, må skamme sig, fordi han intet dårligt har at sige om os.

Slaver bør bøje sig for deres herrer²⁴⁹ og være til behag i alle ting uden diskussion, uden at rage til sig, men tværtimod demonstrere al god hengivenhed, så de i alt kan forskønne Guds, vor befriers lære.

²⁴⁷ presbyterous – i lighed med de jødiske ældsteråd

²⁴⁸ oikous – egentlig huse dvs. husforsamlinger.

²⁴⁹ despotes - herskere.

Befrielsen ved Guds nåde

For Guds nåde, som frelser alle mennesker, er blevet åbenbaret, og den opdrager os til at sige nej til ugudeligheden og de verdslige begæringer, så vi kan leve besindigt, retskaffent og gudfrygtigt i denne verden. Vi ser frem til opfyldelsen af det lykkelige håb om åbenbaringen af stråleglansen fra vor store Gud og befrier Jesus Kristus.²⁵⁰ Han gav sig selv for os, for at han kunne udfri os af al lovløshed og rense for sig selv et ejendomsfolk med lidenskab for gode gerninger. Tal således, forman og irettesæt med al myndighed. Lad ingen ringeagte dig!

Påmind dem om at bøje sig for magter og myndigheder og at adlyde dem med henblik på enhver god gerning. De skal ikke spotte nogen og ikke være stridslustne, men tilbageholdende og udvise den rene mildhed mod alle mennesker. Engang var også *vi* jo uforstandige, ulydige, vildførte slaver af begær og diverse nydelser, der førte til ondskab og misundelse. Ja, vi var afskyelige og hadede hinanden. Men da så Guds vor befriers imødekommenhed og menneskekærlighed åbenbarede, frelste han os - ikke på grund af de gerninger, vi havde gjort i retfærdighed, men på grund af hans egen barmhjertighed gennem genfødelsens lutring og fornyelse gennem hellig ånd.²⁵¹ Den udgød han over os i rigt mål gennem vor frelser, Jesus Kristus, så vi kunne blive frifundet gennem hans nåde med håb om arveret til evigt liv. Det er så sandt, som det er sagt, og jeg ønsker, at du forsikrer dem herom, for at de, som har fået hengivenhed til Gud må overveje at lægge vægt på gode gerninger. Dette er godt og gavnligt for mennesker. Men tåbelige diskussioner, slægtstavler, stridigheder og kampe om loven skal du afholde dig fra. De er unyttige og frugtesløse.

Et oprørsk²⁵² menneske skal du afvise efter første og anden advarsel, da du godt ved, at den slags er fordrejet – et forbryderisk menneske, der har fordømt sig selv.

Når jeg sender Artemas til dig eller Tykhikos, så skynd dig at komme til mig i Nikopolis. Der har jeg nemlig tænkt mig at overvintre. Zenas, juristen og Apollos må du snarest hjælpe på vej. Sørg for at de intet mangler. Lad også vore egne lære at opøve sig i gode gerninger, hvor der er brug for det, så de ikke er uden frugt.

Alle her hos mig hilser dig.

Hils dem, som holder af os med inderlig hengivenhed.

Nåden være med jer alle!

²⁵⁰ Er der tale om Guds og Kristus' guddommelighed, eller kaldes Kristus Jesus slet og ret Gud? Begge muligheder står åbne.

²⁵¹ Måske en henvisning til dåben.

²⁵² *airitikon* – hæretisk. Fik senere betydningen kættersk om folk, der angiveligt havde misforstået den rette lære.

Første brev til Timotheus

Til Timotheus - mit ægte barn i hengivenhed – fra Paulus, Kristus Jesus' apostel i henhold til befaling fra Gud, vor frelser og fra Kristus Jesus, vores håb.

Nåde, barmhjertighed, fred fra Gud vores far og fra Kristus Jesus, vor Herre.

Jeg tilskyndede dig til at blive tilbage i Efesos, da jeg rejste til Makedonien, så du kunne belære visse mennesker om ikke at undervise alternativt og ikke give sig af med fabler²⁵³ og endeløse slægtstavler, som fører til spekulationer frem for til forvaltning af det, som er Guds – det, som hviler i inderlig hengivenhed. Formålet med vores belæring er kærlighed af et rent hjerte, en god samvittighed og uskrømtet hengivenhed. Den pointe har nogle mistet og har vendt sig bort til tom logik. De vil hellere være lovlærere, som dog hverken begriber, hvad de selv siger eller hvad de så bestemt forsikrer om.

Vi ved, at loven er god nok, dersom man bruger den efter loven, for dette ved vi, at loven ikke er rettet mod en retfærdig, men mod lovløse og uregerlige, gudløse forbrydere, ugudelige og vanhellige, fadermordere og modermordere, manddræbere, horebukke, bøsser, kidnappere, løgnere, menedere og hvad der ellers strider imod den sunde lære ifølge det frihedsbudskab om den velsignede Guds stråleglans, som jeg fik betroet.

Om Paulus selv

Taknemmelig er jeg mod ham, der gav mig kraft, Kristus Jesus vor Herre, fordi han anså mig for trofast nok til at blive udpeget til tjeneste. Jeg, der tidligere var både bespotter, forfølger og voldsmand. Men jeg blev vist barmhjertighed, for som uvidende handlede jeg båret af mistillid – ja, Guds nåde blev så meget større sammen med hengivenheden og kærligheden i Kristus Jesus.

Det er sandt, som det er sagt og værd at lytte til, at Kristus Jesus kom til verden for at sætte forbrydere fri. Af dem er jeg den fremmeste. Men netop derfor blev jeg vist barmhjertighed, for at Kristus Jesus på mig som den første kunne demonstrere al slags tålmodighed som et forbillede for dem, der er i færd med at nå til inderlig hengivenhed ved ham til evigt liv. Evighedernes konge, den uforgængelige, usynlige ene Gud være ære og strålende lys i evighedernes evigheder. Amen.

Timotheus' opgave

Denne befaling betror jeg dig, mit barn Timotheus, i henhold til de foregående profetier angående dig, så du ved hjælp af dem må føre den gode krig med mod og god samvittighed. Den har nogle stødt fra sig og har lidt skibbrud med hensyn til hengivenheden – for eksempel Hymenaios og Alexandros, som jeg har overgivet til Satan, så de kan lære ikke at tale blasfemisk.

Om at underordne sig

Jeg tilskynder da frem for alt til at fremsige bønner – altså anråbelser, forbønner, takkebønner – for alle mennesker, for konger og for alle, som er overordnede, så vi kan leve et stille og roligt liv i al gudsfrygt og værdighed. Dette er smukt og velbehageligt for Guds, vor frelsers ansigt. Han vil, at alle mennesker skal frelles og komme til erkendelse af sandheden. For der er én Gud og én mellemmand mellem Gud og mennesker, nemlig mennesket Kristus Jesus, der gav sig selv til genløsning for alle. Det er vidnesbyrdet i sin tid, for hvilket jeg er sat som prædikant og apostel - sandhed taler jeg, jeg lyver ikke! – lærer for folkene i hengivenhed og sandhed.

Jeg foretrækker derfor, at mændene fremsiger bøn alle vegne med fremstrakte rene hænder uden vrede eller beregning. Det samme gælder kvinder, sømmeligt klædte med ydmyghed og besindighed. De bør

²⁵³ *mythois* – myter. Her nok forstået som mere fantasifulde historier end egentlig myter

smykke sig selv – ikke med fletninger og guld eller perler eller kostbar klædning, men – som det sømmer sig for kvinder, der bekender sig til guds frygt – med gode gerninger.

5. En kvinde bør i stilhed modtage undervisning i al ydmyghed. Selv tillader jeg ikke en kvinde at undervise eller have myndighed over en mand – nej, hun bør holde sig i ro. Adam blev jo skabt først – derpå Eva. Og Adam blev ikke bedraget, men det blev kvinden, og hun faldt i. Dog vil de blive frelst i kraft af barnefødslen, såfremt de forbliver i hengivenhed og kærlighed og hellighed med besindighed.

Om tilsynsmænd og tjenere i forsamlingen

6. Det er så sandt, som det er sagt, at hvis nogen søger en tilsynsgerning, er det en smuk gerning, han stræber imod. Tilsynsmanden²⁵⁴ bør derfor være elastisk, én kvindes mand, ædruelig, besindig, ordentlig, gæstfri, god til at undervise. Han bør ikke være henfalden til vin eller slagsmål, men til mildhed, ikke stridbar eller pengeglad – én som forestår sit eget hjem smukt, og hvis børn underordner sig med al værdighed. Hvis man ikke forstår at varetage sit eget hus, hvordan skal man så tage sig af Guds forsamling? Det skal ikke være en nyttilkommen, for at han ikke skal blive opblæst og falde ind under djævelens dom, men han bør have et godt vidnesbyrd fra folk udenfor, så han ikke falder i vanry og djævelens snare.

Tjenere²⁵⁵ bør på samme måde være værdige, ikke tvetungede eller henfaldne til megen vin, ikke grådige efter ussel vinding. De ejer hengivenhedens mysterium med en ren samvittighed. Også disse bør imidlertid først vurderes, inden de bliver upåklagelige tjenere.

Kvinder bør på samme måde være værdige, ikke diabolske, ædruelige, hengivne i alle forhold.

Tjenere bør være én kvindes mænd, opdrage deres børn og forestå deres eget hjem smukt. De, som har været gode tjenere, skaffer nemlig sig selv et godt udgangspunkt og megen frimodighed gennem hengivenheden til Kristus Jesus.

Om den sande ærefrygt for Gud

Jeg skriver dette til dig i håbet om at komme snart. Skulle jeg imidlertid forhale det, så er det for, at du skal vide, hvordan man bør færdes i Guds hus, som er den levende Guds forsamling – sandhedens søjle og støtte. For det må man medgive, at guds frygtens mysterium er stort:

Gud blev åbenbaret som menneske²⁵⁶ dømt retfærdig i ånd - blev set af engle, forkyndt blandt folkene, vandt tillid i verden og blev optaget i stråleglans.

Dog siger ånden udtrykkeligt, at i den kommende tid vil nogle miste deres hengivenhed og holde sig til forførende ånder og dæmoniske lærdomme - til hykleriske løgnere, som er brændemærkede i deres egen samvittighed. De går imod ægteskabet og påstår, at man skal afholde sig fra mad, som Gud har skabt til at nydes med taknemmelighed af de hengivne, som anerkender sandheden. Alt, hvad Gud har skabt, er godt, og intet er forkasteligt, når det modtages med tak. Det helliges jo ved Guds fortælling og ved forbøn.

Når du foreholder brødrene dette, vil du være en god tjener for Kristus Jesus. Så næres du af hengivenhedens fortælling og af den gode undervisning, du har fulgt. Afvis den verdslige kællingesnak, men øv dig i guds frygt.

Den fysiske træning gavner kun lidt, men guds frygten gavner alt med sit tilsagn om liv her og nu og om det kommende liv. Det er så sandt, som det er sagt og værd at lytte til. Netop derfor slider og kæmper vi, fordi vi har sat vores håb til en levende Gud, som er alle menneskers frelser – især de hengivnes.

²⁵⁴ *episkopon* – heraf den senere titel biskop

²⁵⁵ *diakonous* – heraf den senere titel diakon.

²⁵⁶ Egentlig: 'i kød'.

Hold ud!

Indskærp dette og undervis! Lad ingen ringeagte din ungdom, men vær et forbillede for de hengivne i tale, adfærd, kærlighed, mod og renhed. Indtil jeg kommer, så hold dig til oplæsningen, opmuntringen, undervisningen. Underkend ikke din nådegave, som du fik gennem profeti og under håndspålæggelse fra ældsterådet. Overvej alt dette nøje – vær til stede i det, så din fremgang bliver åbenbar for alle. Vær opmærksom på dig selv og på undervisningen. Hold ud! Gør du det, skal du både befri dig selv og dem, der hører på dig. Du må ikke øve vold mod en ældre mand, men forman ham som en far. Forman yngre som brødre, ældre kvinder som mødre og yngre som søstre i al ærbarhed.

Om enkerne i forsamlingen

Vis respekt mod enker – altså dem, som virkelig *er* enker. Hvis en enke har børn eller børnebørn, så lad dem først lære at vise hengivenhed mod deres eget hjem og gøre gengæld mod de ældre. Dette er velbehageligt for Guds ansigt. Den, som *virkelig* er enke og som står ene, har sat sit håb til Gud og fortsætter med bønner og anrøbelser nat og dag, mens hun, der lever overdådigt, er en levende død. Indskærp dem også dette, så de må være udadledige. Hvis nogen ikke sørger for sine egne og især sine husfæller, har han fornægtet hengivenheden og er ringere end en utro. En enke kan godt registreres som sådan, når hun ikke er under tres år, er én mands kvinde, er velanskrevet i gode gerninger, har opfostret børn, været gæstfri – hvis hun vaskede de helliges fødder, ydede hjælp til de trængende og har bestræbt sig på al god gerning. Men frabed dig yngre enker. For når deres sanselige begær fortrænger Kristus, vil de giftes og får så det omdømme, at de har tilsidesat deres første hengivenhed. Tilmed lærer de at være dovne, fordi de render rundt i hjemmene – ja, ikke blot dovne, men også sladdervorne og intrigante, når de snakker om utilbørlige ting. Jeg ser derfor gerne, at yngre enker gifter sig, føder børn og styrer hus, så de ikke giver fjenden²⁵⁷ anledning til hån. Der er jo allerede dem, der har vendt sig bort for at følge Satan. Hvis en hengiven kvinde har enker, så lad hende yde dem hjælp, så forsamlingen ikke bebyrdes, men kan yde hjælp til de virkelige enker.

Om de ældste

Dem af de ældste, som er gode foresatte, bør ydes dobbelt agtelse – især de, som slider med tale og undervisning. Skriften siger jo:

Bind ikke munden på den okse, som tærsker! og Arbejderen er sin løn værd.

Tag ikke imod anklager imod en ældste, medmindre der er to eller tre vidner. Retled dem, der begår fejl, i alles påsyn, så også de øvrige må nære frygt.

Jeg bevidner højtideligt for Gud og Kristus Jesus og de udvalgte engle at du værner om dette uden fordom og uden at følge nogen tilbøjelighed.

Forskellige formaninger

Læg ikke for hurtigt hænderne på nogen og begå ikke andres fejl - bevar dig selv ren! Drik ikke så meget vand, men drik lidt vin på grund af maven og dine jævnlige svagheder.

Nogle menneskers fejl er åbenbare, og de fører straks til dom, mens andre oplever det efterfølgende.

På samme måde er også de gode gerninger åbenbare, og de, der er anderledes, kan ikke holdes skjult.

De, som er under slaveåg, bør anse deres egne herrer for al agtelse værd for at Guds navn og læren ikke skal bespottes. De, hvis herrer er hengivne, skal ikke ringeagte dem, fordi de er brødre – tværtimod bør de være endnu mere slaver, fordi de er hengivne og elskede på grund af den velgerning, de til gengæld modtager.

²⁵⁷ antikeimenon – egentlig: modstander.

Undervis heri og indskærp det. Hvis nogen fører fremmed lære og ikke holder sig til den sunde fortælling fra vor Herre Jesus Kristus og til den gudfrygtige lære, er han opblæst, fatter intet, men er blot syg efter at debattere og diskutere. Heraf kommer der kun misundelse, strid, blasfemi, ond mistænksomhed og idelige rivninger fra mennesker, der har opgivet al fornuft og er berøvet sandheden. De anser gudsfrygt for at være en kilde til rigdom. Vel er gudsfrygten en stor gevinst *sammen med nøjsomhed*. Vi bragte jo intet ind i verden, og derfor kan vi heller ikke tage noget med herfra, men har vi blot føde og klæder, så lad os have nok i det. Men de, som vil være rige, lægger op til mange skøre og skadelige fristelser, som nedsænker mennesker i fordærv og undergang. Roden til alt ondt er netop pengegriskheden, som nogle har stræbt efter og er blevet ført væk fra hengivenheden samtidig med, at de har påført sig selv megen elendighed.

Men du Guds menneske, fly disse ting. Jag efter retfærdighed, gudsfrygt, hengivenhed, kærlighed, udholdenhed, venlighed. Kæmp hengivenhedens gode kamp. Grib det evige liv, du blev kaldet til, og om hvilket du aflagde den gode bekendelse i mange vidners påhør.

Jeg formaner dig for Guds ansigt – han som gør alting levende – og for Kristus Jesus, som aflagde den gode bekendelse for Pontius Pilatus – at du overholder buddet uplettet og udadledigt indtil vor herre Jesus Kristus' genkomst, der til sin tid skal åbenbare den velsignede og ene magthaver, kongernes konge og herrernes herre – den eneste, som ejer udødelighed, som bor i et utilgængeligt lys – han, som ingen mennesker har set og ikke formår at se.

Ham være ære og evig magt.

Amen.

Indskærp de rige i denne verden om ikke at have for høje tanker og ikke at sætte deres håb til en usikker rigdom, men til den Gud, som tilbyder os alt rigeligt til nydelse – indskærp dem at gøre godt, at være rige i gode gerninger, gode til at dele ud og være indstillede på fællesskab, så de sparer op til en god grundvold til den kommende tid og kan gribe fat i det virkelige liv.

Åh, Timotheus! Pas godt på den betroede skat! Hold dig fra den verdslige tomme snak og fra modsigelserne i den løgnagtige såkaldte *'gnosis'*, som nogle har bekendt sig til og dermed har mistet modet.

Nåde være med jer!

Andet brev til Timotheus

Til Timotheus - mit elskede barn – fra Paulus – ved Guds vilje Kristus Jesus' apostel i henhold til løftet om liv i Kristus Jesus.

Nåde, barmhjertighed og fred fra Gud vores fader og Kristus Jesus vor Herre.

Jeg er fuld af taknemmelighed mod Gud, som jeg har tjent tilbage fra mine forfædre med en ren samvittighed, og jeg tænker uafledigt på dig i mine bønner nat og dag. Jeg husker dine tårer og fyldes med glæde, når jeg erindrer din uskrømtede hengivenhed, som boede først i din mormor Lois og i din mor Eunike. Jeg ved, at den også bor i dig.

Derfor påminder jeg dig om at opflamme den nådegave fra Gud, som er blevet skænket dig gennem min håndspåleggelse. Gud gav os jo ikke en frygtsomhedens ånd, men en ånd med kraft og kærlighed og selvdisciplin. Du skal altså ikke skamme dig over vidnesbyrdet om vor Herre eller over mig, hans fange, men døj ondt sammen med frihedsbudskabet ved Guds kraft. Han befriede os og kaldte os med et helligt kald – ikke i kraft af vores gerninger – nej, den blev skænket os i Kristus Jesus helt ifølge hans egen plan og nåde for evigheder siden. Dette er nu kommet for dagen ved vor frelser, Kristus Jesus' åbenbaring – han, som både gjorde døden magtesløs og oplyste om liv og uforgængelighed gennem det frihedsbudskab, som jeg blev indsat til at viderebringe som apostel og lærer for folkene.

Derfor lider jeg også dette, men jeg skammer mig ikke, for jeg ved, hvem jeg hengiver mig til, og jeg ved, at han er i stand til at vogte min betroede skat til hin dag. Tag ved lære af de sunde ord, du hørte fra mig i kraft af den hengivenhed og kærlighed, som er i Kristus Jesus. Pas på den smukke betroede skat ved den hellige ånd, som bor i os.

Du ved nok, at alle i Asien vendte mig ryggen – heriblandt Fygelos og Hermogenes. Gud forbarme sig over Onesiforos' hus, for mange gange har han opmuntret mig, og han skammede sig ikke over mine lænker. Da han kom til Rom, søgte han ivrigt efter mig og fandt mig også. Gud give ham at finde barmhjertighed fra vor Herre på hin dag! Hvor megen tjeneste han har gjort i Efesos, ved du bedst.

Så du, mit kære barn, hent styrke i nåden i Kristus Jesus, og det, som du har hørt fra mig gennem mange vidner, skal du betro hengivne mennesker, som vil være egnede til også at undervise andre.

Vær med til at lide ondt som en god soldat for Kristus Jesus. Ingen, som er i krig, tager del i livets handel og vandel, for at han kan stille krigsherren tilfreds, og ingen atlet får sejrskransen, hvis ikke han kæmper efter reglerne. Den bonde, som slider i det, bør være den første til at få del i frugterne. Læg mærke til, hvad jeg siger! Vor Herre skal nok give dig indsigt i alle ting.

Husk på Jesus Kristus, som blev oprejst af døde – af Davids slægt ifølge mit frihedsbudskab, for hvilket jeg lider ondt – ja, lagt i lænker som en gemen forbryder – dog, Guds fortælling er ikke lænket!

Derfor udholder jeg alt på grund af de udvalgte, så også *de* må opnå frihed i Kristus Jesus med evig guddommelighed.

Advarsel mod tomme diskussioner

Det er så sandt, som det er sagt, for hvis vi er døde med ham, skal vi også leve med ham. Holder vi ud, skal vi også være konger med ham. Fornægter vi, vil han også fornægte os. Er vi troløse, forbliver han dog trofast. Fornægte sig selv kan han nemlig ikke.

Mind dem om dette gennem dit højtidelige vidnesbyrd for Guds ansigt, at de ikke skal strides om ord, da det intet gavner, men blot fører til katastrofe for dem, der hører på det. Bestræb dig på at vise dig egnet for Gud – en arbejder, der ikke har grund til at skamme sig, men som behandler sandhedens fortælling rigtigt. Hold dig fra verdslig tom snak, for den fører blot til mere ugudelighed, og deres snak vil brede sig som en koldbrand. Til dem hører Hymenaios og Filetos. De har tabt sandheden af syne

og påstod, at opstandelsen allerede har fundet sted, så de vender op og ned på den rette lære for nogle. Dog, Guds solide grundvold står fast med denne indskrift: *Gud kender sine!* Og: *Enhver, som nævner Guds navn, skal afstå fra uretfærdighed.* I et stort hus er der imidlertid ikke blot ting af guld og sølv, men også af træ og af ler, og der er nogle til ære og andre til vanære. Så hvis man holder sig ren i forhold til de sidste, skal man være et redskab til ære, helliggjort og nyttigt for husherren, beredt til al god gerning.

Fly de ungdommelige begæringer og stræb efter retfærdighed, hengivenhed, kærlighed og fred sammen med dem, som påkalder sig vor Herre af et rent hjerte. Afvis tåbelige og uopdragne diskussioner. Du ved, at de kun afføder stridigheder. En slave af vor Herre bør ikke strides, men være mild mod alle, god til at undervise og i stand til at tåle ondt. En, som med mildhed opdrager dem, der står imod. Gud give dem engang at omvende sig til erkendelse af sandheden, så de kunne slippe fri af djævelens snare, eftersom de åbenbart er faldet i hans hænder, så de udfører hans vilje.

Om de falske lærere

Dette skal du vide, at i de sidste dage vil der komme svære tider. Mennesker vil være selviske, pengegriske, pralende, hovmodige, blasfemiske, u lydige mod forældre, utaknemmelige, ufromme, uhengivne, upålidelige, diabolske, karakterløse, rå, uden kærlighed til det gode, forrædere, fremfusende, opblæste, som holder af vellevned frem for af Gud. De stiller an med gudsfrygt, mens de benægter dens kraft. Vend dig bort fra dem! Til dem hører de, som sniger sig ind i hjemmene og besnærer svage kvinder, der er fulde af svigt, idet de lader sig lede af alskens begær. De får hele tiden undervisning, men de formår aldrig at komme til erkendelse af sandheden. Som Jannes og Jambres stod op imod Moses,²⁵⁸ således stiller disse mennesker sig også imod sandheden. De er aldeles fordærvede i sindet, forkastelige i forhold til hengivenheden. De vil dog ikke få fremgang mere, for deres vanvid vil blive tydeligt for enhver, således som også de andres blev det.

Hengivenhedens pris

Du derimod, har efterlevet min undervisning og efterfulgt mig i min vandel, mit forsæt, min hengivenhed, tålmodighed, kærlighed, udholdenhed i forfølgelserne - i lidelserne, som ramte mig i Antiokia, i Ikonium og i Lystra – forfølgelser, jeg udholdt, og vor Herre udfriede mig af dem alle. Ja, alle, som ønsker at leve gudfrygtigt i Kristus Jesus, vil blive forfulgt. Ondskabsfulde mennesker og bedragere vil gå frem til det værre, mens de forfører og selv bliver forført.

Bliv i det, du har lært og er blevet overbevist om. Du ved jo, hvem du blev oplært af, og at du fra mors liv har kendt de hellige skrifter, som kan gøre dig vis til frihed gennem den hengivenhed, som var i Kristus Jesus. Hvert skrift er gudbeåndet og gavnligt til undervisning, til vejledning, til reformering, til opdragelse i retfærdighed, så Guds menneske må være fuldkommen og fuldt udrustet til al god gerning. Jeg bønfalder dig inderligt overfor Gud og Kristus Jesus, som skal komme og dømme levende og døde – for hans genkomsts og hans riges skyld: Fortæl historien! Vær til stede i tide og utide! Irettesæt, straf og forman med al mulig tålmodighed og belæring!

For der kommer en tid, hvor de ikke vil finde sig i den sunde lære, men efter eget forgodtbefindende vil samle sig lærere i hobetal, som kan kildre deres ører. Ja, de vil vende deres ører fra sandheden og vende sig til fablerne. Men du skal være sober under alle forhold. Lid ondt, gør en forkynners arbejde og fuldfør din tjeneste!

²⁵⁸ Ifølge apokryfe skrifter navnene på de to egyptiske troldmænd, der kæmpede imod Moses og Aron og søgte at overgå dem i magisk kunst. Se 2. Mos. 7,10-12.

Mod enden

Selv udgydes jeg allerede som et offer, og tiden for mit opbrud²⁵⁹ er kommet. Jeg har kæmpet den gode kamp – løbet har jeg fuldført - livsmodet har jeg bevaret. Fremover er retfærdighedens krans lagt til side til mig, som vor Herre, den retfærdige dommer, vil give mig på hin dag – ja, ikke blot mig, men alle, som har elsket hans åbenbaring.

Skynd dig at komme til mig snart, for Demas har forladt mig af kærlighed til denne verden og er rejst til Thessalonika. Kreskes er rejst til Galatien og Titus til Dalmatien. Kun Lukas er blevet sammen med mig. Tag og bring Markus med dig. Han er jo til gavn for mig i tjenesten. Jeg har sendt Tykhikos til Efesos. Når du kommer, så tag lige den kappe med, jeg efterlod i Troas hos Karpos, og bøgerne – især dem af pergament.

Kobbersmeden Alexandros har gjort mig meget ondt. Herren lønne ham for hans gerninger! Ham skal du også vogte dig for. Han gik voldsomt imod vores taler. Under mit første forsvar kom ingen mig til undsætning – nej, alle forlod mig! Gid det ikke må tilregnes dem! Men Herren kom til mig og gav mig styrke, så forkyndelsen kunne blive gennemført ved mig, så alle folkene kunne høre det, og jeg blev udfriet af løvens gab. Vor Herre selv vil udfri mig fra al ond gerning, og han vil redde mig over i sit himmelske rige. Ham være æren i evighedernes evigheder. Amen!

Hils Priska og Akvila og Onesiforos' hus. Erastos blev tilbage i Korinth, og Trofimos efterlod jeg syg i Milet. Skynd dig at komme før vinteren. Eubolos og Pudes, Linus og Klaudia og alle brødrene hilser dig. Vor Herre være med din ånd! Nåde være med jer!

²⁵⁹ *analysis* – egentlig opløsning.

Jakobs og Judas' svar

Brevet fra Jakob

Til de tolv stammer i diasporaen²⁶⁰ fra Jakob – Guds og vor Herre Jesus Kristus' slave.

Glød jer! Ja, hold det for lutter glæde, mine kære brødre, når I møder utallige udfordringer. I ved jo, at den slags prøve på jeres hengivenhed udvirker udholdenhed. Lad udholdenheden munde ud i fuldendt gerning, så I må være fuldkomne og helstøbte uden at savne det mindste.

Hengivenhed – ikke tvivl

Savner nogen af jer visdom, så lad ham bede den Gud, som giver så rundhåndet til alle uden indvending – så vil det blive skænket ham. Men han må bede hengivent, uden den mindste tvivl. For den, der tvivler, er som en bølge på havet, der blæses omkring og kastes hid og did af vinden. Sådan et menneske må I ikke foregøgle jer, at han skulle få noget fra vor Herre. En vægelsindet mand – ustadig i al sin færd.

Lad blot den ringe bror rose sig af sin storhed - den rige af sin ydmyghed. For som græssets blomst skal han visne bort. Solen er stået op med sin brændende hede – den har afsvedet marken - dens blomst er faldet om – dens gribende skønhed er borte. Således går det den rige trods al hans stræben.

Velsignet være den mand, som modstår fristelser, for således prøvet, vil han modtage livets krone, som Gud har lovet dem, der elsker ham.

Ingen, der bliver fristet, skal påstå, at han fristes af Gud. Gud kan jo ikke fristes af det onde, og selv frister han ingen. Nej, enhver fristes af sit eget lidenskabelige begær – han forføres og forledes. Og så – når begæret er undfanget, føder det synd, og når synden er blevet fuldvoksen, fremkalder den død.

Far ikke vild, mine elskede brødre.

Alle gode gaver – ja enhver fuldkommen gave – er ovenfra. De kommer ned fra lysenes fader, hos hvem der ikke er omskiftelighed eller vandrende skygge. Efter sin vilje avlede han os med sandhedens ord, for at vi skulle være en første frugt af hans skabninger.

Handling

Det skal I vide, mine elskede brødre, og det gælder alle mennesker: vær ivrige efter at lytte – modvillige til at tale – modvillige til vrede. For en mands vrede udvirker ikke Guds retfærdighed. Så når I har fejlet alt snavset og ondskabens rester bort, skal I med ydmyghed tage imod den fortælling, som er indpodet i jer, og som er i stand til at frelse jeres liv. Men husk at efterleve fortællingen, så I ikke bedrager jer selv ved blot at lytte til den.

For hvis nogen hører fortællingen og ikke efterlever den, er han som en mand, der betragter sit ansigt i et spejl. Nok har han betragtet sig selv, men når han så går sin vej, glemmer han straks, hvordan han så ud. Men den, der nøje har skuet ind i frihedens fuldkomne lov og har holdt ved, er ikke længere en overfladisk tilskuer, men en handlingens mand. Han skal være velsignet i sin gerning.

Hvis nogen forekommer at være gudfrygtig uden at tøjle sin tunge, så han bedrager sit eget hjerte – så er hans ærefrygt ren og skær tomhed. Den rene og ubesmittede ærefrygt for vor Gud og fader er denne: at besøge de forældreløse og enkerne i deres nød – at holde sig selv ubesmittet af verden.

²⁶⁰ Israels tolv stammer, der levede udenfor Palæstina.

Gør ikke forskel

Kære brødre! Jeres hengivenhed til vor strålende Herre, Jesus Kristus' skal vel ikke give sig udslag i personsanseelse? Kommer der for eksempel en mand ind i jeres forsamling med guldring på fingeren og i strålende klæder, samtidig med, at der kommer en fattig ind i laset tøj – så kan det være, I bliver betaget af ham, der bærer den strålende klædning og siger til ham: Sæt dig her på den fornemme plads! og til den fattige siger du: Stil dig derhen eller sæt dig nede ved min fodskammel! Har I så ikke gjort forskel mellem hinanden og er blevet dommere med onde tanker?

Hør nu her, mine elskede brødre: Har Gud ikke netop udvalgt verdens fattige til at blive rige på hengivenhed og arvinger til det rige, han lovede dem, der elsker ham? Men I har vanæret den fattige. Er det ikke de rige, der undertrykker jer, og er det ikke dem, der slæber jer i retten? Er det ikke dem, der bespottet det gode navn, I blev kaldet til?

Nuvel, hvis I overholder den kongelige lov i henhold til skriften: *Du skal elske dit medmenneske som dig selv*, så gør I det gode. Men hvis I bare går efter det ydre, svigter I medmennesket og dømmes af loven som overtrædere. For alle skal overholde *bele* loven. Svigter man blot i ét forhold, er man skyldig *i alt*. Han, som sagde: *Du må ikke bedrive hor!* sagde jo også: *Du må ikke slå ihjel!* Så hvis du ikke bedriver hor, men slår ihjel – så er du blevet en lovovertræder.

Tal således og opfør jer som mennesker, der snart skal dømmes af frihedens lov. For dommen er uden barmhjertighed mod den, der ikke har vist barmhjertighed. Barmhjertighed overstråler dom.

Hengivenhed medfører handling

Hvad gavner det, mine brødre, om nogen påstår, at han er inderligt hengiven, men ikke handler efter det? Mon hans hengivenhed alene kan frelse ham? Hvis en bror eller søster er nøgen og savner det daglige brød – og så en af jer siger til dem: Gå bort i fred, varm jer og bliv mætte – men ikke giver dem det nødvendige til livets ophold – hvad gavner det så? Således er det med hengivenheden. Hvis ikke den medfører handling, er den død i sig selv.

Nogen vil indvende: Én har hengivenhed – en anden handler. Så vis mig din hengivenhed uden handlinger, så skal jeg vise dig min hengivenhed ud fra mine handlinger.

Du mener, at Gud er én, og det gør du vel i – det mener også dæmonerne, og de ryster af skræk. Men vil du vide, tomhjernede menneske, at hengivenhed uden handling er død? Blev vor fader Abraham ikke frikendt²⁶¹ gennem sin handling, dengang han ofrede sin søn Isak på alteret? Forstår du, hans hengivenhed samarbejdede med hans handlinger, og gennem handling blev hans hengivenhed fuldkommen.

Således blev skriften opfyldt, når den siger: *Abraham hengav sig til Gud, og det blev regnet ham til retfærdighed*. Han blev kaldt Guds ven. Kan du nu se, at et menneske frikendes gennem sine handlinger og ikke alene gennem sin hengivenhed?

På samme måde med horen Rahab – blev hun ikke frikendt gennem sine handlinger, da hun lukkede udsendingene ind og sendte dem bort ad en anden vej?

Så sikkert som legemet er dødt uden ånd, således er også hengivenheden død uden handling.

Om selvbeherskelse

Ikke mange af jer bør blive undervisere, kære brødre. I ved jo, at vi får en hårdere dom. På mange måder snubler vi alle. Hvis nogen ikke snubler i kraft af sin tale, er han jo en fuldkommen person - i stand til at tøjle hele sit legeme.

²⁶¹ *edikaiāta* – egentlig 'retfærdiggjort'

Når vi lægger bidsler i munden på hestene, for at de skal adlyde os, så styrer vi jo hele deres krop. Eller tænk på skibene, der er så store og drives frem af de stærke vinde - de styres derhen, hvor styrmanden beslutter sig for det, af det mindste lille ror.

Således er tungen også et ganske lille organ, der fører så store ord. Tænk så lille en ild, der antænder så stor en skov. Ja, tungen er en ild. Som en verden af uretfærdighed er tungen plantet blandt vores organer. Den forurener hele legemet og sætter naturens gang i brand – selv sat i brand af Gehenna.²⁶²

Alle arter af vilde dyr og fugle, af krybdyr og havets dyr er og bliver behersket af menneskearten, men tungen er intet menneske i stand til at beherske – dette ustyrlige onde fuldt af dødbringende gift.

Med den velsigner vi vor Gud og fader, og med den forbander vi mennesker – mennesker, som dog er skabt i Guds billede. Af den samme mund udgår velsignelse og forbandelse, men sådan bør det ikke være, kære brødre. En kilde frembringer vel ikke af den samme sprække både sødt og bittert vand? Et figentræ kan vel ikke bære oliven, kære brødre? Eller en vinstok figner? Kan en salt sø frembringe ferskvand?

Forsagelse af verden

Er nogen vis og fornuftig iblandt jer, så lad ham ved sin gode opførsel vise sine handlinger med visdommens ydmyghed. Men er du fuld af bitter misundelse, og råder selviskheden i dit hjerte, så skal du ikke rose dig selv herover og lyve stik imod sandheden. Det er ikke den visdom, der kommer ned ovenfra – nej, den er såre jordisk, sjælelig – ja, dæmonisk.

Hvor misundelse og selviskhed hersker, der er der forvirring og alskens ondt. Men visdommen fra oven er for det første ren, dertil fredelig, venlig, fornuftig, fuld af barmhjertighed og gode frugter – upartisk, oprigtig. Retfærdighedens frugt sås stille og roligt for dem, der skaber fred.

Hvordan kan det være, der er krig og ufred iblandt jer? Skyldes det ikke jeres begærlige lyster, der strides i jeres lemmer? I begærer, men I får ikke noget. I dræber og misunder og opnår intet. I kives og strides, men det hjælper ikke en pind. Hvorfor? Fordi I aldrig beder. Og hvis I beder, får I ikke noget ud af det, fordi I beder forkert – blot for at kunne udnytte bønnen til jeres lystne liv. Horebukke! Ved I da ikke, at venskab med verden er fjendskab mod Gud? Enhver, der har valgt at være ven med verden, er udpeget som Guds fjende. Eller mener I, det er tomt, hvad skriften siger? Nej, ganske misundeligt længes den ånd, han har indpodet i os – dog skænker han desto større nåde. Derfor siger den: *Gud står den stolte imod, men den ydmyge viser han nåde.*

Om ydmyghed

Så underlæg jer da Gud, men stå djævelen imod, så han flygter fra jer. Kom nærmere Gud, så vil han komme nærmere til jer. Rens jeres hænder, forbrydere! Gør jeres hjerter rene, vægelsindede! I skal jamre og sørge og græde – jeres latter skal vendes til sorg, jeres glæde til tungsind. Nej, ydmyg jer overfor Gud, så vil han ophøje jer.

Tal ikke ned til hinanden, kære brødre. Den, som taler ned til sin bror, eller som dømmer sin bror, taler ned til loven – ja, han dømmer loven, og hvis du dømmer loven, handler du ikke efter loven, men er selv blevet dommer. Der er dog kun én lovgiver og dommer – han, som kan både frelse og ødelægge. Hvem er så du, der dømmer dit medmenneske?

Tag nu de, som siger: I dag eller i morgen vil vi tage ind til byen og blive der et år. Vi vil gøre forretninger og tjene penge. Men I aner jo intet om i morgen – hvad der sker i jeres liv. I er jo blot en damp, der kommer til syne en lille stund, inden den er væk. I stedet burde I sige: Om Gud vil, og vi lever, så vil vi

²⁶² Se note 62

gøre dette og hint. Nu praler I ligefrem i jeres hovmod, men den slags praleri er af det onde. Han, der kender til at gøre det gode, men ikke gør det – for ham er det en synd.

Eller tag de rige – I skal græde og jamre over de ulykker, der kommer over jer. Jeres rigdom er rådnet op – jeres klæder ædt op af møl. Jeres guld og sølv er rustet op –

rusten skal være et vidnesbyrd imod jer, som vil æde jeres kød som ild.

I har samlet skatte til de sidste dage. Hør her, lønnen til arbejderen, der har høstet dine marker – den, du har holdt tilbage – råber til Himlen – nødråbene fra høstfolkene har nået Gud Sabaoths²⁶³ ører.

I levede i nydelse på jorden – et vellystent liv. Jeres hjerter har I fedet op, som var det slagtedag. Den retfærdige har I fordømt og dræbt – han kan ikke stille noget op mod jer.

Vær tålmodige!

Vær derfor tålmodige, brødre, indtil vor Herres genkomst. Se, hvordan bonden afventer jordens vidunderlige frugt med tålmodighed indtil forårsregnen og efterårsregnen kommer. Vær også I tålmodige! Styrk jeres hjerter, for vor Herres genkomst er rykket nær.

Brødre, I må ikke knurre mod hinanden, for at I ikke skal blive dømt. Hør, dommeren står allerede for døren.

Kære brødre, tag som eksempel på at lide ondt og på tålmodighed profeterne, der talte i Guds navn. Læg mærke til, hvordan vi anser dem, der har holdt ud, for velsignede. I har hørt om Jobs²⁶⁴ udholdenhed, og I har set konklusionen fra Gud – hvordan Gud er fuld af nåde og barmhjertighed.

Men frem for alt, kære brødre, sværg aldrig! hverken ved Himlen eller ved jorden eller med nogen anden ed. Jeres ja skal være ja og jeres nej skal være nej, så I ikke falder under dom.

Lider nogen iblandt jer ondt, bør han bede – er nogen ved godt mod, bør han synge salmer. Er nogen iblandt jer syg, bør han tilkalde forsamlingens ældste, som bør bede over ham efter at have salvet ham med olie i vor Herres navn. Så vil den hengivne bøn redde den syge, og vor Herre vil oprejse ham. Har han begået svigt, skal det tilgives ham.

Bekend jeres svigt for hinanden og bed for hinanden, så I kan blive helbredt. En retfærdigs alvorlige bøn formår meget.

Elias var en mand af samme natur som os, og han bad alvorligt om, at det ikke skulle regne, så det regnede ikke på jorden i tre et halvt år. Så bad han igen, og Himlen gav regn, så jorden frembragte sin frugt.

Kære brødre, hvis nogen af jer viger bort fra sandheden, og nogen så fører ham tilbage, så fortæl ham, at den, som har omvendt en forbryder fra hans fejlslagne vej, vil frelse hans liv fra døden og dække over en mængde svigt...²⁶⁵

²⁶³ Transskribering af det hebraiske **תְּהוֹמָבֵז**, der betyder 'hærskarer' – sandsynligvis af engle. 'Hærskarers Herre' blev en fast betegnelse for Gud Herren.

²⁶⁴ Skikkelse beskrevet i Jobs Bog. Offer for et væddemål mellem Gud og Satan.

²⁶⁵ Det er, som om der mangler en slutning

Brevet fra Judas

Til de elskede i Gud vores fader og de kaldede, som er forblevet i Jesus Kristus - fra Judas, Jesus Kristus' slave og Jakobs bror.

Barmhjertighed og fred være med jer. Må kærligheden brede sig!

Elskede! Under opbydelsen af al min omhu med at skrive til jer om vor fælles frelse, fandt jeg det nødvendigt at skrive til jer med en formaning om at kæmpe alvorligt for den hengivenhed, som en gang for alle er blevet skænket de hellige.

Der er nemlig nogen, der har sneget sig ind, som for længst er blevet udset til fordømmelse – ugudelige mennesker, som udnytter vor Guds nåde til hovmodighed og fornægter vores eneste hersker og herre Jesus Kristus.

Jeg vil gerne minde jer om – vel vidende at I *har* fået det at vide en gang for alle – at da Gud havde frelst sit folk ud af Egypten, tilintetgjorde han bagefter dem, der ikke hengav sig tillidsfuldt til ham. Selv de engle, som ikke holdt fast i deres eget domæne, men forlod deres plads, holder han lænket for altid i mørket indtil dommen på den store dag. Som Sodoma og Gomorra og de omliggende byer, der på samme måde som de andre hengav sig til utugt og gik efter fremmed kød, er sat som eksempel, idet de led en evig straf med ild.

Ikke desto mindre drømmer de om at besmitte deres legemer, tilsidesætte myndigheder og bespotte de højtærede. Selv ærkeenglen Mikael turde ikke udtale en bespottelig dom, dengang han diskuterede med djævelen om Moses' legeme, men sagde bare: Gud straffe dig! Disse mennesker derimod, bespotter ting, de intet kender til. Hvad de derimod instinktivt fatter på linje med de umælende dyr – ja, dermed ødelægger de sig selv.

Arme mennesker! For de gik Kains veje – de fór i Bileams vildfarelse efter belønning - gik til grunde i Koras oprør.

De er de undersøiske skær ved jeres kærlighedsmåltider. Hensynsløst holder de gilde sammen, mens de blot sørger for sig selv. Vandløse skyer båret omkring af vindene – efterårstræer uden frugt, dobbelt døde, oprykket med rode. Havets vilde bølger, der opkaster deres egen skam – omvandrende stjerner – for evigt bestemt til bælgsort nat.

Det var også dem, Enok - det syvende menneske efter Adam – prædikede om, da han sagde:

Hør, Gud kom med sine myriader af hellige for at afholde dom over alle og straffe alle de ugudelige for de ugudelige gerninger, de har gjort og for alle de hårde ord, de har talt imod ham, de ugudelige forbrydere.

De er vredladne og klynkende, mens de følger deres eget begær. Med munden udtaler de overmodige ord, mens de smigrer folk for egen vindings skyld.

Men I, mine elskede! Husk den fortælling, som for længst blev fortalt af vor Herre Jesus Kristus' apostle – hvordan de fortalte jer, at i den sidste tid skal der komme spottere, der følger deres egne ugudelige begæringer. Det er dem, der skaber splid – de er sjælemennesker, åndløse personer.

Ja, I, mine elskede! som opbygger jer selv i den helligste hengivenhed, mens I beder i hellig ånd - hold fast i Guds kærlighed, mens I venter på vor Herre Jesus Kristus til evigt liv.

Vær barmhjertige imod dem, der tvivler – befri dem fra den fortærende ild. Vær tilbageholdende med barmhjertighed mod de andre, så I endog afskyr det tøj, der er besmittet af deres krop.²⁶⁶

Ham, der kan vogte jer fra fald og kan fremstille jer udadlelige for Hans stråleglans med glæde – vores eneste Gud og befrier gennem Jesus Kristus vor Herre – ham være ære og storhed, magt og myndighed for alle tider, nu, og i al evighed. Amen!

²⁶⁶ Egentlig: 'kød'.

Petrus' svar

Første brev fra Petrus

Til de udvalgte i eksil i diasporaen: Pontus, Galatien, Kappadokien, Asien og Bithynien – udvalgte ifølge Guds vor fars forudbestemmelse ved åndens helligelse til opmærksomhed og til at blive stænket med Jesus Kristus' blod²⁶⁷ - fra Petrus, Jesus Kristus' apostel.

Nåde være med jer - fred i overflod!

Hengivenhedens frugt

Velsignet være vor Herre Jesus Kristus' Gud og far, som i sin store barmhjertighed har født os på ny til et levende håb ved Jesus Kristus' opstandelse fra de døde – ja, til en uforgængelig, ubesmittet og uvisnelig arv, der venter på jer i Himlene. Ved Guds kraft vogtes den gennem jeres hengivenhed, klar til at blive åbenbaret i den sidste tid. Ved den skal I fryde jer såre, selv om I lige nu en kort tid eventuelt er ramt af sorg på grund af forskellige udfordringer.

For jeres prøvede hengivenhed, der er mere værd end det forgængelige guld, der dog prøves gennem ild, skal blive til lovprisning, stråleglans og ære, når Jesus Kristus åbenbares.

Ham elsker I, uden at have set ham, og skønt I ikke skuer ham nu, men dog hengiver jer til ham, skal I fryde jer med udsigelig og strålende glæde, når I når frem til frugten af jeres hengivenhed: den livsarlige frelse.

Denne frelse har profeterne undersøgt og gransket – de profeter, som har prædikeret om nåden mod jer. De undersøgte, hvem eller hvilken tid den Kristus' ånd, som var i dem, henviste til (den vidnede jo på forhånd om Kristus' lidelser og den guddommelighed, som fulgte efter) og det blev åbenbaret for dem, at det ikke var dem selv, men *jer*, de tjente med disse ting, som nu er blevet fortalt jer af dem, der har forkyndt frihedsbudskabet til jer i hellig ånd, sendt fra Himlen – ting, som selv engle længes efter at se. Så spænd sindets bælte om livet, vær ædru og sæt helt og holdent jeres håb til den nåde, der er kommet til jer ved åbenbaringen af Jesus Kristus.

Som opmærksomme børn, der ikke danner jer selv efter fortidens begær, skabt af jeres uvidenhed, men efter ham, den hellige, som også kaldte jer til at være hellige i al jeres færd, således som det er skrevet:

I skal være hellige, for jeg er hellig!

Hvis I påkalder jer *ham* som jeres fader – han, som upartisk dømmer enhver efter sine gerninger – så lev jeres tid her med ærefrygt, i bevidstheden om at det ikke var ved hjælp af forgængelige ting som sølv eller guld, I blev forløst fra det tomme liv, I fik overleveret fra jeres fædre, men ved hjælp af det dyrebare blod fra Kristus – offerlammet uden fejl og skavank. Han var kendt forud for verdens grundlæggelse, men åbenbaret i de sidste tider for jeres skyld. Gennem ham hengiver I jer til Gud, der har oprejst ham fra de døde og skænket ham guddommelighed. Således er jeres hengivenhed også et håb om at være i Gud.

Rens jeres liv gennem opmærksomhed mod sandheden til oprigtig broderkærlighed og elsk hinanden inderligt af hjertet! Som genfødte – ikke af forgængelig, men af uforgængelig sæd – ved Guds levende og blivende fortælling.

²⁶⁷ Et billede på det gamle ritual, hvor bestænkning med offerdyrets blod skulle skaffe soning for synd.

For alle mennesker²⁶⁸ er som græs – al deres herlighed som markens blomster.
Græsset visner og blomsten falder bort, men Guds fortælling bliver i evighed.
Dette er just den fortælling, som er blevet fortalt med glæde for jer.

Husk på hvem I er

Aflæg derfor al ondskab, falskhed og hykleri, al misundelse og bagtalelse. Stræb som nyfødte efter fortællingens uforfalskede modermælk, så I ved den må vokse – alt som I har fået smag for vor Herres godhed.

Kom til ham, den levende sten – godt nok forkastet af mennesker, men dyrebar og udvalgt for Gud. Også I bygges op som levende sten til et åndeligt hjem – ja, til et helligt præsteskab, der ofrer åndelige ofre, velbehagelige for Gud gennem Jesus Kristus. Således står der i Skriften: *Se her, jeg sætter en sten i Zion – en udvalgt dyrebar hjørnestein. Den, der hengiver sig til ham, skal aldrig blive til skamme.*

Jer, som hengiver jer, tilhører æren, men for de ulydige er den sten, som husbyggerne forkastede, blevet til hovedhjørnestein – ja, en snublesten – en forargelsens klippe. De snubler over fortællingen i al deres ulydighed, men det var de jo også bestemt til.

I, derimod er en udvalgt slægt – et kongeligt præsteskab – et helligt folk - Hans ejendomsfolk, der skal forkynde Hans dyder – Han, som har kaldt jer ud af mørket ind i sit strålende lys. I, som førhen ikke var et folk, men nu er *Guds* folk. I som aldrig mødte barmhjertighed, men det gør I nu.

Elskede! Jeg opmuntrer jer som fremmede og udlændinge til at afstå fra det legemlige begær, der fører krig mod jeres liv. Opfør jer ordentligt blandt folk, så de – skønt de taler ondt om jer som ugerningsmænd – ved at se jeres gode gerninger må lovprise Gud, den dag, *han* kommer til stede.

Underdanighed

I skal for Guds skyld bøje jer for enhver menneskelig myndighed, hvad enten det er kongen som den øverste eller guvernører, udsendt af kongen til at straffe dem, der gør det onde og rose dem, der gør det gode. Dette er nemlig Guds vilje: I skal gøre det gode for at bringe tåbelige menneskers tomme snak til tavshed. Vær frie, men ikke med en frihed, der er skalkeskjul for ondskaben – nej vær frie som Guds slaver. I skal respektere alle, elske broderskabet, frygte Gud, ære kongen!

I, som er husslaver, I skal bøje jer for jeres herskere med al mulig respekt – ikke blot de gode og milde, men også de urimelige. Det er netop nåde, når nogen på grund af sin samvittighed overfor Gud udholder smerten ved uretfærdig lidelse. Hvilken ære er der i at udholde smerten ved at blive slået, når man har begået fejl? Nej, men hvis man har gjort det rigtige og så udholder lidelsen – det er nåde for Gud. Hertil blev I kaldet. Derfor led Messias ondt for jer og efterlod jer et forbillede, så I skulle følge i hans spor.

Han, som aldrig syndede - i hvis mund der ikke fandtes svig - som aldrig svarede igen, når han blev skældt ud - som aldrig truede, når han led ondt, men overgav sig til ham, der dømmer retfærdigt.

Han, som selv bar vores svigt på sit legeme op på træet, for at vi – afdøde fra vore svigt – kunne leve for retfærdigheden. Han, gennem hvis sår I er blevet helbredt.

Ja, I var virkelig som vildfarne får, men nu er I vendt tilbage til jeres livs hyrde og tilsynsmand.

På samme måde skal I koner bøje jer for jeres mænd! Selv om nogen mænd måske er ulydige mod fortællingen, så kan de overvindes uden ord gennem deres koners opførsel ved at betragte jeres rene vandel med respekt. Det er ikke det ydre, det kommer an på med hårfletninger, guldsmykker eller kostelige klæder – nej, det er hjertets skjulte menneske, den uforgængelige skønhed i den milde og stilfærdige ånd, der er kostelig for Gud. Netop således prydede fordums hellige kvinder sig og satte

²⁶⁸ *pasa sarx* – egentlig: 'alt kød'.

deres håb til Gud, når de bøjede sig for deres mænd. Sara bøjede sig for eksempel for Abraham og kaldte ham Herre – det er hende, hvis børn I er blevet, når I gør det gode uden at frygte det værste. Ligeså I mænd! Lev sammen med jeres koner med forstand – som med et svagere kar. Vis dem respekt som medarvinger til livets nådegave, så jeres bønner må have frit løb.

Gør det gode

Når alt kommer til alt, skal I alle have det samme sind. I skal være medfølelse, vise broderkærlighed, føle medlidenhed og være ydmyge. I skal ikke gengælde ondt med ondt eller fornærmelse med fornærmelse – nej, I skal tværtimod velsigne, for dertil blev I kaldede – til at arve velsignelse.

Den, som vil elske livet og se gode dage – han skal vogte sin tunge for ondt – sine læber for svigefuld tale – han skal vende sig fra det onde og gøre det gode – han skal søge fred – ja, jage efter den, for Guds øjne hviler på den retfærdige – hans ører er vendt mod deres bønner. Men Guds ansigt er vendt mod dem, der over ondt.

Ja, hvem kan gøre jer ondt, så længe I er ivrige efter at gøre det gode? Nej, om også I lider på grund af jeres retfærdighed, er I velsignede. Vær ikke bange for deres ængstelige anslag og vær aldrig bekymrede! Hold vor Herre Kristus hellig i jeres hjerter.

Vær altid klar til at forsvare jer overfor enhver, der kræver en forklaring på jeres håb – med venlighed og respekt og med god samvittighed, så de, der håner jeres gode livsvandel i Kristus må blive til skamme under diskussionen. Hvis det er Guds vilje, at I skal lide, er det bedre, at det sker som resultat af det gode end af det onde.

Kristus som forbillede

Også Kristus led én gang ondt på grund af vores svigt – den retfærdige led for de uretfærdige – så han kunne føre os til Gud ved at blive slået ihjel fysisk, men åndeligt gjort levende. Og som sådan gik han hen og prædikede for de fængslede ånder. Det var dem, der var ulydige dengang i Noahs dage, da Guds tålmodighed blev sat på prøve og arken blev gjort klar til at frelse nogle få – nærmere betegnet otte – liv gennem vand. Det vand befrier billedligt talt også jer nu som dåb, der ikke er en afvaskning af legemligt snavs, men den gode samvittigheds reaktion overfor Gud på Jesus Kristus' opstandelse – han som sidder ved Guds højre hånd i Himlen, hvor engle og magter og myndigheder bøjer sig for ham.

I skal altså væbne jer med det samme sind som Kristus, der led ondt rent fysisk (han, som har lidt ondt fysisk er jo færdig med synd), så I ikke længere følger det menneskelige begær, men Guds vilje resten af tiden her i verden.²⁶⁹ Det er rigeligt med at have efterlevet folkenes vilje før i tiden, da I levede i sensuelt begær, druk, orgier, vilde fester og afskyeligt afgudereri. De synes nok, det er sært og håner jer, fordi I ikke længere deltager sammen med dem i denne syndflod af udsvævelser, men de kommer til at stå til regnskab overfor ham, der er klar til at dømme levende og døde. Det var jo derfor frihedsbudskabet blev forkyndt selv for de døde. For nok var de dømt rent fysisk ifølge menneskelig målestok, men levende rent åndeligt ifølge Gud.

Tjenesten

Altings afslutning er rykket nær, så vær sobre og årvågne til bøn! Fremfor alt skal I have inderlig kærlighed til hinanden, for kærligheden skjuler vældigt mange svigt. Vær gæstfrie mod hinanden uden vrøvl! Ud fra den nådegave, enhver har fået, skal I tjene hinanden som gode forvaltere af Guds mangfoldige nåde. Taler nogen, så lad det være som et orakel fra Gud. Tjener nogen, så lad det være med den styrke, Gud giver, for at Gud må blive herliggjort i alt gennem Jesus Kristus.

²⁶⁹ Egentlig, 'i kød'.

Ham tilhører æren og magten i evighedernes evigheder. Amen!

Lidelsens mening

Elskede! Bliv ikke bestyrkede over den brand, der hjemsøger jer for at udfordre jer – som om der hændte jer noget skrækkeligt.²⁷⁰ Nej, jo mere I får del i Kristus' lidelser, des mere skal I glæde jer, så I også kan fryde jer i triumf over åbenbaringen af hans stråleglans.

Bliver I hånet i Kristus' navn, er I velsignede, fordi stråleglansens – Guds egen ånd hviler over jer. Gid ingen af jer skal lide over at være morder eller tyv eller ugerningsmand eller bare som en, der stikker næsen i andres sager, men hvis nogen lider over at være kristen, skal han ikke skamme sig – nej, lad ham lovprise Gud i dette navn.

Ja, tiden er kommet til at dommen skal begynde med Guds Hus. Men hvis den begynder med os, hvad vil der så ske med dem, der *ikke* lytter efter frihedsbudskabet? Hvis den retfærdige med nød og næppe frelses, hvor vil så den ugudelige forbryder mon tone frem? Derfor skal de, som lider i henhold til Guds vilje, overgive deres liv til en trofast skaber ved at gøre det gode.

Anbefalinger

De ældre iblandt jer vil jeg opmuntre – jeg, som selv er ældre og var vidne til Kristus' lidelser, og som også har del i den stråleglans, der skal åbenbares: vær hyrder for Guds hjord hos jer og før tilsyn med den! Ikke med tvang, men frivilligt ifølge Gud selv – ikke for ussel vindings skyld, men velvilligt – ikke som nogen, der udøver magt over deres undersåtter, men som eksempler til efterfølgelse for hjorden. Så skal I få guddommelighedens uvisnelige sejrskrans ved Den store Hyrdes genkomst.

Lige så I yngre. Bøj jer for de ældre – ja, ifør jer alle ydmyghed mod hinanden, for Gud står de stolte imod – de ydmyge skænker han nåde. Bøj jer derfor under Guds mægtige hånd, så I må blive ophøjet, når tiden er inde.

Kast al jeres bekymring på ham, for han har omsorg for jer. Hold jer ædru! Vær årvågne! Jeres modstander, djævelen, går omkring som en brølende løve, der søger efter nogen at opsluge. Ham skal I stå imod med fast tillid vel vidende, at de samme lidelser fuldbyrdes på jeres broderskab her i verden.

Al nådes Gud, som kaldte jer ind i hans evige guddommelighed i Kristus efter en kort stund med lidelse, han vil selv gøre jer fuldkomne, bekræfte jer, grundfæste jer. Ham være magten i evighedernes evigheder. Amen!

Gennem Silvanus, som jeg anser for jeres trofaste bror, har jeg kort skrevet dette med formaning og som et vidnesbyrd om, at det er Guds sande nåde, I står i.

Den udvalgte sammen med jer – hende i Babylon – hilser jer – ligeså min søn Markus. Hils hinanden med et kærligt kys!

Fred være med alle jer, som er i Kristus!

Andet brev fra Petrus

²⁷⁰ Egentlig: 'fremmed'.

Til jer, der har opnået den samme inderlige hengivenhed som os ved vor Guds og frelsers, Jesus Kristus' retfærdighed – fra Simon Petrus – Jesus Kristus' slave og apostel.

Nåde være med jer og fred i overflod i erkendelse af Gud og vor Herre Jesus Kristus. Hans guddommelige magt har skænket os alt til liv og ærefrygt gennem erkendelsen af ham, der kaldte os ind til sin egen dyd og stråleglans. Dermed har han skænket os de største og dyrebareste løfter, så I derigennem må få del i den guddommelige natur og være undsluppet verdens forfald, der udspringer af rent begær. Netop derfor skal I med al mulig flid og alvor indføje dyden i jeres hengivenhed – i dyden erkendelse – i erkendelsen mådehold – i mådeholdet udholdenhed – i udholdenheden ærefrygt – i ærefrygten broderlig omsorg – i den broderlige omsorg kærlighed. For når dette findes i jer til overflod, vil det ikke efterlade jer hverken ligegyldige eller frugtesløse i erkendelsen af vor Herre Jesus Kristus – ja, den, som ikke besidder dette er både blind og kortsynet og har glemt, at han er blevet rensset for sine tidligere svigt.

Glem ikke kaldet!

Nej, hellere bør I være omhyggelige, kære brødre, med at befæste jeres kald og udvælgelse. Gør I det, skal I aldrig nogensinde snuble, og I skal i rigt mål opnå adgang til vor Herre og frelser, Jesus Kristus' evige rige. Jeg skal derfor ikke undlade at minde jer om dette i tide og utide, og det skønt I kender det og er blevet styrket i den sandhed, som er hos os. Men jeg finder det rigtigt – så længe jeg er i dette telt – at ruske op i jeres hukommelse, vel vidende, at mit telt snart skal tages ned, således som også vor Herre Jesus Kristus har gjort det klart for mig. Jeg vil satse på, at I stedse holder jer dette for øje efter at jeg er gået bort. Det var jo ikke ifølge sindrige fabler, vi gjorde vor Herre Jesus Kristus' kraft og tilstedeværelse kendt for jer. Nej, det var som øjenvidner til hans storhed, dengang han modtog ære og stråleglans fra Gud vores far, da der lød en stemme fra den højeste stråleglans, der sagde: Dette er min søn, min elskede. I ham har jeg fundet velbehag.²⁷¹

Denne stemme fra Himlen hørte vi, dengang vi var gået op og stod på det hellige bjerg sammen med ham. Så meget mere har vi stadfæstet det profetiske ord, som I gør vel i at tage til jer som et lys, der skinner i mørket, indtil dagen bryder frem og morgenstjernen stiger op i jeres hjerter.

Dette skal I vide først og fremmest, at ingen profeti i skriften er blevet fortolket af sig selv. Ingen profeti blev nemlig nogensinde bragt til torvs gennem rent menneskelig vilje - nej, det var mennesker fra Gud, der talte, båret af hellig ånd.

Vogt jer for falske profeter!

Der var jo også falske profeter i folket, ligesom der også vil være falske lærere hos jer, der vil liste ødelæggende kætterier ind. De vil endog fornægte den hersker, som købte dem og dermed påføre sig selv en brat undergang. Mange vil efterfølge dem i deres overmod, hvorved sandhedens vej vil blive bespottet. I deres begærlighed vil de udnytte jer med smigrende ord. Dommen fra gamle dage er ikke uvirksom overfor den slags – deres undergang slumrer ikke!

Guds dom venter de uretfærdige

For Gud sparede end ikke engle, der havde syndet, men kastede dem lænkede i den dybeste sorte afgrund, hvor de bevogtedes, indtil de blev overgivet til dom. Og han sparede ikke den gamle verden, men bevarede Noah, retfærdighedens herold, som én af otte, dengang han sendte syndfloden over de ugudeliges verden. Sodoma og Gomorra fordømte han til undergang og lagde i aske, til skræk og advarsel for dem, der vil leve ugadeligt. Han udfriede den retfærdige Lot, der var bekymret over de

²⁷¹ Se Matthæus 104 og Lukas 70

lovløses begærlige opførsel. Den retfærdige mand blev jo pint og plaget i sin retfærdige sjæl over de lovløse handlinger han så og hørte dag efter dag, mens han boede blandt dem.

Således kender Herren til at udfri den hengivne af fristelsen, men de uretfærdige vogter han til straffen på dommens dag. Særligt dem, der lever efter legemets smudsige begær, og som foragter enhver autoritet - kække, selvsikre helte, der ikke skælver, når de bespottes. Selv engle, der dog er større i styrke og magt, fremfører ved Gud ikke spottende dom over nogen.

Men de er som umælende dyr, der af natur er født til at fanges og dræbes. De spotter det, de intet kender til og skal gå til grunde som de dyr, de er - som løn for deres uretfærdighed. De fører et vellevnet med daglige drikkelag, disse skamletter, der svælger i deres bedragerier, mens de holder fest med jer med øjnene fulde af hor og uophørlig synd. De forleder ubefæstede sjæle. De har et hjerte, der er opøvet i begær – forbandelsens børn! De har forladt den rette vej og er gået vild.

De har fulgt Bileam, Beors søns vej - han, som elskede uretfærdigheds løn. Men han fik skældud for sin overtrædelse, da et stumt pækæsel talte med menneskestemme og satte en stopper for profetens galskab.

De er som vandløse kilder – som tågeslør, der drives af stormen. Mulm og mørke venter dem. Med forfængelig og hovmodig snak taler de og med lystne lemmer lokker de dem, der med nød og næppe undslap de vildfarne, til sanselig nydelse, mens de lover dem frihed, skønt de selv er slaver af fordærvet. For hvad man er overvundet af, det er man også slave af.

Ja, hvis de én gang er undsluppet verdens forurening i erkendelse af vor Herre og befrier Jesus Kristus, men på ny er blevet rodet ind i den – ja, overvundet af den - bliver det sidste værre end det første. Det ville have været bedre for dem ikke at have kendt retfærdighedens vej, end at have kendt den, blot for at vende sig fra det hellige bud, de fik overleveret. Det sande ordsprog er gået i opfyldelse på dem:

En hund vender altid tilbage til sit eget bræk – et renvasket svin til sit yndlingssted i sølet.

Den udeblevne genkomst

Dette er allerede det andet brev, jeg skriver til jer, elskede. I dem begge har jeg rusket op i jeres erindring om det rene sind, der mindes de ord, som er sagt førhen af de hellige profeter samt vor Herre og frelsers befaling gennem jeres apostle.

I skal vide som det første, at i de sidste dage vil der lyde hån fra spottefugle, der følger deres eget onde begær, når de siger: Hvad bliver der af løftet om hans genkomst? Fra den tid, hvor fædrene sov ind, forbliver det hele jo som det var fra skabelsens begyndelse.

Med vilje er de blinde for, at Himlene fandtes for længe siden, og at jorden blev skabt af vand og gennem vand gennem Guds fortælling. Ved den fortælling blev verden i sin tid oversvømmet og gik til grunde. Men nu er Himlene og jorden ved den samme fortælling bevaret og forbeholdt ild til dommens dag, hvor de ugudelige mennesker skal gå til grunde.

Dette ene må I ikke glemme, elskede, at én dag for Gud er som tusind år – tusind år som én dag.

Nej, Gud nøler ikke med at opfylde sit løfte. Det, som nogle anser for at være langsommelighed, er i virkeligheden tålmodighed med jer, fordi han ikke ønsker, at nogen skal gå til grunde, men alle komme frem til omvendelse.

Verdens undergang og genopstandelse

Herrens dag skal komme som en tyv. Da skal Himlene forsvinde med bulder og brag – elementerne vil blive opløst i den brændende hede og jorden og alt, hvad der foregår på den, vil brænde op.

Når nu alt dette bliver tilintetgjort, hvor meget mere bør I da ikke leve et helligt liv i ærefrygt, mens I venter og fremskynder Guds dag, hvor Himlene bliver sat i brand og opløst, og elementerne smelter i heden? Men efter hans løfte ser vi frem til nye himle og en ny jord, hvor retfærdighed bor.

Derfor skal I, mine elskede, i forventning om disse ting være ivrige efter at stå uplettede og ulastelige for ham i fred. I skal betragte Guds tålmodighed som en befrielse – ganske som vor elskede bror, Paulus skrev til jer med den visdom, han nu er blevet skænket. Sådan skriver han i alle sine breve, når han taler om disse ting, hvoraf nogle er vanskelige at forstå, så de uvidende og ubefæstede fordrejer både dem og andre skrifter til deres egen undergang.

Elskede! Eftersom I nu har fået dette betroet på forhånd, så pas på, at I ikke bliver revet med af de ondes vildfarelse og mister fodfæstet. Nej, I skal vokse i vor Herre og frelser, Jesus Kristus' nåde og indsigt. Ham tilhører æren nu og indtil evighedens dag!

Brevene fra Den Gamle

Til den udvalgte frue

Til min udvalgte Frue²⁷² og hendes børn, som jeg i sandhed elsker – ja, ikke alene jeg, men også alle de, der har erkendt sandheden – den sandhed, der bliver i os, og som vil være hos os i al evighed – fra Den Gamle.²⁷³

Nåde være med jer, barmhjertighed og fred fra Gud vor far og fra Jesus Kristus, Gud Faders Søn i sandhed og kærlighed.

Det glædede mig overordentligt at se, hvordan nogle af dine børn efterlever sandheden, ganske ifølge det bud, vi modtog fra Gud Fader. Så nu beder jeg dig, kære Frue – ikke som om jeg skriver et nyt bud til dig, nej, det, som vi har haft fra begyndelsen, nemlig at vi skal elske hinanden. Netop dét er kærlighed, at vi efterlever hans bud. Dette bud er det, I har hørt fra begyndelsen, for at I skulle følge det.

Mange bedragerere er gået ud i verden, som ikke bekender, at Jesus Kristus er kommet i legemlig skikkelse.²⁷⁴ Sådant en er en bedrager – ja, Antikrist selv. Så pas på, I ikke mister alt det, vi har opnået, men i stedet modtager den fulde belønning.

Enhver, som går for vidt og ikke bliver i Kristus' lære, har ikke Gud. Den, som bliver i læren, har både Gud Fader og Guds Søn.

Hvis nogen kommer til jer og ikke fører denne lære – ham skal I ikke modtage i jeres hjem og slet ikke byde velkommen, for den, der byder ham velkommen, tager del i hans onde gerninger.

Jeg har godt nok meget at skrive til jer, men jeg tænker, at det ikke skal være med pæn og blæk. Til gengæld håber jeg at komme til jer og tale ansigt til ansigt, så vores glæde må blive fuldkommen.

Din udvalgte søsters børn hilser dig.

²⁷² *Kyria*. Måske metafor for en forsamling og dens medlemmer. Måske et egennavn. Måske Maria, Jesus'mor, som Johannes iflg. evangeliet tog til sig.

²⁷³ *presbyteros* – egentlig 'den ældre'. Måske mere en titel end en aldersbetegnelse, jf. det jødiske 'ældste' og 'ældsteråd'. Ordet er blevet fordansket til 'præst'.

²⁷⁴ Egentlig 'i kødet'.

Til Gaios

Til Gaios, den elskede, som jeg virkelig elsker, fra Den Gamle.

Elskede! Jeg beder om, at du trives i alle ting og har det godt til legeme og sjæl.

Det glædede mig overordentligt, at brødrene kom og vidnede om din sandhed – du, som lever i sandhed. Jeg har ingen større glæde end at høre, hvordan mine børn efterlever sandheden.

Ja, elskede! I alt, hvad du gør, handler du trofast mod brødrene, selv om de bare er på besøg. Det vidner om din kærlighed overfor forsamlingen, og du gør vel i at følge dem på vej - værdige for Gud. For navnets skyld er de rejst ud uden at lade sig påvirke af folkene. Den slags bør vi tage imod, så vi kan blive medarbejdere på sandheden.

Jeg har skrevet noget til forsamlingen, men han, som gerne vil være den første blandt dem, Diotrefes, anerkender os ikke. Derfor vil jeg, når jeg kommer, minde om det han foretager sig ved at bagtale os med ondskabsfulde historier. Og som om det ikke var nok, anerkender han ikke blot ikke selv brødrene, men dem, som gerne vil, forbyder han det og smider dem ud af forsamlingen.

Elskede! Efterlign ikke det onde, men det gode. Den, som gør det gode, er af Gud. Den, som gør det onde, har slet ikke set Gud.

Om Demetrius er der blevet vidnet af alle og af sandheden selv. Selv vidner vi også, og I ved, at vort vidnesbyrd er sandt.

Jeg har meget at skrive til jer, men jeg vil ikke skrive til jer med pen og blæk. Til gengæld håber jeg snart at se jer og tale ansigt til ansigt. Fred være med dig!

Venerne hilser dig. Hils vennerne ved navn.

Hebræerbrevets teologi

Brevet til hebræerne²⁷⁵

Mange gange og på mange måder har Gud førhen talt til vore forfædre gennem profeterne, men nu i disse de sidste dage har han talt til os direkte gennem sin søn, som han har indsat som arving til alt.

Guds suveræne søn

Det er ved ham, Gud har skabt universet²⁷⁶ – ja, han er Guds lysende stråleglans og hans inderste væsens udtryk. Alt bærer han gennem kraften i sin fortælling. Efter at have bibragt verden renselse for dens svigt, satte han sig ved majestætens højre hånd i det høje. Ja, selv englene overgår han, eftersom han har arvet et endnu mere strålende navn end deres. For til hvem af englene har Gud nogensinde sagt: *Du er min søn. I dag er jeg blevet din fader?*

Og igen: *Jeg skal være hans fader, og han skal være min søn?*

Når han på ny indsætter sin førstefødte i vores verden siger han: *Lad alle Guds engle tilbede ham!*

Om englene siger han: *Han, som gør sine engle til vinde – sine hjælpere til luer af ild.*

Men om Gud Søn hedder det: *Gud er din trone i evighedernes evigheder – retfærdigs scepter – dit riges scepter.*

Retfærdighed har du elsket og afskyet ondskab. Derfor har Gud – din Gud – salvet dig med glædens olie fremfor dine fjaller. Og: Det var dig, Herre, der i begyndelsen lagde jordens grundvold – Himlene er dine handers værk.

De skal forgå, men du vil forblive. Alle vil de aldes som en klædning – ja, som et klæde vil du folde dem sammen, og de skal udskejftes. Dog, du er den samme, og dine år vil aldrig få ende.

Ja, til hvem af englene har han nogensinde sagt: *Sat dig ved min højre hånd, indtil jeg får lagt dine fjender som en fodskeimmel for dine fødder?*

Er de ikke alle hjælpeånder, der er sendt ud for at tjene dem, der skal arve frihed?

Vær opmærksom på frelsen

Derfor bør vi så meget desto mere være opmærksomme på det, vi har hørt, så vi aldrig skal falde fra. For hvis den fortælling, som blev fortalt af engle, står urokkeligt fast, så enhver overtrædelse og ulydighed fik løn som forskyldt, hvordan skulle vi så kunne undfly, hvis vi negligerede så stor en frelse?

Den tog sin begyndelse, da den blev forkyndt af Herren selv, og den blev bekræftet overfor os af dem, som havde hørt ham. Gud vidnede sammen med dem gennem tegn og undere og diverse mirakler og ved at fordele hellig ånd som han ville.

Det var altså ikke engle, han underlagde den nye verden, vi taler om. Nej, som én har vidnet et sted og sagt: *Hvad er et menneske, at du kommer ham i hu – en menneskesøn, at du ser til ham? Du gjorde ham en kort tid ringere end engle – kronede ham så med stråleglans og ære – alt bar du lagt under hans fødder.*

Sejr gennem lidelse

Ved således at underlægge ham alt, var der intet tilbage, der ikke var underlagt ham. Endnu ser vi dog ikke alt underlagt ham. Nej, vi ser ham, der en kort tid var gjort ringere end englene, nemlig Jesus, der på grund af sin lidelse til døden blev kronet med stråleglans og ære. For ved Guds nåde smagte han døden for alle.

²⁷⁵ Oprindeligt blev Paulus selv betragtet som brevets forfatter, men det er nok tvivlsomt. Hvilke 'hebræere' brevet skulle være stilet til, vides ikke.

²⁷⁶ Egentlig 'æonerne'.

Han fandt det nemlig passende – han, for hvis skyld og ved hvem alt er blevet til - at føre mange sønner frem til guddommelighed ved at gøre den hovedansvarlige for deres frihed fuldmoden gennem lidelser. Han, som helliggør og de, som helliges udspringer jo alle af den ene og samme. Derfor skammer han sig heller ikke ved at kalde dem brødre, når han siger: *Jeg vil forkynde dit navn for mine brødre – lovsyng dig midt i forsamlingen.* og igen: *Ham vil jeg stole på.* og igen: *Her er jeg og de børn, Gud har givet mig.* Eftersom børnene altså er fælles i kraft af kød og blod, blev også han på samme måde fælles med dem i dette, for at han ved sin død kunne gøre ham, der sidder inde med dødens magt – nemlig djævelen – magtesløs, og frelse dem, der på grund af deres dødsangst var blevet holdt nede i slaveri hele deres liv. Det er altså ikke engle, han tager sig af, men Abrahams afkom. Derfor måtte han ligestilles i alle ting med brødrene, så han kunne blive en barmhjertig og hengiven ærkepræst overfor Gud – én der kunne sone folkets svigt. Som én, der selv har lidt, da han blev fristet, kan han komme dem, der fristes til hjælp.

Jesus og Moses

Derfor, hellige brødre - I, som har del i den himmelske kaldelse – vær nøje opmærksomme på den udsendte – ja, den ærkepræst, som *vi* bekender os til: Jesus. Han var tro mod Gud, der gjorde ham til det, han var, ganske som Moses var det i hele Guds hus. Men Jesus blev anset værdig til endnu mere stråleglans end Moses, så meget mere, som den, der har bygget huset, nyder større agtelse end selve huset. Ethvert hus er jo bygget af nogen, men det er Gud, der har bygget alt. Og vel var Moses tro i hele Guds hus som en hustjener – som et vidnesbyrd om det, der skulle siges, men Messias var som en søn af Guds hus.

Vi er Guds hus, hvis vi holder fast i håbets frimodighed og stolthed. Derfor siger den hellige ånd: *I dag, når I hører hans stemme, skal I ikke forbærde jeres hjerter, som dengang under oprøret på prøvelsens dag i ørkenen, hvor jeres fædre prøvede at friste mig, skønt de havde set mine gerninger gennem fyrre år. Derfor blev jeg fornærmet på denne slægt og sagde: Altid farer de vild i deres hjerte – mine veje kendte de ikke - og så svor jeg i min vrede: Ikke om de skal gå ind til min hvile!*

Kære brødre! Pas på, at der aldrig findes et ondt og uhengivent hjerte i nogen af jer, så I falder fra den levende Gud. Nej, forman hinanden hver eneste dag, så længe det hedder 'i dag', så ingen af jer forhæres ved forbrydelsens bedrag. Vi er jo blevet delagtige i Messias, hvis vi fastholder vores oprindelige hengivenhed indtil enden.

Når det hedder: *I dag, når I hører hans stemme, må I ikke forbærde jeres hjerter som dengang under oprøret*, hvem var det så, der hørte og dog gjorde oprør? Var det ikke alle dem, der kom ud af Egypten ved hjælp af Moses? Og hvem var det, der krænkede ham gennem fyrre år? Var det ikke dem, der svigtede, og hvis kroppe faldt døde om i ørkenen? Hvem tilsvor han, at de ikke skulle gå ind til hans hvile, om ikke de ulydige? Nu forstår vi, at det var på grund af deres mistillid, de ikke var i stand til at komme ind.

Tag ved lære af Israels ulydighed

Så lad os drage omsorg for, at ingen af jer får den opfattelse, at han skulle være kommet for sent, eftersom tilsagnet om at gå ind til hans hvile endnu står fast. Også vi har jo fået forkyndt et glædeligt budskab ligesom de. Men dem gavnede det ikke at høre fortællingen, fordi de ikke var blevet sammenføjede i hengivenhed med dem, som virkelig hørte det. Vi derimod – vi kommer ind til hvilen, vi som fik hengivenhed ud fra det, han sagde: *... og så svor jeg i min vrede: Ikke om de skal gå ind til min hvile!* Og det selv om hans værker var foregået fra verdens grundlæggelse. Et sted har han sagt om den syvende dag: *Og på den syvende dag, hvilede Gud fra alle sine værker.* Og som sagt: *Ikke om de skal gå ind til min hvile!*

Eftersom det altså står fast, at *nogle* går ind til hvilen, men at de, som først hørte de glædelige budskab, *ikke* kom ind på grund af deres genstridighed, så bestemmer han på ny en dag. *I dag*, siger han ved David langt senere, som nævnt ovenfor – *i dag, når I hører hans stemme, skal I ikke forhærde jeres hjerter!*

Hvis nu Josva²⁷⁷ havde ført dem ind til hvilen, ville han vel ikke tale om en anden dag efter dette. Altså står der en hviledag²⁷⁸ tilbage for Guds folk. Er man gået ind til hans hvile, har man dermed fået fri fra sit arbejde – på samme måde som Gud fik fri fra sit.

Den sande ærkepræst

Lad os da være opsatte på at gå ind til den hvile, for at ingen skal falde ved sådan et eksempel på genstridighed. Guds fortælling er nemlig levende og virksom og skarpere end noget tveægget sværd. Den trænger igennem og deler liv og ånd – led og marv, når den dømmes hjertets tanker og overvejelser. Ingen skabning er usynlig for hans ansigt – nej, alt ligger nøgent og åbent for hans blik – det blik, vi skal stå til regnskab for. Eftersom vi i Jesus, Guds søn har en stor ærkepræst, der er vandret gennem Himlene, så lad os holde godt fast i vores bekendelse. Vi har jo ikke en ærkepræst, der ikke kan føle medlidenhed med vores svagheder, men én, som er blevet prøvet i alt ligesom os – dog uden at svigte. Så lad os med frimodighed stå frem for nådens trone for at få barmhjertighed og finde nåde til hjælp i rette tid.

Enhver ærkepræst, som vælges blandt mennesker, indsættes jo for menneskers skyld til tjeneste for Gud, så han kan frembære gaver og ofre på grund af deres svigt. Han kan føle medlidenhed med de uvidende og de vildfarne, da han jo også selv er omsluttet af svaghed. På grund af den frembærer han ofre for syndens skyld både for folket, men sandelig også for sig selv. Ingen tager æren for sig selv, nej, han kaldes af Gud på samme måde som Aron blev det.

Heller ikke Kristus tillagde således sig selv den ære at blive ærkepræst, men det gjorde han, som sagde til ham: *Du er min søn. I dag er jeg blevet din fader.* Sådan som han også siger det et andet sted: *Du er præst for evigt ganske som Melkisedek.*²⁷⁹

Det var Kristus, der i sin tid her på jorden²⁸⁰ med råb og tårer frembar bønner – ja, bønfuldt ham, der kunne redde ham fra døden, og som blev bønørt ud af sin angst. Skønt han var søn, lærte han på den måde lydhorhed gennem sin lidelse, og da han var blevet fuldkommen, blev han årsag til evig frelse for alle dem, der er lydøre over for ham, efter at han således var blevet udpeget af Gud selv som ærkepræst ganske som Melkisedek.

Fra børnelærdom til modenhed

Ham kan vi holde en længere tale om, men den er vanskelig at udlægge, eftersom I er blevet noget sløve til at høre efter. I skulle jo faktisk være lærere efter al den tid, men I har igen brug for, at nogen underviser jer i den elementære børnelærdom: Guds fortælling. I har behov for mælk og ikke for fast føde. Alle, der får mælk, kender intet til talen om retfærdighed, da de jo er umælende. Den faste føde derimod er for de fuldvoksne, der har den vane at opøve deres sanser til at skelne mellem godt og ondt.

Når vi derfor har forladt børnelærdommen om Kristus, så lad os komme frem til fuldmodenhed - uden på ny at starte forfra - med omvendelse fra døde gerninger og med tillid til Gud, om dåb, om lære, om håndspåleggelse, dødes opstandelse og evig dom. Dette vil vi nu gøre, om Gud ellers vil.

²⁷⁷ Der står egentlig *Iesous*, men ud fra sammenhængen må der være tale om Josva, som førte folket ind i Det forjættede Land i sin tid. *Iesous* er en græsk-latinsk transskribering af det hebraiske navn Josva.

²⁷⁸ Egentlig: sabbat

²⁷⁹ Melkisedek modtog Abraham efter slaget mod Kedolaomer og gav ham brød og vin og velsignede ham. Se 1. Mos. 14,18ff og Sl 110,4

²⁸⁰ Ordret: i sit køds dage.

Advarsel mod frafald

Det er nemlig umuligt for dem, som én gang er blevet oplyst – dem, som har smagt den himmelske gave og har fået del i hellig ånd – ja, som med glæde har smagt på Guds fortælling og den kommende verdens kræfter, men som så er faldet fra – dem er det umuligt atter at bringe tilbage til omvendelse. De korsfæster jo atter engang Guds søn og udstiller ham til spot.

Det er jo sådan, at den jord, der drikker den hyppige regn og giver god afgrøde til gavn for dem, der nyder godt af dyrkningen, modtager Guds velsignelse. Men hvis jorden bærer tjørn og tidsel anses den for værdiløs og er tæt på forbandelse. Den ender med at blive brændt af.

Elskede! Om også vi taler således, er vi dog overbevist om, at *I* er til den bedre del – den, som rummer frelse. Gud er jo ikke uretfærdig, så han glemmer jeres gerning og den kærlighed til hans navn, *I* dermed har vist, dengang *I* tjente de hellige - hvilket *I* også fortsat gør. Vi ønsker blot, at enhver af jer udviser den samme iver efter opfyldelsen af vort håb indtil enden, så *I* ikke bliver sløve, men efterligner dem, som gennem deres hengivenhed og tålmodighed arver det, som er lovet dem.

Guds løfte

Dengang Gud gav sit løfte til Abraham, svor han ved sig selv – eftersom han ikke havde nogen større at sværge ved – og sagde: *Dig vil jeg virkelig for alvor velsigne, og jeg vil virkelig for alvor mangfoldiggøre dig.* Og gennem Abrahams tålmodighed gik løftet i opfyldelse.

Det er jo sådan, at mennesker sværger ved noget større og bruger eden til bekræftelse og til at imødegå enhver modsigelse. Da Gud således var til sinds at gøre det uforanderlige i sin beslutning tydeligt for arvingerne til hans løfte, trådte han frem med sin ed, så vi – ved hjælp af de to uforanderlige ting, om hvilke det er umuligt, at Gud skulle kunne lyve - kunne få en stærk opmuntring - vi, som har taget vor tilflugt til den kommende opfyldelse af vort håb. Dette håb ligger som et livsanker, urokkeligt og sikkert indenfor i det allerhelligste,²⁸¹ dér hvor Jesus gik ind for vores skyld som en forløber – han, der var blevet ærkepræst ganske som Melkisedek – til evig tid.

Abraham og Melkisedek

For denne Melkisedek, Salems konge, den højeste Guds præst, gik Abraham i møde, dengang han vendte tilbage efter at have nedslagtet kongerne, og velsignede ham. Ham gav Abraham tiende af alt. Hans navn kan for det første betyde 'Retfærdigheds konge', men jo også 'Salems konge' – det vil sige 'Fredens konge'. Uden far – uden mor – ja, uden slægtstavle – uden at have hverken fødselsdag eller dødsdag – og alligevel blev han gjort lige med Guds søn. Han forbliver præst for altid.

Læg mærke til, hvor stor han egentlig var! Ham gav patriarken Abraham tiende af sit bytte. Godt nok har Levis sønner - der jo fik præsteembedet – fået påbud om at tage tiende af folket ifølge loven - det vil sige af deres brødre – også selv om de var udsprunget af Abrahams lænd. Men ham, som ikke førte sin slægt tilbage til dem, ham har Abraham selv givet tiende, og han har velsignet den mand, Guds løfter var blevet givet til. Der er ikke den mindste tvivl om, at den ringere velsignes af den stærkere, og de første er dødelige mennesker, som modtager tiende, men om den sidste kan det bevidnes, at han lever! Ja, på en måde har den Levi, som modtager tiende, også selv *givet* tiende, nemlig gennem Abraham. Han var jo endnu i sin fars lænd, dengang Melkisedek kom ham i møde.

Melkisedeks særstatus

Hvis der nu var fuldkommenhed at hente gennem det levitiske præstedømme – på grundlag af det har folket jo fået loven – hvorfor var der så alligevel behov for, at en alternativ præst som Melkisedek skulle

²⁸¹ Egentlig: 'indenfor forhængen'. Kun ærkepræsten måtte komme ind i det allerhelligste, når han skulle bede om soning for folkets svigt.

indsættes, uden at Arons præstedømme blev nævnt? Det er jo sådan, at når præstedømmet ændres, sker der nødvendigvis også en ændring af loven. Han, der omtales således, kom fra en anden stamme, hvor ingen gjorde tjeneste ved alteret. Det turde være indlysende, at vor Herre nedstammer fra Juda, og til den stamme sagde Moses intet om præsteskab. Og ydermere bliver det klart, når der opstår en alternativ præst som Melkisedek, som ikke er blevet det ifølge regulær fysisk afstamning, men ifølge det uopløselige livs egen kraft. Det bevidnes nemlig således: *Du er præst i evighed, ganske som Melkisedek.*

Håbet erstatter loven

Ganske vist sker der en ophævelse af et tidligere bud, eftersom det var svagt og unyttigt - loven fuldendte jo ingenting! Til gengæld indføres der et stærkere håb, hvorved vi nærmer os Gud selv. Så meget mere som det ikke er sket uden edsafleggelse. De andre blev jo præster uden edsafleggelse, men han her gennem den edsafleggelse, som Gud selv udtaler, når det hedder om ham: *Herren svor, og han ombestemmer sig aldrig: Du er præst i evighed!* På samme måde er Jesus blevet garant for en stærkere pagt. Mens de andre efterfulgte hinanden som præster, fordi døden gjorde ende på deres embeder, har han det præstedømme, som aldrig overgås, fordi han forbliver til evig tid. Herfra kan han også ganske og aldeles frelse enhver, som kommer frem for Gud gennem ham, fordi han altid er levende til stede for deres skyld.

Sådan en ærkepræst var det meningen, at vi skulle have: from, uskyldig, ufordærvet – fjern fra forbrydere og mere ophøjet end selv Himlene. En, som ikke hver dag har nødig, som ærkepræsterne, først at frembære ofre for sine egne svigt, og dernæst for folkets. Dette gjorde han nemlig én gang for alle, dengang han frembar sig selv som offer.

Loven indsætter skrøbelige mennesker som ærkepræster, men ordet fra edsafleggelsen, som kom til efter loven, indsætter Guds søn, som er gjort fuldkommen til evig tid.

Jesus som den nye ærkepræst

Nuvel, hovedsagen i alt dette er, at vi har en ærkepræst, der satte sig på højre side af majestæten i Himlene som præst for de hellige og for det sandhedens telt, som intet menneske, men Gud selv rejste.

Enhver ærkepræst indsættes nemlig for at frembære gaver og ofre, så det var nødvendigt, at også han havde noget at komme frem med. Havde han nu været på jorden, ville han end ikke have været præst, idet der allerede findes dem, som frembærer gaver ifølge loven. De tjener jo efter forbillede – ja, som en skygge af det himmelske, sådan som Moses fik guddommelig befaling om, da han var ved at indrette teltet: *Pas nu på*, sagde han, *at du udfører alt efter det forbillede, der blev vist dig på bjerget.* Nu har han imidlertid fået en endnu mere strålende præstetjeneste, eftersom han samtidig er mellemmand for en stærkere pagt, der er lovligt grundfæstet på endnu større løfter.

Den første og den anden pagt

Havde den første pagt været hævet over enhver kritik, ville der jo ikke have været grundlag for en ny. Men Gud dadler dem jo, når det hedder: *Hør her, siger Jahve, der kommer dage, hvor jeg vil indgå en ny pagt med Israels hus og med Judas hus. Den er ikke som den pagt, jeg indgik med deres fædre på den dag, da jeg tog dem i hånden og førte dem ud af Egypten. For de holdt ikke fast i min pagt, så jeg mistede interessen for dem, siger Jahve.*

Nej, dette er den pagt, jeg vil indgå med Israels hus efter de dage, siger Jahve:

Jeg vil indgyde mine love i deres sind – jeg vil indridse dem i deres hjerter. Jeg vil være deres Gud, og de skal være mit folk. Ingen skal belære sin medborger eller sin bror og sige: Lær Herren at kende, for alle vil de kende mig fra den mindste til den største iblandt dem. For jeg vil være nådig overfor deres uretfærdige adfærd – jeg vil ikke mere huske på deres svigt. Når han nu siger 'ny', har han dermed gjort den første forældet, og det, som ældes og bliver gammelt, er tæt på at forsvinde helt.

Det gamle og det nye telt

Nu havde den første pagt selvfølgelig bestemmelser for såvel gudstjeneste som den jordiske helligdom. Der var jo indrettet et forreste telt til lysestagen og bordet med skuebrødene – det som kaldes 'det hellige.' Bag det andet forhæng var der endnu et telt – det såkaldt allerhelligste med et gyldent røgelseskar og pagtens ark, som overalt var beklædt med guld. I den befandt sig en krukke af guld indeholdende mannaen, Arons udsprungne stav og pagtens tavler. Ovenover den stod stråleglansens keruber, der dækkede for nådestolen,²⁸² men den behøver vi ikke komme nærmere ind på nu.

Således er det altså indrettet, og præsterne går hele tiden ind i det forreste telt, når de udfører de hellige tjenester. Men i det andet telt kommer kun ærkepræsten én gang om året medbringende blod, som han frembærer som offer for sig selv og for folkets forseelser.

Dermed gør den hellige ånd det indlysende for os, at vejen til det hellige endnu ikke er blevet farbar, så længe det første telt endnu står – et sindbillede på denne tid, hvor der frembæres gaver og ofre, som ifølge samvittigheden ikke formår at gøre den, som frembærer dem, fuldkommen. Det handler jo kun om mad og drikke og forskellige former for dåb – rent verdslige bestemmelser, indtil det blev tid for en mere gennemgribende forandring.

Nej, vejen blev først farbar, da Kristus tonede frem som ærkepræst for det virkelig gode gennem det større og mere fuldendte telt, som ikke var gjort af hænder – altså ikke af nogen skabning. Han kom ikke ind med blod fra bukke og kalve – nej, det var med sit eget blod, han kom ind i helligdommen én gang for alle, hvormed han skaffede os en evig forløsning. For hvis bukke- og tyreblod og aske fra kvier, der stænkes på de urene – hvis dét virkelig helliger dem i retning af legemlig renhed, hvor meget mere vil så ikke blodet fra den Kristus, som i kraft af sit evige væsen²⁸³ frembar sig selv ubesmittet for Gud - hvor meget mere vil det ikke rense vores samvittighed for døde gerninger, så vi kan holde gudstjeneste for den levende Gud?

Således er han formidler af en ny pagt, så de kaldede kunne få tilsagn om den evige arv gennem det dødsfald, som indtraf til forløsning for overtrædelserne under den gamle pagt. Det er jo nødvendigt, hvor der foreligger et testamente, at testators død godtgøres, for så vidt som et testamente står fast efter dødsfald, men aldrig er i kraft, mens testator lever. Således blev heller ikke den gamle pagt gjort ny uden blodsudgydelse.

Lovens ofringer og Kristus' offer

Dengang alle buddene i loven var blevet forkyndt for hele folket af Moses, tog han blodet fra tyrekalvene og bukkene sammen med vand og højrød uld og isop og bestænkede både selve bogen og hele folket og sagde: *Dette er pagtens blod, som Gud har pålagt jer.* Og også teltet og de hellige kar²⁸⁴ bestænkede han ligeledes med blod – ja, næsten alt renses i blod ifølge loven, og uden blodsudgydelse sker der ingen tilgivelse. Derfor var det nødvendigt, at symbolerne på det himmelske blev rensede dermed, men det himmelske selv skulle renses med større ofre end som så.

Kristus gik nemlig ikke ind i en helligdom, der var gjort med hænder som et symbol på den sande helligdom – nej, han gik ind i selve Himlen for nu at vise sig for Guds ansigt – for vores skyld. Det var ikke fordi, han skulle frembære sig selv som offer mange gange som ærkepræsten, der går ind i helligdommen én gang om året (dog ikke med sit eget blod). Så skulle han have lidt mange gange fra verdens grundlæggelse. Nej, én gang for alle har han vist sig her ved tidernes ende til tilgivelse gennem sit eget offer. Ligesom det er beskåret mennesker at dø én gang og derefter blive dømt, således skal også Kristus

²⁸² Se note 246

²⁸³ Egentligt: en æonisk ånd.

²⁸⁴ Egentlig: den hellige tjenestes redskaber

- efter at være blevet frembåret én gang for alle til fritagelse for de manges svigt – komme til syne for anden gang uden at svigte, til frelse for dem, der længes efter ham.

Eftersom loven kun er som en skygge af det kommende gode og ikke et billede på tingene i sig selv, kan den jo aldrig gøre dem fuldkomne, som kommer frem med de samme ofre år efter år. Ville de hellige tjenere ikke netop være ophørt med at frembære ofre, hvis de ikke længere havde nogen erkendelse af deres svigt efter at være blevet rensat én gang for alle? Men nu sker der tværtimod ved dem en årlig påmindelse om deres svigt. Det er nemlig umuligt, at blod fra tyre og bukke kan skaffe tilgivelse!

Derfor sagde Jesus,²⁸⁵ da han kom ind i verden:

Ofre og frembæringer ønskede du ikke – nej, du beredte mig et legeme. Brændofre og syndofre brød du dig ikke om.

Da sagde jeg: Se, jeg er kommet - som det er skrevet om mig i bogens indledning – for at udføre din vilje, Gud!

Medens han først sagde: Ofre og frembæringer, brændofre og syndofre ønskede du ikke, du brød dig ikke om dem – skønt disse dog frembæres i henhold til loven – så sagde han bagefter: Se, jeg er kommet for at gøre din vilje! Dermed ophæver han det første for at stadfæste det andet, og dermed er vi blevet helligede gennem frembæringen af Jesus Kristus' legeme én gang for alle.

Enhver anden præst står dagligt og forretter gudstjeneste og frembærer mange gange de samme ofre, som på ingen måde er i stand til at fjerne vores svigt. Men denne vores præst har frembåret ét syndoffer, og han har for bestandig sat sig ved Guds højre hånd, hvor han for øvrigt venter på, at hans fjender bliver sat som en fodskammel under hans fødder. Gennem én frembæring har han for bestandig gjort dem, der helliges, fuldkomne.

Også den hellige ånd vidner for os, for efter at han har sagt: Dette er den pagt, jeg vil indgå med dem efter de dage – så siger Gud: *Jeg skriver mine love på deres hjerter – ja, jeg vil indridse dem i deres sind.*

Deres svigt og deres overtrædelser vil jeg ikke længere huske på.

Hvor der er tilgivelse, er der jo ikke mere brug for ofre.

Jesus som den nye helligdom

Kære brødre. Således har vi ved Jesus' blod frimodighed til at benytte den indgang til helligdommen, han indviede for os som en nyåbnet og levende vej gennem forhænget – det vil sige gennem hans eget legeme. Ja, så stor en præst har vi over Guds hus.

Så lad os da gå fremad med et sandt hjerte, opfyldt af hengivenhed, med vore hjerter bestænkede for en ond samvittighed, og vore legemer vaskede med rent vand. Lad os holde urokkeligt fast ved vores bekendelse til håbet, for trofast er han, som afgav sit løfte til os.

Opfordring til broderkærlighed

Lad os være opmærksomme på hinanden, så vi fremelsker kærlighed og gode gerninger og ikke er efterladende med vores egen forsamling, som nogle har for skik. Nej, lad os tilskynde hinanden, så meget mere, som I ser dagen nærme sig. For svigter vi med vilje efter at have modtaget sandhedens erkendelse, findes der ikke længere noget offer for vore svigt, men en frygtelig udsigt til dom og til den brændende lidenskab, der skal fortære dem, som står imod.

Hvis nogen tilsidesætter Moseloven, dør han uden barmhjertighed i kraft af to eller tre vidners udsagn. Hvor meget hårdere straf mener I så, den mand står til, som har trampet på Guds søn, som anser pagtens blod, hvormed han blev helliget, for urent, og som håner nådens ånd?

Vi kender jo ham, der sagde: *Straffen tilkommer mig – mig tilfalder hævn!*

Og på samme måde: *Gud vil domme sit folk.*

²⁸⁵ Egentlig blot 'han'.

Hvor frygteligt at falde i den levende Guds hænder! Nej, tænk hellere på den første tid, hvor I efter at være blevet oplyst udholdt megen kamp under store lidelser. Både derved at I under fornærmelser og trængsler blev udstillet offentligt, og derved at I gjorde fælles sag med dem, der oplevede den slags. Ikke blot havde I jo medlidenhed med de fængslede, men I fandt jer også med glæde i, at de midler, I havde til rådighed, blev frarøvet jer. I vidste med jer selv, at I havde en bedre og mere blivende ejendom. Kast nu ikke jeres frimodighed bort – den indeholder en stor belønning. I har nemlig brug for udholdenhed, så I efter at have udført Guds vilje kan opnå at få Guds løfte indfriet:

Endnu blot en ganske lille stund, så kommer han, som skal komme – han trækker ikke tiden.

Min retfærdighed skal leve af hengivenhed, og viger han tilbage, har min sjæl intet behag i ham.

Men vi hører ikke til dem, der viger tilbage til fortabelse - nej, gennem inderlig tillid føres vi til sjælefred.

Beviser på hengivenhed

Inderlig hengivenhed er selve grundlaget for det, vi håber på - beviset på det, vi ikke ser. Det var ved den, de gamle fik deres vidnesbyrd. I kraft af vores hengivenhed begriber vi, at verden er blevet grundlagt ved Guds fortælling – det vil sige, at det ikke er af synlige ting, det skabte er blevet til.

I kraft af hengivenhed frembar Abel et større offer for Gud end Kain, hvorved han fik vidnesbyrd som retfærdig - Gud selv vidnede ved hans offergaver - og gennem den hengivenhed taler han til os endnu, om end han er død.

I kraft af hengivenhed blev Enok taget bort, så han ikke oplevede døden. Han blev aldrig fundet, fordi Gud selv førte ham bort – før da fik han det vidnesbyrd at have behaget Gud. Uden hengivenhed er det umuligt at behage ham, for den, der beder til Gud,²⁸⁶ må nødvendigvis gå ud fra, at han er til og belønner dem, som hengivent søger ham.

I kraft af hengivenhed konstruerede Noah, der var blevet advaret af Gud om det, som endnu ikke var set, fuld af ærefrygt en ark, så hans hus blev reddet. I kraft af sin hengivenhed dømte han verden og blev derved arving til retfærdighed - gennem sin hengivenhed.

I kraft af hengivenhed var Abraham lydør, dengang han blev kaldet til at tage ud til et sted, han skulle modtage som sin arv, og han tog af sted uden at ane, hvor han tog hen.

I kraft af hengivenhed bosatte han sig som fremmed i Det forjættede Land. Han slog sig ned i telte sammen med Isak og Jakob, der var medarvinger til den samme forjættelse. Han ventede nemlig længselsfuldt på byen med den faste grundvold, hvis bygmester og grundlægger er Gud.

I kraft af hengivenhed fik selv den ufrugtbare Sara kraft til at blive med barn på trods af sin høje alder, fordi hun anså ham, der lovede hende det, for pålidelig. Derfor blev der fra én mand – og han var nærmest død – født afkom så talrigt som Himlens stjerner og som det uendelige sand ved havets bred. Fulde af hengivenhed døde alle disse mennesker, uden at løfterne var blevet opfyldt, men de skuede dem på afstand og bød dem velkommen, idet de bekendte, at de er fremmede og udlændinge på jorden. De, som taler sådan, viser dermed, at de inderligt længes efter et fædreland. Havde de gået og spekuleret på det, de var rejst væk fra, havde de haft tid nok til at vende tilbage, men nu higer de efter noget bedre – det vil sige himmelsk. Derfor skammer Gud sig ikke over dem – over at kaldes deres Gud – han har jo beredt dem en hel by.

I kraft af sin hengivenhed frembar Abraham Isak som offer, dengang han blev udfordret. Han frembar sin eneste søn – han, som havde modtaget Guds løfter og til hvem, det var blevet sagt: *Ved Isak skal dit afkom kaldes efter dig.* Han regnede med, at Gud var i stand til at oprejse mennesker - selv fra de døde, hvorfra han også billedligt talt fik ham tilbage.

I kraft af tillid til det, som skulle komme, velsignede Isak Jakob og Esau.

²⁸⁶ Egentlig: kommer frem for Gud

I kraft af hengivenhed velsignede den døende Jakob enhver af Josefs sønner og *bad til Gud lænet til enden af sin stav.*

I kraft af hengivenhed mindede Josef ved afslutningen af sit liv om Israels sønners udgang af Egypten og gav dem påbud angående sine knogler.

I kraft af hengivenhed blev Moses, da han blev født, holdt skjult i tre måneder af sine forældre, fordi de så, at barnet var kønt og de frygtede ikke kongens befaling.

I kraft af sin hengivenhed nægtede Moses, da han var blevet stor at blive kaldt søn af Faraos datter – nej, han valgte at blive mishandlet sammen med Guds folk, fremfor en kortvarig syndig nydelse. Han anså Kristus' forsmædelse for en større rigdom end Egyptens skatte og holdt sit blik rettet mod den virkelige belønning.

I kraft af sin hengivenhed forlod han Egypten uden at frygte kongens raseri – nej, han stod fast, som så han selve den Usynlige.

I kraft af hengivenhed foranstaltede han påskehøjtiden og påstækningen af blodet, så den, der dræbte de førstefødte, ikke skulle røre deres.

I kraft af hengivenhed gik de gennem Det røde Hav, som om det var tørt land – det hav, som opslugte egypterne, dengang de forsøgte sig.

I kraft af deres hengivenhed faldt Jerikos mure, efter at de havde vandret omkring dem i syv dage.

I kraft af sin hengivenhed undgik horen Rahab at gå til grunde sammen med de genstridige, fordi hun havde modtaget spejderne med fred.

Hvad mere kan jeg sige? Tiden slipper op for mig, mens jeg beretter om Gideon, Barak, Samson, Jefta, David og Samuel og de profeter, som i kraft af deres inderlige hengivenhed nedkæmpede kongeriger, opnåede retfærdighed, modtog løfter fra Gud, lukkede munden på løver, slukkede ildens kraft, undslap sværdhug, blev fyldt med kraft ud af den rene svaghed, blev stærke i krig og slog fremmede hære tilbage. Kvinder fik deres døde tilbage gennem opstandelse, mens andre blev tortureret, fordi de ikke tog imod deres frelse, så de kunne opnå en bedre opstandelse. Andre blev udsat for forhånelser og pisk – ja, for lænker og fængsel. De blev stenet, udsat for de værste prøvelser, de blev savet over og dræbt ved sværd. De drog omkring i fåreskind eller gedeskind. De havde ingenting, led trængsler og blev mishandlet. Verden var dem ikke værdig, mens de flakkede om i ørkener og bjerge, grotter og jordhuler.

Ingen af dem, som ellers alle fik vidnesbyrd i kraft af deres tillid, fik opfyldt Guds løfte, for Gud havde noget bedre i ærmet til os. De skulle ikke blive fuldkomne uden os.

Hold ud trods modgang

Da vi nu har sådan en tæt sky af vidner, der omgiver os, så lad os aflægge enhver byrde sammen med vores svigt, der så nemt som ingenting omslutter os. Lad os løbe det kapløb, der ligger foran os med udholdenhed, idet vi holder blikket fast rettet mod hengivenhedens førstemand og fuldender, Jesus. Han udholdt korsfæstelse og så stort på al skam til fordel for den glæde, han skulle opleve, da han satte sig til rette til højre for Guds trone. Ja, tænk engang hvilken modstand, han har udholdt fra forbryderne, for at I ikke skulle blive udmattede og miste modet.²⁸⁷

Endnu har I ikke i kampen mod jeres svigt holdt stand, til blodet flød. I har måske glemt den formaning, der taler til jer som til sønner: *Min søn, ringeagt ikke Guds opdragelse – vær ikke forsagt, når du tilrettevises af ham. For den, som Gud elsker, opdrager han – enhver søn, han tager i favn, pisker han.*

I skal holde ud som led i jeres opdragelse. Gud behandler jer som sønner, for hvilken søn opdrager en far ikke? Nej, hvis I er uden den opdragelse, som alle ellers har fået del i, er I dermed uægte børn og netop ikke sønner. Dertil kommer, at vores fædre, som opdrog os, var kødelige, og dem respekterede

²⁸⁷ Egentlig: 'give fortabt i jeres sjæle'.

vi. Hvor meget mere bør vi da ikke underordne os under Åndernes Fader for at leve? Vore kødelige fædre opdrog os måske et par dage efter deres forgodtbefindende, men Gud selv opdrog os til noget gavnligt – nemlig til at få del i hans hellighed.

Nu forekommer ingen opdragelse særligt glædelig, mens den foregår – snarere ret så træls – men senere hen giver den dem, som er blevet opøvede gennem den, en fredens frugt i form af retfærdighed.

Så derfor: styrk de slappe hænder – stræk de lammede knæ og gør de stier, I går på, rette, så det lamme ikke skal forvrides, men snarere læges. Stræb efter fred med alle – sammen med det at blive hellige. Uden det vil ingen se Herren. Pas samtidig på, at ingen går glip af Guds nåde – at ingen bitter rod vokser op og volder uro, så mange smittes af den – ja, at ingen utugtig eller vanhellig findes, som Esau, der afgav sin førstefødselsret for et enkelt måltid mad. I ved jo, at da han senere ønskede at arve velsignelsen, blev han forkastet, for han fandt ingen plads for fortrydelse, om end han søgte den med tårer.

Sinajs bjerg og Zions bjerg

I er jo ikke kommet til et håndgribeligt bjerg, som er sat i brand - til mulm og mørke og storm – ikke til basunklang og en stemme så stærk, så tilhørerne frabad sig, at der blev talt mere til dem. De kunne nemlig ikke bære det, som blev påbudt: *Om også et vildt dyr rører ved bjerget, skal det stenes!* Så frygtindgydende var synet, at Moses sagde: *Jeg er bestyrtet, så jeg skalver.* Nej, I er kommet til Zions Bjerg – til den levende Guds by: det himmelske Jerusalem og til en højtidsforsamling af tusindvis af engle – til de førstefødtes forsamling, som er indskrevet i Himlene – ja, til en dommer, som er alles Gud og til de retfærdiges ånder – de, som er blevet fuldkomne. I er kommet til formidleren af en ny pagt, Jesus, og til bestænkelse af blod, der råber højere end selv Abels.

Pas på, at ikke også I beder jer fri for den, som taler. For hvis de, der dengang frabad sig ham, der fortalte Guds fortælling på jorden, ikke undslap, så skal *vi* da slet ikke, hvis vi vender os bort fra ham, der kommer fra Himlen selv. Han, hvis stemme dengang rystede jorden, men som nu har afgivet et løfte, når han siger: *Endnu én gang vil jeg ryste – ikke blot jorden, men Himlen selv!* Dette: *'Endnu én gang'* tilkendegiver en forandring af det, som rystes – altså af det skabte – for at det, som *ikke* rystes, kan forblive.

Når vi således er ved at modtage et urokkeligt rige, så lad os udvise nåde, hvorved vi tjener Gud til hans velbehag med opmærksomhed og ærefrygt.

For vores Gud er en altfortærende ild!

Formaninger

Lad broderkærligheden bestå. Glem ikke gæstfriheden, for i kraft af den var der nogen, der uden at vide det tog imod engle. Husk på dem, der er i lænker, som om I var lænkede sammen med dem, og med dem, som mishandles, som om I selv var i deres legemer.

Ægteskabet bør være respekteret blandt alle, og sengen ubesmittet, for Gud vil dømme utugtige og horkarle. I bør leve uden pengebegær, men have nok i det, I har. Han har jo selv sagt: *Jeg vil aldrig slippe dig – jeg vil aldrig forlade dig!* Så vi kan være frimodige og sige: *Gud er min hjælper – intet skal jeg frygte. Hvad kan noget menneske gøre mig?*

Husk på jeres vejledere, som har fortalt Guds fortælling til jer. Læg mærke til frugten af deres vandel og efterlign deres hengivenhed. Jesus Kristus er den samme i dag som i går – ja, i al evighed. Amen.

Lad jer ikke forføre af diverse fremmede lærdomme – det er nemlig sundt, når hjertet styrkes ved Guds nåde – ikke ved en næring, som aldrig har gavnet dem, der sværmer omkring den.

Vi kender et alter, hvorfra de, som gør tjeneste ved teltet ikke kan spise noget. For de dyr, hvis blod for syndens skyld bæres ind i det allerhelligste af ærkepræsten - deres kroppe opbrændes udenfor lejren.

Derfor led også Jesus døden udenfor byporten, så han kunne hellige folket ved hjælp af sit eget blod. Så lad os gå ud til ham, udenfor lejren, mens vi bærer hans skændsel, for her i byen skal vi ikke blive – nej, vi søger den, som kommer.

Så lad os da gennem ham altid frembære lovprisningsoffer til Gud – det vil sige en læbernes frugt, der bekender sig til hans navn. Glem heller ikke godgørelsen og fællesskabet, for den slags ofre er velbehagelige for Gud. Hav tillid til jeres vejledere og bøj jer for dem – de våger nemlig over jeres liv, som de skal aflægge regnskab for, og det skal de helst kunne med glæde og ikke med suk og smerte, hvilket heller ikke ville være godt for jer.

Bed for os! Vi er overbevist om, at vi har en god samvittighed, for vi ønsker at opføre os ordentligt under alle forhold. Jeg opmuntrer jer til at gøre dette så meget mere, så jeg desto hurtigere kan blive frigivet og komme til jer.

Fredens Gud – han, som har ført den store fårehyrde, vor Herre Jesus Kristus op fra de døde med en evig pagts blod for at udruste jer med alt godt, så I kan udføre hans vilje og gøre dét hos jer, som er velbehageligt i hans øjne i kraft af Jesus Kristus - ham tilhører æren i evighedernes evigheder. Amen.

Kære brødre! Jeg beder jer om at bære over med denne formaningsstale – jeg har jo blot skrevet til jer i al hast.

I kender vores bror Timotheus, der er blevet løsladt. Sammen med ham vil jeg besøge jer, dersom han kommer inden alt for længe. Hils alle jeres vejledere og alle de hellige. Jeg skal hilse fra dem fra Italien. Nåden være med jer alle!

Lukas' teologi

Evangeliet ifølge Lukas²⁸⁸

Begyndelsen

Højærværdige Theofilus.

Nu, hvor så mange har påtaget sig opgaven med at nedskrive en beretning om de begivenheder, der er foregået iblandt os – de begivenheder, som øjensvidnerne, og de, der var blevet tjenere for fortællingen, fra begyndelsen overleverede til os - så har også jeg anset det for passende – efter nøje og metodisk at have gennemgået det hele fra begyndelsen – at skrive en til dig, for at du kan begribe den sande betydning af de fortællinger, du allerede er blevet undervist i.

Løftet til Zakarias

Dengang Herodes var konge i Judæa, var der en præst, der hed Zakarias. Han var fra Abias afdeling. Han havde en kone af Arons slægt, hvis navn var Elisabet. Begge var de retsindige for Gud og efterlevede fuldt og helt alle Guds bud og befalinger. De havde ingen børn, da Elisabet var ufrugtbar, og begge var de højt oppe i årene.

Nu skete det så engang, hvor han forrettede gudstjenesten ifølge sin tur i afdelingen, at det faldt i hans lod, som det var skik blandt præsterne, at gå ind i Guds tempel og afbrænde røgelsesofferet. Udenfor stod hele folkemængden og bad, mens røgelsesofferet foregik.

Da viste en Guds engel sig for ham lige til højre for røgelsesalteret. Zakarias blev bestyrtet ved synet, og han blev frygtelig bange. Men englen sagde til ham:

Du skal ikke være bange, Zakarias! Din bøn er blevet hørt. Din kone Elisabet skal føde dig en søn, som du skal kalde Johannes. Han skal være din glæde og fryd, og mange vil juble over hans fødsel, for han skal blive stor i Guds øjne. Vin og spiritus må han endelig ikke drikke – nej, han skal fyldes med hellig ånd lige fra sin mors liv. Han skal omvende mange af Israels sønner til Jahve, deres Gud – ja, han skal gå frem foran Ham i Elias' ånd og kraft for at vende fædres hjerter mod deres børn – u lydige mod retfærdiges visdom – og skabe et velforberedt folk for Gud.

Men hvordan kan jeg vide, at det er sandt? spurgte Zakarias englen, jeg er jo selv en gammel mand, og min kone er højt oppe i årene.

Jeg er Gabriell! svarede englen ham, det er mig, der står for Guds ansigt, og jeg blev udsendt for at tale med dig og bringe dig disse glædelige nyheder. Hør så her: du skal blive stum og ikke være i stand til at tale, indtil den dag, dette sker, fordi du ikke troede på min fortælling, som *ni* blive opfyldt til sin tid!

Imidlertid ventede folket på Zakarias, og de undrede sig over, at han var forsinket inde i templet. Da han endelig kom ud, kunne han ikke tale til dem, så de forstod, at han havde haft et syn inde i templet. Han gjorde tegn til dem, men han forblev stum.

Da hans tjenestetid var omme, tog han hjem. Kort efter blev hans kone Elisabet gravid, og hun skjulte sig i fem måneder, idet hun tænkte: Således har Gud gjort imod mig, dengang han så til mig for at borttage min skam blandt mennesker.

²⁸⁸ Dette evangelium er muligvis den første bog af to, hvor den anden synes at være Apostlenes Gerninger – jf. de to indledninger. Det er antageligt blevet til engang i 80'erne. Det bygger på Markus og Matthæus, men har en hel del særstof derover.

Løftet til Mariam

Da Elisabeth var i sjette måned, blev englen Gabriel udsendt af Gud til en by i Galilæa, der hed Nazareth, til en jomfru, der var forlovet med en mand, hvis navn var Josef. Han var af kong Davids hus. Jomfruens navn var Mariam. Englen gik ind til hende og sagde: Hil dig, du som er benådet! Gud er med dig! du, velsignede blandt kvinder!

Mariam blev bestyrtet over de ord og spekulerede på, hvad denne hilsen mon skulle betyde.

Du skal ikke være bange, Mariam! fortsatte englen, for du har fundet nåde for Gud. Hør her, du skal blive med barn og føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus. Han skal blive stor og kaldes Den Højestes søn, og Jahve vores Gud skal skænke ham hans forfar Davids trone. Han skal herske over Jakobs hus i al evighed – ja, der skal ikke være ende på hans rige.

Men ... hvordan skulle det gå til? spurgte Mariam, jeg har jo ikke været sammen med nogen mand.

Hellig ånd skal komme over dig, svarede englen, den højestes kraft skal overskygge dig. Derfor skal din nyfødte også kaldes hellig, Guds søn. Og hør her, din slægtning Elisabet er også blevet gravid med en søn i sin høje alderdom. Nu er hun, som de kaldte ufrugtbar, i sjette måned, fordi ingen fortælling fra Gud er uden virkning.

Jeg er Guds slavinde, sagde Mariam, må det gå mig, som du siger.

Så forlod englen hende.

Mariams lovsang

Samme dag brød Mariam op og tog i al hast op i bjergene - til en by i Judæa. Her gik hun ind i Zakarias' hus og hilste på Elisabeth. Da Elisabet hørte Mariams hilsen, hoppede barnet i hendes mave og Elisabet blev fyldt med hellig ånd, så hun råbte med høj stemme:

Velsignet er du blandt kvinder – velsignet er din livsfrugt! Hvoraf kommer det sig, at min Herres mor måtte komme til mig? Forstår du, da lyden af din hilsen nåede mine ører, hoppede barnet i min mave af lutter glæde. Velsignet være hun, som havde tillid til, at det, som blev fortalt hende af Gud, også vil gå i opfyldelse.

Da sagde Mariam: Min sjæl højlover Jahve, min ånd jubler over Gud, min frelser og befrier.

For han så til sin slavindes ydmygelse.

Ja, tænkt! Fra nu af vil alle slægter kalde mig velsignet, fordi Den Mægtige har gjort store ting imod mig.

Helligt er hans navn – hans barmhjertighed varer fra slægt til slægt mod dem, der viser ham ærefrygt.

Han har vist styrke med sin arm - inderligt hovmodige har han splittet.

Regenter har han stødt fra troner – mens han har ophøjet undertrykte.

Sultne har han fyldt med gode gaver, og sendt rige tomhændet bort.

Han har taget sig af sit barn, Israel - har ikke glemt sin barmhjertighed, som dengang han talte til vores forfædre – til Abraham og hans børn til evig tid.

Mariam blev hos Elisabet i omkring tre måneder, hvorefter hun vendte tilbage til sit hjem.

Johannes' fødsel

Nu kom så tiden for Elisabeth, hvor hun skulle føde, og hun fødte en søn. Da hendes naboer og slægtninge hørte om, hvordan Gud beviste sin store nåde mod hende, glædede de sig sammen med hende. På ottendedagen kom de så for at omskære barnet og de opkaldte ham efter hans far Zakarias. Men hans mor sagde dem imod: Nej, han skal hedde Johannes.

Der er slet ingen blandt dine slægtninge, der bærer det navn, sagde de til hende, og så gjorde de tegn til hans far og spurgte om, hvad han ville kalde ham. Han bad om en tavle og skrev: Hans navn er Johannes. Det undrede dem alle.

I det samme åbnedes hans mund og tunge, så han kunne tale, og han velsignede Gud. Alle, der boede omkring dem, blev ramt af ærefrygt, og i hele Judæas bjergegn gik snakken om alle disse fortællinger. Alle, der hørte dem blev ramt i hjertet og sagde: Hvad mon dette barn dog skal blive til? Guds hånd var jo virkelig med ham.

Zakarias' lovsang

Barnets far Zakarias blev fyldt med hellig ånd og prædikede således: Velsignet er Jahve, Israels Gud, fordi han har besøgt sit folk og forløst det.

Han opstillede et befrielseshorn²⁸⁹ for os i sin tjener Davids hus - ganske som han i tidernes morgen har talt gennem de hellige profeters mund: Ja, frihed fra vore fjender – fra *deres* hænder, som afskyr os. Alt sammen for at udøve barmhjertighed mod vores fædre og huske på sin hellige pagt – den ed, han svor til vor far Abraham.

Befriet fra vore fjenders hånd ville han give os lejlighed at tjene ham uden frygt – med ærefrygt og retfærdighed for hans ansigt alle vores livs dage.

Og du, barnlille, skal kaldes den højstes profet. Du skal gå foran Herren og berede hans vej: At gøre hans folk bekendt med frelsen i kraft af deres tilgivelse - i kraft af vor Guds inderlige barmhjertighed, der vil besøge os som en solopgang fra det høje for at skinne på dem, der sidder i mørke og i dødens skygge – ja, for at styre vore skridt ind på fredens vej.

Barnet voksede op og blev styrket i ånden. Han opholdt sig i ørkenen, indtil den dag, hvor han stod frem for Israel.

Jesu fødsel

Det var på den tid, hvor der udgik et dekret fra Cæsar Augustus om at registrere hele verden. Denne registrering var den første, der fandt sted, mens Kyrenius regerede i Syrien. Alle rejste til deres hjemby for at blive registreret.

Også Josef tog afsted fra Galilæa, fra byen Nazareth, til Judæa, til Davids by, Betlehem, eftersom han var af Davids hus og slægt, for at lade sig registrere sammen med, sin forlovede Mariam, der var højgravid.

Mens de var dér, oprandt dagen, hvor hun skulle føde, og hun fødte sin søn, den førstefødte, svøbte ham ind og måtte lægge ham i et fodertrug, eftersom der ikke var plads til dem på kroen.

I det samme område lå der nogle hyrder ude på marken og holdt nattevagt over deres hjord. Pludselig stod Guds engel hos dem, og Guds stråleglans lyste omkring dem, så de blev fyldt med rædsel. Men englen sagde til dem:

I skal ikke være bange. Hør her, det er en stor glæde, jeg forkynder for jer – en glæde, som skal overgå hele folket: I dag er jeres frelser blevet født i Davids by. Han er Messias, Gud selv. Dette er jeres tegn: I skal finde et lille barn, som er svøbt ind og ligger i et fodertrug.

Pludselig var der sammen med englen en kæmpemæssig himmelsk hærske, der lovpriste Gud: Ære være Gud i det højeste! Fred på jorden blandt mennesker - til hans fryd og glæde!

Mens englene forlod dem og tog tilbage til Himlen, snakkede hyrderne sammen. En sagde: Lad os da tage til Betlehem og se, om det, som Gud har fortalt os, er blevet til virkelighed. Så skyndte de sig derhen og fandt både Mariam og Josef og det lille barn, der lå i fodertruget. Da de havde set det, fortalte de vidt og bredt om den historie, der var blevet fortalt dem om dette lille barn, så alle, der hørte det, blev forundrede over det, hyrderne fortalte dem. Men Mariam gemte hele historien i sit hjerte og

²⁸⁹ Symbol på kraft.

funderede over den. Så vendte hyrderne tilbage, mens de ærede og lovpriste Gud for alt, hvad de havde hørt og set – det var ganske, som det var blevet fortalt dem.

Omskærelse og navngivning

Da der var gået otte dage, så han skulle omskæres, fik han navnet Jesus, sådan som han var blevet kaldt af englen allerede før, han blev undfanget.

Da deres renselsesperiode var forbi ifølge Moseloven, tog de ham op til Jerusalem for at fremstille ham for Gud, sådan som det er skrevet i Guds lov: *alt af mandkøn, der åbner mors liv, skal kaldes belligt for Gud.* Ydermere skulle de give en offergave i henhold til det, som er foreskrevet i Guds lov: et par turtelduer eller bare to unge duer.

Simeon og Anna

Se, i Jerusalem boede der en mand, der hed Simeon – en både retfærdig og hengiven mand, der længtes efter Israels trøst. Hellig ånd kom ofte over ham, og den havde åbenbaret ham, at han ikke skulle se døden, før han havde set Guds Messias. Fyldt af ånd kom han ind i templet, netop på den tid, hvor hans forældre kom ind med det lille Jesusbarn, for at gøre med ham, som det var skik og brug ifølge loven. Så tog han ham i sine arme, lovpriste Gud og sagde: Lad nu blot din slave gå bort i fred, Herre, sådan som du har sagt. For mine øjne har set din frelse, som du har forberedt for alle folkeslagene. Et åbenbarelsens lys for fremmede folk til ære for dit folk, Israel.

Hans far og mor undrede sig over, hvad der blev sagt om ham, så Simeon velsignede dem og sagde til hans mor Mariam: Se, dette barn er udset til fald og til oprejsning for mange i Israel og som et tegn, der vækker modsigelse. Også *din* sjæl skal et sværd gennemtrænge, så mange af hjertets inderste tanker skal blive åbenbaret.

Og der var profeten Anna, Fanuels datter af Asers stamme. Hun havde nået en meget høj alder. Efter at have levet sammen med sin mand i syv år efter sin jomfru-stand, havde hun nu været enke i omkring 84 år. Hun forlod aldrig templet, men gjorde tjeneste under bøn og faste – dag og nat. Hun trådte frem i samme stund, lovpriste Gud og talte om Jesus til alle, der længtes efter Jerusalems forløsning.

Da de nu havde udført alt i henhold til Guds lov, vendte de tilbage til Galilæa – til deres egen by Nazareth, hvor det lille barn voksede til og blev stærkt. Han blev fyldt med visdom, og Guds nåde var over ham.

I templet i Jerusalem

Hvert år tog Jesus' forældre til Jerusalem til påskehøjtiden. Også da han blev 12 år, tog de derop i henhold til skikken omkring højtiden. Da højtidsdagene var omme, tog de tilbage, men knægten blev i Jerusalem, hvilket hans forældre ikke vidste noget om. De havde ment, at han var et sted i rejseselskabet, så de havde rejst en hel dag, før de begyndte at lede efter ham blandt slægtninge og bekendte. Da de ikke fandt ham, vendte de tilbage til Jerusalem og ledte efter ham. Først efter tre dage fandt de ham endelig i templet, hvor han sad midt blandt lærerne, som han lyttede til og også udspurgte. Alle, der hørte på ham, var forbavsede over hans forstandige svar. Da hans forældre fik øje på ham, blev de ude af sig selv, og hans mor sagde til ham: Barn dog! Hvorfor har du gjort dette mod os? Hør her, din far og jeg har ledt efter dig med smerte.

Hvorfor ledte I efter mig? spurgte han dem, vidste I da ikke, at jeg bør være i min fars hus?

Men de forstod ikke et ord af, hvad han sagde til dem.

Så fulgte han med dem og kom til Nazareth og var lydlig imod dem. Men hans mor gemte alt, hvad der var blevet sagt i sit hjerte.

Og Jesus gik frem i visdom og modenhed - yndefuld for Gud og for mennesker.

Indvielsen

Johannes

I Cæsar Tiberius' 15. regeringsår var Pontius Pilatus guvernør i Judæa og Herodes tetrark i Galilæa samtidig med at hans bror Filip var tetrark i Ituræa og Trakonitis, og Lysanias tetrark over Abilene. Samtidig var Annas og Kaiafas ærkepræster.

Da kom Guds fortælling til Johannes, Zakarias' søn ude i ørkenen. Så han tog rundt i hele omegnen omkring Jordan og forkyndte omvendelsesdåb med henblik på tilgivelse, ganske som det står skrevet i bogen med profeten Jesajas' ord: *En stemme råber i ørkenen: Bered Herrens vej – gør hans stier jævne.*

Hver dal skal opfyldes – hvert bjerg og hver bakke skal jævnes. Det krumme gøres lige – det ujævne til en farbar vej – ja, hele verden²⁹⁰ skal opleve Guds frelse.

Men til skarerne, der nu kom ud for at blive døbt af ham sagde han: Slangeyngel! Hvem har bildt jer ind, at I kunne flygte fra den kommende vrede? Nej, bær hellere den frugt, som svarer til jeres omvendelse! Begynd nu ikke at mene om jer selv, at jeres forfar er Abraham, for jeg siger jer: Gud kan lige så godt oprejse børn til Abraham af de sten her! Øksen ligger allerede klar ved foden af træerne, så hvert træ, der ikke bærer den gode frugt, hugges om og kastes på bålet!

Hvad skal vi så gøre? spurgte skarerne ham.

Den, som har to kapper, svarede han dem, skal dele med ham, der ingen har. Den, som har mad, skal gøre det samme.

Der kom også toldere for at blive døbt, og de spurgte ham: Mester, hvad skal *vi* gøre?

Opkræv aldrig mere, end I er berettiget til, sagde han til dem.

Der var også soldater, som spurgte ham: Hvad skal *vi* så gøre?

Udnyt aldrig nogen, sagde han til dem, anklag aldrig nogen uden grund, og vær tilfredse med jeres løn.

Nu var folk fulde af forventning, og alle spekulerede i deres stille sind på, om Johannes dog ikke skulle være Messias. Hertil svarede Johannes dem alle: Jeg døber jer med vand. Men der kommer én, som er mægtigere end mig – én, hvis sandalrem jeg ikke er værdig til at løse. Han skal døbe jer med hellig ånd og ild. Han har forken i hånden, så han kan rense sin tærskelads og samle hveden i sin lade. Avnerne derimod vil han brænde med en uudslukkelig ild!

Også med mange andre billeder formanede han, mens han forkyndte frihedsbudskabet for folket.

Men da han så irettesatte tetrarken Herodes angående Herodias, hans brors kone og angående alt det onde, Herodes havde gjort, føjede denne til alt dette, at han satte Johannes i fængsel.

Mens hele folket nu blev døbt, skete det, at også Jesus blev døbt, og da han havde bedt, åbnedes Himlen og den hellige ånd dalede ned på ham i form af en due, og der lød en stemme fra Himlen:

Du er min søn, min elskede – min fryd og min glæde.

Jesu anetavle

Jesus selv begyndte sin gerning, da han var omkring 30 år, og var efter sigende søn af Josef, søn af Eli, søn af Matthat, søn af Levi, søn af Melki, søn af Jannai, søn af Josef, søn af Mattathias, søn af Amos, søn af Nahum, søn af Esli, søn af Naggai, søn af Maath, søn af Mattathias, søn af Semein, søn af Josek, søn af Joda, søn af Joanan, søn af Rhesa, søn af Zorobabel, søn af Salatiel, søn af Neri.

22. Han var søn af Melkhi, søn af Addi, søn af Kosam, søn af Elmadam, søn af Er, søn af Jesus, søn af Eliezer, søn af Jorim, søn af Matthat, søn af Levi, søn af Simeon, søn af Juda, søn af Josef, søn af Jonan, søn af Eliakim, søn af Melea, søn af Menna, søn af Mattatha, søn af Nathan, søn af David.

²⁹⁰ Egentlig: 'alt kød'.

23. Han var søn af Isaj, søn af Obed, søn af Boaz, søn af Sala, søn af Naasson, søn af Aminadab, søn af Admin, søn af Arni, søn af Esrom, søn af Perez, søn af Juda.

24. Han var søn af Jakob, søn af Isak, søn af Abraham, søn af Thara, søn af Nakor, søn af Seruk, søn af Ragau, søn af Falek, søn af Eber, søn af Sala, søn af Kainan, søn af Arfaxad, søn af Sem, søn af Noah, søn af Lemek, søn af Methusalem, søn af Enok, søn af Jared, søn af Maleleel, søn af Kainan, søn af Enosh, søn af Set, søn af Adam, søn af Gud.

Jesus udfordres

Fuld af hellig ånd vendte Jesus nu tilbage fra Jordan, og ånden førte ham ud i ørkenen, hvor han skulle udfordres af djævelen i fyrre dage. Han spiste intet i de dage, og da de var forbi led han af sult. Så sagde djævelen til ham: Hvis du er Guds søn, så sig til denne sten, at den skal blive til et brød.

Der står skrevet: svarede Jesus, *Mennesket skal ikke leve af brød alene.*

Så førte djævelen ham op og viste ham i et nu alle verdens riger og sagde til ham: Jeg vil give dig magten over alt dette og al dets herlighed, for mig er den blevet skænket, og jeg kan give den til hvem, jeg vil. Så hvis du bare vil tilbede mig, vil alt dette blive dit.

Der står skrevet: svarede Jesus ham, *Du skal tilbede Jahve din Gud – kun ham skal du tjene.*

Nu førte han ham så til Jerusalem, stillede ham op på templets tinde og sagde til ham: Hvis du er Guds søn, så kast dig ned herfra. Der står jo skrevet: *Han skal give sine engle befaling om at passe på dig. De skal bære dig på hænder, så din fod ikke støder på nogen sten.*

Det er blevet sagt: *Du skal ikke udfordre Jahve din Gud!* svarede Jesus.

Da djævelen havde afsluttet alle sine fristelser, forlod han ham - indtil videre.

Jesus vendte imidlertid med åndens kraft tilbage til Galilæa, hvor rygter om ham bredte sig i hele omegnen. Han underviste i deres synagoger og blev lovprist af alle.

I Galilæa og omegn

I Nazareth

Så kom han til Nazareth, hvor han var vokset op. Som sædvanlig gik han ind i synagogen på sabbatten. Han rejste sig for at læse op, og man gav ham profeten Jesajas' bogrulle. Han rullede bogen ud og fandt det sted, hvor der står skrevet: *Guds ånd er over mig, fordi han har salvet mig til at fortælle godt nyt for fattige.*

Han har sendt mig ud for at erklære frihed for fanger – for at give blinde deres syn tilbage – ja, for at sende undertrykte i frihed og erklære et nådeår fra Jahve.

Da han havde rullet bogen sammen og givet den til tjeneren, satte han sig ned, og alles øjne i synagogen var rettet imod ham. Så begyndte han: I dag er dette skriftord gået i opfyldelse for øjnene af jer, sagde han til dem. Og alle roste ham og undrede sig over de livsalige ord, der udgik af hans mund. For som de sagde: Er det ikke Josefs søn?

Ja, fortsatte han så, I vil sikkert bruge dette ordsprog om mig, sagde han så, Læge, læg dig selv! Gør det samme her i din hjemby, som vi har hørt, skulle være foregået i Kapernaum! Men jeg kan godt sige jer, at ingen profet er velset i sin hjemby, og jeg siger jer, som sandt er, at der var mange enker i Israel i Elias' dage, dengang Himlen var lukket i tre et halvt år, så der kom stor hungersnød over hele landet. Dog, til ingen af dem blev Elias sendt, men til en enke i Sarepta i Sidon. På samme måde var der mange spedalske i Israel på profeten Elisas tid, men ingen af dem blev renset – det gjorde til gengæld syreren Naaman.

Da de hørte dette, blev alle i synagogen voldsomt vrede, så de rejste sig, og smed ham ud af byen. De førte ham endda hen til skrænten af det bjerg, deres by var bygget på, for at kaste ham ud over den, men han banede sig vej imellem dem og gik.

I Kapernaum

Så tog han ned til Kapernaum, en by i Galilæa, hvor han underviste dem på sabbatten, så de blev ude af sig selv af forundring over hans undervisning, fordi hans ord havde magt. For eksempel var der i synagogen en mand, der havde en uren dæmonånd, og han skreg højt: Ha! Hvad vil du mig, Jesus nazarener? Er du kommet for at ødelægge os? Jeg ved, hvem du er, Guds hellige!

Så hold dog mund! truede Jesus ad ham og fortsatte: kom ud af ham! Dæmonen kastede så manden ind midt imellem dem og kom ud af ham uden at gøre ham fortræd.

Alle blev ramt af ærefrygt og sagde til hinanden: Hvad er nu det for en historie, at han ligefrem befaler over urene ånder med magt og styrke, så de kommer ud? Og rygten om ham spredtes til hvert hjørne af det omliggende land.

Efter at have forladt synagogen tog han ind i Simons hus, hvor Simons svigermor lå i sengen med høj feber. De bad ham om at hjælpe hende, og han stillede sig over hende og truede ad feberen, så den forlod hende. Så stod hun op og begyndte straks at servere for dem.

Ved solnedgang kom de til ham med alle, der døjede med forskellige sygdomme. Han lagde hænderne på hver og en af dem og helbredte dem. Fra mange kom der dæmoner ud, der råbte og skreg: Du er Guds søn! Dem truede han til tavshed, fordi de godt vidste, at han var Messias.

Da det blev morgen, tog han ud til et ensomt sted, men skarerne ledte efter ham, og de kom ud til ham for at holde på ham, så han ikke skulle forlade dem. Så sagde han til dem: Jeg skal også hen til de andre byer for at fortælle frihedsbudskabet om Guds rige. Det er jo det, jeg er sendt ud for. Derfor prædikede han også i Judæas synagoger.

Simons kald

Engang hændte det, mens han stod ved Genesarethsøen, at folkeskaren trængte sig om ham for at høre Guds fortælling. Så fik han øje på to både, der lå ved bredden. Fiskerne havde forladt dem og var ved at rense deres net. Han gik ombord i en af bådene – det var Simons - og bad ham om at lægge lidt fra land. Så satte han sig ned og begyndte at undervise skarerne fra båden.

Da han var færdig med at tale, sagde han til Simon: Læg ud på dybet og kast jeres net ud til fangst.

Mester, svarede Simon, vi har kæmpet hele natten uden at fange noget, men på dit ord skal jeg nok kaste nettene ud.

Da de så havde gjort det, fangede de sådan en masse fisk, at deres net revnede ved det. De måtte gøre tegn til deres kammerater i den anden båd om at komme og hjælpe dem, og de kom og fyldte begge både, så de var nær ved at synke.

Efter den oplevelse faldt Simon Petrus på knæ for Jesus og sagde: Gå bort fra mig, Herre! for jeg er en syndig mand.

Han var jo grebet af rædsel ligesom alle dem, der var sammen med ham over den fisketur, de havde oplevet. Det samme gjaldt Zebedæus' sønner Jakob og Johannes, der var Simons kammerater.

Du skal ikke være bange! sagde Jesus så til Simon, fra nu af skal du fange mennesker.

Så lagde de bådene på land, forlod alt og gik med ham.

En spedalsk

Se, engang, mens han var i en af byerne, kom der en mand, der var fuld af spedalskhed. Han havde set Jesus og faldt ned for ham og bad: Herre, hvis du vil, kan du gøre mig ren.

Så rakte Jesus hånden frem, rørte ved ham og sagde: Det vil jeg da. Bliv ren! Og straks forlod spedalsk-heden ham.

Jesus pålagde ham ikke at fortælle det til nogen: Nej, gå hen og vis dig for præsten og giv den offergave for din renselse, som Moses har befalet som et vidnesbyrd for dem.

Men nu gik rygten om ham endnu mere omkring, så der ankom store skarer for at lytte til ham og for at blive helbredt for deres sygdomme. Selv trak han sig imidlertid tilbage til ørkenen for at bede.

En lam

Nu hændte det en af de dage, Jesus underviste, at der sad nogle farisæere og jurister omkring ham. De var dukket op fra alle landsbyerne i Galilæa og Judæa og også fra Jerusalem. Guds kraft var over Jesus, så han kunne helbrede, og se, nu kommer der nogle mænd bærende på et menneske, der lå på en bære. Han var lam, og de ledte efter en mulighed for at komme ind og stille ham foran Jesus. Da de ikke kunne finde ud af at få ham ind på grund af skaren, gik de op på taget og firede ham ned mellem tagstenene med madras og det hele – ned lige midt foran Jesus. Da Jesus så deres gåpåmod, sagde han: Menneske! Du er tilgivet!

Nu begyndte teologerne og farisæerne at diskutere: Hvad er det for en blasfemisk snak? sagde de, hvem kan tilgive mennesker andre end Gud alene?

Da Jesus forstod, hvad det var, de diskuterede, sagde han til dem: Hvordan kan I diskutere sådan i jeres hjerter? Hvad er nemmest at sige: Du er tilgivet – eller: Rejs dig op og gå? Men nu kan I lære, at Menneskesønnen har magt på jorden til at tilgive. Så siger han til den lamme: Jeg befaler dig, rejs dig op, tag din madras og gå hjem!

Med det samme rejste han sig op for næsen af dem, tog det, han havde ligget på og gik syngende hjem, mens han priste Gud.

Alle blev ude af sig selv. De priste Gud og fyldt med ærefrygt sagde de: Det er dog helt utroligt,²⁹¹ hvad vi har oplevet i dag.

Omgangskredsen

Da Jesus bagefter gik ud, fik han øje på en tolder, der hed Levi. Han sad ved sin toldbod, og han sagde til ham: Kom med mig! Så rejste han sig op, forlod det hele og gik med ham.

Senere afholdt Levi en større reception for ham hjemme hos sig selv, hvor der var samlet en hel del toldere og andre, der lå til bords med ham. Det skumlede farisæerne og deres teologer over og sagde til hans disciple: Hvorfor i alverden spiser og drikker I sammen med toldere og forbrydere?

De raske har ikke brug for læge, svarede Jesus dem, men det har de syge. Jeg er ikke kommet for at kalde retfærdige, men forbrydere til omvendelse.

Johannes' disciple faster mange gange og fremsiger bønner, ligesom farisæernes gør det, sagde de til ham, men dine æder og drikker bare løs.

Kan brudesvendene holde faste, mens brudgommen er sammen med dem? spurgte Jesus dem. Nej, men der skal komme dage, hvor brudgommen skal tages fra dem. Til den tid skal de faste.

Han fortalte dem også følgende fortælling:

Ingen river en lap af et nyt stykke tøj og sætter den på en gammel jakke. Gør man det, river man ikke blot det nye i stykker, men det gamle vil slet ikke passe til det nye stykke. Der er heller ingen, der kommer ny vin på gamle lædersække. Gør man det, vil den nye vin sprænge lædersækkene, så vinen bliver spildt og lædersækkene går i stykker. Nej, ny vin skal på nye lædersække. (I øvrigt er der ingen,

²⁹¹ *paradoxa* – egentlig 'imod det ordentlige'.

der har smagt den gamle, som ønsker at drikke den nye. For som man siger: Den gamle er alligevel bedre).

Sabbatsbuddet

Det hændte på en sabbat, hvor han gik gennem nogle kornmarker, at hans disciple plukkede og spiste af aksene efter at have rensset dem med hænderne. Det fik nogle af farisæerne til at reagere: Hvorfor gør I noget, der er forbudt på sabbatten?

Sig mig, har I overhovedet ikke læst, hvad David gjorde, dengang han selv og de, der var sammen med ham, blev sultne, svarede Jesus dem, hvordan han gik ind i Guds hus, tog alterbrødene, spiste af dem og gav til dem, der var sammen med ham – det brød, som det ellers kun var tilladt præsterne at spise? Samme dag fik han øje på én, der arbejdede på sabbatten og sagde til ham: Hvis du ved, hvad du gør, er du velsignet. Men hvis du ikke ved, hvad du gør, er du forbandet – en lovbrøder.

Henvendt til farisæerne sagde han: Menneskesønnen er herre over sabbatten!

En anden sabbat hændte det, da han gik ind i synagogen for at undervise, at der var et menneske, hvis højre hånd var forkrøblet. Teologerne og farisæerne holdt øje med ham, for at se, om han ville helbrede på en sabbat, så de kunne finde noget at anklage ham for. Jesus vidste imidlertid alt om deres rænker, så han sagde til manden med den forkrøblede hånd: Rejs dig op og stil dig her i midten. Det gjorde han så. Nu spørger jeg jer, sagde Jesus til dem, er det tilladt at gøre godt eller ondt på sabbatten – at redde liv eller at ødelægge liv? Efter at have set rundt på dem alle sammen, sagde han til manden: Stræk din hånd frem! Det gjorde han så, og hans hånd var helbredt.

Det blev de andre til gengæld rasende over og diskuterede med hinanden om, hvad de dog skulle stille op med Jesus.

Disciplene

På den tid hændte det engang, at Jesus gik ud i bjergene for at bede – ja, han tilbragte hele natten i bøn til Gud. Morgenen derpå tilkaldte han sine disciple, og han udvalgte tolv af dem, som han også kaldte apostle. Det var Simon, som han kaldte Petrus og hans bror Andreas – det var Jakob og Johannes, Filip og Bartholomæus, Matthæus og Thomas, Jakob, Alfæus' søn og Simon, som blev kaldt Zeloten, Judas, Jakobs søn og Judas Iskariot, som senere blev forræder.

Da han var kommet ned sammen med dem, stillede han sig på et fladt sted, hvor en stor skare af hans disciple stod sammen med en stor menneskemængde fra hele Judæa og Jerusalem og fra kysten ved Tyrus og Sidon. De var kommet for at høre ham og for at blive helbredt for deres sygdomme. Også de, der var besat af urene ånder, blev helbredt. Alle forsøgte at komme i berøring med ham, for der udgik en kraft fra ham, der helbredte alle.

Tale til disciplene

Så løftede han blikket mod sine disciple og sagde: Velsignet er I fattige, for Guds rige er jeres!

Velsignet er I, som sulter nu, for I skal blive mætte!

Velsignet er I, som nu græder, for I skal le!

Velsignet er I, når mennesker afskyr jer, og når de udelukker jer og fornærmer jer og tramper på jeres navn som et ondt navn på grund af Menneskesønnen. På den sidste dag skal I juble og springe højt af glæde, for hør engang: jeres løn er stor i Himlen. Det var jo sådan, deres fædre behandlede profeterne. Men forbandet er I rige, I har allerede fået jeres trøst!

Forbandet er I, som er mætte nu, for I skal sulte!

Forbandet er I, som nu ler, for I skal sørge og græde!

Forbandet er I, når alle mennesker taler godt om jer. Det var jo sådan deres fædre behandlede de falske profeter. Nej, til jer, der kan høre, siger jeg: Elsk jeres fjender – gør godt imod dem, der afskyr jer! Velsign dem, der forbander jer og bed for dem, der mishandler jer. Tilbyd også den anden kind til ham, der slår jer på den ene og behold ikke selv din kjortel, men giv den til ham, der stjæler din kappe. Giv enhver, der beder dig om noget, og kræve aldrig det tilbage, som nogen har stjålet fra dig. Hvad I ønsker, at mennesker skal gøre mod jer, skal I også gøre mod dem. Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvor er så nåden i det? Selv forbryderne elsker jo dem, der elsker dem. Hvis I kun gør godt mod dem, der gør godt mod jer, hvor er så nåden i det? Det samme gør forbryderne jo. Hvis I kun låner ud til dem, I forventer at få lånet tilbage fra, hvor er så nåden i det? Selv forbrydere låner ud til forbrydere, for at de kan få det samme tilbage igen. Nej, elsk jeres fjender, gør det gode og lån ud uden at forvente noget til gengæld – så skal jeres belønning blive stor - ja, I skal være Den Højestes sønner, for han er selv venlig mod de utaknemmelige og onde. Vær barmhjertige, sådan som jeres far er barmhjertig. Døm ikke, så skal I heller ikke dømmes. Fordøm ikke, så skal I heller ikke fordømmes. Tilgiv, så skal I også tilgives. Giv, så skal der også gives jer. Et godt presset og rystet mål, der løber over, vil blive lagt i jeres skød, for det mål, I måler med, skal også blive tilmålt jer. Han fortalte dem også en historie: En blind kan vel ikke vejlede en blind? Vil de ikke begge falde i grøften? En elev står ikke over sin lærer. Først fuldt uddannet vil enhver være sin lærers ligemand. Hvorfor ser du splinten i din brors øje, men bjælken i dit eget øje, lægger du ikke mærke til? Hvordan kan du sige til din bror: kære bror, tillad mig at fjerne den splint, der sidder i dit øje, men selv ser du ikke den bjælke, der sidder i dit eget øje? Din hykler! Fjern først bjælken fra dit eget øje – først da kan du se klart og fjerne splinten i din brors øje. Der findes ikke noget godt træ, der frembringer dårlig frugt, så lidt som et dårligt træ frembringer god frugt. For ethvert træ kendes på sin egen frugt. Man plukker ikke figener af tjørn eller druer af tidsler. Det gode menneske frembringer godt ud af sit hjertes gode forråd, mens det onde frembringer ondt ud af det onde, for med munden udtaler han, hvad hjertet er fuldt af. Hvorfor kalder I mig Herre! Herre! uden at gøre, hvad jeg siger? Nu skal jeg fortælle jer, hvem det menneske ligner, som kommer til mig, lytter til min fortælling og handler efter den: Han ligner den husbygger, der gravede ud og gravede dybt nok til at lægge fundamentet på selve klippen. Og da der kom oversvømmelse, styrtede floden mod huset, men den kunne ikke ryste det, for det var solidt bygget. Men den, der lytter og ikke handler efter det, han hører, han ligner et menneske, der har bygget sit hus lige ovenpå jorden uden fundament. Og floden styrtede imod det, så det straks faldt sammen – ja, stort blev sammenbruddet for det hus.

Centurionens slave

Alle mennesker lyttede til hele denne tale, og da han var færdig med den, tog han ind til Kapernaum. Dér var der en centurion, som havde en højt skattet slave, der var syg og lå for døden. Han havde hørt om Jesus og sendte derfor nogle af judæernes ældste til ham for at bede ham om at komme, så han kunne redde hans slave. Da de kom hen til Jesus, bad de ham indtrængende: Han fortjener det, hvis du gør dette for ham, sagde de, for han elsker vores folk – ja, synagogen her har *han* bygget til os. Så gik Jesus med dem. Men allerede inden han var nået frem til huset, sendte centurionen nogle venner ud til ham og lod sige: Herre, gør dig ikke noget besvær. Jeg er jo slet ikke værdig til, at du skulle komme under mit tag. Derfor anså jeg heller ikke mig selv for værdig til at komme til dig. Men sig blot et ord, så vil min slave blive helbredt. Du forstår, jeg er jo selv et menneske, der står under kommando, og

som har soldater under mig. Siger jeg til den ene: Gå! så går han, og til den anden: Kom! så kommer han, og til min slave: Gør dette! så gør han det.

Jesus blev forbavset over at høre dette, og han vendte sig mod folkeskaren, der fulgte efter ham og sagde: Jeg kan godt fortælle jer, at end ikke i Israel, har jeg fundet magen til inderlig tillid.

Da de udsendte kom hjem, fandt de slaven sund og rask.

Opstandelse i Nain

Næste dag kom han ind til en by, der hed Nain. Hans disciple fulgtes med ham sammen med en stor skare. Se, da de kommer hen til byporten, så blev en død netop båret ud – en mors eneste søn, og hun var tilmed enke. En stor skare fra byen var sammen med hende. Da Herren nu så hende, blev han fyldt med medlidenhed og sagde til hende: Du skal ikke græde!

Så gik han hen og tog fat i båren, så bærerne standsede. Unge mand, sagde han, jeg befaler dig: Stå op! Den døde satte sig op og begyndte at tale, og Jesus gav ham til hans mor.

Stor ærefrygt greb alle. De lovpriste Gud og sagde: En stor profet er opstået iblandt os! Gud har besøgt sit folk! Og rygten om ham gik ud over hele Judæa og hele det omliggende område.

Johannes Døberens spørgsmål

Johannes' disciple fortalte nu Johannes om alt dette. Så tilkaldte Johannes to af sine disciple og sendte dem til Herren med følgende spørgsmål: Er du virkelig ham, der kommer,²⁹² eller skal vi vente en anden?

Da de var kommet hen til Jesus, sagde mændene: Johannes Døberen har sendt os til dig for at spørge: Er du virkelig ham, der kommer, eller skal vi vente en anden?

Netop på den tid helbredte han mange for sygdomme og smerter og onde ånder, og han skænkede mange blinde synet, så han svarede dem: Gå tilbage og fortæl Johannes, hvad I selv har set og hørt: blinde ser, lamme går, spedalske bliver rensede, døve hører, døde opstår og frihedsbudskabet forkyndes for fattige – og velsignet være den, som *ikke* tager anstød af mig.

Jesus om Johannes

Da Jesus havde sendt Johannes' sendebud bort, begyndte han at tale til skaren om Johannes: Hvad var det, I gik ud i ørkenen for at se? Et siv, der svajer for vinden? Nej! men hvad gik I så ud for at se? Et menneske klædt i fint tøj? Hør engang: de, som går i det fineste tøj, og som lever i luksus, bor jo i kongeslottene. Men hvad gik I så ud for at se? En profet? Ja, jeg siger jer: én, der er større end en profet. Det er netop om ham, der er skrevet: *Se, jeg sender min engel foran dig, han skal berede din vej for dig.*

Jeg kan godt sige jer: Der findes ingen større blandt kvindefødte end Johannes – og dog er selv den mindste i Guds rige større end ham. Hele folket hørte på ham – ja, selv tolderne bekendte Gud som retfærdig og blev døbt med Johannes' dåb. Men farisæerne og juristerne forkastede Guds plan med dem selv og blev ikke døbt af ham.

Så hvad skal jeg sammenligne menneskene fra denne tid med? Hvad minder de om? Jo, de minder om små børn, der sidder på torvet og råber til hinanden: Vi spillede på fløjte for jer, men I dansede ikke. Vi sang sørgesange for jer, men I græd ikke. For Johannes Døberen kom til jer – han, som hverken spiste brød eller drak vin – og I siger: Han må være gall! Så kom Menneskesønnen til jer som én, der både spiser og drikker – og I siger: Sikke et menneske! en fråser og dranker – ven med toldere og forbrydere! Ja, ja! Visdommen retfærdiggøres ved alle sine børn!

²⁹² Dvs. den forventede Messias

Ser du denne kvinde?

Engang bad en af farisæerne Jesus om at spise sammen med sig. Så han gik indenfor i farisæerens hjem og lagde sig til bords. Se, så dukker der en kvinde op. Hun var berygtet i byen som en glædespige, og nu havde hun hørt, at Jesus sad til bords i farisæerens hus. Hun tog en alabastkrukke med salvelsesolie og stillede sig bag Jesus ved hans fødder og græd, så hendes tårer vædede hans fødder, som hun så tørrede med sit hår. Og hun kyssede hans fødder og salvede dem med olien.

Da nu farisæeren, som havde indbudt Jesus, så det, tænkte han ved sig selv: Hvis han her var en profet, ville han vide, hvad slags kvinde det er, der rører ved ham – at hun er en luder.

Simon! sagde Jesus så til ham, jeg har noget at sige dig.

Sig frem, Mester! sagde han.

Der var engang to skyldnere, der skyldte en udlåner penge. Den ene skyldte ham fem hundrede denarer – den anden halvtreds. Da de ikke havde noget at betale med, eftergav han dem begge deres gæld. Hvem af dem vil nu elske ham mest?

Den, som han eftergav mest, formoder jeg, svarede Simon.

Du har dømt ret, sagde Jesus til ham. Så vendte han sig mod kvinden og sagde til Simon: Ser du denne kvinde? Da jeg trådte ind i dit hjem, gav du mig ikke vand til mine fødder, men hun har vædet mine fødder med sine tårer og tørret dem med sit hår. Du gav mig intet velkomstkys, men lige fra jeg kom ind, er hun ikke ophørt med at kysse mine fødder. Du salvede ikke mit hoved med olie, men hun har salvet mine fødder med salvelsesolie. Derfor siger jeg dig: hendes mange svigt er blevet tilgivet, fordi hun elskede så meget. Den, som lidet eftergives, lidet elsker.

Så sagde han til kvinden: Du *er* tilgivet!

De, som sad til bords, tænkte ved sig selv: Hvem er han, som ligefrem tilgiver mennesker?

Imidlertid fortsatte han til kvinden: Det er din egen frimodighed, der har gjort dig fri. Gå med fred!

Derefter rejste han gennem byer og landsbyer og prædikede og forkyndte frihedsbudskabet om Guds rige. Sammen med ham var De Tolv og nogle kvinder, der var blevet helbredt for onde ånder og forskellige sygdomme. Det var Maria, der hed Magdalene, fra hvem syv dæmoner var drevet ud, og Johanna, Herodes' husholder Kuzas kone, og Susanna og mange andre, som tjente dem med deres egne midler.

En bonde

Da der engang samledes en stor skare om ham fra de forskellige byer, fortalte han dem følgende fortælling: En bonde gik ud for at så sin sæd. Under såningen faldt noget langs vejen, hvor det blev trampet ned og spist af himlens fugle. Andet faldt på klippen, så da det havde spiret, visnede det af mangel på fugt. Andet igen faldt ned midt i tjørnekraattet, så da det voksede op, blev det kvalt af tjørnene. Andet igen faldt i den gode jord. Det voksede op og bar hundrede fold frugt.

Da han havde sagt dette, råbte han: Den, som har ører at høre med, han høre!

Alligevel spurgte hans disciple ham: Hvad betyder denne fortælling?

Jer er det skænket at kende Guds riges hemmeligheder, sagde han, men for de andre kommer det i billeder, for *de kigger og ser dog intet – hører og fatter dog intet.*

Nå, men sådan her er fortællingen: Sæden er Guds fortælling. Dem langs med vejen er dem, der har hørt den, men så kommer djævelen og fjerner fortællingen fra deres hjerte, for at de ikke skulle blive frelst i kraft af deres hengivenhed.

Dem på klippen er dem, der hører fortællingen og med glæde tager imod den, men de har ikke rod i sig, så de hengiver sig måske for en tid, men i trængselstider falder de fra.

Dem, der faldt i tjørnekraattet, er dem, der har hørt fortællingen, men som går hen og bliver kvalt under livets bekymringer, rigdom og fornøjelser, så de aldrig bliver modne.

Dem i den gode jord derimod, det er dem, der holder fast i den fortælling, de har hørt, i et smukt og godt hjerte, og som bærer frugt i udholdenhed.

Ingen, der har tændt et lys, skjuler det med et kar eller sætter det under sengen. Nej, man sætter det på en stage, så de, der kommer ind, kan se lyset. For intet er skjult, som ikke skal åbenbares – intet er hemmeligt, som ikke skal blive kendt og komme for dagen. Så tænk over, hvordan I hører, for den, der har, til ham skal der gives, men den, der ikke har – ja, selv det, han tilsyneladende måtte have, skal tages fra ham.

Den sande familie

Engang opsøgte Jesus' mor og hans brødre ham, men de kunne ikke komme helt hen til ham på grund af skaren. Man lod ham så vide: Din mor og dine brødre står udenfor og vil gerne tale med dig.

Min mor og mine brødre, svarede han, det er dem, der hører Guds fortælling og handler efter den.

Stormvejr

Der var en dag, hvor han gik ombord i båden sammen med sine disciple, og han sagde til dem:

Lad os sejle over til den anden side af søen. Så lagde de fra land. Mens de sejlede, faldt han i søvn.

Pludselig kom der en stormvind ned over søen, så de blev oversvømmede og kom i alvorlig fare. De gik så hen og vækkede ham og råbte: Mester! mester! Vi går under!

Men han rejste sig bare op, truede ad vinden og de brusende bølger, så de lagde sig, og der blev helt stille.

Hvor er jeres tillid? sagde han til dem.

Fulde af ærefrygt og bestyrtelse sagde de til hinanden: Hvem er dog han, som befaler over vind og vejr – og de adlyder ham?

Så sejlede de ned til gerasenernes land. Det ligger lige overfor Galilæa.

Legion

Da han var kommet i land, stødte han på en mand fra byen, der var besat af dæmoner, og som i lang tid ikke havde haft tøj på kroppen. Han boede ikke i et hus, men i gravhulerne. Da han så Jesus, råbte og skreg han og faldt ned for ham: Hvad vil du os, søn af den højeste Gud? råbte han, jeg beder dig! Pin mig ikke!

Han befalede jo den urene ånd at komme ud af mennesket. Den havde nemlig grebet ham mange gange, så han blev bundet med lænker og holdt fast med sjækler, men han sprængte lænkerne og blev drevet ud i ørkenen af dæmonen.

Sig mig, hvad er dit navn? spurgte Jesus ham nu.

Legion, sagde han, fordi så mange dæmoner var gået ind i ham. Så bad de ham om, ikke at befale dem at styrte i afgrunden. Nu gik der en stor flok svin og græssede på bjerget, så de bad ham om, at han ville lade dem fare ind i dem. Det tillod han dem. Så da dæmonerne fór ud af manden, fór de ind i svinene, så hele flokken styrtede ned ad skrænten lige ned i søen og druknede. Da svinhyrderne så, hvad der var sket, flygtede de og fortalte om det i by og på land.

Folk kom så ud for at se, hvad der var sket, og de kom hen til Jesus og fandt manden, som dæmonerne havde forladt, siddende ved Jesus' fødder fuldt påklædt og ved sans og samling, så de blev ganske bange. Så fortalte øjenvidnerne dem, hvordan han, der havde været besat af dæmoner, var blevet helbredt.

Derfor bad hele flokken fra gerasenernes egn ham om at tage bort fra dem, for de var grebet af stor frygt. Så han gik ombord i båden for at sejle tilbage. Imidlertid bad manden, han havde uddrevet dæmonerne af, om at måtte være sammen med Jesus, men han sendte ham bort med ordene:

Vend tilbage til dit hjem og fortæl om alt det, Gud har gjort for dig.

Han drog så bort gennem hele byen og forkyndte om alt det, Jesus havde gjort for ham.

Jairus' datter

Da Jesus kom tilbage, blev han modtaget af skaren. De holdt nemlig alle udikig efter ham. Se, så kommer der en mand hen til ham. Han hed Jairus og var forstander for synagogen. Han faldt ned for Jesus' fødder og bad ham om at komme hjem til sig, fordi hans eneste datter på henved tolv år lå for døden. Mens han nu var på vej, stimlede flokken sammen om ham. Nu var der en kvinde, der havde haft blødninger igennem tolv år. Hun havde brugt alt, hvad hun skulle leve af på læger, uden at blive helbredt af nogen af dem. Hun kom nu bagfra og rørte ved fligen af hans kappe, og straks standsede hendes blødning. Så sagde Jesus: Hvem var det, der rørte ved mig? Alle benægtede og Petrus sagde: Mester, skaren omgiver dig og presser på...

Ja, nogen rørte ved mig, sagde Jesus, for jeg ved, at noget kraft har forladt mig.

Da nu kvinden så, at hun ikke kunne skjule sig, kom hun med frygt og bæven og faldt ned for ham, og i hele folkets påhør fortalte hun, hvorfor hun havde rørt ved ham, og hvordan hun straks var blevet helbredt.

Kære datter, sagde han til hende, det er dit mod, der har reddet dig. Gå med fred!

Mens han endnu talte, kommer der én fra synagogeforstanderens hus og siger: Din datter er død. Gør ikke mesteren mere ulejlighed.

Da Jesus hørte det, sagde han til ham: Vær ikke bange! Hav blot tillid! Så skal hun nok blive frelst.

Da han så var kommet ind i huset, tillod han ingen at gå ind sammen med ham, undtagen Petrus og Johannes og Jakob og barnets far og mor. Alle græd og sørgede over hende, men han sagde: Græd ikke! Hun er ikke død – hun sover bare.

Men de lo ad ham. De vidste jo, at hun var død.

Imidlertid greb han pigens hånd og råbte: Rejs dig op, lille barn!

Så vendte hendes ånd tilbage, og hun stod straks op. Så foreslog han, at de kunne give hende noget at spise. Hendes forældre var bestyrkede, men han formanede dem om ikke at fortælle nogen, hvad der var sket.

Udsendelse af de 12 disciple

En dag sammenkaldte han De Tolv. Han gav dem magt og myndighed over alle dæmonerne og til at helbrede sygdomme. Så sendte han dem ud for at prædike om Guds rige og for at helbrede.

Tag ikke noget med på vejen, sagde han til dem, hverken stav eller taske, brød eller penge - ej heller en ekstra kjortel. I skal blive i det hus, I træder ind i, indtil I selv går derfra. Når nogen ikke tager imod jer, så skal I forlade den by og ryste støvet af jeres fødder som et vidnesbyrd imod dem.

Så tog de afsted og kom igennem landsbyerne, hvor de forkyndte frihedsbudskabet og helbredte overalt.

Imidlertid kom alt, hvad der hændte, tetrarken Herodes for øre, og han blev smækforvirret, for nogen påstod, at Johannes var blevet oprejst fra de døde; andre mente, at Elias var kommet til syne – andre igen, at en af de gamle profeter var opstået.

Johannes har jeg personligt fået halshugget, sagde Herodes, men hvem er det så, jeg hører alt dette om? Så forsøgte han at komme i kontakt med ham.

Senere vendte apostlene tilbage og fortalte ham alt, hvad de havde gjort. Derefter tog han dem med, og de trak sig alene tilbage til en by, der hed Betsajda. Men skarerne gennemskuede ham og fulgte efter ham. Så tog han imod dem og talte til dem om Guds rige, samtidig med at han helbredte dem, der havde brug for helbredelse.

Mad til alle

Da dagen begyndte at gå på hæld kom De Tolv og sagde til ham: Send skaren bort, så de kan tage hen til de omliggende landsbyer og finde husly og mad – for det er godt nok et øde sted, vi er på.

Hvorfor giver *I* dem ikke noget at spise? spurgte han dem.

Vi har ikke mere end fem brød og to fisk, sagde de, medmindre vi skulle tage hen og købe mad til hele denne folkemængde. Der var vel omkring fem tusind mænd.

Få dem til at lægge sig i grupper på omkring halvtreds, sagde han så til sine disciple. De gjorde, som der blev sagt og fik alle til at lægge sig. Så tog han de fem brød og de to fisk, så op mod Himlen, velsignede dem og brækkede dem i stykker, hvorefter han gav dem til disciplene, så de kunne servere dem for skaren. Og de spiste og blev alle mætte, og der blev endda samlet tolv kurve ind med stykker, der var blevet til overs.

Petrus' bekendelse

Engang, da han var alene og bad, kom hans disciple hen til ham, og så spurgte han dem ligeud: Hvem anser folk mig egentlig for at være?

Johannes Døberen, sagde de, andre mener, at du er Elias, andre igen, at en af de gamle profeter skulle være opstået.

Men *I*, spurgte han dem så, hvem anser *I* mig for at være?

Guds Messias, svarede Petrus.

Han formanede dem så i stærke vendinger om ikke at fortælle dette til nogen, for som han sagde: Det er nødvendigt, at Menneskesønnen skal lide meget, han skal forkastes af de ældste, ærkepræsterne og teologerne – ja, han skal dræbes, men oprejses på den tredje dag.

Om efterfølgelse

Henvendt til alle sagde han:

Hvis nogen ønsker at efterfølge mig, må han fornægte sig selv, tage sit kors på sig hver dag og følge mig. For den, som ønsker at redde livet, skal miste det, men den som måtte miste livet på grund af mig, han skal redde det. Ja, hvad gavner det et menneske, om han vinder hele verden, hvis det koster ham hans liv? Den, der skammer sig over mig og over, hvad jeg siger, ham vil Menneskesønnen skamme sig over, når han kommer i sin stråleglans sammen med Gud Fader og de hellige engle.

Jeg skal fortælle jer en sandhed: Der er nogle af dem, der står her, som ikke skal smage døden, før de har set Guds rige.

En vision

Det var omkring otte dage efter denne tale, Jesus tog Petrus, Johannes og Jakob med op på bjerget for at bede. Og det skete, mens han bad, at hans fremtoning forandredes og hans tøj blev strålende hvidt. Og se nu, to mænd indleder en samtale med ham – det var Moses og Elias, der fremstod i lysende stråleglans og talte om den udgang, der ventede ham i Jerusalem.

Petrus og hans ledsagere var imidlertid faldet i dyb søvn, men da de vågnede så de hans stråleglans og de to mænd stå sammen med ham.

Mester! sagde Petrus til Jesus, uden at ane, hvad han sagde, her er godt at være. Skal vi ikke lave tre telte – et til dig, et til Moses og et til Elias...?

Mens han talte, kom der en sky og overskyggede dem, og de blev frygtelig bange, da skyen indhyllede dem. Så lød der en stemme fra skyen:

Dette er min søn, min udvalgte. Hør på ham!

Da stemmen lød, kunne de kun se Jesus. De blev helt stille, og i de følgende dage fortalte de ingen noget om, hvad de havde oplevet.

En epileptisk dreng

Dagen efter, at de var kommet ned fra bjerget, blev Jesus mødt af en stor folkemængde. Se, så var der en i mængden, der råbte: Mester, jeg beder dig! Kig på min søn, for han er mit eneste barn, og hør her, der er en ånd, der besætter ham, så han pludselig skriger, og den kaster ham omkuld i kramper og med fråde om munden, og kun med nød og næppe forlader den ham og efterlader ham fuldstændigt maltrakteret. Ja, jeg bad dine disciple om at drive den ud, men det kunne de ikke.

Åh, du utro og forkvalede generation! svarede Jesus, hvor længe skal jeg være sammen med jer og holde jer ud!? Kom her med din søn!

Da han nærmede sig, kastede dæmonen ham omkuld i et krampeanfald, men Jesus truede ad den urene ånd, helbredte drengen og gav ham tilbage til sin far.

Alle blev bestyrkede over Guds storhed, men mens alle således undrede sig over alt det, han kunne, sagde Jesus til sine disciple: Mærk jer mine ord: Menneskesønnen skal snart udleveres i menneskehænder!

Men de fattede ikke, hvad han sagde. Deres øjne var tilslørede, så de intet forstod, og samtidig var de bange for at spørge ham ud om det, han sagde. Til gengæld begyndte de at diskutere indbyrdes om, hvem af dem, der var den største.

Om at være den største

Jesus kendte imidlertid deres hjertes inderste tanker, så han fik fat i et barn og stillede det ved siden af sig: Den, som tager imod dette barn i mit navn, tager imod mig, sagde han til dem, og den, som tager imod mig, tager imod ham, der har sendt mig. Den, som er den mindste af alle, *han* er den store.

Mester, svarede Johannes, vi så én, der uddrev onde ånder i dit navn. Vi forbød ham det, fordi han ikke var en af os.

Det skal I ikke forbyde, sagde Jesus til dem, for den, der ikke er imod jer, er for jer.

Mod Jerusalem

På vej

Det var dengang, dagen for hans optagelse i Himlen nærmede sig, at han vendte blikket mod Jerusalem, fast besluttet på at tage derhen. Han sendte nogle sendebud foran sig, og de tog ind i en samaritansk landsby for at gøre klar til hans ankomst. Men de ville ikke tage imod ham, fordi han var så fast besluttet på at tage til Jerusalem. Da de to disciple Jakob og Johannes erfarede det, sagde de: Herre, ønsker du, at vi skal kalde ild ned fra Himlen til at opsluge dem, sådan som Elias gjorde?

Men han vendte sig om og rystede på hovedet ad dem: I aner ikke, hvad det er for en ånd, I indeholder, sagde han, Menneskesønnen er jo ikke kommet for at ødelægge livet for mennesker, men for at frelse dem. Så gik de videre til en anden landsby.

Mens de nu var på vej, var der en, der sagde til ham: Jeg vil følge dig, hvor end du går.

Rævene har huler og himlens fugle har reder, sagde Jesus til ham, men Menneskesønnen har ikke det sted, hvor han kan hvile sit hoved.

Kom med mig! sagde han til en anden.

Herre, sagde han, tillad mig først at gå hen og begrave min far.

Lad de døde begrave deres døde, sagde han til ham, men du, gå du ud og forkynd Guds rige.

En anden sagde: Jeg vil følge dig, Herre, men tillad mig at sige farvel til dem derhjemme.

Ingen, som har lagt hånden på ploven og alligevel ser sig tilbage, er klar til Guds rige, sagde han til ham.

Udsendelse af de 72 disciple

Senere udpegede Herren 72 andre og udsendte dem i forvejen to og to til alle de byer og steder, hvor han selv ville komme.

Høsten er stor, sagde han til dem, men arbejderne få. Bed derfor høstens Herre om, at han må sende arbejdere ud til sin høst. Gå nu. Jeg sender jer ud som lam midt blandt ulve. Tag hverken pung eller taske eller sandaler med og hils ikke på nogen på vejen. Når I kommer ind i et hus, så sig først: Fred være med dette hjem. Er der en fredens søn til stede, vil jeres fred hvile over ham – hvis ikke, vil den vende tilbage til jer. Bliv nu i dette hjem og spis og drik, hvad de sætter for jer, for arbejderen er sin løn værd. I skal ikke gå fra hus til hus. I hvilken som helst by, I kommer ind og bliver modtaget, der skal I spise, hvad de sætter for jer - I skal helbrede syge og fortælle dem, at Guds rige er kommet tæt på dem. Kommer I ind i en by, der ikke tager imod jer, skal I gå rundt i gaderne og sige: Selv støvet, fra jeres by, der klæber sig til vores fødder, ryster vi af imod jer. Og dog skal I vide, at Guds rige er tæt på.

Jeg kan godt sige jer, at det bliver nemmere for Sodoma på hin dag end for denne by.

Forbandede Korazin! Forbandede Betsajda! For hvis de undere, der skete hos jer, var foregået i Tyrus eller Sidon, ville de for længst sidde i sæk og aske og have omvendt sig. Det skal gå Tyrus og Sidon nemmere ved dommen end jer. Og du, Kapernaum! Du skal ikke løftes op til Himlen – nej, til Hades skal du føres ned! Den, som lytter til jer, lytter til mig, og den som forkaster jer, forkaster mig – men den, der forkaster mig, forkaster ham, der har udsendt mig.

Da de 72 vendte tilbage fortalte de med glæde: Herre, selv dæmonerne ligger under for os i dit navn.

Jeg så Satan falde fra Himlen som et lyn, sagde han til dem. Hør her, jeg giver jer magt til at træde på slanger og skorpioner og over fjendens samlede styrke, og intet – slet intet - skal skade jer. Men glæd jer ikke over, at ånderne ligger under for jer – nej, glæd jer over, at jeres navne er indskrevne i Himlene. I det øjeblik frydede Jesus sig i den hellige ånd og udbrød: Jeg lovpriser dig, far, Himlens og jordens herre, fordi du har skjult dette for vise og forstandige og åbenbaret det for umælende små. Ja, far, således behagede det dig. Alt er blevet overdraget mig af min far, og ingen ved, hvem Guds Søn er, undtagen Gud Fader – eller hvem Gud Fader er, bortset fra Guds Søn og hvem, Guds Søn beslutter at åbenbare det for.

Så vendte han sig til sine disciple alene og sagde: Velsignet være de øjne, der ser, hvad I ser! Jeg kan fortælle jer, at mange profeter og konger ønskede at se, hvad I ser, uden at de så det – at høre, hvad I hører, uden at de hørte det.

Hvem er nærværende?

Se, der var på et tidspunkt en jurist, der rejste sig op for at udfordre ham.

Mester, sagde han, hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?

Hvad står der skrevet i loven? spurgte han ham, hvordan læser du den?

Du skal elske Herren, din Gud af hele dit hjerte, med hele dit liv, med hele din styrke og med hele dit sind – og dit medmenneske som dig selv, svarede han.

Du har svaret ret, sagde Jesus, gør dette, så skal du leve.

Nu ville han retfærdiggøre sig selv, så han spurgte Jesus: Hvem er så mit medmenneske?

Der var en mand, der tog ned fra Jerusalem til Jeriko, fortalte Jesus. Her blev han overfaldet af røvere. Efter at have revet alt tøjet af ham og såret ham, forsvandt de og efterlod manden halvdød. Tilfældigvis kom en præst gående ad den samme vej. Han fik øje på manden, men gik videre i den modsatte side af vejen. Nu kom der også en levit til stedet. Han kom og så og gik videre i den modsatte side af vejen. Men en samaritaner, der var på rejse, kom hen til ham, og da han så ham, blev han fyldt af medlidenhed. Så han gik hen og forbandt hans sår og hældte olie og vin på dem. Han satte ham op på sit eget trækdyr og bragte ham til en kro, hvor han tog sig af ham. Næste dag tog han to denarer op, gav dem til kroværten og sagde: Tag dig af ham, og får du yderligere udgifter, betaler jeg dig, når jeg kommer tilbage.

Hvem af disse tre forekommer dig nu at have været mest nærværende for ham, der blev overfaldet af røvere?

Han, som viste ham barmhjertighed, sagde han.

Så gå også du hen og gør det samme, sagde Jesus til ham.

Martha og Maria

Da de nu gik videre, kom han ind i en landsby, hvor der boede en kvinde, der hed Martha, og hun tog imod ham i sit hjem. Hun havde en søster, der hed Maria, som satte sig ved Herrens fødder og lyttede til, hvad han sagde.

Imidlertid var Martha optaget af den megen opvartning, og på et tidspunkt kom hun hen og sagde:

Herre, er du ligeglad med, at min søster har ladet mig være ene om at varte op? Sig til hende, at hun skal hjælpe mig!

Martha, Martha! svarede Herren hende, du er urolig og bekymret over mangt og meget. Men det er så lidt, der er nødvendigt, bortset fra én eneste ting. Maria har nu valgt den gode del – den skal ikke tages fra hende.

Om bøn

Det hændte engang, mens Jesus var på et sted og bad, at en af hans disciple sagde til ham, da han var færdig: Herre, lær os at bede, sådan som også Johannes lærte sine disciple det.

Når I beder, sagde han til dem, skal I sige: Far! dit navn skal holdes helligt, dit rige skal komme.

Giv os hver dag vort daglige brød. Tilgiv os, for også vi eftergiver jo enhver, som skylder os noget. Led os ikke i fristelse.

Han sagde også til dem:

Hvem af jer har måske en ven, som, hvis I går hen til ham ved midnatstid og siger til ham: Kære ven, lån mig lige tre brød, for min ven er kommet rejsende, og jeg har ingenting at sætte for ham – og han så svarer inde fra huset: Vold mig ikke besvær. Døren er allerede blevet låst, og mine børn er kommet i seng sammen med mig. Jeg magter ikke at stå op og give dig noget? Jeg kan godt sige jer: han står ikke op og giver ham noget, fordi han er hans ven, nej, det er da på grund af hans pågænighed, han står op og giver ham alt, hvad han har brug for. Derfor siger jeg jer: Bed, så skal der gives jer. Søg, så skal I finde. Bank på, så skal døren åbnes for jer. For enhver, der beder, han får, og enhver, der søger, han finder – ja, for ham, der banker på, skal døren åbnes.

Hvem af jer fædre ville give jeres søn en slange, når han beder om en fisk - eller en skorpion, når han beder om et æg? Så når I, som er onde, kender til at give gode gaver til jeres børn, hvor meget mere vil så ikke Gud Fader i Himlen skænke en god ånd til dem, der beder ham om det?

Onde ånder

Engang uddrev han en dæmon, der var stum, og det skete virkelig, da dæmonen var faret ud, at den stumme talte, så skarerne undrede sig. Men nogle af dem sagde: Det var nok ved Beelzebul, dæmonernes fyrste, han uddrev dæmonerne. Andre fristede ham og forlangte et tegn fra Himlen af ham.

Da han nu kendte deres tanker, sagde han til dem: Ethvert rige, der er i splid med sig selv, er dømt til undergang, så hus falder over hus. Men hvis nu Satan selv er kommet i splid med sig selv, hvordan kan hans rige så bestå? I siger jo, at det er ved Beelzebul, jeg uddriver dæmonerne. Men hvis det er ved Beelzebul, *jeg* uddriver dæmonerne, ved hvem uddriver jeres egne sønner dem så? Derfor skal de være jeres dommere. Er det derimod ved Guds finger, jeg uddriver dæmonerne – ja, så er Guds rige kommet til jer. Når den stærke vogter sin gård med våben i hånd, har han sin ejendom i fred. Men når en, der er stærkere end ham, overfalder ham og besejrer ham, fjerner han al den udrustning, han havde sat sin lid til, og deler ud af sit bytte. Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder!

Når den urene ånd har forladt mennesket, går den igennem udtørrede steder for at søge hvile. Dog finder den ingen hvile og siger så: Jeg vil vende tilbage til mit hjem, som jeg forlod. Og den kommer tilbage og finder det fejlet og gjort i stand. Så tager den ud og henter syv andre ånder – ondere end den selv – og de tager ind og slår sig ned der, så det sidste bliver værre for det menneske end det første.

Da han havde sagt dette, råbte en kvinde fra skaren til ham: Velsignet være det skød, som bar dig – de bryster, du diede!

Nej, nej! sagde han, velsignet være de, som hører Guds fortælling og holder sig til den!

Jonastegnet

Mens skarerne strømmede til, tog han ordet og sagde: Denne tid er en ond tid. Tegn på tegn forlanger den, men intet tegn skal gives den – ikke andet end Jonas' tegn. For ligesom Jonas blev et tegn for folk fra Nineve, således skal Menneskesønnen blive det for denne generation. Sydens dronning skal stå frem ved dommen sammen med mænd fra denne generation, og hun skal fordømme dem, for *hun* kom fra jordens ende for at lytte til Salomons visdom – og se, her er mere end Salomon! Mænd fra Nineve skal rejse sig ved dommen sammen med denne generation, og de skal fordømme den, for *de* omvendte sig ved Jonas' prædiken – og se, her er mere end Jonas!

Ingen sætter en tændt lampe på et hemmeligt sted eller under en kurv, men på en lystage, så de, der kommer ind, kan se lyset. Det er dit øje, der er legemets lys. Når dit øje er klart, er hele dit legeme lys – men er det ondt, er dit legeme mørke. Pas på, at ikke lyset i dig i virkeligheden er mørke. Så hvis dit legeme er fuldt af lys uden mørke pletter, vil det hele være lys, som når den strålende lampe oplyser dig.

De forbandede

Mens han således talte, indbød en farisæer ham til at spise hos sig, så han gik ind og lagde sig til bords. Da farisæeren så det, undrede han sig over, at han ikke vaskede sig før spisningen. Så sagde Herren til ham: Hvad så med jer farisæere? I renser ydersiden af bægeret og fadet, men indvendig er I fulde af grådighed og ondskab. Tåber! Han, som skabte det ydre, skabte vel også det indre? Brug hellere det indre til barmhjertighed, så vil I opdage, at alt er rent for jer. Forbandede farisæere! I betaler tiende af mynte og rude og alle slags grøntsager, men dommen og kærligheden til Gud forbigår I. Det ene skal I huske, men ikke forsømme det andet.

Forbandede farisæere! For I elsker de fornemste pladser i synagogerne og at blive hilst på torvene.

Forbandet være I, for I er som grave uden mindesmærker. Mennesker tramper rundt oven på dem uden at vide det.

Mester, svarede en af juristerne ham, du fornærmer også os, når du taler sådan.

Forbandede jurister! svarede Jesus, for I lægger tunge byrder på mennesker, og selv rører I ikke byrderne med så meget som en finger.

Forbandet er I, for vel bygger I profeterne mausoleer, men det var jeres forfædre, der dræbte dem. Altså er I vidner til og giver samtykke til jeres forfædres handlinger. De slog dem jo ihjel, men I bygger deres gravmæler. Derfor siger Guds visdom: Jeg vil sende prædikanter og apostle til dem, og nogle af dem vil de slå ihjel og forfølge. Blodet fra alle profeterne, som er blevet spildt lige fra verdens grundlæggelse, skal denne generation stå til ansvar for - lige fra Abels blod til blodet fra Zakarias, som blev dræbt mellem alteret og templet. Ja, jeg gentager: denne slægt skal stå til ansvar for det!

Forbandede jurister, for I har smidt kundskabens nøgle væk. Selv gik I ikke ind, og dem, som gerne ville ind, forhindrede I i det.

Da han var kommet ud derfra, begyndte teologerne og farisæerne for alvor at presse ham til at sige noget om forskellige forhold. De holdt nemlig øje med ham for at kunne gribe ham i noget af det, han sagde.

Vogt jer!

Det var på den tid, hvor tusindvis af mennesker var samlet, så de nærmest trampede på hinanden, at han først begyndte at sige til sine disciple: Vogt jer for den surdej, som farisæernes hykleri er. For der er intet fordækt, der ikke skal åbenbares – intet skjult, som ikke skal blive kendt. Tværtimod vil alt, hvad I siger i mørket blive hørt i lyset, og hvad I har hvisket i øret i det hemmelige rum, vil blive forkyndt på hustagene.

Jeg kan godt sige jer, kære venner, I skal ikke være bange for dem, der slår legemet ihjel og derefter ikke er i stand til at gøre yderligere. Nej, jeg skal vise jer, hvem I skal frygte: I skal frygte ham, som efter drabet har magt til at kaste folk i *Gebenna*. Ja, jeg gentager: *ham* skal I frygte!

Sælges ikke fem spurve for en krone? Og ikke én af dem er glemt af Gud. Nej, endog alle jeres hovedhår er talte. I skal ikke være bange! I er mere værd end mange spurve.

Jeg kan fortælle jer, at enhver, der vedkender sig mig overfor mennesker, ham vil Menneskesønnen også vedkende sig overfor Guds engle. Men den, der har fornægtet mig overfor mennesker, han vil selv blive fornægtet overfor Guds engle.

Enhver, der siger noget imod Menneskesønnen, ham skal det tilgives, men den, der har bespottet den hellige ånd, skal ikke tilgives.

Når de fører jer frem for synagogerne og herskerne og myndighederne, så skal I ikke være bekymrede for, hvordan I skal forsvare jer eller hvad I skal sige, for hellig ånd skal nok lære jer, hvad I skal sige i øjeblikket.

Om at være ubekymret

Engang var der en fra mængden, der sagde til Jesus: Mester, sig til min bror, at han skal dele arven med mig.

Jamen dog! sagde han til ham, hvem har udpeget mig til dommer eller til mægler mellem jer? Pas på, at I vogter jer for grådighed. Ingens liv beror jo på, om han har overflod af ejendom.

Så fortalte han dem en historie: Der var en rig mand, hvis mark havde båret godt, så han tænkte ved sig selv: Hvad skal jeg nu gøre, for jeg har ikke noget sted, hvor jeg kan samle min afgrøde? Nåh, jo, sagde han så, jeg vil rive mine lader ned og bygge nogle større, og der vil jeg opbevare alt mit korn og alt mit gods. Og så vil jeg sige til min sjæl: Sjæl! Nu har du meget godt på lager til mange år. Slå dig til ro – spis, drik og vær glad! Men Gud sagde til ham: Dit fjols! I denne nat kræves din sjæl af dig. Hvad nu med alt det, du har forberedt – hvem skal nyde godt af det?

Sådan er det med den, der bare lægger til side til sig selv og ikke er rig i Gud. Derfor siger jeg jer, fortsatte han henvendt til disciplene, vær ikke bekymrede for livet, hvad I skal spise eller for kroppen, hvad I skal tage på. Er ikke livet mere end maden – kroppen mere end tøjet? Tænk på ravnene, som hverken sår eller høster og som hverken har lager eller lade – og dog føder Gud dem. I er så meget mere værd end fuglene! Hvem af jer er i stand til at føje så meget som en time til jeres liv ved at bekymre jer? Så hvis ikke I kan gøre selv det mindste, hvorfor så bekymre jer om alt det andet? Tænk på liljerne, hvordan de bare vokser. De arbejder ikke, spinder ikke, men jeg siger jer, end ikke Salomon i al sin pragt var klædt som en af dem. Så når Gud nu i den grad klæder græsset på marken, der står i dag, og som kastes i ovnen i morgen, hvor meget mere så ikke jer? Har I slet ingen tillid? I skal altså ikke gå og spekulere over, hvad I skal spise, eller hvad I skal drikke – nej, lad være med at bekymre jer. Det er jo den slags alverdens folk spekulerer på, men *jeres* far ved godt, at I har brug for det. Søg hans rige, så skal I få det andet i tilgift.

Om årvågenhed

Vær ikke bange, du lille flok, for det har behaget jeres far at skænke jer Riget. Sælg jeres ejendele og vis barmhjertighed. Skaf jer punge, som ikke ældes – en uforgængelig skat i Himlen, hvor ingen tyv kommer nær – hvor intet møl fortærer. For hvor jeres skat er, der vil også jeres hjerte være. Lad bæltet være spændt om livet på jer og lamperne tændt. Ja, vær også I som de mennesker, der venter på, at deres herre vender tilbage fra brylluppet – så de straks kan lukke op for ham, når han kommer og banker på. Velsignet være de slaver, som herren finder årvågne, når han kommer. Ja, jeg kan godt sige jer, han vil selv binde op om sig, sætte dem til bords og gå rundt og servere for dem. Hvad enten han kommer i den anden – ja, selv i den tredje nattevagt og finder dem i gang med det – velsignet være de tjenere!

Det er nu engang sådan, at hvis husets herre vidste, hvad tid tyven kommer, ville han ikke tillade noget indbrud i sit hus. Vær også I beredte, for Menneskesønnen kommer i den time, I *ikke* regnede med det. Herre, sagde Petrus, taler du til *os* i denne fortælling, eller gælder den alle?

Hvem er nu den trofaste og kloge forvalter, fortsatte Herren, som hans herre vil sætte over sine husfolk, så han kan give dem deres madrationer i rette tid? Velsignet være den slave, som hans herre finder i gang med det, når han kommer. Jeg kan godt sige jer: han vil sætte ham over hele sin ejendom. Men hvis sådan en slave tænker i sit stille sind: Min herre er nok forsinket, og han så begynder at slå drengene og pigerne og æde og drikke sig fuld, så vil denne slaves herre dukke op den dag, han mindst venter det – i den time han ikke havde regnet med, og så vil han hugge ham midt over og give ham plads sammen med de utro. Den slave, som har vidst besked med sin herres vilje, og som ikke har forberedt noget eller udført noget efter hans vilje, han skal have mange slag. Den, som ikke har kendt hans vilje, men som alligevel har gjort noget strafbart, han skal have få slag. Enhver, som har fået meget givet, af ham skal der kræves meget – ja, den som blev betroet meget, af ham skal der forlanges så meget mere.

Om lidenskab

Ild kom jeg for at kaste over jorden, og hvor ville jeg ønske, den allerede havde fænget!

Der er en dåb, jeg skal døbes med, og hvor det plager mig, indtil den er fuldbyrdet!

Tror I, min tilstedeværelse skaber fred på jorden? Nej, tværtimod siger jeg: fjendskab! Fra nu af vil der være fem i et hus, og de vil være splittede – tre mod to og to mod tre. Der skal være splid mellem far og søn, mellem søn og far – mellem mor og datter og datter og mor – svigermor og svigerdatter – ja, svigerdatter og svigermor.

Tidens tegn

Han sagde også til skarerne: Når I ser en sky stige op i vest, siger I straks: der kommer en byge – og det gør der. Og når søndenvinden blæser, siger I: Det bliver varmt – og det bliver det.

Hyklere! Jordens og Himlens fænomener forstår I at tyde, men tidens tegn fatter I ikke, hvordan I skal tyde? Hvorfor skønner I end ikke for jer selv, hvad der er ret?

Så når du går til retten sammen med din modpart, så gør dig allerede på vejen umage for at indgå forlig med ham, så han ikke skal slæbe dig for dommeren, og dommeren skal overgive dig til betjenten, og betjenten skal kaste dig i fængsel. Jeg siger dig, du kommer ikke ud derfra, før du har betalt den sidste øre.

Skæbne og skyld

Nu var der på den tid nogle af de tilstedeværende, der fortalte ham om de galilæere, hvis blod, Pilatus havde blandet med blodet fra deres offerdyr.

Så I mener, at disse galilæere var større forbrydere end alle andre galilæere, fordi de måtte udstå dette? Spurgte han dem, Nej, da! Men hvis ikke I omvender jer, vil I alle gå til grunde på samme måde.

Eller hvad med de 18, som tårnet i Siloa faldt ned over og dræbte? Mener I, at de var større skyldnere end alle andre mennesker, der bor i Jerusalem? Nej, da! Men hvis ikke I omvender jer, skal I alle gå til grunde.

Så fortalte han dem en historie: En mand plantede et figentræ i sin vingård. Han kom så hen og ledte efter frugt på det, men fandt ingen. Så sagde han til gartneren:

Hør her, Gennem tre år er jeg nu kommet og har ledt efter frugt på dette figentræ uden at finde noget. Hug det om! Hvorfor skal det optage pladsen til ingen nytte?

Herre, svarede gartneren ham, lad det stå dette år med, så skal jeg grave omkring det og gøde jorden, og så skal det nok bære frugt. Hvis ikke, så kan du jo hugge det om.

En krumbøjet kvinde

Engang underviste han i en af synagogerne på en sabbat. Se, nu var der en kvinde til stede, der havde haft en sygdom i 18 år. Hun var helt sammenkrummet, ude af stand til at rejse sig i fuld højde. Da Jesus fik øje på hende, kaldte han hende til sig og sagde: Kvinde, du er blevet løst fra din sygdom. Så lagde han sin hånd på hende, og straks kunne hun rette sig op, og hun lovpriste Gud.

Men nu tog synagogeforstanderen ordet. Han var vred over, at Jesus havde helbredt på en sabbat, så han sagde til forsamlingen: Der er seks dage, hvor man bør arbejde. På dem kan I komme og blive helbredt, men ikke på sabbatsdagen.

Din hykler! svarede Herren ham, hvem af jer løser ikke sin okse eller sit æsel fra fodertruget på en sabbat og fører det hen, så det kan drikke? Men hende her – en Abrahams datter, som Satan har holdt lænket - tænk engang i 18 år - skulle hun ikke kunne blive løst fra disse lænker, bare fordi det er sabbat i dag?

Da han sagde dette, blev alle hans modstandere skamfulde, mens hele forsamlingen frydede sig over alle de herlige ting, der skete gennem ham.

Om Guds rige

Guds rige, sagde han engang, hvad minder det om? Hvad skal jeg sammenligne det med? Jo, det ligner et sennepsfrø, som et menneske tog og smed ind i sin have. Det voksede op og blev til et træ, hvor Himlens fugle kom og byggede rede i dets grene.

Hvormed skal jeg sammenligne Guds rige? sagde han igen. Jo, det ligner surdej, som en kvinde æltede ind i tre mål mel, indtil det hele var gennemsyret.

Den snævre dør

Jesus kom igennem byer og landsbyer, hvor han underviste, mens han var på vej mod Jerusalem.

Herre! var der en, der spurgte ham, er det kun få, der bliver frelst?

Stræb efter at gå ind gennem den snævre dør, svarede han, for jeg kan fortælle jer, at mange vil søge at komme ind uden at kunne det. Fra det øjeblik, hvor husherren har rejst sig og lukket døren, og hvor I står udenfor og begynder at banke på døren og beder: Luk op for os, Herre! Da vil han svare jer: Jeg aner ikke, hvor I kommer fra.

Jamen, vi spiste og drak jo sammen med dig, vil I så hævde, og det var i vores gader, du underviste.

Jeg siger jer, vil han gentage, jeg aner ikke, hvor I kommer fra. Gå væk med jer, alle I, som begår uretfærdighed. Der skal være gråd og tænderskæren, når I ser Abraham, Isak og Jakob sammen med alle profeterne i Guds rige, mens I selv skal kastes udenfor. De skal komme fra øst og vest – fra nord og syd og sidde til bords i Guds rige, og se, således skal de sidste blive de første og de første de sidste.

Åh, Jerusalem

På den tid kom nogle farisæere hen til ham og sagde: Rejs bort herfra, for Herodes er ude på at slå dig ihjel.

Gå hen og fortæl den ræv, sagde han, se, i dag og i morgen uddriver jeg dæmoner og foretager helbredelser – men på tredjedagen bliver jeg fuldkommen. Nej, i dag og i morgen og den næste dag bør jeg fortsætte, for det passer sig ikke for en profet at blive dræbt udenfor Jerusalem.

Jerusalem, Jerusalem! Du som dræber profeterne og stener dem, der er udsendt til dig. Hvor mange gange har jeg ønsket at samle dine børn, som en høne samler sine kyllinger under sine vinger – men I ville ikke! Hør nu her! Jeres hus bliver overladt til jer selv. Ja, jeg siger jer: I skal ikke mere se mig, før den dag oprinder, hvor I siger: Velsignet være han, som kommer i Herrens navn!

Helbredelse på sabbatten

Se, engang hændte det, at han kom ind i en af de ledende farisæeres hjem på en sabbat for at holde måltid²⁹³ – og de holdt øje med ham. Så står der et menneske foran ham med ødem i hele kroppen, så Jesus henvendte sig til de juristerne og farisæerne og spurgte: Er det tilladt at helbrede på sabbatten eller ej? Men de tav. Så tog han fat i manden, helbredte ham og lod ham gå.

Hvem af jer, sagde han så til dem, ville ikke straks redde jeres søn eller okse op, hvis de var faldet i en grøft, selv om det var sabbat? Det kunne de ikke svare på.

Om at være indbudt

Så fortalte han en historie til de indbudte, da han lagde mærke til, hvordan de udsøgte sig de øverste pladser: Når nogen inviterer dig til bryllup, sagde han, så læg dig ikke på den øverste plads. Det kan jo være, der er inviteret en, der er fornemmere end dig, så han, der har inviteret både dig og ham, kommer hen til dig og siger: Giv din plads til ham her! Så må du med skam indtage den nederste plads. Nej, når du bliver inviteret, så gå hen og læg dig på den nederste plads. Så kommer han, der har inviteret dig måske hen og siger: Sæt dig højere op, min ven! Så vil du blive hædret foran alle dem, der sidder til bords sammen med dig. For enhver, der ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.

Henvendt til ham, der havde indbudt ham, sagde han nu: Når du arrangerer en frokost eller en middag, så lad være med at indbyde dine venner eller brødre eller din familie eller dine rige naboer, så de ikke skal indbyde dig som tak for sidst - som en slags betaling til dig. Nej, når du holder fest, så indbyd

²⁹³ Egentlig: 'spise brød'.

fattige, krøblinge, lamme og blinde. Så skal du være velsignet, for de har ikke noget at betale dig tilbage med. Til gengæld vil du få det tilbage i form af de retfærdiges opstandelse.

Da en af gæsterne hørte det, sagde han til Jesus: Velsignet være han, som holder måltid i Guds rige.

Der var engang en mand, sagde han til ham, der arrangerede en stor middag og inviterede mange. Lige før middagen sendte han sin slave ud for at sige til de indbudte: Kom, maden er allerede serveret.

Men de begyndte alle som en at undskylde sig. Den første sagde til ham: Jeg har købt en mark og bliver nødt til at gå ud og se på den. Jeg beder dig have mig undskyldt.

Jeg har købt fem spand okser, sagde en anden, dem skal jeg hen og godkende. Jeg beder dig have mig undskyldt.

Jeg har lige giftet mig, sagde en tredje, og derfor kan jeg ikke komme.

Slaven gik nu tilbage og fortalte det til sin herre. Så blev husherren vred: Skynd dig ud på byens gader og stræder, sagde han til sin slave, og hent de fattige og forkrøblede, de blinde og lamme herind.

Det er sket, som du befalede, sagde slaven lidt efter, men der er stadig plads.

Så gå ud på landevejene og ved gærderne, sagde herren til sin slave, og nød dem til at komme, så mit hus kan blive fyldt. For det kan jeg sige jer: ingen af de mænd, som er blevet indbudt, skal smage mit festmåltid.

Om at være Jesus' discipel

Efterhånden fulgte store skarer Jesus, så på et tidspunkt vendte han sig om og sagde til dem: Hvis nogen kommer til mig og ikke tør give slip på sin egen far og mor, kone og børn, brødre og søstre – ja, selv sit eget liv, kan han ikke være min discipel. Den, som ikke bærer sit kors og kommer med mig, kan ikke være min discipel.

Hvis én vil i gang med at bygge et tårn, sætter han sig så ikke først ned og udregner omkostningerne, for at se om han har råd til at gennemføre projektet? Han skulle jo nødvendigvis have lagt fundamentet uden at være i stand til at fuldføre byggeriet, så alle, der ser det begynder at håne ham: Sikke dog et menneske, der begyndte at bygge, men ikke kunne gøre det færdigt!

Eller hvilken konge, der planlægger at gå i krig med en anden konge, sætter sig ikke først ned og lægger råd op om, hvorvidt han er i stand til med ti tusind mand at møde ham, der kommer imod ham med tyve tusind? Og hvis ikke sender han en udsending og forhandler om fred, mens han endnu er langt borte. På samme måde kan ingen af jer, der ikke opgiver alt, hvad han ejer, være min discipel.

Salt er en god ting, men hvis selv saltet bliver smagløst, hvad skal man så salte med? Det dur hverken til jorden eller som gødning. Man smider det ud. Den, som har ører at høre med, han høre!

Om de fortabte

Alle tolderne og forbryderne holdt sig nær ved Jesus for at høre ham, så både farisæerne og teologerne skumlede og sagde: Den mand tager imod forbrydere og spiser sammen med dem.

Så fortalte han dem følgende historie: Hvis I havde 100 får og havde mistet bare ét af dem, hvem af jer ville så ikke efterlade de 99 i ødemarken og gå ud efter det fortabte, indtil han finder det? Og når han så finder det, lægger han det op på sine skuldre af lutter glæde. Når han kommer hjem, sammenkalder han venner og naboer og siger: Glæd jer sammen med mig! for jeg har fundet mit får, som jeg havde mistet.

Jeg kan fortælle jer, at der på samme måde vil blive større glæde i Himlen over én forbryder, der omvender sig, end over 99 retfærdige, der ikke har brug for omvendelse.

Eller hvis en kone, der har ti drakmer, mister én af dem, tænder hun så ikke lys og fejer hele huset og leder grundigt, indtil hun finder den? Når hun så har fundet den, sammenkalder hun venner og naboer og siger: Glæd jer med mig, for jeg har fundet min drakme, som jeg havde mistet.

Således, kan jeg sige jer, bliver der glæde for Guds engle over én forbryder, der omvender sig. Der var en mand, der havde to sønner. fortsatte han, Den yngste af dem sagde på et tidspunkt til sin far: Far, giv mig den del af ejendommen, der tilfalder mig. Så skiftede han ejendommen imellem dem. Ikke mange dage senere tog den yngste søn afsted efter at have pakket alle sine ting. Han tog til et fjernt land, og der ødslede han sin ejendom bort i et udsvævende liv. Da han havde opbrugt alt, udbrød der tilmed en slem hungersnød i hele landet, så han kom virkelig til at lide nød. Så gik han ud og holdt sig til gode hos en af borgerne i landet, som så sendte ham ud på sine marker for at fodre svin. Her drømte han om at fylde sin mave med de bælg,²⁹⁴ svinene åd, men ingen gav ham noget. Endelig kom han til sig selv og tænkte: Hvor mange af min fars daglejere har ikke overflod af mad, og her sidder jeg og er ved at dø af sult. Nu står jeg op og går til min far, og så vil jeg sige til ham: Far, jeg har syndet imod Himlen og imod dig. Jeg er ikke længere værdig til at kaldes din søn. Gør mig bare til en af dine daglejere. Så stod han op og gik hjem til sin far. Men endnu mens han var langt borte, fik hans far øje på ham og blev fyldt med medlidenhed, så han løb hen og faldt ham om halsen og kyssede ham. Nu sagde sønnen så til ham: Far, jeg har syndet imod Himlen og imod dig. Jeg er ikke længere værdig til at kaldes din søn...

Skynd jer at komme med det fineste tøj og giv ham det på, sagde hans far til sine slaver, og sæt en ring på hans finger og sandaler på hans fødder. Og hent fedekalven ind og slågt den. Lad os nu spise og være glade. For min søn her var død og er blevet levende igen. Han var fortabt, men er blevet genfundet. Så begyndte festen.

Imidlertid var hans ældste søn ude på marken. Da han kom og nærmede sig huset, hørte han musik og dans. Så tilkaldte han en af drengene og begyndte at udspørge ham om, hvad der foregik. Din bror er kommet, svarede han, og din far har slågtet fedekalven, fordi han kom hjem i god behold. Så blev han vred og ville ikke gå indenfor, men hans far gik ud og tryglede ham. Hør nu her, svarede han sin far, i så mange år har jeg puklet for dig uden at bryde et eneste af dine bud, og mig har du aldrig givet så meget som et kid, så jeg kunne holde fest sammen med mine venner. Men så snart han der, din søn, som har fråset din ejendom bort sammen med fruentimmere, dukker op, så slagter du fedekalven for ham! Mit barn, sagde han til ham, du er altid hos mig, og alt mit er dit. Men nu bør vi holde fest og være glade, for din bror her var død, men er blevet levende igen – han var fortabt, men er blevet genfundet.

En utro bestyrer

Engang fortalte Jesus denne fortælling til sine disciple: Der var en rig mand, der havde en bestyrer. En dag blev det bedyret ham, at bestyreren ødslede hans ejendom bort. Han kaldte ham så til sig og sagde til ham: Hvad er det, jeg hører om dig? Aflæg regnskab for din forvaltning, for du kan ikke længere beholde din stilling. Hvad skal jeg nu gøre, tænkte bestyreren ved sig selv, når min herre tager min stilling fra mig? Grave orker jeg ikke – tigge skammer jeg mig ved ... Jo, nu ved jeg, hvad jeg skal gøre, så folk vil modtage mig i deres hjem, når jeg bliver fjernet fra min stilling. Han kaldte så alle sin herres skyldnere til sig. Hvor meget skylder du min herre? sagde han til den første. Hundrede ankre²⁹⁵ olie, svarede han. Tag dit gældsbevis, sæt dig hurtigt ned og skriv halvtreds. Og du, hvor meget skylder du? sagde han til en anden.

²⁹⁴ Egentlig 'karobbælg'. Måske bedre kendt som Johannesbrød

²⁹⁵ Egentlig 'bat' der svarer til ca. 22 liter.

Hundrede sække²⁹⁶ hvede, svarede han.

Tag dit gældsbevis og skriv firs, sagde han.

Og herren roste bestyrerens svindel, fordi han havde handlet kløgtigt. Jo, for denne verdens sønner handler snedigere overfor deres egne end lysets sønner, så jeg siger ligeud: skaf jer venner ved hjælp af den uretmæssige rigdom,²⁹⁷ så de venner kan modtage jer i de evige boliger, når det hele er slut. Den, som er trofast i det mindste, er også trofast i det store, og den, der er bare det mindste uretfærdig, er også uretfærdig i det store. Så hvis I ikke har turdet benytte jer af den uretmæssige rigdom, hvem skulle så betro jer den virkelige rigdom? Og hvis I ikke har turdet skalte og valte med andres ejendom, hvem skulle så give jer jeres egen? Ingen husslave er i stand til at tjene to herrer, for enten vil han afsky den ene og elske den anden eller hengive sig til den ene og foragte den anden. I kan ikke tjene både Gud og Mammon.

Alt dette hørte farisæerne, der elskede penge, så de gjorde nar ad ham. Men han sagde til dem: I er sådan nogle, der gerne retfærdiggør jer selv overfor mennesker, men Gud kender jeres hjerter. Hvad der lovprises blandt mennesker, er en væmmelse for Gud!

Loven og profeterne gjaldt indtil Johannes. Fra da af forkyndes Guds rige og alle kæmper sig vej ind i det. Og dog er det nemmere for Himlen og jorden at forgå, end at så meget som en tøddel af loven falder bort. Så enhver, som skiller sig fra sin kone og gifter sig med en anden, bedriver hor. Også den, der gifter sig med en fraskilt kvinde, bedriver hor.

Lazarus

Der var engang en rig mand, der gik klædt i fint purpurrødt linned og levede hver dag i sus og dus. Samtidig lå der en fattig mand ved hans dør, der hed Lazarus. Han var fuld af sår og ønskede blot at blive mæt af det, som faldt fra den rige mands bord, men det var kun hundene, der kom hen for at slikke hans sår. Så hændte det, at den fattige mand døde og englene kom og bar ham bort til Abrahams bryst. Også den rige mand døde og blev begravet. Da han åbnede øjnene i Hades, hvor han var under tortur, ser han langt borte Abraham og Lazarus ved hans bryst.

Min far, Abraham! råbte han så, forbarm dig over mig og send Lazarus, så han kan dyppe spidsen af sin finger i vand og læske min tunge, for jeg martres af denne ild.

Mit barn, sagde Abraham, husk på, at du havde det godt, mens du levede, samtidig med at Lazarus døjede ondt. Til gengæld trøstes han her, mens du lider. Dertil kommer, at der er lavet en dyb afgrund mellem os og jer, så de, der ønsker at komme over fra os til jer, ikke er i stand til det, så lidt som de kan komme derfra over til os.

Men far, så beder jeg dig om, at du vil sende Lazarus til mit fædrene hus, sagde han, jeg har nemlig fem brødre – så han kan advare dem, for at ikke også *de* skal havne i dette torturkammer.

De har Moses og profeterne, sagde Abraham, dem kan de lytte til.

Nej, far, Abraham, sagde han, men hvis der kommer én til dem fra de døde, skal de nok lægge deres liv om.

Hvis ikke de lytter til Moses og profeterne, svarede han ham, vil de heller ikke blive overbevist, om så én stod op af døde.

Om tilgivelse og tillid

110. Engang sagde Jesus til sine disciple: Det er umuligt at undgå fristelser, men forbandet være den, der er årsag til det! Det var bedre for ham, om en møllesten blev hængt om halsen på ham og han blev kastet i havet, end at han skulle lokke blot én af disse små på afveje.

²⁹⁶ Egentlig 'kor' der svarer til ca. 220 liter.

²⁹⁷ Egentlig: uretfærdighedens Mammon

Vær opmærksomme mod hinanden! Hvis din bror svigter dig, så sæt ham i rette, og hvis han angrer, så tilgiv ham. Om han så svigter dig syv gange om dagen og syv gange vender tilbage til dig og siger, at han angrer, så skal du tilgive ham.

Herre, giv os tillid!²⁹⁸ sagde apostlene engang til Herren.

Hvis I havde tillid som et sennepskorn, sagde Herren, kunne I sige til dette morbærtræ: Ryk dig op med rode og plant dig i havet! Og det ville adlyde jer. Hvis I havde en slave, der pløjede eller vogtede får, hvem af jer ville så sige til ham, når han kom hjem fra marken: Kom straks og læg dig til bords? Nej, vil I ikke snarere sige til ham: Lav mad til mig, og når du har skiftet tøj, kan du servere for mig, mens jeg spiser og drikker. *Bagefter* kan du selv spise og drikke? Han er vel ikke ligefrem taknemmelig mod slaven, fordi han gjorde som befalet? Det samme gælder jer. Når I har udført alt, hvad I er blevet befalet, skal I sige: Vi er kun uværdige slaver, der blot har gjort, hvad vi fik besked på.

Ti spedalske

På sin vej mod Jerusalem rejste Jesus tværs igennem både Samaria og Galilæa. Da han var på vej ind i en landsby, blev han mødt af ti spedalske mænd, der stod langt borte og råbte: Jesus, Mester! Forbarm dig over os!

Gå I bare hen og vis jer frem for præsterne, råbte han til dem, da han så dem, og mens de var på vej, blev de rensset.

Én af dem vendte imidlertid om, da han opdagede, at han var blevet helbredt. Han lovpriste Gud med høj røst, faldt ned for Jesus' fødder og takkede ham. Det var ovenikøbet en samaritaner.

Var der ikke ti, der blev rensset? spurgte Jesus. Hvor er de ni? Fandtes der virkelig ikke andre end denne fremmede, der kom tilbage for at give Gud æren?

Rejs dig op og gå! sagde han til ham, det er din egen frimodighed, der har befriet dig!

Om Guds rige

Da han engang blev spurgt af farisæerne om, hvornår Guds rige kommer, svarede han dem: Guds rige kommer ikke, så man kan udpege det eller sige: Se, hér eller dér er det. For se, Guds rige er inden i jer. Henvendt til sine disciple sagde han: Der skal komme dage, hvor I vil længes efter at opleve blot én af Menneskesønnens dage, uden at I skal få den at se. De vil sige til jer: Se der! Se her! Men gå ikke derhen og følg ikke efter dem! For som lynet, der lyner og lyser op fra den ene ende af Himlen til den anden, sådan vil det være med Menneskesønnen til sin tid. Dog først må han lide meget og forkastes af denne generation. Som det skete i Noahs dage, således vil det også være i Menneskesønnens dage. De spiste og drak, giftede sig og blev bortgiftet, lige indtil den dag, hvor Noah gik ind i arken, og oversvømmelsen kom og ødelagde alt. Eller ganske som det skete i Lots dage, hvor de spiste og drak, købte og solgte, plantede og byggede. Men den dag, Lot gik ud af Sodoma, regnede det med ild og slagger fra Himlen, og alt blev ødelagt. Sådan går det den dag, hvor Menneskesønnen bliver åbenbaret. På den dag skal den, der befinder sig på hustaget, ikke gå ned og hente sine ting inde i huset. Og den, der befinder sig på marken, skal heller ikke vende tilbage til det, han har efterladt. Husk på Lots kone!²⁹⁹ Den, der søger at redde livet, skal miste det, men den som mister det, skal bevare det. Jeg siger jer, at den nat, ligger der måske to i den samme seng – den ene bliver taget med, den anden efterladt. To kvinder maler måske korn ved den samme kværn – den ene bliver taget med, den anden efterladt.

Hvor, Herre? spurgte de ham så.

Hvor liget er, vil ørnene samles, svarede han dem.

²⁹⁸ Egentlig: 'Giv os tro'.

²⁹⁹ Hun blev til en saltstøtte, fordi hun på trods af advarslen vendte sig om og så sig tilbage, mens de flygtede. Se 1. Mosebog kap. 13.

Dommeren og enken

Engang fortalte han dem en historie om, at man altid skal bede uden at miste modet: I en by boede der en dommer, som hverken havde ærefrygt for Gud eller respekt for mennesker. I den samme by boede der en enke, som jævnligt kom hen til ham og sagde: Skaf mig ret overfor min modpart!

En tid lang ville han ikke, men til sidst sagde han til sig selv: Selv om jeg hverken har ærefrygt for Gud eller respekt for mennesker, vil jeg alligevel give hende ret, for denne enke volder mig besvær. Det skulle jo nødvendigvis ende med, at hun kommer og slår mig i ansigtet.

Hør efter, hvad den uretfærdige dommer siger, sagde Herren. Skulle Gud så ikke skaffe sine udvalgte ret - de, som råber til ham dag og nat - og have tålmodighed med dem? Jo, siger jeg, han vil skaffe dem ret - og det snart. Men når det så er sagt, så er spørgsmålet, om Menneskesønnen nogensinde vil møde virkelig hengivenhed på jorden?

Farisæeren og toldereren

Engang fortalte han denne historie til nogle, som stolede på, at de selv var retfærdige, og som foragtede andre: To mennesker gik op til templet for at bede. Den ene var farisæer - den anden tolder. Farisæeren stod frem og bad således for sig selv: Gud, jeg takker dig, fordi jeg ikke er som andre mennesker - svindlere, uretfærdige, horebukke - eller som denne tolder. Selv faster jeg to gange om ugen, og jeg betaler skat af *bele* min indkomst.

Tolderen derimod, stod langt borte og ville ikke engang løfte sine øjne mod Himlen, men slog sig for brystet og sagde: Gud, vær barmhjertig mod mig arme forbryder!

Jeg siger jer: toldereren gik hjem som frikendt - den anden ikke. For enhver, der ophøjer sig selv, skal ydmyges - mens den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.

Børnene

Engang bar de nogle småbørn hen til ham, for at han skulle røre ved dem, men da hans disciple fik øje på dem, skældte de dem ud. Jesus kaldte dem imidlertid hen til sig: Lad de små børn komme til mig, sagde han, det må I ikke forbyde dem, for Guds rige er deres. Ja, jeg kan godt sige jer: den, der ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn, han kommer slet ikke ind i det.

Om det evige liv

Der var engang et medlem af rådet, der spurgte ham: Gode mester, hvad skal jeg gøre for at arve evigt liv?

Hvorfor kalder du mig god? spurgte Jesus ham, ingen er god - ingen andre end Gud selv. Nå, men du kender budene: *Du må ikke bedrive hor, du må ikke slå ihjel, du må ikke stjæle, du må ikke vidne falsk, du skal ære din far og din mor.*

Alt sammen har jeg overholdt fra ungdommen af, sagde han.

Endnu én ting mangler du, svarede Jesus, da han havde hørt på ham, sælg alt, hvad du ejer og giv pengene til de fattige. Så vil du have en skat i Himlene. Og kom så med mig!

Men da han hørte det, blev han dybt bedrøvet, for han var overordentlig rig. Da Jesus så hans reaktion, sagde han: Hvor er det svært for dem, der er rige, at komme ind i Guds rige. Det er nemmere for en kamel at komme igennem et nåleøj, end for en rig at komme ind i Guds rige.

Hvem kan så blive frelst? spurgte en af tilhørerne.

Hvad der er umuligt for mennesker, er muligt for Gud, svarede han.

Hør her, vi har forladt vores eget og har fulgtes med dig, sagde Petrus.

Ja, jeg kan godt sige jer, sagde han til dem, der er ingen, som har forladt hjem eller kone, brødre, forældre eller børn på grund af Guds rige, som ikke får det mange gange igen allerede i denne tid – og i den kommende verden evigt liv.

Lidelse, død og opstandelse

På et tidspunkt tog han De Tolv til side og sagde til dem:

Hør her, nu tager vi op til Jerusalem, og alt, hvad der er blevet skrevet af profeterne om Menneskesønnen, skal blive fuldbyrdet. Han skal udleveres til de fremmede. Han skal spottes og hånes og spyttes på. De vil piske ham og slå ham ihjel, men på den tredje dag skal han genopstå.

Dog fattede de intet af dette – det var sort tale for dem, og nej, de begreb intet af, hvad der blev sagt.

Den blinde ved Jeriko

Engang, da han nærmede sig Jeriko, sad der en blind mand ved siden af vejen og tiggede. Da han hørte flokken af mennesker drage forbi, spurgte han, hvad der var på færde. De fortalte ham så, at det var Jesus, nazoræeren, der kom forbi. Så råbte han: Jesus, Davids søn, forbarm dig over mig!

De, der gik foran, skældte ham ud, så han kunne være stille, men han råbte bare endnu højere: Davids søn! Forbarm dig over mig!

Så standsede Jesus op og befalede, at han skulle føres hen til ham. Da de havde bragt ham hen til ham, spurgte han ham: Hvad vil du, at jeg skal gøre?

At jeg må kunne se igen, Herre! sagde han.

Så se! sagde Jesus til ham, dit gåpåmod har reddet dig.

Straks kunne han se igen, og han gik med ham, mens han lovpriste Gud – ja, hele folket lovpriste Gud, da de så det.

Zakæus

Nu kom han ind igennem Jeriko. Se, dér var der var en mand, der hed Zakæus. Han var overtolder og en rig mand. Han var ivrig efter at se, hvem Jesus var, men han kunne ikke komme til på grund af folkemængden. Han var nemlig en lille mand. Så løb han i forvejen og kravlede op i et morbærtræ, så han kunne se ham, for han ville komme den vej. Da Jesus nu kom derhen, så han op og sagde til ham: Zakæus, skynd dig ned, for i dag bør jeg være gæst i *dit* hjem.

Så skyndte han sig ned og tog imod ham med glæde.

Alle, der så det, skumlede og sagde: Han er taget ind som gæst hos en forbryder.

Zakæus derimod rejste sig op og sagde til Herren: Halvdelen af hvad jeg ejer, giver jeg til de fattige, Herre, og hvis jeg har bedraget nogen for noget, giver jeg det firedobbelt igen.

I dag er frelsen kommet til dette hjem, sagde Jesus til ham, fordi også han er Abrahams søn. Menneskesønnen er jo kommet for at opsøge og befri det fortabte.

De betroede miner³⁰⁰

Mens tilhørerne var forsamlede, fortsatte han med at fortælle en historie - dels fordi han var tæt på Jerusalem og dels fordi de mente, at Guds rige ville bryde frem inden længe:

Der var en mand af fornem slægt, sagde han, der tog til et fjernt land for at blive udråbt som konge og så vende tilbage igen. Forinden tilkaldte han ti af sine tjenere, gav dem en mine³⁰¹ hver og sagde til dem:

Dem skal I gøre godt med, indtil jeg kommer tilbage.

³⁰⁰ Græsk møntenhed svarende til 100 drakmer. Se note 126.

³⁰¹ Egentlig 'ti miner hver', men det passer ikke rigtig med det følgende.

Nu var det sådan, at hans medborgere hadede ham, så de sendte en delegation afsted, der meddelte: Vi ønsker ikke, at denne mand skal herske over os.

Men efter at han så *var* blevet udråbt til konge, vendte han tilbage og befalede, at de tjener, han havde givet penge, skulle tilkaldes, for at han kunne få at vide, hvad de havde fået ud af handlen.

Nu kom den første hen og sagde: Herre, din mine har skabt ti miner til.

Det var godt, min gode tjener, sagde han til ham, fordi du var tro i det mindste, skal du have magt over ti byer.

Så kom den anden frem og sagde: Din mine har skabt fem miner til, Herre.

Så skal du få magt over fem byer, sagde han til ham.

Nu kom der en anden, og han sagde: Se, her er din mine, Herre. Jeg har holdt den skjult i et tørklæde. Jeg frygtede dig nemlig, fordi du er en hård mand, der tager hvad der ikke er dit – høster, hvad du ikke såede.

Din onde tjener, sagde han til ham, jeg skal dømme dig på dine egne ord. Du vidste altså, at jeg er en hård mand, der tager, hvad der ikke er mit og høster, hvad jeg ikke såede? Men hvorfor satte du så ikke mine penge i banken, så jeg kunne have fået dem tilbage med renter, når jeg kom tilbage?

Så sagde han til dem, der stod der: Tag minen fra ham og giv den til ham, der har de ti miner.

Herre, han har allerede ti miner, sagde de.

Jeg siger jer: enhver, som har, han skal gives, men fra den, som ikke har, skal endog det, som han måtte have, tages bort. Og hent så lige mine fjender, som ikke ville have mig som deres konge, og hug dem ned her foran mig.

Opgør i Jerusalem

Indtog i Jerusalem

Da han var færdig med at fortælle, gik han i forvejen op mod Jerusalem. Da han nærmede sig Bethfage og Bethania ved det bjerg, som kaldes Olivenbjerget, sendte han to af sine disciple afsted: Gå ind i den landsby derhenne, sagde han. Når I kommer ind, vil I finde et føl, der står bundet, og som intet menneske endnu har siddet på. Løs det og kom med det. Og hvis nogen spørger jer, hvorfor I løser føllet, skal I svare: Fordi Herren har brug for det.

De udsendte tog så af sted og fandt det, sådan som han havde fortalt dem. Da de løste føllet, sagde dets ejer det dem: Hvorfor løser I føllet?

Fordi Herren har brug for det, svarede de.

Så førte de det hen til Jesus, og efter at have lagt deres kapper på føllet, satte de Jesus op på det. Som han red frem, spredte folk deres kapper på vejen.

Da han kom nærmere, begyndte hele flokken af disciple allerede på vej ned af Olivebjerget at juble og lovprise Gud med høj røst for alle de mægtige ting, de havde oplevet: Velsignet være kongen, som kommer i Herrens navn! sang de, fred i Himlen og ære i det højeste!

Nogle af farisæerne fra skaren sagde så til ham: Mester, få dog dine disciple til at holde op!

Jeg siger jer, svarede han, om de end tier stille, vil stenene råbe.

Da han kom nærmere og så byen, græd han over den: Gid også du på denne dag vidste, hvad der tjener til din fred! Men nu er det skjult for dine øjne. For der skal komme dage over dig, hvor dine fjender vil opkaste en vold omkring dig, omringe dig og trænge ind på dig fra alle sider. De skal jævne dig med jorden og dine børn sammen med dig, og de vil ikke efterlade sten på sten i dig, fordi du aldrig forstod, at tiden var kommet for Guds tilsyn med dig.

Så gik han ind i templet og begyndte at smide de handlende ud: Der står skrevet, sagde han til dem, *mit hus skal være et bedehus*. Men I har gjort det til et fristed for røvere!

Hver dag underviste han i templet. Men ærkepræsterne og teologerne gik efter at få ham slået ihjel. Det samme gjorde spidserne i folket. Dog kunne de ikke finde ud af hvordan, for hele folket hang ved ham og lyttede til, hvad han sagde.

Om Jesus' myndighed

En dag, hvor han underviste folk i templet og fortalte om frihedsbudskabet, kom ærkepræsterne og teologerne hen til ham sammen med de ældste, og de spurgte ham: Fortæl os, med hvilken autoritet du gør dette. Hvem er det, der har givet dig denne myndighed?

Jeg vil også gerne spørge jer om en sag, svarede han dem, fortæl mig: Johannes' dåb, kom den fra Himlen eller fra mennesker?

De drøftede sagen indbyrdes og sagde: Siger vi fra Himlen, vil han spørge, hvorfor vi ikke troede på ham, men siger vi fra mennesker, vil hele folket stene os, for de er overbevist om, at Johannes var en profet. Så de svarede, at de ikke vidste hvorfra den kom.

Så vil jeg heller ikke fortælle jer, med hvilken autoritet jeg gør, hvad jeg gør, sagde Jesus til dem.

De onde vinbønder

Så gav han sig til at fortælle folket følgende historie: Der var en mand, der plantede en vingård og lejede den ud til vinbønder. Så rejste han udenlands for en længere periode. Da tiden kom, sendte han en slave til vinbønderne, så de kunne overdrage ham noget af vingårdens høst. Men vinbønderne sendte ham tomhændet bort efter at have gennembanket ham. Manden blev ved og sendte endnu en slave, men også ham sendte de tomhændet bort efter at have gennembanket og ydmyget ham. Manden fortsatte dog og sendte en tredje, men også ham sårede de og smed ud.

Hvad skal jeg dog gøre? tænkte vingårdens herre. Nåh jo, jeg sender min elskede søn. Ham vil de nok respektere.

Men da de fik øje på sønnen, gav vinbønderne sig til at drøfte indbyrdes: Det her er arvingen, sagde de, lad os slå ham ihjel, så vingården kan blive vores. Så smed de ham ud af vingården og slog ham ihjel.

Hvad vil vingårdens herre mon nu gøre med dem?

Han vil komme og smadre disse vinbønder og forære vingården til andre.

Da de hørte det, sagde de: Det sker aldrig!

Hvad betyder så dette, som står skrevet, sagde han, mens han så på dem, *den sten, som bygherrerne forcastede, den er blevet hovedbjørneste*? Enhver, som falder over den sten, vil blive kvæstet, men den, den falder på, ham vil den knuse til støv.

I det øjeblik forsøgte teologerne og ærkepræsterne at lægge hånd på ham, men de var alligevel bange for folket. De forstod jo nok, at han fortalte denne historie imod dem.

Cæsars mønt

De holdt så øje med ham og sendte spioner, der foregav at være retfærdige, så de kunne få ham til at sige noget forkert og således udlevere ham til øvrigheden og til guvernørens myndighed.

Nu spurgte de ham så: Mester, vi ved, at du taler og underviser korrekt og ikke ligger under for nogen, men lærer Guds vej på sandhedens grund. Er det tilladt os at betale skat til Cæsar – ja eller nej?

Han gennemskuede imidlertid deres rænker og sagde til dem: Vis mig en denar. Hvis billede og inskription er der på den?

Cæsars, sagde de.

Så giv Cæsar tilbage, hvad der er Cæsars – og giv Gud, hvad der er Guds.

For øjnene af folket var de ude af stand til at få ham til at falde i, så de undrede sig bare over hans svar og sagde ikke mere.

Om opstandelsen

Nu kom der så nogle saddukæere hen til ham. Det er dem, der går imod, at der findes en opstandelse, og de spørger ham så: Mester, Moses skrev til os, at hvis ens bror dør, mens han har en kone, men ingen børn, at så skal hans bror gifte sig med konen og skaffe sin bror afkom.³⁰²Nu var der syv brødre. Den første tog sig en kone, men døde barnløs. Både den anden og den tredje giftede sig med hende – ja, alle syv døde uden at få børn. Til sidst døde også konen. Hvem af dem vil hun nu være kone for i opstandelsen? Alle syv har jo været gift med hende.

Børn af denne tid gifter sig og bortgiftes, sagde han til dem, men de, som anses for værdige til den kommende tidsalder og til opstandelsen fra de døde, de hverken gifter sig eller bortgiftes, så lidt som de er i stand til at dø. For de er som engle – ja, de er *Guds* børn - børn af opstandelsen. Men at de døde bliver oprejst, viste Moses allerede ved tornebusken,³⁰³ når han kalder Herren for Abrahams, Isaks og Jakobs Gud. Gud er ikke Gud for de døde, men for de levende. Alle lever jo for ham.

Vel talt, Mester! svarede nogle af teologerne. De turde nemlig ikke længere spørge ham om noget.

Om teologerne

Til gengæld spurgte han dem: Hvordan kan teologerne påstå, at Messias er Davids søn? Selv siger David jo i Salmernes Bog: *Gud sagde til min Herre: Sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg stiller dine fjender som en fodskammel for dine fødder.* David kalder ham altså Herre. Hvordan kan han så være hans søn?

Mens hele folket lyttede, sagde han til disciplene: Vogt jer for teologerne, der gerne går omkring i lange kjoler, og som holder af at blive hilst på torvene og nyder de øverste pladser ved måltiderne. De opæder enkers hjem, mens de beder længe for et syns skyld. De vil få en endnu hårdere dom!

Da han så op, lagde han mærke til de rige, der lagde deres gaver i skatkammeret. Så fik han øje på en fattig enke, der lagde to lepta³⁰⁴ i.

Jeg kan godt fortælle jer, sagde han, at den der enke lagde mere i end alle de andre. For de gav alle ud af deres overflod, mens hun gav af sin fattigdom – alt, hvad hun ejede.

Om de sidste tider

Da nogle talte om templet, hvordan det var smykket med smukke sten og tempelgaver, sagde han: Med hensyn til det, I beundrer, så skal der komme dage, hvor sten ikke vil ligge på sten – alt vil være brudt ned.

Hvornår vil dette ske, Mester? spurgte de, og hvad er tegnet på, at det skal til at ske?

Pas på, I ikke bliver forført, sagde han, for mange skal komme i mit navn og sige: Det er mig! eller: Tiden er nær! Dem skal I ikke følge. Når I hører om krig og oprør, så bliv ikke forskrækkede. Det er nødvendigt, at den slags sker først. Men det er ikke enden. Folk skal rejse sig mod folk - kongerige mod kongerige. Der vil komme store jordskælv, hungersnød og pest mange steder. Frygtelige ting skal ske og store tegn fra Himlen. Men før alt dette vil de lægge hånd på jer - de vil forfølge jer og udlevere jer til synagoger og fængsler og føre jer frem for konger og guvernører på grund af mit navn. Det vil ende som et vidnesbyrd for jer. Læg jer derfor på sinde, at I ikke på forhånd skal tænke over, hvordan I skal forsvare jer, for jeg vil give jer mund og mæle og visdom, som alle de, der går imod jer, hverken kan modstå eller modsige. I vil blive udleveret selv af forældre, brødre, slægtninge og venner, og nogle af

³⁰² Egentlig: 'oprejse sæd'.

³⁰³ Se 2. Mosebog kap. 3.

³⁰⁴ Se note 75

jer vil de slå ihjel – ja, I vil blive afskyet af alle på grund af mit navn - dog ikke et hår på jeres hoved skal gå tabt. Gennem jeres udholdenhed, skal I vinde livet.

Når I ser Jerusalem omringet og belejret, så ved I, at hendes ødelæggelse er nær. Så skal de, som er i Judæa flygte op i bjergene, og de, som befinder sig midt i byen, skal se at komme ud. De, som er på landet, skal ikke tage ind i byen. For det er hævnens tid, hvor alt, hvad der er skrevet, skal opfyldes.

Stakkels dem, der venter sig, og som giver bryst i de dage, for der vil komme stor elendighed over jorden og vrede mod dette folk. Ja, de skal falde for sværdet og blive ført som fanger til de fremmede folk, og hele Jerusalem vil blive trampet ned af de fremmede, indtil de fremmedes tid er omme.

Og der skal ske tegn i sol og måne og stjerner, og på jorden skal folkene ængstes i fortvivlelse over havets brølen og bølgerne rasen. Mennesker skal falde om af angst og bange anelser om det, der kommer over jorden, for Himlenes kræfter skal rystes.

Og så – ja, da skal de se Menneskesønnen komme i skyen med kraft og stor stråleglans. Men når dette begynder at ske, da skal I se op og løfte jeres hoveder, for jeres forløsning nærmer sig.

Så fortalte han dem en historie: Betragt figentræet – ja, alle træerne. Så snart I ser, de springer ud, ved I, at sommeren allerede er nær. På samme måde når I ser dette ske, så ved I, at Guds rige er nær. Ja, jeg kan fortælle jer, at denne generation ikke vil være borte, før alt dette sker. Himlen og jorden skal forgå, men min fortælling vil aldrig forgå!

Vær opmærksomme, så jeres hjerter ikke tynges af tømmermænd og fuldskab eller hverdagens bekymringer, så Dagen ikke pludselig kommer over jer som en fælde. For den *kommer* over alle, som bor over hele jorden. Våg hele tiden og bed om, at I må få styrke til at undfly alt, hvad der skal ske og til at stå fast overfor Menneskesønnen.

Jesus var i templet om dagen, hvor han underviste, men om natten gik han ud. Natten tilbragte han på det bjerg, der hedder Olivenbjerg. Tidligt hver morgen kom hele folket til ham i templet for at høre ham.

Judas' forræderi

Festen for de usyrede brød – den som kaldes Påske – nærmede sig. Ærkepræsterne og teologerne søgte at få Jesus slået ihjel, for de frygtede for, hvad folket kunne finde på. Så tog Satan ved Judas, som kaldes Iskariot, og som regnedes blandt De Tolv. Han gik hen og talte med ærkepræsterne og lederne af tempelvagten om, hvordan han kunne udlevere ham til dem. Det blev de glade for, og de blev enige om at han skulle have penge for det. Det indvilligede han i og begyndte at søge efter en lejlighed til at udlevere ham til dem uden at det kom til opløb.

Påskemåltidet

Så oprandt dagen for de usyrede brød – den dag, hvor påskelammet skulle ofres. Jesus sendte Petrus og Johannes afsted med besked om, at de skulle gå hen og tilberede påskelammet til dem, så de kunne spise det.

Hvor vil du have, at vi skal tilberede det? spurgte de.

Hør her, sagde han til dem, når I kommer ind i byen, møder I en mand, der bærer en krukke vand. Følg efter ham ind i det hus, hvor han går ind. Så skal I sige til husets herre: Mesteren spørger dig: Hvor er det værelse, hvor jeg kan spise påskelammet sammen med mine disciple? Så vil han vise jer op til et stort rum, hvor der allerede er dækket op. Der skal I tilberede det.

Så gik de bort og fandt det, ganske som han havde sagt til dem. Derpå tilberedte de påskelammet.

Da timen kom, lagde han sig til bords sammen med sine apostle og han sagde til dem: Hvor har jeg længtes efter at spise dette påskelam sammen med jer, før jeg skal lide. Jeg kan fortælle jer, at jeg aldrig mere skal spise af lammet, før det hele bliver fuldendt i Guds rige.

Så tog han et bæger, takkede og sagde: Tag dette bæger og del det mellem jer, for jeg siger jer: fra nu af skal jeg aldrig mere drikke af vinens frugt, før Guds rige kommer.

Og han tog et brød, takkede, brækkede det over, gav dem det og sagde: Det her brød er mit legeme, som gives hen for jeres skyld. Spis det til minde om mig.

På samme måde tog han bægeret efter måltidet og sagde: Dette bæger er den nye pagt med Gud ved mit blod, som flyder for jeres skyld.

Men se! Den hånd, som skal udlevere mig, er sammen med min egen her på bordet. Ja, Menneskesønnen går bort, sådan som det er bestemt, men arme det menneske, der udleverer ham.

Så begyndte de at udsørge hinanden om, hvem af dem det dog kunne være, som skulle gøre sådan noget.

Det kom også til diskussion imellem dem om, hvem af dem, der skulle anses for størst. Men han sagde til dem: Folkenes konger hersker over deres undersåtter, og de, der udøver myndighed over dem, kaldes velgørere. Sådan skal det ikke være blandt jer. Nej, den største iblandt jer, lad ham være som den yngste, og lederen som den, der tjener. Hvem er størst? Den, der sidder til bords eller den, der tjener? Er det ikke den, der sidder til bords? Men jeg er midt iblandt jer som én, der tjener. I har til gengæld holdt fast ved mig i mine trængsler, og ligesom min far har tildelt mig riget, tildeler jeg jer, at I skal spise og drikke ved mit bord i mit rige og sidde på troner og dømme Israels tolv stammer.

Simon, Simon! Hør her, Satan krævede, at I alle skulle sigtes som hvede, men jeg bad for dig, at dit mod ikke skulle svigte. Og du! når du er kommet til dig selv, så styrk dine brødre!

Herre! sagde han til ham, sammen med dig er jeg rede til at gå i fængsel – ja, i døden!

Jeg kan fortælle dig, Petrus: sagde han, hanen galer ikke i dag, før du har benægtet tre gange, at du kender mig.

Han sagde også til dem: Dengang jeg udsendte jer uden pung og taske og sandaler, manglede I da noget?

Intet, svarede de.

Men nu, sagde han, nu skal den, der har en pung, tage den med sig – på samme måde med en taske. Og den, som intet har, bør sælge sin kappe og købe sig et sværd. For jeg siger jer: Det, som er skrevet, skal gå i opfyldelse på mig: *Han blev regnet blandt de lovløse*. Også for mit vedkommende går det mod enden.

Se, Herre! sagde de, her er to sværd.

Så er det nok! sagde han til dem.

Tilfangetagelse

Da han var kommet ud, gik han som sædvanlig til Olivenbjerget sammen med sine disciple. Da de kom hen til stedet, sagde han til dem: Bed om, at I ikke falder i fristelse.

Selv trak han sig tilbage fra dem omkring et stenkast, faldt på knæ og bad: Far, hvis du vil, så lad dette bæger gå forbi mig – dog, ske ikke min vilje, men din!

Nu viste en engel fra Himlen sig for ham og styrkede ham, for han kom i dødsangst og bad heftigere, så hans sved blev som tyktflydende bloddråber, der faldt til jorden. Da han rejste sig fra bønnen og kom hen til sine disciple, opdagede han, at de lå og sov af ren og skær bedrøvelse.

Hvorfor sover I? spurgte han dem, rejs jer og bed om, at I ikke må falde i fristelse!

Mens han endnu talte, se, så kommer der en flok gående hen imod dem, og forrest gik han, der hedder Judas, en af De Tolv. Da han nærmede sig Jesus for at kysse ham, sagde Jesus til ham: Judas dog! Forråder du Menneskesønnen med et kys?

Da de, der var sammen med Jesus, så, hvad der var ved at ske, spurgte de: Skal vi gribe til sværd, Herre? Så huggede en af dem til ærkepræstens slave, så hans højre øre røg af.

Så er det nok! sagde Jesus, og han rørte ved øret og helbredte ham. Så sagde han til dem, der var kommet ud efter ham – ærkepræsterne, lederne af tempelvagten og de ældste: I er draget ud med sværd og køller, som om vi var røvere. Hver dag stod jeg sammen med jer i templet, uden at I lagde hånd på mig. Men dette er jeres øjeblik, hvor mørket har magten.

Så arresterede de ham og førte ham bort. De bragte ham ind i ærkepræstens hus.

Fornægtelse

Imidlertid fulgte Petrus efter på afstand, og da de havde tændt et bål midt i gården og sat sig ved det, satte Petrus sig midt imellem dem. Nu var der en pige, der fik øje på ham, mens han sad i lysskæret. Hun stirrede på ham og sagde: Han her var også sammen med ham.

Men han benægtede og sagde: Jeg kender ham ikke, kvindemenneske!

Kort efter var der en anden, der fik øje på ham og sagde: Du er da også én af dem.

Vel er jeg ej, menneske! sagde Petrus.

Omkring en time senere var der en anden, der insisterede og sagde: Det er rigtigt nok! Han her var også med ham. Han er jo galilæer.

Jeg aner ikke, hvad du taler om, menneske, sagde Petrus.

I samme øjeblik, mens han endnu talte, galede hanen. Og Herren vendte sig om og så på Petrus, så han blev mindet om Herrens ord, dengang han sagde til ham: Før hanen galer i dag, vil du fornægte mig tre gange. Så gik han udenfor og græd som pisket.

For rådet

De mænd, som holdt Jesus fanget, gjorde nar ad ham og slog ham. Efter at have tilhyllet ham, sagde de: Profeter så! Hvem var det, der gjorde nar ad dig? Mange andre forhønelser rettede de imod ham.

Om morgenen samledes folkets ældsteråd sammen med ærkepræsterne og teologerne. De førte ham frem for synedriet og sagde: Hvis du er Messias, så sig os det!

Om jeg så siger det, vil I alligevel ikke tro på det, sagde han til dem, og hvis jeg spørger, vil I heller ikke svare. Men fra nu af vil Menneskesønnen sidde ved Guds krafts højre hånd.

Du er altså Guds søn!? sagde de alle sammen.

I har selv sagt, at det er jeg, sagde han til dem.

Hvad skal vi med flere vidnesbyrd? sagde de. Vi har jo selv hørt det af hans egen mund!

Så rejste de sig alle sammen og førte ham hen til Pilatus.

For Pilatus

Nu begyndte de at anklage Jesus:

Denne mand har vi grebet i at forføre vores folk og i at ville forhindre os i at betale skat til Cæsar. Han har også sagt om sig selv, at han er en salvet konge.

Er du judæernes konge? spurgte Pilatus ham.

Det siger du, svarede han ham.

Jeg finder ingen skyld hos dette menneske, sagde Pilatus så henvendt til ærkepræsterne og skarerne.

Men de råbte op og sagde:

Han ophidser folket med sin undervisning i hele Judæa lige fra Galilæa og hertil.

Da Pilatus hørte det, spurgte han, om manden var galilæer, og da han havde fået bekræftet, at han stammede fra Herodes' myndighedsområde, sendte han ham hen til Herodes, som også var i Jerusalem i de dage.

Da Herodes så Jesus, blev han overmåde glad, for gennem længere tid ville han gerne møde ham, fordi han havde hørt om ham, og han håbede at se ham udføre et mirakel. Han stillede ham derfor en mængde spørgsmål, men Jesus svarede ham ikke et ord. Til gengæld fremførte ærkepræsterne og teologerne voldsomme anklager mod ham, så da Herodes sammen med sine soldater havde hånet ham og gjort nar ad ham, iførte de ham en skinnende hvid kappe og sendte ham tilbage til Pilatus.

Den dag blev Herodes og Pilatus gode venner. Tidligere var der nemlig fjendskab mellem dem.

Nu sammenkaldte Pilatus ærkepræsterne og rådsmedlemmerne og folket og sagde til dem: I har ført dette menneske til mig som én, der forfører folket, men hør her, efter at have vurderet ham indgående i jeres påhør, har jeg ikke fundet nogen skyld hos dette menneske med hensyn til det, I anklager ham for. Det samme mener Herodes, som har sendt ham tilbage til os, så hør nu efter: han har intet gjort, som fortjener dødsstraf! Nu vil jeg give ham en reprimande og løslade ham. (Han var jo nødt til at løslade dem én, fordi det var højtid). Imidlertid råbte de alle sammen: Tag ham væk! – løslad os hellere Barabbas!

Barabbas var blevet kastet i fængsel på grund af et oprør, der havde været i byen og på grund af mord. Atter en gang tilkaldte Pilatus dem, fordi han ønskede at løslade Jesus, men de råbte op og skreg: Korsfæst! Korsfæst ham!

Hvad ondt har han dog gjort? sagde han til dem for tredje gang, intet har jeg fundet hos ham, der gjorde ham skyldig til døden. Så nu giver jeg ham altså en reprimande og løslader ham.

Så begyndte de med høje råb at kræve af ham, at Jesus blev korsfæstet, og deres råb fik efterhånden overtaget, så Pilatus til sidst besluttede, at deres krav skulle opfyldes. Han løslod ham, der var kastet i fængsel for oprør og mord, sådan som de forlangte, og Jesus udleverede han, så de kunne gøre med ham, som de ville.

Henrettelsen

Da de var ved at føre ham væk, greb de Simon, en mand fra Kyrene, der kom ude fra marken. Ham tvang de til at bære korset bagved Jesus. Der var en stor del af folket, der fulgte efter ham – bl.a. kvinder, der slog sig selv og sang klagesange over ham. Men Jesus vendte sig om mod dem og sagde: Græd ikke over mig, Jerusalems døtre – nej, græd over jer selv og over jeres børn. For hør her: der kommer dage, hvor de skal sige: Velsignet være de ufrugtbare – de moderliv, som ikke fødte og de bryster, som ikke gav mælk. Da skal de sige til bjergene: Styrtd ned over os! Til højene: Begrav os! For gør de sådan her ved det saftige træ, hvad vil der da ske med det visne?

De førte også andre – det var to forbrydere – ud sammen med ham for at blive henrettet, og da de kom til det sted, der kaldes *Kranios*, korsfæstede de ham dér sammen med forbryderne, den ene til højre og den anden til venstre for ham. Hans tøj fordelte de mellem sig ved at trække lod om det.

Folket stod og så på, og nogle rådsmedlemmer spottede ham: Andre har han befriet, sagde de, lad ham nu befri sig selv, hvis han virkelig er Guds Messias, den udvalgte selv.

Også soldaterne gjorde nar ad ham. De kom hen til ham med noget sur vin og sagde: Hvis du virkelig er judæernes konge, så befri dig selv.

Der var jo opsat en indskrift over ham: Dette er judæernes konge.

En af de korsfæstede forbrydere spottede ham: Er du ikke Messias? sagde han, så befri dig selv og os med.

Frygter du slet ikke Gud? svarede den anden ham irettesættende. Du er dog under den samme dom, og vi er det med rette, for vi får, hvad vi har fortjent for det, vi har gjort.

Jesus! sagde han så, husk mig, når du kommer til dit rige.

Jeg kan godt sige dig, sagde han til ham, i dag skal du være sammen med mig i Paradis.

Det var allerede hen ved middagstid, da der kom mørke over hele jorden indtil ved tretiden, fordi solen formørkedes. Ydermere flængedes forhænget, der hang i templet, midt igennem. Da råbte Jesus med høj røst: Far, i dine hænder overgiver jeg min ånd.

Da han havde sagt sådan, udåndede han.

Da centurionen så, hvad der skete, lovpriste han Gud og sagde: Dette menneske var en sand retfærdig. Alle skarerne, der var stimlet sammen til dette skue, slog sig for brystet og vendte hjem, da de så, hvad der skete. Alle hans bekendte havde imidlertid stillet sig på afstand for at se på sammen med de kvinder, der havde fulgt ham fra Galilæa.

Begravelsen

Se, nu var der en mand, der hed Josef. Han var medlem af rådet og en god og retskaffen mand, der ikke var enig i rådets beslutning og deres handlinger. Han var fra Arimathæa, en af judæernes byer, og han længtes efter Guds rige. Han gik hen til Pilatus og bad om Jesus' legeme, og da han havde taget det ned, svøbte han ham i fint linned og lagde ham ind i en gravhule, udhugget i klippen, hvor der aldrig havde ligget nogen før. Det var forberedelsesdag. Sabbatten stundede til.

Kvinderne, som havde fulgtes med ham fra Galilæa, så gravhulen og hvordan hans legeme blev lagt ind. Da de var vendt tilbage, tilberedte de vellugtende olier og myrra, men på sabbatten holdt de sig i ro ifølge budet.

Jesus' opstandelse

Til gengæld kom de meget tidligt ud til gravhulen på den første dag i ugen med de vellugtende olier, de havde tilberedt. Da opdagede de, at stenen var væltet fra gravhulen, og da de gik ind, kunne de ikke finde vor Herre Jesus' legeme. Mens de var i vildrede om det hele, stod der pludselig to mænd hos dem i lysende tøj. De blev bange og bøjede deres ansigter mod jorden.

Hvorfor søger I den levende blandt de døde, sagde de til dem, han er ikke her, han er blevet oprejst. Husk, hvordan han talte til jer, mens I endnu var i Galilæa – om at Menneskesønnen skulle udleveres i syndige menneskehænder og korsfæstes, men på den tredje dag skulle han opstå.

Så kom de i tanke om, hvad han havde sagt, og de vendte tilbage fra graven og fortalte det hele til De elleve og til alle de andre. Det var Maria Magdalene og Johanna og Maria, Jakobs mor og de andre, der var sammen med dem, der fortalte dette til apostlene, men deres fortælling forekom dem at være det rene vrøvl, og de troede ikke på dem. Men Petrus rejste sig alligevel og løb hen til gravhulen, og da han bøjede sig ind, så han kun linnedet, der lå for sig selv. Så gik han hjem, mens han undrede sig over, hvad der mon var sket.

På vej til Emmaus

Se, to af disciplene var samme dag på vej til en landsby, der lå en halv snes kilometer³⁰⁵ fra Jerusalem. Den hed Emmaus. De drøftede med hinanden alt det, der var sket, og mens de diskuterede, kom Jesus pludselig hen og slog følge med dem. Dog var deres øjne tillukkede, så de ikke genkendte ham.

Hvad er det, I går og snakker med hinanden om? spurgte han dem. De stoppede op med dystre miner, og en af dem, Kleopas, sagde til ham: Er du den eneste i Jerusalem, der ikke ved, hvad der er sket i byen i disse dage?

Hvad da? sagde han.

Det med Jesus nazareneren, sagde de, en profet, der var stærk i tale og handling både overfor Gud og overfor hele folket - hvordan vore ærkepræster og rådsmedlemmer udleverede ham til at blive

³⁰⁵ Egentlig: 60 stadier.

dødsdømt og korsfæstede ham. Vi håbede jo, at det var ham, der skulle befri Israel. Nå, men oven i alt dette er det nu tredjedagen, efter at det skete, og nu har nogle af vore kvinder bragt os helt ud af fatning, for de var tidligt i morges taget hen til gravhulen, men de fandt ikke hans legeme, og så kom de og fortalte, at de i et syn havde set engle, som sagde, at han lever. Nogle af dem, der var sammen med os, løb så hen til gravhulen og fandt det, ganske som kvinderne havde fortalt. Men ham selv så de ikke. Åh, hvor er I dog tåbelige og sendrægtige i jeres hjerter til at stole på det, som profeterne allerede har sagt, sagde han til dem. Skulle Messias virkelig ikke lide og indgå til sin guddommelighed? Så gik han ud fra Moses og alle profeterne og udlagde for dem det, som handlede om ham selv i alle skrifterne.

Da de nærmede sig den landsby, de var på vej til, lod han som om, han ville gå videre, men de nødte ham og sagde: Blev dog hos os, for det går mod aften - dagen hælder allerede.

Det var så, da han havde lagt sig til bords med dem - da han tog brødet, velsignede det, brækkede det over og gav dem det - at deres øjne åbnedes, så de genkendte ham. Og da blev han usynlig for dem. Men de sagde til hinanden: Brændte ikke vores hjerter i os, dengang han talte til os på vejen og åbnede skrifterne for os?

Syn for sagn og himmelfart

Så brød de op med det samme og vendte tilbage til Jerusalem. De fandt De Elleve og de andre forsamlede og fik at vide, at Herren virkelig var oprejst og var blevet set af Simon. Selv beskrev de nøje, hvad der var sket på vejen, og hvordan de genkendte ham, da han brækkede brødet over. Endnu mens de talte, stod Jesus selv midt iblandt dem.

Fred være med jer! sagde han.

De blev rystende bange og mente, de så en ånd.

Hvorfor er I rystede? sagde han, hvorfor opstår der tvivl i jeres hjerter? Se mine hænder og fødder. Det er virkelig mig! Rør ved mig, så kan I se, at en ånd ikke har kød og knogler, sådan som jeg har.

Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og fødder. Men da de endnu ikke kunne hengive sig til glæden, men blot stod og måbede, sagde han til dem: Har I noget spiseligt her?

Så gav de ham noget stegt fisk, og det tog han og spiste for øjnene af dem. Så sagde han til dem: Som jeg fortalte jer, mens jeg endnu var sammen med jer, så skal alt, hvad der er skrevet om mig i Moseloven og profeterne og i salmerne opfyldes.

Derpå åbnede han deres sind, så de kunne forstå skrifterne, og han sagde til dem: Således står der skrevet: Messias skal lide og opstå af døde på den tredje dag. I hans navn skal der forkyndes omvendelse til tilgivelse for alle folk - med udgangspunkt i Jerusalem. Det skal I skal være vidner om. Og hør her, jeg sender det, som min far lovede, over jer. Men I skal blive i byen, indtil I bliver iført kraft fra det høje.

Så tog han dem med udenfor - til Bethania - hvor han løftede hænderne og velsignede dem - og mens han velsignede dem, skiltes han fra dem og blev båret op til Himlen.

Efter at de havde kysset ham farvel, vendte de tilbage til Jerusalem med stor glæde. Hele tiden holdt de sig i templet, hvor de lovpriste Gud.

Apostlenes gerninger

Kære Theofilus.³⁰⁶ I min første afhandling har jeg skrevet om alt det, som Jesus fra begyndelsen gjorde og lærte, indtil den dag, hvor han blev optaget i Himlen. Forinden havde han dog instrueret sine udvalgte apostle gennem hellig ånd. Han viste sig nemlig levende for dem efter sin lidelse med mange beviser gennem fyrre dage, hvor han blev set af dem og talte om det med Guds rige.

Jesus' optagelse i Himlen

Mens apostlene var forsamlede, pålagde han dem, ikke at forlade Jerusalem, men at afvente vores Fars løfte, som han sagde: Det løfte, som I har hørt af mig. For Johannes døbte med vand, men I skal døbes med hellig ånd om ikke mange dage.

Mens de nu var sammen, spurgte de ham: Herre, er det så nu, du vil genoprette Riget for Israel?

Det er ikke op til jer at kende tider eller timer, som Gud Fader har fastsat i henhold til sin egen beslutning, sagde han til dem, men I vil få kraft, når den hellige ånd kommer over jer, og I skal blive mine vidner både i Jerusalem, i hele Judæa og Samaria – ja, helt til verdens ende.

Da han havde sagt sådan, blev han optaget til Himlen, mens de så på det, indtil en sky skjulte ham for deres øjne.

Da de således stod og stirrede op mod Himlen, mens han fór bort, se, så stod der to mænd ved siden af dem i hvide klæder.

Galilæere! sagde de, hvorfor står I og kigger ind i Himlen? Denne Jesus, som nu er optaget fra jer til Himlen, han skal komme igen på samme måde, som I så ham tage op til Himlen.

Så vendte de tilbage til Jerusalem fra det bjerg, som hedder Olivenbjerget, og som ligger tæt på Jerusalem – bare en sabbatsvej³⁰⁷ derfra. Da de var kommet ind i byen, gik de op på andensalen i den lejlighed, hvor de boede. Det var Petrus og Johannes og Jakob, Andreas, Filip og Thomas, Bartholomæus, Matthæus og Jakob Alfæus' søn, Simon Zeloten og Judas, Jakobs søn. Alle var de samstemmende og vedholdende i bønnen sammen med nogle kvinder og Jesus' mor, Mariam og sammen med hans brødre.

Judas' efterfølger

Det var på den tid Petrus stod frem midt blandt brødrene – der var vel forsamlet en flok på omkring 120 navngivne personer. Kære brødre, sagde han, Det var nødvendigt, at skriften blev opfyldt, sådan som den på forhånd ved den hellige ånd havde talt gennem Davids mund angående Judas, der blev bannerfører for dem, der arresterede Jesus. Han var jo en af os og var tildelt denne tjenestes lod. Manden købte så en mark for sin uretmæssige belønning, og her styrtede han ned, og brast på midten, så alle hans indvolde væltede ud. Det blev kendt for alle, der bor i Jerusalem, så de kaldte marken for *Hakeldama* på deres eget sprog – det betyder Blodmark.

Der står jo skrevet i Salmernes bog: *Lad hans bolig blive øde – ja, lad aldrig nogen bo på den.*

Og der står også skrevet: *Lad en anden overtage hans tilsynsembede.*

Derfor bør en af de mænd, der har været sammen med os i al den tid, vor Herre Jesus gik ind og ud iblandt os - lige fra Johannes Døberen til den dag, han blev optaget fra os til Himlen - blive et vidne sammen med os om hans opstandelse.

Så opstillede de to: Josef, som hed Barsabbas med tilnavnet Justus og så Matthias. De bad og sagde:

³⁰⁶ Antageligt den samme Theofilus, der optræder i indledningen til Lukasevangeliet. Muligvis en person, men måske snarere et slags kælenavn for de forsamlinger, fortællingerne henvender sig til. Navnet betyder Guds ven. Forfatteren til Apostelfortællingen er formentlig den samme som til Lukasevangeliet.

³⁰⁷ Den afstand, det var tilladt en jøde at gå på sabbatten – ca. 2000 skridt.

Du, Herre, som kender alles hjerter, vis os, hvem af de to, du har valgt til at overtage dette embede og apostolat, som Judas vendte sig fra til sin egen ulykke.

De trak nu lod, og loddet faldt på Matthias, som så blev regnet sammen med de elleve apostle.

Hellig ånd

Da pinsedagen³⁰⁸ oprandt, var de alle forsamlede det samme sted, da der pludselig kom en lyd fra Himlen som af et kraftigt vindstød, og det fyldte hele huset, hvor de sad. Tunger, der var som ild, viste sig for dem, og de fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. De blev alle fyldt af hellig ånd og begyndte at tale på andre sprog, alt efter hvad ånden skænkede dem af udtryk.

Nu boede der i Jerusalem gudfrygtige mænd fra alle folkeslag under Himlen. Da denne lyd så opstod, stimlede mængden sammen og blev ganske forvirret, fordi de alle hørte dem tale på deres eget sprog. De blev ude af sig selv af forundring.

Hør, er alle de, som taler ikke galilæere? sagde de, men hvordan kan vi så alle sammen forstå dem på vores eget modersmål – alle vi partere, medere og elamitter – vi, der hører hjemme i Mesopotamien, i Judæa og Kappadokien, Pontus og Asien, Frygien og Pamfylien, Egypten og dele af Libyen ned mod Kyrene – ja, vi herboende romere, judæere og proselytter, kretere og arabere – alle hører vi dem tale om Guds storhed på *vores* sprog.

De var alle ude af sig selv og rådvilde, og de spurgte hinanden, hvad dette mon skulle føre til, mens andre gjorde nar og mente, at de bare var fulde af sød vin.

Petrus' prædiken

Så rejste Petrus sig op sammen med De Elleve, og med høj røst sagde han til dem:

Judæere! – ja, alle I, som bor i Jerusalem! Dette skal I vide - og mærk jer mine ord: Disse mænd er langt fra berusede, som I tror – klokken er jo kun ni. Nej, dette er opfyldelsen af profeten Joels udsagn: *Det skal ske i de sidste dage, siger Gud, at jeg vil udgyde min ånd over alverden, så jeres sønner og døtre skal profetere. Jeres unge skal se syner - jeres gamle opleve drømmesyner. Ja, selv over mine slaver og slavinder vil jeg udgyde min ånd i de dage, så de skal prædike. Der skal ske undere oppe i Himlen og tegn nede på jorden med blod og ild og røg. Solen skal vendes til mørke og månen til blod, før Guds store dag oprinder og åbenbares. Og da skal enhver, som påkalder sig Guds navn, blive frelst.*

Israelitter! Hør disse ord: Jesus nazaræeren, en mand, der blev udpeget for os af Gud gennem kraftfulde undere og tegn, som Gud udvirkede gennem ham her midt iblandt jer, sådan som I også ved – han, som ifølge Guds forudbestemte vilje blev udleveret ved hjælp af lovløse – ham, I har korsfæstet og dræbt – *ham* har Gud oprejst efter at have forløst dødens veer, for det var umuligt for døden at holde ham fast. Det er jo ham, David taler om, når han siger:

Jeg havde altid Gud for øje. han er ved min højre hånd, så jeg aldrig skal rystes. Derfor frydede mit hjerte sig, og min tunge jublede – ja, også mit legeme skal bo i håb. For du vil ikke efterlade mit liv i Hades – din fromme vil du ikke lade opleve fordærv. Du har lært mig livets veje at kende – du vil fylde mig med velbehag for dit ansigt.

Kære brødre! Må det være mig tilladt at tale ligeud til jer om patriarken David. Han døde og blev begravet, og hans gravmæle findes hos os den dag i dag. Han var altså en profet og da han vidste, at Gud med en ed havde tilsvoret ham, at en af hans lænders frugt skulle sætte sig på hans trone, omtalte han, hvad han allerede havde set, angående Messias' opstandelse, at han ikke skulle efterlades i Hades, så lidt som hans legeme skulle opleve fordærv. Det var Jesus, som Gud oprejste, hvilket vi alle kan bevidne. Nu er han så ophøjet til Guds højre hånd og har taget imod den hellige ånd, der blev lovet

³⁰⁸ Egentlig: den 50. dag. – dvs. efter påske.

ham af hans far, og den har han så udgydt, som I både kan se og høre. David steg jo ikke op til Himlen, men siger selv:

Gud sagde til min Herre: Sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg får sat dine fjender som en fodskammel for dine fødder. Så skal da hvert hus i Israel for alvor erkende, at denne Jesus, som I korsfæstede, har Gud gjort til både Herre og Messias.

Da de hørte dette, stak det dem i hjertet, så de spurgte Petrus og de øvrige apostle:

Kære brødre! Hvad skal vi gøre?

Læg jeres liv om, sagde Petrus til dem, og lad jer hver især døbe i Jesus Messias' navn til så I kan få tilgivelse for jeres svigt, så vil I modtage den hellige ånds gave. For løftet gælder både jer og jeres børn – ja, alle dem, der er langt borte, og som Jahve vor Gud vil kalde til sig.

Også med mange andre fortællinger vidnede han for dem, og sagde blandt andet:

Lad jer befri fra denne forkvaklede slægt.

Så blev de, der godtog hans fortælling, døbt, og den dag blev der tilføjet omkring tre tusind sjæle.

Åndens frugt

Imidlertid var de meget optagede af apostlenes lære - af fællesskabet, nadveren³⁰⁹ og bønnerne. Alle og enhver var grebet af ærefrygt, og det kom til mange undere og tegn ved apostlene. Alle de hengivne boede sammen og havde alting fælles. De solgte gerne deres ejendom og gods og fordelte det til alle - alt efter, hvad enhver havde behov for. Hver dag kom de engagerede og samdrægtigt i templet, mens de fejrede nadver i hjemmene, hvor de holdt måltid med hjertelig glæde og oprigtighed. De lovpriste Gud og vandt hele folkets gunst. Og hver dag føjede Herren nogle til, som blev frelst.

Helbredelse af en lam

Ved bedetiden klokken tre om eftermiddagen gik Petrus og Johannes op til templet. Der var der en mand, der havde været lam fra fødslen af. Hver dag blev han båret hen og sat op ad den dør, der kaldes Den skønne Dør, for at han kunne bede om lidt barmhjertighed fra dem, der gik ind i templet. Da han fik øje på Petrus og Johannes, der var ved at gå ind i templet, bad han dem om at vise lidt barmhjertighed med ham.

Se på os! sagde Petrus og Johannes, mens de så fast på ham. Så så han på dem i forventning om at få noget af dem.

Sølv og guld ejer jeg ikke, sagde Petrus så, men hvad jeg har, det giver jeg dig: I Jesus Messias' nazaraerens navn rejs dig og gå!

Så greb han ham ved hånden og rejste ham op. Med det samme blev hans fødder og ankler stærke, så han sprang op og stod og gik, og han fulgtes med dem ind i templet, hvor han gik og sprang omkring og lovpriste Gud. Hele folket så ham springe omkring og lovprise Gud. De genkendte ham som ham, der plejede at sidde op ad Den skønne Dør i templet og bede om barmhjertighed, og de blev fyldt af undren og henrykkelse over det, der var sket med ham.

Petrus' tale til folket

Mens han således holdt sig tæt ved Johannes og Petrus, stimlede hele folket sammen om dem ved den søjlegang, der kaldes Salomons Søjlegang. De var ude af sig selv af bestyrtelse. Da Petrus opdagede det, holdt han en tale til folket: Israelitter! Hvorfor undrer I jer over dette? Hvorfor stirrer I på os, som om vi ved egen kraft eller fromhed havde fået denne mand til at gå?

³⁰⁹ Egentlig 'brydelsen af brødet'.

Abrahams, Isaks og Jakobs Gud – vores fædres Gud – har ophøjet sin tjener, Jesus – ham, I udleverede og fornægtede overfor Pilatus, dengang han besluttede sig for at løslade ham. Ja, I fornægtede den hellige og retfærdige og forlangte at få udleveret en morder. Dermed dræbte I Livets Fyrste – han, som Gud til gengæld oprejste af døde, hvilket vi alle kan bevidne. Det er gennem inderlig tillid til hans navn – ja, ved hans navn, er denne mand, som I ser og også kender, blevet rask. Det var det livsmod, som er kommet gennem Jesus, der skænkede ham hans førlighed i alles påsyn.

Og nu, kære brødre! Jeg ved godt, at I handlede ud af uvidenhed, ligesom jeres rådsherrer også gjorde det. Men således opfyldte Gud, hvad han tidligere havde forkyndt gennem alle profeterne: at hans salvede skulle lide.

Så læg jeres liv om – omvend jer, så jeres sviigt kan blive udvisket – så vederkvægensens tid må oprinde fra Guds ansigt, så han udsender Messias Jesus, som for længst er særligt udvalgt for jer. Han bør være i Himlen, indtil det bliver tid for genoprettelsen af alting – den genoprettelse, Gud talte om gennem sine hellige profeter lige fra tidernes begyndelse.

Moses sagde for eksempel:

Jabve jeres Gud vil oprejse en profet som mig blandt jeres brødre. Ham skal I lytte til i alt, hvad han fortæller jer. Ja, enhver, som ikke vil lytte til denne profet, skal udryddes af folket.

Alle profeterne lige fra Samuel og alle de senere, der sagde noget, har forkyndt disse dage. I er sønner af profeterne og af den pagt, som Gud indgik med vores fædre, da han sagde til Abraham: *I dit afkom skal alle jordens slægter velsignes.*

Det er først og fremmest for *jeres* skyld, Gud har oprejst sin tjener og udsendt ham til jer med sin velsignelse for at vende hver enkelt bort fra jeres onde handlinger.

For rådet

Mens de talte til folket, blev de pludselig overfaldet af præsterne, chefen for tempelvagten og saddukæerne, der var stærkt oprevne over, at de underviste folk og i Jesus forkyndte opstandelsen fra de døde. De arresterede dem og satte dem i forvaring til næste morgen, eftersom det allerede var aften. Men mange af dem, der havde hørt talen, blev grebet af nyt mod, så medlemsantallet steg til omtrent fem tusinde.

Næste morgen samledes rådsmedlemmerne, de ældste og teologerne i Jerusalem med ærkepræsten Ananias og Kaiafas og Johannes og Alexandros – ja, alle af ærkepræstelig slægt. Så fremstillede de dem midt iblandt dem og forhørte dem: Med hvilken myndighed eller i hvis navn har I gjort dette?

Da blev Petrus fyldt med hellig ånd og sagde til dem: Folkets rådsmedlemmer og ældste! Eftersom vi i dag forhøres på grund af en velgerning mod en syg mand, som er blevet helbredt, så skal I – ja, hele Israels folk – vide, at det er i Jesus Messias' - nazaræernes navn. Det var ham, I korsfæstede – ham, Gud oprejste fra de døde. Det er ved ham, denne mand står rask for øjnene af jer. Han er den sten, som ikke blev regnet for noget af jer husbyggere, men som er blevet hovedhjørnesten. Der findes ingen frelse i nogen som helst anden, så lidt som der gives noget andet navn blandt mennesker under Himlen, der kan frelse os.

De blev slået af forundring over Petrus' og Johannes' frimodighed, da det gik op for dem, at de var ulærde jævne folk, og så genkendte de dem som dem, der plejede at være sammen med Jesus. Da de tilmed så den helbredte mand stå sammen med dem, kunne de ikke sige dem imod. Så befalede de dem at forlade synedriet, hvorefter de konfererede med hinanden:

Hvad skal vi stille op med disse mennesker? sagde de, det er jo klart, at de har udført et tegn, som er blevet kendt af alle, der bor i Jerusalem. Det kan vi ikke nægte. Men for at det ikke skal spredes mere ud blandt folket, så lad os true dem til ikke at sige mere til noget menneske på grundlag af dette navn. Så kaldte de dem ind og forbød dem at udtale sig endsige undervise i Jesus Messias' navn.

Men Petrus og Johannes svarede dem: Døm selv om det er rigtigt for Guds ansigt at lytte mere til jer end til Gud, men for os er det umuligt ikke at tale om det, vi har set og hørt.

Efter at have truet dem, løslod de dem imidlertid uden at have fundet ud af, hvordan de skulle straffe dem. Det skyldtes folket, for alle lovpriste Gud på grund af det skete. Den mand, helbredelsestegnet var udført på, var over fyrre år.

Forsamlingens takkebøn

Da de var blevet løsladt, tog de hen til deres egne og fortalte om alt det, ærkepræsterne og de ældste havde sagt. Da de havde hørt det råbte de alle som én til Gud: Enerådende Herre! Du, som har skabt Himlen og jorden og havet og alt, hvad der findes i dem – du, som gennem vores far, din tjener David, ved hellig ånd har sagt: *Hvorfor fnyste folkene – hvorfor beskæftigede folket sig med tomhed? Jordens konger rejste sig, og fyrsterne samlede sig imod Jahve og imod hans salvede.*

Ja, de samlede sig i sandhed i denne by mod din hellige tjener Jesus, som du salvede - Herodes såvel som Pontius Pilatus sammen med de fremmede folk og Israels folk – for at udføre, hvad din hånd og vilje i forvejen havde bestemt. Og nu, Herre, se til deres trusler og skænk dine slaver at kunne fortælle din fortælling med frimodighed. Stræk din hånd ud, så der sker helbredelse, tegn og undere i din hellige tjener, Jesus' navn.

Efter at de havde bedt indtrængende, rystedes stedet, hvor de var samlet, og alle blev fyldt af hellig ånd, så de fortalte Guds fortælling med frimodighed.

Fællesskabet

For de mange hengivne var hjerte og sjæl ét. Ikke én påstod, at noget af hans ejendom var hans eget – nej, alt var fælles for dem. Med stor kraft aflagde apostlene vidnesbyrdet om vor Herre Jesus' opstandelse og stor nåde kom over dem alle sammen. Der var heller ingen trængende iblandt dem, for når alle de, som ejede jordstykker eller boliger, solgte, kom de med beløbene for det, de havde solgt og lagde dem for apostlenes fødder, og så blev det fordelt til enhver, alt efter, hvad man havde behov for. Således Josef, med tilnavnet Barnabas (hvilket oversat betyder Trøstens Søn) – en levit af cypriotisk afstamning. Han havde en mark, som han solgte, og så kom han med pengene og lagde dem for apostlenes fødder.

Ananias og Safira

Til gengæld var der en mand, der hed Ananias, der sammen med sin kone Safira solgte en ejendom. I samråd med sin kone lagde han noget af prisen til side og kom så med resten og lagde den for apostlenes fødder.

Ananias! sagde Petrus til ham, hvorfor har Satan fyldt dit hjerte, så du løj overfor den hellige ånd og lagde noget af prisen for jordstykket til side? Var det måske ikke dit, og blev det ikke solgt, mens du ejede det? Hvordan kan det så være, du kom på den slags? Det er ikke for mennesker, du har løjet, men for Gud!

Da Ananias hørte de ord, faldt han om og udåndede, og alle, som hørte om det, blev meget bange. Nogle unge mænd rejste sig op og tildækkede ham. Så bar de ham ud og begravede ham.

Omkring tre timer senere dukkede hans kone op. Hun vidste ikke, hvad der var sket.

Sig mig, sagde Petrus så til hende, solgte I jordstykket for dette beløb?

Ja, dette beløb, svarede hun.

Hvordan kan det dog være, sagde Petrus til hende, at I ligefrem er blevet enige om at udfordre Herres ånd? Hør, fodtrinnene af dem, der begravede din mand, er lige udenfor døren. De vil også bære dig ud. Så faldt hun om på stedet og udåndede for hans fødder. Da de unge mænd kom ind, fandt de hende død. Så bar de hende ud og begravede hende ved siden af hendes mand.

En massiv frygt bredte sig nu i hele forsamlingen til alle dem, der hørte om det.

Forsamlingen vokser

Ved apostlenes hænder skete der mange tegn og undere i folket, og alle som én holdt de til i Salomons søjlegang. Ingen fra øvrigheden³¹⁰ vovede at slutte sig til dem, men folket hyldede dem. Og hvad mere er, så føjedes hele tiden flere til, som hengav sig til Herren – masser af både mænd og kvinder. Ja, de bar ligefrem de syge ud på gaderne og lagde dem på bårer og måtter, så Petrus' skygge kunne falde på nogle af dem, når han gik forbi.

Nu begyndte også masser af folk fra byerne omkring Jerusalem at samles medbringende deres syge og de, som var plaget af urene ånder. De blev alle helbredt.

For rådet igen

Nu rejste ærkepræsten sig sammen med alle dem, der var med ham fra saddukæernes side, fulde af harme. De arresterede apostlene og satte dem i offentlig forvaring. Men en Guds engel åbnede i løbet af natten fængselsdørene, førte dem ud og sagde: Gå hen og stil jer i templet og fortæl denne livsalige fortælling til folket. Efter at have hørt, hvad han sagde, kom de tidligt om morgenen til templet, hvor de begyndte at undervise.

Da nu ærkepræsten og hans følge var stået op, sammenkaldte de synedriet og ældsterådet for alle Israels sønner. De sendte så bud til fængslet, om at apostlene skulle hentes. Men da tjenerne kom derhen, fandt de dem ikke i fængslet. Så vendte de tilbage og aflagde beretning: Vi fandt fængslet låst på alle måder, sagde de, og vagterne stod ved dørene, men da vi åbnede dem, fandt vi ingen indenfor.

Da chefen for tempelvagten og ærkepræsterne hørte denne fortælling, kom de i vildrede om, hvad dette mon skulle føre til. Da kom der nogen og berettede for dem: Hør her, de mænd, som I satte i fængsel, de står og underviser folket i templet.

Straks tog chefen for tempelvagten afsted sammen med tjenerne og hentede dem – dog ikke med magt, eftersom de var bange for, at folket ligefrem skulle stene dem. Da de havde hentet dem, stillede de dem for rådet, hvor ærkepræsten forhørte dem: Vi forbød jer på det strengeste at undervise i dette navn, sagde han, og se, nu har I fyldt Jerusalem med jeres lære, og I er besluttede på, at bringe dette menneskes blod over os.

Man bør adlyde Gud mere end mennesker, svarede Petrus og apostlene. Vores fædres Gud oprejste Jesus, som I ryddede af vejen ved at hænge ham op på et træ. Ham har Gud gjort til fyrste og befrier ved at ophøje ham til sin højre hånd, så han kunne skaffe omvendelse og tilgivelse til Israel. Og vi – vi er vidner om denne fortælling sammen med den hellige ånd, som Gud skænkede dem, der betragter ham som deres Herre.

Da de hørte dette, skar det dem i hjertet, og de var opsatte på at klynge dem op. Men én i synedriet rejste sig – det var en farisæer, der hed Gamaliel. Han var højt agtet som jurist af hele folket, og nu forlangte han, at man midlertidigt skulle sende folk udenfor. Så henvendte han sig til rådet:

Israelitiske mænd! Pas nu på, hvad I er i færd med at gøre mod disse folk. For ikke længe siden stillede Theudas sig op og erklærede, at han var noget særligt, og henved 400 mænd sluttede sig til ham. Han blev ryddet af vejen, og alle, som troede på ham, blev spredt – ja, de blev tilintetgjort. Efter ham stillede Judas Galilæeren sig op – det var i folketællingens dage – og fik folk til at følge sig. Også han blev udryddet, og alle, som troede på ham, blev spredt. Med hensyn til det, som sker nu, vil jeg bare sige til jer: Hold jer fra disse mennesker! Lad dem være! For hvis denne plan eller dette værk stammer fra

³¹⁰ Egentlig: 'ingen af de øvrige' (*loiþos*), men det giver ikke mening i forhold til det følgende.

mennesker, så vil det gå i opløsning af sig selv. Men stammer det fra Gud, kan I alligevel ikke opløse dem, med mindre I vil anses for at bekæmpe Gud selv.

De lod sig så overtale af ham, og efter at have hidkaldt apostlene, lod de dem piske og forbød dem at tale i Jesus' navn. Derefter løslod de dem.

Så forlod de synedriet, alt imens de frydede sig over, at de var blevet anset for værdige til at blive vanæret for Navnets skyld. Uophørligt underviste de og forkyndte frihedsbudskabet om Messias Jesus hver dag - i templet såvel som i hjemmene.

En strid bilægges

Mens disciplenes antal således voksede, opstod der imidlertid utilfredshed blandt hellenisterne ³¹¹ i forhold til hebræerne, fordi deres enker blev overset ved den daglige tjeneste.

Så sammenkaldte De Tolv alle disciplene.

Det går ikke, at vi opgiver Guds fortælling for at tjene ved bordene, sagde de, derfor skal I udpege syv mænd iblandt jer med et godt omdømme, og som er fyldt med ånd og visdom. Dem vil vi så indsætte i dette arbejde. Selv vil vi til gengæld være fuldt og helt optagede af bønner og tjenesten omkring fortællingen.

Denne tale behagede dem alle sammen, så de udvalgte Stefanos, en mand fuld af inderlig hengivenhed og hellig ånd – dertil Filip, Prokoros, Timon, Parmenas og Nikolaos, en proselyt fra Antiokia. Så fremstillede de dem for apostlene, som bad og lagde hænderne på dem.

Guds fortælling udbredtes mere og mere og antallet af disciple i Jerusalem voksede stærkt, så selv en stor del af præsterne blev grebet af hengivenhed.

Stefanos anklages

Stefanos, der var fuld af nåde og kraft, udførte imidlertid store tegn og undere i folket. Men så var der nogle af dem fra den synagoge, der kaldes 'De frigivnes', der stod frem sammen med nogle fra kyrenæernes og alexandrinernes synagoge og nogle fra Kilikien og Asien, og de gav sig til at diskutere med Stefanos. Dog kunne de ikke stille noget op mod den ånd og visdom, han talte med. Så fik de i al hemmelighed nogle mænd til at påstå, at de havde hørt ham komme med hånlige udtalelser om Moses – ja, om Gud selv. Således skabte de uro både i folket og hos de ældste og teologerne. Siden hen overfaldt de ham og bortførte ham til Synedriet, hvor de fremstillede falske vidner, som hævdede:

Dette menneske holder ustandseligt taler imod det hellige sted og imod loven. Vi har for eksempel hørt ham sige, at Jesus, denne hersens nazoræer, vil nedbryde dette sted og forandre, de skikke, Moses har overleveret til os.

Alle, som sad i Synedriet, så ufravendt på ham, og de bemærkede, at hans ansigt var som en engels.

Nu sagde ærkepræsten til Stefanos: Forholder dette sig således?

Stefanos' forsvarstale

Israelitter, sagde han så, brødre og fædre. Hør nu her: Stråleglansen fra Gud viste sig for vores far Abraham, mens han var i Mesopotamien, endnu før han bosatte sig i Karan, og han sagde til ham: *Forlad dit land og din slægt og kom herover til det land, som jeg vil vise dig.* Da han så havde forladt kaldæernes land, bosatte han sig i Karan. Og efter at hans far var død, fik Gud ham flyttet til denne jord, hvor I nu bor. Dog gav han ham hverken lod eller del i landet - end ikke en fodsbred – men han lovede at skænke det som ejendom til ham og til hans afkom efter ham – skønt han var barnløs.

³¹¹ Det vil sige de græsktalende judæere.

Derpå sagde Gud: *Hans afkom skal være udlændinge på fremmed jord. Man vil gøre dem til slaver og mishandle dem i 400 år, men det folk, de måtte trække under, vil jeg domme. Men bagefter skal de slippe ud og dyrke mig på dette sted.*

Og Gud skænkede ham omskærelsens pagt. Derpå fik han Isak, som han omskar på ottendedagen, og Isak fik Jakob og Jakob de tolv patriarker.

Patriarkerne blev skinsyge på Josef, så de solgte ham til Egypten. Gud var dog med ham og udfriede ham af alle hans trængsler og skænkede ham yndest og visdom overfor Faraos, Egyptens konge, så han indsatte ham som leder over Egypten og over hele sit hus.

Så kom der hungersnød og stor elendighed over hele Egypten og i Kanaan, så vores fædre ingen føde kunne finde. Da Jakob så hørte, at der var brød i Egypten, udsendte han vores fædre første gang. Anden gang det skete, blev Josef genkendt af sine brødre, og Josefs afstamning blev afsløret for Faraos. Derpå sendte Josef bud og indbød sin far Jakob og hele hans slægt på i alt 75 sjæle til at flytte derover.

Jakob rejste så ned til Egypten, hvor han døde ligesom vores fædre. De blev flyttet til det gravminde, som Abraham havde købt for et beløb af Hamors sønner i Sikem.

Som tiden nærmede sig for opfyldelsen af det løfte, Gud havde givet Abraham, voksede folket og blev talrigt i Egypten, indtil der fremstod en ny konge, som ikke kendte Josef. Han udtænkte en snedig plan mod vores slægt og mishandlede vore fædre, idet han tvang dem til at sætte deres spædbørn ud, for at de skulle omkomme. Det var på den tid, Moses blev født. Han var usædvanlig smuk og blev opfostret i tre måneder i sin fars hus. Da han så blev sat ud, tog Faraos datter ham til sig og opfostrede ham som sin egen søn. Moses blev således oplært i al Egyptens visdom og blev stærk i tale og handling.

Da han så var blevet fyrré år gammel, fik han lyst til at besøge sine brødre, Israels sønner. Her så han en, der blev mishandlet, så han forsvarede ham og hævnede den stakkels mand ved at slå egypteren ned. Han mente vel, at hans brødre forstod, at Gud ved hans indgriben var ved at redde dem, men det begreb de intet af. Næste dag viste han sig nemlig for dem, mens et par af dem var oppe at slås. Han prøvede at få dem til at holde fred ved at sige: Mænd! I er jo brødre. Hvorfor mishandler I så hinanden? Men han, der var ved at mishandle sit medmenneske, stødte ham fra sig.

Hvem har sat dig til at være vores leder og dommer? spurgte han. Vil du nu gøre det af med mig, sådan som du gjorde det af med ham ægypteren i går?

Efter den svada flygtede Moses. Han boede som fremmed i Midjan, hvor han senere fik to sønner.

Da endnu fyrré år var gået, viste en engel sig for ham i en brændende tornebusk. Det var i ørkenen tæt ved Sinajbjerget. Da Moses fik øje på den, undrede han sig over, hvad han så, men mens han gik hen for at se nærmere på det, lød Herres stemme: Jeg er dine forfædres, Abrahams, Isaks og Jakobs Gud.

Moses kom til at ryste og bæve og turde ikke undersøge det nærmere.

Tag sandalerne af dine fødder, sagde Jahve til ham, for det sted, du står på, er hellig grund. Alt alt for tydeligt har jeg set hvordan mit folk i Egypten bliver mishandlet, og jeg har hørt deres suk. Derfor er jeg kommet ned for at hente dem ud. Så kom nu her, så jeg kan sende dig til Egypten.

Så den samme Moses, som de fornægtede, dengang de sagde: Hvem har sat dig til at være vores leder og dommer? ham udsendte Gud som både leder og befrier ved hjælp af den engel, der viste sig for ham i tornebusken. Det var ham, der førte dem ud, efter at have udført undere og tegn både i Ægypten, ved Det røde Hav og i ørkenen gennem fyrré år. Det var den samme Moses, der sagde til Israels sønner:

Gud skal fremstille en profet for jer – en af jeres brødre ligesom mig.

Det var ham, der, mens han var i forsamlingen i ørkenen, var sammen med den engel, der talte med ham på Sinajbjerget – ligesom med vores fædre. Ja, han modtog levende guddomsord, som skulle gives videre til os. Det var ham, vores fædre ikke ville høre på – nej, de stødte ham fra sig og vendte deres hjerter mod Egypten, dengang de sagde til Aaron: Lav guder til os, som kan går foran os. For ham Moses, som førte os ud af Egypten, ham aner vi ikke, hvad der er sket med.

Så lavede de en kalv i de dage, og de bragte ofre til afgudsbilledet, mens de frydede sig over deres hænders værk. Men Gud vendte sig fra dem og lod dem dyrke en himmelsk hærske af guder, sådan som det er skrevet i Profeternes Bog: *I fyrré år i ørkenen frembar I ingen slagtedyrl eller slagtofre, Israels Hus – nej, det var Moloks³¹² telt og guden Raifans³¹³ stjerne, I bar på – billeder, I gjorde jer for at dyrke dem. Derfor flytter jeg jer over på den anden side af Babylon.*

Vidnesbyrdets telt var hos vores fædre i ørkenen, sådan som den, der talte med Moses havde arrangeret det, ganske som han havde set det. Og vores fædre bragte det med sig, dengang de overtog landet under Josva - det land, som var besat af de folk, som Gud drev bort fra vores fædres ansigt lige indtil Davids dage. David fandt nåde for Guds ansigt og bad om at finde en bolig for Jakobs Gud. Det blev dog Salomon, der byggede et hus til ham. Imidlertid bor Den Højeste ikke i huse bygget af hænder, som profeten siger: *Himlen er min trone, jorden er min fodsommel. Hvilket hus vil I bygge til mig, spørger Jahve - hvilket sted er mit hvilested? Er det ikke min hånd, der har skabt alt dette?*

Stivnakker! Uomskårne i jeres hjerter og ører! Altid står I imod den hellige ånd – ganske som jeres fædre. Hvem af profeterne, har jeres fædre ikke forfulgt? De dræbte dem, som forud forkyndte om Den Retfærdiges komme – han, som I nu har forrådt og myrdet. I, som modtog loven, der var foreskrevet af engle – men I overholdt den aldrig!

Stefanos henrettes

Da de hørte dette, skar det dem i hjertet, så de blev fyldt af vrede mod ham. Opfyldt af hellig ånd stirrede han imidlertid mod Himlen, hvor han så Guds stråleglans og Jesus, der stod ved Guds højre hånd.

Nej, tænk, sagde han, jeg kan se Himlene helt åbne og Menneskesønnen stående ved Guds højre hånd. Så råbte og skreg de og holdt sig for ørerne, mens de alle som én kastede sig over ham. Så drev de ham udenfor byen og stenede ham. Vidnerne lagde deres overtøj for fødderne af en ung mand, der hed Saulus. Ja, de stenede Stefanos, mens han bad: Herre Jesus! Tag imod min ånd.

Så knælede han ned og råbte med høj røst: Herre! Tilregn dem ikke denne synd.

Da han havde sagt dette, sov han ind - og Saulus var glad over hans henrettelse.

Forfølgelse og opbrud

Samme dag kom det til en større forfølgelse af forsamlingen i Jerusalem, så alle med undtagelse af apostlene blev spredt over Judæa og Samaria.

Nogle fromme mænd bar nu Stefanos til graven under højlydt klage. Saulus derimod begyndte at pine og plage forsamlingen ved at gå fra hus til hus og slæbe både mænd og kvinder ud og få dem sat i fængsel.

De adspredte rejste imidlertid omkring og forkyndte frihedsbudskabet. Således Filip, der var kommet ned til byen Samaria, hvor han forkyndte om Messias for dem. Folk hengav sig alle som en til det, Filip fortalte. De hørte efter og så de tegn, han gjorde. Mange af dem havde nemlig urene ånder, der råbte op og skreg, før de kom ud. Mange lamme og vanføre blev helbredt, så der opstod stor glæde i den by.

Simon Mager

Der var en mand, der hed Simon. Han var forinden begyndt at udøve magi i byen, og hensatte Samarias befolkning i forbavselse. Han mente selv, han var noget stort, og alle fra den mindste til den største blev imponeret af ham og sagde: Han er Guds mægtige kraft.

³¹² Molok betyder egentlig 'kongen'. En ammonitisk gud, der bl.a. krævede børneofringer.

³¹³ Et andet navn for den romerske gud Saturn.

Det var fordi, han gennem længere tid havde forbløffet dem med sine magiske evner, de holdt sig til ham. Men da de så faldt for Filip, der fortalte frihedsbudskabet om Guds rige og Jesus Messias' navn, blev både mænd og kvinder døbt. Selv Simon overgav sig og efter at være blevet døbt, holdt han sig til Filip. Han var imponeret over tegnene og de store mirakler, der skete.

Da apostlene i Jerusalem forstod, at Samaria havde taget imod Guds fortælling, sendte de Petrus og Johannes til dem. Da de var kommet derned, bad de for dem, for at de kunne få hellig ånd. Den var nemlig endnu ikke kommet over nogen af dem. De var jo kun blevet døbt i vor Herre Jesus' navn. Så lagde de hænderne på dem, så de modtog hellig ånd.

Da nu Simon så, at ånden blev givet i kraft af apostlenes håndspåleggelse, tilbød han dem penge.

Skænk også mig denne magt, sagde han, så den, jeg lægger hænderne på, må få hellig ånd.

11. Gid dit sølv må rådne op sammen med dig, sagde Petrus imidlertid til ham, eftersom du troede, at du kunne anskaffe dig Guds frie gave ved hjælp af penge. Du har hverken lod eller del i denne fortælling, for dit hjerte er ikke oprigtigt overfor Gud. Så omvend dig fra din ondskab og bed om, at dit hjertes tanke må blive tilgivet dig, for jeg forstår, det er opfyldt af bitter galde – ja, uret klæber til dig.

Bed I for mig til Herren, svarede Simon, så intet af, hvad I har sagt, skal ramme mig.

Efter at de således havde aflagt vidnesbyrd og fortalt Guds fortælling, vendte de tilbage til Jerusalem, mens de spredte frihedsbudskabet i mange af Samarias landsbyer.

Den etiopiske eunuk

Nu sagde Guds engel til Filip: Rejs dig op og tag sydpå ad den vej, der går fra Jerusalem ned til Gaza – det er en ørkenvej. Så rejste han sig op og tog af sted.

Men hør nu. En etiopier – en magtfuld eunuk hos etiopiernes dronning Kandake, som havde opsyn med alle hendes skatte, var taget til Jerusalem for at tilbede Gud, og var nu på vej tilbage. Han sad i sin vogn og læste profeten Jesajas. Så sagde ånden til Filip: Gå hen og hold dig til denne vogn!

Filip løb derhen, og han hørte ham læse profeten Jesajas.

Mon du nu også forstår det, du læser, spurgte han ham.

Hvordan skulle jeg kunne det, hvis ikke der er nogen, der vejleder mig? svarede han.

Så opfordrede han Filip til at komme op og sætte sig hos sig. Det stykke af skriften han læste, var dette: *Som et får, der føres til slagting – som et lam, der er stumt, når det klippes, således åbner han ikke sin mund.*

Lydmygelsen blev dommen over ham taget bort. Hvem vil kunne fortælle om hans slægt, når hans liv tages bort fra jorden?

Undskyld mig, spurgte eunukken Filip, hvem taler profeten således om? Om sig selv eller om en anden? Så tog Filip ordet, og idet han gik ud fra dette skriftsted, fortalte han frihedsbudskabet om Jesus for ham. Som de nu kørte hen ad vejen, kom de til noget vand, og eunukken udbryder:

Se, der er vand. Er der noget til hinder for, at jeg bliver døbt?

Han befalede så, at vognen skulle standse, og både Filip og eunukken gik ned i vandet. Så døbte han ham. Da de kom op af vandet, bortførte Herrens ånd Filip, så eunukken så ham ikke mere, men han fortsatte sin rejse med glæde.

Filip befandt sig en tid i Ashdod. På vejen videre forkyndte spredte han frihedsbudskabet i alle byerne indtil han nåede Cæsarea.

Saulus' omvendelse

Imidlertid skummede Saulus fortsat over af trusler og mord mod Herrens disciple. Således tog han hen til ærkepræsten og bad om breve fra ham til synagogerne i Damaskus. Fandt han så nogen, der fulgte Vejen³¹⁴ – mænd såvel som kvinder – kunne han føre dem til Jerusalem i lænker.

³¹⁴ *Vejen* er et synonym for den nye messiashengivenhed. Jf. Johannesevangeliet, hvor Jesus kalder sig selv for *vejen*, sandheden og livet.

Mens han nu var på vej og var ved at nærme sig Damaskus, blev han pludselig omstrålet af et lys fra Himlen. Han faldt til jorden og hørte en stemme, der sagde til ham: Saul! Saul, hvorfor forfølger du mig?

Hvem er du, Herre? spurgte han.

Det er mig, der er Jesus - ham du forfølger, sagde han, men rejs dig nu op og gå ind i byen, så vil du få at vide, hvad du skal gøre.

De mænd, der var på vej sammen med ham, tabte både næse og mund, for godt nok hørte de stemmen, men de kunne ikke se nogen. Så rejste Saulus sig op fra jorden, men da han åbnede øjnene, kunne han ikke se, så de førte ham ved hånden ind i Damaskus. I tre dage kunne han ikke se og han hverken spiste eller drak. Nu var der en discipel i Damaskus, der hed Ananias, og til ham sagde Herren i et syn: Ananias!

Her er jeg, Herre, svarede han.

Rejs dig op, sagde Herren til ham, og gå hen i den gade, som kaldes 'Den Lige'. I Judas' hus skal du spørge efter én, der hedder Saulus fra Tarsus. Han er nemlig i gang med at bede, og han har set en mand for sig ved navn Ananias komme ind og lægge hænderne på ham, så han må få sit syn igen.

Men Herre, svarede Ananias, jeg har hørt fra mange om denne mand, hvor meget ondt, han har forvoldt dine hellige i Jerusalem. Og her har han bemyndigelse fra ærkepræsterne til at lænke alle dem, der påkalder sig dit navn.

Gå blot, sagde Herren til ham, for denne mand er mit udvalgte redskab til at bære mit navn frem for både folkeslag og konger og Israels sønner. Jeg skal lære ham, hvor meget han skal udsættes for på grund af mit navn.

Så tog Ananias af sted. Han kom ind i huset og lagde hænderne på Saulus.

Saul, min bror, sagde han, det er Herren, der har sendt mig - ja, Jesus, som du så på vejen hertil - for at du må få dit syn igen og blive fyldt med hellig ånd.

Straks faldt der ligesom skæl fra hans øjne, så han kunne se igen. Så rejste han sig op og blev døbt. Da han havde fået noget at spise, kom han til kræfter, og han blev sammen med disciplene i Damaskus nogle dage. Lige fra begyndelsen forkyndte han om Jesus i synagogerne, at han er Guds søn.

Alle, der hørte det, blev ude af sig selv og spurgte:

Sig mig, er det ikke ham, der i Jerusalem har hærget dem, der påkalder sig dette navn, og som var kommet hertil for at føre dem i lænker til ærkepræsterne?

Modstand mod Saulus

Saulus blev imidlertid dygtigere og dygtigere, og han bragte judæerne i Damaskus helt fra koncepterne, når han argumenterede for, at Jesus er Messias. Til sidst drøftede judæerne muligheden for at gøre det af med ham, men deres anslag blev meddelt Saulus. Ydermere holdt de vagt ved byportene både dag og nat, for at gøre det af med ham, men de hengivne fik fat i ham om natten og firede ham ned via muren i en kurv.

Da han var kommet til Jerusalem, forsøgte han at slutte sig til disciplene, men de var alle sammen bange for ham, og troede ikke på, at han selv var blevet en hengiven. Så tog Barnabas sig af ham. Han tog ham med hen til apostlene og fortalte dem, hvorledes Saulus havde set Herren på vejen, og at han havde talt til ham - ja, hvordan han i Damaskus frimodigt havde talt i Jesus' navn.

Så blev han hos dem i Jerusalem. Han gik ud og ind hos dem, alt imens han frimodigt talte i Herrens navn. Han talte og diskuterede også med hellenisterne, men de var mest indstillet på at få ham ryddet af vejen. Da brødrene fandt ud af dét, førte de ham til Cæsarea og derfra sendte de ham til Tarsus.

I hele Judæa, Galilæa og Samaria havde forsamlingen nu fred, mens den opbyggedes og udviklede sig i ærefrygt for Herren – og tilskyndet af den hellige ånd voksede den.

Helbredelser i Lydda

Mens Petrus gennemrejste alle de forskellige egne, hændte det, at han også kom ned til de hellige, der boede i Lydda. Dér stødte han på en mand, der hed Æneas, og som havde ligget lam på en madras i otte år.

Æneas! sagde Petrus til ham, Jesus Messias helbreder dig. Så stå nu op og red selv din seng.

Så stod han op med det samme.

Alle, som boede i Lydda – ja, på hele Sarons slette, hørte om ham, og de omvendte sig til Herren.

I Joppe boede der en discipel, der hed Tabitha – det betyder gazelle.³¹⁵ Hun var altid optaget af at gøre gode gerninger og vise barmhjertighed. Men netop i de dage skete det, at hun blev syg og døde. Da de havde vasket hende, lagde de hende op i et værelse ovenpå.

Eftersom Lydda lå nær ved Joppe, og de hengivne hørte, at Petrus var dér, sendte de to mænd af sted til ham.

Skynd dig at komme hen til os, bad de ham.

Så rejste Petrus sig og gik af sted sammen med dem. Da de kom frem, førte de ham op i værelset ovenpå, og alle enkerne stillede sig ved siden af ham. De græd og græd og viste ham alt det undertøj og overtøj, som Gazellen havde lavet, mens hun var hos dem. Efter at have sendt alle udenfor, lagde Petrus sig på knæ og bad. Henvendt til liget siger han så: Tabitha! Stå op!

Hun åbnede øjnene, og da hun fik øje på Petrus, satte hun sig op. Han rakte hende hånden og fik hende op at stå. Så kaldte han på de hellige og på enkerne og præsenterede hende lyslevende for dem.

Det kom så ud over hele Joppe, så mange hengav sig til Herren.

Når Petrus senere kom til Joppe, blev han der gerne nogle dage hos en vis Simon Garver.

Mission blandt fremmede folk

Der var en mand i Cæsarea, der hed Kornelius. Han var centurion i den såkaldte *italienske* forlægning. Han var dertil både from og gudfrygtig sammen med hele sit hus og udøvede megen barmhjertighed blandt folk, mens han uophørligt bad til Gud. En eftermiddag – det var ved tretiden – så han aldeles tydeligt i et syn Guds engel komme hen til sig og sige: Kornelius!

Han stirrede på ham og sagde så med frygt og bæven: Hvad er der, Herre?

Dine bønner og din barmhjertighed er kommet op og har sat sig fast i Guds erindring, sagde han til ham, så find nu nogle mænd og send bud efter en vis Simon, som kaldes Petrus. Han er gæst hos en Simon Garver, der har et hus ved havet.

Så såre englen, der havde talt med ham, var forsvundet, tilkaldte han to af sine husslaver samt en hengiven soldat af dem, han hele tiden havde omkring sig. Dem forklarede han hele sagen og sendte dem så til Joppe.

Petrus' vision

Næste dag, mens de tre var på vej og nærmede sig byen, gik Petrus op på taget ved middagstid for at bede. Imidlertid blev han sulten og bad om noget at spise. Men mens de var ved at tilberede maden, kom han i ekstase. Han ser Himlen åben og ned daler en ting ligesom en stor dug, der blev holdt sammen i de fire hjørner, mens den blev sænket ned mod jorden. I den befandt sig alle dyr og krybdyr og alle Himlens fugle.

³¹⁵ *Dorkas* på græsk

En stemme sagde så til ham: Rejs dig Petrus! Slagt og spis!

Nej, aldrig i livet, Herre, sagde Petrus, jeg har jo aldrig nogensinde spist uindviet³¹⁶ eller uren mad.

Hvad Gud har rensset, skal du ikke kalde uindviet, lød stemmen igen tilbage til ham.

Dette gentog sig nu tre gange, og straks derefter blev tingen taget op i Himlen.

Se, mens Petrus stadig var i vildrede om, hvad det syn, han havde set, skulle betyde, så står de mænd ved porten, som Kornelius havde udsendt. De havde spurgt efter Simons hus. Nu råbte de så ind og forhørte sig, om Simon, som kaldes Petrus, var gæst dér. Mens Petrus således endnu spekulerede over synet, sagde ånden til ham: Hør her, der er tre mænd, der leder efter dig. Rejs dig nu og gå ned og følg bare med dem uden betænkeligheder, for det er mig, der har sendt dem.

Petrus gik så ned til mændene og sagde: Se her, det er mig, I leder efter. Hvad er grunden til, at I er kommet?

Det skyldes en centurion, der hedder Kornelius, sagde de, en retfærdig og gudfrygtig mand, som også har et godt omdømme i hele det jødiske folk. Han har af en hellig engel fået befaling af Gud om at sende bud efter dig, så du kan komme hjem til ham, og han kan høre, hvad du har at sige.

Så inviterede han dem indenfor og tog imod dem som gæster.

Petrus og Kornelius

Næste dag stod han op og tog af sted sammen med dem. Også nogle af brødrene fra Joppe tog med, og den følgende dag ankom de så til Cæsarea. Her ventede Kornelius på dem. Han havde indbudt sine slægtninge og nærmeste venner. Da så Petrus trådte ind, gik Kornelius ham i møde, faldt ned for hans fødder og kyssede dem. Men Petrus rejste ham op.

Bliv bare stående, sagde han, også jeg er kun et menneske.

Mens snakken således gik, kommer han ind og finder de mange, der er samlet. Så siger han til dem:

I ved sikkert alt om, hvor utilbørligt det er for en judæer at have samkvem med eller blot besøge nogen af anden afstamning. Men Gud har nu vist mig, at jeg ikke bør anse noget menneske for uindviet eller urent. Derfor kom jeg også uden indvendinger, da der blev sendt bud efter mig. Så nu vil jeg gerne vide, hvad der er årsag til, at I har sendt bud efter mig.

For fire dage siden, sagde Kornelius, var jeg om eftermiddagen i færd med at bede herhjemme. Pludselig står der en mand i strålende tøj foran mig og siger:

Din bøn er blevet hørt, Kornelius, og din barmhjertighed bliver husket for Guds ansigt. Send nu bud til Joppe og tilkald Simon, som kaldes Petrus. Han er gæst i Simon Garvers hus ved havet.

Straks sendte jeg bud efter dig, og hvor var det smukt af dig at komme. Nu er vi så alle samlet for Guds ansigt for at høre alt, hvad Herren har pålagt dig.

Så gik Petrus i gang med at fortælle:

Nu forstår jeg for alvor, at der ikke er personsanseelse hos Gud. Nej, i ethvert folk bliver den, som viser ham ærefrygt og udøver retfærdighed modtaget af ham. Han udsendte fortællingen til Israels sønner, idet fortalte frihedsbudskabet om fred gennem Jesus Messias, som er herre over alle. Ja, I kender den fortælling, som kom ud over hele Judæa efter at være begyndt i Galilæa omkring den dåb, som Johannes forkyndte – den om Jesus fra Nazareth, hvordan Gud salvede ham med hellig ånd og kraft – hvordan han gik omkring og gjorde godt og helbredte alle dem, der var undertrykt af djævelen, fordi Gud var med ham. Og vi er vidner om alt det, han gjorde både i Judæa og i selve Jerusalem – også om at de gjorde det af med ham ved at hænge ham op på et træ. Ham oprejste Gud på den tredje dag og lod ham fremstå synligt – ikke for hele folket, men for de vidner, der på forhånd var udvalgt af Gud. Det var os – ja, vi, som spiste og drak med ham efter at han var opstået af døde. Og han pålagde os at

³¹⁶ Egentlig 'fælles' (*koinos*).

forkynde for folket og for alvor vidne om, at han er den, som Gud har udset til at være dommer over levende og døde. Om ham fortæller samtlige profeter, at enhver, som hengiver sig til ham, skal modtage tilgivelse for sine svigt i hans navn.

Endnu mens Petrus var i gang med sin tale, faldt den hellige ånd på alle dem, der lyttede til fortællingen, så de blev ude af sig selv af forundring – såvel de trofaste blandt de omskårne, som de, der var kommet sammen med Petrus - fordi den hellige ånds frie gave også blev udgydt over fremmede folk. De hørte dem nemlig tale i tunger og ophøje Gud.

Så tog Petrus atter ordet: Der er vel ikke nogen, der vil forhindre, at disse mennesker, der har modtaget den hellige ånd, ligesom vi selv, bliver døbt med vand?

Derefter insisterede han på, at de skulle døbes i Jesus Messias' navn. Senere bad de ham om at blive der nogle dage.

Forsvar for missionen

Apostlene og de brødre, der var rundt om i Judæa, hørte nu, at også andre folk tog imod Guds fortælling. Så da Petrus kom til Jerusalem, begyndte de omskårne at diskutere med ham: Du er gået ind til mænd med forhud og har spist sammen med dem!?

Så begyndte Petrus at forklare sammenhængen for dem: Jeg var i byen Joppe, og mens jeg bad, kom jeg i ekstase og så i et syn en ting, der lignede en stor dug, som ved de fire hjørner blev sænket ned fra Himlen og kom helt hen til mig. Jeg stirrede på den og undersøgte den grundigt, og da så jeg alle jordens tamme og vilde dyr og krybdyrene og Himlens fugle, og jeg hørte en stemme, der talte til mig: Rejs dig op, Petrus! Slagt og spis!

Nej, aldrig i livet, Herre, svarede jeg, uindviet eller uren mad er aldrig kommet ind i min mund.

Hvad Gud har rensset, skal du aldrig kalde uindviet, svarede stemmen tilbage fra Himlen.

Dette gentog sig nu tre gange, og derefter blev det hele taget op i Himlen. Og tænk, i det samme stod der tre mænd ved det hus, vi boede i. De var udsendt til mig fra Cæsarea. Så sagde ånden til mig, at jeg bare skulle gå med dem uden betænkeligheder. Sammen med mig fulgtes seks brødre, og vi gik ind i denne Kornelius' hus.

Han fortalte os nu, hvordan han havde set en engel, der stod ved hans hus og sagde:

Send bud til Joppe og få fat i den Simon, som kaldes Petrus. Han har noget at fortælle dig, som kan frelse både dig og hele dit hus.

Da jeg så begyndte at tale, faldt den hellige ånd på dem – ganske som på os selv i begyndelsen, og jeg mindedes vor Herres tale, dengang han sagde: Johannes døbte med vand, men *I* skal døbes med hellig ånd.

Hvis nu Gud har givet den samme frie gave til dem, som han også har givet os, som har hengivet os til vor Herre Jesus Messias, hvem var så jeg, at jeg skulle stå i vejen for Gud selv?

Da de hørte dette, faldt de til ro – ja, de lovpriste Gud og sagde: Jamen, så har Gud også skænket andre folk omvendelsen til livet.

Mere mission blandt fremmede folk

De, som nu var blevet spredt for alle vinde på grund af den trængsel, der opstod i forbindelse med Stefanos, rejste omkring lige til Fønikien og Cypern og Antiokia, men de fortalte ikke fortællingen til andre end judæere. Imidlertid var der nogle af dem fra Cypern og Kyrene, der kom til Antiokia, og dér begyndte de også at sprede frihedsbudskabet om vor Herre Jesus for hellenisterne. Herrens hånd var med dem, så et stort antal overgav sig og vendte sig til vor Herre.

Rygtet om dem kom senere forsamlingen i Jerusalem for øre, så de sendte Barnabas til Antiokia. Da han var ankommet og havde oplevet Guds nåde, glædede han sig og tilskyndede alle til med hjertelig

inderlighed at blive i vor Herre. Han var nemlig et godt menneske, fuld af hellig ånd og livsmod. En ganske stor skare blev ved den lejlighed føjet til vor Herre.

Senere rejste Barnabas til Tarsus for at opsøge Saulus, og da han havde fundet ham, tog han ham med til Antiokia. Her blev de et helt år, hvor de var sammen med forsamlingen og underviste en hel del mennesker. Det var i øvrigt i Antiokia, at disciplene for første gang blev kaldt 'kristne'.³¹⁷

Hjælp til Judæa

På den tid kom der nogle profeter fra Jerusalem til Antiokia. En af dem – han hed Agabus – stod frem og gjorde det gennem den hellige ånd klart, at der ville komme en stor hungersnød over hele verden, hvilket også skete under Claudius.³¹⁸ Disciplene besluttede så – alt efter hvor godt de var stillet – at sende hjælp til de brødre, der boede i Judæa, hvilket de også gjorde. De sendte deres bidrag af sted til de ældste ved Barnabas' og Saulus' hånd.

Forfølgelse under Herodes

Det var på den tid, kong Herodes³¹⁹ indfangede nogle fra forsamlingen og mishandlede dem. Han henrettede bl.a. Jakob, Johannes' bror med sværdet, og da han erfarede, at det vakte glæde blandt judæerne, satte han sig for også at arrestere Petrus.

Det var i de usyrede brøds dage, og da han havde fået fat i ham, satte han ham i fængsel. Han overlod det til fire vagtskifter på hver fire soldater at bevogte ham, da han agtede at føre ham frem for folket efter Påske. Således sad Petrus bevogtet i fængslet, mens forsamlingen bad inderligt for ham.

Petrus' befrielse

Herodes skulle netop til at føre ham frem, men samme nat sov Petrus mellem to soldater, lænket med to lænker, samtidig med at vagter udenfor døren bevogtede fængslet. Men se, så står der pludselig en Guds engel og rummet blev helt oplyst. Han puffede Petrus i siden og vækkede ham:

Skynd dig at stå op, sagde englen til ham, mens lænkerne faldt af hans håndled, tag bæltet på og bind dine sandaler.

Da han havde gjort det, siger han til ham: Tag din frakke på og kom med mig.

Så gik han ud og fulgte efter ham, og han anede ikke om det, der skete ved hjælp af englen, skete i virkeligheden. Han tænkte, at det nok var et syn. Efter at have passeret den første og den anden vagt, nåede de til jernporten, der førte ind til byen. Den åbnede sig af sig selv for dem, og da de var kommet ud, gik de én gade frem. Her forlod englen ham uden videre.

Da Petrus var kommet til sig selv, sagde han: Nu ved jeg med sikkerhed, at Gud sendte sin engel og udfriede mig af Herodes' greb og af det, som det jødiske folk havde set frem til.

Således overbevist kom han til Marias hus – hun er mor til den Johannes, som kaldes Markus. Der var en del mennesker forsamlede i bøn. Da han bankede på døren i porten, kom en ung slavinde hen for at høre, hvem det var. Hun hed Rode. Da hun genkendte Petrus' stemme, blev hun så glad, så i stedet for at åbne porten løb hun ind og meddelte, at det var Petrus, der stod foran porten.

Du må være gal, sagde de til hende, men hun stod fast på, at det var rigtigt nok. Så må det være hans engel, sagde de. Petrus blev imidlertid ved med at banke, og da de endelig åbnede og så, at det var ham, blev de helt ude af sig selv. Så gjorde han tegn til dem med hånden om at tie stille og fortalte så, hvordan Gud havde ført ham ud af fængslet.

³¹⁷ *Khristianoï* – egentlig: kristianere.

³¹⁸ Romersk kejser, der regerede 41-54.

³¹⁹ Herodes Agrippa I (10 f.Kr. – 44 e.Kr.). Sønnesøn af Herodes d. Store. Fra 41-44 regerede han over hele sin farfars område.

Fortæl det videre til Jakob og brødrene, sagde han også. Så gik han ud igen og tog hen til at andet sted. Næste dag var der ikke så lidt bestyrtelse blandt soldaterne over, hvad der mon var blevet af Petrus, og efter at Herodes havde søgt efter ham uden at finde ham, befalede han, at vagterne skulle henrettes. Så forlod han Judæa og slog sig en tid ned i Cæsarea.

Herodes' død

Imidlertid lå Herodes i strid med Tyrus og Sidon.³²⁰ De henvendte sig derfor i fællesskab til ham, og efter at have overtalt Blastos, der var kongens kammerherre, anmodede de om fred, fordi deres land blev forsynet med levnedsmidler fra kongens land. På en fastsat dag iførte Herodes sig så sin kongelige dragt, satte sig i dommersædet og holdt en folketale til dem, så folket igen og igen udbrød: Det er Guds stemme – ikke et menneskes! Men øjeblikkeligt ramte Guds engel ham, fordi han ikke gav Gud æren. Han blev ædt op af maddiker og døde. Guds fortælling, derimod, voksede og udbredtes.

Barnabas og Saulus vendte nu tilbage fra Jerusalem, efter at have udført deres forehavende, og de havde Johannes med – ham, der blev kaldt Markus.

Udsendelsen af Barnabas og Saulus

I forsamlingen i Antiokia var der forskellige prædikanter og lærere. Udover Barnabas var der Simeon med tilnavnet Niger, Lukios fra Kyrene, Manaen, der var vokset op sammen med tetrarken Herodes – og så Saulus. Engang mens de holdt gudstjeneste og var fastende, sagde den hellige ånd: Udpeg mig nu Barnabas og Saulus til det arbejde, jeg har kaldet dem til. Så fastede de, bad med håndspåleggelse og lod dem tage af sted.

Mission på Cypern

Således udsendt af den hellige ånd tog de ned til Seleukia,³²¹ og derfra sejlede de til Cypern. Da de var kommet til Salamis forkyndte de Guds fortælling i judæernes synagoger. De havde i øvrigt Johannes med som medhjælper.

Efter at have rejst igennem hele øen lige til Pafos traf de en mand, der var seer – en falsk jødisk profet, som hed Bar Jesus. Han opholdt sig hos prokonsulen Sergios Paulus, der ellers var en forstandig mand. Han kaldte Barnabas og Saulus til sig, fordi han gerne ville høre Guds fortælling. Men denne seer, Elimas³²² – sådan oversættes hans navn nemlig - modarbejdede dem og søgte at vende prokonsulen bort fra sin tillid til Gud. Da så Saulus – det vil sige Paulus – direkte på ham fyldt med hellig ånd:

O, søn af djævelen selv, sagde han, så fuld af alskens list og bedrag, som afskyr enhver form for retfærdighed. Holder du da aldrig nogensinde op med at fordreje Guds rette veje? Nu skal du høre: Guds hånd kommer over dig, så du bliver blind og for en tid ikke skal se solen.

Øjeblikkeligt faldt der både tåge og mørke over ham, så han ravede omkring og ledte efter nogen til at føre sig ved hånden. Da prokonsulen så, hvad der var sket, overgav han sig tillidsfuldt. Han var slået af forundring over denne lære om Gud.

I Antiokias synagoge

Efter at Paulus og hans følge var sejlet af sted fra Pafos, kom de til Perge i Pamfylien.³²³ Her tog Johannes afsked med dem og vendte tilbage til Jerusalem. Fra Perge rejste de øvrige over land til Antiokia i Pisidien.³²⁴

³²⁰ Havnebyer i Fønicien

³²¹ Antiokias havneby

³²² Elimas betyder 'seer' på arabisk.

³²³ By og landskab i det nuværende sydlige Tyrkiet omkring byerne Antalya og Alanya.

³²⁴ By og landskab nord for Pamfylien. Ikke at forveksle med Antiokia i Syrien.

På sabbatten gik de ind i synagogen og satte sig. Da oplæsningen fra loven og profeterne var slut, sendte synagogeforstanderne bud hen til dem: Kære brødre, sagde de, hvis I har et opmuntrende ord til folket, så sig frem.

Så rejste Paulus sig op og vinkede med hånden: Israelitiske mænd, sagde han, og I, som frygter Gud,³²⁵ hør her: Det var dette folks - Israels - Gud, der udvalgte vore fædre. Han ophøjede folket i det fremmede – i Egypten – og med løftet arm førte han dem ud af landet. I omkring fyrre år bar han over med dem i ørkenen, og efter at have nedkæmpet syv forskellige folkeslag i Kanaan, fordelte han deres land ved lodtrækning. Derefter i omkring 450 år gav han dem dommere indtil profeten Samuel. Så forlangte de en konge, og Gud gav dem Saul i fyrre år. Han var søn af Kisj, en mand af Benjamins stamme. Derpå udskiftede han ham og indsatte David som deres konge. Det var om ham, han vidnede og sagde: *Jeg har fundet David, Isajs søn – en mand efter mit hjerte, som vil gøre alt, hvad jeg ønsker.* Af denne mands sæd, har Gud oprejst en redningsmand for Israel - nemlig Jesus – efter at Johannes Døberen i forvejen – før Jesus trådte ind på scenen - havde forkyndt omvendelsesdåb for hele Israels folk. Da Johannes så var ved at fuldføre sit levnedsløb, spurgte han: Hvem tror I, jeg er? Nej, det er ikke mig, men hør her: *efter mig kommer han, hvis sandal jeg ikke er værdig til at løse af fødderne.*

Kære brødre! Sønner af Abrahams slægt og de iblandt jer, der frygter Gud. Til os er fortællingen om denne frelse blevet sendt. De som boede i Jerusalem og deres ledere kendte ham nemlig ikke, så de opfyldte ordet fra profeterne, som læses op hver sabbat, og de fordømte ham. Og uden at have fundet nogen som helst dødssynd, forlangte de af Pilatus, at han skulle henrettes. Da de således havde fuldført alt, hvad der er skrevet om ham, tog de ham ned fra træet og lagde ham i en gravhule.

Men Gud oprejste ham af døde, og han blev set igennem flere dage af dem, som var rejst med ham fra Galilæa til Jerusalem – de, som nu er hans vidner overfor folket.

Nu forkynder vi så for jer frihedsbudskabet, at det løfte, som blev givet til fædrene, det har Gud opfyldt for deres børn – det vil sige os – ved at oprejse Jesus, sådan som det er skrevet i den anden salme: *Du er min søn, jeg har født dig i dag.* At han oprejste ham af døde, for ikke mere at vende tilbage til forrådnelse, har han udtrykt således: *De hellige og trofaste løfter til David, skænker jeg jer.* Derfor siger han også et andet sted: *Du vil ikke lade din hellige opleve forrådnelse.* Da David nu i sin egen tid havde tjent efter Guds vilje, sov han ind. Han blev lagt hos sine fædre og blev jo udsat for forrådnelse. Men han, som Gud oprejste blev aldrig udsat for forrådnelse.

I skal altså vide, kære brødre, at gennem ham meddeles I tilgivelse for jeres svigt – ja, for alt det, som I aldrig kunne frikendes for med Moseloven. Men ved *ham* frikendes enhver, som hengiver sig tillidsfuldt. Så tag jer i agt, at dette, som blev sagt af profeterne ikke skal komme over jer: *Se nu her, I som er fulde af foragt! Bliv bare bestyrkede og pak jer bort! For jeg – jeg udfører et værk i jeres tid – et værk, som I ikke ville tro på, selv om nogen forklarede det for jer.*

Da de gik ud, bad man dem om, at denne fortælling måtte blive fortalt for dem den følgende sabbat, og da forsamlingen var gået hver til sit, gik mange af judæerne og af de gudfrygtige proselytter med Paulus og Barnabas. De snakkede med dem og formanede dem til at forblive i Guds nåde.

Opgør med judæerne

Næste sabbat samledes næsten hele byen for at høre Guds fortælling. Men da judæerne så de mange mennesker, blev de rasende, og med hån og spot gik de imod alt, hvad Paulus sagde. Både Paulus og Barnabas sagde da ganske frimodigt: Det var nødvendigt, at Guds fortælling først blev fortalt for jer, men eftersom i støder den fra jer og ikke anser jer selv for værdige til det evige liv, ja, så må vi jo

³²⁵ Disse 'gudfrygtige' var hverken judæere eller omskærne, men folk fra forskellige steder, der havde interesse for jødedommen og derfor kom i synagogerne. Det var sandsynligvis dem, der kom til at udgøre hovedvægten i de nye kristne forsamlinger i diasporaen.

henvende os til andre folk. For således er det blevet os pålagt af Gud selv: *Jeg har sat dig som et lys for folkene, så du kan skabe frihed indtil jordens yderste grænser.*

Da de fremmede folk hørte dette, blev de glade. De roste Guds fortælling i høje toner og alle de, som var bestemt til evigt liv, hengav sig tillidsfuldt. Og Guds fortælling udbredtes over det ganske land.

Judæerne derimod ophidsede de fromme fornemme kvinder og byens spidser, og det kom til forfølgelse af Paulus og Barnabas, så de blev drevet ud af deres områder. Men de rystede blot støvet af fødderne mod dem og nåede til Ikonium.³²⁶Disciplene fyldtes til stadighed med glæde og hellig ånd.

I Ikonium

I Ikonium gik det til på samme måde, at de kom ind i judæernes synagoge og fortalte, så en stor flok af både judæere og hellenere overgav sig tillidsfuldt. Men de judæere, som ikke lod sig overbevise, ophidsede de andre folk og satte ondt i dem imod brødrene. En tid lang blev de der og fortalte frimodigt om Gud, der til gengæld bevidnede fortællingen om sin nåde, ved at gøre tegn og undere ved deres hænder. Imidlertid blev byens befolkning splittet, så nogle holdt med judæerne – andre med apostlene. Men da de erfarede, at det kom til opløb både blandt andre folk og judæerne sammen med deres ledere, i den hensigt at mishandle og stene dem, flygtede de til byerne Lystra³²⁷ og Derbe og det omliggende land i Lykaonien,³²⁸ og dér forkyndte de så frihedsbudskabet.

Mirakler i Lystra

I Lystra sad der en mand, der ikke kunne bevæge fødderne. Han var lam fra mors liv og havde aldrig kunnet gå. Han lyttede til Paulus' fortælling, mens Paulus ikke kunne få øjnene fra ham, fordi han så, at manden havde tillid nok til at blive helbredt. Så sagde han med høj og klar stemme: Rejs dig op og stå på dine fødder!

Så sprang manden op og kunne gå omkring. Da folk nu så, hvad Paulus gjorde, råbte de på lykaonisk: Guderne har gjort sig til mennesker og er kommet ned til os!

De kaldte Barnabas for Zeus og Paulus for Hermes, eftersom det var ham, der førte ordet. Og præsten ved Zeustemplet, der lå udenfor byen, bragte tyre og kranse hen til byporten i den hensigt at ofre til dem sammen med folkeskaren.

Men da apostlene Barnabas og Paulus opdagede det, rev de deres overtøj i stykker, sprang ind i folkemængden og råbte: Hille mænd, hvorfor gør i det her? Også vi er blot mennesker ligesom jer. Vi forkynder jer netop frihedsbudskabet om at afstå fra disse tomheder og vende jer til den levende Gud - han som skabte Himlen og jorden og havet og alt, hvad der findes i dem – han, som i tidligere tider tillod alle folkeslag at gå deres egne veje. Dog har han ikke undladt at efterlade sig vidnesbyrd, når han gjorde godt mod jer – sendte jer regn fra Himlen og frugtbare tider og fyldte jer med føde og hjerteligt velbefindende...

Skønt de talte således, var det med nød og næppe, de fik afholdt skaren fra at ofre til dem.

Nu dukkede der til gengæld nogle judæere op fra Antiokia og Ikonium, og de fik overtalt skarerne, så de simpelt hen stenede Paulus og slæbte ham udenfor byen i den formening, at han var død. Men da de hengivne havde slået kreds om ham, rejste han sig op og gik ind i byen. Næste dag tog han af sted til Derbe sammen med Barnabas.

Efter at have forkyndt frihedsbudskabet i byen, hvor de fik en hel del nye disciple, vendte de tilbage til Lystra, Ikonium og Antiokia, hvor de styrkede disciplene mentalt og formanede dem til at forblive inderligt hengivne: Gennem mange trængsler, sagde de, passer det sig for os at gå ind i Guds rige. I

³²⁶ Det nuværende Konya i Anatolia.

³²⁷ Ca. 30 km syd for Ikonium

³²⁸ Område øst for Pisidien i Galatien.

forsamling efter forsamling udpegede de ældste og under bøn og faste overgav de dem til den Herre, de hengav sig så tillidsfuldt til.

Tilbage til Antiokia

De tog nu igennem Pisidien og nåede til Pamfylien. Efter at have fortalt Guds fortælling i Perge, tog de ned til Attalia,³²⁹ og derfra sejlede de til Antiokia, hvor de i sin tid var blevet overgivet til Guds nåde med henblik på det arbejde, de havde udført. Da de nåede derhen og havde trommet forsamlingen sammen, fortalte de lige fra begyndelsen om alt, hvad Gud havde gjort sammen med dem – hvordan han havde åbnet hengivenhedens dør for de fremmede folk. Derefter tilbragte de en ikke ringe tid sammen med de hengivne.

Apostelmødet i Jerusalem

På et tidspunkt kom der nogle fra Judæa og begyndte at belære brødrene om, at hvis ikke de blev omskåret i henhold til Moses' skik, kunne de ikke blive frelst. Det vakte en hel del opstandelse og diskussion mellem Paulus og Barnabas og de andre, så man besluttede, at Paulus og Barnabas og nogle af de andre skulle rejse til Jerusalem til apostlene og de ældste angående dette spørgsmål.

De blev så sendt af sted af forsamlingen og rejste gennem både Fønikien og Samaria, mens de igen og igen fortalte om omvendelsen af de fremmede folk. Det vakte stor glæde blandt alle brødrene.

Da de nåede til Jerusalem, blev de modtaget af forsamlingen, apostlene og de ældste, og de berettede om, hvad Gud havde gjort sammen med dem.

Men nogle af dem fra farisæernes parti, der ellers havde overgivet sig, stillede sig op og hævdede, at det *var* nødvendigt at omskære dem og give dem besked om at overholde Moseloven. Så samlede apostlene sig sammen med de ældste for at overveje sagen. Efter megen diskussion, rejste Petrus sig og sagde til dem: Kære brødre! I ved, at lige fra begyndelsen indgød Gud den beslutning i jer, at de fremmede folk gennem min mund skulle høre frihedsbudskabet og overgive sig til den. Og Gud, som kender hjerterne, bekræftede det ved at skænke dem den samme hellige ånd, som han har skænket os. Han skelnede på ingen måde mellem os og dem, da han gennem sin inderlige hengivenhed rensede deres hjerter. Så hvorfor forsøger I nu at udfordre Gud ved at lægge åg på disciplenes nakke, som hverken vore fædre eller vi havde styrke til at bære? Nej, ved vor Herre Jesus' nåde har vi fuld tillid til, at vi nok skal blive frelst lige så vel som de andre.

Hele forsamlingen lyttede nu i tavshed til Barnabas og Paulus, mens de fortalte om alle de tegn og undere, som Gud gennem dem havde udført blandt de fremmede folk.

Lidt efter brød Jakob³³⁰ tavsheden. Han tog ordet og sagde: Hør på mig, kære brødre. Simeon har fortalt, hvordan Gud lige fra begyndelsen havde til hensigt at udtage sig et folk blandt de fremmede til at ære sit navn. Dette stemmer overens med profeternes fortælling, hvor det hedder: *Bagefter vil jeg vende tilbage og opbygge Davids faldne bolig – det nedbrudte vil jeg genopbygge. Ja, jeg vil genrejse det, så resten af menneskeheden kan søge Gud – alle de fremmede folk, som mit navn er nævnt over, siger den Gud, som handler således, som det har været kendt siden tidernes morgen.*

Derfor er det min beslutning, at man ikke skal bebyrde dem fra de andre folk, der vender sig til Gud. Dog skal man pålægge dem, at de skal afholde sig fra afgudsdyrkelsens tillokkelser såsom hor, offerkød og blod. Fra Arilds tid er der i enhver by dem, der forkynder Moses. Hver sabbat oplæses han jo i synagogerne.

³²⁹ Perges havneby

³³⁰ Jakob – Jesus' bror med tilnavnet Den Retfærdige. Antagelig lederen af menigheden i Jerusalem og dermed af hele den daværende kristenhed.

Så besluttede apostlene og de ældste sammen med hele forsamlingen at udvælge nogle mænd iblandt dem, som skulle sendes til Antiokia sammen med Paulus og Barnabas. Det blev Judas, som kaldes Bar Sabbas og Silas – begge ansete mænd blandt brødrene og til dem dikerede de følgende brev:

Til vores brødre blandt de fremmede folk i Antiokia, Syrien og Kilikien.³³¹

Eftersom vi har hørt, at der er kommet nogle fra os, der har chokeret jer med deres snak - som har forvirret jeres sjæleliv - noget de bestemt ikke har fra os, har vi i fællesskab besluttet at udvælge nogle mænd og sende dem til jer sammen med vores elskede Barnabas og Paulus - mennesker, der har overgivet deres liv til ære for vor Herre Jesus Messias navn.

Vi har altså sendt Judas og Silas, der også mundtligt vil meddele jer det samme. Sammen med den hellige ånd har vi besluttet, ikke at pålægge jer yderligere byrder udover dette, som til gengæld er nødvendigt: at afholde sig fra ofre til afgudsbilleder, fra blod og fra de kvalte dyr - og så fra hor. Hvis I omhyggeligt overholder dette, vil det gå jer godt. Lev vel!

Bedste hilsner apostlene og de ældste blandt brødrene.

Da de så var blevet sendt af sted, ankom de snart efter til Antiokia. Her trommede de hele forsamlingen sammen og overrakte brevet. Da de havde læst det op, blev de glade for opmuntringen. Og da Judas og Silas selv var prædikanter, opmuntrede og styrkede de brødrene med mange fortællinger. Da de havde gjort det en tid lang, blev de sendt tilbage af brødrene med fred – tilbage til dem, der havde udsendt dem. Paulus og Barnabas derimod tilbragte en tid i Antiokia med at undervise, og sammen med mange andre fortalte de frihedsbudskabet – Guds egen fortælling.

Paulus og Barnabas skilles

Efter en tid foreslog Paulus Barnabas, at de skulle vende tilbage for at se til brødrene i alle de byer, hvor de havde fortalt Guds fortælling for at se, hvordan de havde det. Barnabas ville gerne have Johannes med – ham, der kaldes Markus, men Paulus syntes, at sådan en, som havde forladt dem i Pamfylien, og som ikke havde været sammen med dem i arbejdet, nej, ham skulle de ikke tage med. Det kom så til et skarpt opgør, så de skiltes fra hinanden. Barnabas tog Markus med sig og sejlede til Cypern, mens Paulus udvalgte sig Silas og tog af sted efter at være blevet overgivet til Guds nåde af brødrene. Han rejste så gennem Syrien og Kilikien, hvor han styrkede forsamlingerne.

Timotheus kommer med

Han nåede også til Derbe og Lystra, og netop dér var der en discipel, som hed Timotheus. Han var søn af en hengiven jødisk kvinde, og hans far var hellener. Han havde et godt ry blandt brødrene i Lystra og Ikonium. Han ville Paulus gerne have med på rejsen, så han tog og omskar ham af hensyn til de judæere, der befandt sig i de områder. Alle vidste nemlig, at hans far var hellener.

Som de nu kom igennem de forskellige byer, formanede de dem til at værne om de bestemmelser,³³² der var blevet vedtaget af apostlene og de ældste i Jerusalem. På den måde styrkedes forsamlingerne i inderlig hengivenhed og voksede i antal dag for dag.

Senere rejste de igennem Frygien og det galatiske område,³³³ fordi den hellige ånd afholdt dem fra at tale i Asien.³³⁴ Da de var kommet til Mysien,³³⁵ forsøgte de at komme til Bithynien,³³⁶ men ånden fra Jesus tillod dem det ikke. Så efter at være kommet igennem Mysien nåede de til Troas.³³⁷

³³¹ Landskab i det nuværende sydøstlige Tyrkiet.

³³² *dogmata* - dogmer

³³³ Områder i det nuværende centrale Tyrkiet

³³⁴ Området i det nuværende vestligste Tyrkiet.

³³⁵ Område i det nuværende nordvestlige Tyrkiet.

³³⁶ Område øst for Bithynien.

³³⁷ Kystby ud til Det ægæiske Hav

Til Makedonien

Om natten oplevede Paulus et syn: Der stod en makedonier og kaldte på ham: Kom over til Makedonien og hjælp os!

Efter at han havde haft dette syn, søgte vi at komme over til Makedonien. Vi var enige om, at det var Gud, der havde kaldt os til at forkynde frihedsbudskabet for dem.³³⁸

Kort efter tog vi fra Troas direkte til Samothrake³³⁹ og den følgende dag til Neapolis³⁴⁰ og derfra til Filippi, som er den ledende by i den del af Makedonien. Det er en koloni.³⁴¹ Der tilbragte vi nogle dage. På sabbatten gik vi udenfor byporten langs med en flod, hvor vi mente, der var et bedested for judæere.³⁴² Da vi havde sat os, faldt vi i snak med de forsamlede kvinder. Der var bl.a. en kvinde ved navn Lydia, en purpursælger fra byen Thyatira, der hengav sig trofast til Gud. Hun lyttede, og Gud åbnede hendes hjerte, så hun blev ramt af det, Paulus fortalte. Efter at hun var blevet døbt sammen med sin husstand bad hun os: Hvis I regner mig for hengiven mod Herren, så kom ind i mit hus og bliv endelig. Ja, hun tvang os nærmest.

Pisk og fængsel i Filippi³⁴³

Engang, da vi var på vej til bedestedet, kom en pige hen til os. Hun var besat af en pythisk ånd og skaffede sine herrer en blomstrende virksomhed ved at komme med orakelsvar.³⁴⁴ Hun fulgte i hælene på Paulus og os andre og råbte: Disse mennesker er den højeste Guds slaver. De forkynder jer befrielses vej. Sådan gjorde hun i mange dage.

Men det irriterede Paulus, så på et tidspunkt vendte han sig om og sagde til ånden: Jeg befaler dig i Jesus Messias' navn at komme ud af hende! Og i samme stund fór den ud af hende.

Da nu hendes herrer forstod, at drømmen om deres virksomhed var gået i vasken, greb de Paulus og Silas og slæbte dem hen på torvet til deres ledere. Ja, de førte dem for retten³⁴⁵ og sagde:

Disse mennesker forstyrrer freden i vores by. De er judæere, og de forkynder en lære,³⁴⁶ som det ikke er tilladt os romere at antage endsige da praktisere.

Folkemængden vendte sig nu imod dem, og efter at have flået tøjet af dem, befalede embedsmændene, at de skulle piskes. Da de havde givet dem mange slag, kastede de dem i fængsel og befalede fangevogteren at holde dem sikkert forvarede. Efter sådan en befaling kastede han dem ind i den inderste celle og spændte deres fødder fast i blokken.

Henimod midnat var Paulus og Silas i gang med at bede og synge lovsange til Gud, mens deres medfanger lyttede til dem. Pludselig kom der et stort jordskælv, så fængslets grundvold rystede. Øjeblikkeligt åbnedes alle døre, og alles lænker blev løst.

Fangevogteren blev vækket af sin søvn, og da han indså, at fængslets døre stod pivåbne, trak han sit sværd og skulle til at begå selvmord, da han troede, at fangerne var undsluppet. Men Paulus råbte med høj stemme: Gør ikke ondt mod dig selv. Vi er her jo alle sammen.

Så bad han om lys, sprang ind og med rysten og bæven faldt han ned for Paulus og Silas. Derefter førte han dem ud og sagde: Mine herrer! Hvad skal jeg gøre for at blive frelst?

Hengiv dig til vores herre Jesus, så vil både du og dit hus blive befriet.

³³⁸ Læg mærke til skiftet fra 'de' til 'vi'. En del teologer vil mene, at disse 'vi-stykker' måske repræsenterer en ældre og mere autentisk kilde end resten af Apostlenes Gerninger. Det er under alle omstændigheder en anden stil.

³³⁹ En ø ud for Troas.

³⁴⁰ 'Den nye by'. Filippis havneby

³⁴¹ Romersk 'colonia' – dvs. befolkningen (egtl. udplantet) med romerske borgere.

³⁴² I nogle byer var det ikke tilladt judæerne at forsamles indenfor bymuren.

³⁴³ Paulus skrev senere et brev til forsamlingen i Filippi – se s. ??

³⁴⁴ Egentlig: hun havde en python-ånd. Python var den slange, Apollon efter sigende dræbte ved oraklet i Delfi, hvor spåkvinden Pythia kom med ekstatiske orakelsvar.

³⁴⁵ Egentlig 'for strategerne' dvs. embedsmændene.

³⁴⁶ Egentlig 'ethos', skik og brug.

Så fortalte de Guds fortælling til ham og til alle i hans hus. Samtidig tog han sig af dem dér midt om natten og vaskede dem efter piskeslagene, inden han blev døbt på stedet – han og alle hans. Og han tog dem med hjem og dækkede op for dem, mens han frydede sig over, at han og hele hans hus var blevet hengivne mod Gud. Den følgende morgen sendte embedsmændene retsbetjente hen med besked om at løslade mændene. Så sagde fangevogteren til Paulus: Embedsmændene har sendt bud om, at I skal løslades. Så kom kun ud og rejs bort med fred.

Men Paulus sagde til dem: Efter at have pryglet os offentligt og uden dom, skønt vi er romerske borgere, kastede de os i fængsel, og nu lusker de os ud i al hemmelighed. Ikke tale om! Nej, de kan selv komme og føre os ud, kan de. Dette meddelte retsbetjentene så embedsmændene, der blev bange, da de erfarede, at der var tale om romere. Derfor kom de hen og undskyldte mange gange, og de lukkede dem ud og bad dem inderligt om at forlade byen. Efter at de var kommet ud af fængslet, gik de hen til Lydia. Her traf de brødrene, som de opmuntrede, inden de tog afsted.

Modstand i Thessalonika

Via Amfipolis og Apollonia³⁴⁷ kom de så til Thessalonika, hvor judæernes synagoge var. Som sædvanligt gik Paulus ind til dem, og de følgende tre sabbatter diskuterede han med dem ud fra skrifterne, som han åbnede og forklarede, hvorledes Messias burde lide og opstå af døde. Som han sagde:

Det er ham, der er Messias, den Jesus, som jeg forkynder for jer.

En del af dem blev overbevist og sluttede sig til Paulus og Silas heriblandt ganske mange af både de gudfrygtige hellenere og ikke så få fornemme fruer.

Judæerne blev imidlertid vrede. De fik fat i nogle ondskabsfulde mænd, der hang ud på torvene og foranstaltede opløb og uro i byen. På et tidspunkt stillede de sig op foran Jasons hus i et forsøg på at få dem fremstillet for folket, men da de ikke fandt dem, slæbte de Jason og nogle brødre for byfogederne, mens de råbte: De mennesker, der har vendt op og ned på hele verden, de er her også, og dem har Jason taget imod. De går alle sammen imod Cæsars dekreter og påstår, at der er en anden konge, nemlig Jesus.

Således ophidsede de folk og byfogederne, der hørte det, og det var først efter at have modtaget kaution fra Jason og de øvrige, at de lod dem gå.

Til Beroia

Brødrene sendte derfor straks i løbet af natten Paulus og Silas til Beroia. Efter ankomsten gik de hen i judæernes synagoge. Her var de af en anden støbning end i Thessalonika, så de tog imod fortællingen med stor interesse. Dag efter dag gennemtrawlede de skrifterne for at se, om det kunne forholde sig således som de hævdede. Så der var mange af dem, der blev hengivne og ikke så få af de fornemme hellenske kvinder og mænd. Da judæerne fra Thessalonika imidlertid erfarede, at Guds fortælling også blev fortalt af Paulus i Beroia, ankom de, og også dér skabte de røre og uro blandt folk. Straks sendte brødrene Paulus afsted, så han kunne komme ud til havet, mens Silas og Timotheus blev, hvor de var. De, der ledsagede Paulus, førte ham lige til Athen. Her fik de bud med til Silas og Timotheus om hurtigst muligt at komme til ham. Så tog de tilbage.

I Athen

Mens nu Paulus ventede på dem i Athen, harmedes han i sit stille sind, da han så, hvordan byen var propfuld af afgudsbilleder. Han drøftede det i synagogen med judæerne og de gudfrygtige ³⁴⁸ og hver dag med dem, han nu traf på torvet.

³⁴⁷ Byer i Makedonien i det nuværende Grækenland

³⁴⁸ De, som var interesserede i jødernes tro uden selv at være omskårne jøder.

Nu var der også nogle af de epikuræiske og stoiske filosoffer,³⁴⁹ der diskuterede med ham og nogle af dem sagde: Hvad kan sådan et vrøvlhoved have at sige?

Det lyder, som om han fortæller om fremmede halvguder, mente andre, fordi han fortalte frihedsbudskabet om Jesus og om opstandelsen. Så greb de fat i ham og slæbte ham op på Areopagos.³⁵⁰

Vi kunne vel ikke få at vide, hvad det er for en ny lære, du snakker om, for det lyder som fremmed tale i vores ører. Vi vil altså gerne vide, hvad det her går ud på.

Alle athenere såvel som de fremmede, der boede der, brugte ikke tiden på meget andet end at fortælle eller høre nyt.

Areopagostalen

Så stillede Paulus sig op midt på Areopagos.

Athenere! sagde han, jeg kan forstå, I på alle måder er gudfrygtige folk. For mens jeg forleden gik omkring og kiggede på jeres helligdomme, fandt jeg bl.a. et alter, hvorpå der var skrevet: Til en ubegribelig Gud. Det, som I således dyrker uden at begribe det, det er præcis det, jeg forkynnder jer. Den Gud, som har skabt verden med alt, hvad der er i den – han, som er herre over himmel og jord – bor ikke i templer, der er bygget med hænder, så lidt som han betjenes af menneskehænder, som om han havde brug for noget. Han giver jo selv liv og ånde og alt muligt til alle. Ud fra ét menneske skabte han alle folkeslag til at bo på hele jordens flade efter at have afgrænset forskellige tider og steder for deres bosættelse. Her kunne de søge Gud – om de dog kunne føle sig frem og finde ham, skønt han såmænd ikke er langt borte fra nogen af os. For i ham lever og bevæges – ja, *er* vi, sådan som også nogle af jeres digtere har sagt: *Også vi er jo hans slægt*. Når vi således er Guds slægt, har vi ingen som helst grund til at antage, at det guddommelige er som guld eller sølv eller sten – som en statue frembragt ved et menneskes snilde og opfindsomhed. Nej, Gud har godt nok båret over med uvidenhedens æra, men nu påbyder han alle mennesker overalt at lægge deres liv om. Han har nemlig fastsat en dag, hvor han vil dømme verden med retfærdighed ved en mand, som han selv har bestemt til det, og det har han gjort troværdigt for enhver ved at oprejse ham af døde.

Da de hørte om opstandelse fra de døde, var der nogle, der gjorde nar, mens andre sagde:

Det vil vi gerne høre dig tale om igen en anden gang.

Således slap Paulus væk fra flokken.

Men der var nogle som sluttede sig til ham med inderlig hengivenhed. Blandt dem var både areopagisten³⁵¹ Dionysios og en kvinde ved navn Damaris og flere andre.

I Korinth

Så forlod Paulus Athen og kom til Korinth. Her traf han en judæer ved navn Akvila. Han stammede fra Pontus og var just ankommet fra Italien sammen med sin kone Priskilla på grund af Claudius' bestemmelse om, at alle judæere skulle forlade Rom.³⁵² Han tog hen til dem, og fordi de udøvede det samme håndværk, blev han boende hos dem og arbejdede. De var jo faglærte teltnagere.

Hver sabbat diskuterede han i synagogen og forsøgte at overbevise judæere såvel som hellenere. Så da Silas og Timotheus ankom fra Makedonien, var Paulus ganske opslugt af fortællingen og bevidnede overfor judæerne, at Messias rent faktisk var Jesus. Da de imidlertid stillede sig på tværs og var hånlige, rystede han sine klæder og sagde til dem:

³⁴⁹ Begge de filosofiske skoler udmærker sig ved en stærkt fornuftspræget tilgang til tilværelsen ud fra en analyse af de givne forhold. Fornuft fremfor følelse bør styre menneskets adfærd og dets stræben efter lykken.

³⁵⁰ Højen findes endnu ved Parthenontemplet. Der er opsat en plade med Paulus' tale.

³⁵¹ Dommer ved Areopagosdomstolen.

³⁵² Antagelig et edikt fra kejser Claudius fra begyndelsen af halvtredserne på grund af nogle optøjer blandt judæerne i forbindelse med en vis Chrestus (Iflg. Suetonius).

Må jeres blod komme over jeres eget hoved. Selv er jeg ren og fra nu af går jeg til andre folk. Som følge heraf drog han bort derfra og tog ind hos en gudfrygtig mand ved navn Titus Justus, hvis hus lå lige op ad synagogen. Det betød, at Krispos, synagogeforstanderen, hengav sig til Herren sammen med hele sit hus, og mange af de korintere, der lyttede til Paulus, hengav sig og blev døbt. Om natten sagde Herren i et syn til Paulus: Vær ikke bange – nej, tal og ti ikke! For det er mig, der er med dig, så ingen vil stå op imod dig for at gøre dig ondt. Jeg har nemlig stor opbakning³⁵³ i denne by. Så blev han dér i halvandet år, og han underviste dem i Guds fortælling. Det var mens Gallio var guvernør i Akaja, at judæerne alle som én rejste sig mod Paulus. De førte ham for domstolen og sagde: Denne mand søger at overtale mennesker til at dyrke Gud stik imod loven. Da Paulus så skulle til at åbne munden, sagde Gallio til judæerne: Hør nu her, judæere! Hvis der var tale om en uret eller overlagt ondskab, skulle jeg nok lytte til jeres fortælling, men hvis det handler om formuleringer og begreber ifølge jeres egen lov, kan I selv tage jer af det. Jeg vil ikke være dommer over den slags. Derpå smed han dem ud fra domstolen. Til gengæld greb de så alle sammen fat i Sosthenes, synagogeforstanderen, og bankede ham lige foran domstolen. Heller ikke det tog Gallio sig af. Paulus blev der imidlertid endnu adskillige dage. Så tog han afsked med brødrene og sejlede mod Syrien sammen med Priskilla og Akvila, efter at denne var blevet klippet i Kenkrea. Han havde nemlig engang aflagt et løfte.³⁵⁴

Til Syrien og videre

På vejen anløb de Efesos, hvor han satte dem af, mens han selv gik ind i synagogen og diskuterede med judæerne. De spurgte, om han ikke ville blive der noget længere, men det afviste han. Til gengæld sagde han, da han havde taget afsked: Jeg er nødt til at holde den kommende højtid i Jerusalem, men om Gud vil, vender jeg tilbage til jer en anden gang. Så sejlede han fra Efesos, og kom til Cæsarea, hvor han gik op og hilste hjerteligt på forsamlingen, hvorefter han tog ned til Antiokia. Da han havde tilbragt nogen tid dér, rejste han videre og tog senere fra sted til sted gennem Galatien og Frygien, mens han styrkede og opmuntrede alle disciplene.

Apollos

Nu ankom der en judæer ved navn Apollos til Efesos. Han stammede fra Alexandria og var en lærd mand, velbevandret i skrifterne. Han var blevet undervist i Herrens vej og brændende i ånden talte han og underviste ganske udmærket om det med Jesus - og det skønt han kun var bekendt med Johannes' dåb. Han begyndte også at tale frimodigt i synagogen, men da Priskilla og Akvila havde hørt ham, tog de ham for sig og udlagde Guds vej nøjere for ham. Da han så stod i begreb med at tage over til Akaja, skrev brødrene til disciplene og opmuntrede dem til at tage godt imod ham, og da han var ankommet, blev han til megen gavn for dem, der af ren nåde var blevet hengivne. Ivrigt gendrev han nemlig fuldstændig judæerne offentligt og påviste ved hjælp af skrifterne, at det var Jesus, der var Messias.

I Efesos

Det hændte, mens Apollos endnu var i Korinth, at Paulus kom ned til Efesos efter at have rejst igennem de højere liggende områder. Her stødte han på nogle hengivne og spurgte dem:

³⁵³ Egentlig: 'et stort folk'.

³⁵⁴ Der kunne være tale om et nazirærløfte (se 4. Mos. 6,1-21), som jøder kunne aflægge for kortere eller længere tid. Det indebar afholdenhed og at man ikke klippede håret. Se også afsnit 31.

Modtog I egentlig hellig ånd, dengang I overgav jer?

Nej, sagde de, vi har ikke engang hørt om, at der findes en hellig ånd.

Jamen hvad blev I da døbt i? spurgte han så.

I Johannes' dåb, svarede de.

Johannes døbte med omvendelsesdåb, sagde Paulus til dem, og fortalte folket om ham, der kom efter ham, for at de måtte hengive sig – det vil sige til Jesus.

Da de hørte dette, blev de døbt i vor Herre Jesus' navn. Da så Paulus lagde hænderne på dem, kom den hellige ånd over dem, så de både talte i tunger og prædikede.³⁵⁵ De var omkring tolv mænd alt i alt.

I tre måneder kom han i synagogen og talte frimodigt og diskuterede overbevisende om det med Guds rige. Da så nogle forhærdede sig og tværtimod at lade sig overtale offentligt talte nedsættende om Vejen, forlod han dem, samtidig med, at han skilte de hengivne ud fra dem. Til gengæld førte han hver dag samtaler i Tyrannus' sommerhus.³⁵⁶ Dette foregik over to år, så alle, der boede i Asien, hørte Guds fortælling – judæere såvel som hellenere.

Gud gjorde hele tiden usædvanlige stærke ting ved Paulus' hænder, så man tilmed bragte tørklæder og skødeskind, han havde båret, hen til de syge, så sygdommene forlod dem, og de onde ånder kom ud.

De jødiske magikere

Også nogle af de omrejsende jødiske eksorcister tog til at nævne vor Herre Jesus' navn over dem, der havde de onde ånder: Jeg besværger jer ved den Jesus, som Paulus forkynder! sagde de. Det var i øvrigt en jødisk såkaldt ærkepræst, Skeuas syv sønner, som gjorde dette.

Jesus kender jeg godt nok, svarede den onde ånd dem imidlertid, og Paulus har jeg hørt om, men I – hvem er I?

Så sprang manden, der havde den onde ånd, på dem og overmandede dem begge med stor voldsomhed, så de måtte flygte ud af huset nøgne og sårede.

Dette kom ud til alle – judæere såvel som hellenere – som boede i Efesos, så de blev grebet af ærefrygt, og vor Herre Jesus' anseelse³⁵⁷ voksede. Ja, mange af dem, som var blevet hengivne, begyndte åbent at vedkende sig det og at fortælle om deres gerninger, og en hel del af dem, der havde øvet magi, samlede deres bøger sammen og brændte dem for øjnene af alle. Der var nogen, der regnede ud, hvad de havde kostet, og de mente, at det løb op i 50.000 sølvstykker.³⁵⁸ Således udbredtes og voksede Guds fortælling.

Nye optøjer

Efter disse begivenheder besluttede Paulus i ånden, at han ville rejse til Jerusalem gennem Makedonien og Akaja, og som han sagde: Når jeg har været dér, bør jeg også besøge Rom. Så efter at have sendt to af sine tjenere i forvejen til Makedonien – det var Timotheus og Erastus – blev han selv nogen tid i Asien.

Det var på den tid, der opstod ikke så lidt postyr omkring Vejen. For der var en vis sølvsmed ved navn Demetrios, som fremstillede Artemistempler af sølv og dermed skaffede håndværkerne en ikke ringe virksomhed. Efter at have sammenkaldt dem og flere andre, der arbejdede med den slags, sagde han: Mine herrer! I er bekendt med, at vores velstand stammer fra denne virksomhed, og nu både ser og hører I, hvordan denne Paulus – ikke blot i Efesos, men i hele Asien – har fået overtalt en hel masse mennesker til at skifte holdning ved at påstå, at de guder, som er blevet gjort med hænder, slet ikke er guder. Så ikke alene risikerer vi, at vores arbejde kommer i vanry - nej, vi risikerer tilmed, at vores store

³⁵⁵ Egentlig 'profeterede'.

³⁵⁶ *skholæ* – egentlig fritidshus.

³⁵⁷ Egentlig 'navn'.

³⁵⁸ *argyriou* – egentlig bare 'sølv'. Svarer til ca. 136 årslønninger

gudinde Artemis' tempel regnes for nul og niks, så Hendes Majestæt krænkes – hende, som hele Asien – ja, hele verden så inderligt dyrker.

Da de hørte dette, blev de fyldt af raseri og råbte: Stor er efesiernes Artemis!

Nu fyldtes byen med optøjer, og alle som én stimlede sammen mod teatret, mens de slæbte makedonierne Gajus og Aristarkhos med sig – det var Paulus' rejsekammerater. Da så Paulus ville gå ind til folk, forbød hans disciple ham det. Også nogle af asiarkerne,³⁵⁹ der var hans venner, sendte bud til ham med opfordring om, ikke at udlevere sig selv til teatret.

Nu råbte nogle ét – andre noget andet, for forsamlingen var forvirret, og de fleste anede ikke, hvorfor de var stimlet sammen. Ud af flokken hentede de så Alexander, efter at judæerne havde skubbet ham frem. Alexander gjorde tegn til ro med hånden, og skulle lige til at forsvare sig overfor folket, men da de blev klar over, at han var judæer, skreg de alle som med én røst i henvend to timer: Stor er efesiernes Artemis! Til sidst fik generalsekretæren beroliget folkemængden.

Efesiere! sagde han, mon der findes det menneske, som ikke kender efesiernes by som tempelvogter for den store Artemis og hendes gudgivne statue? Eftersom dette er uimodsigeligt, bør I også berolige jer selv, så I ikke handler overilet. I har jo tvunget disse mænd herhen, som hverken er tempelrøvere eller som taler bespotteligt om vores gudinde. Så hvis Demetrios og hans håndværkere har en klage mod nogen, afholdes der retsmøder, og der findes embedsmænd, så lad dem stævne hinanden. Hvis I kræver mere end det, så må det blive afgjort på en lovlig folkeforsamling.³⁶⁰ Faktisk risikerer vi at blive stævnet for oprør angående det, som er sket i dag, eftersom vi ikke kan anføre nogen rimelig grund som anledning til dette opløb.

Da han havde sagt dette, opløste han forsamlingen.

Til Troas

Efter at tumulten således var overstået, sendte Paulus bud efter de hengivne, som han opmuntrede og gav et farvelknus, hvorefter han tog afsted for at rejse til Makedonien. Efter at have krydset de omtalte områder, hvor han opmuntrede de forskellige med mangen en fortælling, nåede han til Hellas. Her tilbragte han tre måneder, men da han skulle til at sejle til Syrien, foretog judæerne et anslag mod ham, hvorfor han besluttede at vende tilbage gennem Makedonien. Pyrrus' søn Sopater fra Beroia fulgte med ham sammen med Aristarkhos og Sekundus fra Thessalonika, Gaius og Timotheus fra Derbe og Tykikhos og Trofimos fra Asien. De tog i forvejen og ventede på os³⁶¹ i Troas. Selv afsejlede vi efter de usyrede brøds højtid fra Filippi, og efter fem dage nåede vi frem til dem i Troas, hvor vi så blev i syv dage.

Fald og opstandelse

Den første dag i ugen, da vi var forsamlede til gudstjeneste,³⁶² holdt Paulus tale for dem, fordi han skulle forlade dem næste dag, og han fortsatte med at tale lige til midnat. Nu var der en hel del lamper i det værelse ovenpå, hvor vi var forsamlet, så en ung mand ved navn Eutykhos, der sad oppe i vindueskarmen, faldt i dyb søvn, mens Paulus bare talte og talte. Overvældet af søvnen faldt han pludselig ned fra tredje sal, og da han blev samlet op, var han død. Imidlertid gik Paulus ned og kastede sig over ham og omfavnede ham.

Bare rolig, sagde han så, der er liv i ham!

³⁵⁹ *asiarkån* – 10 udvalgte mænd fra hele Asien, der stod for de store religiøse fester og kampege.

³⁶⁰ *Ekklesia* – samme ord, som især Paulus bruger om den kristne forsamling.

³⁶¹ Endnu et 'vi-stykke'. Jf. afsnit 24.

³⁶² Egentlig: 'for at bryde brød'.

Så gik han op igen og fortsatte gudstjenesten. Han talte længe med dem lige indtil daggry, hvorefter han tog afsted. Drengen kom op spillevende, og de blev umådeligt lettede.

Paulus' tale til de ældste fra Efesos

Senere gik vi i forvejen til skibet og sejlede til Assos,³⁶³ hvor vi skulle tage Paulus med ombord. Således var det blevet arrangeret, da han selv ville gå til fods. Da han så var stødt til os i Assos, tog vi ham ombord og nåede til Mytilene.³⁶⁴ Næste dag sejlede vi derfra og nåede ud for Khios,³⁶⁵ og dagen efter lagde vi til ved Samos.³⁶⁶ Næste dag nåede vi til Milet.³⁶⁷ Paulus havde nemlig besluttet at sejle forbi Efesos, så han ikke skulle blive opholdt i Asien. Han havde jo travlt med om muligt at nå til Jerusalem til Pinse.

Efter at have sendt bud fra Milet til Efesos, kaldte han forsamlingens ældste til sig, og da de havde indfundet sig, sagde han til dem: I ved alt om, hvordan jeg levede sammen med jer hele tiden lige fra den første dag, jeg betrådte Asien – hvordan jeg tjente Herren i al ydmyghed og under tårer på grund af de prøvelser, der samtidig ramte mig i form af judæernes anslag. Intet kunne dog forhindre mig i at forkynde for jer til gavn og undervise jer både ude og hjemme. Jeg aflagde vidnesbyrd for judæere såvel som for hellenere om at lægge deres liv om til Gud og hengive sig til vor Herre Jesus. Og se nu – ja, nu rejser jeg tvunget af ånden til Jerusalem uden at ane, hvad der skal ske mig i den by – bortset fra, at den hellige ånd i by efter by efterhånden har overbevist mig om, at det nok er lænker og trængsler, der venter mig. Men jeg agter ikke mit liv for noget værd at tale om, medmindre jeg kan fuldføre mit livsløb og den opgave, jeg modtog fra vor Herre Jesus: at vidne om frihedsbudskabet om Guds nåde. Ja, se nu. Jeg ved, at alle I, som jeg gik omkring iblandt og forkyndte Guds rige – at I ikke mere skal se mig ansigt til ansigt. Derfor vidner jeg for jer på denne dag, at jeg er ren for alles blod, for jeg har ikke holdt mig tilbage fra at forkynde hele Guds vilje for jer.

Pas nu godt på jer selv og på hele den hjord, hvor den hellige ånd indsatte jer som tilsynsmænd – til at være hyrder for Guds forsamling, som han gjorde til sin ejendom med sit eget blod. Jeg ved, at der efter min bortgang vil komme bidske ulve ind til jer – ulve, som ikke vil skåne hjorden – ja, også fra jer selv skal der fremstå mænd, der forvansker fortællingen for at drage de hengivne med sig. Så vær årvågne, og husk, at jeg gennem tre år nat og dag uophørligt og under tårer formanede hver og en af jer.

Nu overgiver jeg jer så til Gud og fortællingen om hans nåde, som er i stand til at opbygge jer og giver jer plads blandt alle de hellige. Sølv eller guld eller klæder har jeg ikke krævet, og I ved selv, hvordan disse mine hænder har sørget for mine behov og for dem, der var sammen med mig. Under alle omstændigheder har jeg belært jer om, at vi må slide i det og tage os af de svage og mindes vor Herre Jesus' ord dengang han sagde: Det er velsignet at give fremfor at modtage.

Da han havde talt således, knælede han og bad sammen med dem alle. De brast alle i gråd, faldt Paulus om halsen og kyssede ham heftigt – især fordi de sørgede over, at han havde sagt, at de aldrig mere skulle ses ansigt til ansigt. Til sidst fulgte de ham til skibet.

Mod Jerusalem

Da vi omsider kom løs fra dem og var sejlet ud, fulgte vi en ret kurs og ankom til Kos³⁶⁸ og næste dag til Rhodos, hvorfra vi sejlede til Patara.³⁶⁹ Der fandt vi et skib, der skulle over til Fønikien, så vi gik

³⁶³ By ca 20 km syd for Troas

³⁶⁴ By på øen Lesbos.

³⁶⁵ Ø syd for Lesbos.

³⁶⁶ Ø ud for Efesos.

³⁶⁷ By syd for Efesos.

³⁶⁸ Ø mellem Milet og Rhodos.

³⁶⁹ Havneby på sydvestkysten af det nuværende Tyrkiet

ombord og afsejlede. Da vi fik Cypren i sigte, sejlede vi med øen om bagbord til Syrien, hvor vi landede i Tyrus,³⁷⁰ hvor skibet skulle losse sin last. Vi fandt så frem til de hengivne og blev der en uge, hvor de uophørligt gennem ånden bønfuldt Paulus om ikke at tage op til Jerusalem. Ikke desto mindre tog vi af sted, da ugen var omme og påbegyndte vores rejse. Alle fulgte os på vej sammen med kvinder og børn, indtil vi kom udenfor byen. På stranden faldt vi på knæ og bad, og så tog vi afsked med hinanden. Vi gik ombord på skibet, mens de andre vendte hjem.

Så sejlede vi fra Tyrus og nåede Ptolemais,³⁷¹ hvor vi hilste hjerteligt på brødrene. Vi blev hos dem en dag. Næste dag tog vi afsted igen og kom til Cæsarea. Her tog vi ophold hos missionæren³⁷² Filip, der var én af De Syv.³⁷³ Filip havde fire døtre, der var jomfruer, og som kunne prædike.³⁷⁴

Profeten Agabus

Vi blev der i nogen tid, og en dag ankom der en profet ved navn Agabus fra Judæa. Han kom hen til os, og så tog han Paulus' bælte af, bandt sine egne hænder og fødder med det og sagde: Således taler den hellige ånd: Den mand, som ejer dette bælte, skal judæerne binde på samme måde i Jerusalem, og de skal overgive ham i fremmede folks hænder.

Da vi hørte dette, tryglede både vi og de andre, der var til stede Paulus om ikke at tage til Jerusalem. Men han svarede: Hvad er det I gør? I står og tuder og knuser mit hjerte. Men jeg er jo ikke alene forberedt på at blive bundet, men også på at tage til Jerusalem og dø for vor Herre Jesus' navns skyld. Så da han ikke lod sig overtale, tav vi stille efter at have udtalt et: Guds vilje ske!

Hos Jakob og de ældste i Jerusalem

Efter nogle dage gjorde vi os klar og tog op til Jerusalem. Nogle af disciplene fra Cæsarea tog med os, og de førte os hen til en, vi skulle bo hos – en vis Mnason fra Cypren, der var en af de allerførste hengivne. Således ankommet til Jerusalem blev vi venligt modtaget af brødrene.

Næste dag gik Paulus sammen med os hen til Jakob,³⁷⁵ og alle de ældste kom også. Da han havde hilst hjerteligt på dem, fortalte han detaljeret om alt det, Gud gennem hans tjeneste havde udrettet blandt de fremmede folk. Da de hørte det, lovpriste de Gud og sagde så til ham: Kære bror! Du ser selv, hvor mange tusinder blandt judæerne her, der nok har hengivet sig til Kristus,³⁷⁶ men som alle er stærkt optaget af at overholde loven. Nu er der imidlertid nogen, der har belært dem om, at du underviser alle judæerne ude blandt folkene i frafald fra Moses og påstår, at de ikke skal omskære børnene og ikke behøver at følge de overleverede skikke. Så hvad gør vi nu? Der vil uden tvivl stimle en masse mennesker sammen, når de hører, at du er kommet. Derfor foreslår vi, at du gør følgende: Der er fire mænd her hos os, som har aflagt et løfte.³⁷⁷ Tag dem med dig, rens dig sammen med dem og dæk deres udgifter, så de kan blive kronragede. Så vil alle forstå, at der intet er om det, de er blevet belært om angående dig, men at du også selv vandrer efter loven og værner om den. Med hensyn til de hengivne blandt folkene har vi udsendt et cirkulære omkring vores afgørelse: at de skal vogte sig for afgudsofferne, blodet og kødet fra de kvalte dyr – og så for hor.

Næste dag tog Paulus så mændene med sig, og da han var blevet rensset sammen med dem, gik han ind i templet og meddelte renselsesperiodens længde, indtil offeret skulle frembæres for hver enkelt af dem.

³⁷⁰ Hovedstaden i Fønicien – det nuværende Libanon

³⁷¹ By mellem Tyrus og Cæsarea.

³⁷² Egentlig: 'evangelisten'.

³⁷³ Se afsnit 7.

³⁷⁴ Egentlig: profetere.

³⁷⁵ Jesus' bror, der var leder af menigheden i Jerusalem.

³⁷⁶ Egentlig 'der har troet'. Jeg vil mene, det handler om de jøder, der har sluttet sig til Jerusalemmenigheden, der således må have udgjort et væsentligt alternativ til den farisæiske og herodianske jødedom.

³⁷⁷ Se afsnit 27 og note 197.

Opstanden i templet

Da de syv dage var ved at være gået fik judæerne fra Asien imidlertid øje på ham i templet, så de bragte hele mængden i oprør og greb ham, mens de råbte: Israelitter! Hjælp! Her er den mand, som alle vegne belærer alle mennesker imod vores folk, imod loven og imod dette sted, og nu har han tilmed taget hellenerne med ind i templet og vanhelliget dette hellige sted! (Forinden havde de nemlig set Trofimos fra Efesos i selskab med ham i byen, og så mente de, at Paulus også havde taget ham med ind i templet). Hele byen kom nu i bevægelse, og folket stimlede sammen. Efter at de havde pågrebet Paulus, slæbte de ham udenfor templet, og dørene blev straks lukket.

Mens de gjorde, hvad de kunne for at slå ham ihjel, indløb der en anmeldelse til kommandanten for garnisonen om, at hele Jerusalem var i oprør. Han tog øjeblikkeligt soldater og centurioner med sig og løb ned til dem, og da folk fik øje på kommandanten og soldaterne, holdt de op med at slå Paulus. Da kommandanten så kom derhen, pågreb han Paulus og befalede, at han skulle bindes med to lænker. Så forhørte han sig om, hvem han var og hvad, han havde gjort. Nogle i flokken råbte ét – andre noget andet, så da han ikke kunne få en ordentlig forklaring på grund af larmen, befalede han, at Paulus skulle føres ind i fæstningen. Da han kom op på trappen, måtte han bæres af soldaterne på grund af den voldelige skare, for hele folket fulgte med, mens de råbte og skreg: Klyng ham op!

Da Paulus skulle til at føres ind i fæstningen, siger han til kommandanten: Må jeg godt sige noget til dig?

Kan du græsk?! spurgte han, men er du så slet ikke ham egypteren, som for et par dage siden lavede oprør og førte de fire tusind sikariere ³⁷⁸ ud i ørkenen?

Nej, svarede Paulus, jeg er såmænd bare en judæer fra Tarsus i Kilikien – en ikke helt ubetydelig by. Men jeg beder dig, tillad mig at tale til folket.

Paulus' taler til folket

Da han havde givet tilladelsen, gjorde Paulus tegn med hånden til folket oppe fra trappen. Da der så var blevet musestille henvendte han sig til dem på hebraisk: Mine brødre og fædre! Hør nu på min forsvarstale til jer.

Da de hørte, at han talte til dem på hebraisk, blev der endnu mere stille.

Jeg er judæer, fortsatte han, født i Tarsus i Kilikien, opfostret i denne by, opdraget ved Gamaliels fødder i henhold til den fædrene strenge lov. Jeg var fuld af lidenskab i mit Gudsforhold – ganske som I alle sammen er det i dag. Ja, jeg forfulgte dem, der kaldte sig Vejen til døden, idet jeg lænkede både mænd og kvinder og satte dem i fængsel. Det kan ærkepræsten bevidne og hele ældsterådet. Det var fra dem, jeg fik breve med til brødrene, dengang jeg tog til Damaskus for at føre også dem derfra i lænker til Jerusalem, så de kunne blive straffet. Men da jeg så var på vej og nærmede mig Damaskus, skete der noget. Ved middagstid strålede ganske pludselig et stærkt lys fra Himlen omkring mig. Jeg faldt til jorden og hørte så en stemme, der talte til mig: Saul, Saul, hvorfor forfølger du mig?

Hvem er du, Herre? spurgte jeg.

Jeg er Jesus, nazoræeren, som du forfølger.

De, der var sammen med mig, så godt nok lyset, men stemmen fra ham, der talte til mig, hørte de ikke. Så sagde jeg: Hvad skal jeg gøre, Herre?

Rejs dig op og tag ind til Damaskus, svarede Herren, der vil du erfare alt, hvad du skal gøre.

Som følge af stråleglansen fra dét der lys kunne jeg ikke se, så jeg blev ført ved hånden af dem, der var sammen med mig og nåede således til Damaskus.

³⁷⁸ Knivstikkere (latin: *sicæ* – dolke). Mordere, der med skjulte knive angreb folk som led i et oprør – for eksempel zeloterens oprør mod romerne. Nogle mener, at forræderen Judas' tilnavn *Iskariot* henviser til, at han var sikarier.

Imidlertid kom en vis Ananias hen til mig – han var en from og lovlydig mand, der havde et godt omdømme blandt alle de derboende judæere. Han kom hen til mig og sagde: Saul, min bror, se på ny! Og i samme stund fik jeg synet tilbage og kunne se ham.

Vores forfædres Gud, sagde han så, har for længe siden udvalgt dig til at forstå hans vilje, se Den Retfærdige og hør hvad han siger. For du skal være vidne om ham for alle mennesker om det, du har set og hørt. Så hvad tænker du på? Rejs dig op! Se at blive døbt og få vasket dine forbrydelser væk, så snart du har påkaldt dig *hans* navn.

Da jeg så var vendt tilbage til Jerusalem, hændte det, mens jeg stod og bad i templet, at jeg kom i ekstase, og jeg så ham sige til mig:

Skynd dig at komme ud af Jerusalem, for de vil ikke tage venligt imod dit vidnesbyrd om mig.

Herre, sagde jeg så, du ved selv, hvordan jeg i synagoge efter synagoge plejede at fængsle og piske dem, der hengav sig til dig, og dengang dit eget vidne, Stefanos' blod blev udgydt, stod jeg selv ved siden af og bifaldt, hvad der skete, mens jeg passede på overtøjet for dem, der slog ham ihjel.

Kom nu afsted, sagde han bare, for jeg vil udsende dig til fjerne folkeslag.

Mængdens reaktion på talen

Indtil da havde folk lyttet til ham, men nu råbte de op: Sådant en skulle fjernes fra jordens overflade, lød det, han fortjener ikke at leve!

Og de råbte og skreg, smed om sig med deres overtøj og kastede støv op i luften, så kommandanten befalede, at han skulle føres ind i fæstningen. Han sagde, at han skulle afhøres under pisk, så han kunne få rede på, hvorfor de råbte sådan imod ham. Da de så havde spændt ham fast med remmene, sagde Paulus til centurionen, der stod ved siden af: Må I godt piske en romer, som endnu ikke er dømt?

Da centurionen hørte det, gik han hen til kommandanten og aflagde rapport: Hvad tænker du på? sagde han, dette menneske er jo romer.

Så gik kommandanten hen og spurgte ham: Sig mig engang, er du romer?

Ja. svarede han.

Den borgerret har jeg selv skaffet mig ved hjælp af en ganske pæn sum penge, sagde kommandanten.

Jamen, jeg er simpelt hen født med den, svarede Paulus.

Straks veg de, der skulle til at forhøre ham, tilbage fra ham, og også kommandanten blev bange, da han fandt ud af, at det var en romer, han havde lagt i lænker.

For synedriet

Næste dag løste han Paulus' lænker. Nu ville han vide med sikkerhed, hvad det var, han blev anklaget for af judæerne, så han befalede at ærkepræsterne og hele synedriet skulle samles. Så førte han Paulus ned, og fremstillede ham for dem. Paulus så fast på synedriet og sagde så: Mine brødre! Jeg har indtil nu levet mit liv for Gud med fuldkommen god samvittighed...

Ærkepræsten Ananias befalede imidlertid de, der stod ved siden af ham at slå ham på munden. Så sagde Paulus til ham: Gud skal ramme dig, din kalkede væg! Hvordan kan du sidde og dømme mig efter loven, når du selv stik imod loven befaler, at jeg skal slås?

Skælder du ud på Guds ærkepræst?! sagde de, der stod ved siden af ham.

Kære brødre, svarede Paulus, jeg anede ikke, at han er ærkepræst. (Der står nemlig skrevet: *Du må ikke tale ondt om dit folks leder*).

Da nu Paulus forstod, at halvdelen af forsamlingen var saddukæere og den anden halvdel farisæere, råbte han ud over synedriet: Mine brødre! Jeg er selv farisæer – ja, søn af farisæere, og det er på grund af mit håb til opstandelse fra de døde, jeg står her og skal dømmes.

Da han havde sagt det, opstod der uenighed mellem farisæerne og saddukæerne, så flokken blev splittet. For saddukæerne siger jo, at der hverken findes opstandelse, engle eller ånd, mens farisæerne bekender sig til det hele. Det kom til en vældig råben og skrigen, indtil nogle af teologerne fra farisæernes parti kæmpede sig frem og sagde: Vi finder intet ondt hos dette menneske. Sæt nu, det er en ånd eller en engel, der har talt til ham.

Da nu uroen voksede, blev kommandanten bange for, at Paulus skulle blive sønderrevet af dem, så han befalede soldaterne at gå ned og hive ham væk fra dem og føre ham ind i fæstningen.

Den følgende nat stod Herren hos ham og sagde:

Vær frimodig! Som du har vidnet om mig i Jerusalem, således skal du også komme til at vidne i Rom.

Konspiration mod Paulus

Næste dag stak judæerne hovederne sammen og tilsvor hinanden, at de hverken ville spise eller drikke, indtil de havde dræbt Paulus. Det var over fyrre, der tog del i denne sammensværgelse. De gik så hen til ærkepræsterne og de ældste og sagde: Under dyre forbandelser har vi tilsvoret hinanden intet at indtage, førend vi har slået Paulus ihjel. Så nu må I sammen med synedriet få kommandanten til at forstå, at han skal føre ham hen til jer, som om I skulle til at forhøre jer mere indgående omkring ham. Men før han når frem, står vi klar til at rydde ham af vejen.

Imidlertid hørte Paulus' søstersøn om bagholdet. Han tog derfor hen til fæstningen, og da han var kommet ind, fortalte han det til Paulus. Så kaldte Paulus en af centurionerne til sig.

Tag og før denne unge mand frem for kommandanten, sagde han, han har noget at fortælle ham.

Så tog han ham med hen til kommandanten.

Det var fangen Paulus, sagde han, der kaldte på mig og bad mig om at føre denne unge mand frem for dig, fordi han havde noget at fortælle dig.

Så tog kommandanten ham ved hånden og fandt et sted, hvor de kunne være alene.

Hvad er det så, du har at fortælle mig? forhørte han sig.

Judæerne har aftalt, sagde han, at de i morgen vil anmode dig om at føre Paulus hen til synedriet, som om de skal til at forhøre sig mere indgående omkring ham. Du må ikke lade dig overtale af dem, for der ligger mere end fyrre mand i baghold efter ham, og de har under dyre forbandelser tilsvoret hinanden hverken at spise eller drikke, før de har fået ham slået ihjel. De er allerede klar og venter kun på dit tilsagn.

Kommandanten lod så den unge mand gå efter at have indprentet ham: Du må ikke sige til nogen, at du har fortalt mig det her.

Til Cæsarea

Derefter tilkaldte han to af centurionerne: Gør to hundrede soldater klar til at tage til Cæsarea kl. 9 i aften³⁷⁹ sammen med halvfjerds ryttere og to hundrede spydbærere, og stil nogle lastdyr til rådighed, som de kan lade Paulus ride på og få ham i god behold til guvernør Felix.³⁸⁰

Så skrev han følgende brev:

Højest ærede guvernør Felix. Denne mand er blevet pågrebet af judæerne, og de havde nær slået ham ihjel, hvis ikke jeg var trådt til sammen med en deling soldater og havde befriet ham, eftersom jeg erfarede, at han var romer.

Jeg besluttede mig for, nøje at kende årsagen til at de anklagede ham, så jeg førte ham ned til deres synedrium, hvor jeg kunne forstå, at han blev anklaget for visse stridsspørgsmål omkring deres lov, men overhovedet ikke blev anklaget for noget, der burde medføre dødsstraf eller fængsel.

³⁷⁹ Egentlig: 'nattens tredje time'.

³⁸⁰ *Marcus Antonius Felix*: romersk statholder over provinsen Judæa ca. 52-59 e.Kr.

Da jeg kort efter blev informeret om, at der ville finde et baghold sted mod manden, sendte jeg ham straks afsted til dig. Samtidig meddelte jeg anklagerne, at de kunne udtale sig om, hvad de havde imod ham hos dig. Venlig hilsen Claudius Lysias.

Soldaterne hentede så i henhold til deres befaling Paulus op og førte ham i løbet af natten til Antipatris.³⁸¹ Den følgende dag lod de rytterne tage derfra sammen med ham, hvorefter de selv vendte tilbage til fæstningen. Da rytterne ankom til Cæsarea overrakte de brevet til landshøvdingen og fremstillede Paulus for ham. Da han havde læst brevet, spurgte han Paulus, hvilken provins han kom fra, og efter at have erfaret, at han var fra Kilikien sagde han: Jeg vil forhøre dig nærmere, når også dine anklagere er til stede.

Så befalede han, at han skulle bevogtes i Herodes' palads.³⁸²

For Felix

Fem dage senere ankom ærkepræsten Ananias sammen med nogle ældste og en advokat Tertullus, og de mødte frem for guvernøren i sagen mod Paulus. Han blev så kaldt ind, og Tertullus fremførte sin anklage: Højest ærede Felix, begyndte han, det er med al mulig taknemmelighed vi til enhver tid og overalt anerkender den langvarige fred, vi har opnået gennem dig og også de reformer, der er sket for dette folk i kraft af din fremsynethed. Jeg skal ikke holde dig hen længe, men beder dig blot om, at du venligst hører på os i al korthed. Det er nemlig vores opfattelse, at denne mand er en pest, som stifter oprør blandt alle judæere i hele verden som anfører for nazoræernes sekt, og han har tilmed forsøgt at vanhellige templet. Ja, du kan selv afhøre ham og få alt det, vi anklager ham for, bekræftet.

Judæerne stemte i og hævdede, at det forholdt sig således.

Nu svarede Paulus, efter at guvernøren havde nikked til ham: Eftersom jeg kan forstå, at du har været dommer over dette folk i mange år, vil jeg med frimodighed forsvare mig selv. Du kan være forvisset om, at det ikke er mere end tolv dage siden, jeg tog op til Jerusalem for at bede. Og hverken i templet så de mig i diskussion med nogen endsige da foranstalte et folkeligt oprør – ej heller i synagogerne eller i byen, og de kan slet ikke bevise det, de anklager mig for, overfor dig.

Dog vil jeg indrømme for dig, at ifølge Vejen, som de kalder en sekt, dyrker jeg vores forfædres Gud. Jeg hengiver mig til alt, hvad der står i loven, og hvad der er skrevet hos profeterne, og jeg nærer det samme håb til Gud, som disse mennesker selv nærer – at der snart vil finde en opstandelse sted af retfærdige såvel som uretfærdige. Derfor øver jeg også mig selv i at have en ulastelig samvittighed i alle forhold, både for Gud og for mennesker.

Efter adskillige år kom jeg tilbage med pengegaver til mit folk og for at foretage ofre. Da jeg var færd med dette, fandt de mig helliget i templet og hverken i gang med pøbeloptøjer eller tumult, men der var nogle judæere fra Asien, som egentlig burde være til stede her hos dig og anklage mig, hvis de ellers havde noget på mig. Eller lad disse mennesker her fortælle, hvilken uret de fandt, da jeg stod for synedriet, medmindre det skulle dreje sig om dette ene udråb, jeg kom med, da jeg stod midt iblandt dem: Det er angående de dødes opstandelse, jeg dømmes af jer i dag.

Så udsatte Felix sagen, da han var ret velbevandret i forholdene omkring Vejen.

Når kommandant Lysias kommer, sagde han, vil jeg træffe afgørelse i jeres sag.

Han befalede centurionen, at Paulus skulle holdes under mildt opsyn, så han ikke hindrede nogen af hans egne i at betjene ham.

Efter nogle dage indfandt Felix sig sammen med sin kone Drusilla, der var judæer. Han sendte bud efter Paulus og hørte på ham omkring hans hengivenhed til Messias Jesus. Men da han talte med ham om retfærdighed, om indre styrke og om den forestående dom, blev Felix forlegen og afbrød ham:

³⁸¹ En romersk koloni mellem Jerusalem og Cæsarea.

³⁸² Egentlig: 'prætorium'.

Nu kan du gå. Når jeg får tid, sender jeg bud efter dig.

I øvrigt håbede han også på, at Paulus ville give ham penge. Derfor sendte han ganske ofte bud efter ham for at tale med ham.

For Festus

Da der efterhånden var gået en periode på to år, fik Felix en efterfølger, Porkius Festus,³⁸³ og da Felix gerne ville indynde sig hos judæerne, efterlod han Paulus i fængslet.

Da Festus så var tiltrådt som guvernør, rejste han allerede efter tre dage til Jerusalem fra Cæsarea. Såvel ærkepræsterne som de jødiske spidser indgav straks klagemål mod Paulus til ham, samtidig med at de bad om, at han allernådigst ville sende bud efter Paulus, så han kunne komme til Jerusalem. De forbedrede nemlig et baghold for at slå ham ihjel på vejen. Festus svarede imidlertid, at Paulus skulle holdes forvaret i Cæsarea, og at han i øvrigt selv stod i begreb med at tage af sted snarest muligt.

Så lad de førende iblandt jer tage derved sammen med mig, sagde han, så de kan anklage ham, hvis der er noget utilstedeligt ved manden.

Han tilbragte så en 8-10 dage sammen med dem, hvorefter han rejste ned til Cæsarea. Næste dag tog han plads på dommersædet og befalede, at Paulus skulle føres ind. Da han så var kommet til stede, stillede de judæere, der var kommet tilrejsende fra Jerusalem, sig omkring ham. De fremførte mange tunge beskyldninger imod ham, som de dog ikke var i stand til at bevise, og Paulus forsvarede sig:

Jeg har ikke gjort noget forkert – hverken mod judæernes lov, mod templet eller mod Cæsar.

Festus var imidlertid indstillet på at tilstå judæerne en gunst, så han spurgte Paulus: Er du villig til at rejse op til Jerusalem, så jeg kan dømme dig dér angående disse anklager?

Jeg står for Cæsars domstol, svarede Paulus, det er dér, jeg bør dømmes. Mod judæerne har jeg ingen uret begået, hvad du også udmærket godt ved. Hvis jeg skulle have begået nogen uret, der fortjener dødsstraf, så går jeg såmænd gerne i døden, men hvis det, som disse mænd anklager mig for, intet har på sig, så skal ingen udlevere mig til dem blot for at takkes dem. Jeg appellerer til Cæsar!

Da Festus så havde drøftet det med sit råd svarede han: Du har appelleret til Cæsar – så skal du også komme for Cæsar.

Kongen sættes ind i sagen

Efter nogle dage ankom kong Agrippa sammen med Bernike³⁸⁴ til Cæsarea for at hilse på Festus. De blev der i flere dage, og Festus forelagde så kongen sagen om Paulus: Der er en mand her, som Felix har efterladt som fange. På grund af ham troppede judæernes ærkepræster og ældste op, mens jeg var i Jerusalem og forlangte at få ham dømt. Jeg svarede dem, at det ikke er skik og brug for romere at prisgive noget menneske, før den anklagede ansigt til ansigt med sine anklagere har haft mulighed for at forsvare sig mod beskyldningen. Så da de var kommet herved, tøvede jeg ikke, men allerede næste dag satte jeg mig på dommersædet og befalede, at manden skulle hentes. Da anklagerne havde stillet sig omkring ham, fremførte de ikke en eneste beskyldning om noget, som jeg selv anså for at være ondt – nej, de fremkom med nogle stridigheder, de åbenbart havde med ham omkring deres egen overtro og om en eller anden Jesus, der var død, men som Paulus påstod var i live. Jeg var noget i vildrede om, hvordan det skulle gribes an, så jeg spurgte ham, om han var villig til at rejse til Jerusalem for at blive dømt i sagen. Paulus krævede imidlertid at blive bevogtet her, indtil majestæten³⁸⁵ kendelse forelå, så jeg befalede, at han skulle bevogtes, indtil jeg sendte ham videre til Cæsar.

³⁸³ *Porcius Festus*: romersk statholder over provinsen Judæa ca. 59-62 e.Kr.

³⁸⁴ Kong Herodes Agrippa II. Lydkonge over forskellige palæstinensiske områder fra 48-70. Den sidste af Herodes' slægt på tronen. Bernike eller Berenike er hans søster. Hun er kendt for sine promiskuøse forhold til bl.a. sin bror og til den senere kejser Titus.

³⁸⁵ Egentlig *'Sebastos'*, som er det græske ord for den romerske kejsertitel Augustus (velærværdig).

Så sagde Agrippa til Festus: Jeg ville egentlig også gerne selv høre det menneske.
I morgen, svarede Festus, skal du få ham at høre.

Paulus' forsvarstale

Næste dag ankom Agrippa og Bernike under stor pomp og pragt og gik ind i retssalen sammen med både officerer og byens spidser, og Festus befalede, at Paulus skulle føres ind.

Kong Agrippa, siger Festus så, og alle I, der er til stede sammen med os. Her ser I så den mand, for hvis skyld en stor gruppe judæere indfandt sig hos mig både i Jerusalem og her, mens de råbte op om, at han ikke fortjente at leve længere. Imidlertid indså jeg, at han intet havde gjort, der fortjente dødsstraf, men da han så selv appellerede til majestæten, besluttede jeg mig for at sende ham afsted. Noget sikkert har jeg imidlertid ikke at skrive til min Herre om ham, og derfor fører jeg ham nu frem for jer og ikke mindst for dig, konge Agrippa, så jeg efter forhøret har noget at skrive. Det forekommer mig nemlig ulogisk at sende en fange afsted uden samtidig at tilkendegive beskyldningerne imod ham.

Så sagde Agrippa til Paulus: Værsgo. Du må gerne tale din sag.

Paulus rakte hånden ud og begyndte sin forsvarstale: Angående alt det, jeg anklages for af judæerne, priser jeg mig selv lykkelig over, at jeg i dag skal forsvare mig overfor dig, kong Agrippa - ikke mindst fordi du er velbekendt med judæernes skikke og stridsspørgsmål. Derfor beder jeg dig om, at du vil høre tålmodigt på mig.

Hvad angår min livsførelse fra ungdommen af, så foregik den fra begyndelsen i mit eget folk og i Jerusalem. Det ved alle judæerne i øvrigt udmærket, for de kender mig i forvejen - hvis de ellers ville indrømme det. De ved, hvordan jeg lige fra begyndelsen som farisæer efterlevede den strengeste retning indenfor vores religion. Og nu står jeg her og skal åbenbart dømmes for håbet til det løfte, som Gud gav vore forfædre. Det er det løfte, vores tolvstammefolk håber at se opfyldt ved at dyrke Gud uafledeligt nat og dag, og det er det håb, jeg anklages for af judæerne. Men kære konge, hvorfor anses det for så utroligt blandt jer, om Gud opvækker døde?

Jeg har jo selv ment, at jeg måtte skride til voldsomme handlinger for at imødegå Jesus nazoræerens voksende anseelse, hvad jeg da også gjorde i Jerusalem. Mange af de hellige fik jeg spærret inde i fængsler efter bemyndigelse fra ærkepræsterne, og når de skulle henrettes, stemte jeg for. Og i alle synagogerne hævnedes jeg mig ofte ved at tvinge dem til at tale gudsbespotteligt - ja i mit raseri forfulgte jeg dem endog til byer i udlandet.

Det var med det formål, jeg engang var på vej til Damaskus med myndighed og fuldmagt fra ærkepræsterne. Ved middagstid så jeg pludselig på vejen, kære konge, et lys omstråle mig og mine rejsekammerater - klarere end solens stråleglans. Vi faldt alle til jorden, og jeg hørte en stemme tale til mig på hebraisk: Saul! Saul, hvorfor forfølger du mig? Det gør ondt at slå ud mod pigkæppen.

Hvem er du, Herre? spurgte jeg.

Det er mig, der er Jesus, som du forfølger, svarede Herren, men rejs dig nu op og stå på dine fødder, for det var derfor, jeg viste mig for dig - for at håndplukke dig som tjener for og vidne om både, hvad du har set, og hvad du skal få at se angående mig. Jeg udvælger dig af dit folk og af de folkeslag, jeg udsender dig til, for at åbne deres øjne - for at omvende dem fra mørke til lys og fra Satans magt til Gud, så de kan blive tilgivet og få lod og del blandt dem, som er helliget gennem deres hengivenhed til mig.

Kære kong Agrippa! Fra da af var jeg ikke spor ulydig mod det himmelske syn - nej, først for dem i Damaskus så også i Jerusalem og i hele Judæa - ja, også blandt andre folk forkyndte jeg nu, at de skulle lægge deres liv om og vende om til Gud og gøre gerninger, der var omvendelsen værdige.

Det var på grund af dette, judæerne greb mig, mens jeg var i templet, og de forsøgte at gøre det af med mig. Men indtil denne dag har jeg fået hjælp fra Gud, og nu står jeg her og vidner for de mindste til de

største, og jeg hævder intet andet end det, som både profeterne og Moses talte om, skulle ske: at Messias skulle lide, og at han som den første fra opstandelsen af de døde skulle forkynde lys både for vores eget og for de fremmede folk.

Mens han således holdt sin forsvarstale, siger Festus pludselig højt:

Paulus, du er vanvittig! Den megen lærdom driver dig til vanvid!

Jeg er ikke vanvittig, højstærede Festus, svarede Paulus, det er kun sande og fornuftige ting, jeg taler om. Det forstår kongen, som jeg også henvender mig frimodigt til, for jeg har tillid til, at intet af, hvad der er sket, har undgået hans opmærksomhed. Det er jo ikke ligefrem foregået i en afkrog. Kære kong Agrippa, du har tillid til profeterne – det ved jeg, du har!

Det er lige før, du overtaler mig til at blive kristen, sagde Agrippa til Paulus.

Jeg ville ved Gud ønske, sagde Paulus, at ikke blot du, men også alle, som hører på mig i dag, før eller senere ville blive sådan, som jer er – måske lige bortset fra disse lænker.

Nu rejste kongen sig sammen med guvernøren og Bernike og alle de, som sad der sammen med dem, og mens de trak sig tilbage, talte de med hinanden om, at dette menneske intet havde gjort, som fortjente dødsstraf eller fængsel. Så sagde Agrippa til Festus: Dette menneske kunne have været løsladt, hvis ikke han havde appelleret til Cæsar.

Mod Rom

Efter at det så var blevet bestemt, at vi skulle sejle afsted til Italien, udleverede de Paulus og nogle andre fanger til en centurion fra den kejserlige garde ved navn Julius. Vi kom ombord på en båd fra Adramyttium,³⁸⁶ der skulle anløbe steder på Asiens kyst og sejlede afsted. Aristarkhos, en makedoner fra Thessalonika, var med os.

Næste dag anløb vi Sidon,³⁸⁷ og Julius, der behandlede Paulus helt menneskeligt, tillod ham at besøge vennerne og nyde deres omsorg. Da vi var taget derfra, sejlede vi ind under Cypren, fordi der var modvind, og efter at have krydset farvandet ud for Kilikien og Pamfylien, anløb vi Myra i Lykien.³⁸⁸

Her fandt centurionen et alexandrinsk skib, der skulle til Italien, og der lod han os gå ombord. Vi sejlede så langsomt afsted i adskillige dage og nåede med nød og næppe ud for Knidos,³⁸⁹ fordi vinden ikke tillod os at komme videre. Vi sejlede så ind under Kreta ud for Salome,³⁹⁰ og efter at have sejlet langs kysten med stort besvær, kom vi til et sted, som hedder Gode Havne, nær ved byen Lasaia.³⁹¹

Da der nu var gået nogen tid, og sejlads ikke længere var helt sikker, eftersom fasten allerede var ovre,³⁹² advarede Paulus dem: Mine herrer, sagde han til dem, jeg forestiller mig, at sejladsen her fører til ulykke og store tab – ikke blot af last og skib, men også af vores liv.

Men centurionen stolede mere på styrmanden og kaptajnen end på, hvad Paulus sagde, og da havnen var uegnet til overvintring, besluttede flertallet, at man skulle sejle derfra, så de om muligt kunne nå til Fønix og overvintrere der. Det er en havn på Kreta, der vender både mod sydvest og nordvest.

I havsnød

Da der nu blæste en god søndenvind, tænkte de, at deres plan var så godt som gennemført, så de lettede anker og sejlede meget tæt langs Kretas kyst. Men ikke længe efter slog en tyfonagtig storm – den der kaldes *Eurakivlon* - ind over øen. Skibet blev revet med, og da vi ikke kunne holde stævnen op mod

³⁸⁶ Havneby knap 100 km østnordøst for øen Lesbos.

³⁸⁷ Havneby i det nuværende Libanon.

³⁸⁸ Lille romersk provins på sydkysten af det nuværende Tyrkiet.

³⁸⁹ Havneby på det sydvestligste punkt på det tyrkiske fastland.

³⁹⁰ Forbjerg på det østligste Kreta.

³⁹¹ Cirka midt på Kretas sydkyst.

³⁹² Fasten referer til den store forsoningsdag, der falder i oktober, så man var nået ud over den del af året, hvor sejlads ansås for nogenlunde sikker.

vinden, gav vi op og lod os drive. Da vi kom ind under en lille ø, som hedder Kauda,³⁹³ var vi lige ved at miste redningsbåden. Efter at have halet den op, benyttede de forskellige hjælpemidler til at surre skibet, og da de var bange for at blive blæst ned i Syrten,³⁹⁴ rebede de sejlene og lod sig drive. Da vi imidlertid kæmpede en del med stormen, begyndte de næste dag at lette skibet, og på tredjedagen smed de egenhændigt skibets udstyr overbord. Hverken sol eller stjerner viste sig i flere dage, samtidig med, at en ikke ubetydelig storm var over os, så vi begyndte til sidst at miste ethvert håb om redning.

Efter at de i lang tid ikke havde fået noget at spise, stillede Paulus sig op midt iblandt dem og sagde: Ja, mine herrer, I burde nok have lyttet til mig og ikke være sejlet fra Kreta, så I havde sparet os for denne ulykke og dette tab. Men nu opfordrer jeg jer til at være ved godt mod, for ingen skal miste livet – kun skibet skal gå tabt. Her i nat stod der nemlig en engel hos mig fra den Gud, jeg tilhører og dyrker.

Du skal ikke være bange, Paulus, sagde han, du skal nok blive stillet for Cæsar, og hør her, Gud har skænket dig alle dem, der sejler med dig. Vær derfor ved godt mod, mine herrer, for jeg har fuld tillid til Gud, at det også vil ske, sådan som det blev fortalt mig.

Til gengæld kommer vi til at strande på en ø.

Da vi nu på fjortende døgn drev rundt på Adriaterhavet, fik søfolkene midt om natten mistanke om, at der var land i nærheden. Da de loddede dybden, målte de tyve favne,³⁹⁵ og da de igen efter en kort afstand loddede, målte de femten favne. Så blev de bange for, at vi skulle støde på klippeskær. Derfor kastede de fire ankre ud fra agterstavnen og bad til at det snart ville blive lyst.

Senere forsøgte søfolkene at flygte fra skibet ved at fire jollen ned i havet under påskud af, at de ville lægge ankre ud fra forstavnen. Så sagde Paulus til centurionen og soldaterne:

Hvis ikke de der bliver på skibet, står I ikke til at redde.

Hen under morgenen opfordrede Paulus nu alle til at spise noget.

I dag er det den fjortende dag, hvor I har ventet uafbrudt uden at spise eller tage noget til jer. Derfor opfordrer jeg jer til at få noget at spise. Det hører sådan set med til jeres redning, for ikke så meget som et hovedhår skal gå tabt hos nogen af jer.

Da han havde sagt det, tog han et brød, takkede Gud for øjnene af alle, brækkede det over og begyndte at spise. Så blev alle i godt humør og begyndte selv at tage føde til sig.

Vi var i alt 276 personer ombord på skibet, og da de så var blevet mætte efter måltidet, lattede de skibet ved at smide resten af hveden i havet.

Strandet

Da det omsider blev dag, genkendte de ikke landet, men de bemærkede en bugt med en strand, og der besluttede de sig for – om muligt - at sætte skibet op på grund. Så kappede de ankrene og overlod dem til havet samtidig med, at de løsnede surringerne til styreårerne. Derefter hejste de forsejlet for vinden og styrede ind mod stranden. Imidlertid kom de ind på et rev med dybt vand på begge sider, og der satte de skibet på grund, så forstavnen borede sig ned og blev stående urokkeligt, mens agterstavnen blev slået i stykker af de voldsomme bølger.

Nu besluttede soldaterne sig for at slå fangerne ihjel, så ingen undslap ved at svømme i sikkerhed. Men centurionen, der var opsat på at redde Paulus, forhindrede dem i deres forehavende og befalede, at de, som kunne svømme, skulle springe overbord først og se at komme i land. Med hensyn til de øvrige skulle nogle bjærge sig på planker, andre på nogle af skibets vragedele, og på den måde blev alle reddet sikkert i land.

³⁹³ Lille ø, 16 km syd for det vestlige Kreta.

³⁹⁴ Havbugt med sandbanker ud for Libyen.

³⁹⁵ Gammelt mål for afstanden mellem finderspidserne hos en mand, der står med udbredte arme. Ca. 1,80 m.

På Malta

Efter at vi var blevet reddet, kunne vi forstå, at øen hed Malta. Barbarerne her viste os en usædvanlig omsorg, for de tændte bål og tog sig af os alle på grund af den vedvarende regn og kulde. Også Paulus samlede sig en masse kvas og lagde det på bålet, men pludselig krøb en slange ud på grund af heden og bed sig fast i hans hånd. Da barbarerne så dyret hænge fra hans hånd, sagde de til hinanden:

Dette menneske er uden tvivl en morder, for godt nok blev han reddet op af havet, men Dike³⁹⁶ lod ham alligevel ikke leve.

Imidlertid rystede Paulus blot dyret af i ilden og led ikke nogen skade. De andre regnede med, at han ville få feber eller pludseligt falde død om, men da de havde ventet et stykke tid og så, at der ikke skete ham noget slemt, kom de på andre tanker og erklærede lige ud, at han var Gud.

I området omkring det sted, var der et mindre stykke land, som ejedes af øens fornemste mand, der hed Poplios. Han tog imod os og beværtede os venligt som sine gæster i tre dage.

Nu var det sådan, at Poplios' far lå til sengs med feber og dysenteri. Paulus gik så ind til ham, og efter at have bedt en bøn lagde han hænderne på ham og helbredte ham. Efter den begivenhed kom også de andre syge på øen hen til ham, og de blev kureret. De viste os meget stor ære, og da vi skulle sejle derfra, forærede de os alt, hvad vi måtte få brug for.

Til Rom

Efter tre måneder stak vi så til søs på et alexandrinsk skib, der havde overvintret på øen. Det var indviet til Dioskurerne.³⁹⁷ Vi lagde ind til Syrakus,³⁹⁸ hvor vi blev i tre dage, hvorpå vi tog afsted og nåede Region. Efter én dag blev det søndenvind, og vi ankom til Puteoli³⁹⁹ på andendagen. Her fandt vi brødrene, og de overtalte os til at blive der i en uge, hvorefter vi tog til Rom. Da brødrene fra Rom havde hørt om os, kom de ud for at møde os på Forum Appii⁴⁰⁰ og Tres Tabernae,⁴⁰¹ og da Paulus så dem, takkede han Gud og fattede nyt mod. Så kom vi ind i selve Rom, og Paulus fik lov til at bo for sig selv sammen med den soldat, der bevogtede ham.

Opgør med judæerne

Tre dage senere sammenkaldte han de fornemste judæere, og da de var samlet, sagde han til dem:

Mine herrer og brødre. Uden at have gjort noget imod folket eller mod fædrenes skikke er jeg fra Jerusalem blevet overgivet i romernes hænder. Efter at forhørt mig ønskede de ellers at løslade mig, eftersom de intet fandt hos mig, der kunne begrunde dødsstraf. Imidlertid protesterede judæerne, så jeg blev tvunget til at appellere til Cæsar, men det skyldtes ikke, at jeg havde noget at anklage mit folk for. Det er derfor, jeg nu har indkaldt jer for at møde jer og tale med jer, for det er på grund af Israels håb jeg er lænket med denne lænke.

Vi har ingen breve fået om dig fra Judæa sagde de til ham, ej heller har nogen af brødrene indfundet sig og meddelt noget eller talt ondt om dig. Men vi er glade for at høre, hvad du mener, for om denne sekt ved vi, at den vækker modsigelse overalt.

Så aftalte de en dag med ham, hvor endnu flere kom hen til ham på hans bopæl, og han forklarede dem sagen, idet han vidnede om Guds rige, og han prøvede at overbevise dem om Jesus både ud fra Mose-loven og ud fra profeterne fra tidlig morgen til sen aften. Nogle af dem blev overbevist ved det, han sagde, mens andre ikke troede på det. Da de ikke kunne enes, gik de hver til sit, efter at Paulus var

³⁹⁶ Retfærdighedens eller hævnens gudinde iflg. græsk mytologi.

³⁹⁷ Castor og Pollux – de søfarendes beskyttere.

³⁹⁸ Hovedbyen på Sicilien.

³⁹⁹ Havneby i Napolibugten.

⁴⁰⁰ Markedsplads ca. 80 km. Sydøst for Rom.

⁴⁰¹ De tre Kroer. Landsby ved Via Appia ca. 58 km. Syd for Rom.

fremkommet med dette ene udsagn: Det var rigtigt, som den hellige ånd sagde det til vore forfædre gennem profeten Jesajas: *Gå hen til dette folk og sig: I skal høre og høre og dog intet fatte. I skal se og se og dog intet se. For dette folks hjerte er blevet til en fedtklump. De er blevet tunghøre, og deres øjne er tillukkede, så de aldrig ser med deres øjne, hører med deres ører eller fatter noget med deres hjerte og lægger deres liv om, så jeg kan helbrede dem.*

Så skal I da vide, at denne Guds frihed er blevet sendt til andre folk – de vil nemlig lytte.

Paulus blev hele to år i sin egen lejlighed, og han tog venligt imod alle, som kom til ham. Han forkyndte Guds rige og underviste i det med vor Herre Jesus Kristus med stor frimodighed og ganske uhindret.

Apokalypsen

Dette er Jesus Kristus' åbenbaring – den, Gud skænkede ham, for at han kunne vise sine slaver, hvad der snart skal ske. Han sendte den gennem sin engel, der fremstillede den for *sin* slave, Johannes, som har bevidnet Guds fortælling og Jesus Kristus' vidnesbyrd, sådan som han oplevede det.

Velsignet være oplæseren og de, som hører den profetiske fortælling og er opmærksomme på det, som er nedskrevet i den, for tiden er nær.

Fra Johannes til de syv forsamlinger i Asien. Nåde være med jer og fred fra den Gud, som er, og som var, og som kommer - fra de syv ånder, der står for hans trone og fra Jesus Kristus, det troværdige vidne, den førstefødte blandt de døde og herskeren over jordens konger.

Ham, der elsker os, og som forløser os fra vores svigt gennem sit eget blod og gør os til et kongerige af præster for sin Gud og far – ham være ære og herredømme i evighedernes evigheder. Amen!

Se, han kommer med skyerne, og hvert øje skal se ham – selv de, som har gennemboret ham – og alle jordens folk skal jamre over hans komme. Sådan er det!⁴⁰² Amen!

Det er mig, der er alfa og omega – begyndelse og afslutning – siger Jahve vor Gud, der styrer alt – han, som er, og som var, og som kommer.

Åndsmeddelelsen på Patmos

Jeg, Johannes, jeres bror, som er fælles med jer både om trængslerne og om Riget – ja, i udholdenheden i Jesus - jeg opholdt mig på øen Patmos på grund af Guds fortælling og vidnesbyrdet om Jesus.⁴⁰³ På Herrens dag kom ånden over mig, og jeg hørte bagved mig en høj stemme, der lød som en trompet: Skriv ned i en bog, hvad du ser, sagde den, og send den til de syv forsamlinger i Efesos, Smyrna, Pergamon, Thyratira, Sardes, Filadelfia og Laodikea.⁴⁰⁴

Jeg vendte mig om for at se den stemme, der talte med mig, og da så jeg syv gyldne lysestager, og midt blandt lysestagerne så jeg en, der lignede en menneskesøn, iført en lang kjortel og med et gyldent bælte om livet. Hans hoved og hår var hvidt som den hvide uld – ja, hvidt som sne, og hans øjne var som flammende ild. Hans fødder var som bronze, der gløder i ovnen og hans stemme lød som mange vandstrømme. I sin højre hånd holdt han syv stjerner, og ud af hans mund fremgik et skarpt tveægget sværd. Hans ansigt var som solen, der skinner i al sin kraft.

Da jeg så ham, faldt jeg ned for hans fødder som død. Han lagde sin højre hånd på mig og sagde:

Du skal ikke være bange! Det er mig, der er begyndelsen og afslutningen – jeg er den levende. Jeg var død, og se nu, jeg lever i al evighed. Nøglerne til døden og til Hades⁴⁰⁵ har jeg.

Skriv nu ned, hvad du har set – det, som er, og det, som skal ske efter dette.

Her er hemmeligheden bag de syv stjerner, du så i min højre hånd og de syv gyldne lysestager: De syv stjerner er de syv forsamlings engle og de syv lysestager er de syv forsamlinger.

Til de syv forsamlinger

3. Skriv til min engel for forsamlingen i Efesos:⁴⁰⁶ Dette siger han, som holder de syv stjerner i sin højre hånd – han, som går omkring midt blandt de syv gyldne lysestager: Jeg kender til din møje og dit besvær

⁴⁰² Egentlig bare 'ja!' (*naï*).

⁴⁰³ Muligvis deporteret.

⁴⁰⁴ Alle sammen byer i det nuværende vestligste Tyrkiet. Dengang i den romerske provins Asien.

⁴⁰⁵ Det græske dødsrige

⁴⁰⁶ Egentlig 'Forsamlingens engel'.

og din udholdenhed. Jeg ved, at du ikke kan fordrage de onde – at du har udfordret dem, der kalder sig selv for apostle, skønt de ikke er det, og du opdagede, at de var løgnere. Ja, du har udholdenhed, og du har døjet meget på grund af mit navn uden at blive træt.

Men jeg har det imod dig, at du har svigtet din første kærlighed. Husk på, hvor du kommer fra. Vend om og udfør de tidligere gerninger. Hvis ikke kommer jeg over dig og flytter din stage fra dens plads – hvis du altså ikke vender om.

Men det skal du have, at du afskyr nikolaiternes⁴⁰⁷ gerninger. Det gør jeg også!

Den, som har ører, han høre, hvad ånden siger til forsamlingerne.

Den, som sejrer, ham vil jeg give lov til at spise af Livets træ,⁴⁰⁸ som står i Guds paradis.

Skriv til min engel for forsamlingen i Smyrna:

Dette siger Den første og Den sidste – han, som døde og dog lever: Jeg kender til din trængsel og din fattigdom – og dog er du rig – og jeg kender også spotten fra dem, der siger om sig selv, at de er judæere, skønt de ikke er det, men snarere er medlemmer af Satans synagoge.

Vær ikke bange for den kommende lidelse. Se, djævelen vil kaste nogle af jer i fængsel for at prøve jer, så I vil få trængsel i ti dage. Vær trofaste indtil døden, så vil jeg skænke dig livets sejrskrans.

Den, som har ører, han høre, hvad ånden siger til forsamlingerne.

Den, som sejrer, skal aldrig lide uret ved den anden død.

Skriv til min engel for forsamlingen i Pergamon:

Dette siger han, som holder det skarpe tveæggede sværd: Jeg ved, hvor du bor – lige dér, hvor Satans trone står. Men du holder fast ved mit navn og har ikke fornægtet min trofasthed – end ikke i Antipas' dage – mit trofaste vidne, som blev dræbt hos jer, hvor Satan selv bor.

Dog har jeg lidt imod, at du huser nogen, som holder fast ved Bileams lære. Det var ham, der underviste Balak i at lægge fælder for Israels sønner, så de spiste afgudsofre og horede.⁴⁰⁹ Således huser også *du* nogen, der på samme måde holder fast ved nikolaiternes lære. Så vend om! Hvis ikke kommer jeg snart over dig. Jeg skal føre krig mod dem med mundens sværd.

Den, som har ører, han høre, hvad ånden siger til forsamlingerne.

Den, som sejrer, ham vil jeg skænke af den skjulte manna, og jeg vil skænke ham en hvid sten, og på stenen er der skrevet et nyt navn, som ingen kender, undtagen ham, der får den.

Skriv til min engel for forsamlingen i Thyatira:

Dette siger Guds søn - han, hvis øjne er som flammende ild – hvis fødder er som det blanke kobber: Jeg kender til dit arbejde og din kærlighed, din trofasthed, din hjælpsomhed og din udholdenhed. Jeg ved, at dine seneste gerninger er flere end de første.

Men jeg har det imod dig, at du affinder dig med kvinden Jesabel,⁴¹⁰ som kalder sig selv for profet, og som lærer og forfører mine slaver til hor og til at spise afgudsofre. Jeg gav hende tid til at omvende sig, men hun ønsker ikke at omvende sig fra sit utugtige liv.

Hør her, jeg kaster hende om på lejet, og de, der horer med hende, kaster jeg ud i stor trængsel, hvis ikke de vender om fra hendes gerninger – ja, jeg vil vitterligt dræbe hendes børn.

⁴⁰⁷ Muligvis en fraktion i de tidlige kristne forsamlinger i Lilleasien, Antagelig bifaldt nikolaiterne, at kristne deltog i hedenske kultsammenkomster som led i det normale samfundsliv. Navnet henviser til Nikolaos, en af de syv hellenistiske ledere, der omtales i Fortællingen om apostlene. (7). Han blev i senere kirkelig tradition beskyldt for kætteri.

⁴⁰⁸ Der er to 'forbudte' træer i Paradisets have. Livets træ, som giver evigt liv, mens Kundskabens træ giver kundskab om godt og ondt. (Se 1. Mosebog).

⁴⁰⁹ Se 4. Mosebog 31,16.

⁴¹⁰ Se 1. Kongebog 18-19.

Alle forsamlingerne skal vide, at det er mig, der ransager nyrer og hjerter, og jeg skal betale jer hver især efter jeres gerninger.

Men til jer, de øvrige i Thyatira, som ikke fører denne lære, og som bekendt ikke har lært Satans dybder at kende, vil jeg sige: Jeg pålægger jer ikke yderligere byrder, end dem, I allerede har. Hold fast ved det, indtil jeg kommer. Den, som sejrer, og som er opmærksom på mine gerninger til det sidste, ham vil jeg give magt over folkene. Han skal vogte dem med en jernstav som lertøj, der knuses -ganske som også jeg har fået til opgave af min far. Ja, selve morgenstjernen vil jeg skænke ham.

Den, som har ører, han høre, hvad ånden siger til forsamlingerne.

Skriv til min engel for forsamlingen i Sardes:

Dette siger han, som holder Guds syv ånder og de syv stjerner: Jeg kender til dit arbejde. Det hedder sig, at du lever – og dog er du død! Vågn nu op og hold fast i det sidste, der er ved at dø, for jeg har ikke fundet dit arbejde fyldestgørende for min Guds ansigt.

Husk på, hvordan du tog det, du hørte, til dig. Vær opmærksom – ja, vend om! Hvis ikke du vågner op, vil jeg komme som en tyv, og du vil aldrig vide, i hvilken time jeg kommer over dig.

Dog har du ganske få navne i Sardes, som ikke har svinet deres klæder til. De skal vandre sammen med mig i hvide klæder. De er de værdige.

Den som sejrer, skal således iføre sig hvide klæder, og jeg vil aldrig slette hans navn af Livets Bog. Nej, jeg vil anerkende hans navn for min fars og hans engles ansigt.

Den, som har ører, han høre, hvad ånden siger til forsamlingerne.

Skriv til min engel for forsamlingen i Filadelfia: Dette siger den hellige – den sande, som holder Davids nøgle, der åbner, hvor ingen lukker og lukker, hvor ingen åbner.

Jeg kender til dit arbejde. Se, jeg har sat en åben dør foran dig, som ingen kan lukke, fordi din kraft er svag – og dog har du hørt efter min fortælling og aldrig fornægtet mit navn.

Hør her. Jeg giver dig nogle fra Satans synagoge, som påstår om sig selv, at de er judæere, skønt de ikke er det, men løgnere. Men jeg skal sørge for, at de kommer og tilbeder dig for dine fødder. De skal vide, at det er mig, der elsker dig.

Fordi du lyttede til fortællingen om min udholdenhed, vil jeg også lytte til dig i prøvelsens time, som snart kommer over hele jorden for at prøve dem, der bor på jorden. Jeg kommer snart. Hold fast i det, du har, så ingen skal stjæle din sejrskrans.

Den, som sejrer, ham vil jeg gøre til en søjle i min Guds tempel, og han skal aldrig mere komme udenfor. Jeg vil skrive min Guds navn på ham og navnet på min Guds by – det nye Jerusalem, som kommer ned fra Himlen – fra min Gud og mit nye navn.

Den, som har ører, han høre, hvad ånden siger til forsamlingerne.

Skriv til min engel for forsamlingen i Laodikea: Dette siger Amen – det trofaste og sande vidne – begyndelsen på Guds skaberværk: Jeg kender til dit arbejde, at du hverken er kold eller varm. Gid du var enten kold eller varm. Nuvel, fordi du er lunken og hverken varm eller kold, er jeg ved at kaste op over dig. Fordi du påstår: 'Jeg er rig og har vundet rigdom og mangler ikke noget,' og ikke fatter, at du er miserabel og elendig – ja, krumbojet, blind og nøgen - så vil jeg råde dig til at købe guld hos mig, der er lutret i ild, så du kan blive virkelig rig – og hvide klæder til at tage om dig, så din nøgenheds skam ikke skal blive kendt – ja, øjensalve til at smøre på dine øjne, så du kan se. Jeg tugter og opdrager dem, jeg holder af. Så vær brændende lidenskabelig og vend om!

Hør her, jeg står ved døren og banker på. Hvis nogen hører min stemme og åbner døren, vil jeg gå ind til ham og holde nadver med ham og han med mig.

Den, som sejrer, vil jeg give lov til at sætte sig med mig på min trone, ligesom også jeg har sejret og sat mig sammen med min far på hans trone.

Den, som har ører, han høre, hvad ånden siger til forsamlingerne.

For Himlens trone

Herefter kunne jeg se, og tænk, der var en dør åbnet i Himlen, og den stemme, jeg hørte tidligere, ligesom en trompet, talte til mig:

Kom herop, lød det, så skal jeg vise dig, hvad der må ske herefter.

I samme øjeblik blev jeg henført i ånden, og se, der stod en trone i Himlen og en, der sad på tronen. Den, der tronede, så ud som jaspissten og sarder, og der var en regnbue rundt om tronen, der så ud som smaragd. Omkring tronen stod der 24 troner, og på tronerne sad der 24 gamle iført hvide klæder og med guldkroner på hovedet.

Fra tronen udgår lyn og stemmer og torden, og foran tronen står der syv brændende fakler, der er som Guds syv ånder. Foran tronen er der også ligesom et glashav, der minder om iskrystal. Midt for tronen og rundt om tronen er der fire levende væsner fulde af øjne både fortil og bagtil. Det første væsen var som en løve – det andet som en ungtyr – det tredje væsen havde ligesom et menneskeansigt, og det fjerde var som en flyvende ørn. Disse fire væsner havde hver især seks vinger. Udenpå og indvendigt er de fulde af øjne og uophørligt, dag og nat, siger de:

Hellig, bellig, bellig er Gud Jahve, altets hersker – han, som var, som er og som kommer!

Hver gang disse væsner vil give ære og hæder og tak til ham, der sidder på tronen – han, som lever i evighedernes evigheder – falder de 24 gamle ned for ham, der troner, og de tilbeder ham, der lever i evighedernes evigheder. De kaster deres kroner hen foran tronen, mens de siger:

Værdig er du, vor Herre og Gud til at modtage ære og hæder og magt, fordi du har skabt alle ting.

Ved din vilje var de til – ja, ved den blev de skabt.

Bogrullen

Nu så jeg en bogrulle i den højre hånd på ham, der sad på tronen. Den var beskrevet indeni og udenpå forseglet med syv segl. Jeg så en vældig engel, der med kraftig røst forkyndte: Hvem er værdig til at åbne bogrullen og til at bryde dens segl?

Men ingen i Himlen eller på jorden eller under jorden formåede at åbne bogrullen eller se i den.

Jeg græd højt, fordi ingen blev fundet værdig til at åbne bogrullen eller studere den, men så siger en af de gamle til mig: Græd ikke! For se, løven af Judas stamme – af Davids rod – har sejret, så han kan åbne bogrullen og dens syv segl.

Så opdagede jeg, at midt for tronen, midt blandt de fire væsner og midt blandt de gamle stod der et lam. Det var som slagtet og havde syv horn og syv øjne. Det er Guds syv ånder, der er udsendt i hele verden. Nu kom det hen og modtog bogen af hans højre hånd – af ham, der sidder på tronen.

Da det havde modtaget bogrullen, faldt de fire levende væsner og de 24 gamle ned for lammet – hver med en citar og gyldne skåle fyldt med røgelse - det er de helliges bønner. Nu synger de en ny sang:

Værdig er du til at modtage bogrullen og åbne dens segl, for du blev slagtet, og til Gud har du købt dem med dit blod - folk fra hver en stamme og hvert et sprog – mennesker fra hver nation – ja, hvert et folkeslag.

Dem gjorde du til et kongerige for vores Gud – ja, de skal være præster og konger på jorden.

Jeg så og så, og så hørte jeg en røst af mange engle rundt om tronen og de levende væsner og de gamle. Deres antal var myriader af myriader – tusinder af tusinde og de sagde med høj røst:

Værdigt er lammet – det slagtede – til at modtage magt og rigdom, visdom og styrke, hæder og ære og velsignelse.

Og hver en skabning i Himlen og på jorden og under jorden og på havet og alt i dem hørte jeg sige:

Til den, der sidder på tronen og til lammet: Velsignelse, hæder, ære og styrke i evighedernes evigheder.

Amen! sagde de fire levende væsner, og de gamle faldt ned og tilbad.

Seglene brydes

Jeg så videre, hvordan lammet brød et af de syv segl, og jeg hørte ét af de levende væsner sige med tordenrøst: Kom!

Se, da så jeg en hvid hest, og den, der sad på den, havde en bue. Der blev givet ham en krone, og han drog sejrrig ud til sejr.

Da det så brød det andet segl, hørte jeg det andet levende væsen sige: Kom!

Så kom en anden – en ildrød hest – og til den, der sad på den, blev det befalet at fjerne al fred fra jorden, så de kunne slagte hinanden. Der blev givet ham et stort sværd.

Da det så brød det tredje segl, hørte jeg det tredje levende væsen sige: Kom!

Se, da så jeg en sort hest, og den, der sad på den, havde en vægt i sin hånd. Så hørte jeg ligesom en stemme midt blandt de fire levende væsner, der sagde: Et mål hvede for en denar. Tre mål byg for en denar. Men olien og vinen må du ikke skade.

Da det så brød det fjerde segl, hørte jeg en stemme fra det fjerde levende væsen, der sagde: Kom!

Se, da så jeg en bleggryn hest, og han, som sad på den - hans navn var Død, og Hades fulgte med ham. Han fik tilladelse til at dræbe en fjerdedel af jorden med et langt sværd, med sult og død og ved jordens vilde dyr.

Dengang det brød det femte segl, opdagede jeg nedenunder alteret sjælene af dem, der var blevet dræbt på grund af Guds fortælling og på grund af det vidnesbyrd, de gav. Nu råbte de med høj røst: Hvor længe endnu, høje Herre – du hellige og sanddru – vil du undlade at dømme og straffe dem, der bor på jorden, for vores blod?

Så fik de hver en hvid klædning, og det blev fortalt dem, at de skulle hvile endnu en liden stund, indtil tallet på deres medslaver og deres brødre, som skulle slås ihjel ligesom de selv var blevet det, var blevet opfyldt.

Jeg så også, da det brød det sjette segl, så der opstod et stort jordskælv – ja, solen blev sort som en hårsæk, og hele månen blev som blod. Himlens stjerner faldt til jorden, og det var som figentræet, der afkaster de umodne frugter, når det rystes af stærke vinde. Himlen forsvandt, som en bogrulle, der rulles sammen, så alle bjerge og øer blev rykket op fra deres sted. Jordens konger og stormænd, hærførerne og de rige og stærke – ja, slave såvel som fri løb i skjul i bjergenes huler og klipper. Og de råber til bjergene og til klipperne: Fald ned over os og skjul os for hans ansigt, som sidder på tronen og for lammets vrede – for dagen for deres voldsomme vrede er kommet – og hvem kan så bestå?

Udvælgelsen

Bagefter så jeg fire engle stå ved jordens fire hjørner, mens de holdt igen på de fire vinde, for at det ikke skulle blæse på jorden eller på havet eller på noget træ. Jeg så en anden engel, der steg op fra solopgangen med den levende Guds segl, og han råbte med høj røst til de fire engle, som havde til opgave at ødelægge jorden og havet: Ødelæg ikke jorden eller havet eller træerne, før vi har beseglet vor Guds slaver på deres pander!

19. Jeg hørte så antallet på de beseglede:

144.000 beseglede fra alle stammer blandt Israels sønner: af Judas stamme 12.000 af Rubens stamme 12.000 af Gads stamme 12.000 af Asers stamme 12.000 af Naftalis stamme 12.000 af Manasses stamme 12.000 af Simeons stamme 12.000 af Levis stamme 12.000 af Issakars stamme 12.000 af Zebulons stamme 12.000 af Josefs stamme 12.000 af Benjamins stamme 12.000 beseglede. Nu opdagede jeg, at der var en skare så stor, at ingen formåede at tælle den. Fra alle folk og stammer og nationer og sprog

stod de foran tronen og foran lammet iført hvide klæder og med palmegrene i hænderne. Så råbte de med høj røst: Vores befrielse skyldes vores Gud, som sidder på tronen - og lammet!

Alle englene stod i en rundkreds omkring tronen sammen med de gamle og de fire levende væsner, og de faldt ned foran tronen på deres ansigter, mens de tilbad Gud således:

Amen! Velsignelse og ære, visdom og tak, hæder, magt og styrke tilkommer vores Gud i evighedernes evigheder! Amen!

Så var der en af de gamle, der sagde til mig: Disse mennesker, som er iført hvide klæder - hvem er de, og hvor kommer de fra?

Min Herre, du ved det selv, sagde jeg til ham.

Det er dem, der kommer ud af den store trængsel, sagde han, de har vasket deres klæder, så de blev hvide i blodet fra lammet. Derfor står de nu foran Guds trone og dyrker ham dag og nat i hans tempel, og han vil tage bolig⁴¹¹ iblandt dem. De skal hverken sulte eller tørste mere. Solen skal ikke falde i dem så lidt som nogen hede. For lammet, der står midt foran tronen, skal være deres hyrde. Han skal lede dem til livets kilder, og Gud selv vil aftørre hver tåre af deres øjne.

Det syvende segl

Dengang det så brød det syvende segl blev det stilhed i Himlen i henved en halv time. Jeg så, hvordan de syv engle, der står for Guds ansigt, blev givet syv trompeter. Så kom der en anden engel, der stillede sig ovenpå alteret med et røgelseskar af guld. Han modtog en masse røgelse, så han kunne tilføre den til alle de helliges bønner på det gyldne alter foran tronen. Og røgen steg op fra røgelseerne med de helliges bønner fra englens hånd – op foran Guds ansigt. Ja, englen fik røgelseskarret, som han fyldte med ilden fra alteret. Så kastede han det mod jorden, så der opstod torden og stemmer og lyn og jordskælv.

De syv engle

Så gjorde de syv engle med de syv trompeter sig klar til at blæse i trompet.

Nu blæste den første, og der kom hagl og ild blandet med blod. Det blev kastet mod jorden, så en tredjedel af jorden nedbrændte, en tredjedel af træerne blev brændt af sammen med alt græs.

Så blæste den anden engel, og noget, der lignede et stort brændende bjerg, blev kastet i havet, så en tredjedel af havet blev til blod, og en tredjedel af de skabninger, der levede i havet, døde, mens en tredjedel af skibene blev ødelagt.

Da den tredje engel blæste, faldt der en stor stjerne ned fra Himlen. Den brændte som en fakkell, og den faldt på en tredjedel af floderne og kilderne. Stjernens navn var Absint, så en tredjedel af vandet blev til absint. Mange mennesker døde på grund af vandet, der var blevet giftigt.

Og den fjerde engel blæste i trompet. Da blev tredjedelen af solen, tredjedelen af månen og af stjernerne ramt, så en tredjedel af dem formørkedes. En tredjedel af dagen kunne derfor ikke ses – ligeså med natten.

Jeg så fremdeles, og så hørte jeg en enlig ørn, der fløj midt på Himlen. Den råbte med høj røst:

Forbandet, forbandet, forbandet være dem, der bor på jorden.

Nu kommer de sidste tre trompetstød fra de tre engle, der skal til at trompetere.

Nu blæste den femte engel. Da så jeg en stjerne fra Himlen, der var faldet til jorden, og den blev givet nøglen til afgrundens brønd. Da den åbnede afgrundens brønd, steg der røg op af brønden ligesom røg fra en stor oven, så solen og luften blev formørket af røgen fra brønden. Fra røgen kom der græshopper ud over jorden, og de fik samme styrke som jordens skorpioner. De fik at vide, at de ikke måtte skade græsset på jorden – ej heller noget grønt eller nogen træer – kun mennesker, som ikke bar Guds segl

⁴¹¹ Egentlig: slå sit telt op over dem.

på deres pander. De fik også at vide, at de ikke måtte dræbe dem – nej, de skulle pine dem i fem måneder, og deres pine var som smerten fra en skorpion, når den stikker et menneske. I den tid vil mennesker søge døden uden at finde den – ja, de skal længes efter at dø, men døden undflyr dem.

Disse græshopper lignede heste, der var gjort klar til krig. På deres hoveder sad ligesom kroner, der lignede guld, og deres ansigter lignede menneskeansigter. De havde langt hår som kvinder og tænder som løver. Deres brystpanser var som jernbrynjer, og lyden af deres vinger var som lyden af stridsvogne og mange heste, der galopperer i krig. De har også haler ligesom skorpioner med brodde, og i deres haler findes styrken til at lemlæste mennesker i de fem måneder. Som konge har de over sig afgrundens engel. Hans navn er på hebraisk Abaddon og på græsk er hans navn Apollyon.

Nu er den første forbandelse til ende, men se, der kommer endnu to forbandelser efter denne.

Så blæste den sjette engel i sin trompet. Da hørte jeg én stemme fra de fire horn på det gyldne alter foran Guds ansigt, og den sagde til den sjette engel, som holder trompeten: Løs de fire engle, som står bundne ved den store flod Eufrat!

Så blev de løst, de fire engle, som var beredt til netop denne time, denne dag, denne måned og dette år med det formål at dræbe en tredjedel af menneskeheden. Antallet på rytterhærene var to gange ti tusinde gange ti tusinde. Jeg hørte selv deres tal.

Således så jeg hestene i mit syn, og deres ryttere havde ildrøde, sortblå og svovlgule brynjer. Hestenes hoveder var som løvehoveder, og ud af deres mund står der ild og røg og svovl. Af disse tre plager – ilden, røgen og svovlen fra deres mund – blev en tredjedel af menneskeheden dræbt.

Hestenes styrke sidder jo i munden og også i halen. Deres haler er nemlig ligesom slanger med hoveder, og med dem anretter de stor skade.

Resten af menneskeheden – de, som ikke blev dræbt ved disse plager – ja, de omvendte sig ikke fra deres hænders værk, så de aldrig mere skulle tilbede dæmonerne og afgudsbillederne af guld og sølv og kobber eller dem af sten og træ, som hverken kan se eller høre eller gå. Nej, de omvendte sig ikke fra deres myrderier eller deres heksekunster – fra deres horen eller deres røverier.

Nu så jeg en anden vældig engel, der kom ned fra Himlen, indhyllet i en sky. Regnbuen var over hans hoved, hans ansigt var som solen og hans fødder som søjler af ild. I sin hånd havde han en lille åben bogrulle. Han satte sin højre fod på havet og den venstre på landjorden, og så råbte han med høj røst – ganske som en løve brøler. Da han havde råbt, talte de syv tordener med egne stemmer. Da så de syv tordener havde talt, skulle jeg til at skrive ned, men jeg hørte en stemme sige fra Himlen: Forseg! hvad de syv tordener sagde – skriv det ikke ned!

Den engel, som jeg havde set stå på havet og på landjorden, løftede sin højre hånd lige til Himlen og svor ved ham, som lever i evighedernes evigheder – han som grundlagde Himlen og alt, hvad der er i den, landjorden og alt, hvad der er på den og havet med alt, hvad der er i det – at der ikke skal være mere tid. Nej, i de dage, hvor den syvende engels røst lyder – når han skal til at trompetere – så er også Guds mysterium fuldbyrdet – det, han forkyndte for sine egne slaver, profeterne.

Nu hørte jeg igen den stemme tale med mig, som jeg havde hørt fra Himlen: Gå hen og tag den åbne bogrulle, der er i hånden på den engel, som står på havet og på landjorden! sagde den.

Så gik jeg hen til englen og bad ham om at give mig den lille bogrulle.

Tag den og spis den. sagde den til mig, du vil få ondt i maven, men i din mund vil den være sød som honning.

Jeg modtog så den lille bogrulle af englens hånd, og jeg spiste. Den var sød som honning i munden på mig, men da jeg havde spist den, fik jeg ondt i maven.

Du skal prædike på ny, sagde de så til mig, for mange nationer, folkeslag og mange sprog og konger.

Så gav de mig et rør ligesom en stav og sagde: Rejs dig og opmål Guds tempel med alteret og med dem, der holder gudstjeneste i det. Men hold forgården derude udenfor – den skal du ikke opmåle, for den blev skænket folkene, og de skal trampe rundt i den hellige by i 42 måneder.

Så vil jeg tillade mine to vidner, at de skal prædike i 1260 dage iført sække. De er de to oliventræer og de to lystestager, der står for jordens herres ansigt. Hvis nogen vil skade dem, udgår der ild fra deres mund, som fortærer deres fjender. Ja, hvis nogen vil skade dem på den måde, må han dræbes. De har magt til at lukke Himlen, så der ikke falder regn i de dage, de prædiker – ja, de har magt til at forvandle vandene til blod og til at ramme jorden med alle mulige plager så ofte, de måtte ønske det.

Men når de så har fuldført deres vidnesbyrd, så vil Dyret, som kommer op fra afgrunden, gå i krig mod dem – det vil besejre dem og slå dem ihjel. Deres lig vil ligge på det brede torv i den store by – den by, som i ånden kaldes for Sodoma eller Egypten – dér, hvor også deres Herre blev korsfæstet. Fra nationer og stammer af forskellige sprog og folkeslag skal man betragte deres lig i tre og en halv dag. De tillader ikke, at deres lig bliver begravet.

Og på jorden glæder beboerne sig inderligt over dem – ja, de fryder sig og sender gaver til hinanden, fordi disse to profeter havde pint dem, der boede på jorden.

Men så efter de tre og en halv dage kom livets ånd fra Gud ind i dem, og de rejste sig op, så der kom stor frygt over dem, der overværede det. Samtidig hørte de en høj røst fra Himlen, der råbte: Kom herop!

Så steg de op til Himlen i Skyen, mens deres fjender så på det.

I samme stund kom der et stort jordskælv, så en tiendedel af byen faldt sammen. I dette jordskælv blev 7000 navnkundige mennesker dræbt, mens de øvrige blev forfærdede og gav Himlens Gud æren for det. Den anden forbandelse er til ende. Se, den tredje forbandelse kommer snart.

Nu blæste den syvende engel, og der lød kraftige stemmer i Himlen, som sagde: Kongedømmet over verden tilhører vores Herre og hans Salvede, og han skal herske i evighedernes evigheder.

De 24 gamle, der sad på deres troner for Guds ansigt, faldt på deres ansigter og tilbad Gud.

Vi takker dig, Herre Gud, altets hersker, sagde de, du, som er og som var – fordi du har påtaget dig din vældige magt og har tiltrådt dit kongedømme. Folkene blev vrede, men så kom *din* vrede, og tiden oprandt, hvor de døde skulle dømmes, og hvor der skulle betales løn til dine slaver profeterne, til de hellige og til dem, som viser ærefrygt mod dit navn – de små såvel som de store. Det blev tid til at ødelægge dem, der ødelægger jorden.

Den fødende kvinde og dragen

Nu blev Guds tempel i Himlen åbnet, og Pagtens Ark kunne ses i hans tempel, mens der kom lynglimt og stemmer og torden, jordskælv og et enormt haglvejr.

Nu kom et stort tegn til syne i Himlen: en kvinde, iført solen, mens månen var under hendes fødder. På hendes hoved var der en krans af tolv stjerner. Hun var højgravid, og hun skriger i fødselsveer - i smerten ved at føde.

Samtidig kom et andet tegn til syne i Himlen – se, det var en kæmpe stor ildrød drage med syv hoveder og ti horn og med syv diademer ovenpå hovederne. Dens hale trak en tredjedel af Himlens stjerner ned og kastede dem til jorden. Så stillede dragen sig foran kvinden, der skulle til at føde, så når hun fødte sin søn, kunne den fortære ham.

Og hun fødte en søn – det drengbarn, som skal vogte alle folkene med sin jernstang – og hendes barn blev borttrykket til Gud og til hans trone, mens kvinden flygtede ud i ørkenen, hvor Gud har gjort et sted klar til hende, så man kan sørge for hende der i 1260 dage.

Nu blev der krig i Himlen. Mikael og hans engle gik til kamp mod dragen. Også dragen gik til kamp sammen med sine engle, men de magtede det ikke, så deres plads fandtes ikke længere i Himlen.

Således blev den store drage kastet ned – den ældgamle slange, som kaldes Djævelen eller Satan, som forfører hele jorden, blev kastet til jorden, og hans engle sammen med ham.

Så hørte jeg en høj stemme i Himlen, der sagde: Nu tilhører frelsen, magten og Riget vores Gud, og myndigheden tilhører hans salvede. For vores brødres anklager er styrtet ned – han, som anklager vores brødre for Guds ansigt dag og nat, er styrtet ned. Ja, de har selv besejret ham i kraft af lammets blod og i kraft af deres vidnesbyrd. De elskede ikke deres eget liv, så døden blev deres lod. Så derfor: Fryd jer alle himle og de, som bor i dem. Ve jorden og havet! For Djævelen steg ned til jer, og han er voldsomt vred vel vidende, at hans tid er knap.

Da nu dragen indså, at den var blevet kastet til jorden, begyndte den at jage kvinden, der havde født drengebarnet. Så blev den store ørns to vinger givet til kvinden, så hun kunne flyve til ørkenen – til hendes sted, der hvor man sørgede for hende i tre og en halv tid – borte fra slangens ansigt.

Så sendte slangen en vandflod ud af sin mund efter kvinden, for at floden skulle rive hende med sig. Men jorden hjalp kvinden – ja, jorden åbnede sin mund og opslugte den vandflod, som dragen havde sendt ud af sin mund.

Nu blev dragen virkelig vred på kvinden. Den gik bort derfra for at føre krig mod resten af hendes afkom – mod dem, som holder Guds bud, og som kender Jesus' vidnesbyrd.

Det store Dyr

Jeg stod på stranden ved havet. Der så jeg et Dyr stige op af havet. Det havde ti horn og syv hoveder og ovenpå hornene sad der ti diademer. På hovederne sad der blasfemiske navne. Det dyr, jeg så, var en panter med fødder som en bjørns og med en mund som en løve. Dragen gav den nu sin styrke og sin trone og dermed en vældig magt.

Et af dyrets hoveder var ligesom slagtet til døde, men dets dødelige sår blev lægt. Hele jorden fulgte nu undrende efter Dyret, mens man tilbad dragen, fordi den gav magten til dyret. De tilbad også Dyret: Hvem kan måle sig med Dyret - hvem kan føre krig mod det? sagde de.

Nu fik det mund og mæle, så det kunne tale store ord og bespottelser, og det fik lov til at virke i 42 måneder. Så åbnede det munden til bespottelser mod Gud – bespottelser mod hans navn og hans bolig – ja, mod dem, der bor i Himlen. Det fik lov til at føre krig mod de hellige og besejre dem, så det fik magt over alle stammer og nationer, sprog og folk. Alle, der bor på jorden, skal tilbede det, medmindre hans navn er indskrevet i Livets Bog siden verdens grundlæggelse – det slagtede lams bog.

Hvis nogen har ører, så hør efter!

Den, der fører andre i fængsel, kommer selv i fængsel. Den, der dræber med sværdet, skal selv falde for sværdet. Nu handler det om de helliges udholdenhed og hengivenhed.

Det andet Dyr

Nu så jeg et andet Dyr komme op af jorden. Det havde to horn ligesom et lam, men det talte som en drage. Det udøver al det første dyrs magt for dets ansigt, så det får jorden og dem, der bor på den, til at tilbede det første dyr, hvis dødelige sår blev lægt. Samtidig gør det store tegn og får ild til at fare ned fra Himlen til jorden lige foran menneskene. Ja, det forfører dem, der bor på jorden, på grund af de tegn, det fik lov til at gøre foran Dyret, og det siger til dem, at de skal lave et billede af Dyret, der blev slået med sværdet og alligevel levede. Derpå fik det magt til at give billedet af dyret ånd, så det kunne tale og sørge for, at de, som ikke tilbad billedet af Dyret, skulle dø. Så får det alle – små som store, rig som fattig, slave som fri til at lave en tatovering på deres højre hånd eller i panden, så ingen kan købe eller sælge, hvis ikke man har tatoveringen med Dyrets navn eller dets navns tal.

Nu gælder det om at være vis: Lad den, der har forstand, udregne betydningen af Dyrets tal, for tallet er et menneskeligt tal. Det er 666.

De udvalgte

Jeg så og så, og da så jeg lammet stå på Zionbjerget og sammen med det var der 144.000 med lammets og dets fars navn skrevet på deres pander. Jeg hørte en stemme fra Himlen. Det var som lyden af mange vandløb samtidig med lyden af bragende torden – ja, den stemme, jeg hørte, var som citarspillere, der spillede på deres citar. Nu synger de en ny sang foran tronen – foran de fire levende væsner og foran de gamle, men ingen kunne lære sangen, undtagen de 144.000, som er løskøbt fra jorden. Det er dem, der er jomfruer, for de er ikke blevet besmittet med kvinder, og de følger lammet, hvor end det går. De er blevet løskøbt fra menneskene som en første høst for Gud og for lammet. I deres mund findes ikke løgn. De er de ulastelige.

Englene

Jeg så også en anden engel, der fløj midt i Himlen, mens den forkyndte den evige gode nyhed til dem, der bor på jorden – ja, til ethvert folk og stamme – sprog og nation. Med høj stemme sagde den: Frygt Gud og giv ham ære, for afgørelsens time er kommet. Ja, tilbed ham, der har skabt himmel og jord og hav og vadenes kilder!

Endnu en anden engel fulgte efter den og sagde:

Faldet – ja, faldet er Babylon, den mægtige – hende, der har fået alle folkeslag til at drikke vinen fra hendes liderlige utugt.

Endnu en engel – den tredje – fulgte efter dem og sagde med høj røst: Hvis nogen tilbeder Dyret og dets billede og får lavet tatoveringen på sin pande eller hånd, da skal han selv smage vinen med Guds harme, der er blandet ufortyndet i hans vredes bæger. Han skal blive pint med ild og svovl for de hellige engles og for lammets ansigt. Røgen fra deres pine stiger op i evighedernes evigheder, de får ingen ro hverken dag eller nat, de, der tilbeder Dyret og dets billede.

Sådan går det dem, der får tatoveret dets navn på sig.

Nu gælder det de helliges udholdenhed – de, som holder fast ved Guds bud og Jesus' hengivenhed.

Så hørte jeg en stemme fra Himlen, der sagde: Velsignet være de døde – de, som fra nu af dør i Herren! Ja, svarer ånden, de skal få hvile fra deres møje og besvær, for deres gerninger går med dem.

Høsten

Jeg så fremdeles, og se nu: en hvid sky. Der er en, der sidder på den – en, der ligner en menneskesøn med guldkrone på hovedet og med en skarp segl i hånden. Nu kom der en anden engel ud af templet, som råbte med høj røst til ham, der sad på skyen: Udsend din segl og høst! Høstens time er kommet. Jordens høst er fuldmoden. Så kastede han, som sad på skyen sin segl over jorden, og jorden blev høstet.

Persen

Nu kom en anden engel ud fra templet i Himlen. Han havde også selv en skarp segl. Endnu en engel kom ud fra alteret. Han havde magt over ilden, og han sagde med høj røst til ham, der havde den skarpe segl: Udsend din skarpe segl og saml jordens vinklaser ind, for dens druer er modne.

Så kastede englen sin segl over jorden og samlede druerne fra jordens vinstok og kastede dem i Guds vredes store perse. Så blev persen trampet udenfor byen, og der kom blod ud af persen – det gik helt op til hestenes bidsler i en strækning på over 300 kilometer.⁴¹²

⁴¹² Egentlig: 1600 stadier.

Sejrshymnen

Så så jeg et andet tegn i Himlen – stort og forunderligt. Jeg så syv engle med de sidste syv plager, for i dem fuldendtes Guds vrede.

Så så jeg noget, der lignede et glashav, der var blandet med ild, og jeg så de sejrende fra kampen med Dyret og dets billede og fra navnets tal stående på glashavet med Guds citarer. Nu synger de Moses' sang – Guds slave – og lammets sang: *Store og forunderlige er dine værker, Herre, Gud, der styrer alt! Retfærdige og sande er dine veje, du folkenes konge! Hvem må ikke frygte dig, Herre – og are dit navn?*

Kun du er hellig, når nu alle folkene vil komme og tilbede for dit ansigt – Ja, dine retfærdige gerninger er nu blevet åbenbarede.

Bagefter så jeg, at der blev åbnet for templet med vidnesbyrdets telt i Himlen. Ud derfra kom nu de syv engle med de syv plager fra templet. De var iført skinnende rent linned med guldbælter spændt om livet. Et af de fire levende væsner gav de syv engle syv guldsåle, der var fulde af Guds lynende vrede – han, der lever i evighedernes evigheder.

Og templet blev fyldt med røgen fra Guds stråleglans og fra hans vælde, så ingen kunne gå ind i templet, for de syv plager fra de syv engle var fuldført.

De syv plager

Nu hørte jeg en høj røst fra templet, der sagde til de syv engle: Tag afsted og hæld de syv såle med Guds lynende vrede ud over jorden!

Så kom den første engel ud og hældte sin sål ud over jorden. Da udbrød der væskende og ondartede bylder på de mennesker, der havde Dyrets tatovering og på dem, der tilbad dets billede.

Da den anden engel hældte sin sål i havet, blev det til blod som fra en afdød, så alt det levende liv, der var i havet, døde.

Den tredje engel hældte nu sin sål i floderne og i vandets kilder, så det blev til blod. Da hørte jeg vandenens engel sige: Retfærdig er du, som er, og som var – du den hellige – fordi du har dømt således. For de har spildt helliges og profeters blod, så du har givet dem blod at drikke. Det fortjener de!

Og jeg hørte en stemme fra alteret svare: Ja, Herre Gud, der styrer alt. Sande og retfærdige er dine domme!

Nu hældte den fjerde engel sin sål ud over solen, så den fik magt til at brænde menneskene med ild. Og menneskene blev brændt under den stærke hede, mens de forbandede Guds navn, fordi han havde forårsaget disse plager – nej, de omvendte sig aldrig og gav ham æren.

Så hældte den femte engel sin sål ud over Dyrets trone, så dets rige blev formørket, og de bed sig i tungen af smerte. Men stadig forbandede de Himlens Gud på grund af deres smerte og deres sår, og de omvendte sig aldrig fra deres gerninger.

Og den sjette engel hældte sin sål ud over den store flod Eufrat, så den blev udtørret. Dermed kunne vejen beredes for kongerne fra solens opgang.

Da så jeg, at der ud af dragens mund, ud af Dyrets mund og ud af den falske profets mund kom tre urene ånder, der så ud som frøer. Det er dæmoniske ånder, der udfører tegn og som drager ud og besætter alle jordens konger for at kalde dem sammen til krigen på Guds, altets herskers, store dag.

Se, den dag kommer som en tyv. Lykkelig den, der våger den dag og har tøj på kroppen, så han ikke skal gå nøgen omkring, og folk må se hans skam.

Så kaldte de dem sammen på det sted, der på hebraisk kaldes Harmagedon.⁴¹³

Nu hældte den syvende engel sin sål ud i luften, og der lød en kraftig røst fra templet, fra tronen: Det er fuldbragt!

⁴¹³ Dvs. Megiddos Bjerg

Så kom der lynglimt, stemmer og torden, og der kom et stort jordskælv, som der ikke havde været magen til, siden menneskene beboede jorden. Så stort var det jordskælv. Så stort så den store by blev splittet i tre dele og folkenes byer faldt. Selv Babylon, den store by, glemte Gud ikke at give vinbægeret med sin lynende vrede og harme. Hver en ø forsvandt, selv bjerge fandtes ikke længere.

Samtidig kom der hagl ned fra Himlen over menneskene – store som talenter.⁴¹⁴ Og menneskene forbandede Gud for plagen med haglene, for det var en overordentlig voldsom plage.

Horen på dyret

Nu kom en af de syv engle med de syv skåle hen og talte til mig:

Kom, så skal jeg vise dig dommen over den store hore, der sidder ovenpå mange vande. Jordens konger har horet med hende – ja, de, som bor på jorden, blev fulde af hendes horevin.

Så førte han mig i ånden bort til ørkenen, og der så jeg en kvinde, fuld af blasfemiske navne. Hun sad på et skarlagensrødt dyr, der havde syv hoveder og ti horn. Kvinden var klædt i purpur og skarlagens og var forgyldt med guld og ædelsten og perler. Hun havde et bæger af guld i hånden, fyldt med modbydeligheder og urenheder fra hendes horen. På hendes pande var der skrevet et navn – et mysterium: 'Babylon, den store – mor til jordens horer og modbydeligheder.'

Jeg opdagede, at kvinden var beruset af de helliges blod og af Jesus' vidners blod, og jeg undrede mig umådeligt over at se hende.

Så spurgte englen: Hvorfor undrede du dig? Nu skal jeg fortælle dig mysteriet om kvinden og det dyr, der bærer hende – det med de syv hoveder og ti horn. Dyret, som du så, var og er ikke. Det skal til at stige op af afgrunden, men det går bort til ødelæggelse. De, som bor på jorden, skal undre sig – alle de, hvis navne ikke er indskrevet i Livets Bog fra verdens grundlæggelse - når de opdager, at dyret var og ikke er, og alligevel vil være til stede. (Nu gælder det om at have en forstand med visdom).

De syv hoveder er syv høje, som kvinden sidder på. Det svarer til syv konger. De fem er faldet – én er der, en anden er endnu ikke kommet, og når han kommer, skal han kun være der kort tid. Dyret – det, som var og ikke er – er også selv en ottende konge, og dog én af de syv. Det går bort til ødelæggelse.

De ti horn, du så, er ti konger, som endnu ikke har fået kongemagt, men de får myndighed som konger i én time sammen med dyret. De har kun én tanke: at skænke deres magt og myndighed til dyret. De vil føre krig mod lammet, men lammet vil besejre dem, for det er Herrernes Herre og Kongernes Konge. De, som er sammen med det, er de kaldede, de udvalgte og trofaste.

Han sagde desuden til mig: De vande, du så, hvor horen sidder, er nationer og skarer, folkeslag og sprog. De ti horn, du så, og selve dyret, de vil afsky horen. De vil lægge hende øde og nøgen – hendes kød vil de æde og brænde hende ned med ild. For Gud har indgivet dem i deres hjerter at udføre hans plan – at udføre én plan: nemlig at give deres kongedømme til dyret, indtil Guds fortællinger bliver fuldbyrdede. Kvinden, du så, er den store by, som har herredømmet over jordens konger.

Babylons fald

Herefter så jeg en anden engel komme ned fra Himlen med vældig magt, så jorden blev oplyst af hans stråleglans. Han råbte med stærk stemme: Faldet, ja, faldet er Babylon, den store. Nu er hun opholdssted for smådæmoner – et skjulested for alskens uren ånd – en rede for skidne fugle og for alle urene og afskyelige dyr. Alle folkene har drukket af hendes liderligheds horevin, alverdens konger har horet med hende, og alverdens storkøbmænd har beriget sig ved hendes umådeholdne luksusliv.

Så hørte jeg en anden stemme fra Himlen: Kom ud, mit folk! – forlad hende, så I ikke skal have lod og del i hendes forbrydelser og ikke få del i hendes plager. For hendes forbrydelser har hobet sig op lige

⁴¹⁴ Ca. 20 kg.!

til Himlen, hvor Gud ikke har glemt hendes uretfærdigheder. Giv hende igen med samme mønt – ja, giv dobbelt igen i forhold til hendes gerninger. Skænk dobbelt til hende i det drikkebæger, hun selv skænkede op. Lige så meget som hun har forherliget sig selv og levet i luksus, så giv hende tilsvarende i smerte og sorg! Hun siger godt nok ved sig selv: Jeg sidder som dronning, enke er jeg ikke, og aldrig skal jeg møde sorg. Netop derfor vil plagerne ramme hende på én og samme dag: død og sorg og sult – ja, nedbrændes til grunden skal hun, for stærk er Herren – den Gud, som har dømt hende.

Da skal alverdens konger, der har horet med hende og levet i luksus med hende, græde højlydt og slå sig selv over hende, når de ser røgen fra hendes bål. Langt borte står de på grund af angsten for hendes veer, mens de råber: Ak og ve, du store by, Babylon – den stærke by – for på blot én time blev din dom fuldbyrdet.

Også alverdens storkøbmænd græder og sørger over hende, fordi ingen længere køber deres varer af guld og sølv og ædelsten og perler – af linned og purpur og silke og skarlagen – af velduftende træ og alle mulige elfenbensting og ting af det kostbareste træ – af malm og jern og marmor – kanel og ammon,⁴¹⁵ salveolie og libanontræ, vin og olivenolie – det fineste mel og korn og lastdyr og kvæg, heste og vogne – ja, mennesker med hud og hår og sjæl.

Frugten af din sjæls lidenskab har du mistet – alle de strålende og lækre ting gik tabt for dig, og man skal aldrig mere finde dem.

Disse storkøbmænd, der har beriget sig i kraft af hende, vil stille sig langt borte af angst for hendes veer, mens de græder højlydt og sørgende råber: Ak og ve den store by, som var ikklædt fint linned og purpur og skarlagen, forgyldt med guld og ædelsten og perler – for på blot én time er så stor en rigdom blevet tilintetgjort.

Enhver styrmand – enhver som sejler afsted – ja sømænd, der arbejder på havet, stillede sig langt borte og råbte og skreg, da de så røgen fra hendes bål: Hvem kunne måle sig med den store by? Og de kastede jord på deres hoveder og råbte, mens de græd og sørgede: Ak og ve, den store by, i hvilken alle de, som havde skibe i søen, blev rige ved hendes pragt – på blot én time blev den lagt øde.

Fryd dig over hende, Himmel, sammen med alle de hellige og apostlene og profeterne, for Gud har fuldbyrdet jeres dom over hende, for det, hun har gjort ved jer.

Nu tog en vældig engel en sten op, der lignede en møllesten, og kastede den i havet med ordene: Således skal Babylon, den store by, styrtes ned for aldrig at findes mere. Lyden af citarspillere og musikere, fløjtespillere og trompetister skal aldrig mere høres i dig. Ingen håndværker fra noget håndværk skal mere findes i dig, og lyden af en mølle skal aldrig mere høres i dig. Lyset fra en lampe skal aldrig mere ses i dig, så lidt som brudens og brudgommens glade stemmer nogensinde skal høres mere – fordi alverdens stormænd var dine kræmmere – fordi alle folkeslag blev forført af din magi. I dig flød blodet fra profeter og hellige – ja, fra alverdens mange mordofre.

Lovprisning

Bagefter hørte jeg ligesom lyden fra en stor skare i Himlen, der sagde: Halleluja! Frelse, stråleglans og magt tilhører vores Gud, for sande og retfærdige er hans domme. Han har dømt den store hore, der ødelagde jorden med sin horen – han har krævet bod af hendes hånd for sine slavers blod.

For anden gang sagde de: Halleluja! Røgen fra hende stiger op i evighedernes evighed!

Så faldt de 24 gamle og de fire levende væsner ned og tilbad den Gud, der sad på tronen, mens de sagde: *Amen! Halleluja!*

Og der lød en stemme fra tronen: *Pris vores Gud, alle hans slaver! Alle I - små som store - der frygter ham!*

⁴¹⁵ Indisk krydderi. Ordet betyder egentlig 'fejlfri'

Så hørte jeg ligesom lyden af en stor skare, lyden af mange vandstrømme og samtidig som lyden af voldsom torden, der sagde: *Halleluja! For Herren – Gud, der styrer alt - er blevet konge.*

Lad os glæde os og juble og give ham æren, for lammets bryllup er oprundet – hans brud har gjort sig rede. Hun har fået lov til at iføre sig strålende rent linned – det linned, som er gjort af de helliges retfærdige gerninger.

Skriv: siger han så til mig, Velsignede er de, som er indbudt til lammets bryllupsmiddag!

Og han sagde: Dette er Guds sande fortælling.

Da faldt jeg ned for hans fødder for at tilbede ham, men han sagde: Lad være med det! Jeg er jo din og dine brødres medslave. Det er os, der skal vidne om Jesus. Nej, det er Gud, du skal tilbede. Vidnesbyrdet om Jesus er jo selve ånden i profetien.

Det store slag

Nu så jeg Himlen åben, og se nu: en hvid hest med en trofast og sandfærdig rytter, der dømmer og fører krig med retfærdighed. Hans øjne er som flammende ild, og på hans hoved sidder mange diademmer. Hans navn er skrevet ned, men kun han selv kender det. Han er iført en klædning, der er dypet i blod, og hans navn kaldes Guds fortælling. Himlens hære fulgte ham på hvide heste - iført rent hvidt linned. Der stikker et langt skarpt sværd ud af hans mund, som han kan ramme folkene med. Han skal selv vogte dem med en jernstav - ja, han skal selv træde vinpersen med Guds, altets herskers lidenskabelige vrede. På sin kappe har han på lænden skrevet et navn: Kongernes Konge og Herrernes Herre. Jeg så en engel, der stod i solen, og han råbte med høj røst til alle de fugle, der flyver oppe midt under Himlen: Kom! Kom sammen til Guds store måltid, så I kan æde kødet af konger og kød af hærførere – de stærkes kød og kødet af hestene og deres ryttere – ja, kødet af alle - frie såvel som slaver – små såvel som store!

Da så jeg Dyret og alverdens konger med deres hære, som de havde samlet for at føre krig mod rytteren på hesten og hans hær. Og jeg så, hvordan Dyret blev grebet sammen med den falske profet, der havde udført tegnene foran det, hvormed han havde forført dem, der havde fået tatoveret Dyrets mærke og dem, der tilbad dets billede.

Endnu mens de var i live, blev de begge kastet i ildsøen, der brænder med svovl. De øvrige blev dræbt med sværdet fra rytteren på hesten – det sværd, der stak ud af hans mund. Alle fuglene blev mætte af deres kød.

Djævelen bindes

Jeg så nu en engel stige ned fra Himlen med Afgrundens nøgle og med en stor lænke i hånden. Han overvandt Dragen – den ældgamle slange – Djævelen og Satan – og han lænkede ham i tusind år. Ja, den kastede ham i afgrunden, som den lukkede og forseglede over ham, så han ikke mere skulle forføre folkene, før de tusind år var gået. Herefter skal han løslades for en kort tid.

Den store opstandelse

Så så jeg nogle troner, som folk satte sig på, og de fik myndighed til at afsige dom. Da så jeg deres liv, som var blevet halshugget på grund af deres vidnesbyrd om Jesus og på grund af deres fortælling om Gud og også af dem, der aldrig tilbad Dyret eller dets billede og heller ikke blev tatoveret på pande eller hånd. De var blevet levende igen og herskede sammen med Kristus i tusind år. Resten af de døde blev ikke levende igen, før de tusind år var gået. Dette er den første opstandelse.

Velsignet og hellig er den, som deltager i den første opstandelse. Den anden død har ingen magt over dem – nej, de skal være Guds og Kristus' præster og være konger sammen med ham i tusind år.

Satans endeligt

Når så de tusind år er gået, skal Satan løslades fra sit fængsel, og han skal gå ud og forføre folkene ved jordens fire hjørner – Gog og Magog⁴¹⁶ – for at samle dem til krig. Deres antal er som havets sand. De bredte sig ud over jordens flade, og de omringede de helliges lejr og den elskede by. Men så kom der ild ned fra Himlen, som fortærede dem. Djævelen selv blev - netop som han var ved at forføre dem – kastet ned i ild- og svovlsøen, hvor også Dyret og den falske profet var. Her skal de pines dag og nat i evighedernes evigheder.

Dommen

Nu så jeg så en stor hvid trone og ham, der sad på den. For hans ansigt må Himlen og jorden flygte, så de ikke aner, hvad de skal stille op. Og jeg så de døde – store som små – stå foran tronen, mens bogruller blev åbnet. En anden bogrulle blev åbnet. Det var Livets Bog. Så blev de døde dømt alt efter hvad der var skrevet i bogrullerne om deres gerninger. Også havet gav de døde tilbage – alle de, som var i det – ja, Døden og Hades gav dem, der var døde i dem tilbage, og de blev hver for sig dømt på deres gerninger. Så blev Døden og Hades kastet i ildsøen.

Denne død er den anden død – altså ildsøen. For hvis nogen ikke blev fundet beskrevet i Livets Bog, så blev han kastet i ildsøen.

Alt er nyt

Nu så jeg en helt ny Himmel og en helt ny jord. Den første Himmel og den første jord var nemlig blevet væk, og heller ikke havet var mere. Og den hellige by – Det ny Jerusalem – så jeg komme ned fra Himlen – fra Gud selv – beredt som en brud, der er smykket for sin brudgom.

Så hørte jeg en kraftig røst fra tronen: Se, nu er Guds bolig blandt mennesker.

Han skal bo sammen med dem, og de skal være hans eget folk – ja, Gud selv skal være sammen med dem som deres Gud.

Han skal tørre hver tåre af deres øjne, og døden skal ikke være mere – ej heller sorg eller klageskrig eller smerte skal være mere, for det, som før var, er blevet væk.

Han, der sad på tronen, sagde så: Hør her, jeg gør alting nyt!

Og han fortsatte: Skriv! For denne fortælling er troværdig og helt igennem sand: Nu er det sket. Det er mig, der er alfa og omega – begyndelsen og enden. Jeg vil give af livets kilde ganske gratis⁴¹⁷ til den, der tørster. Den, der sejrer, skal arve dette. Jeg vil være hans Gud, og han skal være min søn.

Men de frygtsomme og de utro – de afskyelige mordere og horebukke – magikerne og afgudsdyrkerne og alle løgnerne – deres lod er søen, der brænder med ild og svovl – altså den anden død.

Det ny Jerusalem

Nu kom en af de syv engle – dem, der havde de syv skåle fyldt med de sidste syv plager – hen og sagde til mig: Kom, så skal jeg vise dig bruden – lammets kone.

Så førte han mig i ånden op på et kæmpemæssigt højt bjerg, hvor han viste mig den hellige by, Jerusalem, der kom ned fra Himlen – fra Gud selv med Guds stråleglans. Hendes glans var som den kostbare ædelsten – som jaspis, klar som krystal. Hun havde en stor og høj mur med tolv porte. På portene står tolv engle, og der er skrevet navne på dem – navnene på Israels tolv stammer. Tre porte vender mod solopgangen – tre porte mod nordenvinden – tre porte mod søndenvinden og tre porte mod solnedgangen. Bymuren havde tolv grundsten og på dem stod navnene på lammets tolv apostle.

Han, der talte med mig, havde en målestok – et gyldent rør, så han kunne opmåle byen, dens porte og dens mur. Byen er firkantet - dens længde er som dens bredde. Så målte han byen med målestokken til

⁴¹⁶ Hentyder måske til Gog af Magog i Ezekiels Bog kap. 38,1ff.

⁴¹⁷ Egentlig: som gave.

12.000 stadier⁴¹⁸ – lige stor i længden og bredden og højden. Og han målte muren til at være 144 alen⁴¹⁹ efter menneskemål, der er det samme som englemål. Bymuren var lavet af jaspis og byen af rent guld som klart glas. Bymurens grundsten var smykket med alle mulige ædelsten: Den første grundsten med jaspis, den anden med safir, den tredje med khalkedon, den fjerde med smaragd, den femte med sardonix, den sjette med sarder, den syvende med krysolit, den ottende med beryl, den niende med topas, den tiende med krysopras, den ellefte med hyacint, den tolvte med ametyst. De tolv porte var tolv perler – hver eneste af portene var lavet af én perle. Byens hovedstrøg var af rent guld som gennem-sigtigt glas.

Jeg så intet tempel i byen, for Gud Herren, altets hersker er selv dens tempel sammen med lammet. Byen har intet behov for solen eller månen til at oplyse den, for Guds stråleglans oplyste den, mens lammet var dens lys. Ved dens lys færdes folkeslagene, og alverdens konger kommer ind i den med deres æresbevisninger. Dens porte lukkes aldrig om dagen, for dér bliver det aldrig nat.

De vil føre folkenes æresbevisninger ind i den, men aldrig vil der komme noget gement eller afskyeligt ind i den eller nogen der begår skændsel eller bedrag eller løgn – kun de, der er skrevet op i Livets Bog – Lammets Bog.

Nu viste han mig floden med Livets vand, der strålede som krystal. Den kom ud fra Guds og lammets trone, midt på byens hovedstrøg. På begge sider af floden stod Livets Træ, som bar tolv frugter. Hver måned gav det hver sin frugt, og træets blade var til helbredelse for folkene.

Ingen forbandelse skal være mere, men Guds og lammets trone vil være i byen, og hans slaver vil tjene ham. De skal se hans ansigt, og hans navn skal stå på deres pander.

Natten skal ikke være mere, og de har hverken brug for lampelys eller for solens lys, for Gud Herren vil lyse på dem, og de skal være konger i evighedernes evigheder.

Så sagde han til mig: Denne fortælling er troværdig og fuldkommen sand, og Herren, profeternes ånders Gud, har udsendt sin engel for at vise sine slaver, hvad der snart skal ske.

Hør her! Jeg kommer snart! Velsignet være han, der er opmærksom på denne bogs profetiske fortælling. Det var mig, Johannes, der hørte og så disse ting. Da jeg så havde hørt og set, faldt jeg ned for fødderne af den engel, der viste mig alt dette for at tilbede ham, men han sagde til mig:

Lad være med det! Jeg er jo din og dine brødres medslave – profeternes og dem, der holder fast i denne bogs fortællinger. Det er Gud, du skal tilbede.

Afslutning

Og han siger til mig:

Du skal ikke forsegle denne bogs profetiske fortællinger, for tiden er nær! Lad blot den, der gør uret, gøre det fremdeles, og lad den besudlede blive ved med at besudle sig – lad den retfærdige fortsætte med sin retfærdighed og lad den hellige helliges endnu mere.

Hør her, jeg kommer snart, og jeg har min belønning med mig for at betale enhver efter hans gerninger. Jeg er Alfa og Omega – den første og den sidste – begyndelsen og enden.

Velsignet være de, der vasker deres lange klæder, så de kan få adgang til Livets Træ – så de kan komme ind i byen gennem portene. Udenfor findes hundene: magikerne og horebukkene, morderne og afguds-dyrkerne – alle dem, der elsker og farer med løgn.

Jeg, Jesus, sendte min engel for at vidne for jer om disse ting i forsamlingerne. Det er mig, der er af Davids rod og slægt – den lysende morgenstjerne.

Ånden og bruden siger Kom! Lad også den, der lytter, sige Kom! Lad den, der tørster, komme – ja, lad enhver, der ønsker det få Livets Vand ganske gratis.

⁴¹⁸ Ca. 2.300 km.

⁴¹⁹ Ca. 72 m.

Jeg vidner for alle, der hører denne bogs profetiske fortællinger: Hvis nogen tilføjer noget til den, vil Gud påføre ham de plager, som er beskrevet i denne bog. Og hvis nogen fjerner noget fra denne bogs profetiske fortællinger, så vil Gud også fratage ham enhver andel i Livets Træ og i den hellige by, sådan som det er beskrevet i denne bog.

Den, som vidner om dette siger: Ja, jeg kommer snart! Amen! Kom, Herre Jesus!

Johannes' teologi

Første brev fra Johannes

Det, som var fra først af - det, vi har hørt på, ja, som vi har set med vores egne øje – det, vi har betragtet og som vi har rørt med vores hænder - det var Livets Fortælling!
Ja, det var livet selv, der blev åbenbaret, og vi så det skel!

Lys og mørke

Nu vidner vi og forkynder for jer det evige liv, som var hos Gud Fader, men som blev åbenbaret for os. Ja, også for jer forkynder vi, hvad vi har set og hørt, så også I må få fællesskab med os – det fællesskab, vi har med Gud Fader og med hans søn Jesus Kristus. Dette skriver vi, for at vores glæde må blive fuldkommen.

Her er det budskab, vi har hørt fra ham og forkynder for jer: Gud er lys, og mørke findes ikke i ham! Påstod vi, at vi har fællesskab med ham og alligevel levede i mørket, lyver vi og leverer ikke sandheden. Lever vi derimod i lyset - ligesom *han* er lyset – har vi fællesskab med hinanden, og Jesus' – Guds søns – lidelse og død⁴²⁰ renses os fra al synd. Påstod vi, at vi aldrig svigter, bedrager vi os selv, og sandheden er ikke i os. Bekender vi derimod vores svigt, er han hengiven og retfærdig, så han tilgiver os og renses os fra al uretfærdighed. Påstod vi, at vi aldrig har svigtet, gør vi ham til en løgner, og hans fortælling er ikke i os.

Hold budene

Mine kære børn, jeg skriver dette til jer, så I ikke skal synde. Men hvis nogen svigter, har vi en talsmand hos Gud Fader selv: retfærdige Jesus Kristus. Han er sonofferet for vores svigt – ja, ikke alene for vores, men for alverdens svigt. Derpå kan vi vide, at vi kender ham: at vi holder hans bud.

Påstår nogen, at han kender ham uden at holde hans bud, er han fuld af løgn - sandheden er ikke i ham. Men den, der holder hans bud – i ham er Guds kærlighed i sandhed blevet fuldendt. Derpå kan vi vide, at vi er i ham. Påstår nogen, at han er i ham, bør han også leve,⁴²¹ sådan som *han* levede.

Elskede! Jeg skriver ikke noget nyt bud til jer – nej, det er et gammelt bud, som I har haft fra begyndelsen. Det gamle bud er den fortælling, I allerede har hørt. Dog skriver jeg også et nyt bud til jer, som er sandt både i ham og i jer: mørket flygter, og sandhedens lys skinner allerede. Påstår nogen, at han er i lyset, mens han afskyr sin bror, så er han endnu i mørket.

Den, der elsker sin bror, i ham bliver lyset, og der findes ikke svig⁴²² i ham. Den, der afskyr sin bror, er i mørket og vandrer i mørket, så han ved ikke, hvor han går, fordi mørket har blindet hans øjne.

Kære børn, jeg skriver, fordi I *er* blevet tilgivet i hans navn.

Jeg skriver til jer fædre, fordi I har kendt ham, der var fra begyndelsen.

Jeg skriver til jer unge, fordi I har overvundet den onde.

Jeg har skrevet til jer børn, fordi I har kendt Gud Fader.

Jeg har skrevet til jer fædre, fordi I har kendt ham, der var fra begyndelsen.

Jeg har skrevet til jer unge, fordi I er så stærke. Guds fortælling bliver i jer, og I har overvundet den onde.

⁴²⁰ Egentlig: blod

⁴²¹ *peripatein* egentlig: 'vandre'

⁴²² *skandalon*: egentlig 'fange i en fælde'

Elsk ikke verden eller det, som er i verden. Hvis nogen elsker verden, er Gud Faders kærlighed ikke i ham. Alt, hvad der er i verden – det materielle⁴²³ begær, øjnenes lyst og det almindelige⁴²⁴ storskryderi – kommer ikke fra Gud Fader, men fra verden selv – den verden som forgår sammen med al dens begær. Men den, der gør Guds vilje, bliver til evig tid.

Antikrist

Kære børn. Det er den sidste time. I har jo nok hørt, at Antikrist skal komme, og nu er der opstået mange Antikrist'er. Derpå kan vi vide, at det er den sidste time. Nok udgik de fra os, men de var ikke af os. Havde de været af os, var de blevet sammen med os, men det skete for at det må stå klart, at ikke alle er af os. Men I har salvelsen⁴²⁵ fra den hellige selv, og I ved alt.

Jeg har jo ikke skrevet til jer, fordi I ikke kender sandheden, men tværtimod fordi I kender den, og fordi ingen løgn er af sandheden. Hvem er mere fuld af løgn, end ham, der benægter, at Jesus er Kristus? Nej, han er Antikrist - sådan en, der fornægter Gud Fader og hans søn. Enhver, der fornægter Guds søn, har heller ikke fællesskab⁴²⁶ med Gud Fader. Den, der bekender sig til Guds Søn, har også fællesskab med Gud Fader.

Bliv i Jesus!

Gid det, som I har hørt fra begyndelsen, måtte forblive i jer. Hvis det, I har hørt fra begyndelsen, forbliver i jer, så vil I også forblive i Guds Søn og i Gud Fader.

Her er det løfte, han gav os: Det evige Liv!

Dette har jeg skrevet til jer med henblik på dem, der fører jer vild. Hvad *jer* angår, så bliver den salvelse, I modtog fra ham, i jer, så I har ikke brug for, at nogen belærer jer. Men ligesom den samme salvelse lærer jer alt – ligesom den er sand og ikke løgn – ja, ganske som den har lært jer, således skal I blive i ham. Og nu, kære børn, bliv i ham, så vi kan have frimodighed, når han kommer til syne og ikke skal skamme os for ham, når han kommer igen.⁴²⁷

Hvis I ved, at *han* er retfærdig, så forstår I også, at enhver, som handler retfærdigt, er født af ham.

Se, hvilken kærlighed, Gud Fader har skænket os, at vi må kaldes Guds børn – og det *er* vi! Det er derfor, verden ikke kender os, fordi den ikke kender ham.

Om at være født af Gud

Elskede! Nu er vi Guds børn, men endnu er det ikke blevet åbenbart, hvad vi skal blive engang. Vi ved, at når *han* kommer til syne, skal vi blive som ham, for vi skal se ham, som han er. Enhver, der har dette håb til ham, renser sig selv, ligesom *han* er ren.

Enhver, som svigter sit medmenneske, overtræder samtidig loven, for svigt *er* en forbrydelse. I ved, at *han* blev åbenbaret for at fjerne disse svigt. Selv svigter han aldrig, så enhver, der bliver i ham, svigter ingen. Enhver, der svigter sit medmenneske, har hverken set ham eller kender ham.

Kære børn! Lad ingen bedrage jer. Den, som øver retfærdighed, er retfærdig, ganske som *han* er retfærdig. Den, som begår svigt, er af djævelen, for djævelen har svigtet mennesker lige fra begyndelsen. Derfor blev Guds søn åbenbaret, for at han skulle ødelægge djævelens værk.

Enhver, der er født af Gud, svigter ingen, for *Guds* sæd bliver i ham – ja, han *kan* slet ikke svigte, fordi han er født af Gud. Derved kan man skelne mellem Guds børn og djævelens børn: enhver, som ikke øver retfærdighed, er ikke af Gud – det vil sige ham, der ikke elsker sin bror. Dette er jo det budskab,

⁴²³ Egentlig 'kødets'

⁴²⁴ Egentlig 'livets'

⁴²⁵ I forbindelse med dåben blev de døbte salvet med olie som tegn på deres kongeværdighed

⁴²⁶ Egentlig blot 'har heller ikke hans far'.

⁴²⁷ *parousia* – egentlig tilstedeværelse.

I har hørt fra begyndelsen: at vi skal elske hinanden. Ikke som Kain, der var af Den Onde og slog sin bror ihjel. Og hvorfor slog han ham ihjel? Fordi hans gerninger var onde – hans brors derimod retfærdige.

Om at elske

Bliv ikke forbavsede, kære brødre, om verden afskyr jer. *Vi* ved, at vi *er* gået over fra døden til livet, fordi vi elsker brødrene. Den, der ikke elsker, bliver i døden. Enhver, der afskyr sin bror, er en morder, og I ved godt, at ingen morder har evigt liv blivende i sig. Derved har vi erkendt kærligheden: at han satte livet til for os – så bør vi også sætte livet til for brødrene. Hvis én, som ejer denne verdens goder, ser sin bror lide nød og lukker sit indre af for ham – hvordan kan Guds kærlighed så blive i ham?

Kære børn! Lad os ikke elske med tale eller tunge, men i handling og sandhed. Derved skal vi erkende, at vi er af sandheden, og vi skal stille vores hjerte tilfreds for hans ansigt, hvad end vores hjerte måtte fordømme os for. Gud er nemlig større end vores hjerte, og han ved alt.

Guds bud

Elsked! Hvis hjertet ikke fordømmer, har vi frimodighed overfor Gud, så alt, hvad vi beder om, får vi af ham, fordi vi holder hans bud og gør, hvad der glæder ham.

Her er hans bud: Vi skal hengive os inderligt til hans søn Jesus Kristus' navn, og vi skal elske hinanden, sådan som han befalede os. Den, der holder hans bud, bliver i Gud og Gud i ham. Herpå kan vi erkende, at han bliver i os: ved den ånd, han skænkede os.

Undersøg ånderne!

Elsked! Tro ikke enhver ånd, men undersøg ånderne, for at se om de er af Gud, for der er gået mange falske profeter ud i verden. Herpå kan I kende Guds ånd: enhver ånd, der bekender at Jesus Kristus er kommet i legemlig skikkelse,⁴²⁸ er af Gud, og enhver ånd, som ikke bekender sig til Jesus, er ikke af Gud. Nej, den er af Antikrist, som I har hørt, skal komme, og som allerede nu er i verden.

I er af Gud, kære børn, og I har overvundet dem, fordi han, som er i jer, er større end ham, som er i verden. De er af verden. Derfor taler de af verden, og verden lytter til dem.

I er af Gud, og den, der kender Gud, lytter til os. Den, der ikke er af Gud, lytter ikke til os. Derpå kender vi sandhedens ånd fra falskhedens ånd.

Gud er kærlighed

Elsked! Lad os elske hinanden, for kærligheden er af Gud, og enhver, der elsker, er født af Gud og kender Gud. Den, som ikke elsker, kender ikke Gud, for Gud er kærlighed. Derved er Guds kærlighed blevet åbenbaret iblandt os: at Gud har sendt sin eneste søn til verden, for at vi kan leve gennem ham. Således er kærligheden. Det var ikke sådan, at *vi* elskede *Gud*, men *han* elskede *os* og sendte sin søn – som et sonoffer for vores svigt.

Elskede. Når Gud elskede os i den grad, skylder også vi at elske hinanden.

Gud har ingen nogensinde set. Når vi elsker hinanden, bliver Gud i os, og hans kærlighed er blevet fuldendt i os. Derpå erkender vi selv, at vi bliver i ham og han i os: at han har givet os af sin ånd, og vi har set det ske og kan bevidne, at Gud Fader har sendt sin søn som verdens frelser. Enhver, der bekender, at Jesus er Guds søn – i ham bliver Gud og han bliver i Gud. Vi har erkendt og har hengivet os til den kærlighed, Gud har til os. Gud er kærlighed, og den, som bliver i kærligheden, bliver i Gud, og Gud bliver i ham.

⁴²⁸ Egentlig 'i kød'.

Dermed er kærligheden blevet fuldendt hos os, at vi har frimodighed på dommedag, fordi som *han* er, er også *vi* i denne verden. Frygt er ikke i kærligheden, nej, den fuldkomne kærlighed kaster frygten ud. Frygt handler om straf, så den, der frygter, er ikke blevet fuldendt i kærligheden.

Vi elsker, fordi *han* elskede os først. Påstår nogen, at han elsker Gud, mens han afskyr sin bror, er han fuld af løgn, for hvis han ikke elsker sin bror, som han har set, kan han jo heller ikke elske den Gud, som han *ikke* har set. Dette bud har vi fra ham, at den, der elsker Gud, skal også elske sin bror.

Ånden, vandet og blodet

Enhver, som tror på, at Jesus er Kristus, er født af Gud, og enhver, der elsker, ham, der har født ham, elsker ham, der er født af ham. Deraf ved vi, at vi elsker Guds børn, når vi elsker Gud og holder hans bud. Netop det er Guds kærlighed, at vi holder hans bud – og hans bud er ikke tunge. Alle, som er født af Gud, overvinder verden. Dette er den sejr, som har overvundet verden: vores inderlige hengivenhed. Hvem er det, der overvinder verden, andre en ham, der lever i tillid til, at Jesus er Guds søn?

Han er den, der er kommet gennem vand og blod: Jesus, Kristus. Ikke alene af vand - nej af vand og blod. Herom vidner ånden selv, for ånden er sandheden!

Der er tre, der vidner: ånden, vandet og blodet – og de tre forener sig til ét. Accepterer vi menneskers vidnesbyrd, er Guds vidnesbyrd dog større. Dette er Guds vidnesbyrd, at han har vidnet om sin søn. Den, der tror på Guds søn, har vidnesbyrdet i sig, mens den, der ikke tror på Gud, har gjort ham til en løgner, eftersom han ikke troede på det vidnesbyrd, Gud aflagde om sin søn.

Dette er vidnesbyrdet: Gud *har* givet os evigt liv, og dette liv er i hans søn. Den, der *har* sønnen, *har* livet. Den, der ikke har Guds søn, har ikke livet.

Den, der lytter

Dette har jeg skrevet til jer, for at I skal vide, at I *har* evigt liv – I som hengiver jer til Guds søns navn. Vi har den frimodighed overfor ham, at beder vi om noget efter hans vilje, så lytter han til os. Når vi nu ved, at han lytter til os, hvad end vi beder om, så ved vi også, at vi allerede har fået opfyldt de bønner, vi har bedt til ham. Ser nogen sin bror synde – dog ikke med en synd, der fører til døden – kan han bede, og han vil give ham liv – dog ikke dem, der begår dødssynder. Der er svigt, der fører til døden. Det er ikke om dem, jeg siger, han skal bede. Al uretfærdighed er svigt, og der er svigt, som ikke fører til døden. Vi ved, at enhver, der er født af Gud, ikke svigter sit medmenneske – nej, den, der er født af Gud, holder sig selv i ave, så Den Onde rører ham ikke. Vi ved, at vi er af Gud, og at hele verden er i Den Ondes magt. Men vi ved også, at Guds søn *er* kommet og *har* givet os indsigt, så vi kan erkende Den Sande. Vi er i Den Sande – i hans søn Jesus Kristus. Han er den sande Gud og evigt liv. Kære børn! Vogt jer for afguderne!

Evangeliet ifølge Johannes⁴²⁹

Prolog

Det hele begyndte med en tanke.⁴³⁰

En tanke hos Gud – der var ét med Gud.

Lige fra begyndelsen var denne tanke altså hos Gud.

I kraft af den er alt blevet til, og uden den er intet blevet til af det, som er.

I tanken var livet, og det liv var menneskers lys - lyset, der oplyste mørket.

Men mørket - mørket brød sig ikke om lyset.

Et menneske stod frem, udsendt af Gud selv.

Det var Johannes.

Han fremlagde et vidnesbyrd, der skulle vidne om lyset, så alle kunne hengive sig til Gud gennem ham.

Selv var han ikke lyset - skulle blot vidne om lyset – det sande lys, som oplyser hvert eneste menneske.

Nu var det ved at komme til verden.

Ja, han var i verden – den verden, der blev skabt gennem ham, men verden kendte ham ikke!

Han kom til sit eget, men hans egne brød sig ikke om ham.

Dog - de, som *tog* imod ham, *dem* gav han magt til at blive Guds børn – det er dem, der hengiver sig til *hans* navn.

De blev ikke født af blod eller af kødeligt begær – ej heller af nogen mands begær, men af Gud.

Ja, tanken fik kød og blod – den slog sig ned iblandt os, og vi så hans stråleglans, en stråleglans, som den enbårne⁴³¹ har den fra Gud Fader selv – fuld af nåde og sandhed.

Om ham var det, Johannes talte ligeud og råbte: Det var ham, jeg talte om: han, som kommer efter mig, står over mig, for han var til før mig.

Af *hans* fylde har vi alle nydt godt – det var nåde over nåde!

For vel blev loven givet gennem Moses, men *nåden* og *sandheden* kom i kraft af Jesus Messias.⁴³²

Gud har endnu ingen set – men den enbårne Gud, som nu hviler i Gud Faders favn, *han* har gjort ham kendt.

Johannes

Dengang judæerne fra Jerusalem sendte præster og levitter ud for at spørge Johannes, hvem han var, talte han uden omsvøb. Han indrømmede blankt - han løj ikke, men bekendte ligeud:

Jeg er ikke Messias.

Hvad da? spurgte de, er du Elias?⁴³³

Det er jeg ikke.

Er du profeten?

Nej.

Hvem er du da? Vi skal have svar med til dem, der har sendt os. Hvad kalder du dig selv?

⁴²⁹ Denne fortælling er det eneste, hvor forfatteren direkte er nævnt i slutningen (den discipel Jesus elskede). Det stammer antageligt fra slutningen af 1. århundrede. Det bygger for en del på Markus, men har sin egen opbygning med de syv 'tegn' og lange taler i forbindelse hermed. Også en del særstof, som ikke findes i de andre fortællinger.

⁴³⁰ *logos* – egentlig 'ord', men der knytter sig mange betydninger til ordet.

⁴³¹ *monogenous* betyder ordret 'énfødt' – dvs. 'enebarn'.

⁴³² *Messias* kaldtes i senjødedommen den forventede apokalyptiske befrier, der skulle komme fra Gud selv, befri Israel fra dets fjender og genoprette et strålende rige i stil med det, den sagnomspundne kong David skabte i sin tid. *Messias* betyder egentlig 'den salvede', hvilket hentyder til kroningsritualet med at salve den nye konge med olie.

⁴³³ En af de store profeter fra jødernes hellige Skrift. Optræder ganske ofte i fortællingerne. En af de tre (Moses, Enok og Elias) 'udødelige', der synes at være blevet optaget 'direkte' i Himlen.

Jeg er blot en stemme, der råber i ørkenen: Ban vejen for Gud, som profeten Jesajas engang sagde. De udsendte var udsendt af farisæerne, og nu spurgte de ham: Men hvorfor døber du så, når du hverken er Messias eller Elias eller profeten?

Jeg døber med vand, svarede Johannes dem, men midt iblandt jer står han, som I intet aner om – han, som kommer efter mig – han, hvis sandalrem jeg ikke er værdig til at løse.

Dette foregik i Bethania på den anden side af Jordan, hvor Johannes døbte.

Næste dag ser Johannes Jesus komme gående hen imod sig, og han udbryder: Se, der kommer Guds lam, som bærer al verdens svigt!⁴³⁴ Det er om ham, jeg sagde: Efter mig kommer en, som står over mig, for han var til før mig. Jeg kendte ham ikke selv, men det var for at han kunne blive åbenbaret for Israel, jeg kom, og derfor døber jeg med vand. Jeg har set ånden stige ned fra Himlen som en due, og den blev over ham. Jeg genkendte ham ikke med det samme, men han, som sendte mig ud for at døbe med vand, han sagde til mig: Ham, du ser ånden dale ned over, så den bliver over ham, det er ham, der skal døbe med hellig ånd. Jeg har selv set det! Og jeg kan bevidne, at han er Guds søn!

De første disciple

Dagen efter stod Johannes der igen sammen med to af sine disciple.

Mens han betragtede Jesus, der gik forbi, sagde han: Se, der går Guds lam!

De to disciple hørte, hvad han sagde og fulgte efter Jesus. Imidlertid vendte Jesus sig om, da han så, at de fulgte efter ham.

Hvad søger I, spurgte han dem.

Rabbi! sagde de (det betyder Mester), hvor bor du?

Kom, så skal I se, svarede han.

Så gik de hen og så, hvor han boede, og de blev hos ham hele den dag. Det var ved firetiden.⁴³⁵

Den ene af de to, som havde hørt, hvad Johannes sagde og var fulgt efter Jesus, var Andreas, Simon Petrus' bror. Først finder han sin bror, Simon og siger til ham:

Vi har fundet Messias (det vil sige Kristus).

Så fører han ham hen til Jesus.

Du er Simon, Johannes' søn, sagde Jesus og så på ham, du skal kaldes Kefas (det betyder klippe).⁴³⁶

Næste dag ville Jesus tage til Galilæa, så han finder Filip og siger til ham: Kom med mig!

Filip var fra Betsajda, Andreas' og Petrus' by.

Han finder så Nathanael og siger til ham: Ham, Moses har skrevet om i Loven og Profeterne, ham har vi fundet. Det er Jesus, Josefs søn fra Nazareth.

Kan noget godt komme fra Nazareth? spørger Nathanael.

Kom selv og se, siger Filip til ham.

Da Jesus ser Nathanael komme gående hen imod sig, siger han om ham: Se, dér er i sandhed en israelit, i hvem der ikke findes svig.

Jamen, hvor kender du mig fra? spørger Nathanael forundret.

Allerede før Filip kaldte på dig, så jeg dig under figentræet, svarede Jesus.

Rabbi! udbød Nathanael, du er Guds søn! – du er Israels konge!

Blot fordi jeg sagde, at jeg så dig under figentræet, hengiver du dig uforbeholdent til mig, sagde Jesus til ham. Du skal få større ting at se end det. Ja, jeg kan godt fortælle jer: I skal se Himlen åben og Guds engle stige op og dale ned over Menneskesønnen.

⁴³⁴ Henviser til offerlammet, der i tempelkulten blev ofret til Gud for at sone folkets svigt.

⁴³⁵ Egentlig 'den tiende time'

⁴³⁶ *Petros* betyder klippe på græsk. *Kefas* er det aramæiske ord for klippe.

Første tegn: Til bryllup i Kana

Tredjedagen derpå var der bryllup i Kana i Galilæa, hvor Jesus' mor var med. Også Jesus og hans disciple var indbudt til brylluppet. Da nu vinen slap op, siger Jesus' mor til ham: Så, nu har de ikke mere vin.

Mor, hvad kommer det mig ved?⁴³⁷ udbød Jesus, min skæbnestund er endnu ikke kommet!

Alligevel sagde hans mor til tjenerne: I skal bare gøre alt, hvad han beder jer om!

Nu stod der seks vandkar af sten til brug for judæernes renselsesritual. De rummede hver omkring hundrede liter.⁴³⁸

Fyld karrene med vand! siger Jesus pludselig til dem, og de fyldte dem op til randen.

Øs nu op og bring det ud til køkkenchefen!

De bragte det ud til ham, men da køkkenchefen havde smagt på vandet, der var blevet til vin (uden at han i øvrigt vidste, hvor det kom fra - det vidste jo kun de tjenere, der havde øst vandet op), kalder han på brudgommen og siger til ham: Alle og enhver sætter først den gode vin frem, og når folk så har drukket tæt, den ringere. Men du har gemt den gode vin til nu.

Denne begyndelse på sine tegn og undere gjorde Jesus i Kana i Galilæa og afslørede dermed sin guddommelighed. Det fik hans disciple til at hengive sig til ham.⁴³⁹

Påske i Jerusalem

Senere tog Jesus ned til Kapernaum sammen med sin mor, sine brødre og sine disciple, men de blev der ikke ret mange dage. Judæernes påskefest nærmede sig nemlig, så Jesus tog op til Jerusalem.

Inde i templet fik han øje på alle dem, der solgte okser og får og duer og alle de vekselere, der sad der. Så lavede han sig en pisk af noget reb og drev dem alle sammen ud af templet, sammen med deres får og okser. Han hældte vekselernes mønter ud og væltede deres borde, og til duesælgerne sagde han: Få det dér væk herfra! I skal ikke gøre min fars hus til et kræmmermarked! (Hans disciple kom så i tanke om, at der står skrevet: *Lidenskaben for dit hus vil fortære mig*).

Nu tog judæerne til genmæle og sagde: Hvad er det, du vil sige med det her?

Nedbryd dette tempel, svarede Jesus, og jeg skal bygge det op på tre dage.

46 år tog det at bygge dette tempel, sagde judæerne, og så vil du rejse det på tre dage? (Men det var om sit eget legemes tempel, han talte. Så da han var oprejst fra de døde, kom hans disciple i tanke om, at han havde sagt sådan Derfor fæstede de lid til Skriften og til det, som Jesus havde sagt).

Mens han nu var i Jerusalem ved påskefesten, var der mange, der hengav sig til hans navn, når de så de tegn, han gjorde. (Jesus derimod fæstede ingen lid til dem, fordi han gennemskuede alle, og fordi han ikke havde brug for, at nogen skulle vidne om dét eller dét menneske. Han vidste jo så udmærket, hvad et menneske indeholdt).

Samtale med Nikodemus

Der var en mand blandt farisæerne, der hed Nikodemus – en af judæernes rådsherrer. En nat kom han hen til Jesus og sagde:

Rabbi! Vi ved, at du er kommet som lærer fra Gud selv, for ingen kunne udføre de tegn og undere, du udfører, hvis ikke Gud var med ham...

Jeg kan godt sige dig, afbrød Jesus ham, hvis ikke man er født på ny, kan man overhovedet ikke se Guds rige.

⁴³⁷ Egentlig: 'hvad dig og mig, kvinde?'

⁴³⁸ Egentlig to eller tre *metretas*. En *metreta* svarer til 39,39 liter

⁴³⁹ Johannesevangeliet synes at være bygget op over syv 'tegn' på sin guddommelighed, som Jesus gjorde. Til disse tegn er der ofte knyttet længere teologiske forklaringer eller samtaler.

Men... hvordan kan et menneske, som allerede er gammelt, blive født? spørger Nikodemus ham, han kan vel ikke komme ind i sin mors liv for anden gang for at blive født?

Jeg siger bare, som sandt er, svarede Jesus, at hvis ikke man er født af vand og ånd, kan man ikke komme ind i Guds rige. Hvad der er født af kødet, er og bliver kød, og hvad der er født af ånden, er og bliver ånd. I må ikke blive forskrækkede, fordi jeg sagde, at I nødvendigvis må fødes på ny. Ånden blæser, hvorhen den vil, og du hører lyden af den, men du kan ikke se, hvor den kommer fra og hvor, den går hen. Sådan er det med enhver, der er blevet født af ånden.

Men hvorledes skal dette gå til? spurgte Nikodemus.

Du er lærer i Israel, og så ved du ikke engang det!? svarede Jesus ham. Så kan jeg fortælle dig, at vi taler om det, vi ved, og vi vidner om det, vi har set – men I kan ikke tage vores vidnesbyrd alvorligt. Hvis I ikke tager mig alvorligt, når jeg fortæller jer om det jordiske, hvordan skulle I så kunne tage mig alvorligt, når jeg fortæller jer om det himmelske?

Ingen er steget op til Himlen, undtagen han, som kom ned fra Himlen: Menneskesønnen selv.

Ser du, ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen,⁴⁴⁰ således må også Menneskesønnen ophøjedes, så enhver, der hengiver sig til ham, kan få evigt liv. I den grad elskede Gud verden, at han skænkede den sin enbårne søn, for at enhver, som hengiver sig til ham, ikke skal gå til grunde, men have evigt liv. Gud sendte jo ikke sin søn til verden for at dømme verden, men for at verden kunne blive frelst gennem ham. Den, der hengiver sig til ham, dømmes ikke. Men den, der ikke hengiver sig til ham, er allerede dømt, fordi han ikke har hengivet sig tillidsfuldt til Guds elskede søns navn. Dette er dommen: Lyset er kommet til verden, men mennesket elskede mørket fremfor lyset, fordi dets gerninger var onde. Enhver, som øver ondt, hader lyset og kommer ikke til lyset, for at hans gerninger ikke skal komme for en dag. Men den, der efterlever sandheden, kommer til lyset, så hans gerninger må blive vist frem, fordi de er gjort i Gud.

Jesus og Johannes

Senere kom Jesus og hans disciple til Judæa, og der slog han sig ned sammen med dem og døbte. Også Johannes døbte dér ved Ainon, tæt ved Salem. Der var nemlig meget vand på stedet, så folk kom og blev døbt. Endnu var Johannes nemlig ikke blevet kastet i fængsel.

På et tidspunkt opstod der en større diskussion mellem Johannes' disciple og judæerne om renselse, så de gik hen til Johannes og sagde: Rabbi! han, som var sammen med dig på den anden side af Jordan – ham, du har vidnet om – hør engang, han døber, og alle kommer til ham.

Et menneske kan intet stille op, hvis ikke det, han ønsker, er skænket ham fra Himlen selv, svarede Johannes. I kan selv bevidne, at jeg sagde: Det er ikke mig, der er Messias, men jeg er sendt i forvejen for ham. Det er brudgommen, der har bruden, men brudgommens ven, som står og lytter til ham, glæder sig inderligt over brudgommens stemme. Således er min glæde fuldkommen. Han bør vokse – jeg blive mindre! Han, som kommer ovenfra, overgår alle, mens den, der er af jorden, er fra jorden og taler fra jorden. Ja, han, som kommer fra Himlen, overgår alle. Hvad han har set og hørt, det vidner han om, men hans vidnesbyrd tager ingen imod. Den, som trods alt tager imod hans vidnesbyrd, har dermed beseglet, at Gud er sand. Det er ham, Gud har udsendt, der fortæller Guds fortælling. Gud giver jo ikke ånden til hvem som helst.⁴⁴¹ Gud Fader elsker Guds Søn og har lagt alt i hans hånd. Så den, der overgiver sig til Guds Søn, har evigt liv. Den, derimod, som forkaster Guds Søn, skal ikke se liv overhovedet – nej, Guds vrede ruger over ham.

En samaritansk kvinde

⁴⁴⁰ På en stang – jf. 4. Mos. 21,9

⁴⁴¹ Egentlig: 'efter mål'.

Da Jesus nu erfarede, at farisæerne havde hørt, hvordan han døbte og skaffede flere tilhængere end Johannes (skønt Jesus ikke selv døbte – kun hans disciple), så forlod han Judæa og tog på ny til Galilæa. Imidlertid måtte han igennem Samaria. Han kommer så til en by i Samaria, der hedder Sykar – ikke langt fra det stykke land, Jakob forærede sin søn Josef.⁴⁴² Dér var Jakobsbrønden. Træt af rejsen satte Jesus sig ned ved brønden. Det var omkring middagstid. Så kommer der en samaritansk kvinde for at hente vand.

Giv mig noget at drikke! siger Jesus til hende. (Hans disciple var nemlig gået ind til byen for at købe mad).

Hvordan kan du, som er judæer, bede mig, en samaritansk kvinde, om noget at drikke? spørger den samaritanske kvinde ham (judæere har jo ellers ikke samkvem med samaritanere).

Hvis du kendte til Guds gavmildhed, svarede Jesus hende, og vidste hvem det er, der beder dig om noget at drikke, så ville du have bedt ham, og han ville have givet dig sprudlende kildevand.

Herre! siger hun så, du har ingen vandkrukke og brønden er dyb. Hvor vil du så få kildevand fra? Du er vel ikke større end vores forfar Jakob, der gav os brønden og selv drak af den sammen med sine sønner og sit kvæg?

Alle som drikker af dette vand, svarede Jesus, vil blive tørstige igen, men den, der drikker af det vand, jeg giver ham, skal aldrig i evighed tørste. Nej, det vand, jeg giver ham, vil blive til en sprudlende kilde i ham – en kilde til evigt liv.

Gode Herre! siger kvinden, giv mig sådan noget vand, så jeg ikke skal tørste og hele tiden rende herud for at hente vand.

Gå først hen og kald på din mand, og kom så tilbage.

Jeg har ingen mand, svarede kvinden.

Det var godt svaret, siger Jesus til hende, jeg har ingen mand! For du har haft fem mænd, og ham, du har nu, er ikke din mand. Dér sagde du et sandt ord!

Gode Herre! siger kvinden, jeg kan forstå, at du er en profet. Vores forfædre tilbad Gud her på dette bjerg, men I påstår, at Jerusalem er stedet, hvor man bør tilbede Gud.

Tro mig, min gode kone, siger Jesus, den tid kommer, hvor det hverken er på dette bjerg eller i Jerusalem, I skal tilbede Gud Fader. I tilbeder noget, I ikke kender – vi tilbeder det, vi kender, for frelsen kommer nu engang fra judæerne. Men den tid kommer – ja, den er allerede nu – hvor de virkelig hengivne skal tilbede Gud Fader i ånd og sandhed. Det er sådan en hengivenhed, Gud Fader drømmer om. Gud er ånd, og de, som dyrker ham, bør dyrke ham i ånd og sandhed.

Vi ved, at Den salvede kommer, siger kvinden, han, som kaldes Messias. Når han kommer, vil han forklare os alt.

Det er mig! siger Jesus til hende, mig, der taler med dig!

Kort efter ankom hans disciple, og de blev såre forundrede over, at han talte med en kvinde. Dog var der ingen, der spurgte om, hvad han var ude på, eller hvorfor han talte med hende.

Kvinden lod imidlertid vandkrukke være vandkrukke og skyndte sig tilbage til byen.

Kom og se et menneske, som kunne fortælle mig alt, hvad jeg har bedrevet, sagde hun til folk, mon ikke han er Messias?

De forlod så byen og kom ud til ham.

I mellemtiden bad hans disciple ham og sagde: Rabbi! værsgo og spis!

Jeg har allerede mad, som I intet kender til, sagde Jesus til dem.

Hvad? Er der mon nogen, der han givet ham noget at spise? spurgte hans disciple hinanden.

⁴⁴² Se 1. Mos. 48,22

Min mad er at gøre hans vilje, som sendte mig og at fuldføre hans værk, sagde Jesus. Mener I ikke, at der endnu er fire måneder til høst? Så se dog! Jeg siger: løft jeres øjne og se markerne! De er allerede hvide til høsten. Den, der høster, får sin løn og samler frugt til evigt liv, så den, der sår, kan glæde sig sammen med den, der høster. Dermed er det ordsprog sandt, at én høster, hvad en anden sår. Jeg sendte jer ud for at høste, hvad I ikke har slidt for. Andre har slidt, og I er gået ind i deres arbejde.

Fra den by hengav mange af samaritanerne sig til ham på grund af kvindens ord, dengang hun rent ud erklærede, at han kunne fortælle hende alt, hvad hun havde bedrevet. Derfor kom de hen og bad ham om at blive hos dem. Han blev der så i to dage, og mange flere hengav sig til ham på grund af det, han sagde, og de sagde til kvinden: Vores hengivenhed skyldes ikke længere din fortælling. Vi har selv hørt ham, og nu ved vi, at han i sandhed er verdens frelser.

Efter de to dage tog Jesus så afsted til Galilæa. Han advarede sine disciple om, at en profet aldrig bliver hædret i sin egen hjemby, men da han kom ind i Galilæa, tog galilæerne alligevel pænt imod ham, efter at de havde oplevet alt det, han havde gjort i Jerusalem under festen. De havde nemlig også selv deltaget i festen.

Andet tegn: Adelsmandens søn

Så kom han igen til Kana i Galilæa, hvor han havde forvandlet vand til vin. Dér var der en vis adelsmand, hvis søn lå syg i Kapernaum. Han havde hørt, at Jesus var kommet fra Judæa til Galilæa, så han gik hen til ham og bad, om han ikke ville komme ned og helbrede hans søn, der var ved at dø.

Ja, hvis ikke I oplever tegn og undere, har I ingen som helst tiltro til mig, sagde Jesus til ham.

Gode Herre! kom nu bare med før mit barn dør! tryglede adelsmanden ham.

Jamen, gå bare! sagde Jesus til ham, din søn lever!

Manden fæstede lid til Jesu ord, og gik. Allerede mens han var på vej, kom slaverne ham i møde og sagde: Dit barn lever!

Han udspurgte dem så om timen, hvor han havde fået det bedre, og de svarede: I går ved ettiden forlod feberen ham.

Hans far forstod nu, at det var netop i den time, Jesus havde sagt til ham: Din søn lever!

Herefter blev både han og hele hans hus inderligt hengivne.

Dette var så det andet tegn, Jesus gjorde, dengang han kom fra Judæa til Galilæa.

Tredje tegn: Bethzatha

Senere – det var under judæernes højtid - tog Jesus op til Jerusalem. I Jerusalem er der ved Fåreporten et bassin, som på hebraisk kaldes Bethzatha. Det har fem søjlegange, og i dem lå der en hel del syge mennesker – blinde, lamme, forkrøblede. Der lå bl.a. en mand, som havde været syg i 38 år.

Da Jesus så ham ligge der - vel vidende at han allerede havde ligget der i lang tid - sagde han til ham: Kunne du tænke dig at blive rask?

Gode Herre, svarede den syge, jeg kender ikke nogen, der kan bære mig ned i bassinet, når vandet bliver uroligt, så mens jeg er på vej, kommer en anden i før mig.⁴⁴³

Rejs dig op! sagde Jesus så til ham, tag din madras og gå!

Straks blev manden rask. Så tog han sin madras og gik sin vej.

Imidlertid var det sabbat den dag, så judæerne råbte den helbredte an:

Hov, du der! Det er Sabbat! Du har ikke lov til at gå rundt med din madras.

Men... det var ham, der gjorde mig rask, svarede han, det var ham, der sagde til mig: Tag din madras og gå!

⁴⁴³ En del håndskrifter forklarer dette med, at en engel ind imellem skulle stige ned og bringe vandet i oprør, så det blev helbredende - dog kun for den første, der kom i.

Hvem var det, der sagde: Tag din madras og gå? spurgte de ham.

Men den helbredte vidste ikke, hvem det var, for Jesus var gået, og der var mange mennesker på stedet. Senere stødte Jesus så på ham i templet og siger til ham: Se så! Nu er du blevet rask. Synd nu ikke mere, så noget endnu værre rammer dig.

Manden gik så hen og fortalte judæerne, at det var Jesus, der havde gjort ham rask.

Derfor forfulgte judæerne Jesus, fordi han udførte dette tegn på en sabbat.

Men Jesus svarede dem: Min far arbejder indtil nu, også jeg arbejder!

Så stræbte judæerne ham endnu mere efter livet, fordi han ikke blot brød sabbatten, men også kaldte Gud for sin far og gjorde sig selv ligeværdig med Gud.

En forsvarstale

Da tog Jesus ordet og sagde til judæerne: Det er sandt, som det er sagt: Guds Søn kan intet gøre af sig selv, hvis han ikke først ser Gud Fader gøre det. Hvad Gud Fader gør, det gør Guds Søn på samme måde. Faderen elsker Sønnen, og han viser ham alt det, han selv gør – ja, han vil vise ham endnu større ting end disse, så I taber både næse og mund. Ligesom Gud Fader oprejser de døde og gør mennesker levende, således giver Guds Søn liv til hvem, han vil. Gud Fader dømmer ingen – nej, al dom har han overgivet til Sønnen, for at alle må respektere Guds Søn, lige såvel, som de respekterer Gud Fader. Den, der ikke respekterer Sønnen, respekterer heller ikke Gud Fader, som har sendt ham. Ja, jeg kan godt sige jer: den, der hører efter, hvad jeg siger, og som hengiver sig til ham, der har sendt mig, har evigt liv og kommer ikke for dommeren – nej, han er gået over fra døden til livet. Den tid kommer – ja, den er allerede nu – hvor selv de døde hører Guds søns stemme, og når de hører den, skal de leve. På samme måde som Gud Fader har liv i sig selv, således gav han også sin søn liv i sig selv, og han gav ham magt til at afholde dom, for han er Menneskesønnen. I skal ikke undre jer over det, jeg siger. Der kommer en tid, hvor alle de, som er i gravene, vil høre hans stemme. Så vil de komme frem – de, som har gjort det gode til opstandelse og liv - de, som har gjort det onde, til opstandelse og dom.

Intet – slet intet - kan jeg gøre af mig selv. Jeg dømmer blot efter, hvad jeg får besked på, og min dom er retfærdig, fordi jeg ikke søger at få min egen vilje, men blot udfører hans vilje, som sendte mig.

Hvis jeg kun vidnede om mig selv, var mit vidnesbyrd ikke sandt. Men der er en anden, der vidner om mig, og jeg ved, at det vidnesbyrd, han giver mig, er sandt.

I sendte jo selv nogle folk ud til Johannes, og han vidnede om sandheden. Jeg tager mig selvfølgelig ikke af vidnesbyrd fra noget menneske, men jeg siger det følgende, for at I må blive frie: Han var den brændende og skinnende lampe, og I ville gerne glæde jer for en tid i lyset fra ham. Men mit vidnesbyrd er større end Johannes', for de gerninger, Gud Fader har betroet mig at fuldføre – de gerninger jeg rent faktisk udfører – de vidner om mig, at det er Gud Fader, der har udsendt mig.

Gud Fader – han, som sendte mig, har selv vidnet om mig. Aldrig har I hørt hans stemme eller set hans skikkelse. Nej, I har slet ikke hans fortælling i jer, for I vil ikke hengive jer til ham, han udsendte. I higer og søger i Skrifterne, fordi I mener at finde evigt liv i dem, og så er det netop dem, der vidner om mig. Men mig vil I ikke komme til for at få liv! Jeg tager ikke ære fra mennesker, men om jer ved jeg, at I ikke har Guds kærlighed i jer! Jeg er kommet i min fars navn, men I tager ikke imod mig. Skulle der komme en anden i sit eget navn – ham skulle I nok tage imod. Hvordan skulle I kunne hengive jer - I, som tager ære fra hinanden, men stråleglansen fra den eneste Gud, den søger I ikke?

Tro nu ikke, at jeg så også vil anklage jer overfor Gud Fader. Nej, men der er én, der anklager jer, og det er Moses – ham, I ellers har sat jeres lid til. Havde I virkelig tillid til Moses, ville I også have tillid til mig, for det var om mig, han skrev. Så hvis I ikke tror på det, han skriver, hvordan skulle I så kunne tro på det, jeg siger?

Fjerde tegn: Mad til alle

Derefter tog Jesus over på den anden side af den store sø i Galilæa: Tiberiassøen. En stor folkeskare fulgte ham, fordi de havde set de tegn og undere, han havde gjort mod de syge. Men Jesus gik op på bjerget, og der satte han sig sammen med sine disciple. Påsken, judæernes højtid, nærmede sig.

Da Jesus fik øje den store flok mennesker, der kom hen imod ham, siger han til Filip: Er der et sted, hvor kan vi købe brød, så de kan få noget at spise? (Det sagde han selvfølgelig for at prøve ham – selv vidste han jo udmærket, hvad han ville gøre.)

For to hundrede denarer brød ville ikke være nok til, at de bare kunne få en lille smule hver, svarede Filip.

Så siger en anden af hans disciple, Simon Petrus' bror Andreas til ham: Her er en lille dreng. Han har fem bygbrød og to småfisk, men hvad er det til så mange?

Lad folk lægge sig ned, sagde Jesus så. Der var masser af græs på stedet, så mændene lagde sig ned – de var omkring fem tusind. Nu tog Jesus brødene, og efter at have bedt bordbøn, delte han ud til alle dem, der lå der. På samme måde med fiskene – lige så meget, de kunne spise. Da de var blevet mætte, sagde han til sine disciple: I skal samle de tiloversblevne rester sammen, så intet går til spilde.

Så samlede de dem sammen og fyldte tolv kurve med rester fra de fem bygbrød, som de, der havde spist, levnede.

Da nu folk så det tegn, han havde udført, udrød de: Han er i sandhed profeten, der skal komme til verden!

Femte tegn: Vandring på søen

Da Jesus vidste, at folk overvejede at få fat i ham for at gøre ham til deres konge, trak han sig på ny tilbage til bjerget – ganske alene. Ved aftenstid gik hans disciple ned til søen. De gik ombord i båden og satte over mod Kapernaum på den anden side af søen. Det var allerede mørkt, og Jesus var ikke kommet ned til dem. Søen var desuden kommet i oprør, da der blæste en kraftig vind. Da de nu havde roet en 2-3 sømil,⁴⁴⁴ ser de Jesus komme gående på søen, og da han kom tættere på båden, blev de skrækslagne.

Det er mig! siger han så til dem, I skal ikke være bange!

Så ville de have ham ombord i båden, og straks lå båden ved land, dér, hvor de var på vej hen.

Samtale om brødet

Næste dag opdagede folkeskaren, der stod på den anden side søen, at der kun havde været én båd, og de vidste, at Jesus ikke var taget af sted i båden sammen med sine disciple – det var kun disciplene, der var taget af sted. (Til gengæld var der ankommet både fra Tiberias, der ikke lå langt fra det sted, hvor de havde spist brødet i forbindelse med Herrens nadver). Da nu folkeskaren opdagede, at hverken Jesus eller hans disciple var der mere, gik de selv ombord i bådene og kom over til Kapernaum. Her søgte de så efter Jesus. Da de fandt ham - nu på den anden side af søen - spurgte de ham: Rabbi! hvordan er du kommet herover?

Har jeg ikke ret i, at når I leder efter mig, så er det ikke fordi, I oplevede et tegn, men fordi I spiste af brødet og blev mætte? svarede Jesus. Arbejd ikke for den mad, som forgår, men for den mad, som varer ved til evigt liv – den, som Menneskesønnen vil give jer. Det er ham, Gud Fader har sat sit segl på.

Hvad skal vi gøre for at udføre de gode gerninger? spurgte de.

Den gode gerning er den, at I hengiver jer tillidsfuldt til ham, han har udsendt, svarede Jesus.

⁴⁴⁴ Egentlig 25-30 stadier.

Hvilket tegn vil du udføre, spurgte de ham, så vi kan indse, at vi må hengive os til dig? Vores forfædre spiste manna i ørkenen, som skrevet står: Brød fra Himlen gav han dem at spise.

Jeg kan da godt fortælle jer, sagde Jesus, at det slet ikke var Moses, der gav jer brødet fra Himlen – nej, det er min far, som giver jer det sande brød fra Himlen. Det er Guds brød, som kommer ned fra Himlen og giver liv til verden.

Herre, sagde de så, giv os altid dette brød!

Det er mig! sagde Jesus. Jeg er det levende brød! Den, der kommer til mig, skal aldrig sulte, og den, der hengiver sig til mig, skal aldrig tørste. Men som sagt: selv om I har set mig, tror I mig ikke! Alle og enhver, som Gud Fader skænker mig, kommer til mig, og den, der kommer til mig, vil jeg aldrig støde bort. Jeg er jo ikke kommet ned fra Himlen for at udføre min egen vilje, men hans vilje, som sendte mig. Og det er hans vilje, at jeg ikke skal miste en eneste af dem, han har skænket mig, men oprejse ham på den yderste dag. Det er netop min fars vilje, at enhver, som længes efter hans søn og hengiver sig til ham, skal have evigt liv – og jeg vil oprejse ham på den yderste dag.

Judæerne skumlede nu over ham, fordi han sagde: Jeg er brødet, der kommer ned fra Himlen.

Er det ikke Jesus, sagde de, Josefs søn, hvis far og mor vi kender? Hvordan kan han så påstå, at han er kommet ned fra Himlen?

Hold nu op med at skumle sådan! sagde Jesus så til dem. Ingen kan komme til mig, hvis ikke Gud Fader, som sendte mig, får ham til det – og ham vil jeg oprejse på den yderste dag. Det står skrevet hos profeterne: De skal alle være oplært af Gud. Enhver, som har hørt kaldet fra Gud Fader og taget det på sig, kommer til mig. Det er ikke fordi nogen har set Gud Fader, bortset fra den, der er af Gud. Han har til gengæld set Gud Fader. Den, der inderligt hengiver sig – jeg kan godt fortælle jer: han har evigt liv! Det er mig, der er livets brød! Jeres forfædre spiste manna i ørkenen – og de døde. Her har I brødet, der kommer ned fra Himlen, så enhver, som spiser af det, ikke skal dø. Jeg er det levende brød, der er kommet ned fra Himlen. Hvis nogen spiser af dette brød, skal han leve i al evighed. Det brød, jeg giver, er mit legeme – til liv for verden.

Nu diskuterede judæerne med hinanden og sagde: Hvordan kan han give os sit legeme at spise?

Jeg kan godt fortælle jer: sagde Jesus til dem, hvis ikke I spiser Menneskesønnens legeme og drikker hans blod, har I slet ikke liv i jer. Den, der spiser mit legeme og drikker mit blod, har evigt liv, og ham vil jeg oprejse på den yderste dag. Mit legeme er nemlig den sande mad og mit blod den sande drik. Den, som spiser mit legeme og drikker mit blod, bliver i mig - og jeg i ham. Ligesom det var den levende Gud Fader, der udsendte mig, så jeg lever i kraft af Gud Fader, således skal også den, der spiser mig, leve i kraft af mig. Dette er brødet, der er kommet ned fra Himlen. Det er ikke som det, forfædrene spiste - de døde jo. Nej, den, som æder af dette brød, skal leve i al evighed.

Dette sagde han i synagogen, mens han underviste i Kapernaum.

Mange af hans disciple sagde, efter at have hørt på ham: Det var hårde ord. Hvem kan holde ud at høre på sådan noget?

Da nu Jesus vidste med sig selv, at hans disciple skumlede over talen, sagde han til dem:

Får det her jer til at falde fra? Hvad så, hvis I så Menneskesønnen stige derop, hvor han var før? Det er ånden, der skaber liv. Legemet gavner intet. Den fortælling, jeg fortæller jer, er ånd – den er liv! Men selvfølgelig er der nogle iblandt jer, som ikke tør hengive sig. (Jesus vidste jo fra begyndelsen, hvem det var, der ikke turde hengive sig - hvem det var, som skulle forråde ham.) Det var derfor, jeg sagde til jer, at ingen kan komme til mig, hvis ikke det skænkes ham af Gud Fader selv.

Fra da af trak mange af hans disciple sig tilbage og fulgtes ikke længere med ham. Så spurgte Jesus De Tolv: Vil I også forlade mig?

Herre, svarede Simon Petrus, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs fortælling. Vi har hengivet os til dig, for vi ved, at du er Guds hellige.

Ja, har jeg ikke valgt jer tolv, sagde Jesus, og det endda selv om en af jer er en djævel? (Han talte om Simon Iskariots søn, Judas. Det var ham – en af De Tolv - der senere skulle forråde ham).

Samtaler i Jerusalem 1

Derefter gik Jesus omkring i Galilæa. Han brød sig ikke om at gå rundt i Judæa, eftersom judæerne jo stræbte ham efter livet. Imidlertid nærmede judæernes Løvhyttefest sig, så hans brødre sagde til ham: Hvorfor tager du ikke af sted til Judæa, så også dine disciple kan få dine gerninger at se? Hvis man gerne vil være en kendt person, gør man jo ikke noget hemmeligt. Hvis du virkelig mener noget med det her, så vis dig dog for verden. (End ikke hans egne brødre havde tillid til ham.)

Min time er endnu ikke kommet, sagde Jesus til dem, til gengæld er det åbenbart altid jeres time. Verden kan ikke afsky jer, men mig afskyr den, fordi jeg fortæller den, at dens gerninger er onde. Men hvorfor tager I ikke op til festen? Jeg skal ikke op til denne fest, for det, jeg skal gøre, er endnu ikke gjort færdigt. Efter at have sagt det til dem, blev han tilbage i Galilæa.

Men da hans brødre var taget op til festen, så tog han alligevel selv derop – ikke officielt, men lidt i det skjulte. Derfor ledte judæerne efter ham under festen og spurgte om, hvor han mon var.

Der var en hel del snak om ham blandt folk. Nogle sagde: Han er god nok! mens andre sagde: Nej! han forfører jo folket! Dog var der ingen, der talte åbent om ham, da de var bange for judæerne.

Men midt under festen gik Jesus pludselig op i templet og underviste på en måde, så selv judæerne blev forundrede og udbrød: Hvordan kan han kende Skrifterne uden at have studeret?

Min lære er ikke min egen, svarede Jesus dem, men hans, som har udsendt mig. Hvis nogen ønsker at gøre hans vilje, vil han også vide, om min lære er fra Gud, eller om jeg blot taler af mig selv. Den, der taler af sig selv, søger egen ære, men den, der søger at ære ham, der udsendte ham, han taler sandt, og der findes ikke svig i ham. Har Moses ikke givet jer loven? Hvorfor holder ingen af jer så loven? Og hvorfor stræber I mig efter livet?

Du må jo være gal, svarede en fra folkeskaren, hvem skulle stræbe dig efter livet?

Et enkelt mirakel har jeg udført, svarede Jesus, så alle undrer sig. Hør nu her, Moses gav jer omskærelsen (ikke at den er fra Moses – den er selvfølgelig fra fædrene), og på sabbatten omskærer I folk. Når folk bliver omskåret på sabbatten, fordi Moseloven ikke må brydes, hvorfor bliver I så vrede på mig, fordi jeg helbredte et helt menneske på sabbatten? Døm ikke efter det ydre – nej, døm med en retfærdig dom.

Nogle af dem, der boede i Jerusalem, sagde nu: Jamen, er det her ikke ham, de er ude på at slå ihjel? Se bare, han taler frit, og de siger ham ikke imod. De høje herrer har da vel ikke for alvor erkendt, at han er Messias? Men på den anden side ved vi jo, hvor ham her kommer fra. Når Messias kommer, ved ingen, hvorfra han kommer.

Nå, så I kender mig, råbte Jesus pludselig midt i sin undervisning i templet, og I ved hvor jeg kommer fra? Men jeg er ikke kommet af mig selv – nej, det er Sandheden selv, som har sendt mig - ham, I ikke kender. Jeg kender ham, for jeg er fra ham, og han har udsendt mig.

De prøvede så at få fat i ham, men ingen lagde hånd på ham, for hans time var endnu ikke kommet.

Mange fra folkeskaren overgav sig efterhånden til ham. Andre sagde: Når Messias kommer, vil han så ikke gøre flere tegn, end ham her?

Da farisæerne erfarede, hvordan folkeskaren drøftede ham, sendte ærkepræsterne og de ledende farisæere nogle tjenere hen for at få fat i ham.

Endnu en kort tid er jeg sammen med jer, sagde Jesus, så tager jeg tilbage til ham, der har sendt mig. I skal lede efter mig uden at finde mig, for der, hvor jeg er, kan I ikke komme.

Hvor mon han skal hen, så vi slet ikke kan finde ham? spurgte judæerne hinanden. Tænker han på at tage ud i diasporaen⁴⁴⁵ blandt hellenerne og undervise dem? Hvad mener han med at sige: I skal lede efter mig uden at finde mig – og: hvor jeg er, kan I ikke komme?

På den sidste dag – den store højtidsdag – stod Jesus frem og råbte: Hvis nogen tørster, så lad ham komme til mig og drikke! Den, der hengiver sig til mig, fra hans indre vil der strømme floder af levende vand, som Skriften siger. (Dette sagde han om ånden, som de, der hengav sig til ham, skulle modtage – ånden var der jo ikke endnu, eftersom Jesus endnu ikke var blevet guddommeliggjort).

Nu sagde nogle fra folkeskaren, som havde hørt hans tale: Han her er i sandhed profeten!

Han er Messias! sagde andre, mens andre igen sagde: Messias kommer vel ikke ligefrem fra Galilæa? Siger Skriften ikke, at Messias skal være af Davids afkom og komme fra Betlehem, Davids by?

Således kom det til splittelse i folkeskaren på grund af ham. Nogle ville gerne have ham arresteret, men ingen lagde hånd på ham.

De udsendte tjenere kom nu tilbage til ærkepræsterne og farisæerne, som spurgte dem ud: Hvorfor har I ham ikke med?

Ingen har nogensinde talt, som dette menneske taler, svarede de.

Er I nu også blevet forført? spurgte farisæerne dem. Har nogen af rådsherrerne måske tillid til ham – eller en eneste af farisæerne? Nej, men denne pøbel, som ikke engang kender loven, den er da forbandet! Nu sagde Nikodemus – en af deres egne (det var ham, der kom hen til Jesus tidligere): Vores lov dømmer vel ingen, uden at man har hørt på ham først og fundet ud af, hvad han vil?

Du er måske også fra Galilæa? svarede de ham, kig efter og se selv, at ingen profet er opstået fra Galilæa!

Lyset i verden

Nu talte Jesus til dem igen: Det er mig, der er lyset i verden. Den, der kommer med mig, skal ikke vandre i mørket, men have livets lys.

Du vidner om dig selv, sagde farisæerne til ham, derfor er dit vidnesbyrd ikke sandt.

Om jeg så også vidner om mig selv, svarede Jesus, er mit vidnesbyrd dog sandt, for jeg ved, hvorfra jeg kommer og hvor, jeg er på vej hen. Men I aner ikke, hvor jeg kommer fra, og hvor jeg er på vej hen. I dømmer blot efter det ydre. Jeg dømmer ingen, og om jeg så også dømmer, er min dom dog sand, for jeg er ikke alene om dommen. Foruden mig er der nemlig ham, der har udsendt mig. I jeres lov står der jo skrevet, at to menneskers vidnesbyrd er sandt. Jeg er den, der vidner om mig selv, men også Gud Fader selv, der har sendt mig, vidner om mig.

Hvor er din far så henne? spurgte de ham.

I kender hverken mig eller min far, svarede Jesus. Hvis I havde kendt mig, ville I også have kendt min far!

Denne tale holdt Jesus i skatkammeret, mens han underviste i templet. Ingen greb ham, for endnu var hans time ikke kommet. Så Jesus fortsatte: Jeg går bort. I skal søge efter mig, men I vil dø, fordi I går fejl. Hvor jeg skal hen, dér kan I ikke komme.

Han tænker da vel ikke på at tage sig selv af dage, sagde judæerne, siden han fabler om, at hvor han skal hen, kan vi ikke komme?

I er nedefra, sagde han så, jeg er ovenfra. I er af denne verden – jeg er ikke af denne verden. Derfor sagde jeg, at I vil dø, fordi I går fejl. Hvis ikke I tror på, at jeg er den, jeg er, så skal jeres fejltrin virkelig gøre det af med jer.

Hvem er du da? spurgte de ham.

⁴⁴⁵ Adspredelsen – dvs. blandt de jøder, der boede udenfor Palæstina.

Den, som jeg har talt om lige fra begyndelsen, sagde Jesus. Jeg har meget at sige om jer – og meget at dømme om, for han, som har sendt mig, er sand, og jeg fortæller verden, hvad jeg har fået besked på af ham. (De fattede ikke, at det var Gud Fader, han talte om). Når I får ophøjet Menneskesønnen, sagde Jesus, så skal I forstå, at jeg er den, jeg er, og at jeg intet gør af mig selv, men hvad Gud Fader har lært mig, dét siger jeg. Han, som har sendt mig, han er med mig. Han har ikke ladt mig alene, for jeg gør altid det, der glæder ham.

På grund af denne tale var der mange, der hengav sig til ham.

Samtale om sandhed og løgn

Nu sagde Jesus til de judæere, der havde hengivet sig til ham: Hvis I forbliver en del af min fortælling, er I for alvor mine disciple. I skal forstå sandheden, og sandheden skal gøre jer frie.

Vi er Abrahams børn, svarede de, og vi har aldrig været nogens slaver. Hvad mener du så med, at vi skal blive frie?

Jeg kan godt fortælle jer, svarede Jesus, at alle, som svigter, er slaver af deres svigt. Slaven bliver ikke i huset for altid – det gør sønnen til gengæld. Så hvis sønnen sætter jer fri, så er I for alvor frie.

Jeg ved da godt, at I er Abrahams børn – og alligevel stræber I mig efter livet, fordi min fortælling ikke finder klangbund i jer. Det, som min far har vist mig, det fortæller jeg. Så udfør da, hvad også I har fået besked på af min far.

Vores far er Abraham! svarede de.

Ja, hvis I virkelig var Abrahams børn, sagde Jesus til dem, ville I gøre, som Abraham gjorde. Men nu stræber I mig efter livet – et menneske, som har sagt jer den sandhed, jeg har fået besked om af Gud selv. Det ville Abraham aldrig gøre. Nej, I udfører jeres egen fars gerninger.

Ja, vi er i hvert fald ikke født i hor, sagde de til ham, vi har én far – og det er Gud!

Ha! sagde Jesus, hvis Gud virkelig var jeres far, ville I have elsket mig. Jeg kommer nemlig fra Gud selv, og her er jeg! Jeg er ikke kommet af mig selv, men det er ham, der har sendt mig. Hvorfor fatter I ikke, hvad jeg siger? Det er fordi, I ikke kan høre min fortælling. Jeres far er djævelen selv, og I elsker at udføre jeres fars vilje. Han var lige fra begyndelsen en morder og stod aldrig i sandheden, for der findes ikke sandhed i ham. Hver gang han farer med løgn, kommer det fra ham selv, for en løgner er og bliver han – ja, selve løgnens far. Jeg derimod siger jer sandheden, og derfor har I ingen tillid til mig! Hvem af jer kan overbevise mig om nogen synd? Når jeg nu siger sandheden, hvorfor tror I så ikke på mig? Den, som er af Gud, kan forstå Guds fortælling. Det er derfor, I ikke lytter, fordi I ikke er af Gud.

Har vi da ikke ret i at mene, at du er en sindssyg samaritaner? svarede judæerne ham.

Jeg er ikke sindssyg, svarede Jesus, jeg respekterer bare min far, men I ydmyger mig. Nuvel, jeg søger ikke min egen ære. Der er én, der søger den, og han skal dømme. Ja, jeg kan godt fortælle jer: hvis nogen holder fast ved min fortælling, skal han aldrig i evighed se døden!

Nu ved vi da, at du er sindssyg, sagde judæerne til ham, Abraham døde jo – det samme gjorde profeterne – og du påstår, at hvis nogen holder fast ved din fortælling, skal han aldrig i evighed se døden! Du er da vel ikke større end vores far Abraham, som altså døde, ligesom profeterne også døde? Hvem tror du egentlig, du er?

Hvis jeg bare fremhævede mig selv, svarede Jesus, ville jeg være respektløs. Men det er min far, som respekterer mig – han, som I kalder jeres Gud. Og dog kender I ham ikke, men det gør jeg! Hvis jeg påstod, at jeg ikke kendte ham, ville jeg være en løgner ligesom jer. Men nu kender jeg ham altså, og jeg holder fast ved hans fortælling. Jeres far, Abraham, glædede sig til at opleve min dag. Nu har han oplevet den, og han frydede sig!

Hvad for noget!? udrød judæerne, du er endnu ikke fyldt 50, og så har du set Abraham!?

Ja, jeg kan fortælle jer, sagde Jesus, at endnu før Abraham blev født, var jeg den, jeg er.

Så samlede de sten op for at stene ham, men Jesus skjulte sig og forlod templet.

Sjette tegn: Den blindfødte

Engang, da Jesus kom gående, fik han øje på én, der var født blind. Hans disciple spurgte ham i den anledning: Rabbi, hvem er det egentlig, der har syndet – er det manden her, eller er det hans forældre, siden han er født blind?

Det er hverken denne mand eller hans forældre, der har syndet, svarede Jesus, nej, det var såmænd for at Guds gerninger kunne blive åbenbaret på ham. Jeg må jo udføre arbejdet for ham, der har sendt mig, mens det er dag. Snart bliver det nat, hvor ingen kan arbejde. Mens jeg er i verden, er jeg lyset i verden. Da han havde sagt dette, spyttede han på jorden og lavede ler af spyttet, som han så lagde på den blindes øjne og sagde til ham: Gå hen og vask dig i det bassin, der hedder Siloa! (Siloa betyder Udsendt). Så gik han hen og vaskede sig, og da han kom tilbage, kunne han se.

Da sagde naboerne og alle de, der havde set, hvordan han tidligere levede som tigger: Sig mig engang, er det ikke ham, der sad og tiggede?

Jo, det er ham, sagde nogle, mens andre sagde: Nej, nej, han ligner ham bare.

Selv sagde manden: Det *er* mig!

Hvordan blev dine øjne da åbnet? spurgte de ham så.

Det var ham, der hedder Jesus. Han lavede noget ler, som han så salvede mine øjne med, svarede han, og så sagde han, at jeg skulle gå hen og vaske mig i Siloa. Da jeg så gik derhen og vaskede mig, kunne jeg se.

Hvor er han?

Det ved jeg ikke.

Så tog de den blindfødte hen til farisæerne.

Nu var det netop sabbat, den dag, hvor Jesus lavede ler og åbnede den blindes øjne, så nu spurgte også farisæerne ham, hvordan han havde fået sit syn.

Han lagde ler på mine øjne, svarede han dem, og så vaskede jeg mig, og nu kan jeg se.

Sådan et menneske er ikke fra Gud, sagde nogle af farisæerne så, for han overholder ikke sabbatten.

Men hvordan kan et syndigt menneske gøre den slags tegn? sagde andre.

Således kom der splittelse iblandt dem, så de henvendte sig på ny til den blinde: Hvad mener du selv om ham, nu hvor han har åbnet dine øjne?

Han er en profet! sagde han.

Judæerne var nu ikke helt overbevist om, at han havde været blind og var blevet seende, så de tilkaldte hans forældre.

Er det her jeres søn, som I påstår, er født blind? spurgte de, hvordan kan han så se nu?

Vi ved, at han er vores søn, og vi ved, at han er født blind, svarede hans forældre. Hvordan han nu kan se, ved vi derimod ikke, og hvem, der åbnede hans øjne ved vi heller ikke. Spørg ham selv. Han er gammel nok til at svare for sig selv. (Sådan svarede hans forældre, fordi de var bange for judæerne. Disse var nemlig allerede blevet enige om, at hvis nogen bekendte Jesus som Messias, skulle vedkommende smides ud af synagogen. Det var derfor, hans forældre sagde: han er gammel nok, spørg ham selv).

Så tilkaldte de for anden gang manden, der havde været blind, og sagde til ham: Du må hellere give Gud æren! Vi ved nemlig, at denne mand er en forbryder.

Om han er en forbryder, kender jeg ikke noget til, svarede han. Jeg ved bare, at jeg var blind, og nu kan jeg se.

Hvad gjorde han ved dig? spurgte de ham så, hvordan åbnede han dine øjne?

Jeg har allerede fortalt jer det, svarede han, men I hører ikke efter. Hvorfor vil I nu høre det en gang til? I vil måske også gerne være hans disciple?

Så skældte de ham ud: Du er måske nok hans disciple, men vi er Moses' disciple! Vi ved, at Gud har talt til Moses, men vi aner ikke, hvor denne mand kommer fra.

Det er da godt nok underligt, at I ikke aner, hvor han kommer fra, svarede manden dem, og så har han åbnet mine øjne! Alle ved jo, at Gud ikke lytter til forbrydere, men hvis én er gudfrygtig og udfører hans vilje, så lytter han til ham. Aldrig nogen sinde har man hørt, at nogen skulle have åbnet øjnene på en, der var født blind, så hvis denne mand ikke var udsendt fra Gud, kunne han slet intet gøre.

Du blev født helt og aldeles i synd, sagde de, og så vil du belære os!?

Derpå udstødte de ham af synagogen.

Senere hørte Jesus, at han var blevet udstødt af synagogen, så da han mødte ham, sagde han: Hvad med dig? har du tillid til Menneskesønnen?

Hvem er han, Herre, så jeg kan hengive mig til ham? svarede han.

Ikke blot har du set ham, sagde Jesus, men det er også ham, der står her og taler med dig. Som dommer er jeg kommet til denne verden, så de, som ikke kan se, skal se, og de, som ser, skal blive blinde.

Det hørte nogle af de farisæere, der var sammen med ham, så de spurgte:

Vi er da vel ikke også blinde?

Hvis I var blinde, sagde Jesus til dem, ville I ikke have nogen fejl. Men nu, hvor I påstår, at I kan se ... nej, jeres svigt bliver ved og bliver ved.

Pastorale

Det er så sandt, som det er sagt, at den, der ikke går ind gennem indgangen til fårefolden, men kravler over et andet sted, han er en tyv og en røver, mens den, der går ind gennem indgangen, det er fårehyrden selv. For ham åbner dørvogteren, og fårene hører hans stemme. Han kalder sine får ved navn og han fører dem ud. Når han har ført alle sine egne ud, går han foran dem, og fårene går med ham, fordi de kender hans stemme. Andre end ham vil de ikke følge, men tværtimod flygte fra dem, fordi de ikke genkender fremmede stemmer.

Denne historie fortalte Jesus til judæerne, men de fattede ikke, hvad det var, han talte om.

Derfor forklarede han dem det: Jeg kan så fortælle jer, at det er mig, der er fårenes indgang. Alle, som kom før mig, er tyve og røvere, men fårene lytter ikke til dem. Det er mig, der er indgangen! Hvis nogen kommer ind gennem mig, vil han blive fri. Han skal gå ind og ud og finde græsning. Tyven kommer kun for at stjæle og dræbe og ødelægge. Jeg kom, for at de kunne få liv – og det i overflod!

Det er mig, der er den gode hyrde! Den gode hyrde sætter sit liv til for fårene. Daglejeren derimod, som ikke er hyrde, og hvis får ikke er hans egne, ser ulven komme, men han efterlader fårene og flygter, så ulven går på rov og spreder dem for alle vinde. Det er fordi, han er daglejer, og egentlig ikke bryder sig særligt om fårene.

Det er mig, der er den gode hyrde! Jeg kender mine og mine kender mig - ligesom Gud Fader kender mig, og jeg kender Gud Fader – og jeg sætter mit liv til for fårene. Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold. Også dem må jeg lede, og de lytter til min stemme, så der skal være én hjord med én hyrde. Det er derfor Gud Fader elsker mig, fordi jeg sætter livet til, så jeg kan tage det tilbage. Ingen har berøvet mig livet – nej, jeg sætter det til af egen fri vilje. Jeg har magt til at sætte det til og magt til at tage det tilbage. Det var den opgave, jeg fik af min far.

Nu opstod der igen splid blandt judæerne på grund af denne tale. Mange af dem mente, at han var både besat og gal, og hvem gider høre på ham? Andre mente, at sådan en tale ikke kunne komme fra en besat, for en dæmon kan vel ikke åbne blindes øjne?

Er du Messias?

Nu kom indvielsesfesten for templet i Jerusalem. Det var vinter, og Jesus gik omkring i templet i Salomons Søjlegang. På et tidspunkt slog judæerne kreds om ham og spurgte: Hvor længe vil du holde vores sjæl hen i spænding? Er du Messias, så sig os det ligeud!

Jeg har allerede sagt jer det, svarede Jesus, men I tror ikke på mig. De gerninger, jeg udfører i min fars navn, de vidner om mig, men I tror ikke på mig, fordi I ikke hører til mine får. Mine får lytter til min stemme. Jeg kender dem, og de går med mig. Jeg giver dem evigt liv, og aldrig i evighed vil de gå til. Ingen skal rive dem ud af min hånd! Min far, som har givet mig dem, er større end alle, og ingen kan rive noget ud af min fars hånd. Jeg og Gud Fader vi er ét!

Judæerne samlede nu igen sten op for at stene ham, men Jesus spurgte dem: Mange velgerninger fra min far har jeg vist jer. Hvilken af disse gerninger vil I nu stene mig for?

Det er sandelig ikke for en velgerning, vi stener dig, svarede judæerne, men for gudsbespottelse – fordi du, som bare er et menneske, gør dig selv til Gud.

Sig mig, svarede Jesus dem, står der ikke skrevet i jeres lov: Jeg har sagt, I er guder? Hvis loven nu kalder dem, Guds fortælling kom til, for guder – og Skriften kan jo ikke rokkes! – kalder I så virkelig mig, som Gud Fader selv har helliget og udsendt til verden, for gudsbespotter? Blot fordi jeg sagde, at jeg er Guds Søn?

Hvis ikke jeg gør min fars vilje, skal I ikke have tillid til mig, men hvis jeg gør, så se dog på gerningerne, også selv om I ikke har tillid til mig. Så må I både forstå og erkende, at Gud Fader er i mig, og jeg i Gud Fader.

Nu forsøgte de igen at gribe ham, men han undslap dem.

Senere tog han atter over på den anden side af Jordan – til det sted, hvor Johannes opholdt sig og døbte første gang. Der slog han sig ned. Mange kom til ham og sagde, at godt nok gjorde Johannes ingen tegn, men alt, hvad Johannes sagde om ham her, var sandt. Der var der mange, der hengav sig til ham.

Syvende tegn: Lazarus

Der var engang en syg mand, Lazarus fra Bethania. Han var fra Marias og hendes søster Marthas landsby. (Maria – det var hende, der senere salvede vor Herre med salve, og som tørrede hans fødder med sit hår – det var hendes bror, Lazarus, der var syg). Søstrene sendte så bud til Jesus: Herre! hør her, Lazarus, som du holder så meget af, han er syg.

Denne sygdom er ikke dødelig, sagde Jesus, da han hørte om den, nej, den er til ære for Gud, for at Guds søn gennem den kan blive respekteret som den, han er.

Jesus elskede Martha og hendes søster og Lazarus, men da han hørte, at han var syg, blev han alligevel i to dage der, hvor han var. Endelig efter to dage siger han til disciplene: Lad os tage til Judæa igen.

Rabbi! sagde hans disciple til ham, for nylig prøvede judæerne at stene dig, og så vil du tage derhen igen!?

Har dagen ikke tolv timer? svarede Jesus. Den, der vandrer om dagen, snubler ikke, for han ser lyset i denne verden. Men den, der vandrer om natten, snubler, for lyset er ikke i ham. Vores gode ven Lazarus er sovnet ind fortsatte han, nu går jeg hen og vækker ham.

Men, Herre! svarede disciplene, hvis han er faldet i søvn, så skal han nok blive rask.

(Jesus havde selvfølgelig talt om hans død, men de troede, han talte om søvnens hvile).

Så sagde Jesus ligeud til dem:

Lazarus er død! Og jeg glæder mig på jeres vegne over, at jeg ikke var der, så I nu endelig kan hengive jer fuldt ud til mig. Men lad os gå hen til ham.

Thomas (det betyder tvilling) sagde så til de andre disciple: Jamen, lad os da bare gå, så vi kan dø sammen med ham.

Da Jesus omsider nåede frem, erfarede han, at Lazarus allerede havde ligget fire dage i graven. Bethania lå i øvrigt tæt på Jerusalem, ikke mere end et par kilometer derfra.⁴⁴⁶ Mange af judæerne var kommet ud til Martha og Maria for at trøste dem på grund af deres bror. Da nu Martha hørte, at Jesus var på vej, gik hun ham i møde, mens Maria blev siddende inde i huset.

Ak, Herre, hvis du havde været her, var min bror ikke død, sagde Martha til ham, og dog ved jeg, at hvad end du beder Gud om, vil Gud give dig.

Din bror skal opstå, siger Jesus til hende.

Jah, jeg ved godt, at han skal opstå i opstandelsen på den yderste dag, sagde Martha til ham.

Det er mig, der er opstandelsen, sagde Jesus til hende, den, der hengiver sig inderligt til mig, skal leve, om han så også dør, og enhver, der lever, og som hengiver sig til mig, skal i al evighed ikke dø. Tror du på det?

Ja, Herre! sagde hun, Det tror jeg på! Jeg har altid ment, at du er Messias, Guds søn, han, som kommer til verden.

Da hun havde sagt det, gik hun hen og kaldte i al hemmelighed på sin søster Maria: Mesteren er her og kalder på dig.

Så snart Maria hørte det, rejste hun sig hurtigt og gik hen til ham. Endnu var Jesus ikke kommet ind i landsbyen, men befandt sig stadig på det sted, hvor Martha havde mødt ham. Da de judæere, der var sammen med Maria inde i huset for at trøste hende, nu så, at hun hurtigt rejste sig og gik ud, fulgte de efter hende i den tro, at hun gik ud til graven for at græde. Maria kom så hen, hvor Jesus var, og da hun fik øje på ham, sank hun ned for hans fødder og sagde til ham: Ak, Herre, hvis du havde været her, var min bror slet ikke død.

Da Jesus nu så både hende og de judæere, der var kommet sammen med hende, græde, sukkede han inderligt og blev dybt bevæget. Hvor har I lagt ham? spurgte han.

Kom og se, Herre, sagde de til ham. Jesus græd, så judæerne sagde: Se, hvor meget han holdt af ham! Jamen, kunne han, der åbnede den blindes øjne, ikke have sørget for, at han her ikke var død? sagde andre. Jesus sukkede stille. Så kommer han til graven. Det var en hule, og der lå en sten for indgangen. Tag stenen væk, siger Jesus.

Men Herre! siger den afdødes søster, Martha til ham, han stinker allerede. Der er jo allerede gået fire dage.

Sagde jeg ikke til dig, at hvis du bare har tillid, skal du se Guds stråleglans? siger Jesus til hende

Så tog de stenen bort. Imidlertid så Jesus op og sagde:

Far, jeg takker dig, fordi du har hørt mig. Jeg ved selvfølgelig, at du altid hører mig, men jeg sagde det på grund af de folk her, så de endelig engang må tro på, at det er dig, der har sendt mig.

Da han havde sagt det, råbte han med høj stemme: Lazarus, kom herud!

Og den afdøde kom ud med fødder og hænder bundet ind i linned og med et tørklæde bundet om ansigtet.

Løs ham og lad ham gå! sagde Jesus til dem.

Mange af de judæere, der var kommet ud til Maria og havde set, hvad han gjorde, hengav sig nu til Jesus, men nogle af dem gik hen til farisæerne og fortalte, hvad han havde gjort.

Så sammenkaldte ærkepræsterne og farisæerne synedriet⁴⁴⁷ og sagde:

Hvad gør vi? Dette menneske udfører mange tegn og undere. Hvis vi lader sådan en som ham være, vil alle slutte sig til ham, og så kommer romerne og tager både land og folk fra os. Men én af dem – en vis Kaiafas, der var blevet ærkepræst samme år – sagde til dem: Forstår I slet ingenting? Tænk engang på, at det vil gavne os, at ét menneske dør for folket, så hele folket ikke går til grunde. (Dette sagde han

⁴⁴⁶ Egentlig 15 stadier.

⁴⁴⁷ Judæernes øverste råd i Jerusalem. I den rabbinske litteratur kaldet Sanhedrin.

imidlertid ikke af sig selv, men som ærkepræst forudsagde han, at Jesus skulle dø for folket – ja, ikke alene for folket, men også at han skulle samle Guds adspredte børn til ét folk).

Så fra den dag lagde de planer om at slå ham ihjel. Derfor gik Jesus ikke længere åbenlyst omkring blandt judæerne, men han tog ud til området i nærheden ørkenen – til en by, der hed Efraim - og der blev han sammen med disciplene.

Nu nærmede judæernes påske sig, og mange fra den egn tog op til Jerusalem før påskehøjtiden for at rense sig. De søgte så efter Jesus, og mens de stod i templet, spurgte de hinanden: Hvad mener I? Mon dog ikke han kommer til højtiden?

Ærkepræsterne og farisæerne havde imidlertid udsendt en befaling om, at hvis nogen vidste, hvor han var, skulle han fortælle det, så de kunne arrestere ham.

Salvning i Bethania

Seks dage før påske kom Jesus så til Bethania, hvor Lazarus boede (det var ham, han havde oprejst fra de døde). Her serverede de et aftensmåltid for ham. Martha vartede op, og Lazarus var en af dem, der sad til bords sammen med ham. Så var det, Maria tog en håndfuld meget kostbar ren nardussalve og salvede Jesus' fødder. Bagefter tørrede hun hans fødder med sit hår, og hele huset blev fyldt af duften fra salven.

Så siger en af hans disciple, Judas Iskariot (ham, der senere skulle forråde ham): Hvorfor blev denne salve ikke solgt for 300 denarer, der kunne gives til de fattige? (Det sagde han nu ikke, fordi han bekymrede sig særligt om de fattige, men fordi han var en tyv og stak til sig af de penge, der blev lagt i den fællespung, som han havde ansvar for.)

Lad hende være i fred, sagde Jesus så, hun har jo gemt den til min begravelsesdag. De fattige har I altid hos jer – mig derimod har I ikke altid.

En større flok judæere fandt nu ud af, hvor han var, så de kom – ikke alene på grund af Jesus, men også for at se Lazarus, som han havde oprejst fra de døde. Ærkepræsterne derimod lagde planer om, at de også burde slå Lazarus ihjel, fordi mange på grund af ham var i færd med at forlade judæernes tro og gå over til Jesus.

Indtog i Jerusalem

Næste dag erfarede den store menneskemængde, der var kommet til højtiden, at Jesus var på vej til Jerusalem, så de skar grene af palmetræerne og gik ud for at møde ham, mens de råbte: Hosannah! Velsignet være han, som kommer i Guds navn – Israels konge!

Jesus havde imidlertid fundet et æsel, som han satte sig op på, som skrevet står: *Vær ikke bange, Zions datter. Se, din konge kommer, siddende på et æselføl.* (Dette forstod hans disciple først intet af, men da Jesus var blevet guddommeliggjort, kom de i tanke om, hvad der var skrevet om ham, og hvad de havde gjort ved ham).

De mennesker, der var sammen med ham, dengang han kaldte Lazarus ud af graven og oprejste ham fra de døde, fortalte nu vidt og bredt, hvad der var sket. Det var også derfor menneskemængden gik ham i møde, fordi de havde hørt, at han havde udført dette underfulde tegn.

Farisæerne tænkte så i deres stille sind: Kan I nu se, at vi intet vinder? Hele verden løber jo efter ham!

Samtaler i Jerusalem 2

Nu var der nogle hellenere blandt dem, der kom op for at fejre gudstjeneste under festen. De kom så hen til Filip (ham fra Betsajda i Galilæa) og spurgte ham: Gode herre, vi vil gerne se Jesus.

Filip går hen og fortæller det til Andreas, og de går så begge to hen og siger det til Jesus.

Ja, timen er kommet, svarede han dem, hvor Menneskesønnen skal guddommeliggøres. Det er sandt, som det er sagt, at hvis ikke hvedekornet falder i jorden og dør, forbliver det kun det ene korn. Men hvis det dør, bærer det meget frugt. Den, der elsker sit liv, mister det, men den, der giver slip på sit gode liv i denne verden, skal bevare det til evigt liv. Og hvis nogen vil tjene mig, så lad ham komme med mig, for der, hvor jeg er, der skal min tjener også være. Den, der tjener mig, ham vil Gud Fader hædre. Lige nu er min sjæl bestyrtet, men hvad skal jeg sige? Fader Gud, befri mig for denne time? Nej, nej, det er jo derfor, jeg er nået til denne time. Men Fader Gud! Guddommeliggør nu dit navn!

Så lød der en stemme fra Himlen: Jeg har allerede guddommeliggjort det, og jeg vil gøre det igen!

Folkemængden, der stod og hørte det, mente, der var kommet et tordenbrag. Andre påstod, at en engel havde talt til ham.

Den stemme lød ikke for min skyld, svarede Jesus, men for jeres skyld. Nu går der dom over denne verden. Nu kastes denne verdens fyrste ud udenfor. Og jeg - ja, når jeg bliver ophøjet fra jorden, vil jeg drage alle til mig. (Dette sagde han med henblik på den måde, han snart skulle dø på.)

Nu svarede en fra folkeskaren ham: Vi har forstået på loven, at Messias bliver i al evighed. Hvordan kan du så påstå, at Menneskesønnen skal ophøjes? Hvem er denne Menneskesøn i det hele taget?

Endnu en lille stund er lyset i jer, svarede Jesus, gå, mens I har lyset, for at mørket ikke skal overrumple jer. Den, der vandrer i mørket, ved ikke, hvor han går. Tro på lyset, mens I har det, så I kan blive lysets sønner. Det var, hvad Jesus sagde, men da han gik bort, var han stadig en gåde for dem.

Hvor mange af hans tegn, der end blev udført for øjnene af dem, troede de dog ikke på ham. Så profeten Jesajas' ord blev opfyldt, når han sagde: *Herre, hvem troede det, vi hørte – for hvem åbenbaredes Jahves arm?* Derfor var de ikke i stand til at hengive sig, for som Jesajas også siger: *Han har blindet deres øjne – deres hjerter har han forhærdet, for at de ikke skal se med deres øjne og fatte med deres hjerter, så de kan vende om, og jeg kan frelse dem.*

Dette sagde Jesajas, fordi han for længst havde set Jesus' guddommelighed, og det var ham, han talte om. Og skønt en hel del – selv blandt rådsherrerne – hengav sig til ham, indrømmede de det dog ikke på grund af farisæerne, for at de ikke skulle blive smidt ud af synagogen. Ja, de elskede i sandhed menneskers hæder og ære fremfor Guds.

Nu råbte Jesus: Den, som hengiver sig til mig, hengiver sig ikke bare til mig, men til ham, der har sendt mig. Ja, den, som ser mig, ser ham, der har sendt mig. Jeg er kommet som et lys ind i verden, for at enhver, som hengiver sig til mig, ikke skal forblive i mørket. Hvis der er nogen, der hører min fortælling, men ikke holder fast ved den, vil jeg dog ikke dømme ham, for jeg er ikke kommet for at dømme verden, men for at frelse den. Men den, der forkaster mig og ikke tager imod min fortælling, han har en dom hængende over hovedet: selve fortællingen – dén skal dømme ham på den yderste dag. For jeg talte ikke af mig selv, men han, som har sendt mig – Gud Fader selv – han gav mig befaling om, hvad jeg skulle sige og hvordan jeg skulle tale, og jeg ved, at hans befaling betyder evigt liv. Så hvad jeg siger, siger jeg sådan som Gud Fader har befalet mig.

Renselse ved påskemåltidet

Det var lige før påskehøjtiden. Jesus vidste, at hans time var kommet, hvor han skulle forlade denne verden og tage tilbage til Gud Fader. Ja, han vidste, at Gud Fader havde lagt alt i hans hænder – han vidste, at han var udgået fra Gud og skulle vende tilbage til Gud. Som han havde elsket sine egne, der var i verden, elskede han dem til det sidste, men Djævelen havde til gengæld sat det i hovedet på Judas, Simon Iskariots søn, at han skulle forråde ham. Mens de nu holdt aftensmåltid, så rejste Jesus sig fra bordet, tog sit tøj af og fandt et håndklæde, som han bandt om livet. Så hældte han vand i vaskefadet og begyndte at vaske disciplenes fødder og tørre dem med det håndklæde, han havde om sig. Så kommer han til Simon Petrus.

Men Herre, vasker du mine fødder? siger han til ham.

Hvad jeg gør, begriber du ikke nu, svarede Jesus ham, men senere skal du nok forstå det.

Nej, aldrig i evighed skal du vaske mine fødder, indvendte Petrus.

Men hvis ikke jeg vasker dig, har du ikke lod og del i mig, svarede Jesus.

Jamen, Herre! sagde Petrus så til ham, så ikke blot mine fødder, men også hænder og hoved.

Den, som allerede er badet, behøver ikke vaske andet end fødderne, men er ellers helt ren, svarede Jesus. I er rene – dog ikke alle! (Han kendte jo ham, der skulle forråde ham; derfor sagde han, at ikke alle var rene).

Da han så havde vasket deres fødder og taget tøjet på igen og lagt sig til bords, spurgte han dem: Forstår I, hvad det er, jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og I har ret, for det er jeg. Når nu jeg, jeres Mester og Herre, har vasket jeres fødder, så har I også pligt til at vaske hinandens fødder. Det var et forbillede, jeg gav jer, for at I skal gøre sådan, som jeg har gjort mod jer. Det er sandt, som det er sagt: en slave er ikke større end sin herre, så lidt som en apostel er større end ham, der udsendte ham. Forstår I dette, er I velsignede, hvis I handler efter det. Jeg mener ikke jer alle sammen. Jeg ved, hvem jeg har udvalgt, men det, som sker, sker for at skriftordet må gå i opfyldelse, som siger: Han, som spiste brød med mig, har løftet sin hæl imod mig. Fra nu af kan jeg fortælle jer det, før det sker, så I, når det sker, tillidsfuldt må hengive jer til, at jeg er den, jeg er. Jeg kan godt sige jer, at den, der tager imod nogen, som jeg sender, tager imod mig, og den, der tager imod mig, tager imod ham, som sendte mig.

Natten falder på

Efter at have talt således blev Jesus dybt bevæget, og han sagde ligeud: Jeg kan lige så godt fortælle jer, at én af jer vil forråde mig.

Disciplene så på hinanden, usikre på, hvem han talte om. Nu var der en af hans disciple, der plejede at sidde til bords op mod Jesus' bryst - det var ham, Jesus elskede. Ham gjorde Simon Petrus tegn til for at han skulle spørge, hvem det var, han talte om. Så han læner sig ind mod Jesus' bryst og spørger ham: Hvem er det, Herre?

Det er ham, jeg giver det stykke, jeg dypper i fadet.

Da han havde dyppet stykket, tog han det og gav det til Judas, Simon Iskariots søn. Efter at han havde fået stykket, tog Satan ved ham, og Jesus siger til ham: Gør det, du skal gøre, hurtigt.

Men ingen af dem, der sad til bords, forstod, hvad han talte med ham om. Nogle mente – eftersom Judas stod for pengene – at Jesus bad ham om at købe, hvad de havde brug for til højtiden - eller at han skulle give noget til de fattige. Da Judas havde fået stykket, gik han straks ud. Det var nat.

Samtaler omkring bordet

Da han så var gået ud, siger Jesus: Nu er Menneskesønnen blevet ophøjet i al sin herlighed – ja, gennem ham er Gud selv blevet åbenbaret i al sin stråleglans. Når Gud således er blevet åbenbaret gennem ham, vil Gud også åbenbare hans guddommelighed gennem sig selv. Snart - meget snart - vil han guddommeliggøre ham. Ja, lille børn! Endnu en liden stund er jeg sammen med jer. I skal lede efter mig, men som jeg sagde til judæerne: hvor jeg tager hen, kan I ikke komme. Det samme siger jeg også til jer nu. Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske hinanden! Ligesom jeg har elsket jer, skal I også elske hinanden! Derpå kan alle kende jer som mine disciple: at I har kærlighed til hinanden.

Men Herre, hvor tager du hen? spørger Simon Petrus ham.

Der, hvor jeg skal hen, kan I ikke følge mig nu, men senere skal I følge efter.

Hvorfor kan jeg ikke følge dig nu? spørger Petrus ham, jeg vil sætte livet til for dig.

Nå, så du vil sætte livet til for mig? svarede Jesus. Jeg kan så fortælle dig, at endnu før hanen galer, har du allerede fornægtet mig tre gange.

Bliv nu ikke beklemte i jeres hjerter. Stol på Gud – stol på mig! I min fars hus er der mange boliger. Hvis ikke, ville jeg så måske have sagt, at jeg tager væk for at gøre plads til jer? Og når jeg tager væk og gør plads for jer, så kommer jeg også igen og tager selv imod jer, for hvor jeg er, der skal I også være. Og hvor jeg tager hen, kender I allerede vejen til.

Herre, siger Thomas til ham, vi ved ikke, hvor du tager hen. Hvordan kan vi så kende vejen?

Det er mig, der er vejen, sandheden – ja, livet! siger Jesus til ham, ingen kommer til Gud Fader uden gennem mig. Havde I kendt mig, havde I også kendt min far. Fra nu af kender I ham – ja, I har allerede set ham.

Herre, siger Filip til ham, vis os Gud Fader. Det er nok for os.

Tænk, så længe har jeg været sammen med jer, siger Jesus til ham, og endnu har du ikke lært mig at kende, Filip? Den, der har set mig, har set Gud Fader. Så hvordan kan du sige: Vis os Gud Fader? Tror du ikke på, at jeg er i Gud Fader og Gud Fader er i mig? Den fortælling, jeg fortæller, fortæller jeg ikke af mig selv. Nej, det er Gud Fader, som hviler i mig, der gør sit arbejde. Tro mig! Jeg er i Gud Fader, og Gud Fader er i mig. Hvis ikke I kan klare det, så hengiv jer alligevel til mig på grund af mine gerninger. Jeg kan nemlig fortælle jer, at den, der hengiver sig til mig, han skal gøre de samme gerninger, som jeg gør – ja, endnu større gerninger - for jeg tager til Gud Fader, og hvad som helst, I beder om i mit navn, det vil jeg opfylde, så Gud Fader må blive åbenbaret i al sin glans gennem sin søn. Hvad som helst I beder mig om i mit navn, det vil jeg opfylde.

Advokaten

Elsker I mig, så hold mine bud! Så vil jeg bede Gud Fader, og han vil sende jer en ny advokat.⁴⁴⁸ Han skal være sammen med jer i al evighed – det er Sandhedens Ånd, som verden ikke kan acceptere, fordi den hverken ser eller kender ham. I kender ham, for han bliver hos jer – ja, han er i jer.

Jeg vil ikke efterlade jer faderløse – nej, jeg kommer tilbage til jer. Endnu en liden stund, så ser verden mig ikke mere, men I ser mig, for jeg lever, og I skal leve! Til den tid skal I forstå, at jeg er i Gud Fader – ja, at I er i mig og jeg i jer. Den, der har hørt mine bud og holder fast ved dem, han elsker mig, og den, der elsker mig, bliver elsket af min far. Også jeg vil elske ham, og jeg skal nok vise mig for ham.

Herre, siger Judas (ikke Iskariot) til ham, hvordan kan det være, at du vil åbenbare dig for os og ikke for verden?

Elsker nogen mig, svarede Jesus ham, så holder han fast ved min fortælling, og så vil Gud Fader elske ham. Vi vil komme til ham - ja, vi vil slå os ned hos ham. Den, som ikke elsker mig, holder ikke fast ved min fortælling. Den fortælling, I hører, er ikke min, men Gud Faders – han som sendte mig. Dette har jeg sagt til jer, mens jeg var hos jer, men jeres sjælesørger – Den hellige Ånd – som Gud Fader vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt det, som jeg har sagt til jer.

Fred efterlader jeg jer! Min fred skænker jeg jer! Jeg giver jer ikke, sådan som verden giver. Bliv nu ikke forurologede i jeres hjerter – luk ikke frygten ind! I har hørt, at jeg sagde til jer: Jeg tager væk, men jeg kommer til jer. Hvis I virkelig elskede mig, ville I glæde jer over, at jeg tager væk til Gud Fader, for Gud Fader er større end mig. Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I må blive overbevist, når det sker.

⁴⁴⁸ *Parakletos* – egentlig 'advokat' eller 'talsmand' – ofte forbundet med trøst og opmuntring. 'Sjælesørger' har jeg lånt fra Grundtvigs salme: 'Talsmand som på jorderige ...

Jeg skal ikke tale meget mere med jer. Denne verdens fyrste er på vej, og mig kan han ikke røre. Men det, som sker, sker, for at verden kan vide, at jeg elsker Gud Fader og gør, sådan som Gud Fader har befale mig. Derfor må vi bryde op og tage herfra.⁴⁴⁹

Vinstok og grene

Det er mig, der er den sande vinstok – min far er vinbonden. Hver gren på mig, som ikke bærer frugt, den fjerner han, og enhver, der bærer frugt, den renser han, så den kan bære endnu mere frugt. I er allerede rene i kraft af den fortælling, jeg har fortalt jer. Bliv i mig, så vil jeg også blive i jer. Ligesom grenen ikke kan bære frugt af sig selv, uden at den bliver på vinstokken, således kan I heller ikke bære frugt, hvis I ikke bliver i mig. Jeg er vinstokken – I er grenene. Den, som bliver i mig og jeg i ham, han bærer meget frugt. Afskåret fra mig kan I nemlig slet intet gøre. Hvis nogen ikke bliver i mig, kastes han udenfor som grenen og visner. Man samler dem sammen, de kastes på bålet og brænder op. Men hvis I bliver i mig, vil også min fortælling blive i jer. Så hvad end I ønsker, skal I bare bede om, så vil det gå i opfyldelse for jer. Derved åbenbares glansen fra min far, så I kan bære meget frugt og være mine disciple. Som Gud Fader har elsket mig, har jeg også elsket jer. Bliv i min kærlighed! Hvis I holder mine bud, vil I blive i min kærlighed, ligesom jeg har holdt min fars bud, så jeg bliver i hans kærlighed.

Kærlighed

Dette her har jeg fortalt jer, for at min glæde må være i jer, så jeres glæde må være fuldkommen. Det er altså mit bud: at I elsker hinanden, sådan som jeg har elsket jer. Ingen har større kærlighed end den, der sætter sit liv til for sine venner. I er mine venner, når I gør, som jeg befaler jer. Jeg kalder jer ikke længere slaver, for slaven ved ikke, hvad hans herre laver. Nej, jeg kalder jer venner, for alt, hvad jeg har hørt fra min far, har jeg givet videre til jer. Det er ikke jer, der har valgt mig, nej, jeg udvalgte jer og indsatte jer til at gå ud og bære frugt. Og jeres frugtbarhed skulle være ved, så alt, hvad I beder Gud Fader om i mit navn, det vil han også give jer. Ja, dette befaler jeg jer: at I elsker hinanden! Hvis verden afskyr jer, så ved I allerede, at den har afskyet mig før jer. Hvis I var af verden, ja, så ville verden holde af jer som af sine egne. Men nu er I ikke af verden, for jeg har plukket jer ud af verden, og derfor afskyr verden jer. Husk på, hvad jeg sagde til jer før: En slave er ikke større end sin herre. Har de forfulgt mig, vil de også forfølge jer. Har de holdt fast ved min fortælling, vil de også holde fast i jeres. Men alt dette vil de gøre imod jer på grund af mit navn og rygte, fordi de ikke kendte ham, der har sendt mig. Hvis ikke jeg var kommet og havde talt til dem, ville de ikke have svigtet, men nu har de ingen undskyldning for deres svigt. Den, der afskyr mig, afskyr også min far. Hvis ikke jeg havde gjort de gerninger iblandt dem, som ingen anden har gjort, ville de ikke have svigtet. Men nu har de set, og alligevel afskyr de såvel mig som min far. Men det er for, at det må opfyldes, som står skrevet i deres lov: De afskyede mig uden grund!

Fremtiden

Når jeres advokat kommer – ham jeg sender jer fra Gud Fader, sandhedens ånd, som udgår fra Gud Fader – så skal han vidne om mig. Men også I skal vidne om, at I var med mig lige fra begyndelsen. Dette har jeg fortalt jer, så I ikke skal falde fra. De vil smide jer ud af synagogerne – ja, den tid kommer, hvor enhver, som har slået jer ihjel, vil mene, at han dermed dyrkede Gud. Sådan vil de gøre, fordi de hverken kender Gud Fader eller mig. Dette har jeg fortalt jer, så når deres tid kommer, skal I huske på, at jeg allerede har fortalt jer det.

⁴⁴⁹ Den sidste sætning lyder egentlig: '... stå op og lad os gå herfra!' Men det passer meget dårligt i sammenhængen, eftersom samtalen fortsætter uanfægtet de næste tre kapitler. Til gengæld giver det god mening, hvis Jesus taler om både sit eget og disciplenes opbrud fra denne verden.

Jeg fortalte det ikke fra begyndelsen, fordi jeg var sammen med jer. Nu tager jeg til ham, som har sendt mig, og ingen af jer spørger mig, hvor jeg går hen. Men fordi jeg har sagt dette til jer, har sorgen fyldt jeres hjerter. Dog siger jeg jer sandheden: Det er godt for jer, at jeg tager væk. For hvis ikke jeg tog væk, ville jeres sjælesørger ikke komme til jer. Kun hvis jeg går bort, kan jeg sende ham til jer. Og når han kommer, vil han overbevise verden om deres svigt - om retfærdighed og om dom: Om det svigt, at de aldrig hengav sig til mig. Om den retfærdighed, at jeg tager til Gud Fader, så I ikke mere skal se mig. Om den dom, at denne verdens fyrste allerede er dømt.

Endnu har jeg meget at sige jer, men det kan I ikke bære nu. Når han kommer – sandhedens ånd – vil han lede jer til hele sandheden. Han taler nemlig heller ikke af sig selv, men sådan som han har fået besked på. Han skal forkynde for jer, hvad der skal ske. Han skal lyse på mig, for han skal tage af mit og forkynde det for jer. Alt, hvad Gud Fader har, er mit. Derfor sagde jeg, at han skal tage af mit og forkynde det for jer. Om lidt ser I mig ikke mere. Men så lidt efter ser I mig igen.

Nu spurgte nogle af hans disciple hinanden: Hvad betyder det, han siger til os: Om lidt ser I mig ikke – og: lidt efter ser I mig igen, fordi jeg tager til Gud Fader? Hvad betyder det, han siger, 'om lidt'? Vi forstår ikke, hvad han siger.

Jesus forstod, at de gerne ville spørge ham om noget, så han sagde til dem: I diskuterer med hinanden om det, jeg sagde: om lidt skal I ikke se mig, og så lidt efter skal I se mig igen. Jeg kan godt fortælle jer: I skal græde og klage, mens verden glæder sig. I skal sørge - javist, men jeres sorg skal vendes til glæde. Når kvinden føder, oplever hun smerte, fordi hendes time er kommet, men så snart barnet er født, husker hun ikke længere på sin trængsel af lutter glæde over, at et menneske er kommet til verden. Også I sørger nu, men jeg skal se jer igen, og så skal jeres hjerte glædes, og ingen skal nogensinde tage jeres glæde fra jer. Den dag skal I ikke længere spørge mig om noget. Men det siger jeg jer: hvad I end beder Gud Fader om, det vil han give jer i mit navn. Indtil nu har I ikke bedt om noget i mit navn. Bed så skal I få, så jeres glæde må blive fuldkommen.

Dette har jeg fortalt jer i billeder. Der kommer en tid, hvor jeg ikke længere skal tale til jer i billeder, men ligeud fortælle jer om Gud Fader. Den dag skal I bede i mit navn. Jeg siger ikke, at jeg vil gå i forbøn for jer hos Gud Fader, for Gud Fader holder selv af jer, fordi I har holdt af mig og tror på, at jeg er udgået fra Gud selv. Ja, jeg er udgået fra Gud Fader, og jeg er kommet ind i verden. Jeg forlader verden igen og tager til Gud Fader.

Hør, sagde hans disciple, nu taler du ligeud og ikke i billeder. Nu forstår vi, at du ved alt, og ikke har brug for at spørge nogen om noget.⁴⁵⁰ Nu har vi tillid til, at du er udgået fra Gud selv.

Nå, så nu tror I på det? svarede Jesus. Hør her, den tid kommer – ja, den er allerede kommet – hvor I skal spredes enhver til sit, og mig vil I efterlade ganske alene. Dog er jeg aldrig alene, for Gud Fader er med mig. Det sidste sagde jeg til jer, for at I må få fred i mig. I verden får I trængsel, men vær frimodige, for jeg har overvundet verden.

Jesu bøn til Gud Fader

Således talte Jesus. Han løftede sine øjne mod Himlen og sagde: Far! timen er kommet. Lys på din søn, så din søn kan skinne på dig. Du gav ham magt over alt, hvad der lever,⁴⁵¹ så han kunne give alle dem, som du har skænket ham, evigt liv. Og dette er det evige liv, at de lærer dig at kende – du, den ene sande Gud og ham, han har udsendt: Jesus Kristus. Jeg har kastet lys over dig på jorden ved at fuldende det arbejde, du har pålagt mig at udføre. Lys nu på mig, Gud Fader, hos dig selv ved den stråleglans,

⁴⁵⁰ Egentlig: 'at nogen spørger dig', men det giver ikke megen mening.

⁴⁵¹ Egentlig: 'alt kød'.

jeg havde før verden blev til ⁴⁵² - dengang jeg var hos dig. Jeg åbenbarede dit navn for de mennesker her fra verden, som du havde skænket mig. De var dine, men du gav dem til mig, og de har holdt fast i din fortælling. Nu ved de, at alt, hvad du har givet mig, er fra dig – at jeg har fortalt dem den fortælling, du har givet mig. De tog imod den, og de forstod for alvor, at jeg er udgået fra dig – ja, de troede på, at du har udsendt mig. For dem beder jeg. Jeg beder ikke for verden, men for dem, du har givet mig. De er jo dine. Alt mit er dit, og dit er mit, og gennem dem har jeg opnået din guddommelighed. Jeg er ikke længere i verden. Selv bliver de i verden, men jeg kommer til dig. Hellige far! Hold dem fast i dit navn – det navn, du har givet mig – for at de må være ét, ligesom vi er det. Mens jeg var hos dem, holdt jeg dem fast i dit navn – det navn, som du har givet mig. Jeg vogtede dem, og ingen af dem er gået tabt (bortset fra Ødelæggelsens Søn, så skriften kunne blive opfyldt). Nu kommer jeg til dig. Således taler jeg i verden, for at min glæde må blive fuldkommen i dem. Jeg har fortalt dem din fortælling, men verden afskyede dem, fordi de ikke er af verden, ligesom heller ikke jeg er af verden. Jeg beder ikke om, at du skal tage dem ud af verden, men om, at du vil bevare dem mod Den Onde. For de er ikke af verden, ligesom heller ikke jeg er af verden. Gør dem hellige i sandheden! Din fortælling er sandhed! Som du har sendt mig ind i verden, sendte jeg også dem ind i verden. Det er for deres skyld, jeg gør mig selv hellig, for at også de må være hellige i sandhed. Ikke alene for dem beder jeg, men også for dem, der hengiver sig til mig på grund af deres fortælling, så alle må blive ét - ligesom du, Gud Fader, er i mig og jeg i dig – så også de må være i os, og verden må tro på, at du har udsendt mig. Jeg har skænket dem den guddommelighed, du har skænket mig, for at de må være ét, ligesom vi er ét – jeg i dem og du i mig – for at de må være i fuldkommen forbundne, så verden må forstå, at du har udsendt mig – ja, at du har elsket dem, sådan som du elskede mig. Fader Gud! dem, du har givet mig - for dem ønsker jeg, at de må være, hvor jeg er, så de kan se min stråleglans - den, du har givet mig, fordi du elskede mig før verdens grundlæggelse. Retfærdige Gud Fader! Verden kender dig ikke, men jeg kender dig, og disse mennesker har forstået, at du har udsendt mig. Jeg har forkyndt dit navn for dem, og jeg vil ydermere forkynde det, så den kærlighed, du elskede mig med, må være i dem – og jeg i dem.

Tilfangetagelsen

Da Jesus havde sagt dette, gik han ud sammen med sine disciple - over på den anden side af Kedronbækken, hvor der var en have. Her gik han ind sammen med disciplene. Imidlertid kendte også Judas Forræderen stedet, fordi Jesus ofte kom der sammen med sine disciple, så da Judas havde samlet en deling mænd sammen med ærkepræsternes og farisæernes tjenere, kommer de derud med lanterner og fakler og våben. Nu vidste Jesus i forvejen alt, hvad der skulle ske med ham, så han gik ud og spurgte dem: Hvem søger I?

Jesus nazaræeren, svarede de.

Det er mig, sagde han til dem.

Judas Forræderen havde indtil da stået sammen med dem, så da Jesus sagde til dem: det er mig, trak de sig tilbage og faldt til jorden. Så endnu engang spurgte Jesus dem: Hvem søger I?

Jesus nazaræeren, svarede de.

Jeg har sagt jer, at det er mig, svarede Jesus, så hvis det er mig, I søger, så lad de andre gå. (Det var for at det, som var blevet sagt, måtte blive opfyldt: Jeg har ikke mistet nogen af dem, du har givet mig – ikke én!)

Simon - dvs. Petrus – der bar sværd, trak det, ramte ærkepræstens slave og huggede hans højre øre af. Slaven hed Malkos.

⁴⁵² Egentlig blot: 'før verden'.

Stik dit sværd i skeden, sagde Jesus så til Petrus, eller skal jeg måske slet ikke drikke det bæger, min far har givet mig?

Nu greb delingen med kaptajnen og judæernes tjenere Jesus og lagde ham i lænker. De førte ham bort, først til Annas – det var Kaiafas' svigerfar. Kaiafas var ærkepræst det år, og det var ham, der havde givet judæerne det råd, at det er gavnligt, hvis ét menneske dør for folket.

Imidlertid fulgte Simon Petrus og en anden discipel efter Jesus. Denne discipel var en bekendt af ærkepræsten, så han gik sammen med Jesus ind i ærkepræstens gård.

Petrus stod imidlertid ved døren udenfor, og så kommer den anden discipel ud (ham, der var en bekendt af ærkepræsten). Han snakkede med dørvogteren og førte så Petrus indenfor.

Tjenestepigen, der var dørvogter, siger så til Petrus: Er du ikke også en af denne mands disciple?

Nej nej, det er jeg ikke, svarer han.

Slaverne og de forskellige tjenere, som stod der, havde lavet en kulild til at varme sig ved, da det var ganske koldt. Også Petrus stod sammen med dem og varmede sig.

Nu udspurgte ærkepræsten Jesus omkring hans disciple og om hans undervisning.

Jeg har talt åbent og ligeud til verden, svarede Jesus ham, jeg har altid undervist i synagoger og i templet, hvor alle judæerne samles. I det skjulte har jeg intet sagt. Men hvorfor spørger du mig? Spørg dem, der har hørt, hvad jeg sagde til dem. Du skal se, de ved udmærket, hvad jeg har sagt.

Da han havde sagt det, gav en af de tilstedeværende tjenere Jesus en på kassen og sagde: Svarer du ærkepræsten på den måde?

Har jeg sagt noget forkert, svarede Jesus ham, så sig det ligeud, men hvis det er rigtigt, hvad jeg siger, hvorfor slår du mig så?

Så sendte Annas ham i lænker til ærkepræsten Kaiafas.

Imidlertid stod Simon Petrus og varmede sig. De sagde så til ham: Sig mig engang, er du ikke også en af hans disciple?

Nej nej, sagde han, det er jeg altså ikke.

En af ærkepræstens slaver – en slægtning til ham, Petrus havde hugget øret af – sagde: Jamen, så jeg dig ikke i haven sammen med ham?

Atter engang nægtede Petrus. I det samme galede hanen.

Pilatus

Nu førte de så Jesus fra Kaiafas hen til prætoriet. Det var tidligt om morgenen, og de gik ikke ind i prætoriet for ikke at blive urene, så de ikke kunne fejre påskemåltidet. Pilatus kom så ud til dem og spurgte: Hvilken anklage fremfører I imod dette menneske?

Ja, hvis han ikke havde gjort noget galt, svarede de ham, ville vi jo nok ikke udlevere ham til dig.

Men I kan jo selv tage ham, og dømme ham efter jeres egen lov, sagde Pilatus.

Det er ikke tilladt os at henrette nogen, sagde judæerne til ham. (Det var for at Jesus' forudsigelse om hvilken slags død, han skulle lide, skulle gå i opfyldelse).

Pilatus gik nu tilbage i prætoriet, kaldte Jesus til sig og sagde til ham: Du er så judæernes konge?

Kommer det, du siger, fra dig selv, spurgte Jesus, eller har andre fortalt dig om mig?

Er jeg judæer?! svarede Pilatus, det var dit eget folk og ærkepræsterne, der udleverede dig til mig. Hvad har du gjort?

Mit kongerige er ikke af denne verden, svarede Jesus. Hvis mit rige var af denne verden, ville mine tjenere kæmpe for at jeg ikke skulle blive udleveret til judæerne. Men nu er mit rige altså ikke herfra.

Så er du dog en konge? spurgte Pilatus.

Du siger, jeg er konge, svarede Jesus, ja, dertil er jeg født, og derfor er jeg kommet ind i verden – for at vidne om sandheden. Enhver der er af sandheden, hører min stemme.

Tja, hvad er sandhed? siger Pilatus til ham.

Da han havde sagt det, gik han ud til judæerne og sagde til dem: Jeg finder ingen skyld hos ham. Men det er jo skik og brug her hos jer, at jeg løslader jer én ved påskehøjtiden. Så vil I gerne have, at jeg løslader jer judæernes konge?

Ikke ham! råbte de igen og igen, ikke ham, men Barabbas! (Barabbas var en simpel røver).

Så tog Pilatus Jesus og piskede ham. Soldaterne havde flettet en krone af tjørn, den satte de på hovedet af ham, og de kastede en purpurrød kappe omkring ham. Så gik de hen til ham og sagde: Hil dig, judæernes konge! mens de slog ham i ansigtet. Nu gik Pilatus ud til dem igen og sagde:

Hør her, jeg fører ham ud til jer, så I kan forstå, at jeg ingen skyld finder hos ham.

Jesus kom nu ud med tornekrone på hovedet iført den purpurrøde kappe, og Pilatus siger til dem: Se dog, hvilket menneske!

Da ærkepræsterne og deres tjenere så ham, råbte de: Korsfæst! Korsfæst!

I kan selv tage og korsfæste ham, siger Pilatus til dem, for jeg finder ikke nogen skyld hos ham.

Vi har en lov, svarede judæerne ham, og ifølge loven bør han dø, fordi han har gjort sig selv til Guds søn.⁴⁵³

Da Pilatus hørte dem sige sådan, blev han ganske forskrækket. Han gik så igen ind i prætoriet og spurgte Jesus: Hvor kommer du egentlig fra? Men Jesus gav ham intet svar.

Du svarer mig ikke, siger Pilatus så til ham, Forstår du ikke, at jeg har magt til at løslade dig og magt til at korsfæste dig?

Du har overhovedet ingen magt over mig, svarede Jesus, hvis ikke den er skænket dig ovenfra. Derfor er forbrydelsen hos den, der har udleveret mig til dig, så meget større.

Herefter forsøgte Pilatus at løslade ham, men judæerne råbte op og sagde: Hvis du løslader ham, er du ikke Cæsars ven. Enhver, som gør sig selv til konge, går imod Cæsar.

Da Pilatus nu hørte de ord, førte han Jesus ud og satte ham på dommersædet på et sted, der kaldtes Lithostrotos – dvs. 'det brolagte' eller på hebraisk: Gabbatha. Det var ved middagstid, forberedelsesdagen før påskehøjtiden.

Her har I jeres konge! sagde Pilatus.

Men de råbte: Klyng ham op! Klyng ham op! Korsfæst ham!

Skal jeg virkelig korsfæste jeres konge? spørger Pilatus dem.

Vi har ingen anden konge end Cæsar, svarede ærkepræsterne.

Jesus' død og begravelse

Så udleverede han Jesus til dem, så han kunne blive korsfæstet. De greb ham, og med sit eget kors på ryggen gik han ud til det sted, der kaldtes Kranios – dvs. kraniestedet eller på hebraisk Golgotha. Her korsfæstede de ham sammen med to andre - én på hver sin side af Jesus, der var i midten.

Pilatus skrev en indskrift og satte den på korset. Der stod: Jesus nazaræeren judæernes konge. Denne indskrift læste mange af judæerne, da stedet, hvor Jesus blev korsfæstet, var nær ved byen. Det var skrevet på hebraisk, romersk og græsk.

Skriv ikke 'judæernes konge', sagde judæernes ærkepræster til Pilatus, men: 'han sagde, jeg er judæernes konge.'

Hvad jeg skrev, det skrev jeg! svarede Pilatus.

⁴⁵³ En af kejserens titler.

Dengang soldaterne korsfæstede Jesus, tog de tøjet af ham og delte det i fire dele – en del til hver soldat. Ligeså med kjortlen, men den var sømløs, vævet i ét helt stykke ovenfra og ned. De sagde så til hinanden: Lad os ikke skære det i stykker. Lad os trække lod om, hvem der skal have det. (Det var for at Skriften skulle gå i opfyldelse: De delte mit tøj imellem sig – om min klædning trak de lod). Således gjorde soldaterne rent faktisk. Ved Jesus' kors stod hans mor og hans moster Maria, Klopas' kone og Maria Magdalene. Da Jesus nu så sin mor og den discipel, han elskede stå ved siden af, siger han til sin mor: Mor, dér har du din søn. Så siger han til disciplen: Dér har du din mor.

Fra da af tog disciplen hende hjem til sig.

Bagefter, da Jesus vidste, at alt nu var fuldbragt, siger han (for at skriften skulle gå i opfyldelse):

Jeg er tørstig.

Der stod et kar fyldt med vineddike, så de stak en svamp med vineddike på en isopstængel, og førte den op til hans mund. Da Jesus havde drukket af vineddiken, sagde han:

Det er fuldbragt! Så bøjede han hovedet og opgav ånden.

Eftersom det var forberedelsesdag og ligene ikke måtte hænge på korset på sabbatten (denne sabbat var nemlig særlig stor), bad judæerne nu Pilatus, om deres knogler kunne blive knust, så de kunne blive fjernet. Så kom soldaterne hen og knuste knoglerne på den første og den anden, der var blevet korsfæstet sammen med Jesus, men da de kom til Jesus, så de, at han allerede var død, så hans knogler knuste de ikke. Til gengæld gennemborede en af soldaterne hans side med et spyd, og straks flød der blod og vand ud. (Han som har set det, kan bevidne det, og hans vidnesbyrd er sandt – ja, han ved, at han taler sandt, så også I må tro på det). Dette skete for at skriften kunne gå i opfyldelse: På ham skal ingen knogle brækkes. Eller som et andet skriftsted siger: De skal se hen til ham, de har gennemboret.

Senere spurgte Josef fra Arimathæa - han var en af Jesus' disciple - dog i det skjulte af frygt for judæerne - om han måtte tage Jesus' legeme ned. Det gav Pilatus ham lov til, så han kom hen og fjernede hans legeme. Også Nikodemus kom til (det var ham, der kom til ham om natten i begyndelsen) medbringende en blanding af myrra og aloe for omkring hundrede litras.⁴⁵⁴ De tog så Jesus' legeme og omvandt det med linnedklæde sammen med krydderierne, sådan som det er skik og brug blandt judæerne, når de forbereder en begravelse. Nu var der ikke langt fra det sted, hvor han var blevet korsfæstet en have, hvori der var en helt ny gravhule, som endnu ingen havde ligget i. Dér lagde de Jesus. Det var på grund af judæernes forberedelsesdag og fordi, gravhulen lå nær ved.

Jesu opstandelse

På den første dag i ugen kommer Maria Magdalene ganske tidligt om morgenen, mens det endnu var mørkt, ud til gravhulen og opdager, at stenen er blevet fjernet fra den. Så stormer hun hen til Simon Petrus og til den anden discipel – ham, som Jesus elskede - og fortæller dem: De har fjernet vores Herre fra gravhulen, og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham.

Petrus og den anden discipel skyndte sig afsted og kom til gravhulen. De løb sammen, men den anden discipel løb foran, hurtigere end Petrus, så han kom først til gravhulen. Da han kigger ind, ser han linnedklæderne ligge der – dog gik han ikke ind. Så kommer også Petrus halsende bagefter, og han går ind i gravhulen og ser linnedklæderne ligge der. Ansigtsslædet, som lå på Jesus' hoved, lå ikke sammen med linnedklæderne, men sammenfoldet for sig selv på et andet sted. Nu gik også den anden discipel – ham, der var kommet først - ind i gravhulen, og han så og hengav sig helt og holdent (indtil nu havde de jo ikke forstået skriftens beretning om, at han skulle opstå af døde). Så vendte hans disciple igen tilbage til deres eget.

⁴⁵⁴ Svarer til 20 denarer.

Imidlertid stod Maria udenfor ved gravhulen og græd. Grædende kigger hun ind i gravhulen og opdager så, at der sidder to engle i hvidt – den ene ved hovedet og den anden ved fødderne, dér hvor Jesus' legeme havde ligget.

Jamen kvinde dog, hvorfor græder du? spørger de hende.

Fordi de har fjernet min herre, siger hun til dem, og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham. Da hun havde sagt det, vender hun sig om og ser Jesus stå der – dog vidste hun ikke, at det var Jesus.

Men kvinde dog, hvorfor græder du? spørger Jesus hende, hvem savner du?

Hun mente, det var gartneren, så hun siger til ham: Gode herre, hvis det er dig, der har fjernet ham, så fortæl mig, hvor du har lagt ham, så jeg kan tage ham med.

Mariam! siger Jesus til hende.

Hun snurrede rundt og siger til ham på hebraisk:

Rabbuni!? (det betyder Mester).

Giv slip på mig! siger Jesus til hende, vel er jeg endnu ikke rejst op til min far, men gå hen til mine brødre og fortæl dem, at jeg er på vej til min far og jeres far – til min Gud og jeres Gud.

Senere kommer Maria Magdalene hen og fortæller disciplene, at hun har set Herren, og at han havde sagt sådan til hende.

Da det blev aften samme dag, den første i ugen – og dørene var blevet låst, dér hvor hans disciple befandt sig af frygt for judæerne – kom Jesus og stod pludselig midt iblandt dem.

Fred være med jer! sagde han. Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Hans disciple blev lykkelige over at se deres herre.

Fred være med jer! sagde Jesus igen til dem. Ligesom Gud Fader udsendte mig, udsender jeg også jer. Derpå åndede han i dem og sagde: Modtag hellig ånd! Hvis I tilgiver nogen deres svigt, skal de være tilgivet – hvis I holder nogen tilbage fra tilgivelsen, skal de holdes tilbage.

Men Thomas, en af De Tolv (ham, de kaldte Tvillingen) var imidlertid ikke sammen med dem, dengang Jesus kom. De andre disciple sagde så til ham: Vi har set vores Herre!

Det tror jeg ikke på, sagde han til dem, medmindre jeg ser naglesårene i hans hænder, ja, stikker min finger ind i naglesårene og stikker mine hænder ind i siden på ham.

Otte dage senere var hans disciple igen indenfor, og Thomas var sammen med dem. Så kommer Jesus, selv om dørene var låst, står pludselig midt iblandt dem og siger: Fred være med jer!

Henvendt til Thomas siger han så: Kom her med din finger og se mine hænder – kom med din hånd og stik den ind i min side. Vær ikke så mistroisk, men vær altid tillidsfuldt hengiven.

Min Herre og min Gud! svarede Thomas.

Fordi du nu har set mig, hengiver du dig til mig, sagde Jesus til ham. Velsignet være de, som ikke har set og dog tør hengive sig til fortællingen om mig.

Også mange andre tegn udførte Jesus for sine disciple – tegn, som ikke er nedskrevet i denne bog. Dette er imidlertid skrevet, for at I må hengive jer til det faktum, at Jesus er Kristus, Guds søn, og at I - gennem jeres inderlige hengivenhed - må få liv i hans navn.

Appendix⁴⁵⁵

Senere viste Jesus sig igen for sine disciple ved Tiberiassøen. Det foregik således:

Simon Petrus og Thomas (ham, de kaldte tvilling), Nathanael fra Kana i Galilæa, Zebedæussønnerne og to andre disciple var samlet. Så siger Simon Petrus: Jeg tager ud og fisker.

Vi kommer med, siger de til ham.

De kom ud og gik ombord i båden, men hele den nat fangede de intet.

⁴⁵⁵ Det er, som om Johannesfortællingen slutter med afsnit 78 (Kap. 20). De to sidste afsnit (Kap. 21) anses da også for at være en senere tilføjelse.

Næste morgen stod Jesus pludselig inde på bredden. Hans disciple vidste dog ikke, at det var ham.

Men lille børn, har I ingen mad? siger Jesus så til dem.

Næh, svarede de ham.

Kast garnet ud på højre side af båden, så skal I nok finde nogen, sagde han til dem.

Så kastede de det ud, og de var slet ikke i stand til at hale det ind, så mange fisk var der. Så siger den discipel, Jesus elskede, til Petrus: Det er vores Herre!

Da Simon (altså Petrus) hørte, at det var Herren, tog han sit tøj på – han var nemlig nøgen – og kastede sig i søen. Den anden discipel ankom i båden – de var jo ikke langt fra land, højst omkring hundrede meter – og de slæbte garnet med fiskene.

Da de kom på land, ser de en kulild på jorden med fisk og brød ovenpå.

Kom med nogle af de fisk, I lige har fanget, sagde Jesus til dem.

Simon Petrus gik så ud og trak garnet på land. Det var fuldt af store fisk – 153 styk – men selv om der var så mange, blev nettet ikke revet i stykker.

Kom og få noget morgenmad, siger Jesus til dem.

Ingen af hans disciple turde spørge ham, hvem han var, selv om de godt vidste, at det var Herren. Så kommer Jesus, tager brødet og giver dem det – ligesådan med fisken. (Dette var altså tredje gang Jesus blev åbenbaret for disciplene, efter at han var opstået af døde).

Da de havde spist, spørger Jesus Simon Petrus: Simon, Johannes' søn, elsker du mig mere end de andre gør?

Ja, Herre, sagde han til ham, du ved, at jeg holder af dig.

Så vogt mine lam!

Igen, for anden gang, siger han til ham: Simon, Johannes' søn, elsker du mig?

Ja, Herre, siger han til ham, du ved, at jeg holder af dig.

Så vær hyrde for mine får!

For tredje gang siger han til ham: Simon, Johannes' søn, holder du af mig?

Nu blev Petrus ked af det, fordi han spurgte for tredje gang: holder du af mig? Så han sagde til ham:

Herre, du ved alt. Du ved da, at jeg holder af dig.

Så vogt mine får! sagde Jesus til ham. Jeg skal fortælle dig en sandhed. Dengang du var yngre, tog du selv dit tøj på og gik hvorhen, du ville, men når du bliver gammel, skal du række hænderne frem, og en anden vil give dig tøj på og føre dig derhen, hvor du ikke vil. (Dette sagde han for at betegne den død, hvormed han skulle ære Gud). Da han havde sagt det, siger han til ham: Kom med mig!

Da Petrus vendte sig om, opdagede han, at den discipel, Jesus elskede, fulgte efter dem (det var ham, der havde ligget til bords ved aftensmåltidet, lænet op mod hans bryst, og som sagde: Herre, hvem er det, der forråder dig?). Da han nu så ham, siger Petrus til Jesus: Herre, hvad med ham der?

Hvis jeg ønsker, at han skal blive tilbage, lige indtil jeg kommer igen, hvad kommer det så dig ved? siger Jesus til ham, kom du bare med mig! (Derfor spredte det rygter sig blandt brødrene, at denne discipel ikke skulle dø. Men Jesus sagde jo ikke til ham, at han ikke skulle dø, men: Hvis jeg ønsker, at han skal blive tilbage, til jeg kommer, hvad kommer det så dig ved? Dette var netop den elev, som vidner om alle disse ting, og som har skrevet dette, og vi ved, at hans vidnesbyrd er sandt.)

Også mange andre ting gjorde Jesus. Hvis de skulle nedskrives hver for sig, tror jeg ikke, at hele verden ville have plads nok til de bøger, der så skulle skrives.

